

รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์
การทบทวนและปรับยุทธศาสตร์การพัฒนาของโครงการพัฒนาพื้นที่
ชายฝั่งทะเลตะวันออกสู่การเป็นประเทศอาเซียนในจังหวัดปราจีนบุรี:
กรณีการวางผังเมืองเพื่อการพัฒนาอุตสาหกรรม

Review and Development Strategy Adjustment of Eastern
Seaboard Development Program toward Asean Country in
Prachinburi Province: The Case of City Planning for Industry
Development

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รุ่งนภา ยรรยงเกษมสุข

โครงการวิจัยประเภทงบประมาณเงินรายได้
จากเงินอุดหนุนรัฐบาล (งบประมาณแผ่นดิน)
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2560
มหาวิทยาลัยบูรพา

รหัสโครงการ: 258244

เลขที่สัญญา 49/2560

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์
การทบทวนและปรับยุทธศาสตร์การพัฒนาของโครงการพัฒนาพื้นที่ชายฝั่ง
ทะเลตะวันออกสู่การเป็นประเทศอาเซียนในจังหวัดปราจีนบุรี:
กรณีการวางผังเมืองเพื่อการพัฒนาอุตสาหกรรม

Review and Development Strategy Adjustment of Eastern
Seaboard Development Program toward Asean Country in
Prachinburi Province: The Case of City Planning for Industry
Development

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รุ่งนภา ยรรยงเกษมสุข

คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัยจากงบประมาณเงินรายได้จากเงินอุดหนุนรัฐบาล (งบประมาณแผ่นดิน) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 มหาวิทยาลัยบูรพา ผ่านสำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ เลขที่สัญญา 49/2560

ทั้งนี้ ผู้วิจัยขอขอบคุณสำหรับ นายกัมปนาท เบ็ญจนาวิ ผู้ช่วยวิจัยในงานวิจัยครั้งนี้ สำหรับความช่วยเหลือในการเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลในงานวิจัยชิ้นนี้ รวมถึงขอขอบคุณผู้ให้สัมภาษณ์และผู้ให้ข้อมูลทุก ๆ ท่านในงานวิจัยชิ้นนี้ด้วย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. รุ่งนภา ยรรยงเกษมสุข

Acknowledgment

This work was Financially supported by the Research Grant of Burapha University through National Research Council of Thailand. (Grant no.49/2559)

The researcher would like to thank Mr. Kampanart Benjanavee, Research Assistant in this research, for his help in collected and analyzed data in this research. The researcher would like to thank all the interviewers in this research.

Assistant Professor Dr. Runnapa Yanyongkasemsuk

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ในการศึกษาถึงเพื่อการพัฒนาอุตสาหกรรมของจังหวัดปราจีนบุรีในอดีตที่ผ่านมา และวิเคราะห์กระบวนการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมใหม่ของจังหวัดปราจีนบุรีในปัจจุบัน รวมถึงการรวบรวมข้อเสนอแนะการจัดทำผังเมืองที่เหมาะสมเพื่อการพัฒนาอุตสาหกรรมในจังหวัดปราจีนบุรีที่เหมาะสมและมีความยั่งยืน การศึกษานี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อพิจารณาถึงเหตุและผลของการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับอุตสาหกรรมในจังหวัดปราจีนบุรี

ผลการศึกษานี้พบว่า ประวัติศาสตร์ของพัฒนาการอุตสาหกรรมของจังหวัดปราจีนบุรี มีจุดเปลี่ยนที่สำคัญ คือ ช่วงที่มีแผนพัฒนาชายฝั่งทะเลตะวันออก (ESB) ในช่วงทศวรรษที่ 2530 เป็นต้นมา ช่วงเวลาก่อนหน้าแผนพัฒนาชายฝั่งทะเลตะวันออกเกิดขึ้น จังหวัดปราจีนบุรีเป็นพื้นที่เกษตรกรรมที่สำคัญ ผู้คนในพื้นที่มีวิถีการผลิตแบบเกษตรกรรม แต่ผลของแผนพัฒนาชายฝั่งทะเลตะวันออก ระยะที่ 2 ได้ขยายพื้นที่การพัฒนาอุตสาหกรรมกระจายตัวจาก 3 จังหวัดชายฝั่งทะเลตะวันออกมาสู่ปราจีนบุรีทำให้พื้นที่จังหวัดปราจีนบุรีมีการเติบโตของอุตสาหกรรมเรื่อยมา นอกจากนี้การกำหนดขอบเขตพื้นที่ตั้งอุตสาหกรรมเฉพาะ เช่น ข้อกำหนดเกี่ยวกับการจัดสรรที่ดินเพื่ออุตสาหกรรมจังหวัดปราจีนบุรี พ.ศ. 2550 หรือผังเมืองรวมจังหวัดปราจีนบุรี พ.ศ. 2555 ก็เป็นปัจจัยสำคัญต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมในจังหวัดปราจีนบุรี

ส่วนการวิเคราะห์กระบวนการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมใหม่ของจังหวัดปราจีนบุรี การศึกษาครั้งนี้พบว่า มีกลไกที่สำคัญที่มีความเกี่ยวข้องกับการเคลื่อนไหวของกระบวนการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมใหม่ในจังหวัดปราจีนบุรี ประกอบด้วย กลไกทางด้านกฎหมาย ได้แก่ กฎหมายข้อบังคับเกี่ยวกับการดำเนินการและการบริหารจัดการนิคมอุตสาหกรรมและกฎหมายเกี่ยวกับที่ดินสำหรับการตั้งนิคมอุตสาหกรรม กลไกทางด้านนโยบาย ได้แก่ การเคลื่อนไหวและการสนับสนุนของภาครัฐ ผ่านการใช้นโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมและยุทธศาสตร์การพัฒนาพื้นที่ และกลไกทางด้านสถาบัน ได้แก่ กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่ ประกอบด้วย ภาคเอกชนในฐานะผู้ลงทุน ภาคประชาชนในฐานะผู้ได้รับผลกระทบจากการตั้งนิคมอุตสาหกรรมในพื้นที่จังหวัดปราจีนบุรี

นอกจากนี้ สำหรับประเด็นข้อเสนอแนะในการพัฒนาการจัดทำผังเมืองที่เหมาะสมเพื่อการพัฒนาอุตสาหกรรมในจังหวัดปราจีนบุรี มีข้อเสนอที่สำคัญ ได้แก่ การสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในรูปแบบไตรภาคี (ภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน) ภายใต้กระบวนการจัดวางผังเมืองและการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมในพื้นที่จังหวัดปราจีนบุรี รวมถึงการกำหนดขอบเขตพื้นที่อุตสาหกรรมให้เกิดความชัดเจน และจำกัดการกระจายตัวของอุตสาหกรรมไปยังในพื้นที่เขตเมือง พื้นที่เขตเกษตรกรรม และพื้นที่ใกล้กับแหล่งน้ำธรรมชาติ

Abstract

This research aims to study the industrial development in Prachinburi in the past and analyses the establishment processes of new industries in Prachinburi at the present. Including, the research collects the suitable proposition of urban planning in order to develop properly and sustainably the industries in Prachinburi. In addition, this study is the qualitative research to consider causes and effects of changing among the industrialization in Prachinburi.

The research found that the historical industrial development in Prachinburi had the turning point: firstly, from 1987 decade had Eastern Seaboard Development Program (ESB). Before ESB was instituted, Prachinburi was the agricultural areas. There were many people trended to be agricultural production. However, the effects of ESB in the second period extended the industrial development from three provinces of ESB to Prachinburi province. These effects led to Prachinburi was industrial growth. Furthermore, there were the boundary of industrial setting in particular such as the provision of land allocation for industries in Prachinburi 2007, and Prachinburi master plan 2012. They were the significant factors to develop industry of Prachinburi.

Subsequently, the analysis of the new industrial establishment processes of Prachinburi found that there was the important mechanism relevant to the movement of the new industrial contribution processes in Prachinburi. It consisted of the law mechanism such as the provision of implementation and industrial management, land law for industrial construction, and mechanism policy. For example, the movement and support of government sectors through the policy operation of industrial development and space development strategies as well as the institutional mechanism such as stakeholder consisted of private sectors in the position of investors, people who had affected from the industries in Prachinburi province.

Finally, the proper proposition of urban planning development in order to develop industries in Prachinburi province should cooperate among tripartite- public sectors, private sectors and people under the processes of urban planning and the industrial construction in the areas of Prachinburi province. Including, they should regulate clearly the boundary of industrial areas as well as limit the spreads of industrialization to other city, agriculture, and water resources.

สารบัญ

	หน้า
กิตติกรรมประกาศ	ก
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ค
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญภาพ	ฎ
บทที่	
1 บทนำ	1
ความสำคัญและที่มาของปัญหาการวิจัย	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	8
ขอบเขตของการวิจัย.....	8
การสำรวจวรรณกรรม	8
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	28
วิธีการดำเนินการวิจัย	35
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	38
2 พัฒนาการอุตสาหกรรมของจังหวัดปราจีนบุรี	39
บทนำ: ภูมิหลังทางประวัติศาสตร์ของพื้นที่บริเวณลุ่มน้ำปราจีนบุรีในช่วงก่อนยุค การผลิตเพื่อการค้าขาย	39
พัฒนาการของอุตสาหกรรมในจังหวัดปราจีนบุรีช่วงเริ่มต้น: ระยะแรก.....	44
พัฒนาการของอุตสาหกรรมในจังหวัดปราจีนบุรีช่วงหลังแผนพัฒนาพื้นที่ชายฝั่ง ทะเลตะวันออก: ระยะที่สอง.....	50
พัฒนาการของอุตสาหกรรมในจังหวัดปราจีนบุรีหลังประกาศข้อกำหนดเกี่ยวกับ การจัดสรรที่ดินเพื่ออุตสาหกรรม: ระยะที่สาม.....	54
ภาพรวมของสถานการณ์ด้านอุตสาหกรรมของจังหวัดปราจีนบุรีในช่วงปัจจุบัน.....	70
แนวโน้มอุตสาหกรรมของจังหวัดปราจีนบุรีในอนาคต.....	74

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
3	บริบทสภาพแวดล้อมของกระบวนการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมใหม่ของจังหวัดปราจีนบุรี.... 79 จังหวัดปราจีนบุรีกับบริบทสภาพแวดล้อมด้านภูมิศาสตร์ 79 จังหวัดปราจีนบุรีกับบริบทสภาพแวดล้อมด้านสังคมและวัฒนธรรม 92 จังหวัดปราจีนบุรีกับบริบทสภาพแวดล้อมด้านการเมือง 99 จังหวัดปราจีนบุรีกับบริบทสภาพแวดล้อมด้านเศรษฐกิจ 103 จังหวัดปราจีนบุรีกับประเด็นปัญหาของการพัฒนา 109
4	กระบวนการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมใหม่ของจังหวัดปราจีนบุรี 116 กลไกทางด้านกฎหมาย: กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรม 116 กลไกทางด้านนโยบาย: การเคลื่อนไหวของภาครัฐเชิงนโยบายกับกระบวนการจัดตั้ง นิคมอุตสาหกรรมในจังหวัดปราจีนบุรี..... 125 กลไกทางด้านสถาบัน: การเคลื่อนไหวของภาคเอกชนและภาคประชาชนกับ กระบวนการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมในจังหวัดปราจีนบุรี 157
5	ข้อเสนอแนะการจัดทำผังเมืองเพื่อการพัฒนาอุตสาหกรรม ในจังหวัดปราจีนบุรี..... 182 ข้อเสนอแนะการจัดทำผังเมืองเพื่อการพัฒนาอุตสาหกรรมในจังหวัดปราจีนบุรี: ข้อเสนอแนะจากการลงพื้นที่ 182 ข้อเสนอแนะการจัดทำผังเมืองเพื่อการพัฒนาอุตสาหกรรมในจังหวัดปราจีนบุรี: ข้อเสนอแนะจากทฤษฎีและองค์ความรู้จากงานวิจัยที่ผ่านมา 185
6	สรุป อภิปรายผล ข้อเสนอแนะ และผลผลิต..... 187 ข้อค้นพบจากการวิจัย..... 187 อภิปรายผลการศึกษา 195 ข้อเสนอแนะในเชิงนโยบาย 197 ข้อเสนอแนะในการทาวิจัยครั้งต่อไป..... 198 ผลผลิตของโครงการ 199
บรรณานุกรม.....	200

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก. กฎกระทรวงให้บังคับใช้ผังเมืองรวมจังหวัดปราจีนบุรี พ.ศ. 2555	216
ภาคผนวก ข. กฎกระทรวง ให้ใช้บังคับผังเมืองรวมจังหวัดปราจีนบุรี (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2558	263
ภาคผนวก ค. กฎกระทรวง ให้ใช้บังคับผังเมืองรวมเมืองปราจีนบุรี พ.ศ. 2555	269
ภาคผนวก ง. ข้อกำหนดเกี่ยวกับการจัดสรรที่ดินเพื่ออุตสาหกรรมจังหวัดปราจีนบุรี พ.ศ. 2550	309
ประวัติย่อของผู้วิจัย.....	320

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1.1 ผลิตภัณฑ์มวลรวมรายจังหวัด (Gross Provincial Product: GPP) ของจังหวัดปราจีนบุรี เปรียบเทียบตั้งปี พ.ศ. 2538-2559.....	1
1.2 ผลิตภัณฑ์มวลรวมรายจังหวัด (Gross Provincial Product: GPP) ด้านการก่อสร้าง ด้านอสังหาริมทรัพย์ และด้านการผลิตของจังหวัดในภาคตะวันออก เปรียบเทียบตั้งปี พ.ศ. 2538-2559	3
1.3 ประเภทของเมืองที่มีคุณลักษณะเฉพาะ เปรียบเทียบเมืองในไทยกับเมืองต้นแบบใน ต่างประเทศ	12
1.4 กระบวนการวางแผน (Planning Process).....	14
1.5 สรุปประเด็นที่สำคัญของงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับประเด็นการวางแผนเมือง.....	31
1.6 สรุปประเด็นที่สำคัญของงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับประเด็นการพัฒนาอุตสาหกรรมและเมือง	34
2.1 กิจการโรงสีข้าวในมณฑลปราจีนบุรี	46
2.2 โรงงานอุตสาหกรรมในจังหวัดปราจีนบุรี พ.ศ. 2504.....	48
2.3 โรงงานอุตสาหกรรมในจังหวัดปราจีนบุรีระหว่างปี พ.ศ. 2522.....	49
2.4 พื้นที่เขตประกอบอุตสาหกรรมในจังหวัดปราจีนบุรี พ.ศ. 2543	53
2.5 สถานการณ์อุตสาหกรรมในจังหวัดปราจีนบุรี ช่วงระหว่างปี พ.ศ. 2546-2550.....	61
2.6 ข้อมูลกลุ่มอุตสาหกรรมในจังหวัดปราจีนบุรี	73
2.7 โรงงานประกอบกิจการใหม่และการขยายโรงงานในพื้นที่จังหวัดปราจีนบุรี ช่วงระหว่างปี พ.ศ. 2558-25609	74
2.8 การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมแนวโน้มอุตสาหกรรมในจังหวัดปราจีนบุรี	75
3.1 แร่และแหล่งที่พบในจังหวัดปราจีนบุรี.....	84
3.2 จำนวนผู้ใช้ไฟฟ้าจำแนกตามอำเภอ จังหวัดปราจีนบุรี พ.ศ. 2560	90
3.3 การใช้ประโยชน์ที่ดิน จังหวัดปราจีนบุรี พ.ศ. 2559	91
3.4 จำนวนพื้นที่และประชากรของจังหวัดปราจีนบุรี จำแนกตามอำเภอ	93
3.5 จำนวนครัวเรือนของจังหวัดปราจีนบุรี จำแนกตามอำเภอ.....	93
3.6 จำนวนเขตการปกครองของจังหวัดปราจีนบุรี จำแนกเป็นรายอำเภอ.....	99
3.7 รายนามผู้ว่าราชการประจำจังหวัดปราจีนบุรี	101
3.8 จำนวนผู้มีงานทำจังหวัดปราจีนบุรี จำแนกตามสถานภาพแรงงาน ปี พ.ศ. 2555-2559....	106

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
3.9 จำนวนผู้มีงานทำจังหวัดปราจีนบุรี จำแนกตามประเภทอาชีพ ปี พ.ศ. 2555-2559.....	107
3.10 ปริมาณขยะมูลฝอยของจังหวัดปราจีนบุรีระหว่างปี พ.ศ. 2557-2559	110
3.11 การวิเคราะห์ศักยภาพ จุดแข็ง และจุดอ่อนของจังหวัดปราจีนบุรี	112
3.12 การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม โอกาสและภัยคุกคามของจังหวัดปราจีนบุรี.....	113
4.1 ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมภายในนิคมอุตสาหกรรมไฮเทค กบินทร์	124
4.2 เปรียบเทียบยุทธศาสตร์การพัฒนาของภาครัฐเกี่ยวกับการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมใหม่ ปราจีนบุรี: ระดับชาติ ภูมิภาคและจังหวัด.....	133
4.3 จำนวนโรงงานที่เข้าร่วมโครงการอุตสาหกรรมสีเขียวจังหวัดปราจีนบุรี	140
4.4 เกณฑ์คุณลักษณะสำหรับระดับความเป็นเมืองอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ	144
4.5 เปรียบเทียบยุทธศาสตร์การพัฒนาอุตสาหกรรมของภาครัฐเกี่ยวกับการจัดตั้งนิคม- อุตสาหกรรมใหม่ปราจีนบุรี.....	149
4.6 ข้อเสนอแนะของเครือข่ายเพื่อนตะวันออก.....	170
4.7 ข้อพิพาทและข้อขัดแย้งของแรงงานในจังหวัดปราจีนบุรี ระหว่างปี พ.ศ. 2557-2558	176
4.8 การตรวจความปลอดภัยในการทำงานจังหวัดปราจีนบุรี จำแนกตามขนาดสถานประกอบ- การ ปี พ.ศ. 2559	177

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1.1 แผนที่จังหวัดปราจีนบุรี.....	2
1.2 กำหนดวิสัยทัศน์ในการพัฒนาเมืองของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น.....	11
1.3 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	35
2.1 ผังเมืองศรีมโหสถในอดีต.....	41
2.2 ผังเมืองรวมจังหวัดปราจีนบุรี ปี พ.ศ. 2555.....	58
2.3 ขอบเขตที่ตั้งของอุตสาหกรรมและพื้นที่ที่มีศักยภาพการผลิตในจังหวัดปราจีนบุรี.....	64
2.4 พื้นที่โรงงานอุตสาหกรรมของจังหวัดปราจีนบุรี.....	71
3.1 แผนที่จังหวัดปราจีนบุรี.....	80
3.2 สภาพภูมิประเทศของจังหวัดปราจีนบุรี.....	81
3.3 แผนที่ทรัพยากรดินของจังหวัดปราจีนบุรี.....	83
3.4 แผนที่ทรัพยากรน้ำของจังหวัดปราจีนบุรี.....	87
3.5 แผนที่แสดงเส้นทางคมนาคมของจังหวัดปราจีนบุรี.....	89
3.6 แผนที่สภาพการใช้ประโยชน์ที่ดิน จังหวัดปราจีนบุรี พ.ศ. 2559.....	92
3.7 โครงสร้างอำนาจการปกครองในจังหวัดปราจีนบุรี.....	101
3.8 โครงสร้างเศรษฐกิจจังหวัดปราจีนบุรีในปี พ.ศ. 2558.....	104
3.9 อัตรการขยายตัวของมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดปราจีนบุรี ในช่วงระหว่างปี พ.ศ. 2554-2558.....	105
4.1 แผนผังนิคมอุตสาหกรรมไฮเทค กบินทร์.....	124
4.2 แนวทางการพัฒนาภาคกลางตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12.....	127
4.3 แนวเส้นทางโครงการมอเตอร์เวย์แหลมฉบัง-ปราจีนบุรี.....	128
4.4 ตัวแบบการพัฒนาในแผนยุทธศาสตร์การพัฒนากอุตสาหกรรมไทย 4.0 ระยะ 20 ปี.....	137
4.5 กลุ่มอุตสาหกรรมเป้าหมายในแผนยุทธศาสตร์การพัฒนากอุตสาหกรรมไทย 4.0 ระยะ 20 ปี.....	138
4.6 ระดับความเป็นเมืองอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ.....	143
4.7 พื้นที่เป้าหมายในแผนยุทธศาสตร์การพัฒนากเมืองอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ: สวนอุตสาหกรรม ศรีสพพัฒน์กบินทร์บุรี.....	146
4.8 กรอบการพัฒนาเมืองอุตสาหกรรมเชิงนิเวศจังหวัดปราจีนบุรี.....	147
4.9 การศึกษากระบวนการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมใหม่ของจังหวัดปราจีนบุรี.....	180

บทที่ 1

บทนำ

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาการวิจัย

การเข้าสู่ประชาคมอาเซียนของประเทศไทยในปี พ.ศ. 2560 นั้น ถือเป็น การเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญของประเทศไทย เนื่องจาก การเคลื่อนย้ายของทุนและคนระหว่างเขตแดนของประเทศไทย และประเทศสมาชิกอื่น ๆ ของอาเซียนมีมากขึ้นจากข้อตกลงเรื่องการเคลื่อนย้ายที่เป็นเสรี จึงทำให้เป็นความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องเกิดการทบทวนเกี่ยวกับสถานการณ์ในแต่ละพื้นที่ภายในประเทศไทยกับการเปลี่ยนแปลงที่เข้ามา โดยเฉพาะพื้นที่อย่าง จังหวัดปราจีนบุรี ซึ่งเป็นพื้นที่หนึ่งของประเทศไทยที่มีการเติบโตของเมือง (Urbanization) และการขยายตัวของภาคอุตสาหกรรม (industrialization) อย่างรวดเร็วในช่วงทศวรรษที่ 2550 ดังพิจารณาได้จากผลิตภัณฑ์มวลรวมรายจังหวัด (Gross Provincial Product: GPP) ของจังหวัดปราจีนบุรี ตามตารางที่ 1.1

ตารางที่ 1.1 ผลิตภัณฑ์มวลรวมรายจังหวัด (Gross Provincial Product: GPP) ของจังหวัดปราจีนบุรี เปรียบเทียบตั้งแต่ปี พ.ศ. 2538-2559

	ปี 2538	ปี 2543	ปี 2548	ปี 2553	ปี 2559
ด้านการเกษตร, ป่าไม้ และการประมง	2,726	3,360	5,418	5,980	7,161
ด้านการทำเหมืองแร่และเหมืองหิน	106	118	104	201	297
ด้านการผลิต	14,328	24,355	91,223	170,609	171,102
ด้านการก่อสร้าง	1,064	853	779	1,141	1,954
ด้านการขนส่งและการเก็บรักษา	450	412	525	746	1,338
ด้านที่พักและอาหาร	24	83	176	381	671
ด้านการเงินและการประกันภัย	753	695	1,015	1,600	3,183
ด้านอสังหาริมทรัพย์	859	1,508	1,728	2,153	2,554
ผลิตภัณฑ์มวลรวมรายจังหวัด	27,685	42,425	121,216	212,111	227,947
ผลิตภัณฑ์มวลรวมรายจังหวัดต่อหัว	64,849	102,113	252,957	388,076	378,669

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2560.

จากตารางที่ 1.1 จะพบว่า การเติบโตของเมืองมีแนวโน้มที่เพิ่มสูงขึ้น ดังจะเห็นได้จากตัวเลขของผลิตภัณฑ์มวลรวมรายจังหวัดด้านการก่อสร้างและด้านอสังหาริมทรัพย์ที่เพิ่มสูงขึ้นในช่วงทศวรรษที่ 2550 โดยด้านก่อสร้างจากปี พ.ศ. 2548 มีเพียง 779 เพิ่มขึ้นในปี พ.ศ. 2553 เป็น 1,141 และเพิ่มสูงขึ้นอีกในปี พ.ศ. 2559 อยู่ที่ 1,954 ส่วนด้านอสังหาริมทรัพย์ในปี พ.ศ. 2548 มีเพียง 1,728 เพิ่มขึ้นในปี พ.ศ. 2553 เป็น 2,153 และเพิ่มสูงขึ้นอีกในปี พ.ศ. 2559 มาอยู่ที่ 2,554 รวมถึงการเติบโตของการผลิตด้านอุตสาหกรรม (Manufacturing) ในจังหวัดปราจีนบุรี ก็สะท้อนให้เห็นถึงแนวโน้มของการเติบโตจากตัวเลขของผลิตภัณฑ์มวลรวมรายจังหวัดด้านการผลิต จะพบว่า ในปี พ.ศ. 2548 มีเพียง 91,223 ก่อนที่ตัวเลขจะเพิ่มขึ้นมากในปี พ.ศ. 2553 เป็น 170,609 หรือเกือบเพิ่มขึ้นมาอีกเกือบ 2 เท่าตัว และเพิ่มสูงขึ้นอีกในปี พ.ศ. 2559 มาอยู่ที่ 171,102 ซึ่งทิศทางการเติบโตของจังหวัดปราจีนบุรีดังกล่าวสะท้อนให้เห็นการพัฒนาในทิศทางเดียวกับการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทยที่มีการขยายตัวของอุตสาหกรรมในช่วงที่ผ่านมา (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2560; Asian Development Bank, 2015, pp. 1-9)

รูปภาพที่ 1.1 แผนที่จังหวัดปราจีนบุรี

ที่มา: การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, ม.ป.ป.

นอกจากนี้ หากเปรียบเทียบตัวเลขของผลิตภัณฑ์มวลรวมรายจังหวัดด้านการก่อสร้างด้านอสังหาริมทรัพย์ และด้านการผลิตระหว่างจังหวัดปราจีนบุรีกับจังหวัดอื่น ๆ ในภูมิภาคตะวันออกของไทยก็จะพบว่า ตัวเลขของผลิตภัณฑ์มวลรวมรายจังหวัดทั้ง 3 ด้านของจังหวัดปราจีนบุรี มีตัวเลข

ที่ค่อนข้างสูงและมีการเพิ่มขึ้นของตัวเลขในช่วงทศวรรษที่ผ่านมาอยู่ในระดับที่สูงเมื่อเปรียบเทียบกับจังหวัดอื่น ๆ ดังจะพิจารณาได้จากตารางที่ 1.2

ตารางที่ 1.2 ผลิตภัณฑ์มวลรวมรายจังหวัด (Gross Provincial Product: GPP) ด้านการก่อสร้าง ด้านอสังหาริมทรัพย์ และด้านการผลิตของจังหวัดในภาคตะวันออก เปรียบเทียบตั้งปี พ.ศ. 2538-2559

	ปี 2538	ปี 2543	ปี 2548	ปี 2553	ปี 2559
ปราจีนบุรี					
- ด้านการผลิต	14,328	24,355	91,223	170,609	171,102
- ด้านการก่อสร้าง	1,064	853	779	1,141	1,954
- ด้านอสังหาริมทรัพย์	859	1,508	1,728	2,153	2,554
ชลบุรี					
- ด้านการผลิต	119,473	126,331	235,771	352,150	462,242
- ด้านการก่อสร้าง	7,872	7,870	11,032	14,053	22,917
- ด้านอสังหาริมทรัพย์	2,494	4,613	6,308	8,687	13,293
ระยอง					
- ด้านการผลิต	68,510	102,392	192,313	311,129	414,082
- ด้านการก่อสร้าง	3,260	1,341	3,626	6,294	7,660
- ด้านอสังหาริมทรัพย์	1,037	1,813	2,299	3,110	5,393
ฉะเชิงเทรา					
- ด้านการผลิต	42,695	49,993	99,122	165,473	231,100
- ด้านการก่อสร้าง	1,080	1,370	3,658	5,345	5,593
- ด้านอสังหาริมทรัพย์	1,431	2,850	3,448	3,286	3,603
จันทบุรี					
- ด้านการผลิต	1,346	2,101	3,069	6,175	5,349
- ด้านการก่อสร้าง	1,283	643	1,196	2,051	3,773
- ด้านอสังหาริมทรัพย์	816	1,603	2,009	2,279	2,537

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2560.

ตารางที่ 1.2 (ต่อ)

	ปี 2538	ปี 2543	ปี 2548	ปี 2553	ปี 2559
ตราด					
- ด้านการผลิต	500	472	739	1,203	1,849
- ด้านการก่อสร้าง	587	292	469	594	1,465
- ด้านอสังหาริมทรัพย์	271	548	736	774	1,028
สระแก้ว					
- ด้านการผลิต	1,112	1,287	2,238	4,033	7,260
- ด้านการก่อสร้าง	847	642	1,488	911	1,932
- ด้านอสังหาริมทรัพย์	324	823	1,122	1,408	2,095
นครนายก					
- ด้านการผลิต	422	475	736	1,838	2,907
- ด้านการก่อสร้าง	370	573	760	926	2,565
- ด้านอสังหาริมทรัพย์	487	840	903	773	1,009

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2560.

จากการพิจารณาตามตารางที่ 2.1 จะพบว่า จังหวัดปราจีนบุรี เป็นจังหวัดที่มีการเติบโตของอุตสาหกรรมที่รวดเร็วในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา และมีตัวเลขของผลิตภัณฑ์มวลรวมรายจังหวัดด้านการผลิตเป็นรองเพียง 3 จังหวัดอย่าง จังหวัดระยอง ชลบุรี และฉะเชิงเทรา ซึ่งเป็นจังหวัดอุตสาหกรรมดั้งเดิมและเป็น 3 จังหวัดที่อยู่ภายใต้โครงการโครงการพัฒนาพื้นที่บริเวณชายฝั่งทะเลตะวันออก (Eastern Sea board Development Program: ESB) ในฐานะพื้นที่การพัฒนาอุตสาหกรรมตั้งแต่ทศวรรษที่ 2530 รวมถึงยังเป็นกลุ่มจังหวัดภายใต้โครงการระเบียงเขตเศรษฐกิจภาคตะวันออก (Eastern Economic Corridor: EEC) ซึ่งเป็นยุทธศาสตร์การพัฒนาอุตสาหกรรมการผลิตที่สำคัญของประเทศไทยของรัฐบาลประยุทธ์ จันทร์โอชา เป็นคณะผู้บริหารประเทศในปัจจุบัน จึงสะท้อนให้เห็นถึง จังหวัดปราจีนบุรีในฐานะจังหวัดอุตสาหกรรมใหม่และมีขนาดใหญ่ ที่อยู่นอกพื้นที่ยุทธศาสตร์การพัฒนาอุตสาหกรรมของภาคตะวันออก

ส่วนตัวเลขผลิตภัณฑ์มวลรวมรายจังหวัดด้านการก่อสร้างและด้านอสังหาริมทรัพย์ของจังหวัดปราจีนบุรีเมื่อเปรียบเทียบกับจังหวัดอื่น ๆ ในภาคตะวันออก ก็พบว่า มีแนวโน้มการเติบโตของตัวเลขที่ค่อนข้างสูง โดยเฉพาะด้านอสังหาริมทรัพย์ในปี พ.ศ. 2559 เมื่อเปรียบเทียบกับจังหวัดอื่น ๆ แล้ว จังหวัดปราจีนบุรีมีการเติบโตด้านดังกล่าวอยู่ที่ 2,554 อยู่ในอันดับที่ 4 เป็นรองเพียงจังหวัดเมืองใหญ่และจังหวัดอุตสาหกรรมเดิมอย่าง จังหวัดชลบุรี (13,293) ระยอง (5,393) และ

ฉะเชิงเทรา (3,603) โดยตัวเลขด้านอสังหาริมทรัพย์ของจังหวัดปราจีนบุรีอยู่เหนือจังหวัดขนาดใหญ่ที่เป็นแหล่งอาหารและการท่องเที่ยวอย่าง จังหวัดจันทบุรี (2,537) รวมถึงจังหวัดเศรษฐกิจชายแดนขนาดใหญ่อย่าง จังหวัดสระแก้ว (2,095) ในฐานะอันดับ 5 และ 6 ตามลำดับ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2560)

จากความสำคัญของกรณีศึกษา (case study) อย่างจังหวัดปราจีนบุรีทางด้านการผลิตภาคอุตสาหกรรมและการขยายตัวของความเป็นเมืองนั้น จึงทำให้การศึกษาทบทวนการเปลี่ยนแปลงของจังหวัดปราจีนบุรีที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับการเป็นประเทศอาเซียนของไทยในครั้งนี้ จะเน้นให้ความสำคัญเกี่ยวกับการปรับยุทธศาสตร์การพัฒนาของจังหวัดปราจีนบุรีที่เชื่อมโยงกับโครงการพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก โดยเฉพาะประเด็นใหญ่ที่สำคัญเกี่ยวกับกรณีการวางผังเมืองเพื่อการพัฒนาอุตสาหกรรมและการขยายตัวของเมืองในจังหวัดปราจีนบุรี

โดยหากพิจารณาประเด็นเกี่ยวกับการผังเมืองของประเทศไทยนั้น เริ่มนับตั้งแต่ก่อนการเปลี่ยนแปลงการปกครองเป็นระบอบประชาธิปไตย ในปี พ.ศ. 2475 การดำเนินการด้านผังเมืองเป็นพระราชอำนาจของพระมหากษัตริย์ในการป้องกันภัยจากการรุกรานของข้าศึกศัตรูและภัยทางธรรมชาติเป็นประเด็นสำคัญ จนกระทั่งได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติการผังเมืองและผังชนบท พ.ศ. 2495 เป็นกฎหมายผังเมืองฉบับแรกและเป็นพระราชบัญญัติที่กำหนดอำนาจหน้าที่ของเจ้าพนักงานการผังและการดำเนินการจัดทำโครงการอย่างชัดเจน¹ โดยเฉพาะเพื่อควบคุมการก่อสร้างและการใช้อาคาร การกำหนดมาตรฐานสำหรับถนน ทางเท้าและท่อระบายน้ำ รวมทั้งการกำหนดลักษณะทางสถาปัตยกรรมตามมาตรา 21 นอกจากนี้ ยังให้อำนาจแก่เจ้าพนักงานท้องถิ่นในการทำความตกลงเพื่อรับโอนกรรมสิทธิ์ที่ดินหรือสังหาริมทรัพย์ หรืออาจดำเนินการเวนคืนโดยถือว่าพระราชบัญญัติให้ใช้บังคับโครงการเป็นพระราชบัญญัติเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ และอาจกำหนดให้มีการจัดแบ่งแปลงที่ดินต่าง ๆ เสียใหม่ตามมาตรา 25 ซึ่งหมายถึงโครงการจัดรูปที่ดิน (Land Readjustment) โดยพระราชบัญญัติฉบับนี้ได้อาศัยต้นแบบจาก Town and Country Planning Act 1944 ซึ่งเป็นกฎหมายที่กำลังแพร่หลายในประเทศอังกฤษในขณะนั้น

แต่ด้วยขอบเขตและข้อจำกัดของพระราชบัญญัติการผังเมืองและผังชนบท พ.ศ. 2495 ที่ไม่สามารถครอบคลุมการใช้บังคับผังเมืองรวม (Comprehensive Plan) ตามที่ได้วางและจัดทำไว้

¹ วัตถุประสงค์ตามที่ระบุในมาตรา 7 (4) ประกอบด้วย (ก) เพื่อสร้างเมืองขึ้นใหม่ (ข) เพื่อสร้างเมืองหรือส่วนของเมือง ขึ้นแทนเมืองหรือส่วนของเมืองที่ได้รับความเสียหาย เพราะไฟไหม้ แผ่นดินไหว หรือภัยพิบัติอย่างอื่น (ค) เพื่อบูรณะที่ดินเมืองหรือที่ดินชนบทอันระบุเขตไว้หรือจัดให้มี หรือจัดให้ดียิ่งขึ้นซึ่ง สุขลักษณะหรือความสะดวกสบายในเขตนั้น หรือเพื่อส่งเสริมการเศรษฐกิจ หรือสงวนไว้ซึ่งอาคารที่มีอยู่ หรือวัตถุประสงค์อื่นอันมีคุณค่าที่น่าสนใจทางสถาปัตยกรรม ประวัติศาสตร์ หรือศิลปกรรม หรือภูมิประเทศที่งดงามหรือที่มีคุณค่าที่น่าสนใจทางธรรมชาติ รวมทั้งต้นไม้เดี่ยวหรือต้นไม้หมู่

กระทรวงมหาดไทยจึงได้แต่งตั้งกรรมการและอนุกรรมการคณะต่าง ๆ ขึ้นเพื่อแก้ไขปรับปรุงกฎหมายผังเมืองในปี พ.ศ. 2502 และได้ดำเนินการสืบเนื่องจนเกิดผลสำเร็จเป็นร่างพระราชบัญญัติการผังเมืองในปี พ.ศ. 2509 ซึ่งหลังจากที่คณะกรรมการกฤษฎีกาได้พิจารณาแก้ไขเพิ่มเติมแล้ว รัฐบาลจึงได้เสนอร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวต่อสภานิติบัญญัติในปี พ.ศ. 2510 แต่เนื่องด้วยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับที่ใช้อยู่ในขณะนั้น มิได้มีบทบัญญัติให้เวนคืนอสังหาริมทรัพย์เพื่อประโยชน์แก่การผังเมืองได้ รัฐบาลจึงขอถอนคืนไปดำเนินการแก้ไข จนกระทั่งได้มีการเพิ่มเติมบทบัญญัติให้เวนคืนอสังหาริมทรัพย์เพื่อประโยชน์แก่การผังเมืองในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2517 ร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวจึงได้ผ่านความเห็นชอบของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ และตราเป็นพระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. 2518 มาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. 2518 ได้กำหนดนิยามของ “การผังเมือง” ไว้ดังนี้

- การผังเมือง หมายความว่า การวาง จัดทำและดำเนินการให้เป็นไปตามผังเมืองรวม และผังเมืองเฉพาะในบริเวณเมืองและบริเวณที่เกี่ยวข้องหรือชนบท เพื่อสร้างหรือพัฒนาเมืองหรือส่วนของเมืองขึ้นใหม่หรือแทนเมืองหรือส่วนของเมืองที่ได้รับความเสียหายเพื่อให้มีหรือทำให้ดียิ่งขึ้น ซึ่งสุลักษณะ ความสะดวกสบาย ความเป็นระเบียบ ความสวยงาม การใช้ประโยชน์ในทรัพย์สิน ความปลอดภัยของประชาชนและสวัสดิภาพของสังคม เพื่อส่งเสริมการเกษตร สังคมและสภาพแวดล้อม เพื่อดำรงรักษาหรือบูรณะสถานที่และวัตถุที่มีประโยชน์หรือคุณค่าในทางศิลปกรรม สถาปัตยกรรม ประวัติศาสตร์หรือโบราณคดี หรือเพื่อบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติภูมิประเทศที่งดงามหรือมีคุณค่าในทางธรรมชาติ

- ผังเมืองรวม หมายความว่า แผนผัง นโยบายและโครงการ รวมทั้งมาตรการควบคุม โดยทั่วไป เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาและดำรงรักษาเมืองและบริเวณที่เกี่ยวข้องหรือชนบทในด้านการใช้ประโยชน์ในทรัพย์สิน การคมนาคมและการขนส่ง การสาธารณสุขโภคนิเวศบริเวณสาธารณะและสภาพแวดล้อม เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ของผังเมือง

- ผังเมืองเฉพาะ หมายความว่า แผนผังและโครงการดำเนินการเพื่อพัฒนาหรือดำรงรักษาบริเวณเฉพาะแห่ง หรือกิจการที่เกี่ยวข้อง ในเมืองละบริเวณที่เกี่ยวข้องหรือชนบท เพื่อประโยชน์แก่การผังเมือง

สำหรับจังหวัดปราจีนบุรีกับประเด็นเรื่องผังเมืองนั้น จึงถือเป็นประเด็นที่น่าสนใจ เนื่องจาก จังหวัดปราจีนบุรีเป็นจังหวัดเก่าแก่ที่มีประวัติศาสตร์มาช้านานก่อน การสถาปนาประเทศไทย ตัวอย่างที่เห็นได้ชัดในปัจจุบัน ก็คือ เมืองศรีมโหสถ ที่ตำบลโคกปึก เมืองศรีมโหสถ ถือเป็นเมืองโบราณขนาดใหญ่ที่มีความสำคัญในฐานะเมืองท่าชายทะเลในอ่าวบางปะกง เนื่องจากมีเรือค้าขายต่างประเทศจากอ่าวไทย เข้ามาถึงบริเวณตัวเมืองได้ แต่อย่างไรก็ตามการผังเมืองของจังหวัดปราจีนบุรีก็ยังไม่ปรากฏขึ้นมา แม้แต่ในช่วงจุดเปลี่ยนด้านเศรษฐกิจที่สำคัญของจังหวัดปราจีนบุรี

หลังจากผลของการมีมติคณะรัฐมนตรีของ พล.อ.ชวลิต ยงใจยุทธ เมื่อวันที่ 5 มีนาคม พ.ศ. 2539 ให้ความเห็นชอบต่อมติคณะกรรมการพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก (กพอ.) ครั้งที่ 1/2538 ที่ให้ขยายพื้นที่ในโครงการพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออกเพิ่มขึ้นเป็น 8 จังหวัดในภาคตะวันออก อันประกอบไปด้วยชลบุรี ระยอง ฉะเชิงเทรา นครนายก ปราจีนบุรี จันทบุรี ตราดและสระแก้ว ทำให้จังหวัดปราจีนบุรีเป็นศูนย์กลางภูมิภาคหลักของภาคตะวันออกตอนบน เป็นจุดเชื่อมโยงระหว่างภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลางและสามารถเชื่อมต่อราชอาณาจักรกัมพูชาแล้วนั้น จังหวัดปราจีนบุรีก็ยังไม่ปรากฏถึงการวางผังเมืองที่เป็นระบบหรือมีกฎหมายขึ้นมาควบคุม

จนกระทั่ง ได้ปรากฏนโยบายการกำหนดผังเมืองรวมของจังหวัดปราจีนบุรี หรือกฎกระทรวงให้ใช้บังคับผังเมืองรวมจังหวัดปราจีนบุรี พ.ศ. 2555 อันเป็นกฎหมายที่เกิดขึ้นจากการที่จังหวัดปราจีนบุรีเป็นอีกจังหวัดหนึ่งที่ถูกกำหนดให้เป็นจังหวัดยุทธศาสตร์การพัฒนาเพื่อรองรับเขตเศรษฐกิจพิเศษในระยะยาว โดยเฉพาะในสถานการณ์ของประเทศไทยที่กำลังเข้าสู่ประชาคมอาเซียน เหตุผลในการประกาศใช้กฎกระทรวงฉบับนี้ คือ โดยที่สมควรกำหนดให้ใช้บังคับผังเมืองรวมในท้องที่ ตำบลบ้านพระ ตำบลดงพระราม ตำบลหน้าเมือง ตำบลรอบเมือง ตำบลบางบริบูรณ์ และตำบลท่างาม อำเภอเมืองปราจีนบุรี จังหวัดปราจีนบุรี เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนา และการดำรงรักษาเมืองและบริเวณที่เกี่ยวข้องหรือชนบท ในด้านการใช้ประโยชน์ในทรัพย์สิน การคมนาคมและการขนส่งการสาธารณสุขปโภคบริการสาธารณะและสภาพแวดล้อม (กฎกระทรวงให้ใช้บังคับผังเมืองรวมจังหวัดปราจีนบุรี พ.ศ. 2555)

อย่างไรก็ตาม อีกด้านของการกำหนดผังเมืองรวมของจังหวัดปราจีนบุรี กลับถูกมองว่าเป็นการเตรียมความพร้อมเพื่อการขยายการพัฒนาอุตสาหกรรมภายในจังหวัด จึงมีการต่อต้านจากภาคประชาชนอย่างกว้างขวาง มีการรวมกลุ่มเป็นเครือข่ายเกษตรกร ชุมชนท้องถิ่น ที่คาดว่าจะได้ความเดือดร้อนจากการกำหนดผังเมืองรวมจังหวัดปราจีนบุรีมีการเคลื่อนไหวอย่างต่อเนื่อง แม้ว่าจะมีกฎกระทรวงให้ใช้บังคับผังเมืองรวมจังหวัดปราจีนบุรี พ.ศ. 2555 ไปแล้ว (มติชนออนไลน์, 2559)

จากปรากฏการณ์ดังกล่าวไปข้างต้นถึงกรณีศึกษาอย่าง จังหวัดปราจีนบุรี กับสถานการณ์เกี่ยวกับการพัฒนาและประเด็นเกี่ยวกับผังเมืองภายในจังหวัด จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีการทบทวนและปรับยุทธศาสตร์การพัฒนาของโครงการพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออกสู่การเป็นประเทศอาเซียนในจังหวัดปราจีนบุรี โดยเฉพาะประเด็นเกี่ยวกับการวางผังเมืองเพื่อการพัฒนาอุตสาหกรรม อันถือเป็นประเด็นที่สำคัญที่สุดในฐานะเป็นการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญของจังหวัดปราจีนบุรี การศึกษานี้มุ่งพิจารณาคำถามที่สำคัญ คือ การพัฒนาอุตสาหกรรมของจังหวัดปราจีนบุรีในอดีตที่ผ่านมา อันเป็นรากฐานของการพัฒนาในปัจจุบันเป็นอย่างไร และการวางผังเมืองกับกระบวนการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมใหม่ของจังหวัดปราจีนบุรีเป็นอย่างไรในปัจจุบัน รวมถึงแนวทางการจัดทำผังเมืองที่เหมาะสมเพื่อการพัฒนาอุตสาหกรรมในจังหวัดปราจีนบุรีเป็นอย่างไร ทั้งนี้จำเป็นต้องมีการวิเคราะห์

กระบวนการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมใหม่ของจังหวัดปราจีนบุรีในปัจจุบันที่สร้างปัญหากับชุมชนอย่างกว้างขวาง เพื่อเสนอแนวทางการจัดทำผังเมืองในจังหวัดปราจีนบุรี

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 2.1 เพื่อทบทวนการพัฒนาอุตสาหกรรมของจังหวัดปราจีนบุรีในอดีตที่ผ่านมา
- 2.2 เพื่อวิเคราะห์กระบวนการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมใหม่ของจังหวัดปราจีนบุรีในปัจจุบัน
- 2.3 เพื่อเสนอแนะการจัดทำผังเมืองที่เหมาะสมเพื่อการพัฒนาอุตสาหกรรมในจังหวัดปราจีนบุรี

3. ขอบเขตของการวิจัย

3.1 ขอบเขตพื้นที่การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยในลักษณะกรณีศึกษา (Case Study) กล่าวคือ เป็นการศึกษาการวางผังเมืองเพื่อการพัฒนาอุตสาหกรรมเฉพาะในพื้นที่จังหวัดปราจีนบุรี อันเป็นพื้นที่ยุทธศาสตร์หนึ่งในการพัฒนาอุตสาหกรรมภายใต้โครงการพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง

3.2 ขอบเขตระยะเวลาการศึกษาครั้งนี้จะทำการศึกษาตั้งแต่การเกิดขึ้นของโครงการพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง อันส่งผลต่อการขยายตัวเข้ามาของอุตสาหกรรม และการเกิดขึ้นของแนวความคิดการจัดวางผังเมืองเพื่อการพัฒนาอุตสาหกรรม

4. การสำรวจวรรณกรรม

การทำวิจัยของโครงการการทบทวนและปรับยุทธศาสตร์การพัฒนาของโครงการพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่างสู่การเป็นประเทศอาเซียนในจังหวัดปราจีนบุรี: กรณีการวางผังเมืองเพื่อการพัฒนาอุตสาหกรรม ผู้วิจัยได้สำรวจวรรณกรรมและองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการทำวิจัย โดยพิจารณาเกี่ยวกับองค์ความรู้ที่นำไปสู่การเติมเต็มและพัฒนาสู่การสร้างกรอบแนวคิดในการวิเคราะห์ (conceptual framework) เป็นสำคัญ ซึ่งประกอบด้วยแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการวางผังเมือง แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการเมืองเรื่องของพื้นที่ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนาเกี่ยวกับการวางผังเมือง

4.1 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการวางผังเมือง

คำว่า “เมือง” (cities) กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (ม.ป.ป., หน้า 3) ได้ให้คำความหมายถึง “พื้นที่การตั้งถิ่นฐานที่มีประชากรอยู่อาศัยหนาแน่นมากกว่า 3,000 คนต่อตารางกิโลเมตร และมีการประกอบกิจกรรมทางเศรษฐกิจในด้านอุตสาหกรรม และพาณิชยกรรมเป็นพื้นฐาน” ซึ่งมนุษย์กับเมืองถือเป็นสิ่งที่มีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน เนื่องจากมนุษย์เป็นสัตว์ที่อยู่อาศัยกันเป็นสังคม การรวมตัวกันภายใต้อาณาเขตบริเวณพื้นที่หนึ่งของกลุ่มคนหลากหลายกลุ่มและมีการพัฒนาพื้นที่บริเวณนั้นเป็นที่อยู่อาศัย รวมถึงมีกิจกรรมร่วมกัน ก็สามารถทำให้พื้นที่นั้นกลายเป็นพื้นที่ที่ถูกพัฒนากลายเป็นเมืองได้ มนุษย์จึงไม่สามารถอยู่อาศัยโดยตัดขาดจากเมืองได้ รวมถึงเมืองก็ต้องอาศัยมนุษย์ในฐานะผู้สร้างและพัฒนาให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ความสำคัญของเมืองต่อมนุษย์จึงมากกว่าแค่เป็นพื้นที่ในการอยู่อาศัยหรือมีกิจกรรมร่วมกัน

นอกจากนี้ การเกิดขึ้นของเมืองยังสะท้อนให้เห็นถึงรากฐานที่มาจากความหลากหลายของมนุษย์ในสังคมที่มารวมตัวกัน ดังเช่นที่อริสโตเติล (Aristotle) กล่าวว่า “คนเพียงกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งไม่สามารถก่อให้เกิดเมืองขึ้นได้” (A city is composed of different kinds of men : similar people can not bring a city into existence) ดังนั้น เมืองจึงเกิดขึ้นจากความหลากหลายของผู้คนไม่ว่าจะเป็นอาชีพ เพศ อายุ หรือความแตกต่างทางด้านวิถีชีวิต การเปลี่ยนแปลงของเมืองที่เกิดขึ้นจึงย่อมส่งผลกระทบต่อผู้คนอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ (ปรานอม ต้นสุขานันท์, 2559, หน้า 18) การวางแผนเพื่อลดปัญหาและผลกระทบต่อสังคมให้น้อยที่สุดจึงเป็นสิ่งจำเป็น โดยเฉพาะสังคมสมัยใหม่ ที่การพัฒนาและการขยายตัวทางด้านเศรษฐกิจนำไปสู่ความเปลี่ยนแปลงของสภาพสังคมอย่างรวดเร็ว ในขณะที่คนในชุมชนเมืองและชนบทไม่สามารถตามทันกับการเปลี่ยนแปลงได้เหมาะสม ส่งผลให้เกิดการขยายตัวของชุมชนเมืองเป็นไปอย่างไร้รูปแบบไม่สอดคล้องกับสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป ขณะเดียวกันศักยภาพของพื้นที่ที่ขาดการควบคุมการใช้ประโยชน์ที่ดิน เพื่อประกอบกิจกรรมต่าง ๆ ของสังคมอย่างมีระเบียบก็ขาดความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน นำไปสู่ปัญหาความเสื่อมโทรมด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมชุมชน สังคม คุณภาพชีวิต รวมทั้งความเสื่อมโทรมทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรม เพื่อรองรับกระแสแห่งการเปลี่ยนแปลงการพัฒนา และการปรับตัวของสังคม และเพื่อหลีกเลี่ยงปัญหาดังกล่าว การวางและจัดทำผังเมืองจึงเป็นทางเลือกที่จำเป็นในการตอบสนองแนวทางการพัฒนา และยังเป็นการชะลอหรือบรรเทาปัญหาต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นได้ด้วย ทั้งนี้ เพราะหากเกิดการเปลี่ยนแปลงของสภาพของพื้นที่ การอยู่ร่วมกันของชุมชนชาวบ้านและความเปลี่ยนแปลงของชุมชนชนบทที่กลายเป็นชุมชนอุตสาหกรรมหรือผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม สังคม หรือสุขอนามัย การศึกษาในครั้งนี้จึงจำเป็นต้องพิจารณาแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการวางผังเมืองเบื้องต้น สำหรับการพิจารณาถึงประเด็นการวางผังเมืองในกรณีศึกษาจังหวัดปราจีนบุรี (สำนักผังเมือง, 2529)

4.1.1 การพัฒนาเมือง

ความสำคัญของเมืองกับมนุษย์ในสังคมดังที่กล่าวไปข้างต้นนั้น ทำให้การพัฒนาเมืองจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องอาศัยองค์ความรู้และหลักการสำหรับการกำหนดแนวทางการพัฒนาที่มีต่อเมือง เพื่อสอดคล้องต่อความต้องการของคนในสังคมนั้น ๆ และความเหมาะสมต่อบริบทที่เกิดขึ้นในขณะนั้นมากที่สุด Hall (2014) กล่าวถึง ประวัติศาสตร์ของการพัฒนาเมืองและการออกแบบ/วางผังเมือง (Urban Planning and Design) ตั้งแต่ช่วงทศวรรษที่ 1880 ก็พบว่า ประวัติศาสตร์ของการพัฒนาเมืองที่สำคัญแห่งต่าง ๆ ของโลก มักเกิดขึ้นมาจากการเคลื่อนไหวของนักคิดและมีพื้นฐานจากองค์ความรู้ที่สำคัญในการเป็นฐานของการพัฒนาเมือง เช่น ความรู้ทางด้านวิทยาศาสตร์กับการพัฒนาเมืองอุตสาหกรรม องค์ความรู้ทางด้านเศรษฐกิจกับเมืองธุรกิจที่สำคัญต่าง ๆ หรือแม้แต่เมืองที่มีฐานของการพัฒนาอยู่ที่การคำนึงถึงความเป็นอยู่ที่ดีของผู้คนก็มากจากฐานะของการเคลื่อนไหวเชิงอุดมการณ์หรือการคำนึงถึงผู้คนส่วนใหญ่ในสังคม อย่างกรณีของการเคลื่อนไหวของกลุ่มอนาธิปไตย-นิยม (anarchist) ในช่วงศตวรรษที่ 18-19

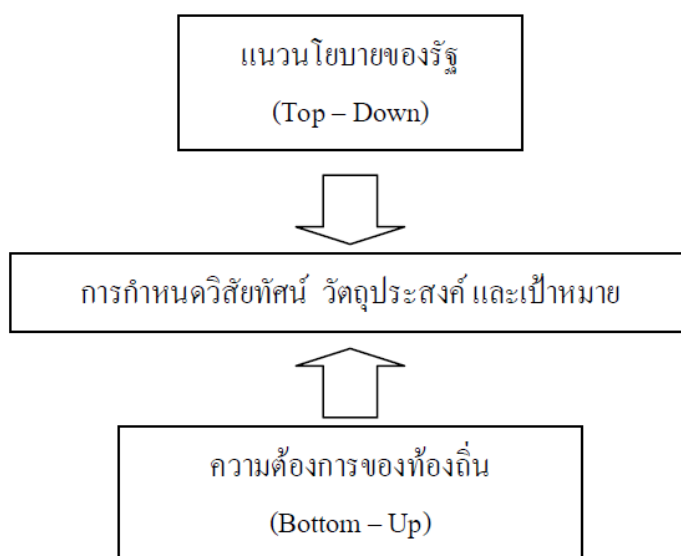
โดยหลักการพื้นฐานด้านการพัฒนาเมือง นิพนธ์ วิเชียรน้อย (2554, หน้า 30) เสนอว่า กลไกทางกฎหมายที่ว่าด้วยผังเมืองรวมหรือผังความสอดคล้องการใช้ประโยชน์ที่ดิน ที่ถูกบัญญัติขึ้นจากความต้องการในการสร้างระเบียบแบบแผนการใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อการพัฒนาเมืองอย่างมีประสิทธิภาพ ถือเป็นหลักการพื้นฐานที่สำคัญที่สุด โดยต้องให้ความสำคัญกับ ที่อยู่อาศัยที่มีคุณภาพเป็นลำดับแรก ต่อมาต้องว่าด้วยเรื่องของการเดินทางด้วยระบบคมนาคมขนส่งที่เป็นระบบ สะดวกคล่องตัวและประหยัด และสุดท้ายควรให้ความสำคัญกับสภาพแวดล้อมเมืองที่มีคุณภาพ

ความคิดหรือวิสัยทัศน์ของการพัฒนาเมือง จึงสะท้อนให้เห็นถึงความต้องการในการกำหนดทิศทางการเจริญเติบโตของเมืองที่มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับศักยภาพของเมืองในอนาคต สำหรับมุมมองต่อการพัฒนาเมือง กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (ม.ป.ป., หน้า 5) ได้กำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการกำหนดวิสัยทัศน์การพัฒนาเมืองไว้ ดังนี้

- 1) ความเป็นไปได้ที่จะบรรลุวิสัยทัศน์ภายใต้เงื่อนไขของสภาพแวดล้อมและข้อจำกัดที่มีอยู่
- 2) มีความท้าทายและสามารถสร้างแรงบันดาลใจให้กับผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายในการดำเนินการให้บรรลุตามเป้าหมาย
- 3) สะท้อนถึงสภาพการณ์หรือบทบาทใหม่ของเมืองในอนาคตอย่างรอบด้านภายใต้การเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์และสภาพแวดล้อม
- 4) เป็นสิ่งเห็นพ้องต้องกันระหว่างผู้บริหารท้องถิ่น ประชาคม และผู้มีส่วนได้เสียทั้งหมด
- 5) สามารถสื่อความเข้าใจถึงทิศทางการพัฒนาให้แก่ชุมชนในท้องถิ่นได้อย่างชัดเจน

นอกจากนี้ ยังได้กำหนดวิสัยทัศน์ในการพัฒนาเมืองต่อผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องพิจารณาถึงเป้าประสงค์ของรัฐ (Top-Down) ประกอบกับความต้องการของท้องถิ่น (Bottom-Up) ดังนี้ (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, ม.ป.ป., หน้า 6; มาลินี เศรษฐนันท์, 2535; นพรัตน์ ตาปนานนท์, 2550)

รูปภาพที่ 1.2 กำหนดวิสัยทัศน์ในการพัฒนาเมืองของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ที่มา: กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, ม.ป.ป., หน้า 6.

โดยในด้านของ การสนับสนุนแนวนโยบายของรัฐ นั้น จะมุ่งเน้นการกำหนดวิสัยทัศน์ วัตถุประสงค์ และเป้าหมายในการพัฒนาเมืองผ่านการพิจารณาแนวทางจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติที่ระยะเวลาฉบับละ 5 ปี เป็นกรอบแนวทางในการกำหนดการพัฒนา โดยแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติแต่ละฉบับจะทำการกำหนดให้มีการพัฒนาเมืองหลัก เมืองรอง เมืองชายแดน รวมทั้งการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษเพื่อส่งเสริมการผลิตทางอุตสาหกรรมและการส่งออก ตลอดจนการส่งเสริมการท่องเที่ยว เพื่อให้ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมถึงหน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปเป็นแนวทางในการพัฒนาเมือง ส่วนในด้านของ การสนองต่อความต้องการของท้องถิ่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่สำคัญในการสนองต่อความต้องการของท้องถิ่นนั้น ๆ ซึ่งพระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. 2518 ได้กำหนดให้มีขั้นตอนการประชุมเพื่อรับฟังความคิดเห็นของประชาชนในเขตท้องที่นั้น ๆ เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมโดยการแสดงออกและตอรองเพื่อให้เกิดความสมดุลของความต้องการของประชาชนแต่ละกลุ่มให้มากที่สุด (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, ม.ป.ป., หน้า 6-7; กรวิภา วิชาชัย, 2544; 2548; ศูนย์บริการวิชาการแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2547ก; 2547ข; 2547ค)

นอกจากนี้ ลักษณะเฉพาะของแต่ละเมืองก็เป็นสิ่งที่สำคัญที่จำเป็นต้องพิจารณา ตัวอย่างเมืองสำคัญต่าง ๆ ภายในประเทศไทยที่มีลักษณะเฉพาะอย่างชัดเจน เช่น เมืองมหาสารคาม (เมืองการศึกษา) เมืองสงขลา (เมืองศูนย์ราชการ) ซึ่งมีความต้องการเชิงพื้นที่และการใช้สอยพื้นที่ที่เป็นลักษณะเฉพาะ โดยประเภทของแต่ละเมือง พนิต ภูจินดา และยศพล บุญสม (2559, หน้า 27) ได้แบ่งประเภทของเมืองไว้ทั้งสิ้น 5 ประเภท โดยเปรียบเทียบระหว่างเมืองสำคัญของประเทศไทยที่มีลักษณะเฉพาะกับเมืองที่มีลักษณะเฉพาะและเป็นเมืองที่เป็นต้นแบบที่ดีในการวางผังของต่างประเทศ พิจารณาได้จากตารางที่ 1.3

ตารางที่ 1.3 ประเภทของเมืองที่มีคุณลักษณะเฉพาะ เปรียบเทียบเมืองในไทยกับเมืองต้นแบบในต่างประเทศ

ประเภทเมือง	เมืองในประเทศไทย	เมืองในต่างประเทศ
เมืองท่องเที่ยวด่าน นันทนาการและบันเทิง	เมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี	เมืองลาสเวกัส ประเทศ สหรัฐอเมริกา
เมืองอุตสาหกรรม พื้นถิ่น	เมืองสีกันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่	เมืองโออิตะ ประเทศญี่ปุ่น
เมืองศูนย์ราชการ	เมืองสงขลา จังหวัดสงขลา	เมืองปุตราจายา ประเทศมาเลเซีย
เมืองการศึกษา	เมืองท่าโขลง-คลองหลวง-รังสิต จังหวัดปทุมธานี	เมืองอ็อกฟอร์ด ประเทศอังกฤษ
เมืองศูนย์กลางคมนาคม ขนส่งทางน้ำและ โลจิสติกส์	ชุมชนท่าเรือน้ำลึกสงขลา จังหวัด สงขลา	เมืองฮัมบูร์ก ประเทศเยอรมนี

ที่มา: พนิต ภูจินดา และยศพล บุญสม, 2559, หน้า 27.

อย่างไรก็ตาม ปัญหาของวิสัยทัศน์ในการพัฒนาประเทศกับการพัฒนาเมืองในกรณีของประเทศไทยที่ผ่านมา การศึกษาของ พนิต ภูจินดา (2550, หน้า 27-32) พบว่า “แผน” การพัฒนาของสภาพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ กับ “ผัง” การพัฒนาเมืองและประเทศของกรมโยธาธิการและผังเมือง ยังมีความซ้ำซ้อนและความขัดแย้งในประเด็นเกี่ยวกับการพัฒนาอยู่หลายประเด็น โดยเฉพาะการกำหนดแนวทางการพัฒนาในระยะยาว ซึ่งการพัฒนาจำเป็นต้องอาศัยการกำหนดทิศทางที่ครอบคลุมกับรองรับการเปลี่ยนแปลงและการพัฒนาที่เกิดขึ้นในอนาคต แต่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติซึ่งเกิดขึ้นเพื่อพัฒนาประเด็นด้านเศรษฐกิจและสังคมในระยะเวลาเพียง 5 ปี จึงทำให้ “แผน” และ “ผัง” ที่เป็นกรอบแนวทางในการพัฒนาประเทศและเมืองที่สำคัญยังเกิดความซ้ำซ้อนและขัดแย้งกัน จนนำไปสู่ปัญหาของผู้ที่จะนำไปปฏิบัติได้ ส่วนงานศึกษาของธงชัย ไร่จ-

นกนันท (2558) และจันทร์ฉาย ศรีทิพย์อาสน์ และไพศิษฐ์ พิพัฒน์กุล (2559) ได้กล่าวถึง ปัญหาของการพัฒนาเมืองโดยใช้กลไกทางด้านกฎหมายอย่าง การบังคับใช้พระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. 2518 งานศึกษาทั้งสองชิ้นพบว่า ปัญหาของสถานะทางกฎหมายและการบังคับใช้แผนผังเมืองระดับนโยบาย ซึ่งการวางแผนหรือนโยบายในการพัฒนาเมืองจากฝ่ายบริหาร กับระบบกฎหมายยังมีความขัดแย้งกัน โดยเฉพาะระบบกฎหมายที่มีข้อบกพร่องและมีความล้าหลัง ทำให้บางประเด็นในการพัฒนาเมืองเกิดปัญหาเมื่อนำไปบังคับใช้

4.1.2 องค์ประกอบของผังเมือง (The Nature of Urban Plans)

ผังเมือง มีองค์ประกอบที่สำคัญ โดยสามารถแบ่งออกได้เป็น 3 ระยะ ดังต่อไปนี้ (ก้องภพ สุขกิจบำรุง, 2542, หน้า 28)

4.1.2.1 ผังเมืองรวม (Comprehensive Plans) : ผังระยะยาว

ผังเมืองรวม มีความสำคัญในการกำหนดวิสัยทัศน์ของชุมชนเมือง นโยบาย เป้าหมาย วัตถุประสงค์ และปรัชญาในการวางผังจะเป็นปัจจัยสำคัญในการสะท้อนถึงแนวความคิด รูปแบบ และทิศทางการพัฒนาเมืองในแต่ละด้าน อาทิ การใช้ประโยชน์ที่ดิน และระบบบริการโครงสร้างพื้นฐานผังเมืองรวมเป็นแผนระยะยาว ประมาณ 20 ปี ประกอบด้วย 2 ส่วนสำคัญ คือ

- 1) แผนผังแสดงการใช้ประโยชน์ที่ดินในอนาคตและโครงการคมนาคมขนส่ง
- 2) ข้อกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดิน ซึ่งเป็นมาตรการทางด้านกฎหมาย เพื่อแบ่งย่านการใช้ประโยชน์ที่ดินและควบคุมการใช้ประโยชน์ที่ดินให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของผังเมืองรวม

4.1.2.2 ผังพัฒนาพื้นที่ (Staging Plans) : ผังระยะกลาง

เป็นแผนระยะกลาง แสดงทิศทางการเจริญเติบโตของชุมชนทุกระยะ 5-10 ปี แผนนี้ จะทำให้สามารถประสานโครงการพัฒนาต่าง ๆ และงบประมาณในแต่ละช่วงเวลา และในแต่ละพื้นที่ เพื่อการพัฒนาให้เป็นระบบสอดคล้องเป็นขั้นตอนอย่างมีระเบียบแบบแผน โดยแผนนี้จะต้องปรับปรุงให้สอดคล้องกับผังเมืองรวมเป็นระยะ ๆ

4.1.2.3 ผังปฏิบัติการ (Action Plans) : ผังระยะสั้น

ผังปฏิบัติการเป็นแผนระยะสั้น 1-2 ปี จัดทำหลังจากมีการจัดทำโครงการตามผังพัฒนาพื้นที่ แล้วผังปฏิบัติการเป็นผังที่มุ่งเน้นให้เกิดการปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมและเป็นระบบ มี การวิเคราะห์และจัดลำดับความสำคัญของโครงการในแต่ละพื้นที่ให้มีความสัมพันธ์กัน เน้น การออกแบบรายละเอียด และระบุแหล่งที่มาของงบประมาณ

4.1.3 กระบวนการวางผัง (Planning Process)

การวางผังเมือง หมายถึง การวาง จัดทำและดำเนินการให้เป็นไปตามผังเมืองรวมและผังเมืองเฉพาะในบริเวณเมืองและบริเวณที่เกี่ยวข้องหรือชนบท เพื่อสร้างหรือพัฒนาเมืองหรือส่วนของเมืองขึ้นใหม่หรือแทนเมืองหรือส่วนของเมืองที่ได้รับความเสียหายเพื่อให้มีหรือทำให้ดียิ่งขึ้นซึ่ง

สัญลักษณ์ความสะดวกสบาย ความเป็นระเบียบ ความสวยงาม การให้ประโยชน์ในทรัพย์สินความปลอดภัยของประชาชนและสวัสดิภาพของสังคม เพื่อส่งเสริมการเศรษฐกิจสังคม และสภาพแวดล้อมเพื่อดำรงรักษาหรือบูรณะสถานที่และวัตถุที่มีประโยชน์หรือคุณค่าในทางศิลปกรรม สถาปัตยกรรม ประวัติศาสตร์ หรือโบราณคดี หรือเพื่อบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติ ภูมิประเทศที่งดงาม หรือมีคุณค่าในทางธรรมชาติ (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, ม.ป.ป., หน้า 3)

โดยการวางผังเมืองในแง่ที่เป็นกระบวนการ (Process) จะคล้ายคลึงกับกระบวนการวางแผนทั่วไป เป็นการกำหนดหลักการโดยกว้างสำหรับการวางแผนอย่างเป็นระบบ มีการทำงานเป็นลำดับขั้นตอน และตอบสนองต่อเป้าหมาย และวัตถุประสงค์ของพื้นที่ โดยคำนึงถึงความต้องการของประชาชน ลักษณะเฉพาะปัญหา และความต้องการของเมือง หรือพื้นที่นั้น ๆ (Internal Environment) รวมทั้ง ภูมิภาค ระบบ หรืออิทธิพลภายนอกอื่น ๆ (External Environment) กระบวนการวางผังเมืองเป็นกรอบแนวความคิดในการวางผังรูปแบบต่าง ๆ เช่น ผังเมืองรวม ผังเมืองเฉพาะ โดยอาจมีวิธีการและรายละเอียดในการวางผัง (Planning Method) ที่แตกต่างกันตามจุดมุ่งหมายและหน้าที่ของผังเหล่านั้น (ก้องภพ สุขกิจบำรุง, 2542, หน้า 28)

ตารางที่ 1.4 กระบวนการวางผัง (Planning Process)

การวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น (Planning Analysis)	<ul style="list-style-type: none"> - วิเคราะห์เบื้องต้นเรื่องปัญหา ศักยภาพ เงื่อนไข การพัฒนาภาครวมพื้นที่ (Regional Context) ประชากร โครงการพัฒนาแนวมโน้มการขยายตัว - สัมภาษณ์ผู้รู้ในพื้นที่ (Key Person) - เปิดโอกาสให้ประชากรแสดงความต้องการ
วางเป้าหมายและกำหนดวัตถุประสงค์ (Goals and Objectives)	<ul style="list-style-type: none"> - กำหนดเป้าหมายในการพัฒนาเมือง - สรุปผลการวิเคราะห์นโยบายการพัฒนาเมืองและ ความเจริญเติบโตของเมือง
วางผัง (Planning)	<ul style="list-style-type: none"> - หาขนาดพื้นที่ที่ต้องการเพื่อรองรับการเจริญเติบโตของเมือง - กำหนดพื้นที่วางผัง - วิเคราะห์ขีดความสามารถในการให้บริการสาธารณูปโภคสาธารณูปการ - จัดทำทางเลือก

ที่มา: ก้องภพ สุขกิจบำรุง, 2542, หน้า 29.

ตารางที่ 1.4 (ต่อ)

วางผัง (Planning)	<ul style="list-style-type: none"> - หาขนาดพื้นที่ที่ต้องการเพื่อรองรับการเจริญเติบโตของเมือง - กำหนดพื้นที่วางผัง - วิเคราะห์ขีดความสามารถในการให้บริการสาธารณูปโภคสาธารณูปการ - จัดทำทางเลือก - ประเมินทางเลือก - ขอความเห็นจากประชาชน - วางผังการใช้ประโยชน์ที่ดิน ระบบคมนาคม สาธารณูปโภค สาธารณูปการ - กำหนดพื้นที่ปฏิบัติการ (เช่น Promotion หรือ Conservation area) - จัดทำข้อกำหนด (Zoning Ordinance) - กำหนด Staging Plans - จัดทำแผนงาน และแผนงบประมาณ (Programming and Budgeting System)
ติดตามและประเมินการปฏิบัติตามผัง (Monitoring and Evaluating)	<ul style="list-style-type: none"> - เก็บข้อมูลตามสาระ 1 ตลอดเวลา - ตรวจสอบและบันทึกการพัฒนาตาม 3 - ประเมินผลกับ 2
การปรับปรุงผัง (Revision)	<ul style="list-style-type: none"> - ปรับปรุงบางส่วนตามเสียงประชาชน (Variance) - ปรับปรุงผังใหม่

ที่มา: ก้องภพ สุขกิจบำรุง, 2542, หน้า 29.

สำหรับประเทศไทยกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการวางผังเมืองนั้น ประกอบด้วย (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, ม.ป.ป., หน้า 4)

- พระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. 2518
- พระราชบัญญัติการผังเมือง (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2525
- พระราชบัญญัติการผังเมือง (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2535
- คู่มือการเสริมประสิทธิภาพการวางแผนและจัดการเมืองของท้องถิ่น, กรมการ

ปกครอง

- คู่มือการปฏิบัติงานตามแผนปฏิบัติการกำหนดขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านโครงสร้างพื้นฐาน เล่ม 6 การวางผังเมืองรวม, กรมโยธาธิการและผังเมือง

- คู่มือปฏิบัติการวางผังเมืองรวม, กรมโยธาธิการและผังเมือง
- เกณฑ์และมาตรฐานการวางผังเมือง, กรมโยธาธิการและผังเมือง
- แนวทางการจัดการสิ่งแวดล้อมเมือง, กรมการปกครอง

นอกจากนี้ กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการวางผังเมือง ยังสามารถแบ่งประเภทตามสาระสำคัญของกฎหมายแต่ละฉบับ ได้แก่ กฎหมายหลักของการวางผัง (พระราชบัญญัติการผังเมือง) กฎหมายหลักเกี่ยวกับการควบคุมอาคาร (พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร) กฎหมายเกี่ยวกับโครงข่ายคมนาคมทางถนน (พระบัญญัติทางหลวง) และกฎหมายหลักเกี่ยวกับการควบคุมการประกอบกิจการในพื้นที่ (พระราชบัญญัติการสาธารณสุข) (นิพนธ์ วิเชียรน้อย, 2554, หน้า 88-98)

ส่วนประเด็นปัญหาและอุปสรรคที่สำคัญของกระบวนการวางผังเมือง งานศึกษาของชนิษฐา เทียบจริยาวัฒน์ และวิชัย บุญวาต (2556, หน้า 40-41) ที่ได้ทำการศึกษาค้นคว้าโครงการวางและจัดทำผังเมืองเฉพาะชุมชนเมืองใหม่มาตาพุด จังหวัดระยอง และโครงการวางและจัดทำผังเมืองเฉพาะในท้องที่แขวงปากคลองภาษีเจริญ แขวงบางหว้า เขตภาษีเจริญ และแขวงบางค้อ แขวงบางขุนเทียน เขตจอมทอง กรุงเทพมหานคร ได้พบประเด็นปัญหาและอุปสรรคที่สำคัญของกระบวนการวางผังเมืองของท้อง 2 กรณี โดยมีปัญหาทั้งทางด้านกระบวนการด้านกฎหมาย ตามพระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. 2518 ที่ยุ่งยากและซับซ้อน ด้านกระบวนการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ ด้านกระบวนการพระราชบัญญัติผังเมืองเฉพาะ ด้านการมีส่วนร่วมที่ดีจากหน่วยงานต่าง ๆ และประชาชน ด้านงบประมาณ ด้านการให้ความสำคัญจากภาครัฐ ด้านทัศนคติของประชาชนต่อผังเมือง รวมถึงปัญหาในด้านของตัวผู้ดำเนินการวางและจัดทำผังเมืองเฉพาะ

4.1.4 การใช้ประโยชน์ที่ดิน (Land User)

การใช้ประโยชน์ที่ดินที่ไม่มีการควบคุมหรือวางผังเมือง จะมีลักษณะคล้ายคลึงปะปนกันไม่เป็นระเบียบ ความแออัดจะกระจุกตัวอยู่ที่ศูนย์กลางและกระจายออกไปรอบนอกชุมชนอย่างไรทิศทางและแบบแผน เมื่อชุมชนขยายตัวไปสู่ความเป็นเมืองปัญหาต่าง ๆ ก็จะตามมา การวางผังเมืองเป็นการจัดระเบียบการใช้ประโยชน์ที่ดิน ระบบคมนาคมขนส่ง และเตรียมการรองรับการขยายตัวของเมืองในอนาคต โดยการพิจารณาแผนประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดิน เป็นการพิจารณาจากการใช้อาคารและที่ดินที่เกี่ยวข้องกับการดำรงชีพของประชาชน 4 ส่วน คือ (ก้องภพ สุขกิจบำรุง, 2542, หน้า 29-30)

4.1.4.1 ที่ดินประเภทที่อยู่อาศัย (Residential Land User)

แนวความคิดหลักที่ใช้ในการวางผังที่อยู่อาศัยได้แก่ Neighborhood Concept เป็นการกระจายความเจริญจากชุมชนหลักออกไปสู่ส่วนต่าง ๆ ของเมือง ให้ประชาชนได้รับการบริการทางด้านสาธารณูปโภค และสาธารณูปการโดยทั่วถึง และเท่าเทียมกัน มีการอยู่อาศัยที่ดี และน่าพึงปรารถนากรมการผังเมืองได้จำแนกที่ดินประเภทที่อยู่อาศัยออกเป็น 5 ประเภท ดังนี้ (ก้องภพ สุขกิจบำรุง, 2542, หน้า 30)

- 1) ประเภทที่อยู่อาศัยหนาแน่นมาก (สีน้ำตาล)
- 2) ประเภทพาณิชยกรรมและที่อยู่อาศัยหนาแน่นมาก (สีแดง)
- 3) ประเภทที่อยู่อาศัยหนาแน่นปานกลาง (สีส้ม)
- 4) ประเภทที่อยู่อาศัยหนาแน่นน้อย (สีเหลือง)
- 5) ประเภทอนุรักษ์เพื่อการอยู่อาศัย (สีเหลืองทแยงขาว)

การกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดินประเภทที่อยู่อาศัย มีหลักการสำคัญว่าพื้นที่ดังกล่าวควรจะเป็นบริเวณที่มีการระบายน้ำดี ลักษณะดินไม่เป็นอุปสรรคต่อการก่อสร้าง มีศักยภาพในการจัดบริการทางด้านสาธารณูปโภคสาธารณูปการได้เพียงพอ มีความสะดวกในการเข้าถึง มีความปลอดภัยจากสิ่งรบกวนต่าง ๆ มีสภาพแวดล้อมที่ดีใกล้สถานที่ทำงานและย่านการค้า เป็นต้น (ก้องภพ สุขกิจบำรุง, 2542, หน้า 30)

4.1.4.2 ที่ดินประเภทพาณิชยกรรม (Commercial Land User)

การใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อการพาณิชยกรรมเป็นลักษณะเด่นของการใช้ประโยชน์ที่ดินในเมือง เป็นบริเวณที่มีการรวมตัวของการใช้ประโยชน์ที่ดินที่เข้มข้น เป็นศูนย์กลางธุรกิจการพาณิชย์และการบริการ โดยเฉลี่ยแล้วประมาณร้อยละ 2-5 ของพื้นที่เมืองเป็นที่ดินที่ใช้ประโยชน์เพื่อการพาณิชยกรรม แบ่งออกเป็น 2 ประเภทหลัก คือ (ก้องภพ สุขกิจบำรุง, 2542, หน้า 31-32)

- 1) ร้านค้าเบ็ดเตล็ด และตลาดสด (Neighborhood & Convenient Stores and Community Markets) เป็นสถานที่จำหน่ายสินค้าเบ็ดเตล็ดในชีวิตประจำวัน รวมถึงตลาดสด ซึ่งเป็นศูนย์รวมธุรกิจการค้าขายเบ็ดเตล็ดของชุมชน มีขนาดพื้นที่เล็กและกระจายตัวอยู่ทั่วไป
- 2) ศูนย์พาณิชยกรรมกลางเมือง (Central Business District) เป็นบริเวณที่กว้างใหญ่ที่สุดและหนาแน่นที่สุดของธุรกิจการค้าขายและการให้บริการ เป็นที่รวมของกิจการค้าปลีกสำนักงานให้บริการ สถาบันการเงิน สถานเริงรมย์ โรงแรมและอื่น ๆ C.B.D. แบ่งออกเป็น 2 ประเภทคือ

2.1) C.B.D. ในเมือง ซึ่งใช้พื้นที่น้อย อยู่ในทำเลที่ตั้งของการแข่งขัน ราคาที่ดินแพง อาคารสูง เพื่อการใช้ประโยชน์อย่างเต็มที่ในพื้นที่ที่จำกัด

2.2) C.B.D. ชานเมือง เป็นผลมาจากปัจจุบัน กิจกรรมที่เป็นธุรกิจกลางของเมืองใหญ่ ๆ ที่อยู่ใจกลางเมืองต้องประสบปัญหาต่าง ๆ อาทิ การจราจรติดขัด ราคาที่ดินสูง ความแออัด และเสื่อมโทรม ประกอบกับความเจริญก้าวหน้าด้านการสื่อสารและการคมนาคมที่สะดวก จึงได้มีการขยายตัวออกไปสู่ชานเมือง การกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดินประเภทพาณิชยกรรม มีหลักการที่สำคัญคือ พื้นที่ดังกล่าวควรอยู่บนที่ราบปลอดภัยจากน้ำท่วมสามารถระบายน้ำได้ดี มีความสะดวกในการเข้าถึง มีระบบโครงข่ายถนนที่ได้มาตรฐาน และสามารถติดต่อเชื่อมโยงกับบริเวณอื่น ๆ เพื่อความสะดวกในการสัญจร อยู่ในบริเวณที่มีสถาบันการเงินและการบริการสาธารณะอื่น ๆ

4.1.4.3 ที่ดินประเภทอุตสาหกรรม (Industrial Land User)

ในประเทศไทยได้กำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดินประเภทอุตสาหกรรมไว้ไม่เกินร้อยละ 10 ของพื้นที่เมือง โดยแบ่งที่ดินประเภทอุตสาหกรรมออกเป็น 3 ประเภทหลัก คือ (ก้องภพ สุขกิจบำรุง, 2542, หน้า 31)

- 1) ประเภทอุตสาหกรรมและคลังสินค้า (สีม่วง)
- 2) ประเภทอุตสาหกรรมเฉพาะกิจ (สีม่วงอ่อน)
- 3) ประเภทคลังสินค้า (สีเมืงมะพร้าว)

การวิเคราะห์อุตสาหกรรมเพื่อกำหนดที่ตั้งและขนาดของพื้นที่ในการวางผังเมืองได้พิจารณาจำแนกเป็นประเภทตามกระบวนการผลิตและกระบวนการเชื่อมโยงกับการผลิต เพราะกระบวนการผลิตเป็นปัจจัยทำให้เกิดผลกระทบด้านที่ตั้ง ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้ที่ดินแต่ละประเภท ส่วนกระบวนการเชื่อมโยงกับการผลิต ทำให้เกิดการเชื่อมโยงกิจกรรมอื่นตามมา อาทิ การขนส่ง การสื่อสาร ธุรกิจการค้าและบริการ เป็นต้น หลักการกำหนดที่ตั้งของที่ดินประเภทอุตสาหกรรมที่สำคัญ ควรเป็นพื้นที่ที่มีความลาดชันไม่เกินร้อยละ 5 เพื่อการระบายน้ำและกำจัดของเสีย อยู่ใกล้เส้นทางคมนาคมสายหลักมีความพร้อมในด้านสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ เป็นบริเวณที่มีราคาที่ดินต่ำ และมีพื้นที่เพียงพอสำหรับการขยายตัวของโรงงานในอนาคต อยู่ใกล้แหล่งวัตถุดิบ ใกล้ตลาด ไม่อยู่ในทิศทางที่ควั่นฝุ่นละออง กลิ่น เสียง ถูกลมพัดเข้าเมือง ไม่อยู่ในทิศทางที่ส่งผลกระทบต่อแหล่งน้ำ หรือทางลำน้ำธรรมชาติ และต้องไม่เกิดผลกระทบกับจุดเด่นของเมือง (ก้องภพ สุขกิจบำรุง, 2542, หน้า 31-32)

4.1.4.4 ที่ดินประเภทที่สงวนและควบคุมการพัฒนา

ที่ดินประเภทที่สงวนและควบคุมการพัฒนาเป็นการใช้ประโยชน์ที่ดินประเภทหนึ่งที่มีความสำคัญและจำเป็นสำหรับเมือง วัตถุประสงค์ของการกำหนดการใช้ที่ดินประเภทนี้ เพื่อควบคุมการเจริญเติบโตของเมืองให้อยู่ในบริเวณที่กำหนด รักษาสภาพแวดล้อมและระบบนิเวศน์ของเมือง และสร้างภาพลักษณ์ของเมืองให้สอดคล้องกับธรรมชาติ โดยแบ่งที่ดินประเภทที่สงวนและควบคุม การพัฒนาออกเป็น 4 ประเภทคือ (ก้องภพ สุขกิจบำรุง, 2542, หน้า 32)

- 1) ที่โล่งเพื่อนันทนาการ และรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม (สีเขียวอ่อน)
- 2) อนุรักษ์ชนบท และเกษตรกรรม (สีเขียวมีกรอบ และเส้นทแยงสีขาว)
- 3) อนุรักษ์เพื่อส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมไทย (สีน้ำตาลอ่อน)
- 4) ที่โล่งเพื่อนันทนาการและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมและการประมง (สีฟ้า)

พื้นที่ที่เหมาะสมแก่การจัดให้เป็นที่ดินประเภทสวนและควบคุมการพัฒนา คือ พื้นที่ที่เป็นแหล่งวัดพุทธหรือทรัพยากรทางธรรมชาติ พื้นที่ที่มีน้ำท่วมขังหรือรับการระบายน้ำ พื้นที่สาธารณูปโภคของเมือง พื้นที่อนุรักษ์และสวนรักษา พื้นที่ที่เปิดกันให้เป็นที่โล่ง เป็นต้น (ก้องภพ สุขกิจบำรุง, 2542, หน้า 32; พิศุทธิ์ วิเชียรฉันท และดนัย ทายตะคุ, 2552)

4.1.5 สาธารณูปโภคและสาธารณูปการ (Public Utilities and Facilities)

4.1.5.1 การสาธารณูปโภค (Public Utilities)

เป็นการบริการสาธารณะในชุมชน เพื่อให้ประชาชนผู้อยู่อาศัยในเมืองนั้น ๆ เกิดความสุขความสะดวกสบาย เป็นการบริการที่รัฐลงทุนจัดบริการหรือให้เอกชนเป็นผู้จัดการบริการในกิจการบางอย่างแทน ซึ่งจะอำนวยความสะดวกในเรื่อง ความจำเป็นพื้นฐานไปยังผู้ใช้บริการถึงที่อยู่อาศัย (ก้องภพ สุขกิจบำรุง, 2542, หน้า 32-34)

1) ระบบประปา

การจัดให้มีระบบประปา มีวัตถุประสงค์เพื่อจัดหาน้ำที่สะอาด และปลอดภัยให้แก่ผู้น้ำทั้งในบ้านเรือนและในกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชนโดยให้มีปริมาณเพียงพอกับความต้องการในกิจกรรมแต่ละประเภท และสามารถมีน้ำใช้ได้อย่างสะดวกทั่วถึงทั้งชุมชนเมือง งานระบบประปาสามารถจำแนกออกได้เป็นขั้นตอนใหญ่ ๆ 5 ขั้นตอน คือ

1.1) การจัดหาแหล่งน้ำดิบและการเก็บกักน้ำดิบ (Collection Work) แหล่งน้ำดิบอาจเป็นน้ำฝน น้ำผิวดิน หรือน้ำใต้ดิน ที่มีอยู่ในชุมชนเมือง ซึ่งจะต้องมีปริมาณเพียงพอและมีคุณภาพที่ไม่เลวจนเกินไป หรือยากแก่การบำบัด (Treatment)

1.2) การทำน้ำดิบให้เป็นน้ำสะอาด (Purification Work) เป็นขั้นตอนการทำน้ำดิบจากแหล่งน้ำที่มีอยู่มากำจัดสิ่งสกปรกทั้งหลายที่มีอยู่ในน้ำดิบออกด้วยวิธีการต่าง ๆ อาทิการใส่สาร Chlorine. Fluorine หรือ แบบ Filtration Plants ซึ่งเป็นที่นิยมใช้กันในโรงกรองน้ำทั่ว ๆ ไป เพื่อให้ น้ำประปาที่ให้บริการแก่ชุมชนมีคุณลักษณะตามต้องการ มีคุณภาพที่ดี ไม่เป็นอันตรายต่อการอุปโภคบริโภค รวมทั้งสามารถนำไปใช้ในกิจกรรมต่าง ๆ ตามที่ชุมชนต้องการ

1.3) การลำเลียงน้ำ (Transmission work) หมายถึงการจัดส่งน้ำดิบจากแหล่งที่เลือกไว้มายังจุดที่จะทำการผลิตเป็นน้ำประปา รวมทั้งการจัดส่งน้ำดิบ ที่ผ่านขบวนการบำบัดจนเป็นน้ำประปาเรียบร้อยแล้วมายังชุมชน การลำเลียงน้ำทั้งสองประเภทจะอาศัยท่อลำเลียง “Conduit” ชนิดต่าง ๆ ขึ้นอยู่กับลักษณะการใช้งานและความเหมาะสม

1.4) การนำน้ำเข้าสู่ชุมชน (Distribution Work) คือ การนำน้ำประปาให้เข้าถึงอาคารบ้านเรือน หรือสถานประกอบการของผู้ใช้น้ำ โดยจะต้องจัดให้มีปริมาณความดัน และความเร็วของน้ำที่เหมาะสมแก่ลักษณะการใช้น้ำ เพื่อให้ชุมชนมีน้ำใช้อย่างสะดวกเพียงพอและทั่วถึงตลอดเวลา วิธีการที่จะทำให้ผู้ใช้น้ำมีน้ำประปาใช้อย่างสะดวกที่สุด คือ การต่อท่อประปาเข้าสู่อาคารบ้านเรือน ซึ่งทำได้เป็น 3 แบบ คือ แบบต่อแยก (Branching or Dead End) แบบต่อบรรจบวงจร (Grid or Gridiron) และแบบต่อผสม (Combination or Compromise)

1.5) การคาดประมาณการความต้องการการใช้น้ำ (Estimation Work) น้ำประปาของชุมชนเมืองโดยทั่วไปผลิตขึ้นมาเพื่อใช้ในครัวเรือน และกิจกรรมสาธารณสุขประโยชน์ต่าง ๆ ภายในชุมชน รวมทั้งเพื่อการดับเพลิงเป็นหลัก การใช้น้ำประปาในกิจการอุตสาหกรรม จะขึ้นอยู่กับทำเลที่สะดวกต่อการมีน้ำใช้ราคาน้ำประปา รวมทั้งปริมาณและคุณภาพของน้ำที่ต้องการในขบวนการผลิต โดยอาศัยปัจจัยหลักที่สำคัญคือ ปริมาณน้ำที่ต้องการ ความหนาแน่นของประชากร พื้นที่ปริมาณน้ำ อัตราการใช้น้ำ และ การรั่วไหล ดังนั้นการคาดประมาณปริมาณน้ำที่ต้องการจึงมีความสำคัญเพื่อให้การใช้น้ำเป็นไปอย่างทั่วถึงและเพียงพอ

2) ระบบบำบัดน้ำเสีย (Wastewater Treatment System)

น้ำเสียโดยทั่วไปจะประกอบด้วยส่วนที่เป็นของเหลว (Liquide) และส่วนที่เป็นของแข็ง (Solids) หรือสิ่งแขวนลอย (Colloids) ซึ่งสามารถทำให้เกิดการรวมตัวกันและมีขนาดใหญ่ขึ้นได้ การบำบัดน้ำเสียจึงเป็นการทำให้สิ่งเหล่านี้แยกตัวออกจากน้ำกลายเป็นส่วนที่เรียกว่าตะกอน (Sludge) ซึ่งจะต้องได้รับการบำบัดเพื่อให้อยู่ในสภาพคงตัว (Stable) ก่อนนำไปกำจัด (Dispose) ต่อไป

2.1) ขบวนการบำบัดน้ำเสีย (WasteWater Treatment Processes) แบ่งออกเป็น 3 ประเภทใหญ่ ได้แก่

2.1.1) ขบวนการทางกายภาพ (Physical Processes) เป็นการนำหลักการทางฟิสิกส์มาประยุกต์ใช้ในการบำบัดน้ำเสีย อาทิ การแยก (Screening) การกรอง (Filtration) การกลั่น (Distillation)

2.1.2) ขบวนการทางเคมี (Chemical Processes) เป็นวิธีการทำให้เกิดปฏิกิริยาเคมีในน้ำเสีย โดยเติมสารเคมีลงไป อาทิ การปรับสภาพกรด-ด่าง (Neutralization) การตกตะกอนด้วยสารเคมี (Chemical Coagulation) การทำให้เกิดปฏิกิริยาออกซิเจน เช่น (Chemical Oxidation)

2.1.3) ขบวนการทางชีวภาพ (Biological Processes) เป็นการใช้ปฏิกิริยาทางชีวเคมีของจุลินทรีย์ในการทำลาย หรือเปลี่ยนสภาพของเสียเพื่อทำให้สามารถแยกออกจาก

น้ำได้ แบ่งออกได้เป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ คือ ขบวนการทางชีวภาพที่ใช้อากาศ (Aerobic Processes) และขบวนการทางชีวภาพที่ไม่ใช้อากาศ (Anaerobic Processes)

2.2) ขบวนการบำบัดตะกอน (Sludge Treatment Processes) ของแข็งที่ถูกแยกตัวออกมาจากน้ำเสีย เรียกว่าตะกอน (Sludge) ซึ่งยังถือว่าเป็นของเสียที่สำคัญและอาจก่อให้เกิดมลภาวะได้หากไม่ได้ผ่านการบำบัดก่อนนำไปทิ้ง เพราะตะกอนเหล่านี้ส่วนใหญ่เป็นตะกอนชั้นที่สอง ซึ่งยังมีสภาพไม่คงตัว (Unstable) ถ้าทิ้งลงในแหล่งน้ำหรือแหล่งกำจัดบนพื้นดินจะยังคงย่อยสลายได้ อีก ดังนั้นจึงต้องมีขั้นตอนของการบำบัดตะกอน จนได้ตะกอนที่มีสภาพที่คงที่ไม่ย่อยสลาย (Stable) ก่อนจะนำไปกำจัดในขั้นสุดท้าย สำหรับขั้นตอนการบำบัดตะกอน สามารถแบ่งออกเป็นขั้นตอนหลักได้ 4 ขั้นตอน ดังนี้

2.2.1) ขั้นตอนการทำตะกอนให้เข้มข้น (Sludge Thickening) โดยมีกรรมวิธีที่นิยมใช้คือ Gravity Thickening และ Air Floatation

2.2.2) ขั้นตอนการทำให้ตะกอนคงตัว (Stabilization) โดยผ่านขบวนการทางชีวภาพ

2.2.3) ขั้นตอนการลดปริมาณน้ำในตะกอน (Dewatering) ในขั้นตอนนี้มักใช้ขบวนการทางกายภาพเป็นส่วนใหญ่

2.2.4) ขั้นตอนการกำจัดตะกอน (Sludge Disposal) ขั้นตอนนี้กระทำได้หลายวิธี อาทิ การถมที่ (Sanitary Landfill) การเกลี่ยผสมกับหน้าดิน (Spreading on Soil) การทิ้งในแอ่งดิน (Lagooning) การนำไปทิ้งทะเล (Ocean Disposal)

3) การจัดการขยะมูลฝอย (Solid Waste Management)

การกำจัดขยะมูลฝอยที่ถือว่าเป็นวิธีที่ถูกต้องตามวัตถุประสงค์ มีอยู่ด้วยกัน 3 วิธี คือ

3.1) วิธีการฝังกลบอย่างถูกสุขลักษณะ (Sanitary Landfill) เป็นระบบที่ใช้พื้นที่มาก ค่าใช้จ่ายในการดำเนินการต่ำ

3.2) วิธีการหมักทำปุ๋ย (Compositon) เป็นวิธีการกำจัดขยะมูลฝอยที่เหมาะสมกับมูลฝอยชนิดที่ย่อยสลายได้

3.3) วิธีการเผาในเตาเผา (Incineration) เป็นวิธีการกำจัดขยะมูลฝอยที่ดีที่สุดวิธีหนึ่ง เป็นขบวนการเผาไหม้ของเสียทั้งส่วนที่เป็นของแข็ง ของเหลวและก๊าซ เป็นระบบที่ใช้พื้นที่น้อยค่าใช้จ่ายในการดำเนินการสูง ต้องการบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญสูง การเลือกใช้วิธีการกำจัดขยะจะต้องคำนึงถึงปัจจัยต่าง ๆ อาทิ ปริมาณและลักษณะของขยะมูลฝอย ราคาที่ดิน และขนาดของพื้นที่ ความยุ่งยากในการควบคุม บำรุงรักษา การจัดหาเครื่องจักร อุปกรณ์ต่าง ๆ การขนส่งขยะมูลฝอยจากแหล่งกำเนิดไปยังสถานที่กำจัดเหล่านี้เป็นต้น

4.1.5.2 การสาธารณูปการ (Public Facilities)

การสาธารณูปการ เป็นการบริการสาธารณะในชุมชน ที่ผู้ใช้บริการจะต้องเดินทางไปยังสถานบริการนั้นด้วยตนเอง การจัดการสาธารณูปการ จะต้องพิจารณาถึงกลุ่มผู้รับบริการ ที่ตั้งขนาด การกระจายการบริการ ความหนาแน่นของชุมชน อาจแบ่งระดับการจัดการทางด้านสาธารณูปการได้ตามขนาดของชุมชน ออกเป็น 3 ระดับ คือ เมือง ตำบล และหมู่บ้าน ประเภทของสาธารณูปการ จำแนกได้เป็น 5 ประเภท ได้แก่ การศึกษา การแพทย์ และสาธารณสุข การพักผ่อนหย่อนใจ การรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน และการบริการอื่น ๆ อาทิ ศูนย์ราชการ สถานีขนส่ง ที่จอดรถโดยสารประจำทาง และตลาดสด เป็นต้น (ก้องภพ สุขกิจบำรุง, 2542, หน้า 35)

การสาธารณูปการที่สำคัญกับผังเมือง ก็คือ ระบบคมนาคมและขนส่ง (Transportation Network System) ซึ่งการเคลื่อนไหวของกิจกรรมต่าง ๆ ตามที่กำหนดไว้ในแต่ละประเภทของการใช้ประโยชน์ที่ดิน จะมีความสัมพันธ์เกี่ยวโยงกันเป็นระบบ ทั้งความสัมพันธ์ระหว่างกิจกรรมภายในย่าน และระหว่างย่านภายในเมือง ตลอดจนระหว่างเมืองในภูมิภาค ทำให้เกิดระบบประสานสอดคล้องสัมพันธ์กัน บนพื้นที่ในโครงสร้างของเมือง และระหว่างเมือง เป็นระบบคมนาคมและขนส่ง (ก้องภพ สุขกิจบำรุง, 2542, หน้า 35)

การวางแผนระบบคมนาคมและขนส่ง (Transport Network Planning) จะเกิดแนวความคิดไปพร้อมกับการวางแผนการใช้ประโยชน์ที่ดิน ซึ่งการกำหนดรูปแบบและขนาดถนนในระบบคมนาคมและขนส่ง จะต้องเอื้ออำนวยกับการใช้ประโยชน์ที่ดินระบบสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ การวางแผนคมนาคมและขนส่งจะต้องทำการสำรวจข้อมูลทางด้านเศรษฐกิจ สังคม ประชากร สภาพทางกายภาพของพื้นที่ ปริมาณการจราจร และการขนส่งที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน แล้วคาดประมาณความเป็นไปได้ในอนาคตตามการกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดิน การเดินทางของประชากรเพื่อประกอบกิจกรรมต่าง ๆ ที่มีความแตกต่างกันตามวัตถุประสงค์ของการเดินทางจากจุดเริ่มต้นถึงปลายทาง และความแตกต่างทางคุณสมบัติ เช่น อายุ อาชีพ รายได้ เป็นต้น (ก้องภพ สุขกิจบำรุง, 2542, หน้า 35)

หลักการและข้อพิจารณาในการวางระบบถนนในเมือง โดยการวางระบบถนนในเมืองขึ้นอยู่กับปัจจัยหลาย ๆ อย่างที่จะต้องนำมาพิจารณา ซึ่งแต่ละเมืองแต่ละชุมชนจะมีลักษณะเฉพาะที่ไม่สามารถกำหนดเป็นหลักเกณฑ์ที่ตายตัวได้ แต่อย่างไรก็ตามจะต้องอาศัยหลักและข้อพิจารณาเบื้องต้น ดังนี้ (ก้องภพ สุขกิจบำรุง, 2542, หน้า 35-36)

1) พิจารณาถึงลักษณะของชุมชนเพื่อศึกษาการเดินทางภายในชุมชน และระหว่างชุมชน ในแต่ละระดับ ซึ่งแบ่งออกเป็น ระดับภาค ระดับจังหวัด ระดับมหานคร ระดับเมือง หรือชุมชน และระดับพื้นที่เฉพาะ อย่างเช่นการเดินทางภายในชุมชนจะเป็นการเดินทางในระยะที่ไม่ไกล

นัก อาจอาศัยการเดินทางเท้าหรือจักรยานเป็นหลัก ถ้าเป็นการเดินทางระหว่างชุมชน ซึ่งมีระยะทางที่ไกลมากขึ้น ก็อาจอาศัยยานพาหนะอื่น ๆ อาทิ รถประจำทาง เป็นต้น

2) พิจารณาถึงการใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อความสัมพันธ์ระหว่างการใช้ที่ดินในแต่ละประเภทอย่างเช่น แรงงานที่จะต้องเดินทางจากสถานที่พักอาศัยไปยังแหล่งงานในย่านอุตสาหกรรม ซึ่งอยู่ห่างออกไป จำเป็นจะต้องกำหนดถนนสายหลัก ในการรองรับการให้บริการขนส่งระหว่างสองบริเวณ

3) กำหนดประเภทและหน้าที่ของถนนในเมือง (Urban Street Types) เพื่อพิจารณาหน้าที่การให้บริการตามลำดับความสำคัญเป็น 4 ประเภท ดังนี้

3.1) ถนนสายประธาน (Principal Arterial, Expressway, Freeway) เป็นถนนสายสำคัญของระบบการจราจรของเมือง ทำหน้าที่ให้บริการจราจรเข้า-ออก หรือผ่านเมือง การจราจรจะมีความเร็วสูง การเชื่อมต่อมีการควบคุมอย่างปานกลางถึงเข้มงวด

3.2) ถนนสายหลัก (Major Arterial) ทำหน้าที่กระจายการจราจรจากถนนสายประธานภายในพื้นที่ศูนย์กลางเมือง เชื่อมโยงและให้บริการไปสู่พื้นที่ส่วนต่าง ๆ ของเมือง อาทิ เขตที่อยู่อาศัย เขตอุตสาหกรรม เขตพาณิชย์กรรม ฯลฯ มีการควบคุมการเชื่อมต่ออย่างปานกลาง

3.3) ถนนสายรอง (Collector Street) ทำหน้าที่กระจายการจราจรจากถนนสายหลักภายในพื้นที่ศูนย์กลางเมืองเชื่อมโยง และให้บริการในส่วนต่าง ๆ ของเมือง มีการควบคุมการเชื่อมต่อไม่มากนัก

3.4) ถนนสายย่อย (Local Street) ทำหน้าที่รับการจราจรจากแหล่งที่อยู่อาศัยโดยตรงแล้วเชื่อมต่อกับถนนสายรอง เป็นถนนที่ทำหน้าที่ให้บริการการเข้าถึงพื้นที่ (Accessibility) เป็นหลัก โดยปกติจะไม่มีการควบคุมการเชื่อมต่อแต่อย่างใด

4) ศึกษาารูปแบบของระบบถนน (Urban Street Pattern) เพื่อพิจารณาการวางระบบโครงข่ายเชื่อมโยง ซึ่งแต่ละรูปแบบมีข้อดี-ข้อเสียที่แตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับหน้าที่การให้บริการ และรูปแบบของการใช้ประโยชน์ที่ดินในเมือง โดยแบ่งรูปแบบของระบบถนนได้ เป็น 4 รูปแบบ คือ

4.1) รูปแบบของระบบถนนรัศมี (Radial System Pattern) เป็นระบบถนนที่เริ่มจากบริเวณย่านใจกลางความเจริญของเมือง แล้วแผ่กระจายออกไปตามแนวถนนหรือเส้นทางคมนาคมที่สำคัญ ข้อเสียคือพื้นที่รับบริการไม่ทั่วถึง ที่ดินแต่ละผืนมีรูปร่างไม่สม่ำเสมอ ยากในการออกแบบก่อสร้าง และวางผังเมือง การจราจรมีแนวโน้มจะกระจุกตัวติดขัดที่บริเวณใจกลางเมือง ต้องนำระบบถนน วงแหวนเข้ามาช่วย

4.2) รูปแบบของถนนตารางหมากรุก (Grid System Pattern) ประกอบด้วยถนนตามแนวยาวและแนวขวาง ตัดตั้งฉากกันเป็นตารางสี่เหลี่ยม ข้อดีคือ มีความสม่ำเสมอของการเข้าถึงพื้นที่ การกระจายความเจริญไปทั่วถึง ง่ายต่อการออกแบบก่อสร้างและวางผังเมือง มีการ

เชื่อมโยงกันอย่างเป็นระบบ ข้อเสียคือ มีทางร่วมทางแยกมากเกินไป ไม่มีการกำหนดลำดับชั้นของถนนสับสนใน การแยกแยะทางเอกทางโท ไม่สะดวกสำหรับการจราจรที่มีจุดเริ่มต้น (Origin Point) และจุดหมาย (Destination Point) ในแนวเส้นทแยงมุม เพราะจะทำให้การเดินทางยาวขึ้น

4.3) รูปแบบของระบบถนนวงแหวน (Ring System Pattern) เป็นรูปแบบของถนนที่มีลักษณะวงรอบล้อมศูนย์กลางของบริเวณเมือง โดยทั่วไประบบถนนวงแหวนมักใช้ควบคู่ไปกับระบบถนนรัศมี เพื่อสามารถเลือกเส้นทางการเดินทางเข้าสู่ศูนย์กลางเมืองได้ และสามารถหลีกเลี่ยงการเดินทางที่ไม่จำเป็นต้องผ่านศูนย์กลางเมือง เพื่อลดปริมาณการจราจรในเมืองได้เป็นอย่างดี

5) การคาดคะเนขนาดและรูปตัดของถนน จำนวนช่องจราจร ความกว้างขวางเขตทาง ช่องทางจราจรและทางเข้าหรือไหล่ทาง เป็นขั้นตอนการคำนวณและออกแบบในเรื่องของรายละเอียดให้เกิดความสมดุลในการรองรับปริมาณการจราจรตามระบบที่ได้คัดเลือกไว้แล้ว

6) นำข้อมูลทางด้านกายภาพ เศรษฐกิจ สังคม ประชากร และปริมาณการจราจร การขนส่งที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน มาสร้างแบบจำลองเพื่อช่วยในการพยากรณ์ความต้องการการเดินทาง และปริมาณการจราจรในอนาคต

4.1.6 โครงสร้างของแผนและผังในประเทศไทย

กรณีของการวางผังเมืองในประเทศไทยได้มีการแบ่งโครงสร้างของการวางผัง ออกเป็น 6 ระดับ ประกอบด้วย (คณะสถาปัตยกรรมและการออกแบบสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยแม่โจ้, ม.ป.ป.)

4.1.6.1 ระดับชาติ

ในระดับชาติมีเฉพาะแผนนโยบาย ได้แก่ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ซึ่งจัดทำโดยสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) แผนดังกล่าวจัดทำเป็นแผน 5 ปี ในระดับนี้มีผังทางกายภาพ ที่เรียกว่า “ผังประเทศ”

4.1.6.2 ระดับภาค

ผังภาคและผังอนุภาค เป็นผังที่กำหนดแนวนโยบาย ในการพัฒนาภาพ ซึ่งถ่ายทอดนโยบายและเป้าหมาย การพัฒนาประเทศและภาค จากแผนพัฒนาระดับชาติ และผังประเทศ

4.1.6.3 ระดับจังหวัด

แผนจังหวัดเป็นการถ่ายทอดแนวทางการจากแนวนโยบายในผังภาค ประกอบกับความต้องการของจังหวัด กำหนดเป็นแนวทางและมาตรการในการพัฒนาแต่ละจังหวัด ทางด้านแผนพัฒนา มีแผนพัฒนาจังหวัด ซึ่งจัดทำโดยสำนักงานจังหวัดเป็นแผน 5 ปี และแผนงบประมาณประจำปี สำหรับแผนของหน่วยงาน ซึ่งจัดทำโดยแต่ละหน่วยงานเป็นแผน 5 ปี และแผนงบประมาณรายปี เช่นเดียวกัน

ผังกลุ่มจังหวัดและผังจังหวัด เป็นผังแม่บทในการกำหนดรูปแบบทิศทางการพัฒนาของกลุ่มจังหวัดและระดับจังหวัด โดยจะแสดงภาพรวมการเชื่อมโยง ของปัจจัยพื้นฐานของชุมชนต่าง ๆ

ได้แก่ เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล อย่างเป็นระบบ เสนอแนะบรรจุสิ่งที่มีความจำเป็นต่อการอยู่ดีกินดีอย่างทั่วถึง เช่น โครงการระบบคมนาคมและขนส่ง โครงการอนุรักษ์ที่ดิน โครงการแหล่งน้ำ โครงการวนอุทยาน และโครงการศูนย์การเกษตร ฯลฯ

4.1.6.4 ระดับอำเภอ

ผังอำเภอกำหนดรายละเอียดของแนวทางการพัฒนาในแต่ละอำเภอจากผังจังหวัด ผังนี้ได้กำหนดขึ้น เนื่องจากได้มีการวางผังตำบลขึ้น โดยมีข้อเสนอแนะในการพัฒนาและโครงการพัฒนาต่าง ๆ ของแต่ละตำบลนั้น จำเป็นต้องมีการผสมผสาน โดยมองภาพรวมในระดับอำเภอ ซึ่งผังอำเภอสามารถทำหน้าที่นี้ได้ โดยมีสาระครอบคลุมทั้งระดับอำเภอ และหากมีความจำเป็นก็สามารถที่จะเจาะลึกรายละเอียดถึงระดับท้องถิ่นหรือตำบลได้ แผนพัฒนาอำเภอจัดทำโดยคณะกรรมการพัฒนาอำเภอเป็นแผน 5 ปี และแผนงบประมาณประจำปี เช่นเดียวกับในระดับจังหวัด

4.1.6.5 ระดับท้องถิ่น

ในระดับท้องถิ่นมีผังประเภทต่าง ๆ ได้แก่

1) ผังเมืองรวม เป็นการวางและจัดทำผังแม่บทเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์ที่ดิน ให้เป็นไปอย่างมีระเบียบและไม่ปะปนกัน และผังแม่บทเกี่ยวกับโครงข่ายโครงสร้างพื้นฐานของชุมชนเมืองอาทิเช่น วางโครงการระบบคมนาคมและขนส่ง วางระบบสาธารณูปโภค และสาธารณูปการอย่างประหยัดและสอดคล้องกัน วางโครงจัดที่พักผ่อนหย่อนใจ และสถานที่ท่องเที่ยว วางโครงการเพื่อส่งเสริมอนุรักษ์ ศิลปวัฒนธรรม ภูมิประเทศที่สวยงาม รวมทั้งใช้ทรัพยากรอย่างเหมาะสม ผังเมืองรวมจะใช้บังคับโดยตราเป็นกฎกระทรวง และมีอายุการใช้บังคับ ครั้งละไม่เกิน 5 ปี

2) ผังสุขาภิบาล ในพื้นที่สุขาภิบาลจะจัดทำผังที่มีลักษณะเป็น ผังเสนอแนะแนวทางการพัฒนาสำหรับชุมชน เพื่อแก้ปัญหาของเมืองระยะสั้น เช่น ปัญหาการจราจร ปัญหาน้ำเสีย การจัดสวนสาธารณะ และอนุรักษ์โบราณสถาน ฯลฯ และวางโครงการพื้นฐานการพัฒนาเมืองระยะยาว เช่น โครงการถนน โครงการที่พักผ่อนหย่อนใจ โครงการจัดหรือปรับปรุงตลาดกลางการเกษตร โครงการสถานีขนส่ง โครงการศูนย์ราชการ โครงการระบายน้ำฝนและน้ำโสโครก ฯลฯ สาระของผังประกอบด้วย การใช้ที่ดิน และโครงข่ายโครงสร้างพื้นฐาน

3) ผังพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล เป็นการวางผังพัฒนาของตำบลและหมู่บ้าน โดยจัดให้มีศูนย์ตำบลและหมู่บ้าน จัดให้มีบริการสาธารณูปโภค และสาธารณูปการอย่างเหมาะสมและทั่วถึง ซึ่งจะทำให้ประชาชน มีฐานะความเป็นอยู่และสภาพแวดล้อมที่ดีขึ้น เช่น โครงการตลาดกลางการเกษตร โครงการถนน โครงการสวนสาธารณะ โครงการศูนย์หมู่บ้าน โครงการห้องสมุด โครงการอาคารเอนกประสงค์ ฯลฯ

ผังทั้งดั่งที่กล่าวมานี้ จะต้องสอดคล้องกับแนวนโยบายจากผังจังหวัด ผังอำเภอ โดยมีรายละเอียดสนองต่อสภาพปัญหา ศักยภาพ และเงื่อนไขการพัฒนาท้องถิ่น ในระดับนี้แต่ละท้องถิ่น

จะจัดทำแผนพัฒนาของตนเองทั้งแผน 5 ปี และแผนงบประมาณประจำปี เช่น แผนพัฒนาเทศบาล 5 ปี แผนพัฒนาสุขาภิบาล 5 ปี ฯลฯ

4.1.6.6 ระดับพื้นที่เฉพาะ

เป็นผังที่ดำเนินการในบางพื้นที่ที่เลือกขึ้นมาเฉพาะเรื่อง หรือเฉพาะตัวอย่าง ผังประเภทนี้ เช่น

1) ผังเมืองเฉพาะ เป็นการวางและจัดทำผังเมืองเฉพาะแห่ง เกี่ยวกับการใช้ที่ดิน ถนน สาธารณูปโภค สาธารณูปการ ฯลฯ การวางผังเมืองเฉพาะจะต้องตราเป็นพระราชบัญญัติ ซึ่งใช้เวลานานพอสมควร กรมการผังเมือง จึงได้นำรูปแบบและวิธีการอื่น ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเมืองมาปรับใช้ เช่น การจัดรูปที่ดินเพื่อการพัฒนาเมือง

2) ผังเฉพาะกิจและผังพื้นที่เฉพาะ เป็นการวางผังเพื่อส่งเสริมและอนุรักษ์พื้นที่เฉพาะแห่ง เช่น ผังสวนสาธารณะ ผังปรับปรุงที่ราชพัสดุ ผังอนุรักษ์บริเวณทางประวัติศาสตร์ ฯลฯ

3) แผนปฏิบัติการเฉพาะเรื่องหรือเฉพาะพื้นที่ ผังและแผนเหล่านี้ จะกล่าวถึงมาตรการและโครงการพัฒนา เพื่อให้สามารถนำไปปฏิบัติต่อไป

4.2 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการเมืองเรื่องของพื้นที่

แนวคิดเรื่องการเมืองเรื่องของพื้นที่ เป็นการศึกษาที่ต่อยอดจากมุมมองในการศึกษาในเชิงพื้นที่ (Place/Space) ที่หลุดออกจากกรอบของการศึกษาเชิงพื้นที่แบบทั่ว ๆ ไป ที่ศึกษาเพียงแบบสัดส่วนหรือในมิติของเรขาคณิตที่วัดด้วยมิติกว้าง ยาวและลึก หรือศึกษาพื้นที่เชิงกายภาพในฐานะความจริงเชิงประจักษ์ โดยการศึกษาแนวคิดเรื่องการเมืองเรื่องของพื้นที่ถูกเริ่มขึ้นตั้งแต่ปลายปีคริสต์ทศวรรษ 1980 เป็นต้นมา ซึ่งได้มีกลุ่มนักวิชาการที่มองพื้นที่ว่าไม่ใช่สิ่งหยุดนิ่ง ไม่เป็นกลาง แต่มีอำนาจในการกระทำต่อคนหรือสิ่งที่เกี่ยวข้อง ดังเช่น การศึกษาถึงพื้นที่ที่เป็นส่วนหนึ่งของชีวิตประจำวันของคน เช่น บ้าน ถนน เมือง สุสาน คูคลอง โรงเรียน โรงพยาบาล มหาวิทยาลัย พิพิธภัณฑ์ สวนสัตว์ อนุสาวรีย์ ศูนย์การค้า ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยสนใจศึกษากระบวนการที่พื้นที่ต่าง ๆ ในสังคมถูกผลิตสร้างขึ้นมาจากทำให้คุณค่าและความหมายของมนุษย์ ในขณะเดียวกัน พื้นที่ที่ถูกสร้างให้มีชีวิตเหล่านั้น ก็ได้ย้อนกลับมามีอิทธิพลในการกำหนดความคิด การกระทำ และวิถีชีวิตของมนุษย์ ในฐานะผู้สร้างเอกลักษณ์และความหมายให้กับคนในพื้นที่นั้นเช่นกัน (โคจิลักษณ์ กมลศักดิ์วิกุล, 2556, หน้า 16)

การศึกษาพื้นที่ที่กระแสนี้จึงทำให้ความสำคัญกับทฤษฎีทางสังคมวัฒนธรรมมากกว่าทฤษฎีด้านภูมิศาสตร์และรัฐศาสตร์ รวมถึงการสร้างความหมายให้กับพื้นที่ด้วยตำนาน นิทาน และเรื่องเล่าที่คนในพื้นที่สร้างขึ้นเพื่อกำหนดขอบเขตพื้นที่ของกลุ่ม ได้ทำให้เรามองเห็นวิธีการที่คนผูกโยงพื้นที่กับ

ความคิดและปฏิบัติการทางสังคมจนกลายเป็นตัวตนหรืออัตลักษณ์ของคนกลุ่มนั้น ๆ (โคจิลักษณ์ กมลศักดิ์วารีกุล, 2556, หน้า 16)

โดยแนวคิดเรื่องการเมืองเรื่องของพื้นที่ที่มีผู้ที่ให้ความหมายและกรอบในการศึกษาอยู่จำนวนมาก ดังตัวอย่างนักวิชาการที่ศึกษาและให้ความหมายต่อแนวคิดเรื่องการเมืองเรื่องของพื้นที่ดังต่อไปนี้

อังรี เลอเฟบว์ (Henri Lefebvre, 1991 อ้างถึงใน โคจิลักษณ์ กมลศักดิ์วารีกุล, 2556, หน้า 18) ที่ได้กล่าวถึงแนวคิดพื้นที่ที่สามารถแบ่งพื้นที่ออกเป็น 3 ประเภทคือ

1) พื้นที่ทางกายภาพ (First Space-Physical Space) หมายถึง พื้นที่ที่สัมผัสรับรู้ด้วยการมองเห็นและกายสัมผัส พื้นที่ทางกายภาพมีความหมายรวมถึงปรากฏการณ์ทางวัตถุกายภาพอื่นรวมทั้งชีวิตมนุษย์ เช่น ภูเขา แม่น้ำ อาคาร สิ่งก่อสร้าง ถนน ประชาชน ฯลฯ ซึ่งต่างล้วนมีความสัมพันธ์ระหว่างกัน

2) พื้นที่ทางความคิด (Second Space-Mental Space) เป็นพื้นที่ในจินตนาการหรือเป็นพื้นที่ที่ถูกก่อขึ้นในความรู้สึกรู้สึกคิด คนให้ความหมายเกี่ยวกับพื้นที่อย่างไร และพื้นที่ที่ถูกคนให้ความหมายแล้วส่งผลย้อนกลับไปสู่คนอย่างไร พื้นที่ให้จินตนาการต่อคนอย่างไร พื้นที่ที่มีความหมายอย่างไร เมื่อพื้นที่ที่มีความหมายซึ่งถูกให้โดยมนุษย์แล้ว พื้นที่ก็มีความสำคัญต่อคนผู้ที่อยู่อาศัยอยู่ในพื้นที่นั้น ๆ ด้วย

3) พื้นที่ทางสังคม (Third Space-Social Space) เป็นพื้นที่ที่เกิดจากความสัมพันธ์ระหว่างคนกับคน ทั้งในมิติของจินตนาการและปฏิบัติการ ซึ่งอาจตั้ง อยู่บนพื้นที่กายภาพหรืออยู่นอกอาณาเขตพื้นที่กายภาพก็ได้

เลอเฟบว์อธิบายว่า Social Space เป็นส่วนที่เกิดมาจากปฏิสัมพันธ์ของพื้นที่ 2 ประเภทแรก นั่นคือพื้นที่ทางความคิดเป็นสิ่งที่เกิดจากการตีความ หรือให้ความหมายพื้นที่ทางกายภาพที่เรามองเห็น นำไปสู่การสร้างพื้นที่ทางสังคมที่มีส่วนที่เป็นความจริงและที่เป็นเพียงจินตนาการอันสลับซับซ้อน มีการช่วงชิง ชัดแย้งและแทรกแซงอยู่ตลอดเวลา ในทัศนะของเลอเฟบว์ พื้นที่ไม่ใช่สิ่งที่ยกออกมาพิจารณาได้โดด ๆ เหมือนวัตถุที่สามารถแยกจากผู้ดู หรือทำความเข้าใจได้โดยใช้มุมมองเพียงด้านเดียว แต่เป็นสิ่งที่มามีมิติหลายด้านและมีความหมายหลากหลาย พื้นที่จึงมีสถานะเป็นทั้งเครื่องมือและเป้าหมาย เป็นทั้งสื่อ ตัวกลางและบริบทของการช่วงชิงอำนาจ พื้นที่ทางสังคมหรือ Social Space จึงหมายถึง พื้นที่ของการปฏิบัติการทางสังคม (The Habitat of Social Practices) ที่ความคิด เหตุการณ์ ปรากฏการณ์และความหมายของพื้นที่นั้นปรับเปลี่ยนอยู่ตลอดเวลา ประเด็นที่เลอเฟบว์ให้ความสำคัญก็คือ การเมืองเกี่ยวกับการสร้างพื้นที่ซึ่งต้องทำความเข้าใจอย่างวิเคราะห์ถึงการเมืองของการใช้ความรู้ เพื่อสร้างพื้นที่ทางสังคมและการใช้อุดมการณ์ที่ปกปิดและอำพรางการใช้ความรู้นั้น ทั้งนี้เพราะในที่สุดแล้ว การช่วงชิงพื้นที่ทางสังคมเป็นสิ่งที่ทำไป เพื่อให้ได้มาซึ่งพื้นที่ที่ฝ่าย

ใฝ่ฝ่ายหนึ่งสามารถยึดครองและครอบงำได้ (ซยันต์ วรรณะภูติ, 2543 อ้างถึงใน โศจิลักษณ์ กมลศักดิ์วารีกุล, 2556, หน้า 19)

สำนักมาร์กซิสต์ฝรั่งเศส (สันต์ สุวัจนราภินันท์, 2551) ซึ่งเป็นการต่อยอดแนวความคิดในการมองวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงของสังคมเศรษฐกิจการเมืองที่เพิ่มมากขึ้นจากสำนักมาร์กซิสต์ดั้งเดิมที่ไม่ได้สนใจเกี่ยวกับเรื่องของ “พื้นที่” โดยที่สำนักมาร์กซิสต์ฝรั่งเศสได้เพิ่มมุมมองเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงของพื้นที่ในช่วงศตวรรษที่ 20 อันเป็นความคิดเชิงวิพากษ์หรือความคิดเชิงวาทกรรมที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ ที่เริ่มจากการเคลื่อนไหวของการศึกษารูปทรงพื้นฐานทางเรขาคณิต (คิวิบิสก์) และความเหนือจริง จนนำไปสู่การการศึกษาเชิงพื้นที่กับความสัมพันธ์แบบคู่ตรงข้ามระหว่างแนวคิดเชิงโครงสร้างนิยมแนวอัลตูเซียน (Althusserian Structuralism) ลัทธิอัตถิภาวนิยมแนวซาร์ตเตียน (Sartrean Existentialism) และกลุ่มหลังสมัยใหม่นิยม (Post Modernism) ซึ่งถือเป็นการให้ความสำคัญกับจินตนาการในเชิงพื้นที่ (ภูมิศาสตร์) โดยเฉพาะพื้นที่ในทางสังคมเศรษฐกิจการเมือง

อภิญา เฟื่องฟูสกุล (2543 อ้างถึงใน โศจิลักษณ์ กมลศักดิ์วารีกุล, 2556, หน้า 17) ที่ได้มีมุมมองต่อ “พื้นที่ทางกายภาพ” ต่าง ๆ เช่น แม่น้ำ ภูเขา วัด หรือพื้นที่ในบ้านเรือน มิได้เป็นเพียงวัตถุหรือที่ว่าง หรือเป็นเพียงสภาพแวดล้อมข้างนอกตัวเราที่มีไว้ให้คนใช้ประโยชน์เท่านั้น แต่วิธีการให้ความหมายและจัดการพื้นที่ได้สะท้อนวิธีคิดที่คนมีต่อพื้นที่ เช่น กฎ ข้อห้าม นิทานและเรื่องเล่า และการสะท้อนความสัมพันธ์ระหว่างคนกับพื้นที่ และความสัมพันธ์ระหว่างคนกับคนที่ใช้พื้นที่ร่วมกัน

โดยสรุป แนวคิดเรื่องการเมืองเรื่องของพื้นที่ เป็นการมอง “พื้นที่” ที่มีความสำคัญต่อการเมือง โดยเฉพาะในเรื่องที่พื้นที่มีความสัมพันธ์ต่อการเมืองเชิงอำนาจด้วย ซึ่งไม่ได้มอง “พื้นที่” เพียงแค่การปรากฏอยู่อย่างเลื่อนลอย ปราศจากการให้ความหมายของมนุษย์ โดยการศึกษากระบวนการผลิตสร้างความหมายของพื้นที่ในทางการเมืองทำให้เราเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องของอำนาจที่แฝงอยู่ภายในพื้นที่การช่วงชิงการให้ความหมายระหว่างผู้ใช้พื้นที่กลุ่มต่าง ๆ อยู่ตลอดเวลาชีวิตประจำวันของคนในสังคมจึงเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับความสัมพันธ์เชิงอำนาจของพื้นที่ หรือการต่อสู้ช่วงชิงในการให้ความหมายกับพื้นที่รอบตัว ที่ล้วนแล้วแต่มีความสัมพันธ์กันระหว่างพื้นที่กับการเมืองเชิงอำนาจทั้งสิ้น

5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การทบทวนวรรณกรรมในส่วนของงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา “การทบทวนและปรับยุทธศาสตร์การพัฒนาของโครงการพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออกสู่การเป็นประเทศอาเซียนใน

จังหวัดปราจีนบุรี: กรณีการวางผังเมืองเพื่อการพัฒนาอุตสาหกรรม” จะแบ่งประเด็นการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องใน 2 ประเด็นที่สำคัญ ดังนี้

5.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับประเด็นการวางผังเมือง

ไพบุลย์ ช่างเรียน (2523) ศึกษาเรื่อง “การศึกษาผังเมืองรวมกรุงเทพมหานคร เมื่อ พ.ศ. 2523” ซึ่งมีฐานะเป็นเมืองหลวง มีอัตราการเจริญเติบโตมาก และในอนาคตการเติบโตของเมือง และประชากรจะมากกว่าที่เป็นอยู่หลายเท่าตัว นอกจากนี้เมืองหลวงก็ยังคงเต็มไปด้วยปัญหา โดยเฉพาะการจัดวางผังเมือง จึงได้ทำการศึกษาผังเมืองรวม พบว่า ข้อกำหนดผังเมืองทำให้ประชาชนเสียประโยชน์ในด้านต่าง ๆ ดังนี้ คือทำให้ดำเนินการไม่ได้ตามวัตถุประสงค์ของธุรกิจร้อยละ 36.47 ทำให้ประชาชนเสียสิทธิในการกำหนดสิ่งปลูกสร้าง ร้อยละ 35.68 ทำให้เกิดผลเสียหายทางเศรษฐกิจร้อยละ 18.82 และเรื่องอื่น ๆ เช่น ทำให้การลงทุนไม่เป็นไปตามเป้าหมาย ร้อยละ 9.03

นิตยา ประพุทธนิตสาร (2525) ศึกษาเรื่อง “การศึกษาปัญหาการมีส่วนร่วมของประชาชนในเขตเมืองมีผลต่อการวางผังเมืองเชียงใหม่” พบว่าพฤติกรรมการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับต่ำในทุกขั้นตอน ซึ่งผลการวิจัยพบว่ามีความขัดแย้งระหว่างความรู้ การรับรู้และความเข้าใจในการวางผังเมืองของประชาชนกลุ่มตัวอย่าง คือประชาชนมีความรับรู้ความเข้าใจในการวางผังเมืองในระดับสูงพอสมควรน่าที่จะนำมาซึ่งการมีส่วนร่วมสูงด้วย แต่ผลการวิจัยกับพบว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนอยู่ในระดับต่ำ ซึ่งผู้วิจัยสรุปว่าการที่ประชาชนมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการวางผังเมืองในระดับหนึ่ง แต่กลับมีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมต่ำ สาเหตุจากการที่ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจในการวางผังเมืองที่ไม่ลึกซึ้งและถ่องแท้เพียงพอ ทั้งนี้เนื่องจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีระบบการสื่อสาร การประชาสัมพันธ์ที่ไม่ทั่วถึงต่อเนื่องและมีเนื้อหาทางวิชาการที่ขาดประสิทธิภาพในอันที่จะทำให้ประชาชนเกิดความสนใจติดตามเรื่องการวางผังเมืองได้อย่างกระตือรือร้น

ศุภจิต มโนพิโมกษ์ (2526) ศึกษาเรื่อง “การศึกษาความรู้ และความคิดเห็นต่อกฎหมายพื้นที่สีเขียวของประชาชนในพื้นที่เขตตลิ่งชัน” ซึ่งเป็นเขตที่ยังมีเรือกสวนไร่่นาอยู่มาก ขณะเดียวกันก็เป็นพื้นที่ที่รองรับความเจริญจากกรุงเทพมหานคร และมีแนวโน้มที่การขยายตัวของทั้งประชากรและที่อยู่อาศัยจะขยายจากในตัวเมืองกรุงเทพฯ ออกสู่พื้นที่ชานเมืองมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้จากการศึกษาการแบ่งพื้นที่ และความรู้และความคิดเห็นของประชาชนต่อกฎหมายพื้นที่สีเขียว พบว่า ประชาชนร้อยละ 41.64 เห็นว่ากฎหมายพื้นที่สีเขียวก่อให้เกิดผลเสียและไม่เป็นธรรม ซึ่งหลังจากมีกฎหมายพื้นที่สีเขียวแล้วทำให้ชุมชนเปลี่ยนไป คือ มีคนย้ายถิ่นมากขึ้น ทำให้เกิดน้ำท่วม ราคาที่ดินตกและท้องถิ่นไม่เจริญ

ไพโรจน์ ถวัลย์ศักดิ์วุฒิ (2535) ศึกษาเรื่อง “ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความรู้ ทศนคติและการมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีต่อการวางผังเมือง” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อความรู้ทศนคติและการมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางผังเมือง โดยศึกษากรณีเมือง

พทยา จังหวัดชลบุรี โดยการใช้แบบสอบถามเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบการสัมภาษณ์ประชากร จำนวน 500 คน ผลการศึกษาพบว่า ประชากรโดยเฉลี่ยมีความรู้เกี่ยวกับการวางผังเมืองน้อย แต่มีทัศนคติต่อการวางผังเมืองในเชิงบวก ส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการวางผังเมืองอยู่ในระดับต่ำ ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความรู้ ในการวางผังเมือง ได้แก่ แหล่งที่มาของข่าวสารทางด้านผังเมือง ระดับรายได้ และอาชีพ ปัจจัยที่มีผลต่อทัศนคติของการวางผังเมือง ได้แก่ แหล่งที่มาของข่าวสารทางด้านผังเมือง ระดับรายได้ และอาชีพ และระดับความรู้ ทัศนคติและการมีส่วนร่วมในการวางผังเมืองของประชากร กลุ่มตัวอย่าง มีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลาง

ประวิณา เกื้อเม่ง (2551) ศึกษาเรื่อง “ปัจจัยที่มีผลต่อความสามารถขององค์การบริหาร ส่วนตำบล ในการรองรับภารกิจด้านการผังเมือง กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัด สงขลา” เพื่อศึกษาศักยภาพและความพร้อมขององค์การบริหารส่วนตำบล ถึงความสามารถในการ ปฏิบัติภารกิจด้านผังเมือง ซึ่งได้แก่บุคลากร งบประมาณ ความรู้ ความเข้าใจและทัศนคติของ บุคลากรและแผนการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นพบว่า องค์การบริหารส่วนตำบล ส่วนใหญ่มีศักยภาพ และความสามารถในการปฏิบัติภารกิจด้านการผังเมืองที่ค่อนข้างต่ำ และยังขาดความรู้ ความเข้าใจ ด้านผังเมือง ปัจจัยที่มีผลต่อความสามารถในการปฏิบัติภารกิจด้านการผังเมือง ได้แก่ งบประมาณ จำนวนบุคลากร อุปกรณ์ การพัฒนาบุคลากร การได้รับการฝึกอบรม และทัศนคติของบุคลากรด้าน บทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบล ในการจัดทำผังเมือง

การทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับประเด็นการวางผังเมืองข้างต้น สามารถพิจารณาถึง ประเด็นที่สำคัญที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา “การทบทวนและปรับยุทธศาสตร์การพัฒนาของโครงการ พัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออกสู่การเป็นประเทศอาเซียนในจังหวัดปราจีนบุรี: กรณีการวางผัง เมืองเพื่อการพัฒนาอุตสาหกรรม” โดยพิจารณาได้จากการสรุปในตารางที่ 1.5

ตารางที่ 1.5 สรุปประเด็นที่สำคัญของงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับประเด็นการวางผังเมือง

งานวิจัย	ประเด็นที่สำคัญ	ข้อเสนอแนะของการศึกษา
ไพบูลย์ (2523)	<ul style="list-style-type: none"> - ผังเมืองสามารถสร้างการขยายตัวของเมือง - ปัญหาที่เกิดขึ้นหลังผังเมือง ประกอบด้วย ปัญหาทางด้านสิทธิในการปลูกสร้างและปัญหาการลงทุนด้านเศรษฐกิจ 	<p>การปรับปรุงข้อกำหนดและสร้างกระบวนการในการศึกษาถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นในกระบวนการจัดวางผังเมือง</p>
นิทยา (2525) ศุภจิต (2526) และไพโรจน์ (2535)	<ul style="list-style-type: none"> - ปัญหาของความรู้ความเข้าใจและการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกระบวนการจัดวางผังเมือง 	<p>ภาครัฐต้องสร้างกระบวนการหรือขั้นตอนเพื่อให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกระบวนการจัดวางผังเมือง</p>
ประวีณา (2551)	<ul style="list-style-type: none"> - ปัจจัยที่ส่งผลต่อกระบวนการจัดวางผังเมือง โดยเฉพาะความสามารถและความเข้าใจของบุคลากรที่ดำเนินการยังขาดความเข้าใจที่ดี ส่งผลให้เกิดปัญหา 	<p>สร้างกระบวนการในการส่งเสริมองค์ความรู้เกี่ยวกับผังเมืองแก่บุคลากรและบุคคลที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการผังเมือง</p>

ที่มา: รวบรวมโดยผู้วิจัย.

5.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับประเด็นการพัฒนาอุตสาหกรรม (industrialization) และเมือง (urbanization)

เพ็ญโฉม แซ่ตั้ง และวลัยพร มุขสุวรรณ (2546) ศึกษาเรื่อง “รายงานการประเมินผลกระทบทางสุขภาพจากการพัฒนานิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด และพื้นที่ใกล้เคียง” การศึกษาพบว่าการดำเนินนโยบายสาธารณะของรัฐภายใต้โครงการพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก ซึ่งเป็นการวางแผนพัฒนาพื้นที่ระยะยาวเป็น 50 ปี ตั้งแต่ต้นทศวรรษ 2520 ทำให้พื้นที่มาบตาพุดกลายเป็นพื้นที่เขตพัฒนาอุตสาหกรรมหนัก สำหรับการลงทุนอุตสาหกรรมปิโตรเคมี การกลั่นน้ำมันและการแยกก๊าซธรรมชาติ อุตสาหกรรมเหล็ก และอื่น ๆ ผลที่เกิดขึ้นจากการพัฒนาเป็นไปในสองทิศทาง คือ ทิศทางของการเติบโตทางด้านเศรษฐกิจของพื้นที่ ที่ได้สร้างการเติบโตของโครงสร้างทางเศรษฐกิจของจังหวัดระยองให้กลายเป็นพื้นที่เศรษฐกิจที่สำคัญของประเทศไทย แต่ในผลอีกด้านหนึ่งกลับเป็นผลกระทบในด้านลบ แสดงให้เห็นได้จากมลพิษ สภาวะการเจ็บป่วยของประชาชนในพื้นที่ หรืออุบัติเหตุ นอกจากนี้ ผลกระทบจากอุตสาหกรรมยังส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตทางภาคเกษตรกรรมในพื้นที่ทั้งมลพิษและการรุกคืบเข้าไปยังที่ดินเกษตรของโรงงานต่าง ๆ

กมลศักดิ์ ตรีครุฑพันธ์ (2549) ศึกษาเรื่อง “การศึกษาความสัมพันธ์เชิงอำนาจ ระหว่างรัฐ ชุมชน และกลุ่มผลประโยชน์: กรณีศึกษานิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด อำเภอเมือง จังหวัดระยอง” ความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นระหว่างกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับการพัฒนานิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุดในกรณีศึกษานี้ เป็นลักษณะของความสัมพันธ์ที่ไม่เสมอภาคระหว่างกัน ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการพัฒนานิคมอุตสาหกรรมทำให้ชุมชนและประชาชนในท้องถิ่นเป็นฝ่ายตั้งรับและสูญเสียผลประโยชน์จากการพัฒนาที่เกิดขึ้น โดยการตั้งรับผลกระทบของประชาชนและชุมชนเกิดจากการดำเนินการทางนโยบายของรัฐในการพัฒนาอุตสาหกรรมและการเคลื่อนย้ายของทุนกับฐานการผลิตของกลุ่มทุนที่เข้ามายังพื้นที่นิคมอุตสาหกรรม ซึ่งถือเป็นกลุ่มที่ได้รับประโยชน์จากการพัฒนาที่เกิดขึ้นในกรณีดังกล่าว

เดชรัต สุขกำเนิด, ศุภกิจ นันทะวรการ และวิภา ชื่นชิดก (2550) การศึกษาเรื่อง “มลพิษ.. สุขภาพ.. และอุตสาหกรรมที่มาบตาพุด: ปัญหามลพิษและผลกระทบทางสุขภาพของประชาชนแนวทางการดำเนินงานของรัฐ และข้อเสนอต่อการแก้ไขปัญหา กรณีพื้นที่อุตสาหกรรมอำเภอเมืองและอำเภอบ้านฉาง จังหวัดระยอง” การศึกษาถึงการขยายตัวของอุตสาหกรรมในกรณีมาบตาพุดพบเห็นถึงปัญหาผลกระทบที่สำคัญจากการพัฒนา ไม่ว่าจะเป็นมลพิษทางอากาศ มลพิษน้ำ การกัดเซาะชายฝั่ง มลพิษจากกากของเสียอันตราย รวมถึงผลกระทบทางสุขภาพทั้งที่เกิดจากมลพิษของอุตสาหกรรมและการเกิดขึ้นของสังคมอุตสาหกรรม (industrial society) ซึ่งการขยายตัวของอุตสาหกรรมในพื้นที่มาบตาพุดมีแนวโน้มที่จะขยายตัวอย่างไร้ขอบเขต โดยเฉพาะจากการเกิดขึ้นของ

นโยบายการขยายปิโตเคมีระยะที่ 3 และการเพิ่มขึ้นของโรงไฟฟ้า สำหรับข้อเสนอที่สำคัญของการแก้ไขปัญหาก็ควรมีการจัดตั้งเขตควบคุมมลพิษและสร้างกลไกทางด้านกฎหมายขึ้นมาควบคุม

สุวัชร หวันทา (2551) ศึกษาเรื่อง “การศึกษาในระดับคุณภาพชีวิตของผู้ใช้แรงงานในโรงงานอุตสาหกรรม: กรณีศึกษาเขตอุตสาหกรรมกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี” การศึกษานี้เป็นการศึกษาโดยใช้วิธีศึกษาเชิงปริมาณเพื่อเก็บข้อมูลระดับคุณภาพชีวิตของผู้ใช้แรงงานในเขตอุตสาหกรรมกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี การศึกษานี้ได้แสดงให้เห็นถึงข้อมูลระดับคุณภาพชีวิตของผู้ใช้แรงงานอยู่ในระดับปานกลาง พิจารณาได้จากความพึงพอใจของผู้ใช้แรงงานในระดับน้อย โดยเฉพาะปัญหาที่เกิดขึ้นในด้านสถานภาพทางเศรษฐกิจ ด้านความสัมพันธ์ต่อผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงาน ด้านโอกาสในการก้าวหน้าและความมั่นคงในการทำงาน ด้านการได้รับการปฏิบัติที่เป็นธรรมและความเสมอภาคในการทำงาน และด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของผู้ใช้แรงงานประเด็นส่วนใหญ่อยู่ในระดับต่ำ ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงระดับของคุณภาพชีวิตของแรงงานในพื้นที่กรณีศึกษาดังกล่าว

ชัยณรงค์ เครือนวน (2558) ศึกษาเรื่อง “ปฏิบัติการและการต่อสู้ทางวาทกรรมในการพัฒนาอุตสาหกรรม: ศึกษากรณีการพัฒนาอุตสาหกรรมภายใต้ตัวแบบมาตาฟุด” การศึกษานี้ศึกษาเกี่ยวกับวาทกรรมและการต่อสู้เชิงวาทกรรมของภาคส่วนต่าง ๆ ภายใต้ประเด็นการพัฒนาอุตสาหกรรมในพื้นที่มาตาฟุด ผลการศึกษาทำให้เห็นถึงความขัดแย้งของเป้าหมายในการพัฒนาระหว่างกลุ่มภาคส่วนต่าง ๆ ในสังคมสะท้อนให้เห็นได้จากวาทกรรมการพัฒนาที่แต่ละภาคส่วนสร้างขึ้น ไม่ว่าจะเป็นวาทกรรมการพัฒนาของภาครัฐและชนชั้นนำกับการสร้างการเติบโตทางเศรษฐกิจ ซึ่งมีความขัดแย้งกับวาทกรรมการพัฒนาของชาวบ้านรากหญ้ากับการสร้างพื้นที่สีเขียวและแก้ไขปัญหามลพิษ ซึ่งวาทกรรมที่มีความขัดแย้งกันก็มีการต่อสู้และต่อกรร่วมกันในช่วงเวลาต่าง ๆ ภายใต้การพัฒนาอุตสาหกรรมที่เกิดขึ้นในกรณีศึกษาดังกล่าว

การทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับประเด็นการพัฒนาอุตสาหกรรม (industrialization) และเมือง (urbanization) ข้างต้น สามารถพิจารณาถึงประเด็นที่สำคัญที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา “การทบทวนและปรับยุทธศาสตร์การพัฒนาของโครงการพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออกสู่การเป็นประเทศอาเซียนในจังหวัดปราจีนบุรี: กรณีการวางผังเมืองเพื่อการพัฒนาอุตสาหกรรม” โดยพิจารณาได้จากการสรุปในตารางที่ 1.6

ตารางที่ 1.6 สรุปประเด็นที่สำคัญของงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับประเด็นการพัฒนาอุตสาหกรรมและเมือง

งานวิจัย	ประเด็นที่สำคัญ	ข้อเสนอแนะของการศึกษา
เพ็ญโฉม และวลัยพร (2546) และเดชารัตน์ และคณะ (2550)	<ul style="list-style-type: none"> - ยุทธศาสตร์การพัฒนาอุตสาหกรรม - ผลกระทบทางด้านสุขภาพและมลภาวะ 	การสร้างกลไกทางด้านกฎหมายและด้านนโยบายเพื่อจัดการควบคุมและแก้ไขปัญหา
สุวัชร (2551)	<ul style="list-style-type: none"> - คุณภาพชีวิตของผู้ใช้แรงงานในภาคอุตสาหกรรม 	ส่งเสริมให้เกิดกลไกทางด้านกฎหมายเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้ใช้แรงงานในภาคอุตสาหกรรม
กมลศักดิ์ (2549) และ ชัยณรงค์ (2558)	<ul style="list-style-type: none"> - ความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสียภายใต้กระบวนการพัฒนา 	สร้างกลไกการมีส่วนร่วมระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสียภายใต้กระบวนการพัฒนาอุตสาหกรรม

ที่มา: รวบรวมโดยผู้วิจัย.

จากแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้นำมากำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยของการทบทวนและปรับยุทธศาสตร์การพัฒนาของโครงการพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออกสู่การเป็นประเทศอาเซียนในจังหวัดปราจีนบุรี: กรณีการวางผังเมืองเพื่อการพัฒนาอุตสาหกรรม

รูปภาพที่ 1.3 กรอบแนวคิดในการวิจัย

6. วิธีการดำเนินการวิจัย

ในการดำเนินการวิจัยโครงการทบทวนและปรับยุทธศาสตร์การพัฒนาของโครงการพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออกสู่การเป็นประเทศอาเซียนในจังหวัดปราจีนบุรี: กรณีการวางผังเมืองเพื่อการพัฒนาอุตสาหกรรม ในที่นี้จะพิจารณาหัวข้อเกี่ยวกับการเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

6.1 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ภายใต้วิธีวิทยาการศึกษาสังคมแนวสหวิทยาการแบบข้ามพหุสาขาวิชา ผู้วิจัยจะทำการรวบรวมข้อมูลด้วย 5 วิธีการ คือ

6.1.1 การศึกษาเอกสารและตัวบท เอกสารที่จะใช้ในงานวิจัยชิ้นนี้มี 2 ประเภทคือ เอกสารชั้นต้น (Primary Data) เช่น จดหมายเหตุ บันทึกของทางราชการและเอกสารชั้นรอง (Secondary Data) เช่น งานวิจัย วิทยานิพนธ์ บทความวิชาการ เป็นต้น รวมถึงการศึกษาตัวบทอื่น ๆ ที่ไม่ใช่เอกสาร เช่น วัตถุทัศน สาระคดี เป็นต้น

6.1.2 การสัมภาษณ์ประวัติศาสตร์บอกเล่า (Oral History) เพื่อศึกษาความทรงจำในอดีตของผู้คนในชุมชน การสัมภาษณ์ในลักษณะนี้จะเป็นการรวบรวมข้อมูลเพื่อนำข้อมูลมาอ้างอิงและอธิบายในประเด็นต่าง ๆ ของงานวิจัยโดยผู้วิจัยใช้วิธีการเข้าไปหาข้อมูลในพื้นที่ (Field Research)

6.1.3 การสัมภาษณ์เจาะลึก (In-dept Interview) จากผู้ที่สามารถให้ข้อมูลหลัก (Key-Informants) การกำหนดผู้ให้ข้อมูลหลักจะใช้เทคนิคการเก็บตัวอย่างในเชิงคุณภาพ คือ การเลือกผู้ให้ข้อมูลหลักโดยพิจารณาจากลักษณะของการมีข้อมูลตามวัตถุประสงค์การวิจัยและกระบวนการสัมภาษณ์จนกว่าข้อมูลจะอิ่มตัว (Data Satiation)

6.1.4 การจัดอภิปรายกลุ่มเฉพาะ (Focus Group) เป็นการแสวงหาข้อสรุปจากการอภิปรายของกลุ่มคนที่สถานภาพเดียวกันจำนวน 5-7 คน ซึ่งเป็นการเปิดพื้นที่ให้ชาวบ้านในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการถ่ายทอดความทรงจำ/พูดคุยในประเด็นต่าง ๆ ตามกรอบในการวิจัย ประกอบกับการเสวนาเฉพาะกลุ่มนี้ก็จะเป็นการตรวจสอบข้อมูลซึ่งกันและกัน

6.1.5 การสังเกตการณ์ (Observation) การศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยจะใช้วิธีการสังเกตได้ 2 ประเภท คือ

- การสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participative observation) คือ การเข้าไปมีส่วนร่วมเรียนรู้ พัฒนารูปแบบของระบบให้มีความสอดคล้องกับท้องถิ่นนั้น ๆ ด้วยการเข้าไปมีส่วนร่วมในระดับต่าง ๆ ตั้งแต่การเข้าร่วมประชุม การตั้งประเด็น การเก็บข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล การทดลองปฏิบัติระบบแลกเปลี่ยนสินค้า และการสังเกตการณ์พฤติกรรมของสมาชิกที่เข้าร่วมกิจกรรม

- การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Non-Participative observation) คือการที่ผู้วิจัยสังเกตการณ์ปรากฏการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในฐานะของผู้สังเกตการณ์แต่ไม่ได้เข้าไปมีส่วนร่วมในเหตุการณ์จริง

6.2 การตรวจสอบข้อมูล

สำหรับการตรวจสอบข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อให้ข้อมูลมีความเที่ยงตรงและน่าเชื่อถือ การตรวจสอบข้อมูลเชิงคุณภาพผู้วิจัยจะใช้หลักการสามเส้า (Triangulation) โดยใช้วิธีการดังนี้

6.2.1 การตรวจสอบสามเส้าด้านข้อมูล (Data Triangulation) คือ การพิสูจน์ว่าข้อมูลที่ผู้วิจัยได้มานั้นถูกต้องหรือไม่ วิธีการตรวจสอบของข้อมูลนั้น จะต้องตรวจสอบแหล่งที่มา 3 แหล่ง ได้แก่ เวลา สถานที่ และบุคคล

- การตรวจสอบแหล่งเวลาหมายถึงการตรวจสอบข้อมูลในช่วงเวลาที่ต่างกันเพื่อให้ทราบว่าข้อมูลที่ได้รับในช่วงเวลาต่าง ๆ นั้นเหมือนกันหรือไม่
- การตรวจสอบสถานที่หมายถึงถ้าข้อมูลต่างสถานที่กันจะเหมือนกันหรือไม่
- การตรวจสอบบุคคลหมายถึงถ้าบุคคลผู้ให้ข้อมูลเปลี่ยนไปข้อมูลจะเหมือนเดิมหรือไม่

6.2.2 การเปรียบเทียบจากการใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลหลายวิธี (Methodological Triangulation) คือ การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ กัน เพื่อรวบรวมข้อมูลเรื่องเดียวกัน เช่น การศึกษาข้อมูลเพิ่มเติมจากแหล่งเอกสาร หรือทำการซักถามผู้ให้ข้อมูลสำคัญ หรืออาจซักถามผู้ให้ข้อมูลหลังจากสรุปผลการศึกษา เพื่อความแน่นอนว่าข้อสรุปนั้นเที่ยงตรงตามความเป็นจริงหรือไม่

6.3 การวิเคราะห์ข้อมูล

สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้เป็นการนำเอาข้อมูลที่ได้จากการค้นคว้าวิจัย มาจัดกระทำให้เป็นระบบและหาความหมาย แยกแยะองค์ประกอบ รวมทั้งเชื่อมโยงและหาความสัมพันธ์ของข้อมูล เพื่อที่จะนำไปสู่การตีความ (Hermeneutic) ซึ่งจะเป็นการทำความเข้าใจต่อการดำรงอยู่และการเปลี่ยนแปลงของปรากฏการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชุมชนที่เป็นกรณีศึกษา โดยผู้วิจัยได้ใช้กระบวนการวิเคราะห์ ดังนี้

6.3.1 การจำแนกและจัดระบบข้อมูล เพื่อให้เข้าใจถึงความหมายและความสัมพันธ์ของปรากฏการณ์โดยผู้วิจัยจะทำการจัดหมวดหมู่ของข้อมูล หาแบบแผนความหมายและความสัมพันธ์ของปรากฏการณ์ภายใต้บริบททางสังคม เศรษฐกิจ การเมืองและวัฒนธรรม เพื่อทำความเข้าใจกับความหลากหลายและความแตกต่างของข้อมูลที่รวบรวมมา

6.3.2 เป็นการหาความสัมพันธ์ของข้อมูล ซึ่งเป็นการอธิบายที่ชี้ให้เห็นถึงความสัมพันธ์ของแต่ละส่วนอย่างไร เช่น ผลที่ได้รับจากนโยบายของรัฐได้ก่อให้เกิดผลกับชุมชน/วิถีการดำเนินชีวิตของผู้คนอย่างไร ตลอดจนการปรับเปลี่ยนไปในมิติต่าง ๆ กัน โดยเป็นการอธิบายให้

เห็นถึงความสัมพันธ์ของผู้คน ตลอดจนสถานภาพทางเศรษฐกิจสังคม การเมืองและวัฒนธรรมอันเป็นบริบทของการเปลี่ยนแปลงของชุมชน

7. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

7.1 ด้านวิชาการงานวิจัยชิ้นนี้สามารถนำไปใช้ในการทำความเข้าใจในการเปลี่ยนแปลงของสังคมและการพัฒนาในรูปแบบสังคมสมัยใหม่ (Modernization) รวมถึงการนำไปสู่การพัฒนาและการประยุกต์ในการเรียนการสอนในรายวิชาที่เกี่ยวกับการพัฒนาสังคม การพัฒนาอุตสาหกรรม หรือแม้แต่การจัดผังเมืองของมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ได้

7.2 ด้านนโยบาย ทางจังหวัดปราจีนบุรีสามารถนำแผนยุทธศาสตร์นี้ ไปกำหนดเป็นนโยบายการส่งเสริมการลงทุนเพื่อเพิ่มรายได้ของจังหวัดได้

7.3 ด้านเศรษฐกิจ องค์กรภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน สามารถนำผลการศึกษานำไปสู่ความร่วมมือในการเสนอทางเลือกเพื่อการวางผังเมืองนี้มาร่วมกัน อันจะนำไปสู่ การจัดการที่ยั่งยืนและเป็นผลดีต่อเศรษฐกิจในระยะยาว

7.4 ด้านสังคมและชุมชนทำให้สังคมเห็นถึงต้นตอของสภาพปัญหา และสถานการณ์ การพัฒนาและการจัดวางผังเมืองในปัจจุบัน อันจะนำไปสู่การเกิดเครือข่ายความร่วมมือระหว่างองค์กร ภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชนในการจัดการอย่างมีส่วนร่วมและยั่งยืน

บทที่ 2

พัฒนาการอุตสาหกรรมของจังหวัดปราจีนบุรี

การศึกษาพัฒนาการอุตสาหกรรมของจังหวัดปราจีนบุรีในส่วนนี้ เป็นการศึกษาถึงสาเหตุ และที่มาในเชิงประวัติศาสตร์ (historical) ที่ส่งผลต่อกระบวนการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมใหม่ของจังหวัดปราจีนบุรี โดยการศึกษาส่วนนี้จะแบ่งเนื้อหาออกเป็น 6 ประเด็นที่สำคัญ เพื่อให้เห็นถึงการพัฒนาอุตสาหกรรมของจังหวัดปราจีนบุรีนับตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน และแนวโน้มของการพัฒนาอุตสาหกรรมในจังหวัดปราจีนบุรีที่เกิดขึ้นในอนาคต ตลอดจนการพิจารณาถึงจุดเปลี่ยนที่สำคัญ (turning point) ที่เป็นปัจจัยที่สำคัญในแต่ละช่วงเวลาของจังหวัดปราจีนบุรีที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงและการพัฒนาอุตสาหกรรมของจังหวัดปราจีนบุรี โดยสาระสำคัญของประเด็นทั้ง 6 ประเด็นสามารถพิจารณาได้ดังต่อไปนี้

1. บทนำ: ภูมิหลังทางประวัติศาสตร์ของพื้นที่บริเวณลุ่มน้ำปราจีนบุรีในช่วงก่อนยุคการผลิตเพื่อการค้าขาย

จังหวัดปราจีนบุรีในอดีต ก่อนวิธีการผลิตแบบเพื่อการค้าขายค้า (commercial) จะเข้ามา และเกิดขึ้นภายในพื้นที่จังหวัดปราจีนบุรีนั้น ในอดีตภายในพื้นที่บริเวณลุ่มน้ำปราจีนบุรีเคยเป็นหัวเมืองชายแดนที่สำคัญ ตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกของไทย โดยเรียกชื่อเมืองบริเวณนี้ว่า “เมืองศรีมโหสถ” ตัวเมืองตั้งอยู่ริมฝั่งแม่น้ำปราจีนบุรี เคยมีอาณาเขตติดต่อกับประเทศกัมพูชาทางบริเวณอำเภออรัญประเทศ และอำเภอตาพระยา (ก่อนที่ปัจจุบันถูกแยกออกเป็นจังหวัดสระแก้ว) เมืองศรีมโหสถจึงเปรียบเสมือนเมืองกันชนระหว่างประเทศไทยและประเทศกัมพูชาในอดีต (สำนักงานจังหวัดปราจีนบุรี, 2529; คณะกรรมการฝ่ายประมวลเอกสารและจดหมายเหตุในคณะกรรมการอำนวยการจัดงานเฉลิมพระเกียรติ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว, 2544, หน้า 61-62)

โดยหากย้อนกลับไปในช่วงเริ่มต้นที่มีมนุษย์เข้ามาตั้งถิ่นฐานยังภายในบริเวณพื้นที่บริเวณลุ่มน้ำปราจีนบุรีในอดีต หรือก่อนการเกิดขึ้นของเมืองศรีมโหสถ การศึกษาของ ศรีศักร วัลลิโภดม (2555) และกำพล จำปาพันธ์ (2559) ที่ได้มีการสำรวจและศึกษาหลักฐานทางโบราณคดีในลุ่มน้ำบางปะกง¹ทางด้านตะวันออกของลุ่มน้ำเจ้าพระยา พบว่า ในอดีตพื้นที่บริเวณดังกล่าวได้มีมนุษย์เข้า

¹ แม่น้ำบางปะกง เกิดจากการรวมตัวของแควและแม่น้ำไหลมารวมกัน ได้แก่ แควหนุมานและแควพระปรงซึ่งมีต้นกำเนิดจากทิวเขาสันกำแพงและทิวเขาบรรทัด ไหลมาบรรจบกันที่จังหวัดปราจีนบุรี เรียกว่า แม่น้ำปราจีนบุรี และแม่น้ำนครนายกที่เกิดจากต้นน้ำในเขาใหญ่และเขาทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ของเมืองประจันตคาม

มาอยู่อาศัยเมื่อราว 2,000 ปีก่อน เพราะ พบแหล่งชุมชนโบราณตามที่ราบลุ่มใกล้ลำน้ำปราจีนบุรี และลำน้ำนครนายก ส่วนพื้นที่ลุ่มน้ำบางปะกงตอนล่างที่มีสภาพเป็นที่ดอน ได้พบหลักฐานมนุษย์เข้ามาอยู่อาศัยเมื่อราวพุทธศตวรรษที่ 21 เป็นต้นมา โดยข้อสันนิษฐานเกี่ยวกับการเลือกพื้นที่บริเวณดังกล่าวเป็นถิ่นฐานที่อยู่อาศัยของมนุษย์ในช่วงเวลานั้น เกิดจากสภาพภูมิประเทศและลักษณะเชิงกายภาพในพื้นที่เป็นพื้นที่ราบลุ่มแม่น้ำและมีภูเขาสูง โดยเฉพาะมีแม่น้ำบางปะกงเป็นแม่น้ำสายหลักที่สำคัญ สภาพพื้นที่ดังกล่าวจึงเป็นพื้นที่ที่เหมาะสมกับการเข้ามาตั้งถิ่นฐานและทำการเกษตรกรรมของมนุษย์ จึงทำให้ในอดีตพื้นที่บริเวณนี้มีมนุษย์เข้ามาอยู่อาศัยตั้งถิ่นฐานและจำนวนมาก

สำหรับประเด็นภูมิหลังทางประวัติศาสตร์ของพื้นที่บริเวณลุ่มน้ำปราจีนบุรีในช่วงก่อนยุคการผลิตเพื่อการค้าขาย หากพิจารณาแบ่งช่วงเวลาทางด้านประวัติศาสตร์ (period) ของลุ่มน้ำปราจีนบุรีในอดีต ผู้วิจัยขอพิจารณาแบ่งจากภาพรวมของงานศึกษาที่ทำการศึกษาเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ปราจีนบุรีในอดีต ไม่ว่าจะเป็นงานศึกษาของ สุดใจ พงศ์กล้า (2528) ศรีธัญญา คันธาซีพ (2540) สุมาลี พันธุ์ยุรา (2543) สุชาติ เกาทอง (2544) คณะกรรมการฝ่ายประมวลเอกสารและจดหมายเหตุในคณะกรรมการอำนวยการจัดงานเฉลิมพระเกียรติ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (2544) ศรีศักร วัลลิโภดม (2555) อัญชลี มีบุญ (2556) และกำพล จำปาพันธ์ (2559) จากภาพรวมของงานศึกษาทั้งหมดจะสามารถแบ่งช่วงเวลาในการศึกษาประวัติศาสตร์ปราจีนบุรีในอดีตได้ออกเป็น 4 ช่วงเวลา ประกอบด้วย

1.1 ช่วงสมัยทวารวดี (ราวพุทธศตวรรษที่ 12-16)

เป็นช่วงเวลาที่อยู่ในบริเวณพื้นที่ลุ่มน้ำปราจีนบุรีในอดีต มีศูนย์กลางของเมืองตั้งอยู่ที่เมืองศรีมโหสถ (บริเวณอำเภอศรีมโหสถในปัจจุบัน) ลักษณะของเมืองศรีมโหสถในทางภูมิศาสตร์ ตัวเมืองมีลักษณะรูปทรงเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้าค่อนข้างรี มีอาณาบริเวณพื้นที่ประมาณ 700 ไร่

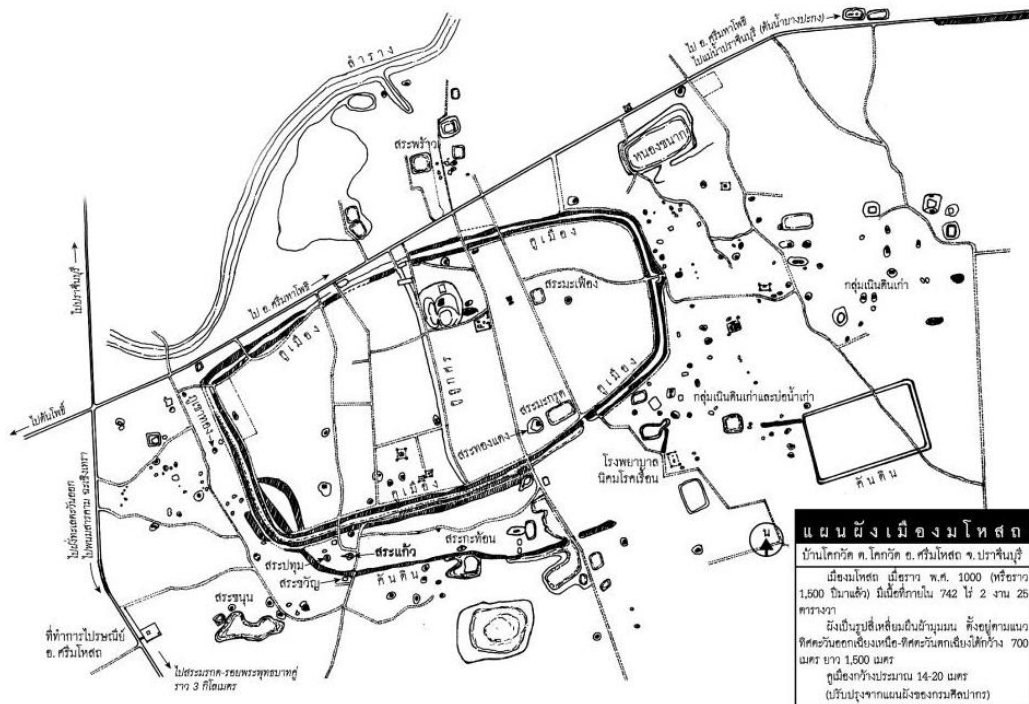
โดยเมื่อพิจารณาถึงสาเหตุของการเลือกถิ่นฐานในพื้นที่บริเวณลุ่มน้ำปราจีนบุรีของมนุษย์ในอดีต จึงสะท้อนให้เห็นถึงสภาพเศรษฐกิจและสังคมของเมืองศรีมโหสถในอดีต มีสภาพเป็นเมืองเกษตรกรรม และผู้คนภายในเมืองมีวิถีการผลิตในภาคเกษตรกรรมแบบเพื่อการยังชีพ (subsistence agriculture) ซึ่งเมืองศรีมโหสถในอดีตได้มีการสร้างและจัดการระบบสาธารณูปโภคภายในเมืองของตนเอง ด้วยการสร้างคูเมืองและคันดินกำแพงเมืองล้อมรอบคูเมืองไว้ วางตัวยาวไปตามแนวทิศ

ไหลผ่านจังหวัดนครนายกไปบรรจบกับแม่น้ำปราจีนบุรีที่ ตำบลบางแตน อำเภอบ้านสร้าง จังหวัดปราจีนบุรี กลายเป็นแม่น้ำบางปะกง ซึ่งไหลผ่านจังหวัดฉะเชิงเทราลงสู่อ่าวไทยในเขตจังหวัดชลบุรี ที่ตำบลบางปะกง อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรากับตำบลคลองตำหรุ อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี รวมระยะทางยาว 122 กิโลเมตร (พิมพ์อูมา โตสินธพ, 2548)

ตะวันออกประมาณ 1,550 เมตร เป็นระบบชลประทานเพื่อกักน้ำเอาไว้สำหรับอุปโภคและสำหรับการเกษตรกรรมของเมือง

นอกจากนี้ พื้นที่ตั้งของเมืองศรีมโหสถเป็นหัวเมืองบริเวณชายแดนที่สำคัญ จึงทำให้ผู้คนในเมืองศรีมโหสถมีการติดต่อสร้างความสัมพันธ์กับหัวเมืองและอาณาจักรต่าง ๆ ที่ใกล้เคียง ไม่ว่าจะเป็นการติดต่อและรับเอาวัฒนธรรมมาจากอาณาจักรทวารวดี อาณาจักรพูนัน อาณาจักรขอม หรือกับนักเดินเรือจากต่างประเทศ โดยหลักฐานที่สำคัญที่พบแสดงให้เห็นถึงอิทธิพลวัฒนธรรมทวารวดี วัฒนธรรมพูนันและอิทธิพลวัฒนธรรมอินเดียแบบอมราวดี ได้แก่ ภาพสลักปูนดำ และประติมากรรมบางชิ้นที่พบในบริเวณเมืองศรีมโหสถ

รูปภาพที่ 2.1 ผังเมืองศรีมโหสถในอดีต

ที่มา: ศรีศักร วัลลิโภดม, 2555.

1.2 ช่วงสมัยเขมร (ราวกลางพุทธศตวรรษที่ 16-18)

เป็นช่วงเวลาที่ยุทธิพลของอาณาจักรทวารวดีถึงจุดเสื่อมและล่มจมลง เมืองศรีมโหสถจึงต้องตกไปอยู่ภายใต้การปกครองของอาณาจักรอีสานปุระ (อาณาจักรเจนละ) พิจารณาได้จากหลักฐานเกี่ยวกับโบราณสถานและโบราณวัตถุต่าง ๆ สะท้อนให้เห็นถึงอิทธิพลของวัฒนธรรมขอมที่เข้ามา ไม่ว่าจะเป็นการค้นพบศิลาจารึกที่บริเวณเนินสระบัว ตำบลโคกปิบ อำเภอโคกปิบ ซึ่งจารึกเป็นตัวอักษรขอมโบราณ รวมถึงโบราณสถานและโบราณวัตถุบริเวณชุมชนย่านเทวสถานพานหิน

ตำบลโคกขวาง อำเภอศรีมหาโพธิ์ โบราณสถานลายพระหัตถ์ โบราณสถานหลุมเมือง บ่อน้ำโบราณ บ้านหัวชา คันดินโบราณเมืองศรีมโหสถ โคกขวาง และเมืองโบราณศรีมโหสถ

ส่วนสภาพเศรษฐกิจและสังคมของเมืองศรีมโหสถในช่วงเวลาดังกล่าว ได้มีการรับอิทธิพลของวัฒนธรรมและมีการติดต่อที่ใกล้ชิดกับอาณาจักรขอมที่มีความรุ่งเรือง จึงได้ทำให้เมืองศรีมโหสถกลายเป็นเมืองศูนย์กลางที่เผยแพร่วัฒนธรรมของอาณาจักรขอมในบริเวณดังกล่าว กลายเป็นเมืองเป็นหัวเมืองใหญ่ เห็นได้จากการมีสิ่งก่อสร้างต่าง ๆ ดังที่กล่าวไปข้างต้น และยังรวมถึงศาสนสถาน ถนนโบราณ คูเมือง หรือกำแพงเมือง ซึ่งล้วนแล้วแต่เป็นสิ่งก่อสร้างที่ต้องใช้แรงงานจำนวนมากในการก่อสร้าง จึงแสดงให้เห็นถึงความรุ่งเรืองของเมืองศรีมโหสถในช่วงเวลาดังกล่าว

1.3 ช่วงสมัยอยุธยา (ราวพุทธศตวรรษที่ 17-20)

ในช่วงสมัยสมเด็จพระรามาธิบดีที่ 1 (พระเจ้าอู่ทอง) ทรงสถาปนากรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานี และได้มีการกำหนดให้มีเมืองป้อมปราการด่านชั้นในขึ้น สำหรับป้องกันราชธานีทั้ง 4 ทิศ โดยบริเวณหัวเมืองชั้นในด่านตะวันออก สมเด็จพระรามาธิบดีที่ 1 ก็ได้กำหนดให้ “เมืองปราจีน”² เป็นหัวเมืองป้อมปราการด่านชั้นในด่านตะวันออกของกรุงศรีอยุธยา

อย่างไรก็ตาม หลักฐานทางโบราณสถานและโบราณวัตถุต่าง ๆ ที่อยู่บริเวณที่ชุมชนบาง-แตน วัดโบสถ์ วัดบึง และวัดท้าวอู่ทอง (เกิดขึ้นในช่วงสมัยสุโขทัย-อยุธยา) ก็ไม่พบหลักฐานทางประวัติศาสตร์กล่าวถึงเมืองศรีมโหสถมากนัก โดยมีการสันนิษฐานว่าเมืองศรีมโหสถในช่วงเวลาดังกล่าว มิได้มีความสัมพันธ์ทางการเมืองกับสุโขทัย-อยุธยา แต่ยังคงอยู่ภายใต้อิทธิพลของเขมรอยู่ โดยเฉพาะ “เมืองบางคาง”³ เป็นที่ตั้งของชุมชนเมืองปราจีนบุรีเก่านั้น ได้สะท้อนอิทธิพลของเขมรอยู่

ส่วนสภาพเศรษฐกิจและสังคมของเมืองศรีมโหสถ หรือเมืองปราจีนในช่วงเวลาดังกล่าว ยังมีการผลิตแบบเกษตรกรรมและมีการติดต่อแลกเปลี่ยนกับฝั่งของอาณาจักรอยุธยา และกับอาณาจักรเขมร รวมถึงหัวเมืองต่าง ๆ ตามแนวเส้นทางคมนาคมทางน้ำของกลุ่มแม่น้ำบางปะกง โดยเฉพาะบริเวณปากทางของแม่น้ำบริเวณจังหวัดชลบุรีในปัจจุบัน

² สำหรับคำว่า “ปราจีนบุรี” เป็นคำที่เริ่มถูกเรียกขึ้นมาในช่วงเวลาดังกล่าว เดิมจังหวัดปราจีนบุรีมีเรียกกันหลายชื่อ คือ ปราจีนบุรี ปราจีนบุรี ปาจีนบุรี ซึ่งคำว่า “ปราจีน” แปลว่า “ตะวันออก” หมายความว่า เมืองทางทิศตะวันออกของประเทศไทย อย่างไรก็ตามในช่วงเวลาดังกล่าวมักเรียกกันว่า “เมืองปราจีน” และคำเรียกจังหวัดปราจีนบุรีดังกล่าวยังถูกเรียกอยู่ไปจนถึงยุครัตนโกสินทร์

³ คำว่า “บาง” ที่หมายถึง ชุมชนบ้านเรือนที่ตั้งเรียงรายไปตามแนวแม่น้ำลำคลอง ส่วนคำว่า “บางคาง” เป็นคำภาษาจีนแต้จิ๋ว ออกเสียงทับศัพท์ ตรงกับคำว่า “มั่งคั่ง” หมายถึง เมืองที่ทำมาค้าขายแล้วมั่งคั่งร่ำรวย เมืองบางคางจึงแสดงให้เห็นถึงวัฒนธรรมและอิทธิพลของเขมรและชาวจีนแต้จิ๋วที่เข้ามาทำการค้าการขาย จนเกิดชุมชนชาวจีนแต้จิ๋วที่มีขนาดใหญ่ในหัวเมืองตะวันออกในย่านตัวเมืองริมแม่น้ำปราจีนบุรี

1.4 ช่วงสมัยอยุธยาถึงรัตนโกสินทร์ (ราวพุทธศตวรรษที่ 21-24)

บริเวณพื้นที่ลุ่มน้ำปราจีนบุรีในอดีตก่อนช่วงการทำสนธิสัญญาเบาว์ริง (Bowring Treaty) ได้มีการแบ่งเมืองปราจีนแยกออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ เมืองปราจีน และเมืองฉะเชิงเทรา ในช่วงสมัยสมเด็จพระมหาจักรพรรดิ ของอาณาจักรอยุธยาที่ทรงสร้างเมืองใหม่ขึ้นหลายเมืองในช่วงสมัยของพระองค์ โดยเมืองฉะเชิงเทราที่ถูกตั้งขึ้นใหม่ได้รวมเอาบริเวณพื้นที่ทางด้านใต้ของเมืองปราจีนและพื้นที่ทางด้านเหนือของเมืองชลบุรีตั้งเป็นเมืองใหม่

สภาพเศรษฐกิจและสังคมของบริเวณพื้นที่ลุ่มน้ำปราจีนบุรีในช่วงเวลาดังกล่าว เกิดปัญหาเนื่องจาก อยู่ในช่วงสงครามสู้รบระหว่างอาณาจักรอยุธยาและอาณาจักรพม่า และได้รับผลกระทบจากสงครามทั้งโดยตรงจากการเข้ามาทำลายเมืองของกองทัพพม่า⁴ และโดยอ้อมจากการส่งทหารเข้าไปร่วมรบในกองทัพและส่งเสบียงให้กองทัพ ซึ่งผู้คนชาวบ้านในเมืองปราจีนบางส่วนได้เข้าร่วมกับกองทัพของพระยาวชิรปราการหรือพระยาตาก ที่ได้ข้ามแม่น้ำปราจีนบุรีที่ด่านกบแจะ แล้วเดินทัพตัดออกทางบ้านคูลำพัน และหยุดพักชายดงศรีมหาโพธิ์ ก่อนที่จะรวบรวมช่องสุ่มกำลังเพื่อสู้ราชธานีกรุงศรีอยุธยาคืนจากพม่าสำเร็จ

ส่วนในช่วงสมัยต้นของกรุงรัตนโกสินทร์ เมืองปราจีนได้ถูกกำหนดให้เป็นเมืองหน้าด่านสำคัญทางทิศตะวันออกของกรุงรัตนโกสินทร์ โดยมีการตั้ง "ด่านหลุมมาน"⁵ ขึ้น (ตั้งอยู่บริเวณเขตอำเภอภินทร์บุรีในปัจจุบัน) เพื่อเป็นด่านหน้าสำหรับคอยป้องกันเขมรทางด้านตะวันออก และในสมัยรัชกาลที่ 3 ยังได้ทรงโปรดให้ยกฐานะชุมชนต่าง ๆ ในบริเวณพื้นที่ของเมืองปราจีนที่มีผู้คนอาศัยอยู่หนาแน่นให้เป็นกลายเป็นเมือง คือ เมืองประจันตคาม เมืองภินทร์บุรี เมืองอรัญประเทศ เมืองวัฒนานคร ฯลฯ โดยขึ้นกับกรมมหาดไทย

ส่วนสภาพเศรษฐกิจและสังคมของเมืองปราจีนภายหลังเข้าสู่ช่วงสมัยต้นของกรุงรัตนโกสินทร์ ได้มีการเคลื่อนย้ายของผู้คนจากลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยาเข้ามาสู่บริเวณพื้นที่ตามแนวของแม่น้ำบางปะกง แม่น้ำนครนายก แม่น้ำปราจีนบุรี และแม่น้ำพนม (บริเวณคลองท่าลาดในปัจจุบัน) จนทำให้เกิดชุมชนที่มีผู้คนอาศัยอยู่อย่างหนาแน่นหลายแห่ง โดยผู้คนมีหลากหลายชาติพันธุ์ที่เข้ามา ทั้งกลุ่มชาติพันธุ์ลาวพวน ลาวครั่ง ลาวย้อ หรือลาวเวียงที่อพยพเข้ามาเองผ่านเส้นทางช่องเขาแผงม้า และด่านละหารทราย (ภายหลังชาวอีสานก็ใช้เส้นทางนี้ลงมาสู่เขตภาคตะวันออก) โดยกลุ่มชาติพันธุ์ลาวดังกล่าวเข้ามาอยู่ในแถบบริเวณต่าง ๆ ได้แก่ แขวงเมืองปราจีนบุรี, ย่านโคกปิบ (ศรีมหาโพธิ์), ประจันตคาม, ภินทร์บุรี, สระแก้ว และวัฒนานคร เป็นต้น รวมถึงภายในพื้นที่ได้มีชาวจีนเข้ามาตั้ง

⁴ จากข้อความตอนหนึ่งในพระราชพงศาวดารกรุงศรีอยุธยา ระบุว่า “.....พม่ายกทัพเรือออกไปตีเมืองปราจีนแตก.....” ก็แสดงให้เห็นว่า ในการสงครามครั้งนี้ เมืองปราจีนต้องถูกพม่าทำลายบ้านเมืองด้วย

⁵ คำว่า “หลุมมาน” ถูกเป็นทั้งชื่อด่านและแควลำน้ำหลุมมานด้วย เป็นแควน้อยที่คู่กับแควใหญ่ เรียกว่า “แควพระปรัง”

ถิ่นฐานทำการค้าขายในบริเวณเมืองต่าง ๆ จึงทำให้พื้นที่บริเวณลุ่มน้ำปราจีนบุรีในช่วงนี้มีการเปลี่ยนแปลงของสภาพเศรษฐกิจสู่เศรษฐกิจเพื่อการค้าขายและสภาพสังคมสู่ความเป็นชุมชนเมืองมากขึ้น

ส่วนวิถีการผลิตของผู้คนในบริเวณลุ่มน้ำปราจีนบุรีในช่วงก่อนการทำสนธิสัญญาเบาว์ริงของไทยนั้น เป็นสภาพของวิถีการผลิตภาคเกษตรกรรมแบบเพื่อการยังชีพ โดยผลผลิตที่ผลิตได้ของผู้คนในบริเวณดังกล่าว เน้นนำเอามาบริโภคในครัวเรือนเป็นหลัก ส่วนประเภทของผลผลิตเน้นเพาะปลูกผลผลิตที่ใช้ประโยชน์กับการดำรงชีพเป็นหลักอย่างการเพาะปลูกข้าวหรือการทำการประมง ส่วนการผลิตเพื่อการค้าขายยังมีจำกัด ก่อนที่จะเพิ่มมากขึ้นภายหลังผลของการทำสนธิสัญญาเบาว์ริงที่ได้กระจายระบบเศรษฐกิจและวิถีการผลิตเพื่อการค้าขายเข้ามายังบริเวณพื้นที่จังหวัดปราจีนบุรี

2. พัฒนาการของอุตสาหกรรมในจังหวัดปราจีนบุรีช่วงเริ่มต้น: ระยะแรก

ในส่วนประเด็นที่สองนี้ จะพิจารณาในช่วงภายหลังจากที่ไทยได้ทำสนธิสัญญาเบาว์ริงตั้งแต่ปี พ.ศ. 2398 จนถึงช่วงก่อนการเกิดขึ้นของแผนพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก พ.ศ. 2524 ซึ่งในช่วงระยะเวลาดังกล่าวพื้นที่บริเวณลุ่มน้ำปราจีนบุรีค่อย ๆ มีการเปลี่ยนแปลงของสภาพเศรษฐกิจและวิถีการผลิตไปเพื่อการค้าขายมากขึ้นจากการขยายตัวของระบบตลาดและทุนที่ค่อย ๆ เข้ามายังพื้นที่จังหวัดปราจีนบุรี โดยในส่วนนี้จะแบ่งประเด็นการพิจารณาออกเป็น 2 ประเด็น เพื่อพิจารณาปัจจัยต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงของสภาพเศรษฐกิจและวิถีการผลิตไปสู่การผลิตเพื่อการค้าขายและการเกิดขึ้นของโรงงานอุตสาหกรรมในช่วงระยะแรก โดยมีประเด็นดังต่อไปนี้

2.1 สภาพเศรษฐกิจและสังคมของพื้นที่บริเวณลุ่มน้ำปราจีนบุรีในช่วงหลังการทำสนธิสัญญาเบาว์ริง

ภายหลังจากที่ไทยได้ทำสนธิสัญญาเบาว์ริง หรือหนังสือสัญญาทางพระราชไมตรีประเทศอังกฤษแลประเทศสยาม (Treaty of Friendship and Commerce between the British Empire and the Kingdom of Siam) กับสหราชอาณาจักรในปี พ.ศ. 2398 ผลจากการทำสนธิสัญญาเบาว์ริงได้ทำให้สังคมไทยเข้าสู่สภาพเศรษฐกิจแบบเพื่อการค้าขาย จากสาระสำคัญของสนธิสัญญาเบาว์ริงที่กำหนดให้ไทยต้องเปิดการค้าเสรีกับต่างประเทศ โดยสินค้าที่ไทยทำการค้าขายกับประเทศอังกฤษและพ่อค้าจากต่างประเทศส่วนใหญ่เป็นสินค้าประเภทเกษตรกรรม เช่น ข้าวและน้ำตาล ซึ่งภายหลังการทำสนธิสัญญา ผลผลิตภาคเกษตรกรรมทั้งสองที่คนไทยมีการเพาะปลูกกันในหลายพื้นที่ได้เพิ่มการส่งออกขายมากขึ้นอย่างรวดเร็ว อย่างในปี พ.ศ. 2400-2402 สถิติการส่งออกข้าวของไทยประมาณปีละ 990,000 หาบ และได้เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วในช่วงระหว่างปี พ.ศ. 2403-2407 ที่มีสถิติการส่งออกข้าวของไทยมากถึงประมาณปีละ 1,840,000 หาบ ทำให้ผู้คนหลายพื้นที่ของไทยหัน

มาทำการผลิตภาคเกษตรกรรมในประเภทผลผลิตเพื่อการส่งออกมากขึ้นเรื่อย ๆ และมีการละทิ้งการเพาะปลูกผลผลิตเกษตรกรรมประเภทอื่น ๆ อย่างเช่น ฝ้าย หรือยาสูบที่เคยเป็นที่นิยมปลูกก่อนหน้านี้ (ภารดี มหาพันธ์, 2555; อัญชลี มีบุญ, 2556, หน้า 89-91)

นอกจาก ผลจากการทำสนธิสัญญาเบาว์ริงจะส่งผลกระทบต่อสังคมไทยในช่วงเวลาดังกล่าวโดยภาพรวมแล้ว ก็ยังส่งผลกระทบต่อวิธีการผลิตและสภาพเศรษฐกิจสภาพสังคมของผู้คนบริเวณพื้นที่ลุ่มน้ำปราจีนบุรีในช่วงนั้นอีกด้วย แต่เนื่องจาก พื้นที่บริเวณลุ่มน้ำปราจีนบุรีเป็นพื้นที่ที่ไม่มีอาณาบริเวณติดกับชายฝั่งทะเล ทำให้การค้าขายในพื้นที่ลุ่มน้ำปราจีนบุรีไม่ได้เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วเหมือนพื้นที่เมืองต่าง ๆ ที่มีอาณาบริเวณติดกับชายฝั่งทะเล การพัฒนาวิธีการผลิตและสภาพเศรษฐกิจสภาพสังคมไปสู่การผลิตเพื่อการค้าขายในพื้นที่ลุ่มน้ำปราจีนบุรีจึงเกิดขึ้นอย่างช้า ๆ จากการที่มีพ่อค้าเดินทางเข้ามาติดต่อซื้อขายแลกเปลี่ยนกับผู้คนในพื้นที่ ส่วนการผลิตที่เกิดขึ้นในพื้นที่ลุ่มน้ำปราจีนบุรีในช่วงเวลาดังกล่าว มีการเพาะปลูกข้าว และการทำไร่อ้อย โดยพื้นที่บริเวณดังกล่าวเป็นพื้นที่ที่มีความอุดมสมบูรณ์และมีความเหมาะสมต่อการทำนาและทำการผลิตภาคเกษตรกรรม (ภารดี มหาพันธ์, 2555; อัญชลี มีบุญ, 2556, หน้า 44-45)

สำหรับในช่วงเวลาดังกล่าวพื้นที่บริเวณลุ่มแม่น้ำปราจีนบุรีเริ่มมีการขยายตัวของอุตสาหกรรมในประเภทของอุตสาหกรรมที่สืบเนื่องมาจากการผลิตภาคเกษตรกรรม อย่างอุตสาหกรรมน้ำตาลทรายที่สืบเนื่องมาจากการทำไร่อ้อย และโรงสีข้าวที่สืบเนื่องจากการทำนาและการเพาะปลูกข้าวของผู้คนในพื้นที่บริเวณลุ่มแม่น้ำปราจีนบุรี โดยสามารถพิจารณาได้จากการที่รัฐบาลในรัชกาลที่ 4 เมื่อปี พ.ศ. 2400 ได้มีการตั้งเจ้าภาษีน้ำตาลทรายในพื้นที่บริเวณหัวเมืองฝ่ายตะวันออก ได้แก่ ฉะเชิงเทรา นครนายก ปราจีนบุรี พนมสนิม ชลบุรี บางละมุง ระยอง ตลาด และจันทบุรี รวม 9 หัวเมือง จึงแสดงให้เห็นถึงการขยายตัวของการผลิตเพื่อการค้าขายที่เพิ่มมากขึ้นในพื้นที่บริเวณลุ่มแม่น้ำปราจีนบุรี รวมถึงการเริ่มปรากฏโรงงานหรืออุตสาหกรรมแบบประเภทใช้กำลังแรงงานคนแปรรูปและผลิตสินค้าอย่าง โรงสีอ้อยหรือโรงงานผลิตน้ำตาลเกิดขึ้นในพื้นที่บริเวณลุ่มแม่น้ำปราจีนบุรีในช่วงเวลาดังกล่าว (ศรัณญา คันธาชีพ, 2540, หน้า 69-70)

แต่อย่างไรก็ตาม ระยะต่อมาการค้าขายสินค้าอย่างน้ำตาลเริ่มเกิดปัญหาไม่สามารถขายได้ จึงทำให้ผู้คนในพื้นที่บริเวณลุ่มแม่น้ำปราจีนบุรี หันไปปลูกสินค้าเกษตรที่ตลาดต้องการโดยเฉพาะข้าว ซึ่งเป็นสินค้าที่พ่อค้าต่างประเทศต้องการรับซื้อ โดยในช่วงปี พ.ศ. 2450-2472 ผู้คนในพื้นที่บริเวณลุ่มแม่น้ำปราจีนบุรีได้หันมาทำนาปลูกข้าวเพื่อไปขายมากขึ้น และเริ่มปรากฏกิจการโรงสีขึ้นในพื้นที่ต่าง ๆ บริเวณลุ่มแม่น้ำปราจีนบุรี โดยเฉพาะเพียงพื้นที่จังหวัดปราจีนบุรีในช่วงปี พ.ศ. 2463-2472 มีกิจการโรงสีในพื้นที่ จำนวน 12 โรง แต่หากนับรวมกับพื้นที่อื่น ๆ ในมณฑลปราจีนบุรี (ฉะเชิงเทรา ชลบุรี ปราจีนบุรี นครนายก) ก็มีกิจการโรงสีมากถึง 82 โรง โดยกิจการโรงสีที่เกิดขึ้นแห่งแรกในพื้นที่มณฑลปราจีนบุรีตั้งอยู่ที่จังหวัดฉะเชิงเทรา ในปี พ.ศ. 2420 ก่อนที่กิจการโรงสีจะ

ขยายตัวมากขึ้นไปยังพื้นที่ต่าง ๆ รวมถึงพื้นที่บริเวณลุ่มแม่น้ำปราจีนบุรี (ศรัญญา คันธาชีพ, 2540, หน้า 112-115; อัญชลี มีบุญ, 2556, หน้า 120-121)

ตารางที่ 2.1 กิจการโรงสีข้าวในมณฑลปราจีนบุรี

ปี	ฉะเชิงเทรา	ชลบุรี	ปราจีนบุรี	นครนายก
ก่อนปี พ.ศ.2451	-	-	-	-
พ.ศ. 2451-2462	8	1	-	-
พ.ศ. 2463-2472	25	26	12	10
รวม	33	27	12	10

ที่มา: กระทรวงพาณิชย์และคมนาคม, 2472 อ้างถึงใน ศรัญญา คันธาชีพ, 2540, หน้า 114-115.

โดยนอกเหนือจากการทำการเกษตรและกิจการอุตสาหกรรมที่สืบเนื่องจากภาคเกษตรกรรมในช่วงเวลาดังกล่าวแล้ว ก็ยังมีการค้าไม้และการทำเหมืองในพื้นที่บริเวณลุ่มแม่น้ำปราจีนบุรีที่เริ่มปรากฏ อย่าง กรณีของการทำเหมืองในพื้นที่บริเวณลุ่มแม่น้ำปราจีนบุรี ได้เกิดขึ้นจากพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงโปรดเกล้าให้พระยากระสาปน์กิจโกศล (โหมต อมาตยกุล) มาควบคุมการทำเหมืองทองที่ตำบลบ่อทอง อำเภอกบินทร์บุรี และได้ส่งผลให้มีการขยายตัวของการทำเหมืองในพื้นที่มากขึ้น เพื่อส่งออกไปขายแก่พ่อค้าต่างชาติและส่งออกขายยังต่างประเทศ (สำนักงานจังหวัดปราจีนบุรี, 2529)

ส่วนในประเด็นการเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคมในพื้นที่บริเวณลุ่มแม่น้ำปราจีนบุรีนั้น สิ่งที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างเห็นได้ชัดคือการขยายตัวของการปกครองจากส่วนกลางที่เข้ามา ผู้คนในพื้นที่ต้องถูกเชื่อมโยงกับส่วนกลางของประเทศทั้งหน้าที่ในฐานะพลเมืองและการจ่ายภาษีเข้าสู่ส่วนกลาง รวมถึงการปกครองของพื้นที่บริเวณลุ่มแม่น้ำปราจีนบุรีก็มีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นตามการปกครองของส่วนกลางที่มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลง ในปี พ.ศ. 2476 พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงให้เปลี่ยนจาก “เมือง” เป็น “จังหวัด” ได้มีการยุบเลิกมณฑลปราจีน ดังนั้นในทำเนียบรายชื่อจังหวัดในประเทศไทย จึงปรากฏเป็น “จังหวัดปราจีนบุรี” ขึ้น ส่วนในปี พ.ศ. 2485 จังหวัดปราจีนบุรีถูกยุบรวมจังหวัดเข้ากับจังหวัดนครนายก เพื่อเป็นการประหยัดงบประมาณ ในสภาวะที่เศรษฐกิจของประเทศตกต่ำระหว่างสงคราม ก่อนที่ต่อมาในปี พ.ศ. 2489 ได้มีพระราชบัญญัติจัดตั้งจังหวัดนครนายกขึ้น ด้วยการแยกจังหวัดปราจีนบุรีและจังหวัดนครนายกออกจากกัน จึงทำให้จังหวัดปราจีนบุรีที่เคยมีอาณาบริเวณพื้นที่ขนาดใหญ่ก็ถูกทำให้มีขนาดเล็กกลง (แผนงานขับเคลื่อนสังคมด้วยวัฒนธรรมการใช้ข้อมูล สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.), ม.ป.ป., หน้า 5; สำนักงานจังหวัดปราจีนบุรี, 2529)

ดังนั้น หากพิจารณาถึงการเปลี่ยนแปลงของสภาพเศรษฐกิจและวิธีการผลิตของผู้คนในพื้นที่บริเวณลุ่มแม่น้ำปราจีนบุรีในช่วงเวลาดังกล่าว จะพบว่ามีการเปลี่ยนแปลงของสภาพเศรษฐกิจและวิธีการผลิตแบบค่อยเป็นค่อยไป โดยไปสู่สภาพเศรษฐกิจและวิธีการผลิตแบบใหม่ในรูปแบบเพื่อการค้าการขายมากขึ้น รวมถึงการเปลี่ยนของสภาพสังคมก็มีการเปลี่ยนที่ถูกกำหนดจากรัฐส่วนกลางและบทบาทของราชการจากส่วนกลางที่เข้ามาอยู่ในพื้นที่มากขึ้น ก่อนที่การเปลี่ยนของพื้นที่จังหวัดปราจีนบุรีจะเกิดขึ้นอีกครั้ง จากการเกิดขึ้นของแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ หรือแผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติ ฉบับที่หนึ่ง

2.2 สภาพเศรษฐกิจและสังคมของพื้นที่บริเวณลุ่มน้ำปราจีนบุรีในช่วงหลังแผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติ ฉบับที่หนึ่ง

แผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติ ฉบับที่หนึ่ง เกิดขึ้นเมื่อวันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2504 โดยได้มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศใช้ แผนพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติระหว่างระยะเวลา พ.ศ. 2504 ถึง พ.ศ. 2506 (ฉบับที่หนึ่ง ระยะที่หนึ่ง) และ พ.ศ. 2507 ถึง พ.ศ. 2509 (ฉบับที่หนึ่ง ระยะที่สอง) โดยเหตุผลของการแบ่งระยะเวลาของแผนพัฒนาออกเป็น 2 ระยะ เนื่องจาก การจัดทำโครงการและวางแผนพัฒนาในระยะ 3 ปีแรก จำเป็นต้องอาศัยเวลาศึกษาและพิจารณาของสาขาต่าง ๆ และศึกษาปัญหานานาประการ เพื่อนำไปปรับปรุงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้นในช่วงแผนพัฒนาระยะ 3 ปีหลัง โดยนโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมในแผนพัฒนาฉบับที่หนึ่ง ได้พยายามส่งเสริมให้เกิดอุตสาหกรรมการผลิตเพื่อทดแทนการนำเข้าเป็นสำคัญ (สภาพพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ, 2507; อัญชลี มีบุญ, 2556)

สำหรับพื้นที่จังหวัดปราจีนบุรีในแผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติ ฉบับที่หนึ่ง ยังถูกพิจารณาเป็นว่าพื้นที่ที่มีความยากจนและยังมีการคมนาคมเข้าถึงที่จำกัด จึงทำให้โครงการพัฒนาจังหวัดปราจีนบุรียังไม่มีโครงการพัฒนาขนาดใหญ่หรือเป็นโครงการพัฒนาที่สำคัญเหมือนกับพื้นที่ยุทธศาสตร์ที่สำคัญอื่น ๆ โดยมีเพียงการวางโครงการก่อสร้างเส้นทางถนนปราจีนบุรี-ปักธงชัย และโครงการติดตั้งระบบโทรคมนาคมในระดับภาคกลางเชื่อมโยงระหว่างจังหวัดกรุงเทพฯ, สมุทรปราการ, ชลบุรี, ฉะเชิงเทรา, ปราจีนบุรี และอรัญประเทศ (สภาพพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ, 2507; อัญชลี มีบุญ, 2556)

ส่วนการเปลี่ยนแปลงของสภาพเศรษฐกิจของจังหวัดปราจีนบุรีในช่วงที่มีการเกิดขึ้นของแผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติ ฉบับที่หนึ่ง ก็มีการเติบโตของสภาพเศรษฐกิจและวิธีการผลิตแบบเพื่อการค้าการขายเพิ่มมากขึ้น รวมถึงโรงงานอุตสาหกรรมปรากฏเพิ่มมากขึ้นในจังหวัดปราจีนบุรี โดยยังเป็นอุตสาหกรรมในประเภทอุตสาหกรรมต่อเนื่องมาจากภาคเกษตรกรรม เช่น โรงสี โรงทำแป้ง โรงน้ำตาล และโรงเลื่อย ซึ่งเน้นผลิตสินค้าเพื่อใช้สอยในพื้นที่เป็นหลัก ยังไม่มีโรงงานอุตสาหกรรม

ขนาดใหญ่ที่เน้นการผลิตเพื่อการส่งออกไปยังต่างประเทศ ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายส่งเสริมอุตสาหกรรมการผลิตเพื่อทดแทนการนำเข้าในแผนพัฒนาฉบับที่หนึ่ง โดยจำนวนของโรงงานอุตสาหกรรมในช่วงเวลาดังกล่าวสามารถพิจารณาได้จากตารางที่ 2.2

ตารางที่ 2.2 โรงงานอุตสาหกรรมในจังหวัดปราจีนบุรี พ.ศ. 2504

ประเภท	จำนวน (โรง)
โรงสี	122
โรงเลื่อย	14
โรงน้ำแข็ง	5
โรงพิมพ์	4
โรงทำน้ำอัดลม	1
โรงทำภาชนะกระเบื้องและอิฐ	3
โรงซ่อมเครื่องยนต์	7
โรงเชื่อมและทำแผ่นโลหะ	3
รวม	159

ที่มา: กรมโรงงานอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม อ้างถึงใน อัมพิกา สวัสดิวงค์, 2545, หน้า 131-132.

ส่วนผู้คนในพื้นที่จังหวัดปราจีนบุรีก็เริ่มมีแรงงานตามโรงงานอุตสาหกรรมในพื้นที่เพิ่มมากขึ้น โดยสถิติของจำนวนประชากรที่ประกอบอาชีพภายในพื้นที่จังหวัดปราจีนบุรี ในปี พ.ศ. 2503 จำนวนคนที่มีงานทำทั้งหมด 178,592 คน แบ่งออกเป็น แรงงานในภาคเกษตรกรรม 147,596 (ร้อยละ 82.64) แรงงานในภาคอุตสาหกรรม 8,830 (ร้อยละ 4.94) แรงงานในภาคพาณิชยกรรม 14,565 (ร้อยละ 8.16) แรงงานภาคบริการ 8,291 (ร้อยละ 4.64) (สำมะโนครัวประชากรแห่งชาติ พ.ศ. 2503 อ้างถึงใน อัมพิกา สวัสดิวงค์, 2545, หน้า 140)

ก่อนที่ในระยะต่อมา แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สาม ในช่วงระหว่างปี พ.ศ. 2515-2519 ได้มีการกำหนดโครงการเกี่ยวกับการพัฒนาและการส่งเสริมอุตสาหกรรมขึ้น ซึ่งกิจการโรงงานในพื้นที่จังหวัดปราจีนบุรีที่ได้รับการส่งเสริมจากนโยบายส่งเสริมการลงทุนของรัฐในภาคธุรกิจเกี่ยวกับการเกษตรในปี พ.ศ. 2523 มีจำนวน 1 โรงงาน คือ โรงงานผลิตหญ้าอบแห้งเพื่อส่งออกของบริษัท สยามพัฒนาเกษตร จำกัด และนอกจากนี้ ในปี พ.ศ. 2526 กรมทางหลวงได้มีโครงการตัดถนนหมายเลข 3077 เพื่อเชื่อมต่อจากถนนเส้นเดิม ถนนธนรัชต์ ด้านอำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมามายังอำเภอเมือง จังหวัดปราจีนบุรี เพื่อเชื่อมต่อเส้นทางคมนาคมระหว่างภาคตะวันออกกับภาคตะวันออกเฉียงเหนือเข้าด้วยกัน ทำให้ผู้คนสามารถเดินทางคมนาคมขนส่งได้สะดวกและมีการ

ติดต่อซื้อขายแลกเปลี่ยนระหว่างสองภูมิภาคเป็นไปสะดวกมากยิ่งขึ้น (อำพิกา สวัสดิวงศ์, 2545, หน้า 134-135; มชณ ยนต์ตัน, 2554, หน้า 11)

รวมถึงแผนพัฒนาฉบับที่สาม ยังได้มีการกำหนดประเด็นเกี่ยวกับการส่งเสริมให้มีการจัดการและการปฏิรูปที่ดินเพื่อการพัฒนาเกิดขึ้น โดยจังหวัดปราจีนบุรีก็ได้รับผลจากโครงการปฏิรูปที่ดินเช่นเดียวกัน โดยเฉพาะพื้นที่บริเวณป่าและพื้นที่ทางการเกษตรกรรมต่าง ๆ ที่ถูกกำหนดและถูกปฏิรูปในช่วงเวลาดังกล่าว และยังรวมถึงปัญหาของขนาดขอบเขตพื้นที่ของจังหวัดปราจีนบุรีที่มีความกว้างใหญ่ ทำให้เกิดปัญหาในการปกครองและให้บริการประชาชน เนื่องจากบางอำเภออยู่ห่างไกลจากตัวจังหวัดมาก จึงได้มีการตราพระราชบัญญัติฯ ให้แยกบางอำเภอทางด้านทิศตะวันออกของจังหวัดปราจีนบุรี แล้วรวมกันจัดตั้งเป็นจังหวัดสระแก้ว ซึ่งเป็นการลดขนาดของจังหวัดปราจีนบุรีอีกครั้งหนึ่ง (แผนงานขับเคลื่อนสังคมด้วยวัฒนธรรมการใช้ข้อมูล สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.), ม.ป.ป., หน้า 5)

โดยผลของนโยบายส่งเสริมอุตสาหกรรมในแผนพัฒนา ฉบับที่สาม ทำให้กิจการโรงงานอุตสาหกรรมในพื้นที่จังหวัดปราจีนบุรีมีเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะเริ่มเกิดโรงงานอุตสาหกรรมประเภทอุตสาหกรรมที่เน้นการผลิตเพื่อการส่งออกมากขึ้นในพื้นที่ โดยจำนวนของโรงงานอุตสาหกรรมและประเภทของโรงงานในจังหวัดปราจีนบุรีในช่วงเวลาดังกล่าว สามารถพิจารณาได้จากตารางที่ 2.3

ตารางที่ 2.3 โรงงานอุตสาหกรรมในจังหวัดปราจีนบุรีระหว่างปี พ.ศ. 2522

ประเภท	จำนวน (โรง)
โรงสีข้าว	277
โรงงานมันสำปะหลังอัดเม็ด	17
โรงงานมันเส้น	38
โรงงานแปงมัน	1
โรงงานผลิตภัณฑ์ไม้	17
อื่น ๆ	257
รวม	605

ที่มา: กองควบคุมโรงงาน กระทรวงอุตสาหกรรม อ้างถึงใน อำพิกา สวัสดิวงศ์, 2545, หน้า 133.

ดังนั้น การพัฒนาเศรษฐกิจและการขยายตัวของอุตสาหกรรมระยะแรก คือ ช่วงหลังการทำสนธิสัญญาเบาว์ริง จนถึงช่วงของการเกิดขึ้นของแผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติ ฉบับที่หนึ่ง จนถึงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สาม เป็นช่วงเวลาที่มีการเปลี่ยนแปลงของสภาพเศรษฐกิจและวิถีการผลิตสู่เพื่อการค้าขาย โดยเป็นการเปลี่ยนแปลงแบบช้า ๆ ในช่วงระยะแรกก่อนที่จะมีการเปลี่ยนแปลงและขยายตัวอย่างรวดเร็วหลังแผนพัฒนาฉบับที่หนึ่งเกิดขึ้น และทำให้เกิด

อุตสาหกรรมขยายตัวมากขึ้น ก่อนที่แผนพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก (ภายใต้แผนพัฒนาฉบับที่ 4-5) ที่กำหนดให้พื้นที่จังหวัดชายฝั่งทะเลตะวันออกเป็นพื้นที่ยุทธศาสตร์การพัฒนาอุตสาหกรรมหลักที่สำคัญของประเทศนั้น จะกลายเป็นจุดเปลี่ยนสำคัญที่ทำให้การพัฒนาอุตสาหกรรมในจังหวัดปราจีนบุรีมีการเปลี่ยนแปลงอย่างก้าวกระโดด ซึ่งถือเป็นระยะที่สองของพัฒนาการของอุตสาหกรรมในจังหวัดปราจีนบุรี

3. พัฒนาการของอุตสาหกรรมในจังหวัดปราจีนบุรีช่วงหลังแผนพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก: ระยะที่สอง

พัฒนาการของอุตสาหกรรมในจังหวัดปราจีนบุรีระยะที่สอง จะพิจารณาตั้งแต่จังหวัดปราจีนบุรีได้ถูกนำรวมเป็นพื้นที่ยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาภายใต้แผนพัฒนาพื้นที่บริเวณชายฝั่งทะเลภาคตะวันออกหรือแผนอีสเทิร์นซีบอร์ด (Eastern Seaboard Development Program: ESB) โดยจังหวัดปราจีนบุรีมีฐานะเป็นจังหวัดพื้นที่ส่วนขยายเพิ่มเติมในปี พ.ศ. 2539 ซึ่งนำมาสู่การเปลี่ยนแปลงต่อสภาพสังคม เศรษฐกิจ และการพัฒนาอุตสาหกรรมในจังหวัดปราจีนบุรีอย่างมาก โดยพัฒนาการของอุตสาหกรรมในจังหวัดปราจีนบุรีระยะที่สองในส่วนนี้ จะแบ่งประเด็นที่สำคัญที่มีความเกี่ยวข้องกับพัฒนาการของอุตสาหกรรมในจังหวัดปราจีนบุรีออกเป็น 2 ประเด็น ดังนี้

3.1 อุตสาหกรรมจังหวัดปราจีนบุรีภายใต้แผนพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก

สำหรับแผนพัฒนาพื้นที่บริเวณชายฝั่งทะเลภาคตะวันออก เป็นแผนยุทธศาสตร์แบบผสมผสานการกำหนดและการดำเนินการพัฒนาระหว่างภาครัฐและเอกชน โดยที่รัฐบาลเป็นผู้ลงทุนด้านสาธารณูปโภคและอุตสาหกรรมหลักขั้นพื้นฐาน ภาคเอกชนเป็นผู้ลงทุนในอุตสาหกรรม โดยภาครัฐมีเป้าหมายเพื่อกระจายฐานการผลิตภาคอุตสาหกรรมออกไปสู่ภูมิภาคตะวันออก โดยมีระยะเวลาของแผนงาน 20 ปี ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2524 ถึงปี พ.ศ. 2543 นโยบายพัฒนาพื้นที่บริเวณชายฝั่งทะเลภาคตะวันออก รัฐบาลได้กำหนดแนวนโยบายในการพัฒนาพื้นที่บริเวณชายฝั่งทะเลภาคตะวันออกไว้ 3 ประการ ประกอบด้วย (ภารดี มหาขันธ์, 2552, หน้า 152; อัมพิกา สวัสดิวงศ์, 2545; Hussey, 1993)

- เพื่อให้เป็นภูมิภาคที่สามารถเปิดระบบเศรษฐกิจของประเทศสู่การค้ากับนานาชาติได้มากยิ่งขึ้น อย่างมีประสิทธิภาพ
- เพื่อเป็นแหล่งภูมิภาคที่สามารถรองรับกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่กระจายออกจากกรุงเทพมหานคร

- เพื่อปรับโครงสร้างอุตสาหกรรมของประเทศสู่อุตสาหกรรมใหม่ และกระจายการผลิตของอุตสาหกรรมให้มากยิ่งขึ้น โดยที่ใช้ทรัพยากรภายในภาคตะวันออกและภูมิภาคใกล้เคียง ตลอดจนความได้เปรียบของแหล่งที่ตั้ง เป็นตัวเร่งรัดการพัฒนา

เป้าหมายสำคัญของแผนพัฒนาพื้นที่บริเวณชายฝั่งทะเลภาคตะวันออก คือ การพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจ โดยเน้นก่อให้เกิดการจ้างงานทั้งทางตรงและทางอ้อมเพิ่มขึ้นประมาณ 300,000 คน โดยยังไม่รวมถึงแรงงานที่กำลังจะเกิดขึ้น อันเนื่องมาจากกิจกรรมต่อเนื่องทางด้านพาณิชย์และบริการอื่น ๆ ที่จะตามมา และเน้นมาตรการประหยัดเงินตราต่างประเทศประมาณปีละ 40,000 ล้านบาท ทั้งนี้เนื่องจากอุตสาหกรรมที่เกิดขึ้นในระยะแรกนี้ จะเป็นอุตสาหกรรมทดแทนการนำเข้าเป็นส่วนใหญ่ โดยในส่วนของเป้าหมายในการพัฒนาพื้นที่ที่กำหนดให้จังหวัดชลบุรีเป็นศูนย์กลางของภูมิภาคที่สำคัญทั้งในเชิงธุรกิจการค้าและการบริหารงานภาครัฐบาล พื้นที่แหลมฉบังถูกกำหนดให้เป็นเมืองท่าสมัยใหม่ของประเทศ พื้นที่ของเมืองพัทยาถูกกำหนดให้เป็นเมืองท่องเที่ยวควบคู่กับการพาณิชย์ และธุรกิจการค้า ส่วนพื้นที่มาบตาพุด จังหวัดระยอง ถูกกำหนดให้เป็นเมืองอุตสาหกรรมสมัยใหม่ของประเทศ และพื้นที่อำเภอเมืองระยองถูกกำหนดให้เป็นศูนย์กลางบริการและฐานการศึกษาและวิจัยด้านเทคโนโลยี (ภารดี มหาจันทร์, 2552, หน้า 152-154; อำพิกา สวัสดิวงศ์, 2545; Hussey, 1993)

อย่างไรก็ตาม ในช่วงเริ่มต้นของแผนพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออกที่ถูกกำหนดออกมา พื้นที่เป้าหมายในการพัฒนา เป็นเพียงพื้นที่ของจังหวัดที่มีพื้นที่อยู่บริเวณชายฝั่งทะเลภาคตะวันออก อย่าง จังหวัดชลบุรี จังหวัดระยอง และจังหวัดฉะเชิงเทรา โดยมีการกำหนดเป็นเขตพัฒนาหลัก 2 เขต ได้แก่ 1. พื้นที่บริเวณแหลมฉบัง จังหวัดชลบุรี เนื้อที่ประมาณ 10,000 ไร่ กำหนดให้เป็นแหล่งที่ตั้งท่าเรือพาณิชย์และอุตสาหกรรมขนาดกลาง และขนาดย่อมที่ไม่มีปัญหาด้านมลพิษ และ 2. พื้นที่บริเวณมาบตาพุด จังหวัดระยอง เนื้อที่ประมาณ 20,000 ไร่ กำหนดให้เป็นเมืองอุตสาหกรรมทันสมัย และเป็นแหล่งที่ตั้งของอุตสาหกรรมที่สำคัญ คือ โรงแยกก๊าซ อุตสาหกรรมปิโตรเคมี อุตสาหกรรมปุ๋ยเคมี โดยอุตสาหกรรมหลักที่มีการนำเข้าวัตถุดิบและอุตสาหกรรมเพื่อการส่งออกตั้งอยู่ใกล้ท่าเรือน้ำลึก จึงทำให้ในระยะแรกของแผนพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก จังหวัดปราจีนบุรีไม่ได้ถูกนับรวมหรือถูกกำหนดเป็นพื้นที่ยุทธศาสตร์หลักสำหรับการพัฒนาอุตสาหกรรมไว้ แต่ด้วยผลของแผนการพัฒนาทำให้เกิดการขยายตัวของการลงทุนภาคเอกชนนอกพื้นที่ยุทธศาสตร์มายังจังหวัดปราจีนบุรีด้วย (ภารดี มหาจันทร์, 2552, หน้า 152-154; สมภพ มานะรังสรรค์, 2541, หน้า 148; อำพิกา สวัสดิวงศ์, 2545; Hussey, 1993)

โดยที่จังหวัดปราจีนบุรีถูกกำหนดให้เป็นหนึ่งในพื้นที่ยุทธศาสตร์การพัฒนาภายใต้แผนพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก เกิดขึ้นภายหลังจากที่คณะรัฐมนตรีของ พล.อ.ชวลิต ยงใจยุทธ มีมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 5 มีนาคม พ.ศ. 2539 ให้ความเห็นชอบต่อมติคณะกรรมการพัฒนา

พื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก (กพอ.) ครั้งที่ 1/2538 โดยให้มีการขยายพื้นที่ในโครงการพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออกเพิ่มขึ้นจากเดิม 3 จังหวัด กลายเป็น 8 จังหวัดในภาคตะวันออก อันประกอบไปด้วย 3 จังหวัดเป้าหมายเดิม คือ จังหวัดชลบุรี ระยอง และฉะเชิงเทรา กับ 5 จังหวัดใหม่ คือ จังหวัดนครนายก จันทบุรี ตราด สระแก้ว รวมถึงจังหวัดปราจีนบุรี

โดยจังหวัดปราจีนบุรีภายใต้แผนพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก ระยะที่ 2 นี้ ได้ถูกกำหนดให้เป็นพื้นที่เป้าหมายเพื่อพัฒนาเป็น “ศูนย์ภูมิภาคหลักของภาคตะวันออกตอนบน” และเป็น “จังหวัดในเขตส่งเสริมการลงทุนเขต 3” โดยมีโครงการใน “การสร้างโครงข่ายคมนาคมเชื่อมจังหวัดกาญจนบุรี-ปราจีนบุรี-สระแก้ว-อรัญประเทศ” เพื่อเป็นจุดเชื่อมโยงระหว่างภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลางและสามารถเชื่อมต่อไปยังประเทศกัมพูชา

3.2 การเปลี่ยนแปลงของอุตสาหกรรมของจังหวัดปราจีนบุรีภายหลังแผนพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก

จากแผนพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก ระยะที่ 2 ที่ได้ขยายพื้นที่เป้าหมายในการพัฒนามายังปราจีนบุรีนั้น จะพบว่า ได้มีการเปลี่ยนแปลงของสภาพเศรษฐกิจและโครงสร้างเศรษฐกิจ รวมถึงการเกิดขึ้นของอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ที่เข้ามาลงทุนในพื้นที่จังหวัดปราจีนบุรีหลายแห่ง โดยโรงงานอุตสาหกรรมที่เข้ามาจังหวัดปราจีนบุรีส่วนใหญ่มาจากจังหวัดที่มีพื้นที่อุตสาหกรรมที่กระจุกตัวหนาแน่นเดิม เช่น อุตสาหกรรมในจังหวัดกรุงเทพและปริมณฑล ชลบุรี และระยอง เป็นต้น โดยได้ขยายตัวของการลงทุนหรือย้ายฐานการผลิตเข้ามาจังหวัดปราจีนบุรี ซึ่งมีโครงการส่งเสริมการลงทุนเขต 3 และแนวโน้มของการพัฒนาโครงสร้างคมนาคมส่วนต่าง ๆ ที่มากขึ้น ที่เอื้อประโยชน์ให้แก่ผู้ลงทุนในภาคอุตสาหกรรมที่จะเข้ามาในพื้นที่จังหวัด

โดยตัวเลขของนักลงทุนหันมาสนใจจัดตั้งโรงงานอุตสาหกรรมในจังหวัดปราจีนบุรีในปี พ.ศ. 2540 มีจำนวนมากถึง 555 โรงงาน คิดเป็นเงินลงทุนไม่ต่ำกว่า 37,426 ล้านบาท โดยแบ่งเป็นโรงงานอุตสาหกรรมที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุนจากคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนจำนวน 399 โรงงาน มีคนงานไม่ต่ำกว่า 20,000 คน แต่ถ้าหากนับเฉพาะจำนวนโรงงานอุตสาหกรรมในพื้นที่อำเภอekinบุรีเพียงอำเภอเดียว ก็จะพบว่ามีมากถึง 358 โรงงาน แบ่งเป็น โรงงานอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเกษตรมีมากที่สุดจำนวน 175 โรงงาน (ร้อยละ 48.89) อุตสาหกรรมโลหะและอโลหะ มีจำนวน 11 โรงงาน (ร้อยละ 3.07) อุตสาหกรรมก่อสร้าง มีจำนวน 54 โรงงาน (ร้อยละ 15.08) อุตสาหกรรมเคมีและพลาสติก มีจำนวน 15 โรงงาน (ร้อยละ 4.19) อุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม มีจำนวน 34 โรงงาน (ร้อยละ 9.50) อุตสาหกรรมบริการ มีจำนวน 42 โรงงาน (ร้อยละ 11.73) และอุตสาหกรรมอื่น ๆ มีจำนวน 27 โรงงาน (ร้อยละ 7.54) ทำให้อำเภอekinบุรีถือเป็นอำเภอหนึ่งในช่วงเวลาดังกล่าวที่มีการขยายตัวและการเติบโตของโรงงานอุตสาหกรรมอย่างมากของ

ไทย (สถาบันวิจัยสังคมและภาควิชาวางแผนและผังเมือง, 2541, หน้า 1; กรมโรงงาน อ่างถึงใน ศุภศรี คุปตระกูล, 2543, หน้า 111-113)

ดังนั้น ภายหลังจากการที่จังหวัดปราจีนบุรีเป็นส่วนหนึ่งในโครงการพัฒนาภาคตะวันออก ระยะที่ 2 (พ.ศ. 2539) ได้ไม่นาน จังหวัดปราจีนบุรีก็มีการเปลี่ยนแปลงของโครงสร้างเศรษฐกิจและวิธีการผลิตที่รวดเร็ว โดยเฉพาะการเปลี่ยนสู่จังหวัดที่มีโครงสร้างเศรษฐกิจที่สำคัญอยู่ที่การผลิตทางภาคเกษตรกรรมกลายเป็นจังหวัดที่มีโครงสร้างเศรษฐกิจที่สำคัญอยู่ที่การผลิตในภาคอุตสาหกรรม กล่าวคือ การเป็นจังหวัดอุตสาหกรรมที่เต็มตัวนั่นเอง เห็นได้จากในปี พ.ศ. 2543 จังหวัดปราจีนบุรีได้มีเขตประกอบอุตสาหกรรมจำนวนมากถึง 10 แห่ง ที่ได้เปิดดำเนินการแล้ว นอกจากนี้ยังมีสวนอุตสาหกรรมและเขตอุตสาหกรรมที่กำลังอยู่ระหว่างการเปิดดำเนินการอีก 5 โครงการ ดังพิจารณาได้จากตารางที่ 2.4

ตารางที่ 2.4 พื้นที่เขตประกอบอุตสาหกรรมในจังหวัดปราจีนบุรี พ.ศ. 2543

เขตอุตสาหกรรม	ตั้งอยู่ที่	เนื้อที่ (ไร่)	จำนวนโรงงาน (โรง)
1. เปิดดำเนินการแล้ว			
- เขตอุตสาหกรรมกบินทร์บุรี	ตำบลหนองกุ่ม อำเภอเมืองปราจีนบุรี	2,400	43
- สวนอุตสาหกรรมในเครือสหพัฒน์	ตำบลนนทรี อำเภอเมืองปราจีนบุรี	2,200	27
- สวนอุตสาหกรรม 304	ตำบลท่าตูม อำเภอศรีมหาโพธิ์	4,500	23
- เขตอุตสาหกรรมปราจีนแลนด์	ตำบลวัดโบสถ์ อำเภอเมืองปราจีนบุรี	3,000	1
- เขตอุตสาหกรรมบ่อทอง	ตำบลบ่อทอง อำเภอเมืองปราจีนบุรี	1,200	1
2. ยังไม่ได้เปิดดำเนินการ			
- เขตอุตสาหกรรมปาร์คเวย์	ตำบลลาดตะเคียน อำเภอเมืองปราจีนบุรี	1,200	-

ที่มา: สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดปราจีนบุรี, 2552.

ตารางที่ 2.4 (ต่อ)

เขตอุตสาหกรรม	ตั้งอยู่ที่	เนื้อที่ (ไร่)	จำนวนโรงงาน (โรง)
- เขตอุตสาหกรรม FBT	ตำบลประจันตคาม อำเภอประจันตคาม	1,140	-
- เขตอุตสาหกรรมพรอส เพอติอินดัสเตรียล เอสเตท	อำเภอศรีมหาโพธิ	3,100	-
- เขตอุตสาหกรรมนิสโซว์ อินดัสตรีปาร์ค	อำเภอกบินทร์บุรี	1,500	-
- เขตอุตสาหกรรมจังกะ เวสต์	อำเภอศรีมหาโพธิ	1,600	-
รวม 10 แห่ง	4 อำเภอ	21,840	95

ที่มา: สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดปราจีนบุรี, 2552.

4. พัฒนาการของอุตสาหกรรมในจังหวัดปราจีนบุรีหลังประกาศข้อกำหนดเกี่ยวกับการจัดสรรที่ดินเพื่ออุตสาหกรรม: ระยะที่สาม

ในส่วนระยะที่สามของพัฒนาการของอุตสาหกรรมในจังหวัดปราจีนบุรีนี้ จะเริ่มต้นพิจารณาตั้งแต่ภายหลังการเกิดขึ้นของ “ข้อกำหนดเกี่ยวกับการจัดสรรที่ดินเพื่ออุตสาหกรรมจังหวัดปราจีนบุรี พ.ศ. 2550” ถือเป็นข้อกำหนดที่ตั้งขึ้นมาเพื่อระบุถึงเป้าหมายที่จะพัฒนาอุตสาหกรรมขึ้นภายในจังหวัดปราจีนบุรี โดยพัฒนาการของอุตสาหกรรมในจังหวัดปราจีนบุรีระยะที่สามในส่วนนี้จะแบ่งประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาอุตสาหกรรมที่สำคัญออกเป็น 3 ประเด็น ดังต่อไปนี้

4.1 ข้อกำหนดเกี่ยวกับการจัดสรรที่ดินเพื่ออุตสาหกรรมจังหวัดปราจีนบุรี พ.ศ. 2550: สาระสำคัญและประเด็นที่เกี่ยวข้อง

การพิจารณาประเด็นเกี่ยวกับข้อกำหนดเกี่ยวกับการจัดสรรที่ดินเพื่ออุตสาหกรรมจังหวัดปราจีนบุรี พ.ศ. 2550 จะแบ่งประเด็นการพิจารณาออกเป็น 2 ประเด็น ได้แก่ ประเด็นสาระสำคัญของข้อกำหนดเกี่ยวกับการจัดสรรที่ดินเพื่ออุตสาหกรรมจังหวัดปราจีนบุรี พ.ศ. 2550 และประเด็นที่มีความเกี่ยวข้องกับข้อกำหนดเกี่ยวกับการจัดสรรที่ดินเพื่ออุตสาหกรรมจังหวัดปราจีนบุรี พ.ศ. 2550 ที่เกิดขึ้น

1) สาระสำคัญของข้อกำหนดเกี่ยวกับการจัดสรรที่ดินเพื่ออุตสาหกรรมจังหวัด ปราจีนบุรี พ.ศ. 2550

ข้อกำหนดเกี่ยวกับการจัดสรรที่ดินเพื่ออุตสาหกรรมจังหวัดปราจีนบุรี พ.ศ. 2550 เป็นข้อกำหนดที่คณะกรรมการจัดสรรที่ดินจังหวัดปราจีนบุรีอาศัยอำนาจตามความในมาตรา 14 (1) และมาตรา 15 แห่งพระราชบัญญัติการจัดสรรที่ดิน พ.ศ. 2543 ขึ้นมาเพื่อเป็นกฎระเบียบสำหรับการจัดทำแผนผัง โครงการและวิธีการในการจัดสรรที่ดินเพื่ออุตสาหกรรมในจังหวัดปราจีนบุรี

โดยข้อกำหนดที่เกิดขึ้น ได้ระบุถึงหลักเกณฑ์การจัดทำแผนผัง โครงการ และวิธีการจัดสรรที่ดินเพื่ออุตสาหกรรม ประกอบด้วยสาระสำคัญดังนี้

1.1) แผนผังการจัดสรรที่ดินเพื่ออุตสาหกรรมในการขออนุญาตทำการจัดสรรที่ดินต้องประกอบด้วย

- *แผนผังสังเขป* ได้แก่ แผนผังที่แสดงที่ตั้งบริเวณการจัดสรรที่ดิน ลักษณะบริเวณที่ดินโดยรอบ เส้นทางที่เข้าออกสู่บริเวณการจัดสรรที่ดินจากทางหลวง หรือทางสาธารณะภายนอก

- *แผนผังบริเวณรวม* ได้แก่ แผนผังที่แสดงรูปต่อแปลงเอกสารสิทธิที่นำมาทำการจัดสรรที่ดิน รายละเอียดของที่สาธารณประโยชน์ต่าง ๆ ที่อยู่ภายในบริเวณและบริเวณที่ติดต่อกับที่ดินที่ขอจัดสรร เงื่อนไขเกี่ยวกับที่ดิน ทั้งของราชการและส่วนบุคคล และสำหรับในกรณีที่มีโครงการต่อเนื่องเป็นหลายโครงการ ให้แสดงการเชื่อมต่อของโครงการทั้งหมดไว้ในแผนผังบริเวณรวมด้วย

- *แผนผังการแบ่งแปลงที่ดิน* ได้แก่ แผนผังที่แสดงการแบ่งแปลงที่ดินแปลงย่อยเพื่อการจัดจำหน่าย โดยให้ระบุประเภทการใช้ที่ดินแต่ละแปลง รวมถึงการแบ่งแปลงที่ดินเพื่อการจัดสาธารณูปโภค บริการสาธารณะ และเส้นทางถนน

- *แผนผังระบบสาธารณูปโภคและบริการสาธารณะ* ได้แก่ แผนผังที่แสดงรายละเอียดของระบบสาธารณูปโภคและบริการสาธารณะที่จะจัดให้มีภายในพื้นที่

1.2) ข้อกำหนดเกี่ยวกับการจัดสรรที่ดินเพื่ออุตสาหกรรม ประกอบด้วย

- *ขนาดและเนื้อที่ของที่ดินที่ทำการจัดสรร* โดยขนาดของโครงการจัดสรรที่ดินเพื่ออุตสาหกรรมให้พิจารณาจากจำนวนที่ดินที่ทำการรังวัดแบ่งเป็นแปลงย่อยและจำนวนเนื้อที่เพื่อจัดจำหน่ายทั้งโครงการ โดยแบ่งเป็น 3 ขนาด คือ ขนาดเล็ก จำนวนแปลงย่อยไม่เกิน 99 แปลง หรือเนื้อที่ทั้งโครงการต่ำกว่า 99 ไร่ ขนาดกลาง จำนวนแปลงย่อยตั้งแต่ 100-199 แปลง หรือเนื้อที่ทั้งโครงการ 99-400 ไร่ และขนาดใหญ่ จำนวนแปลงย่อยตั้งแต่ 200 แปลงขึ้นไป หรือเนื้อที่ทั้งโครงการเกินกว่า 400 ไร่

- *ข้อกำหนดเพื่อประโยชน์เกี่ยวกับคมนาคม การจราจรและความปลอดภัย* โดยที่ระบบและมาตรฐานของถนน ทางเท้า และทางจักรยานในที่ดินจัดสรร ทั้งหมดรวมทั้งการต่อเชื่อมกับถนนหรือทางสายนอกที่ดินจัดสรร รวมถึงการคมนาคมอื่น ๆ ต้องเป็นไปตามที่กำหนด

- **ข้อกำหนดเพื่อประโยชน์เกี่ยวกับการสาธารณสุขโรค** โดยที่ถ้าผู้จัดสรรที่ดินจัดให้มีระบบไฟฟ้าให้ดำเนินการจัดทำตามแบบแปลนแผนผังที่ได้รับความเห็นชอบจากหน่วยงานที่มีหน้าที่ควบคุมเรื่องไฟฟ้า ส่วนกรณีที่ตั้งอยู่ในเขตบริการของการประปาส่วนภูมิภาคหรือการประปาส่วนท้องถิ่นแล้วแต่กรณี หากผู้จัดสรรให้มีระบบประปา ต้องใช้บริการของหน่วยงานนั้น โดยให้แสดงหลักฐานจากการประปาว่า สามารถให้บริการได้

- **ข้อกำหนดเพื่อประโยชน์เกี่ยวกับสาธารณสุข** ต้องมีการกำจัดขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง กฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุขและข้อบัญญัติของท้องถิ่นที่ที่ดินจัดสรรตั้งอยู่

- **ข้อกำหนดเพื่อประโยชน์เกี่ยวกับการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม** ต้องมีระบบการระบายน้ำและระบบบำบัดน้ำเสียตามมาตรฐานที่ถูกกำหนดไว้

- **ข้อกำหนดเพื่อประโยชน์เกี่ยวกับผังเมือง** โดยการจัดสรรที่ดินเพื่ออุตสาหกรรม ต้องให้อยู่ภายใต้บทบัญญัติของกฎหมายว่าด้วยการผังเมืองที่ถูกกำหนดขึ้นตามการใช้ประโยชน์ที่ดินภายในเขตผังเมือง

- **ข้อกำหนดเกี่ยวกับการส่งเสริมบริหารการจัดการโครงการ** โดยกำหนดให้กันพื้นที่ไว้เพื่อจัดทำสาธารณสุขโรค หรือบริการสาธารณสุขอื่นไม่น้อยกว่าร้อยละ 5 ของพื้นที่จัดจำหน่ายทั้งหมด

โดยจากประเด็นสาระสำคัญต่าง ๆ ภายในข้อกำหนดเกี่ยวกับการจัดสรรที่ดินเพื่ออุตสาหกรรมจังหวัดปราจีนบุรี พ.ศ. 2550 ได้นำไปสู่การเชื่อมโยงไปยังประเด็นอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็นประเด็นด้านการผังเมืองรวมจังหวัดปราจีนบุรีที่เกิดขึ้น และการเกิดขึ้นของนิคมอุตสาหกรรมภายหลังจากข้อกำหนดนี้เกิดขึ้น

2) ผังเมืองรวมจังหวัดปราจีนบุรีกับการแบ่งขอบเขตพื้นที่อุตสาหกรรม

ในวันที่ 4 กรกฎาคม พ.ศ. 2555 ได้มีการประกาศกฎกระทรวงให้ใช้บังคับผังเมืองรวมจังหวัดปราจีนบุรี พ.ศ. 2555 ขึ้นหรือภายหลังจากข้อกำหนดเกี่ยวกับการจัดสรรที่ดินเพื่ออุตสาหกรรมจังหวัดปราจีนบุรี พ.ศ. 2550 ออกบังคับใช้ภายหลัง 5 ปี โดยผังเมืองรวมจังหวัดปราจีนบุรี พ.ศ. 2555 เป็นแผนผังเมืองที่มีอายุการใช้งาน 5 ปี กล่าวคือ สิ้นสุดการบังคับในปี พ.ศ. 2560 ก่อนที่วันที่ 23 กันยายน พ.ศ. 2558 จะมีการประกาศกฎกระทรวงให้ใช้บังคับผังเมืองรวมจังหวัดปราจีนบุรี (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2558 ซึ่งเป็นฉบับที่มีการปรับปรุงแก้ไขฉบับปี พ.ศ. 2555

สาระสำคัญของผังเมืองรวมจังหวัดปราจีนบุรี พ.ศ. 2555 มีนโยบายและมาตรการเพื่อจัดระบบการใช้ประโยชน์ที่ดิน โครงข่ายคมนาคมขนส่งและบริการสาธารณสุขให้มีประสิทธิภาพสามารถรองรับและสอดคล้องกับการขยายตัวของชุมชนในอนาคตรวมทั้งส่งเสริมและพัฒนาเศรษฐกิจ

โดยมีประเด็นที่สำคัญ 6 ประเด็น ได้แก่ (แผนงานขับเคลื่อนสังคมด้วยวัฒนธรรมการใช้ข้อมูล สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.), ม.ป.ป., หน้า 8-9)

2.1) ส่งเสริมและพัฒนาเมืองให้เป็นเมืองน่าอยู่และเป็นศูนย์กลางการศึกษาการค้า และการบริการของจังหวัด

2.2) ส่งเสริมและพัฒนาด้านที่อยู่อาศัยเกษตรกรรมพาณิชยกรรม และอุตสาหกรรม ให้สอดคล้องกับการขยายตัวของชุมชนและระบบเศรษฐกิจของจังหวัด

2.3) ส่งเสริมและพัฒนาบริการทางสังคมการสาธารณสุขปโภคและสาธารณูปการให้เพียงพอและได้มาตรฐาน

2.4) ส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

2.5) ส่งเสริมและอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมและสภาพแวดล้อมที่มีคุณค่าทางศิลปกรรม สถาปัตยกรรม ประวัติศาสตร์และโบราณคดี

2.6) อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ผังเมืองรวมจังหวัดปราจีนบุรี พ.ศ. 2555 ได้กำหนดประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดินตามแผนผังกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดิน ประกอบด้วย

- พื้นที่สีชมพู กำหนดให้เป็นที่ดินประเภทชุมชน
- พื้นที่สีม่วง กำหนดให้เป็นที่ดินประเภทอุตสาหกรรมและคลังสินค้า
- พื้นที่สีน้ำตาล กำหนดให้เป็นที่ดินประเภทคลังสินค้า
- พื้นที่สีเขียว กำหนดให้เป็นที่ดินประเภทชนบทและเกษตรกรรม
- พื้นที่สีน้ำเงินมีกรอบและเส้นทแยงสีเขียว กำหนดให้เป็นที่ดินประเภทอนุรักษ์ชนบท

และเกษตรกรรม

- พื้นที่สีเขียวอ่อน กำหนดให้เป็นที่ดินประเภทที่โล่งเพื่อนันทนาการและการรักษา

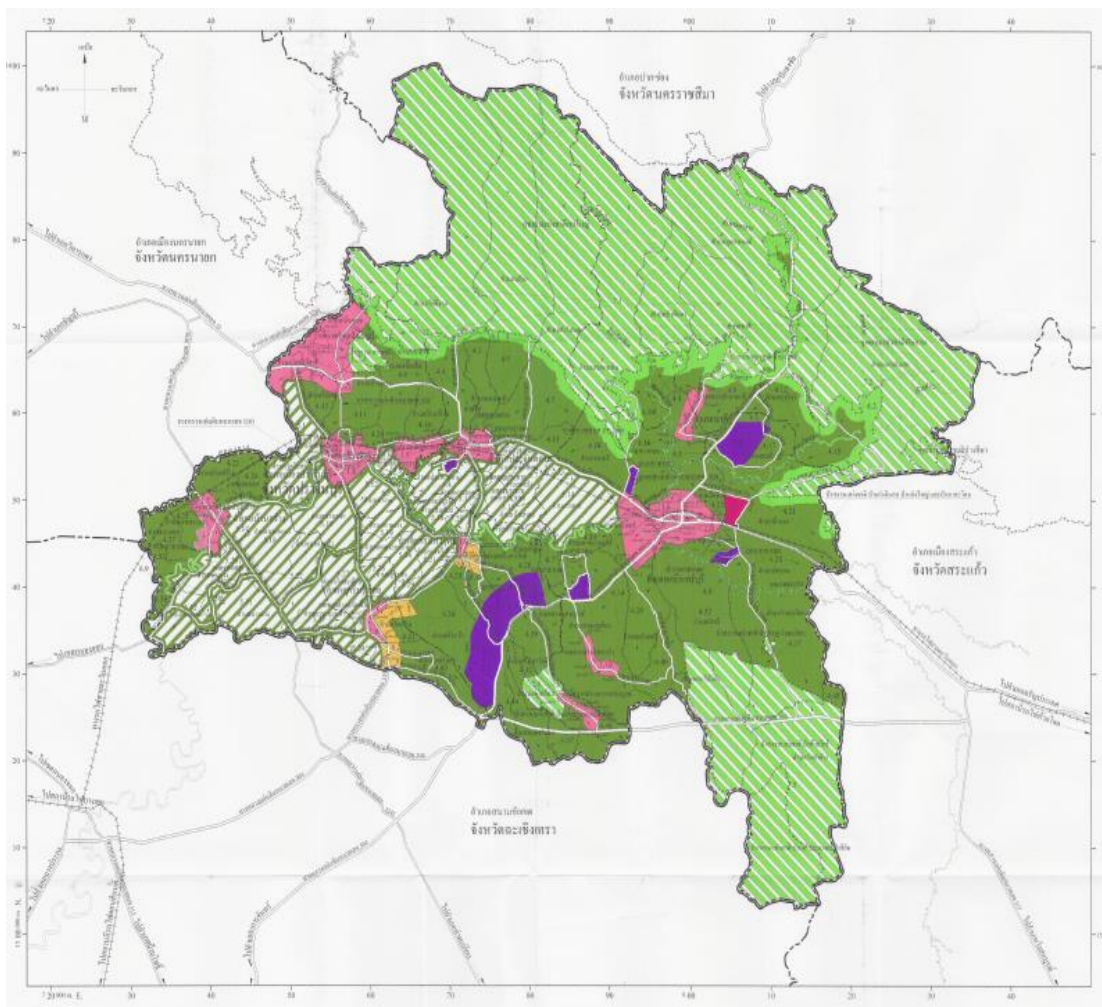
คุณภาพสิ่งแวดล้อม

- พื้นที่สีเขียวอ่อนมีเส้นทแยงสีขาว กำหนดให้เป็นที่ดินประเภทอนุรักษ์ป่าไม้
- พื้นที่สีน้ำตาลอ่อน กำหนดให้เป็นที่ดินประเภทอนุรักษ์เพื่อส่งเสริมเอกลักษณ์

ศิลปวัฒนธรรมไทย

สำหรับที่ดินประเภทอุตสาหกรรมและคลังสินค้าหรือพื้นที่สีม่วง ยังกำหนดให้ใช้ประโยชน์ที่ดินเพียงเฉพาะเพื่ออุตสาหกรรมและคลังสินค้า สถาบันราชการ การสาธารณสุขปโภคและสาธารณูปการ ส่วนการใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อกิจการอื่น ให้ดำเนินการหรือประกอบกิจการได้ในอาคารที่ไม่ใช่อาคารขนาดใหญ่พิเศษหรืออาคารสูง จึงทำให้กิจการบางประเภทห้ามประกอบกิจการในพื้นที่สีม่วง เช่น อาหารห่อหุ้มหรือตึกที่อยู่อาศัยที่มีขนาดใหญ่ เป็นต้น โดยพื้นที่สีม่วงในผังเมืองรวมจังหวัดปราจีนบุรี ปี พ.ศ. 2555 มีจำนวนทั้งหมด 8 แห่ง ดังพิจารณาได้จากรูปภาพที่ 2.2

รูปภาพที่ 2.2 ผังเมืองรวมจังหวัดปราจีนบุรี ปี พ.ศ. 2555

ที่มา: กฎกระทรวงให้ใช้บังคับผังเมืองรวมจังหวัดปราจีนบุรี พ.ศ. 2555.

ส่วนผังเมืองรวมจังหวัดปราจีนบุรี (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2558 ฉบับแก้ไขผังเมือง พ.ศ. 2555 ได้มีการแก้ไขรายละเอียดเกี่ยวกับการให้กิจการบางประเภทสามารถเข้ามาสร้างในบางพื้นที่ได้ เช่น ที่ดินประเภทชุมชนหรือพื้นที่สีชมพูกับสถานที่เก็บรักษาน้ำมันเชื้อเพลิง (ร้านจำหน่ายน้ำมันเชื้อเพลิง รายย่อยและโรงงานขนาดเล็กหรือเพื่อการเกษตร) และสถานีบริการน้ำมันเชื้อเพลิง

โดยหากพิจารณาสถานการณ์การใช้ที่ดินในพื้นที่จังหวัดปราจีนบุรี เปรียบเทียบสัดส่วนการใช้ประโยชน์ที่ดินของจังหวัดปราจีนบุรี ในช่วง 10 ปี (พ.ศ. 2545-2555) จังหวัดปราจีนบุรีมีพื้นที่รวมทั้งหมด 2,976,476 ไร่ ในปี พ.ศ. 2545 มีสัดส่วนของพื้นที่เกษตรกรรม ร้อยละ 51 (1,510,645 ไร่) พื้นที่ป่าไม้ ร้อยละ 31 (926,000 ไร่) และพื้นที่อุตสาหกรรม ร้อยละ 18 (539,831 ไร่) ส่วนในปี พ.ศ.

2555 มีสัดส่วนของพื้นที่เกษตรกรรม ร้อยละ 37⁶ (1,113,202 ไร่) ลดลงร้อยละ 26 พื้นที่ป่าไม้ลดลง เหลือเพียง ร้อยละ 31 (866,425 ไร่) ลดลงร้อยละ 6 และพื้นที่อุตสาหกรรมร้อยละ 33 (996,849 ไร่) เพิ่มขึ้นร้อยละ 85 (แผนงานขับเคลื่อนสังคมด้วยวัฒนธรรมการใช้ข้อมูล สำนักงานกองทุนสนับสนุน การสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.), ม.ป.ป., หน้า 5)

3) การเกิดขึ้นของนิคมอุตสาหกรรมภายหลังการเกิดขึ้นของข้อกำหนดเกี่ยวกับการ จัดสรรที่ดินเพื่ออุตสาหกรรม

ภายหลังจากข้อกำหนดเกี่ยวกับการจัดสรรที่ดินเพื่ออุตสาหกรรมและผังเมืองรวมจังหวัด ปราจีนบุรีถูกบังคับใช้ขึ้นนั้น ในปี พ.ศ. 2556 ก็ได้มีประกาศคณะกรรมการการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย เรื่อง การจัดตั้งเขตอุตสาหกรรมทั่วไป นิคมอุตสาหกรรมไฮเทคกบินทร์ จังหวัด ปราจีนบุรี โดยที่เป็นการสมควรให้จัดตั้งเขตอุตสาหกรรมทั่วไป นิคมอุตสาหกรรมไฮเทคกบินทร์ จังหวัดปราจีนบุรี ในท้องที่ตำบลลาดตะเคียน อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรีขึ้น

ถือเป็นนิคมอุตสาหกรรมที่มีการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย (กนอ.) เป็นผู้ร่วมใน การพัฒนากับภาคเอกชนด้วยงบประมาณลงทุนกว่า 972 ล้านบาท บนพื้นที่ประมาณ 1,066 ไร่ริม ทางหลวงหมายเลข 304 กิโลเมตรที่ 78 อำเภอกบินทร์บุรี โดยอยู่ในเขตส่งเสริมการลงทุนเขต 3 ของ ปีโอไอ ซึ่งเป็นเขตที่ได้รับสิทธิประโยชน์ด้านการลงทุนสูงสุด อีกทั้งยังตั้งในจุดศูนย์กลางของแหล่ง อุตสาหกรรมการขนส่งระหว่างกรุงเทพฯ-ตะวันออกเฉียงเหนือ สามารถเดินทางไปจังหวัดระยอง ทำเรือแหลมฉบัง กรุงเทพฯ อยุธยา และนครราชสีมาได้ภายในเวลาเพียง 2 ชั่วโมง

โดยนอกจากพื้นที่จังหวัดปราจีนบุรี จะได้รับการส่งเสริมเป็นเขตส่งเสริมการลงทุนเขต 3 แล้ว ก่อนหน้านั้นในปี พ.ศ. 2553 สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน (บีโอไอ) ยังได้ลงนาม เรื่องการอนุญาตให้ใช้แรงงานต่างด้าวไร้ฝีมือในโครงการที่ได้รับส่งเสริมการลงทุน มีหลักเกณฑ์ 6 ข้อ อาทิ จะต้องเป็นบริษัทที่ลงทุนในประเทศไทยมากกว่า 20 ปี มีสินทรัพย์รวมมากกว่า 10,000 ล้าน- บาท และจ้างงานรวมมากกว่า 10,000 คน จะต้องเป็นโครงการที่ได้รับการส่งเสริมอยู่เดิมที่สิ้นสุดการ ได้รับสิทธิและประโยชน์การยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคลแล้ว ยังอนุญาตให้จ้างแรงงานต่างด้าวไร้ฝีมือ ได้ไม่เกินร้อยละ 15 ของจำนวนคนงานที่จ้างเพิ่มในโครงการนั้น โรงงานจะต้องเป็นกิจการ

⁶ สัดส่วนของพื้นที่การเกษตรประเภทต่าง ๆ ของจังหวัดปราจีนบุรี ในช่วงปี พ.ศ. 2545-2555 สัดส่วน พื้นที่นาข้าว ปี พ.ศ. 2545 มีจำนวน 660,088 ไร่ ปี พ.ศ. 2555 มีจำนวน 508,520 ไร่ ลดลงร้อยละ 23 สัดส่วน พื้นที่พืชไร่ ปี พ.ศ. 2545 มีจำนวน 365,849 ไร่ ปี พ.ศ. 2555 มีจำนวน 292,001 ไร่ ลดลงร้อยละ 20 สัดส่วนพื้นที่ การเกษตรอื่น ปี พ.ศ. 2545 มีจำนวน 234,605 ไร่ ปี พ.ศ. 2555 มีจำนวน 203,138 ไร่ ลดลงร้อยละ 13 สัดส่วน พื้นที่ไม้สวน/ไม้ยืนต้น ปี พ.ศ. 2545 มีจำนวน 219,339 ไร่ ปี พ.ศ. 2555 มีจำนวน 81,260 ไร่ ลดลงร้อยละ 63 และสัดส่วนพื้นที่ผัก/ไม้ดอก-ประดับ ปี พ.ศ. 2545 มีจำนวน 30,764 ไร่ ปี พ.ศ. 2555 มีจำนวน 28,283 ไร่ ลดลง ร้อยละ 8

อุตสาหกรรมเท่านั้น ไม่ครอบคลุมธุรกิจเกษตรกรรมและธุรกิจบริการ รวมทั้งต้องปฏิบัติตามกฎหมาย และระเบียบการใช้แรงงานต่างด้าวไร้ฝีมือในด้านต่าง ๆ ของหน่วยงานรัฐที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น ทำให้ อุตสาหกรรมในพื้นที่จังหวัดปราจีนบุรีสามารถจ้างแรงงานต่างด้าวไร้ฝีมือได้ ซึ่งทำให้พื้นที่ปราจีนบุรีมี ตลาดแรงงานที่มีค่าจ้างต่ำที่ขยายตัวมากขึ้นเพื่อรองรับการลงทุนอุตสาหกรรมที่จะเข้ามามากขึ้น (ประชาชาติธุรกิจออนไลน์, 2555)

นอกเหนือจากการเกิดขึ้นของนิคมอุตสาหกรรมไฮเทคกบินทร์ในพื้นที่จังหวัดปราจีนบุรี แล้ว สถานการณ์ของการพัฒนาอุตสาหกรรมในจังหวัดปราจีนบุรีส่วนอื่น ๆ ก็ยังมีการเปลี่ยนแปลง เกิดขึ้นดังพิจารณาในหัวข้อส่วนที่ 4.2 ต่อไป

4.2 สถานการณ์ของการพัฒนาอุตสาหกรรมในจังหวัดปราจีนบุรี

ผลจากกระบวนการพัฒนาอุตสาหกรรมที่เกิดขึ้นในจังหวัดปราจีนบุรีจากการประเมินของ ภาครัฐในมิติทางด้านเศรษฐกิจทำให้โครงสร้างการผลิตภาคอุตสาหกรรมของจังหวัดปราจีนบุรี เปลี่ยนแปลงไปอย่างเห็นได้ชัดเจน ดังจะเห็นได้จากตัวเลขผลิตภัณฑ์มวลรวมของจังหวัด (Gross Provincial Product: GPP) ในสัดส่วนของภาคอุตสาหกรรมที่มีอัตราเพิ่มสูงขึ้นทุกปี ในทางตรงกันข้ามภาคเกษตรกรรมซึ่งถือได้ว่าเป็นฐานของผลิตภัณฑ์มวลรวมของจังหวัดในอดีตและเป็นภาคการผลิตที่ประชาชนส่วนใหญ่ในจังหวัดปราจีนบุรียังคงประกอบอาชีพนี้อยู่ กลับมีอัตราการเติบโตใน ลักษณะค่อยเป็นค่อยไป ซึ่งปัจจุบันจังหวัดปราจีนบุรีถือเป็นจังหวัดที่จัดอยู่ในกลุ่มจังหวัดที่มี เศรษฐกิจอุตสาหกรรมนำกลุ่มใหม่ร่วมกับจังหวัดเพชรบูรณ์ นครปฐมและฉะเชิงเทรา⁷ (อภิชัย พันธเสน และคณะ, 2558, หน้า 462)

ขณะเดียวกันตัวเลขผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดเฉลี่ยต่อหัว (Gross Provincial Product: GPP per capita) ก็มีอัตราการเติบโตที่สูงขึ้นตามตัวเลขผลิตภัณฑ์มวลรวมของจังหวัด จากรายได้ เฉลี่ยต่อหัวประมาณ 70,689 บาทต่อคน ในปี พ.ศ. 2543 เพิ่มขึ้นเป็น 129,264 บาทต่อคน ในปี พ.ศ. 2546 และในปี พ.ศ. 2550 รายได้เฉลี่ยต่อหัวของประชาชนในจังหวัดปราจีนบุรีเพิ่มขึ้นเป็น 158,605 บาทต่อคน ซึ่งเป็นตัวเลขที่สูงเป็นอันดับที่ 11 ของประเทศและเป็นอันดับที่ 4 ของภาค ตะวันออกรองจากจังหวัดระยอง (1,035,536 บาท ต่อคน) จังหวัดชลบุรี (388,174 บาท ต่อคน) และ จังหวัดฉะเชิงเทรา (301,798บาท ต่อคน) (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคม แห่งชาติ, 2552, หน้า 17)

ส่วนจำนวนโรงงานอุตสาหกรรม จำนวนเงินลงทุนและอัตราการจ้างงานในจังหวัด ปราจีนบุรีตั้งแต่ปี พ.ศ. 2546-2550 ก็มีแนวโน้มที่เพิ่มมากขึ้นเช่นเดียวกัน โดยในช่วงเวลาดังกล่าวใน

⁷ ส่วนกลุ่มจังหวัดที่มีเศรษฐกิจอุตสาหกรรมนำได้แก่ จังหวัดขอนแก่น สมุทรปราการ ชลบุรี และระยอง

บริเวณเขตพื้นที่จังหวัดปราจีนบุรีมีนิคมอุตสาหกรรมและสวนอุตสาหกรรมทั้งหมด 5 แห่ง ดังต่อไปนี้
(สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดปราจีนบุรี, 2552)

1) เขตประกอบการอุตสาหกรรม จำนวน 2 เขต ได้แก่

1.1) เขตประกอบการอุตสาหกรรม บริษัท เขตอุตสาหกรรมกบินทร์บุรี จำกัด ตั้งอยู่ที่
อำเภอ กบินทร์บุรี

1.2) เขตประกอบการอุตสาหกรรมบ่อทอง ตั้งอยู่ที่อำเภอ กบินทร์บุรี

2) สวนอุตสาหกรรม จำนวน 3 แห่ง ได้แก่

2.1) บริษัท สหพัฒนาอินเตอร์โฮลดิ้ง จำกัด ตั้งอยู่ที่อำเภอ กบินทร์บุรี

2.2) บริษัท ปราจีนแลนด์ จำกัด ตั้งอยู่ที่อำเภอ เมืองปราจีนบุรี

2.2) บริษัท 304 อินดัสเตรียลปาร์ค จำกัด ตั้งอยู่ที่อำเภอ ศรีมหาโพธิ

ส่วนภาพรวมของสถานการณ์การพัฒนาอุตสาหกรรมในจังหวัดปราจีนบุรีในช่วงระยะที่
สามของพัฒนาการของอุตสาหกรรมในจังหวัดปราจีนบุรี สามารถพิจารณาได้จากตารางที่ 2.5

ตารางที่ 2.5 สถานการณ์อุตสาหกรรมในจังหวัดปราจีนบุรี ช่วงระหว่างปี พ.ศ. 2546-2550

ปีงบประมาณ (พ.ศ.)	จำนวนโรงงาน (โรง)	เงินลงทุน (ล้านบาท)	แรงงาน (คน)
2546	493	104,119	66,631
2547	544	108,421	69,717
2548	603	124,601	72,305
2549	654	128,071	74,289
2550	718	135,078	78,212

ที่มา: สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดปราจีนบุรี, 2552.

สถานการณ์อุตสาหกรรมในจังหวัดปราจีนบุรีมีแนวโน้มการเติบโตที่ต่อเนื่อง โดยเฉพาะ
ภายหลังเหตุการณ์น้ำท่วมครั้งใหญ่ในพื้นที่บริเวณภาคกลางของประเทศไทย ส่งผลให้ผู้ประกอบการ
โรงงานหนีน้ำท่วม และย้ายการลงทุนมายังจังหวัดปราจีนบุรี ทำให้ในปี พ.ศ. 2555 มีโรงงาน
อุตสาหกรรมที่ได้รับการพิจารณาและยังอยู่ในระหว่างการพิจารณาเพื่อให้อยู่ในเขตส่งเสริมการลงทุน
โซน 3 ในจังหวัดปราจีนบุรี จำนวน 11 เขต คือ (ประชาชาติธุรกิจออนไลน์, 2555)

- โครงการสวนอุตสาหกรรมของบริษัท สหพัฒนาอินเตอร์โฮลดิ้ง จำกัด ที่อำเภอ
กบินทร์บุรี มีเนื้อที่ 2,200 ไร่

- เขตประกอบการอุตสาหกรรมของบริษัท เขตอุตสาหกรรมกบินทร์บุรี จำกัด อำเภอ
กบินทร์บุรี มีเนื้อที่ 2,400 ไร่

- เขตประกอบการอุตสาหกรรมของบริษัท 304 อินด์สเตรียลปาร์ค จำกัด อำเภอศรีมหาโพธิ มีเนื้อที่ 4,500 ไร่
- เขตประกอบการอุตสาหกรรมปาร์คเวย์ของบริษัท เอบีโก้แลนด์ จำกัด อำเภอ กบินทร์บุรี มีเนื้อที่ 1,200 ไร่
- บริษัท ปราจีนแลนด์ จำกัด อำเภอเมือง มีเนื้อที่ 3,000 ไร่
- เขตประกอบการอุตสาหกรรมของบริษัท พรอสเพอตี อินด์สเตรียล เอสเตท จำกัด อำเภอศรีมหาโพธิ มีเนื้อที่ 3,100 ไร่
- เขตประกอบการอุตสาหกรรมของบริษัท ปราจีนอินด์สเตรียลปาร์ค จำกัด อำเภอ กบินทร์บุรี มีเนื้อที่ 1,410 ไร่
- เขตประกอบการอุตสาหกรรมของบริษัท มิโน อินด์สเตรียลปาร์ค จำกัด อำเภอ กบินทร์บุรี มีเนื้อที่ 1,400 ไร่
- เขตประกอบการอุตสาหกรรมของบริษัท จังเกิลเวิลด์ จำกัด อำเภอ กบินทร์บุรี มีเนื้อที่ 16,000 ไร่
- เขตประกอบการอุตสาหกรรมของบริษัท นิสโซอินด์สเตรียลปาร์ค จำกัด อำเภอ กบินทร์บุรี มีเนื้อที่ 1,500 ไร่
- เขตประกอบการอุตสาหกรรมบ่อทอง อำเภอ กบินทร์บุรี มีเนื้อที่ 1,600 ไร่

โดยสำหรับกรณีของสวนอุตสาหกรรม 304 อินด์สเตรียลปาร์ค ได้มีการตั้งเป้าหมายในการขายพื้นที่เพิ่มขึ้น 1,800 ไร่ มูลค่าประมาณ 3,600 ล้านบาท เพื่อรองรับโรงงานที่ถูกน้ำท่วมในพื้นที่ภาคกลางย้ายฐานหรือขยายสาขามาลงทุนในภาคตะวันออกมากขึ้น ซึ่งในช่วงต้นปี พ.ศ. 2555 ได้มีนักลงทุนต่างชาติจากญี่ปุ่นซื้อชายที่ดินของสวนอุตสาหกรรม 304 อินด์สเตรียลปาร์คแล้ว 8 ราย พื้นที่ 301 ไร่ มูลค่าการลงทุนกว่า 5 พันล้านบาท (ประชาชาติธุรกิจออนไลน์, 2555)

แต่อย่างไรก็ตามปัญหาที่เกิดขึ้นจากการย้ายที่ฐานการผลิตของหลายโรงงานเข้ามายังจังหวัดปราจีนบุรี ได้พบปัญหามากมายในพื้นที่ตามมา เนื่องจาก การขยายตัวของอุตสาหกรรมที่รวดเร็ว โดยจะพิจารณาให้หัวข้อที่ 4.3 ต่อไป

4.3 ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาอุตสาหกรรมในจังหวัดปราจีนบุรี

ปัญหาภายหลังจากการขยายตัวและการเติบโตของอุตสาหกรรมที่รวดเร็วในช่วง พ.ศ. 2550-2555 เป็นต้นมา ได้พบปัญหาที่สำคัญที่ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมในพื้นที่จังหวัดปราจีนบุรี ประกอบด้วย

1) ปัญหาการขาดแคลนแรงงานในพื้นที่จังหวัดปราจีนบุรี

โดยสถานการณ์ของการย้ายที่ฐานการผลิตของหลายโรงงานเข้ามายังจังหวัดปราจีนบุรี ในช่วง พ.ศ. 2550-2555 โดยเฉพาะในช่วงที่ฐานการผลิตจากภาคกลางย้ายเข้ามายังจังหวัดปราจีนบุรีได้ส่งผลกระทบให้เกิดปัญหาการขาดแคลนแรงงานในพื้นที่จังหวัดปราจีนบุรี มีการระบุว่ามีความต้องการแรงงานมากถึงจำนวน 12,000 คน ทำให้หลายภาคส่วนต่างพยายามส่งเสริมให้มีนโยบายการดึงแรงงานจังกฎภาคอื่น ๆ ของประเทศไทยและจากประเทศเพื่อนบ้าน โดยเฉพาะให้สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน (บีโอไอ) ช่วยผ่อนผันเงื่อนไขบางประการเพื่อให้ตลาดแรงงานในพื้นที่มีมากขึ้น (ประชาชาติธุรกิจออนไลน์, 2555)

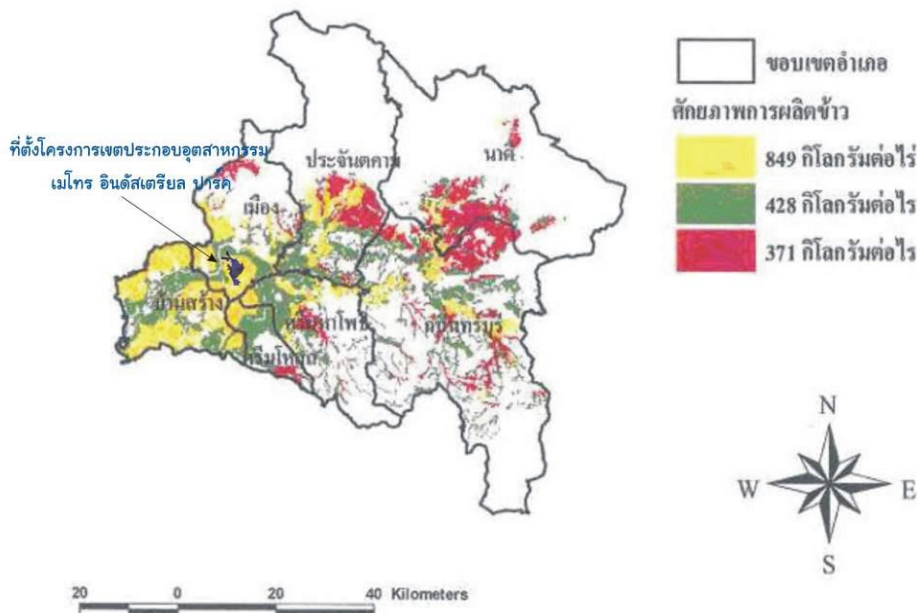
“สัปดาห์ที่ผ่านมา จังหวัดและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ร่วมประชุมกับชมรมผู้บริหารทรัพยากรบุคคลเขตนิคมอุตสาหกรรม 304 และเขตอุตสาหกรรมกบินทร์บุรี และทราบว่าปัญหาขาดแคลนแรงงานมากกว่า 2,000 คน และปี 2556 จะมีการขยายการผลิตเพิ่มอีกหลายแห่ง และทำให้มีความต้องการแรงงานมากกว่า 12,000 คน เนื่องจากมีการขยายการลงทุนและมีการย้ายฐานการผลิตมาจากพื้นที่ที่เกิด อุทกภัย เมื่อปลายปีที่ผ่านมา ทำให้โรงงานหลายแห่งต้องหาแรงงานต่างด้าวมาทำงาน อย่างไรก็ตาม กิจการส่วนใหญ่เป็นกิจการที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุน จึงไม่สามารถจ้างแรงงานต่างด้าวไร้ฝีมือทำงานได้ เนื่องจากไม่เข้าหลักเกณฑ์ตามประกาศของสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน (บีโอไอ) และเพื่อแก้ไขปัญหาดขาดแคลนแรงงาน จังหวัดจึงได้ทำหนังสือถึงอธิบดีกรมการจัดหางาน กระทรวงแรงงาน และเลขาธิการบีโอไอ เพื่อพิจารณาผ่อนผันอนุญาตให้สถานประกอบการนำเข้าแรงงานต่างด้าวตามบันทึก ความเข้าใจ (เอ็มโอยู) ว่าด้วยความร่วมมือด้านการจ้างแรงงานระหว่างรัฐบาลไทยกับรัฐบาลแห่งชาติอื่น ” (จิตรา พรหมชุตติมา อ้างถึงใน ประชาชาติธุรกิจออนไลน์, 2555)

ผลของการส่งเสริมให้มีแรงงานเข้ามาในพื้นที่จังหวัดปราจีนบุรีจำนวนมาก พร้อมกับจำนวนโรงงานอุตสาหกรรมที่เข้ามาเพิ่มมากขึ้น ได้ส่งผลให้มีผู้คนเข้ามาอาศัยตามพื้นที่ต่าง ๆ ของจังหวัดปราจีนบุรีจำนวนมากและมีความหลากหลายของผู้คนทั้งที่มาจากภูมิภาคต่าง ๆ และจากประเทศเพื่อนบ้าน ทำให้จังหวัดปราจีนบุรีมีการเปลี่ยนแปลงในมิติสังคมและปัญหาอื่น ๆ ที่ตามมา จากสภาพความเป็นเมืองที่มากขึ้น

2) ปัญหาการรุกพื้นที่สีเขียวและพื้นที่ทางการเกษตรกรรม

การขยายตัวและการเติบโตของอุตสาหกรรมในพื้นที่จังหวัดปราจีนบุรีที่รวดเร็วทำให้ มีโรงงานอุตสาหกรรมบางโรงงานได้เข้าไปก่อสร้างและตั้งอยู่ในบริเวณพื้นที่เกษตรกรรมหรือพื้นที่สีเขียวของจังหวัดปราจีนบุรี ตัวอย่างเช่นกรณีของบริษัท เมโทรอินดัสเตรียล ปาร์ค จำกัด ที่ได้มีการว่าจ้าง บริษัท เทคนิคสิ่งแวดล้อมไทย จำกัด ทำการศึกษาผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม (EIA) เพื่อดำเนินการก่อตั้งเขตอุตสาหกรรม ในพื้นที่ตำบลบางเดชะ บนเนื้อที่ 5000 ไร่ โดยพื้นที่ในรัศมี 5 กิโลเมตรของโครงการดังกล่าว ใกล้โรงพยาบาลศูนย์เจ้าพระยาอภัยภูเบศร เพียง 4 กิโลเมตรและสถานที่ชุมชนอื่น ๆ ที่สำคัญ นำไปสู่การต่อต้านของชาวปราจีนบุรี เนื่องจากการดำเนินการดังกล่าวจะทำให้ปราจีนบุรีมีเขตอุตสาหกรรมติดเมืองและประชาชนมีมุมมองว่าถือเป็นสิ่งที่ไม่ดีต่อเจตนาของกฎหมายผังเมือง นอกจากนี้เขตนิคมอุตสาหกรรมที่ตั้งขึ้น ยังได้ตั้งอยู่ในบริเวณพื้นที่แหล่งปลูกข้าวที่สำคัญของจังหวัดปราจีนบุรี โดยเฉพาะพื้นที่ “ชลประทานบางพลวง” เขตชลประทานที่ใหญ่ที่สุดของปราจีนบุรี และยังตั้งอยู่ในบริเวณพื้นที่ flood way ของจังหวัดปราจีนบุรีที่เขตอุตสาหกรรมจะไปตั้ง (สุภาภรณ์ ปิติพร, 2554, หน้า 7-9)

รูปภาพที่ 2.3 ขอบเขตที่ตั้งของอุตสาหกรรมและพื้นที่ที่มีศักยภาพการผลิตในจังหวัดปราจีนบุรี

ที่มา: สุภาภรณ์ ปิติพร, 2554.

จากรูปภาพที่ 2.3 จะพบว่า มีพื้นที่บริเวณที่สำคัญของจังหวัดปราจีนบุรีที่มีศักยภาพการผลิตในจังหวัดปราจีนบุรีและได้รับผลกระทบจากอุตสาหกรรมรุกพื้นที่สีเขียวและพื้นที่ทางการเกษตรกรรม (สุภาภรณ์ ปิติพร, 2554, หน้า 7-9)

- พื้นที่บริเวณราบลุ่มแม่น้ำปราจีนบุรี ได้แก่ พื้นที่ของตำบลดงพระรามส่วนใต้ ตำบลบางบริบูรณ์ ตำบลท่างาม ตำบลรอบเมือง ตำบลบางเตชะ⁸ ตำบลวัดโบสถ์ ตำบลไม้เค็ดส่วนใต้ และตำบลโคกไม้ลายส่วนตะวันตก พื้นที่บริเวณนี้เป็นลักษณะที่ราบลุ่มแม่น้ำ เหมาะสมกับการเพาะปลูกทำนา และการประมง

- พื้นที่บริเวณที่ราบค่อนข้างสูงตอนกลางอำเภอ ได้แก่ พื้นที่ของตำบลดงพระรามส่วนเหนือ ตำบลบ้านพระ ตำบลไม้เค็ดส่วนเหนือ และตำบลโคกไม้ลายส่วนตะวันออก จะมีคลองระบายน้ำ

- พื้นที่บริเวณที่ราบสูงเชิงเขาส่วนเหนือของอำเภอ ได้แก่ พื้นที่ของตำบลเนินหอม ตำบลดงขี้เหล็ก ตำบลบ้านพระส่วนเหนือ และตำบลโนนหอม พื้นที่บริเวณนี้เป็นที่ราบสูงเชิงเขารองรับน้ำจากภูเขา เหมาะสำหรับการเพาะปลูกพืช ทำสวน และการทำงานบางส่วน

3) ปัญหาอุทกภัยในพื้นที่จังหวัดปราจีนบุรี

ประเด็นเรื่องอุทกภัยหรือการเกิดเหตุการณ์น้ำท่วมในจังหวัดปราจีนบุรีนั้น ถือเป็นประเด็นหนึ่งที่ต้องถูกพิจารณาอยู่ในการจัดวางและแก้ไขขอบเขตพื้นที่ในผังเมือง เนื่องจาก อุทกภัยถือเป็นภัยธรรมชาติที่ไม่สามารถควบคุมได้ แต่การบริหารจัดการที่ดีก็สามารถลดความเสียหายจากอุทกภัยที่เกิดขึ้นได้ การกำหนดขอบเขตพื้นที่ (zoning) ในผังเมืองที่ชัดเจน โดยการระบุนำก่อสร้างอาคารหรือสิ่งปลูกสร้างในพื้นที่บริเวณพื้นที่ต่ำที่จะเกิดโอกาสน้ำท่วมหรือในพื้นที่บริเวณที่เป็นทางน้ำไหลนั้น จะสามารถช่วยทำให้ความเสียหายที่จะเกิดจากอุทกภัยในจังหวัดปราจีนบุรีทั้งต่อประชาชนหรือโรงงานอุตสาหกรรมในพื้นที่ก็จะเกิดความเสียหายน้อยลงได้ (ดอน เครือหอม และบัญชา ขวัญยืน, 2560, หน้า 70-71; คุณเอ (นามสมมุติ), 2560)

“ผังเมืองเองก็ได้ศึกษาและกำหนดขอบเขตพื้นที่ไว้ ห้ามมีการก่อสร้างโรงงาน เพราะเป็นพื้นที่รองรับน้ำมารวมตัวกัน หรือบางพื้นที่เป็นทางน้ำไหลก็ห้ามก่อสร้างเช่นกัน เพราะถ้าหากก่อสร้างไปเกิดน้ำท่วมก็จะส่งผลกระทบต่อจังหวัดด้วย แต่ก็ยังมีคนมาขอให้เราเปลี่ยนสีเพื่อให้เข้าไปตั้งโรงงานหรือสร้างบ้านก็มี แต่เราก็บอกเหตุผลไปว่าทำไมถึงกำหนดห้ามในพื้นที่ตรงนั้น ” (คุณเอ (นามสมมุติ), 2560)

⁸ ตำบลบางเตชะ เกิดเหตุการณ์น้ำท่วม เมื่อเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2554

งานศึกษาของ ดอน เครือหอม และบัญชา ขวัญยืน (2560) ได้ระบุถึง สาเหตุของปัญหา อุทกภัยที่สำคัญที่เกิดขึ้นกับจังหวัดปราจีนบุรี ได้แก่ ด้านลักษณะกายภาพของจังหวัด มีโครงสร้าง ป้องกัน/บริหารจัดการที่มีอยู่ชำรุด ขาดแคลนอ่างเก็บน้ำในการชะลอน้ำหลาก ลำน้ำตื้นเขิน/มีการกัด ขวางทางน้ำ และโครงสร้างในการบริหารจัดการและการป้องกันน้ำท่วมยังไม่เพียงพอกับปริมาณน้ำ หลาก รวมถึงในด้านการบริหารจัดการของจังหวัด ก็ยังมีปัญหาการเฝ้าระวังสถานการณ์ การ คาดการณ์ยังไม่เหมาะสมและเพียงพอทำให้การบริหารจัดการองค์ประกอบต่าง ๆ และยังมีการใช้ ที่ดินบางส่วนที่ไม่สอดคล้องกับการระบายน้ำและบริหารจัดการน้ำ

สำหรับเหตุการณ์อุทกภัยที่เกิดขึ้นในช่วงระหว่างปี พ.ศ. 2555-2560 มีเหตุการณ์อุทกภัย ที่สำคัญ ดังนี้

3.1) เหตุการณ์อุทกภัยในเดือนตุลาคม พ.ศ. 2555 เป็นเหตุการณ์อุทกภัยที่เกิดขึ้นใน อำเภอศรีมหาโพธิ และอำเภอกบินทร์บุรี เป็นสองอำเภอที่มีอุตสาหกรรมตั้งอยู่จำนวนมากในจังหวัด ปราจีนบุรี เหตุการณ์นี้มีสาเหตุมาจากมวลน้ำจากจังหวัดสระแก้ว และนครนายก ได้ไหลมายังอำเภอ ศรีมหาโพธิ ก่อนเข้าสู่แม่น้ำปราจีนบุรี และได้ไหลเข้าท่วมอำเภอกบินทร์บุรี จนทำให้ถนนทางเข้า หมู่บ้านบ้านวังชัน ตำบลวังกุ้ง ขาดเป็นระยะทางยาวประมาณ 30 กิโลเมตร จนชาวบ้านในหมู่บ้านถูก ตัดขาดจากโลกภายนอก และยังส่งผลต่อโรงงานอุตสาหกรรมบางส่วนในพื้นที่ (ไทยรัฐออนไลน์, 2555)

3.2) เหตุการณ์อุทกภัยในเดือนตุลาคม พ.ศ. 2556 เป็นเหตุการณ์อุทกภัยที่เกิดขึ้นใน หลายพื้นที่และหลายอำเภอในจังหวัดปราจีนบุรี โดยพื้นที่ที่พบสถานการณ์อุทกภัยหนักที่สุด ได้แก่ พื้นที่บริเวณศูนย์ราชการเก่า ฝั่งตรงข้ามของแม่น้ำบางปะกง พื้นที่นี้อยู่นอกเขตเทศบาลและอยู่ใน พื้นที่ต่ำ ทำให้น้ำทะเลลักแนวป้องกันและเอ่อล้นทะลักเข้าท่วมบ้านเรือนประชาชนและหน่วยงาน ราชการหลาย ๆ แห่ง ไม่ว่าจะเป็นโรงเรียนปราจิณราษฎรอำรุง, โรงเรียนปราจีนกัลยาณี และ สำนักงานเกษตรจังหวัด เป็นต้น (ประชาชาติธุรกิจออนไลน์, 2556)

ส่วนอำเภอที่มีอุตสาหกรรมจำนวนมากอย่าง อำเภอกบินทร์บุรี เป็นพื้นที่หนึ่งที่ประสบ ปัญหาอุทกภัยในปีดังกล่าวหลายครั้ง โดยพบว่าน้ำได้เข้าท่วมพื้นที่ทางการเกษตรและที่อยู่อาศัยของ ประชาชนในวงกว้าง ถนนบางจุดมีน้ำท่วม จุดที่ลึกและเป็นอุปสรรคต่อการเดินทางมากที่สุดอยู่ บริเวณแยกประจันตคาม โดยที่นางสาวจิตรา พรหมชุตินา ผู้ว่าราชการจังหวัดปราจีนบุรี ได้กล่าวถึง สถานการณ์อุทกภัยในเดือนตุลาคม พ.ศ. 2556 ดังกล่าวว่า

“ตัวเลขความเสียหายในเบื้องต้น พื้นที่การเกษตรได้รับความเสียหาย ประมาณ 2 แสนกว่าไร่ มีประชาชนได้รับความเดือดร้อน 5.2 หมื่นครัวเรือน มีถนนสายหลักและสายรองเสียหายรวมกว่า 500 เส้นทาง คาดว่าอีกไม่เกิน

1 เดือนน้ำจะแห้งทุกพื้นที่” (จิตรา พรหมชุติมา อ้างถึงใน ประชาชาติธุรกิจออนไลน์, 2556)

จากคำกล่าวดังกล่าวสะท้อนให้เห็นถึงความเสียหายและผลกระทบที่มีต่อประชาชนและกิจการต่าง ๆ ในพื้นที่จังหวัดปราจีนบุรีจากปัญหาอุทกภัยที่เกิดขึ้น โดยนอกจากประชาชนทั่วไปแล้ว โรงงานอุตสาหกรรมในพื้นที่จังหวัดปราจีนบุรีก็ได้รับผลกระทบเช่นเดียวกัน โดยที่นายประเสริฐ บุญชัยสุข รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม กล่าวถึงเหตุการณ์ครั้งดังกล่าวว่า

“พื้นที่ที่เป็นห่วงมากที่สุดขณะนี้คือที่นิคมอุตสาหกรรม 304 ที่จังหวัดปราจีนบุรี ซึ่งได้สั่งการให้อธิบดีกรมโรงงานและอุตสาหกรรมจังหวัดปราจีนบุรีประสานงานกับผู้ว่าการนิคมอุตสาหกรรมให้เฝ้าระวังอย่างใกล้ชิดและให้นำเขื่อนเคลื่อนที่ติดตั้งได้เร็ว ไปสำรองไว้แล้ว ซึ่งเขื่อนติดตั้งเร็วนี้มีความสูง 1.20 เมตร ถ้าซ้อนกัน 2 อันจะสูง 2.40 เมตร มีขนาดความยาว 20 กิโลเมตร ซึ่งได้ทำการแบ่งไว้ที่เขตอุตสาหกรรมสหรัตนนครที่ความยาว 6 กม. จะเหลือประมาณ 14 กม. นำไปติดตั้งที่นิคมอุตสาหกรรม 304 คาดว่าน่าจะพอเพียงในการดูแลป้องกันถ้ามีน้ำหลากเข้ามาในนิคมฯ อย่างไรก็ตามได้สั่งการให้เฝ้าระวัง ตลอด 24 ชั่วโมง ขณะเดียวกันได้สั่งการให้ทุกนิคมอุตสาหกรรมทั่วประเทศตั้งคณะกรรมการแก้ไขปัญหาและเฝ้าติดตามอย่างใกล้ชิด” (ประเสริฐ บุญชัยสุข อ้างถึงใน สำนักข่าวไทย, 29 กันยายน 2556)

3.3) เหตุการณ์แนวเขื่อนป้องกันตลิ่งชำรุดในเดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2558 เป็นเหตุการณ์เขื่อนที่สร้างป้องกันตลิ่งแม่น้ำปราจีนบุรี ตรงข้ามกับโรงพยาบาลศูนย์สุขภาพ ในจังหวัดปราจีนบุรีเกิดชำรุด มีความยาวประมาณ 130 เมตร โดยที่ตลิ่งเกิดการยุบตัวของพื้นดิน ลึกลงไปประมาณ 2 เมตรและดินส่วนล่างของพื้นมีการสไลด์ตัวลงไปแม่น้ำปราจีนบุรี พื้นคอนกรีตแตกเสียหาย มองเห็นแนวเสาเข็มโผล่ขึ้นมาบรื้อยตันอย่างชัดเจน รอยร้าวของพื้นที่ทรุดตัวลงกินพื้นที่ออกมาประมาณ 20 เมตร จนถึงขอบแนวถนนทางเข้าวัด ซึ่งเขื่อนดังกล่าวเพิ่งสร้างเสร็จได้เพียง 2 เดือน และมีการตรวจรับงานเรียบร้อยแล้ว โดยที่นางสาวจิตรา พรหมชุติมา ผู้ว่าราชการจังหวัดปราจีนบุรี กล่าวถึงสาเหตุของการชำรุดของแนวเขื่อนป้องกันตลิ่งว่า (ไทยรัฐออนไลน์, 2558)

“เนื่องจากปัญหาที่น้ำในแม่น้ำปราจีนลดต่ำลงมาก ส่งผลให้เกิดดินสไลด์ซึ่งต้องรอให้ระดับน้ำทรงตัว หลังจากนั้นจะให้ผู้รับเหมาปรับผิวดิน เนื่องจากอยู่ในระยะเวลารับประกัน โดยเขื่อนดังกล่าวเป็นเขื่อน ที่ป้องกันถนนทางเข้าวัดบางกระเบา พระอารามหลวง ส่วนเรื่องสเปกของการก่อสร้าง มีการ

ก่อสร้างตามรูปแบบทุกประการ จากการสอบถามรายละเอียดในเบื้องต้น ทราบว่า เป็นงบประมาณของกรมโยธาธิการ งบประมาณต่อเนื่อง 2 ปี ตั้งแต่ ปี 2557-2558 จำนวนกว่า 11 ล้านบาท สร้างเสร็จเมื่อประมาณเดือน เมษายนที่ผ่านมา” (จิตรา พรหมชุติมา อ่างถึงใน ไทยรัฐออนไลน์, 2558)

จากการอธิบายถึงสาเหตุข้างต้น จึงแสดงให้เห็นถึงการบริหารจัดการควบคุมอุทกภัยที่เกิดขึ้น ไม่สามารถควบคุมแนวโน้มความเสียหายที่จะเกิดขึ้นจากอุทกภัยได้ ทั้งในช่วงเวลาที่มีอุทกภัยหรือในช่วงเวลาที่ปริมาณน้ำน้อยในพื้นที่ก็ตาม ซึ่งเหตุการณ์ดังกล่าว ได้สร้างปัญหาความขัดแย้งเกิดขึ้นในพื้นที่ในเรื่องการจัดการน้ำที่จังหวัดปราจีนบุรี ซึ่งเป็นเหตุการณ์ความขัดแย้งในเรื่องการจัดการน้ำของภาครัฐที่เกิดขึ้นเช่นเดียวกับในช่วงปี พ.ศ. 2556 ที่ชาวบ้านในจังหวัดปราจีนบุรีที่ได้รับผลกระทบจากอุทกภัย ได้มีความพยายามทำลายคันกั้นน้ำที่ทางเทศบาลสร้างไว้เพื่อป้องกันเขตเศรษฐกิจไม่ให้อุทกภัยน้ำท่วม โดยชาวบ้านมีมุมมองต่อการบริหารจัดการน้ำของภาครัฐที่เลือกป้องกันพื้นที่ทางเศรษฐกิจมากกว่าการจัดการที่มีความเท่าเทียมกัน ส่วนแนวคันดินที่เป็นปัญหาความขัดแย้งพบว่า มีร่องรอยถูกขุดเป็นช่องให้น้ำไหลผ่านได้หลายจุด และมีจุดใหญ่เป็นช่องกว้างประมาณ 20 เมตร ซึ่งในการเจรจาตกลงกันได้ว่า ทางเทศบาลจะไม่เข้าไปอุดรอยรั่วนี้ ส่วนสถานการณ์ในภาพรวมพื้นที่รอบเมือง ซึ่งเป็นชั้นนอกของเขตเทศบาลถูกน้ำท่วมเต็มพื้นที่ เพราะอยู่ริมฝั่งแม่น้ำปราจีนบุรี และไม่มีแนวคันกั้นน้ำ (ไทยรัฐออนไลน์, 2558; ThaiPBS News, 2556ข)

ดังนั้น จากเหตุการณ์อุทกภัยข้างต้น รวมถึงปัญหาการรุกล้ำพื้นที่สีเขียวและพื้นที่ทางการเกษตรกรรมที่เกิดขึ้นแล้วแต่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดวางผังเมืองในพื้นที่จังหวัดปราจีนบุรีทั้งสิ้น ซึ่งกระบวนการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมใหม่จำเป็นต้องพิจารณาในประเด็นเรื่องของผังเมืองร่วมด้วย

4) ปัญหาน้ำเน่าเสียและการลักลอบทิ้งขยะจากโรงงานอุตสาหกรรม

จังหวัดปราจีนบุรีถือเป็นจังหวัดหนึ่งที่มีแหล่งน้ำธรรมชาติไหลผ่านจำนวนมาก โดยได้มีโรงงานอุตสาหกรรมบางส่วนได้เข้าไปก่อสร้างและตั้งใกล้กับพื้นที่แหล่งน้ำธรรมชาติของจังหวัดปราจีนบุรี จนเกิดปัญหาของการลักลอบปล่อยน้ำเสียของโรงงานไปยังแหล่งน้ำธรรมชาติทำให้เกิดน้ำเน่าเสียหรือเกิดปัญหาระบบนิเวศของน้ำมีปัญหา ตัวอย่างเช่น เหตุการณ์ในเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2554 แม่น้ำปราจีนบุรีเกิดน้ำเน่าเสีย ส่งผลให้มีฝูงกิ้งและปลานานาชนิด วายหนีน้ำเน่าเข้าไปล่าคลองเกาะลอย หมู่ 7 ตำบลบางแตน อำเภอบ้านสร้าง แต่กลับไปเจอน้ำในคลองเน่าเสียอีก ทำให้กิ้งและปลา โดยเฉพาะฝูงปลากะเบน ประมาณ 7-8 ตัว ได้ลอยขึ้นสู่ผิวน้ำตลอดเวลา หรือเหตุการณ์ในเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2559 มีการลักลอบปล่อยน้ำเน่าเสียจำนวนมากศาลลงในนาข้าวพื้นที่รวมมากกว่า 10,000 ไร่ และในแหล่งน้ำธรรมชาติที่ใช้ผลิตประปาในอำเภอกบินทร์บุรี โดยน้ำมีลักษณะเป็นน้ำเสีย มีสีดำคล้ำ รวมถึงเหตุการณ์ในเดือนธันวาคม พ.ศ. 2559

ได้มีการร้องทุกข์จากชาวบ้านต่อนายกองค้การบริหารส่วนตำบลวังตาล อำเภอภินทร์เนื่องจากชาวบ้านได้พบมีการลักลอบปล่อยน้ำเน่าเสียลงคลองยาง ซึ่งเป็นคลองธรรมชาติที่มีต้นกำเนิดไหลมาจากอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่มรดกโลก โดยพบน้ำมีสภาพมีสีดำ กลิ่นเหม็นฉุนรุนแรง มีลักษณะคล้ายคราบน้ำมันแขวนลอยเป็นฝ้าจับบนผิวน้ำ และยังพบน้ำเน่าเสียกระจายเข้าพื้นที่ทุ่งนาข้าวนาปีของชาวนาที่กำลังออกรวงให้ผลผลิตรอการเก็บเกี่ยว บนเนื้อที่รวมมากกว่า 10,000 ไร่ (ไทยรัฐออนไลน์, 2554; ข่าวสดออนไลน์, 2559ข; มติชนออนไลน์, 2559ข)

โดยปัญหาน้ำเน่าเสียนั้นหลายเหตุการณ์เกิดขึ้นจากการลักลอบการปล่อยน้ำเสียจากโรงงานลงแหล่งน้ำธรรมชาติโดยตรง หรือในบางกรณีก็มีการลักลอบไปปล่อยยังสถานที่ต่าง ๆ อย่างเช่น กรณีของบริษัทสหพัฒนาอินเตอร์โฮลดิ้ง จำกัด (มหาชน) ตามหนังสือที่ ปจ 00377/2143 ลงวันที่ 23 ธันวาคม 2559 เรื่อง แจ้งการกระทำผิดตามพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535 เรียงกรรมการผู้จัดการบริษัทสหพัฒนาอินเตอร์โฮลดิ้ง จำกัด (มหาชน) โดยมีรายละเอียดว่า....ตามที่ท่านประกอบกิจการโรงงาน โรงงานบำบัดน้ำเสียรวมได้ 8,000 ลูกบาศก์เมตรต่อวัน ตั้งอยู่ ณ เลขที่ 111/1 หมู่ 3 ถนนสุวรรณศร ตำบลภินทร์ อำเภอภินทร์บุรี ทะเบียนโรงงานเลขที่ 3-101-1/44 ปจ. นั้น พนักงานเจ้าหน้าที่ได้ตรวจสอบ เก็บตัวอย่างน้ำทิ้งออกจากระบบระบาย ออกนอกโรงงาน เมื่อวันที่ 29 พฤศจิกายน พ.ศ. 2559 ปรากฏว่าผลวิเคราะห์คุณสมบัติน้ำทิ้ง ไม่เป็นไปตามประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2539) อันมีบทกำหนดโทษตามมาตรา 45 แห่ง พ.ร.บ.โรงงาน พ.ศ. 2535 ต้องระวางโทษปรับไม่เกิน 200,000 บาท ตามรายละเอียดที่ส่งมาด้วยพร้อมนี้ (มติชนออนไลน์, 2559ข)

ส่วนปัญหาของการลักลอบทิ้งขยะจากโรงงานอุตสาหกรรมในพื้นที่จังหวัดปราจีนบุรีนั้น ได้เกิดขึ้นในหลายกรณี ซึ่งส่งผลกระทบต่อชาวบ้านในพื้นที่ โดยกรณีตัวอย่างปัญหาการลักลอบทิ้งขยะจากโรงงานอุตสาหกรรมในจังหวัดปราจีนบุรีที่สำคัญ คือ กรณีที่กรมสอบสวนคดีพิเศษร่วมตรวจสอบการทิ้งขยะอันตรายจากอุตสาหกรรม กับกรมโรงงานอุตสาหกรรม โดยมีรายงานว่ามิใช่ไม่ผ่านการบำบัดมากถึง 31 ล้านตันต่อปี และได้พบการลักลอบนำสารเคมีมาทิ้งในบ่อลูกรังร้าง ในตำบลบ้านพระ อำเภอเมือง ซึ่งเมื่อได้มีการตรวจสอบความเกี่ยวข้องในเหตุการณ์ครั้งนี้กับ บริษัท โพรเฟสชั่นแนล เวสต์เทคโนโลยี ซึ่งประกอบกิจการปรับคุณภาพของเสียรวม คัดแยก และฝังกลบสิ่งปฏิกูลหรือวัสดุไม่ใช้แล้ว ซึ่งบริษัท โพรเฟสชั่นแนล เวสต์เทคโนโลยีประกอบกิจการที่ตำบลโนนหมากเต็ง อำเภอดอนนาค จังหวัดสระแก้ว (ThaiPBS News, 2556ก)

5) ปัญหาสารเคมีรั่วไหลจากโรงงานอุตสาหกรรม

เป็นปัญหาสำคัญที่เกี่ยวข้องกับปัญหาคุณภาพและมาตรฐานของโรงงานอุตสาหกรรมในพื้นที่จังหวัดปราจีนบุรี เนื่องจาก โรงงานอุตสาหกรรมบางส่วนได้มีการลักลอบตั้งโรงงานหรือละเลย

บางขั้นตอนในการจัดการมาตรฐานของโรงงานอุตสาหกรรมตามที่กฎหมายกำหนด เช่น กรณีเหตุการณ์เมื่อเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2559 ที่ประชาชนบริเวณบ้านบุยายใบ หมู่ 4 ตำบลท่าตุม อำเภอศรีมหาโพธิ์ ได้รับผลกระทบจากการมีสารเคมีรั่วไหลออกมาจากโรงงาน ในเขตอุตสาหกรรม 304 ส่งผลทำให้มีประชาชนสุดคมสารเคมีเขาไป เกิดอาการหายใจไม่ออก และอาเจียนออกมาเป็นเลือด จากการตรวจสอบพบเป็นโรงงานของบริษัทซันชาย ไบโอเทค อินเตอร์เนชั่นแนล จำกัด เป็นโรงงานผลิตกรดมะนาว ซึ่งมีชาวจีนเป็นเจ้าของ ก่อนหน้านั้นได้มีกรดกำมะถันรั่วไหลออกมาจากโรงงาน และได้ฟุ้งกระจายไปทั่วทั้งหมู่บ้าน รวมทั้งโรงงานที่อยู่ข้างเคียงได้รับผลกระทบเป็นจำนวนมาก (ข่าวสด, 2559ก; ไทยรัฐออนไลน์, 2559)

จากปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาอุตสาหกรรมในจังหวัดปราจีนบุรีต่าง ๆ ข้างต้นล้วนแล้วแต่สร้างผลกระทบในด้านลบต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมและการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมของจังหวัดปราจีนบุรีในอนาคต โดยเฉพาะบางประเด็นทำให้ประชาชนรู้สึกถึงผลกระทบด้านลบจากการเกิดขึ้นอุตสาหกรรมในพื้นที่ ดังนั้น การพัฒนาและการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมจำเป็นต้องพิจารณาถึงประเด็นปัญหาต่าง ๆ ข้างต้นเพื่อแนวทางการพัฒนานิคมอุตสาหกรรมเพื่ออยู่ร่วมกับประชาชนในระบบนิเวศและสภาพแวดล้อมเดียวกันอย่างยั่งยืน

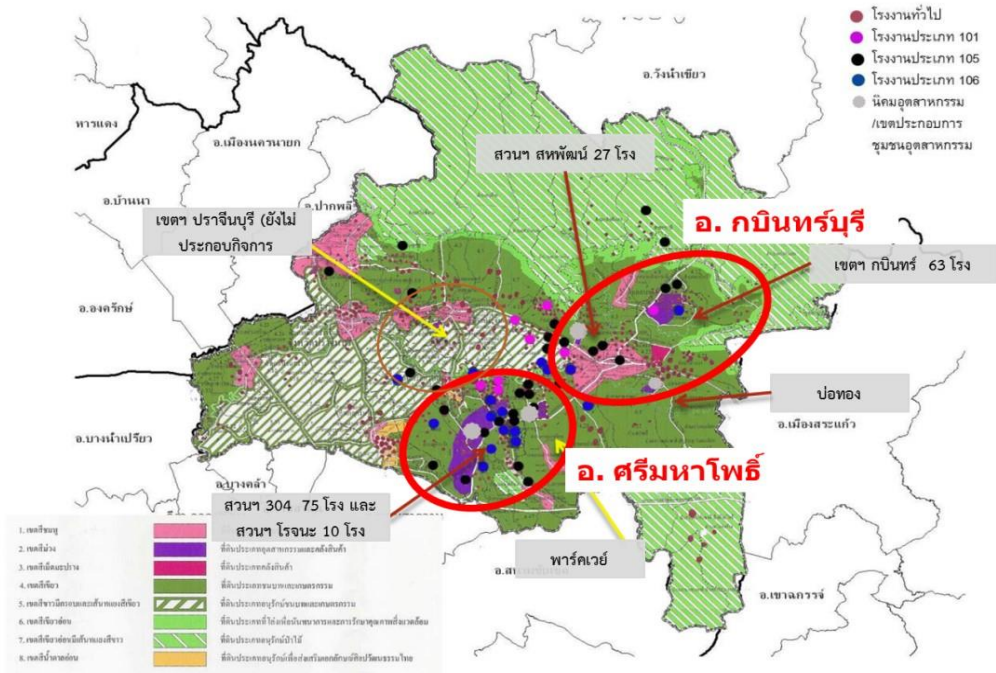
5. ภาพรวมของสถานการณ์ด้านอุตสาหกรรมของจังหวัดปราจีนบุรีในช่วงปัจจุบัน

สถานการณ์ด้านอุตสาหกรรมของจังหวัดปราจีนบุรีในช่วงปัจจุบัน โดยภาพรวมจังหวัดปราจีนบุรี มีพื้นที่โรงงานอุตสาหกรรมตั้งอยู่ใน 2 อำเภอหลักที่สำคัญ ประกอบด้วย อำเภอภินทรบุรี และอำเภอศรีมหาโพธิ์ โดยทั้ง 2 อำเภอดังกล่าวเป็นพื้นที่รองรับการพัฒนาอุตสาหกรรมจากภาคเอกชน ตั้งอยู่บริเวณบนแนวเส้นทางถนนทางหลวงหมายเลข 304 และ 33 ทำให้อุตสาหกรรมทั้งสองแห่งสามารถเดินทางคมนาคมและขนส่งบนเส้นทางถนนทางหลวงทั้งสองเส้นทางเป็นการคมนาคมและขนส่งหลักที่สำคัญ (กลุ่มงานยุทธศาสตร์และข้อมูลเพื่อการพัฒนาจังหวัด สำนักงานจังหวัดปราจีนบุรี, 2561, หน้า 33; ศูนย์พัฒนาเมืองอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ, 2557)

จังหวัดปราจีนบุรี ถือเป็นจังหวัดหนึ่งที่มีการขยายตัวทางด้านอุตสาหกรรมอย่างรวดเร็วเป็นผลมาจากการเคลื่อนย้ายฐานการผลิตมาจากจังหวัดกรุงเทพฯ และจังหวัดใกล้เคียง เข้ามาลงทุนตั้งโรงงานอุตสาหกรรมในเขตจังหวัดปราจีนบุรี โดยข้อมูลผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดปราจีนบุรีแสดงให้เห็นถึงการเติบโตของการผลิตในภาคอุตสาหกรรมที่ขยายตัวสูงขึ้นเรื่อย ๆ โดยเฉพาะข้อมูลผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดปราจีนบุรีในปี พ.ศ. 2557 ได้ปรากฏตัวเลขผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดปราจีนบุรีรวมทุกสาขาจำนวนทั้งสิ้น 217,105.75 ล้านบาท โดยแบ่งเป็นตัวเลขผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดเฉพาะรายสาขาอุตสาหกรรมมากถึง 164,405.11 ล้านบาท ทำให้สาขาการผลิต

ภาคอุตสาหกรรมมีส่วนของตัวเลขผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดที่สูงมากกว่าสาขาการผลิตอื่น ๆ ภายในจังหวัดปราจีนบุรี (ศูนย์พัฒนาเมืองอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ, 2557)

รูปภาพที่ 2.4 พื้นที่โรงงานอุตสาหกรรมของจังหวัดปราจีนบุรี

ที่มา: ศูนย์พัฒนาเมืองอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ, 2557.

ประเภทของโรงงานอุตสาหกรรมที่มาตั้งในจังหวัดปราจีนบุรีส่วนใหญ่ เป็นโรงงานอุตสาหกรรมประเภทที่ใช้แรงงานจำนวนมาก โดยมีประเภทอุตสาหกรรมที่สำคัญ ประกอบด้วย

1) อุตสาหกรรมกระดาษและผลิตภัณฑ์กระดาษ เกี่ยวกับการผลิตเยื่อกระดาษหรือกระดาษแข็ง ผลิตภาชนะจากกระดาษทุกชนิด กระดาษ ใส่กรองอากาศ เนื่องจากจังหวัดปราจีนบุรีเป็นจังหวัดที่วัตถุดิบมากโดยเฉพาะไม้ยูคาลิปตัส นอกจากนี้ยังมีการส่งเสริมการปลูกในแถบจังหวัดสระแก้ว และฉะเชิงเทราในบางพื้นที่ รวมทั้งจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เช่น สุรินทร์ บุรีรัมย์ อุบลราชธานี โรงงานผลิตกระดาษที่สำคัญในจังหวัดปราจีนบุรี ได้แก่ บริษัทในเครือแอ็ดวานซ์ อะโกร จำกัด (มหาชน)

2) อุตสาหกรรมไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ เป็นกิจการเกี่ยวกับการผลิต ประกอบ ดัดแปลง เครื่องมือหรือเครื่องไฟฟ้า เครื่องรับวิทยุ โทรทัศน์ เครื่องกระจายเสียง เครื่องเล่นแผ่นเสียง เครื่องกำเนิดไฟฟ้า ฮาร์ดดิสก์ไดร์ เป็นต้น โดยการประกอบกิจการส่วนใหญ่เป็นลักษณะการรับจ้างผลิตให้กับผู้ผลิตรายใหญ่

3) อุตสาหกรรมยานยนต์และชิ้นส่วน ซึ่งเป็นกิจการเกี่ยวกับการผลิต ประกอบ ดัดแปลง ยานยนต์ และชิ้นส่วน เช่น การผลิตชิ้นส่วนเครื่องยนต์ และรถยนต์ ของบริษัท สยามไอซิน จำกัด

บริษัท โอฮาซี เทคโนโลยี (ไทยแลนด์) จำกัด บริษัท คุราชิกิ สยามรับเบอร์ จำกัด และบริษัท ไทย จี เอ็ม บี จำกัด

โดยสถานการณ์ด้านอุตสาหกรรมของจังหวัดปราจีนบุรีในปี พ.ศ. 2560 จังหวัดปราจีนบุรี มีจำนวนโรงงานภายในพื้นที่จำนวนทั้งสิ้น 965 โรงงาน มีจำนวนแรงงานทั้งหมดในพื้นที่จำนวน 81,879 คน ซึ่งเงินลงทุนที่เกี่ยวข้องกับการผลิตในภาคอุตสาหกรรมของจังหวัดปราจีนบุรีมีมากถึง 236,507.22 ล้านบาท ซึ่งเป็นภาคเศรษฐกิจที่มีจำนวนการลงทุนที่มากที่สุดของจังหวัดปราจีนบุรี มากกว่าการลงทุนทางด้านภาคการเกษตรกรรม ภาคการท่องเที่ยวหรือภาคการบริการ (กลุ่มงาน ยุทธศาสตร์และข้อมูลเพื่อการพัฒนาจังหวัด สำนักงานจังหวัดปราจีนบุรี, 2561, หน้า 33)

เป็นที่ตั้งของสวนอุตสาหกรรม เขตอุตสาหกรรม นิคมอุตสาหกรรม ได้แก่

3.1) เขตประกอบการอุตสาหกรรม จำนวน 1 แห่ง คือ เขตประกอบการอุตสาหกรรม กบินทร์บุรี ตั้งอยู่ในอำเภอกบินทร์บุรี พื้นที่ 2,563 ไร่ จำนวน 75 โรงงาน

3.2) สวนอุตสาหกรรม จำนวน 3 แห่ง คือ สวนอุตสาหกรรมสหพัฒนาอินเตอร์โฮลดิ้ง ตั้งอยู่ใน อำเภอกบินทร์บุรี พื้นที่ 2,068 ไร่ จำนวน 35 โรงงาน สวนอุตสาหกรรม 304 อินดัสเตรียล ปาร์ค ตั้งอยู่ใน อำเภอศรีมหาโพธิ์ พื้นที่ 7,500 ไร่ จำนวน 124 โรงงาน และสวนอุตสาหกรรมโรจนะ อินดัสเตรียล เมเนจเม้นท์ ตั้งอยู่ใน อำเภอศรีมหาโพธิ์ พื้นที่ 3,998 ไร่ จำนวน 10 โรงงาน

3.3) นิคมอุตสาหกรรม จำนวน 1 แห่ง คือ นิคมอุตสาหกรรมไฮเทค กบินทร์บุรี ตั้งอยู่ในอำเภอกบินทร์บุรี พื้นที่ 1,075 ไร่ จำนวน 8 โรงงาน

โดยในปี พ.ศ. 2560 อุตสาหกรรมที่มีเงินลงทุนสูงสุดของจังหวัดปราจีนบุรี 5 อันดับแรก ได้แก่ กลุ่มผลิตเครื่องจักรและเครื่องกล เงินทุนรวม 99,165.10 ล้านบาท มีจำนวนโรงงานในพื้นที่ 37 โรงงาน กลุ่มผลิตยานพาหนะและอุปกรณ์รวมทั้งการซ่อมยานพาหนะและอุปกรณ์ เงินทุนรวม 27,795.08 ล้านบาท มีจำนวนโรงงานในพื้นที่ 82 โรงงาน กลุ่มผลิตกระดาษและผลิตภัณฑ์กระดาษ เงินทุนรวม 25,519.06 ล้านบาท มีจำนวนโรงงานในพื้นที่ 29 โรงงาน กลุ่มผลิตเครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์ เงินทุนรวม 13,711.18 ล้านบาท มีจำนวนโรงงานในพื้นที่ 52 โรงงาน และกลุ่มผลิตภัณฑ์โลหะ เงินทุนรวม 5,941.87 ล้านบาท มีจำนวนโรงงานในพื้นที่ 57 โรงงาน (กลุ่มงานยุทธศาสตร์ และข้อมูลเพื่อการพัฒนาจังหวัด สำนักงานจังหวัดปราจีนบุรี, 2561, หน้า 35)

ส่วนข้อมูลรายละเอียดของกลุ่มอุตสาหกรรมในจังหวัดปราจีนบุรี สามารถพิจารณาตามรายละเอียดตารางที่ 2.6

ตารางที่ 2.6 ข้อมูลกลุ่มอุตสาหกรรมในจังหวัดปราจีนบุรี

กลุ่มอุตสาหกรรม	เงินทุนรวม ⁹ (ล้านบาท)	แรงงานรวม (คน)	เครื่องจักร รวม (แรงม้า)	จำนวน โรงงาน
ผลิตภัณฑ์จากพืช	914.67	583	96,208	65
อุตสาหกรรมอาหาร	2,868.33	3,213	164,308	74
อุตสาหกรรมเครื่องดัดไม้	1,210.70	1,666	134,978	10
สิ่งทอ	3,474.53	3,993	103,037	31
อุตสาหกรรมเครื่องแต่งกายยกเว้นรองเท้า	1,214.89	6,744	12,853	17
ผลิตหนังสือและผลิตภัณฑ์จากหนังสือ	737.83	2,232	23,926	16
แปรรูปไม้และผลิตภัณฑ์จากไม้	2,710.58	991	151,652	40
เครื่องเรือนหรือเครื่องตกแต่งในอาคาร	152.75	1,832	8,355	31
ผลิตกระดาษและผลิตภัณฑ์กระดาษ	25,519.06	3,019	535,180	29
การพิมพ์	387.15	411	5,302	10
เคมีภัณฑ์และผลิตภัณฑ์เคมี	1,216.65	704	40,109	31
ผลิตภัณฑ์จากปิโตรเลียม	217.90	113	18,270	10
ยางและผลิตภัณฑ์ยาง	1,139.82	2,516	70,091	12
ผลิตภัณฑ์พลาสติก	5,808.81	4,362	83,075	67
ผลิตภัณฑ์อลูมิเนียม	5,941.87	1,211	44,565	57
ผลิตโลหะขั้นมูลฐาน	2,180.62	1,158	237,757	20
ผลิตภัณฑ์โลหะ	2,622.66	5,241	62,093	68
ผลิตเครื่องจักรและเครื่องกล	99,225.10	14,154	105,087	38
ผลิตเครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์	13,675.01	11,370	9,452,994	51
ผลิตยานพาหนะและอุปกรณ์รวมทั้งการซ่อม ยานพาหนะและอุปกรณ์	27,829.88	10,747	214,164	85
การผลิตอื่น ๆ	37,458.41	5,619	2,436,894	203
รวม	236,507.22	81,879	14,000,898	965

ที่มา: สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดปราจีนบุรี, อ้างถึงใน กลุ่มงานยุทธศาสตร์และข้อมูลเพื่อการพัฒนาจังหวัด สำนักงานจังหวัดปราจีนบุรี, 2561.

สถานการณ์แนวโน้มของการลงทุนในภาคอุตสาหกรรมของจังหวัดปราจีนบุรีมีแนวโน้มที่เติบโตมากขึ้น พิจารณาได้จากตัวเลขของโรงงานประกอบกิจการใหม่ และการขยายโรงงานในพื้นที่จังหวัดปราจีนบุรี ช่วงระหว่างปี พ.ศ. 2558-2560 มีมากขึ้น มีโรงงานประกอบกิจการใหม่ จำนวน

⁹ เงินทุนรวม หมายถึง สินทรัพย์ถาวรไม่รวมที่ดิน ได้แก่ อาคารและเครื่องจักร

147 โรงงาน เงินทุนรวม 36,533.05 ล้านบาท มีการขยายโรงงาน 95 โรงงาน เงินทุนรวม 55,040.84 ล้านบาท รวมเงินทุนทั้งสองประเภทเท่ากับ 91,573.88 ล้านบาท คิดเป็นสัดส่วนเงินลงทุนร้อยละ 31.25 ของเงินทุนภาคอุตสาหกรรมทั้งหมดของปราจีนบุรี ณ ปัจจุบัน สามารถพิจารณาตัวเลขของโรงงานประกอบกิจการใหม่ และการขยายโรงงานในพื้นที่จังหวัดปราจีนบุรี ช่วงระหว่างปี พ.ศ. 2558-2560 เพิ่มเติมได้จากตารางที่ 2.7

ตารางที่ 2.7 โรงงานประกอบกิจการใหม่และการขยายโรงงานในพื้นที่จังหวัดปราจีนบุรี ช่วงระหว่างปี พ.ศ. 2558-2560

ปี	โรงงานประกอบกิจการใหม่		ขยายโรงงาน		รวมเงินทุน (ล้านบาท)
	จำนวน (ราย)	เงินทุน (ล้านบาท)	จำนวน (ราย)	เงินทุน (ล้านบาท)	
2558	30	10,540.56	33	17,932.23	28,742.79
2559	61	16,555.44	31	25,948.67	42,504.11
2560	56	9,167.05	31	11,159.94	20,326.99

ที่มา: กลุ่มงานยุทธศาสตร์และข้อมูลเพื่อการพัฒนาจังหวัด สำนักงานจังหวัดปราจีนบุรี, 2561.

ส่วนประเด็นปัญหาโดยภาพรวมด้านอุตสาหกรรมของจังหวัดปราจีนบุรีในช่วงปัจจุบัน มีประเด็นหลักที่สำคัญได้แก่ ปัญหาด้านโครงสร้างพื้นฐานที่ชำรุดทรุดโทรมและไม่ได้มาตรฐาน ภาคอุตสาหกรรมขาดแรงงานที่มีฝีมือที่จำเพาะ ปัญหาการจัดการทรัพยากรน้ำภายในจังหวัด ปัญหาการจัดการกากอุตสาหกรรมและการลักลอบทิ้งกากอุตสาหกรรม ปัญหาประชากรแฝงและแรงงานเข้ามาในพื้นที่มาก เกิดปัญหาชุมชนแออัด ซึ่งเป็นสาเหตุสำคัญที่ก่อให้เกิดปัญหาอาชญากรรมและยาเสพติด และการบริการทางด้านสาธารณสุขตามมา (ศูนย์พัฒนาเมืองอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ, 2557)

6. แนวโน้มอุตสาหกรรมของจังหวัดปราจีนบุรีในอนาคต

จากข้อมูลเกี่ยวกับพัฒนาการและสถานการณ์ของอุตสาหกรรมในจังหวัดปราจีนบุรีข้างต้น ได้นำมาสู่การวิเคราะห์ถึงแนวโน้มอุตสาหกรรมของจังหวัดปราจีนบุรีที่จะเกิดขึ้นในอนาคต เพื่อเป็นส่วนหนึ่งในการนำไปสู่การพิจารณาถึงกระบวนการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมใหม่ของจังหวัดปราจีนบุรี

สำหรับข้อมูลที่สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดปราจีนบุรี (2560) ได้จัดทำขึ้นเพื่อวิเคราะห์ถึงแนวโน้มของการพัฒนาอุตสาหกรรมของจังหวัดปราจีนบุรีในอนาคต พิจารณาได้จากข้อมูลการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาอุตสาหกรรมจังหวัดปราจีนบุรี ประจำปี พ.ศ. 2561-2564 ที่ได้แบ่งการวิเคราะห์ออกเป็น 4 ประเด็น พิจารณาได้จากตารางที่ 2.8

ตารางที่ 2.8 การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมแนวโน้มอุตสาหกรรมในจังหวัดปราจีนบุรี

โอกาส (Opportunities)	อุปสรรค (Threats)	จุดแข็ง (Strengths)	จุดอ่อน (Weaknesses)
ยุทธศาสตร์ของจังหวัด ส่งเสริมการพัฒนาอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ	การค้าโลกมีการแข่งขันรุนแรง มีกฎกติกาใหม่เกิดขึ้นตลอดเวลา	ทำเลที่ตั้งเหมาะสมในด้านคมนาคม	ข้อมูลสารสนเทศด้านอุตสาหกรรมยังไม่พอ
ได้รับการสนับสนุนจากเครือข่ายสถานศึกษาที่มีศักยภาพ	ภาวะเศรษฐกิจโลกส่งผลกระทบต่อภาคอุตสาหกรรม	มีนิคม/สวน/เขตประกอบการอุตสาหกรรม	แรงงานในพื้นที่ขาดทักษะทางภาษาต่างประเทศ
การรวมกลุ่มประเทศอาเซียน ก่อให้เกิดโอกาสทางธุรกิจ	กฎหมายบางฉบับไม่เอื้อต่อการลงทุนในอุตสาหกรรมบางประเภท	มีสถาบันการศึกษาในพื้นที่ที่มีพร้อม	ไม่มีงานวิจัยที่สามารถนำมาใช้ในพัฒนาอุตสาหกรรมและนวัตกรรม
จังหวัดอยู่ในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตามกลุ่มอุตสาหกรรมเป้าหมาย (ซูเปอร์คลัสเตอร์)	นโยบายของกลุ่มประเทศ CLMV ส่งผลต่อการเคลื่อนย้ายการลงทุนออกจากจังหวัด	เป็นแหล่งทรัพยากรทางธรรมชาติที่สมบูรณ์ เหมาะแก่การพัฒนาอุตสาหกรรมแปรรูปการเกษตร	ภาคประชาชนสังคมขาดความเชื่อมั่นในการกำกับดูแลด้านสิ่งแวดล้อมในจังหวัด
ยุทธศาสตร์สินค้าเกษตรปลอดภัย และนโยบายอุตสาหกรรม 4.0	ขาดระบบขนส่งและบริการสาธารณะ	กลุ่มอุตสาหกรรมในพื้นที่มีศักยภาพในการแข่งขันในตลาดโลก	
มีการส่งเสริมจากหน่วยงานด้านอุตสาหกรรม	ผู้ประกอบการบางกลุ่มประสบปัญหากับบริษัทผู้จำหน่ายไฟฟ้าของเอกชน	ภาคอุตสาหกรรมมีการขยายตัวรองรับต่อการเพิ่มขึ้นของตลาดแรงงาน	
การประกาศนโยบายประเทศไทย 4.0			
เป็นการสร้างโอกาสในการพัฒนาทางด้านอุตสาหกรรม			
มีนโยบายส่งเสริมการลงทุนเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษในรูปแบบคลัสเตอร์			

ที่มา: สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดปราจีนบุรี, 2560.

โดยจากข้อมูลพัฒนาการและสถานการณ์ของอุตสาหกรรมในจังหวัดปราจีนบุรีและการวิเคราะห์ของสำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดปราจีนบุรีข้างต้น ได้แสดงให้เห็นถึงทิศทางการเติบโตและการขยายตัวของการลงทุนในภาคอุตสาหกรรมของจังหวัดปราจีนบุรีเรื่อยมา ซึ่งแนวโน้มในอนาคตของอุตสาหกรรมในจังหวัดปราจีนบุรีก็มีทิศทางที่จะมีการเติบโตที่มากขึ้น เช่นเดียวกับทิศทางของรัฐบาลที่ได้มีความต้องการพัฒนาอุตสาหกรรมของประเทศไปสู่คลื่นใหม่ (next industrialization wave) ผ่านการพัฒนาอุตสาหกรรมตามเขตพื้นที่ (industry zones) ต่าง ๆ (Ono, 2018; Asian Development Bank, 2015) ซึ่งปัจจัยที่สำคัญที่จะมีส่วนเกี่ยวข้องกับแนวโน้มการพัฒนาอุตสาหกรรมในจังหวัดปราจีนบุรีในอนาคต ประกอบด้วย

6.1 ปัจจัยภายในประเทศ

โดยปัจจัยภายในประเทศและพื้นที่จังหวัดปราจีนบุรีที่สำคัญ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับแนวโน้มการพัฒนาอุตสาหกรรมในจังหวัดปราจีนบุรีในอนาคต ประกอบด้วย

6.1.1 ยุทธศาสตร์การส่งเสริมทางด้านอุตสาหกรรมของรัฐบาล จังหวัดปราจีนบุรีเป็นจังหวัดหนึ่งที่ถูกกำหนดให้เป็นพื้นที่เป้าหมายสำหรับการพัฒนาอุตสาหกรรมของรัฐบาลในยุทธศาสตร์การพัฒนาอุตสาหกรรมฉบับต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็น ยุทธศาสตร์การพัฒนาอุตสาหกรรมระยะ 20 ปี ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2560-2579 หรือแผนยุทธศาสตร์การพัฒนากายใต้โครงการระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออก (Eastern Economic Corridor: EEC) โดยทั้งสองแผนยุทธศาสตร์ดังกล่าวเป็นแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาอุตสาหกรรมระยะยาวที่ถูกกำหนดขึ้นในช่วงรัฐบาลของนายกรัฐมนตรี พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ซึ่งได้วางให้จังหวัดปราจีนบุรีพื้นที่รองรับการย้ายฐานการผลิตของโรงงานอุตสาหกรรมทั้งในประเทศและต่างประเทศ นอกจากนี้แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาอื่น ๆ ทั้งในระดับประเทศ ระดับภูมิภาค หรือระดับจังหวัด รวมถึงการกำหนดเขตเศรษฐกิจพิเศษ ซุปเปอร์คลัสเตอร์ ก็ยังกำหนดประเด็นการพัฒนาอุตสาหกรรมของจังหวัดปราจีนบุรีไว้เป็นส่วนหนึ่งในยุทธศาสตร์การพัฒนาอีกด้วย (ฐานเศรษฐกิจ, 2559; ประชาชาติธุรกิจออนไลน์, 2560)

อย่างไรก็ตาม ยุทธศาสตร์การพัฒนาอุตสาหกรรมในจังหวัดปราจีนบุรีที่ผ่านมา ยังเป็นยุทธศาสตร์การพัฒนาที่ถูกกำหนดขึ้นจากรัฐบาลส่วนกลางลงมา อันเป็นลักษณะแบบบนลงล่าง (top-down) ทำให้เกิดนโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมแบบรวมศูนย์ (Industrial Decentralization Policies) ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อสภาพปัญหาที่จะเกิดต่อจังหวัดปราจีนบุรีได้ในอนาคตทั้งเป็นยุทธศาสตร์ที่ไม่เหมาะสมต่อพื้นที่กับการกระจายตัวของการพัฒนา (Pansuwan, 2010)

6.1.2 การเคลื่อนย้ายฐานการผลิตเข้ามายังภายในจังหวัด เป็นผลมาจากการที่บริษัท โรงงานอุตสาหกรรมต่าง ๆ ได้ย้ายฐานการผลิตเข้ามายังจังหวัดปราจีนบุรี เนื่องจาก 2 สาเหตุที่สำคัญ

คือ ฐานการผลิตเดิมมีความเสี่ยงต่ออุทกภัยจากเหตุการณ์อุทกภัยที่ภาคกลาง และสาเหตุจากการขยายตัวของฐานการผลิตใหม่ที่รวดเร็วทำให้เกิดการกระจุกตัว เช่น ฐานการผลิตที่จังหวัดระยอง กรุงเทพฯ และปริมณฑล จึงต้องมีการย้ายฐานการผลิตไปยังพื้นที่หรือภูมิภาคอื่น ๆ ซึ่งหนึ่งในพื้นที่สำคัญที่มีการเคลื่อนย้าย คือ จังหวัดปราจีนบุรีที่มีเส้นทางคมนาคมขนส่งเชื่อมโยงกับพื้นที่อุตสาหกรรมที่สำคัญในภาคตะวันออกและยังเป็นพื้นที่ที่มีทรัพยากรที่เหมาะสมกับการจัดตั้งโรงงานอุตสาหกรรม จึงทำให้มีการเคลื่อนย้ายฐานการผลิตของบริษัทโรงงานอุตสาหกรรมต่าง ๆ โดยเฉพาะอุตสาหกรรมชิ้นส่วนรถยนต์ที่จะเข้ามาয়ภายในจังหวัดเพิ่มมากขึ้นทุกและมีแนวโน้มที่จะมากขึ้น หากมีการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมในพื้นที่ของจังหวัดปราจีนบุรี (Hussey, 1993; Hill, 1997)

6.1.3 การเป็นจุดยุทธศาสตร์เชื่อมโยงภาคตะวันออกและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

จังหวัดปราจีนบุรีในฐานะจังหวัดที่มีพื้นที่ทางทิศใต้และทิศตะวันตกติดต่อกับจังหวัดฉะเชิงเทรา ซึ่งเป็นหนึ่งจังหวัดเป้าหมายในการลงทุนอุตสาหกรรมชายฝั่งทะเลตะวันออกของรัฐบาล และทิศเหนือกับทิศตะวันออกติดต่อกับจังหวัดโคราช ซึ่งเป็นเส้นทางผ่านที่สำคัญไปยังภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย จึงทำให้แนวโน้มของรัฐบาลจะมีการกำหนดโครงการเพื่อพัฒนาเส้นทางคมนาคมและระบบขนส่งในพื้นที่จังหวัดปราจีนบุรี ซึ่งหากมีการดำเนินโครงการพัฒนาเส้นทางคมนาคมและระบบขนส่งภายในจังหวัดปราจีนบุรีแล้วเสร็จ ก็จะส่งผลดีต่อการเชื่อมโยงระบบขนส่งของภาคตะวันออกและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และสามารถดึงดูดผู้ที่จะเข้ามาลงทุนเกี่ยวกับโรงงานอุตสาหกรรมในพื้นที่มากขึ้น (ประชาชาติธุรกิจออนไลน์, 2560ข)

6.2 ปัจจัยภายนอกประเทศ

โดยปัจจัยภายนอกประเทศที่สำคัญ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับแนวโน้มการพัฒนาอุตสาหกรรมในจังหวัดปราจีนบุรีในอนาคต ประกอบด้วย

6.2.1 การเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) ของประเทศไทย ซึ่งภายหลังจากการเข้าสู่การเป็นสมาชิกอาเซียนของไทย กฎระเบียบและข้อตกลงที่จะเกิดขึ้นจะส่งผลให้การเคลื่อนย้ายของทุนและแรงงานภายในพื้นที่จังหวัดปราจีนบุรีมากขึ้น โดยเฉพาะการเข้ามาลงทุนของบริษัทจากต่างประเทศที่จะเข้ามาয়จังหวัดปราจีนบุรี รวมถึงแรงงานต่างชาติในแถบอาเซียนที่จะเข้ามามากขึ้น แต่อย่างไรก็ตามแนวโน้มของโครงสร้างเศรษฐกิจของประเทศไทยยังไม่มีเปลี่ยนแปลงที่ชัดเจนมากนัก เนื่องจาก ประเทศสมาชิกอาเซียนส่วนใหญ่ยังดำเนินนโยบายและรักษาลักษณะโครงสร้างเศรษฐกิจของตนเองแบบทวิลักษณ์อยู่ (dual economy structures) กล่าว ประเทศส่วนใหญ่ในอาเซียนยังคงดำเนินนโยบายปกป้องเศรษฐกิจของประเทศโดยรัฐบาลอยู่ (protection) แต่มีการเปิดโอกาสให้มีการเคลื่อนย้ายของทุนและแรงงานอย่างเสรี (liberalization) ในบางประเด็น

(Nesadurai, 2014) จึงไม่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงมากนักหลังการเข้ามาสู่ประชาคมอาเซียนของไทย

6.2.2 การย้ายฐานการผลิตของบริษัทต่างชาติ แนวโน้มของการพัฒนาที่เข้ามาในจังหวัดปราจีนบุรีทั้งการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจ (infrastructure) และการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมใหม่ขึ้น รวมถึงการสร้างนโยบายส่งเสริมและเอื้อประโยชน์ให้แก่นักลงทุนของรัฐบาล เป็นสิ่งที่จะสามารถดึงดูดนักลงทุนภาคอุตสาหกรรมเข้ามายังจังหวัดปราจีนบุรีได้ โดยเฉพาะ ในปัจจุบันจังหวัดปราจีนบุรีเป็นพื้นที่ที่ได้รับความสนใจจากต่างประเทศ โดยเฉพาะประเทศอุตสาหกรรมในกลุ่มภูมิภาคเอเชียตะวันออก (East Asia) ที่บางบริษัทเข้ามาตั้งฐานการผลิตที่จังหวัดปราจีนบุรีแล้ว แต่อย่างไรก็ตามนโยบายของกลุ่มประเทศ CLMV เป็นกลุ่มประเทศที่มีอาณาบริเวณใกล้เคียงกับประเทศไทย และเป็นกลุ่มประเทศที่มีต้นทุนการผลิตที่ต่ำ อาจส่งผลต่อการย้ายฐานการผลิตจากประเทศไทยและจังหวัดปราจีนบุรีออกไปได้ เพราะอุตสาหกรรมที่เข้ามาลงทุนในจังหวัดปราจีนบุรีส่วนหนึ่งเป็นลักษณะอุตสาหกรรมที่ไม่ได้มีเป้าหมายตั้งฐานการผลิตที่ถาวร โดยจะย้ายฐานการผลิตไปตามพื้นที่ที่มีต้นทุนต่ำที่สุด (Standing, 2011; ชัยธรรมย์ ธรรมบุษดี, 2556) ซึ่งจะกลายเป็นความเสี่ยงที่การพัฒนาอุตสาหกรรมและกระบวนการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมใหม่ต้องพิจารณา

ดังนั้น จากการพิจารณาข้อมูลพัฒนาการและสถานการณ์ของอุตสาหกรรมในจังหวัดปราจีนบุรีและการวิเคราะห์แนวโน้มอุตสาหกรรมของจังหวัดปราจีนบุรีในอนาคตแล้วในส่วนของบริษัทนี้แล้ว ข้อมูลในส่วนนี้ก็จะกลายเป็นข้อมูลส่วนหนึ่งในการพิจารณาถึงกระบวนการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรม รวมถึงการพิจารณาข้อเสนอแนะสำหรับการวางผังเมืองเพื่อการพัฒนาอุตสาหกรรมในส่วนต่อไป

บทที่ 3

บริบทสภาพแวดล้อมของกระบวนการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมใหม่ ของจังหวัดปราจีนบุรี

การพิจารณาและการศึกษาส่วนนี้เป็นการพิจารณาถึงกระบวนการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมใหม่ของจังหวัดปราจีนบุรี โดยเป็นการศึกษาถึงบริบทสภาพแวดล้อมในปัจจุบันที่มีความเกี่ยวข้องและเชื่อมโยงกับกระบวนการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมใหม่ของจังหวัดปราจีนบุรี ในฐานะปัจจัยเชิงสภาพแวดล้อมและปัจจัยสภาพแวดล้อมเชิงนโยบาย (policy environment) เพื่อใช้เป็นส่วนหนึ่งในการพิจารณาเกี่ยวกับกระบวนการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมใหม่ของจังหวัดปราจีนบุรีในส่วนตัว โดยการศึกษาถึงบริบทสภาพแวดล้อมที่มีความเกี่ยวข้องและเชื่อมโยงกับ กระบวนการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมใหม่ของจังหวัดปราจีนบุรีนี้ ประกอบด้วย บริบทสภาพแวดล้อมของจังหวัดนครนายก ดังต่อไปนี้

1. จังหวัดปราจีนบุรีกับบริบทสภาพแวดล้อมด้านภูมิศาสตร์

บริบทสภาพแวดล้อมของจังหวัดปราจีนบุรีด้านภูมิศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมใหม่ของจังหวัดปราจีนบุรี แบ่งออกเป็น 5 ประเด็นที่สำคัญ ดังนี้

1.1 ลักษณะภูมิประเทศของจังหวัดปราจีนบุรี

จังหวัดปราจีนบุรี ตั้งอยู่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย มีพื้นที่ทั้งหมด 4,762.362 ตารางกิโลเมตร หรือ 2,976,476 ไร่ อยู่ห่างจากกรุงเทพฯ 136 กิโลเมตร ตามทางหลวงหมายเลข 33 และ 304 ใช้เวลาเดินทางเพียง 1 ชั่วโมง 30 นาที เป็นจุดเชื่อมโยงการคมนาคมจากกรุงเทพมหานคร ภาคกลาง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และกัมพูชาในรัศมี 100 กว่ากิโลเมตร โดยที่จังหวัดปราจีนบุรีมีอาณาเขตติดต่อ ดังนี้ (กลุ่มงานยุทธศาสตร์และข้อมูลเพื่อการพัฒนาจังหวัด สำนักงานจังหวัดปราจีนบุรี, 2561, หน้า 3; สำนักงานจังหวัดปราจีนบุรี, 2558, หน้า 1; สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2557, หน้า 5; ศูนย์พัฒนาเมืองอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ, 2557)

- ทิศเหนือ ติดต่อกับ จังหวัดนครราชสีมา
- ทิศตะวันออก ติดต่อกับ จังหวัดสระแก้ว
- ทิศใต้ ติดต่อกับ จังหวัดฉะเชิงเทรา และจังหวัดนครนายก
- ทิศตะวันตก ติดต่อกับ จังหวัดฉะเชิงเทรา

รูปภาพที่ 3.1 แผนที่จังหวัดปราจีนบุรี

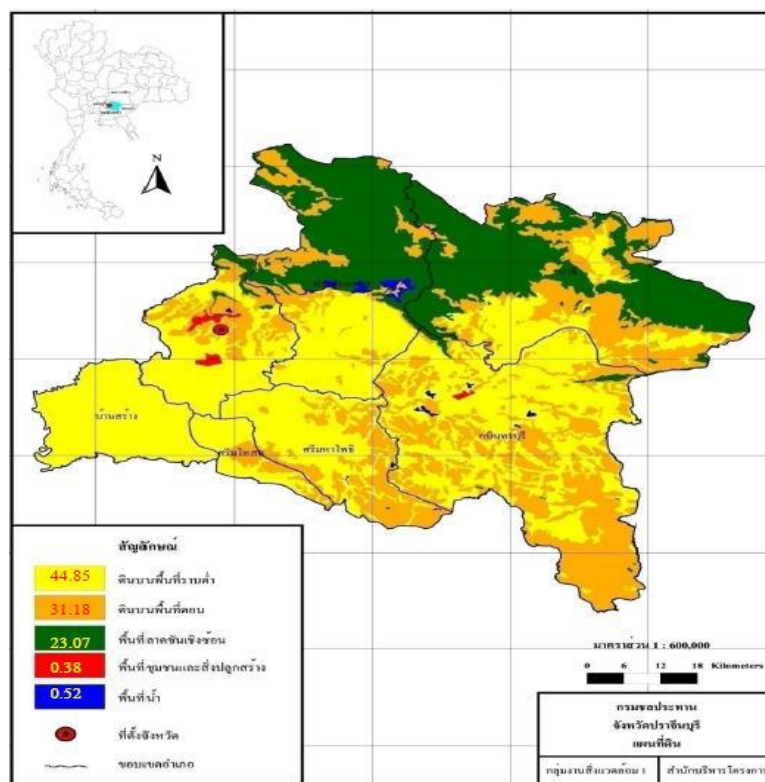
ที่มา: สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2557.

จังหวัดปราจีนบุรี มีสภาพภูมิประเทศ แบ่งเป็น 2 ลักษณะ คือ (ศูนย์ปฏิบัติการจังหวัดปราจีนบุรี, ม.ป.ป.; สำนักงานจังหวัดปราจีนบุรี, 2558, หน้า 2)

- ในบริเวณตอนบนของจังหวัด ซึ่งครอบคลุมพื้นที่ บริเวณเขตอำเภอที่อยู่ทางตอนเหนือของบริเวณเทือกเขาใหญ่ ซึ่งเป็นรอยต่อของจังหวัดนครนายก และจังหวัดนครราชสีมา มีลักษณะเป็นที่ราบสูง และป่าที่บสลับซับซ้อนซึ่งมียอดเขาสูง 1,326 เมตร และบริเวณเชิงเขาที่มีความสูง 474 เมตร มีลักษณะเป็นที่ราบสูงคล้ายภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และเป็นแหล่งกำเนิดต้นน้ำหลายสาย ได้แก่ พื้นที่อำเภอประจันตคาม อำเภอนาดี และอำเภอกบินทร์บุรี

- ในบริเวณตอนล่างของจังหวัด พื้นที่บริเวณนี้ส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่มแม่น้ำ เหมาะแก่การเพาะปลูก ได้แก่ ที่ราบลุ่มแม่น้ำบางปะกง สูงกว่าระดับน้ำทะเล 5 เมตร ซึ่งเกิดจากแควหนุมาน และแควพระปรัง ไหลมาบรรจบกันที่อำเภอกบินทร์บุรี ไหลผ่านอำเภอศรีมหาโพธิ์ อำเภอประจันตคาม อำเภอเมืองปราจีนบุรี อำเภอบ้านสร้าง แล้วไหลเข้าสู่จังหวัดฉะเชิงเทรา และไหลลงสู่อ่าวไทยที่อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา

รูปภาพที่ 3.2 สภาพภูมิประเทศของจังหวัดปราจีนบุรี

ที่มา: กลุ่มงานยุทธศาสตร์และข้อมูลเพื่อการพัฒนาจังหวัด สำนักงานจังหวัดปราจีนบุรี, 2561.

1.2 ลักษณะภูมิอากาศของจังหวัดปราจีนบุรี

ลักษณะภูมิอากาศของจังหวัดปราจีนบุรี ได้รับอิทธิพลจากลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ และลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ ประกอบกับลมฝ่ายใต้ที่พัดปกคลุมภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคกลาง เนื่องจากความร้อนปกคลุม ลักษณะดังกล่าวทำให้บริเวณบริเวณจังหวัดปราจีนบุรี ในฤดูร้อนมีอุณหภูมิสูงประมาณ 38-40 องศาเซลเซียส โดยฤดูร้อนเริ่มตั้งแต่เดือนมีนาคมถึงเดือน พฤษภาคม อุณหภูมิสูงสุดวัดได้ 39.8 องศาเซลเซียส ฤดูฝนเริ่มตั้งแต่กลางเดือนพฤษภาคมถึงเดือน ตุลาคม ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ย 1,755.8 มิลลิเมตร (เกณฑ์มาตรฐาน 1,800.0 มิลลิเมตร/ปี) ฝนตกมากที่สุดในปี พ.ศ. 2554 วัดได้ 2,468.5 มิลลิเมตร มีฝนตกจำนวน 107 วัน ในปี พ.ศ. 2555 มีปริมาณน้ำฝน 1,910.8 มิลลิเมตร จำนวนวันที่ฝนตก 153 วัน ฤดูหนาวเริ่มตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน ถึงเดือนกุมภาพันธ์ อุณหภูมิต่ำสุดเฉลี่ยประมาณ 14-17 องศาเซลเซียส อุณหภูมิต่ำสุดวัดได้ 14.0 องศาเซลเซียส (กลุ่มงานยุทธศาสตร์และข้อมูลเพื่อการพัฒนาจังหวัด สำนักงานจังหวัดปราจีนบุรี, 2561, หน้า 4; สำนักงานจังหวัดปราจีนบุรี, 2559, หน้า 4; สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2557, หน้า 5; ศูนย์พัฒนาเมืองอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ, 2557)

1.3 ทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญของจังหวัดปราจีนบุรี

จังหวัดปราจีนบุรีมีทรัพยากรธรรมชาติ (resource) ที่สำคัญ ที่มีความเกี่ยวข้องกับการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจและการพัฒนาอุตสาหกรรมของจังหวัดปราจีนบุรี ประกอบด้วย

1) **ทรัพยากรป่าไม้** จังหวัดปราจีนบุรีมีพื้นที่ป่าส่วนใหญ่เป็นป่าดิบ ป่าแดง และป่าเบญจพรรณ พื้นที่ป่าไม้ในจังหวัดปราจีนบุรีครอบคลุมพื้นที่อำเภอเมืองปราจีนบุรี อำเภอนาดี อำเภอกบินทร์บุรี และอำเภอประจันตคาม โดยตามฐานข้อมูลในปี พ.ศ. 2556 มีพื้นที่ป่าไม้เนื้อที่ประมาณ 1,315,125 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 44.18 เมื่อเทียบกับพื้นที่จังหวัด จำแนกได้ ดังนี้ (กลุ่มงานยุทธศาสตร์และข้อมูลเพื่อการพัฒนาจังหวัด สำนักงานจังหวัดปราจีนบุรี, 2561, หน้า 87; สำนักงานจังหวัดปราจีนบุรี, 2559, หน้า 44)

1.1) **ป่าสงวนแห่งชาติ** จำนวน 7 ป่า พื้นที่ 771,250.01 ไร่ ได้แก่ ป่าทุ่งโพธิ์ ป่าห้วยไคร้ป่าประดู่ วังตะเคียน ป่าน้ำตกเขาอีโต้ ป่าแก่งดินสอ ป่าแก่งใหญ่ และป่าเขาสะโตน ป่าแควระบม ป่าสียัด และป่าคุ้มครองหนองไผ่ล้อม

1.2) **ป่าไม้ถาวรตามมติคณะรัฐมนตรี** จำนวน 4 ป่า พื้นที่ 9,070 ไร่ ได้แก่ ป่าเขาใหญ่ ป่าทุ่งโพธิ์ ป่าห้วยไคร้ และที่ดินจัดสรรแปลงที่หนึ่ง

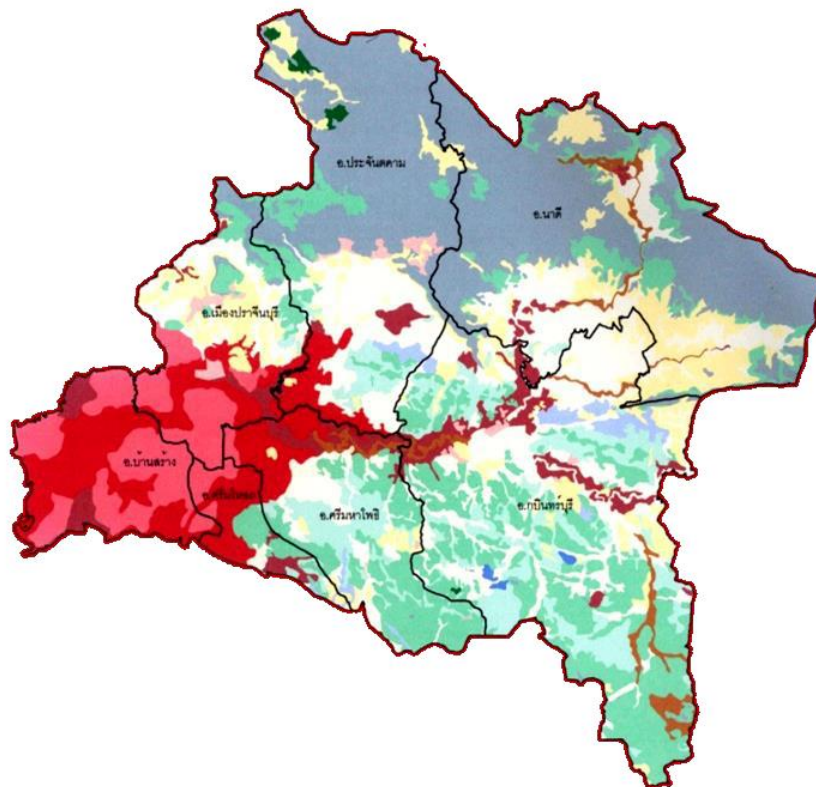
1.3) **ป่าอนุรักษ์ตามกฎหมาย** จำนวน 3 ป่า พื้นที่ 905,935.07 ไร่ ได้แก่ อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ อุทยานแห่งชาติทับลาน และอุทยานแห่งชาติปางสีดา

โดยสถานการณ์ของทรัพยากรป่าไม้ในจังหวัดปราจีนบุรี จากข้อมูลสำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ 9 สาขาปราจีนบุรี ของกรมป่าไม้ เปรียบเทียบสถานการณ์ พื้นที่ป่าไม้ในเขตพื้นที่จังหวัดปราจีนบุรี ปี พ.ศ. 2555-2559 พบว่า พื้นที่ป่าไม้ของจังหวัดปราจีนบุรีจากปี พ.ศ. 2555-2556 มีพื้นที่ลดลงจำนวน 392,625.52 ไร่ จากพื้นที่ป่าไม้ทั้งหมด 1,278,673.10 ไร่ ในปี พ.ศ. 2555 และลดลงต่อเนื่องในปี พ.ศ. 2557 ซึ่งมีพื้นที่คงเหลือ จำนวน 882,705.19 ไร่ ในขณะที่ปี พ.ศ. 2558 พื้นที่ป่าไม้เพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. 2557 จำนวน 5,071.9 ไร่ จนถึงปี พ.ศ. 2559 มีพื้นที่ป่าไม้จำนวนทั้งหมด 887,429.52 ไร่ (กลุ่มงานยุทธศาสตร์และข้อมูลเพื่อการพัฒนาจังหวัด สำนักงานจังหวัดปราจีนบุรี, 2561, หน้า 89; สำนักงานจังหวัดปราจีนบุรี, 2559, หน้า 44)

2) **ทรัพยากรดิน** จังหวัดปราจีนบุรีมีดินที่อุดมสมบูรณ์ คือ ดินนา เหมาะสมกับการปลูกข้าวและไม้ผล ดินไร่ ที่มีความอุดมสมบูรณ์น้อยกว่าดินนาเหมาะสมกับการปลูกพืชไร่ เช่น ข้าวโพด มันสำปะหลังและพืชไร่อื่น จากลักษณะดินดังกล่าวจึงมีความเหมาะสมกับการทำนา ปลูกไม้ผล ไม้ยืนต้นและพืชไร่ อย่างไรก็ตาม ยังคงพบปัญหาการใช้ที่ดินในบางอำเภอ คือ ศักยภาพของดินที่ไม่เหมาะสมต่อการปลูกพืช เช่น มีดินเปรี้ยวในพื้นที่อำเภอบ้านสร้าง อำเภอศรีมโหสถ และอำเภอเมืองปราจีนบุรี และการเสื่อมของคุณภาพดิน ตลอดจนปัญหาการพังทลายของดิน ดินมีสภาพเป็นดินร่วนปนทรายของพื้นที่อำเภอเมืองปราจีนบุรี และอำเภอศรีมหาโพธิ์ จังหวัดปราจีนบุรี เกษตรกรต้องใช้

ต้นทุนสูงในการปรับปรุงคุณภาพดิน นอกจากนี้ พื้นที่ทางการเกษตรยังถูกปรับเปลี่ยนเป็นการใช้ที่ดินประเภทอื่น โดยเฉพาะในอำเภอนาดี และอำเภอekinทร์บุรี เกษตรกรขายที่ดินและไม่มีที่ดินทำมาหากินเป็นของตนเอง มีการบุกรุกพื้นที่อุทยานแห่งชาติทับลาน และเขตป่าสงวนแห่งชาติ เนื่องจากไม่มีแนวเขตชัดเจนเพื่อทำการเกษตร (กลุ่มงานยุทธศาสตร์และข้อมูลเพื่อการพัฒนาจังหวัด สำนักงานจังหวัดปราจีนบุรี, 2561, หน้า 95-96; สำนักงานจังหวัดปราจีนบุรี, 2559, หน้า 43)

รูปภาพที่ 3.3 แผนที่ทรัพยากรดินของจังหวัดปราจีนบุรี

ที่มา: กลุ่มงานยุทธศาสตร์และข้อมูลเพื่อการพัฒนาจังหวัด สำนักงานจังหวัดปราจีนบุรี, 2561.

3) **ทรัพยากรแร่ธาตุ** จังหวัดปราจีนบุรีมีทรัพยากรแร่ธาตุที่สำคัญ ได้แก่ หินปูนเพื่ออุตสาหกรรมก่อสร้าง หินแกรนิตชนิดหินประดับ หินอุตสาหกรรมชนิดหินแอนดีไซต์ หินศิลาแลงเพื่ออุตสาหกรรมหินประดับ แร่ทองแดง ทองคำ และดินขาว-บอลเคลย์ มีเนื้อที่รวมกันประมาณ 49.53 ตารางกิโลเมตร คิดเป็นร้อยละ 0.10 ของพื้นที่จังหวัดปราจีนบุรี นอกจากนี้ ยังมีทรัพยากรธรณีอีกประเภท คือ ทรายก่อสร้างที่พบบริเวณแควโขมและแควหนุมาน มีเนื้อที่ประมาณ 369.79 ตารางกิโลเมตร คิดเป็นร้อยละ 7.76 ของพื้นที่จังหวัด จากข้อมูลสำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดปราจีนบุรี ทรัพยากรแร่ของจังหวัดปราจีนบุรีมีการอนุญาตทำเหมืองแร่ จำนวน 12 แปลง ได้แก่ (กลุ่มงานยุทธศาสตร์และข้อมูลเพื่อการพัฒนาจังหวัด สำนักงานจังหวัดปราจีนบุรี, 2561, หน้า 96)

- 3.1) แร่หินอุตสาหกรรมชนิดหินปูนๆ ก่อสร้าง จำนวน 2 แปลง
- 3.2) แร่หินประดับชนิดแร่หินแกรนิต จำนวน 1 แปลง
- 3.3) แร่ดินอุตสาหกรรม
 - ชนิดดินขาวและบอลเคลย์ จำนวน 2 แปลง
 - ชนิดดินซีเมนต์ จำนวน 7 แปลง

ตารางที่ 3.1 แร่และแหล่งที่พบในจังหวัดปราจีนบุรี

ชนิดแร่	แหล่งที่พบ
ดินขาว	ตำบลโคกไม้ลาย ตำบลดงพระราม ตำบลเนินหอม อำเภอเมือง ตำบลโพธิ์งาม อำเภอประจันตคาม
บอลเคลย์	ตำบลโคกไม้ลาย อำเภอเมือง
ทองคำ	ตำบลบ่อทอง อำเภอกบินทร์บุรี
เหล็ก	ตำบลบุพราหมณ์ อำเภอนาดี ตำบลหนองโพรง อำเภอศรีมหาโพธิ
นิเกิล-โครไมท์	อำเภอศรีมหาโพธิ
ทองแดงและหินปูน	อำเภอกบินทร์บุรี
ศิลาแลง	อำเภอศรีมหาโพธิ และอำเภอศรีมหาโสภ

ที่มา: คณะกรรมการฝ่ายประมวลเอกสารและจดหมายเหตุในคณะกรรมการอำนวยการจัดงานเฉลิมพระเกียรติ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว, 2544.

4) **ทรัพยากรน้ำ** จังหวัดปราจีนบุรีตั้งอยู่ใกล้ฝั่งทะเลตะวันออกของอ่าวไทยจึงได้รับอิทธิพลจากมรสุมตะวันออกเฉียงใต้ที่พัดพาไอน้ำจากอ่าวไทยปะทะภูเขาทางเหนือของจังหวัดลอยตัวตกมาเป็นฝนและได้รับอิทธิพลจากพายุโซนร้อนปีละ 2-3 ลูก ทำให้ปริมาณน้ำฝนมีค่อนข้างมากเหมาะแก่การกสิกรรม จังหวัดมีแหล่งน้ำตามธรรมชาติที่สำคัญ คือ แม่น้ำปราจีนบุรี ซึ่งเกิดจากการรวมตัวของแควพระปรัง และแควหนุมาน บริเวณอำเภอกบินทร์บุรี และคลองประจันตคาม บริเวณอำเภอเมืองปราจีนบุรี และไหลรวมกับแม่น้ำนครนายก เป็นแม่น้ำบางปะกง มีความยาวประมาณ 68 กิโลเมตร (กลุ่มงานยุทธศาสตร์และข้อมูลเพื่อการพัฒนาจังหวัด สำนักงานจังหวัดปราจีนบุรี, 2561, หน้า 98-105; สำนักงานจังหวัดปราจีนบุรี, 2559, หน้า 45-46)

4.1) **น้ำผิวดิน** สภาพของแม่น้ำจังหวัดปราจีนบุรี ซึ่งไหลผ่านพื้นที่เกือบทั้งจังหวัดมีความแตกต่างกันไปตามภูมิประเทศ การประกอบอาชีพ และปัจจัยอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง วิเคราะห์ตามลักษณะของสายน้ำที่แบ่งออก เป็น 3 ช่วง คือ

- บริเวณต้นน้ำ ครอบคลุมอำเภอภินทรบุรี อำเภอนาดี และอำเภอประจันตคาม สภาพภูมิประเทศเป็นที่ราบสูง และเป็นพื้นที่ทางการเกษตร

- บริเวณกลางน้ำ ครอบคลุมอำเภอภินทรบุรี (ตำบลหนองกี่ ตำบลบ้านนา ตำบลภินทร) อำเภอศรีมหาโพธิ (ตำบลท่าตูม) อำเภอประจันตคาม (ตำบลโพธิ์งาม)

- บริเวณปลายน้ำ ครอบคลุมอำเภอบ้านสร้าง ลักษณะพื้นที่เป็นพื้นที่ราบลุ่ม แม่น้ำสายสำคัญของจังหวัดปราจีนบุรีตั้งอยู่ในเขตพื้นที่ 2 ลุ่มน้ำ (ตามการแบ่งลุ่มน้ำหลักของประเทศไทยโดยคณะกรรมการอุทกวิทยาแห่งชาติ) โดยมีปริมาณน้ำผิวดินตามธรรมชาติ ประมาณ 2,909.7 ล้านลูกบาศก์เมตรต่อปี โดยมีแหล่งน้ำตามธรรมชาติที่สำคัญแยกตามลุ่มน้ำต่าง ๆ ประกอบด้วย คลองพระสะทึง (ปริมาณน้ำท่าเฉลี่ย 5.08 ล้าน ลบ.ม. ต่อปี) แม่น้ำพระปรัง (ปริมาณน้ำท่าเฉลี่ย 350.35 ล้าน ลบ.ม. ต่อปี) แม่น้ำหนุมาน (ปริมาณน้ำท่าเฉลี่ย 1,238.03 ล้าน ลบ.ม. ต่อปี) ปราจีนบุรีสายหลัก (ปริมาณน้ำท่าเฉลี่ย 1,259.51 ล้าน ลบ.ม. ต่อปี) แม่น้ำนครนายก (ปริมาณน้ำท่าเฉลี่ย 37.33 ล้าน ลบ.ม. ต่อปี) คลองท่าลาด (ปริมาณน้ำท่าเฉลี่ย 13.46 ล้าน ลบ.ม. ต่อปี) และ บางประกงสายหลัก (ปริมาณน้ำท่าเฉลี่ย 5.94 ล้าน ลบ.ม. ต่อปี)

4.2) *น้ำใต้ดินหรือน้ำบาดาล* จังหวัดปราจีนบุรีได้กำหนดประเภทการใช้น้ำบาดาลเป็น 3 ประเภท ประกอบด้วย น้ำบาดาลเพื่อการอุปโภคบริโภคในครัวเรือนที่มีได้มีการซื้อขาย น้ำบาดาลเพื่อประกอบธุรกิจในอุตสาหกรรม บริการ และการค้า รวมถึงน้ำบาดาลเพื่อเกษตรกรรมและการเลี้ยงสัตว์

4.3) *ระบบชลประทานของจังหวัดปราจีนบุรี* สามารถจำแนกได้ ดังนี้

4.3.1) โครงการขนาดกลาง ซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบของโครงการชลประทานปราจีนบุรี จำนวน 7 โครงการ

- โครงการท่าแห ตั้งอยู่ที่ ตำบลบ้านทาม อำเภอศรีมหาโพธิ เป็นโครงการชลประทานขนาดกลาง ประเภทบรรเทาอุทกภัย กักเก็บน้ำในลำคลองและทุ่งราบ พื้นที่ชลประทาน 55,485 ไร่

- โครงการห้วยเกษียร ตั้งอยู่ที่ ตำบลดงขี้เหล็ก อำเภอเมือง เป็นโครงการชลประทานประเภทกักเก็บน้ำในลำคลองและทุ่งราบ พื้นที่ชลประทาน 1,237 ไร่

- โครงการคลองโคกกะจะ ตั้งอยู่ที่ ตำบลรอบเมือง อำเภอเมือง เป็นโครงการชลประทานขนาดกลาง ประเภทกักเก็บน้ำในลำคลองและทุ่งราบ พื้นที่ชลประทาน 16,147 ไร่

- โครงการห้วยไคร้ ตั้งอยู่ที่ตำบลวังตะเคียน อำเภอภินทรบุรี เป็นโครงการชลประทานขนาดกลาง ประเภททดน้ำและส่งน้ำ พื้นที่ชลประทาน 8,744 ไร่

- โครงการคลองสารภี ตั้งอยู่ที่ ตำบลวัดโบสถ์ อำเภอเมือง เป็นโครงการชลประทานขนาดกลาง ประเภทกักเก็บน้ำในคลองและทุ่งราบ พื้นที่ชลประทาน 25,959 ไร่

- โครงการประจันตคาม ตั้งอยู่ที่ตำบลบุฝ้าย อำเภอประจันตคาม เป็นโครงการชลประทานขนาดกลาง ประเภทต่อน้ำและส่งน้ำ มีพื้นที่ชลประทาน 12,823 ไร่

- โครงการตะเคียนทอง ตั้งอยู่ที่ ตำบลหาดนางแก้ว อำเภอกบินทร์บุรี ลักษณะห้วงงานเป็นอาคาร ทรบ. มีพื้นที่ชลประทาน 4,118 ไร่

4.3.2) โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบของโครงการชลประทานปราจีนบุรี จำนวน 8 โครงการ และอยู่ในความรับผิดชอบของโครงการส่งน้ำและบำรุงรักษานฤปดินทรจินดา จำนวน 1 โครงการ ดังนี้

- โครงการอ่างเก็บน้ำบ้านทับลาน ตั้งอยู่ที่ ตำบลบุพราหมณ์ อำเภอนาดี เป็นโครงการประเภทอ่างเก็บน้ำ ความจุ 2.5 ล้านลูกบาศก์เมตร ส่งน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภค ให้หมู่บ้านทับลาน พื้นที่ชลประทาน 600 ไร่

- โครงการฝายห้วยคำภู ตั้งอยู่ที่ ตำบลแก่งดินสอ อำเภอนาดี เป็นโครงการประเภทต่อน้ำและส่งน้ำ พื้นที่ชลประทาน 1,000 ไร่

- โครงการคลองชุมพล ตั้งอยู่ที่บ้านโคกอุดม ตำบลหนองกี่ อำเภอกบินทร์บุรี เป็นโครงการประเภทกักเก็บน้ำในคลองและทุ่งราบ พื้นที่ชลประทาน 1,000 ไร่

- โครงการอ่างเก็บน้ำคลองดินแดง ตั้งอยู่ที่บ้านคลองดินแดง ตำบลแก่งดินสอ อำเภอนาดี เป็นโครงการประเภทอ่างเก็บน้ำ ความจุ 0.42 ล้านลูกบาศก์เมตร พื้นที่ชลประทาน 1,200 ไร่

- โครงการทำนบดินบ้านคลองบุสูง ตั้งอยู่ที่ บ้านบุสูง ตำบลนาดี อำเภอนาดี มีพื้นที่ชลประทาน 1,000 ไร่

- อ่างเก็บน้ำเขาอีโต้ ตั้งอยู่ที่ บ้านบ้านพระ ตำบลบ้านพระ อำเภอเมือง เป็นโครงการประเภทอ่างเก็บน้ำ ความจุ 2.9 ล้านลูกบาศก์เมตร ส่งน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภค ให้ค่ายจักรพงษ์

- อ่างเก็บน้ำเขาอีโต้ 2 ตั้งอยู่ที่บ้านบ้านพระ ตำบลบ้านพระ อำเภอเมือง เป็นโครงการประเภทอ่างเก็บน้ำ ความจุ 0.35 ล้านลูกบาศก์เมตร ส่งน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภค ให้ค่ายจักรพงษ์

- อ่างเก็บน้ำคลองไม้ปล้อง ตั้งอยู่บ้านเขาลอย ตำบลเนินหอม อำเภอเมือง เป็นโครงการประเภทอ่างเก็บน้ำ ความจุ 10.70 ล้านลูกบาศก์เมตร

- อ่างเก็บน้ำนฤปดินทรจินดา ซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบของโครงการส่งน้ำและบำรุงรักษานฤปดินทรจินดามีขนาดความกว้างสันเขื่อน 9.00 เมตร ความยาวสันเขื่อน 3,967.51 เมตร ความสูงเขื่อนจากท้องน้ำประมาณ 32.75 เมตร มีความจุอ่างเก็บน้ำ 295.00 ล้านลูกบาศก์เมตร

รูปภาพที่ 3.4 แผนที่ทรัพยากรน้ำของจังหวัดปราจีนบุรี

ที่มา: กลุ่มงานยุทธศาสตร์และข้อมูลเพื่อการพัฒนาจังหวัด สำนักงานจังหวัดปราจีนบุรี, 2561.

1.4 โครงสร้างพื้นฐานของจังหวัดปราจีนบุรี

จังหวัดปราจีนบุรีมีโครงสร้างพื้นฐาน (infrastructure) ที่สำคัญ ที่มีความเกี่ยวข้องกับการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจและการพัฒนาอุตสาหกรรมของจังหวัดปราจีนบุรี ประกอบด้วย

1) ถนน จังหวัดปราจีนบุรีมีเส้นทางถนนสำหรับการเดินทางด้วยรถยนต์ติดต่อไปยังภูมิภาคต่าง ๆ หลายเส้นทาง ประกอบด้วย (กลุ่มงานยุทธศาสตร์และข้อมูลเพื่อการพัฒนาจังหวัด สำนักงานจังหวัดปราจีนบุรี, 2561, หน้า 8-9; สำนักงานจังหวัดปราจีนบุรี, 2559, หน้า 41-42)

1.1) เส้นทางติดต่อระหว่างกรุงเทพฯ และปริมณฑล ประกอบด้วยเส้นทาง

- ทางหลวงหมายเลข 320, 33, 314, 3 ปราจีนบุรี-นครนายก-หินกอง-รังสิต-กรุงเทพฯ ระยะทาง 155 กิโลเมตร
- ทางหลวงหมายเลข 320, 33, 305 ปราจีนบุรี-นครนายก-องครักษ์-รังสิต-กรุงเทพฯ ระยะทาง 136 กิโลเมตร
- ทางหลวงหมายเลข 319, 304, 314, 3 ปราจีนบุรี-พนมสารคาม-ฉะเชิงเทรา-กรุงเทพฯ ระยะทาง 158 กิโลเมตร

- ทางหลวงหมายเลข 319, 3293, 3481, 304 ปราจีนบุรี-บ้านสร้าง-มีนบุรี-กรุงเทพฯ ระยะทาง 100 กิโลเมตร

1.2) *เส้นทางติดต่อภาคกลาง* ประกอบด้วยเส้นทาง

- ทางหลวงหมายเลข 320, 33 ปราจีนบุรี-นครนายก ระยะทาง 28 กิโลเมตร

- ทางหลวงหมายเลข 320, 33, 1 ปราจีนบุรี-นครนายก-หินกอง-สระบุรี- ระยะทาง 86 กิโลเมตร

1.3) *เส้นทางติดต่อภาคตะวันออก* ประกอบด้วยเส้นทาง

- ทางหลวงหมายเลข 319, 304, 314, 3 ปราจีนบุรี-พนมสารคาม-ชลบุรี ระยะทาง 120 กิโลเมตร

- ทางหลวงหมายเลข 319, 304, 314, 3 ปราจีนบุรี-พนมสารคาม-ชลบุรี-แหลมฉบัง ระยะทาง 155 กิโลเมตร

- ทางหลวงหมายเลข 319, 304, 314, 3 ปราจีนบุรี-พนมสารคาม-ชลบุรี-สัตหีบ ระยะทาง 205 กิโลเมตร

- ทางหลวงหมายเลข 319, 304, 314, 3 ปราจีนบุรี-พนมสารคาม-ชลบุรี-สัตหีบ-มาบตาพุด ระยะทาง 230 กิโลเมตร

- ทางหลวงหมายเลข 319, 304, 314, 3 ปราจีนบุรี-พนมสารคาม-ชลบุรี-สัตหีบ-ระยอง ระยะทาง 250 กิโลเมตร

- ทางหลวงหมายเลข 319, 315 ปราจีนบุรี-พนมสารคาม-ชลบุรี ระยะทาง 120 กิโลเมตร

- ทางหลวงหมายเลข 319, 304, 314, 3 ปราจีนบุรี-พนมสารคาม-แปลงยาว-สัตหีบ ระยะทาง 180 กิโลเมตร

- ทางหลวงหมายเลข 319, 304, 314, 36 ปราจีนบุรี-พนมสารคาม-แปลงยาว-ระยอง ระยะทาง 185 กิโลเมตร

1.4) *เส้นทางติดต่อภาคตะวันออกเฉียงเหนือ* ประกอบด้วยเส้นทาง

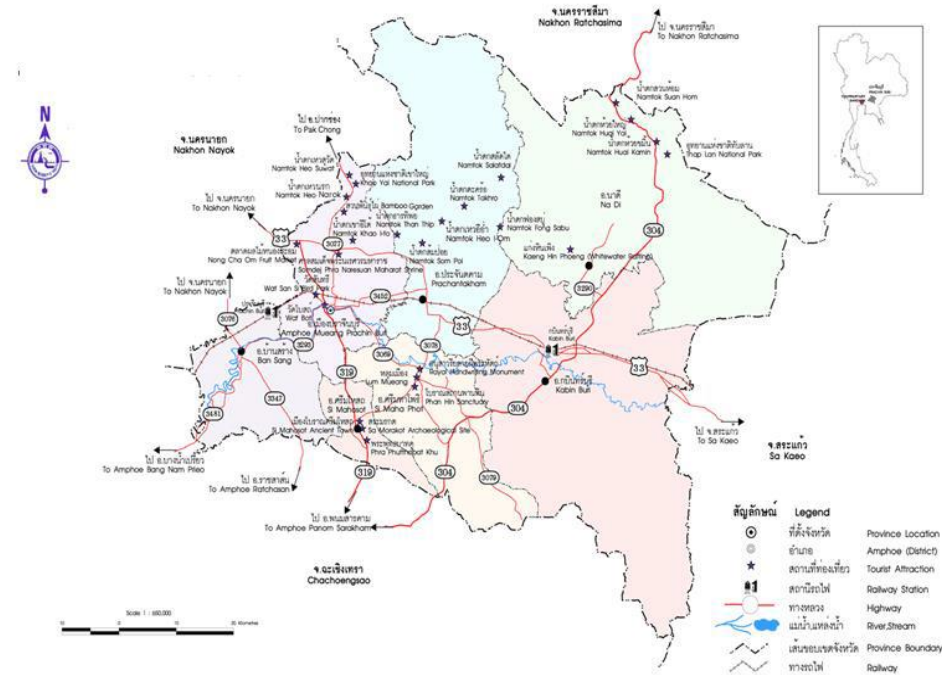
- ทางหลวงหมายเลข 3452, 33, 304, 2 ปราจีนบุรี-กบินทร์บุรี-ปักธงชัย-นครราชสีมา ระยะทาง 194 กิโลเมตร

- ทางหลวงหมายเลข 3452, 33, 304, 24, 218 ปราจีนบุรี-สระแก้ว-วัฒนานคร-นางรอง-บุรีรัมย์ ระยะทาง 295 กิโลเมตร

- ทางหลวงหมายเลข 3452, 33, 3198, 3395, 348, 24, 2182 ปราจีนบุรี-สระแก้ว-วัฒนานคร-นางรอง-บุรีรัมย์ ระยะทาง 300 กิโลเมตร

1.5) เส้นทางตาม Southern Economic Corridor ได้แก่ ทางหลวงหมายเลข 33 ผ่านจังหวัดสระแก้ว ระยะทาง 90 กิโลเมตร ถึงชายแดนกัมพูชาระยะทาง 156 กิโลเมตร กรุงเทพมหานคร 500 กิโลเมตร และโฮจิมินห์ซิตี ระยะทาง 604 กิโลเมตร

รูปภาพที่ 3.5 แผนที่แสดงเส้นทางคมนาคมของจังหวัดปราจีนบุรี

ที่มา: กลุ่มงานยุทธศาสตร์และข้อมูลเพื่อการพัฒนาจังหวัด สำนักงานจังหวัดปราจีนบุรี, 2561.

2) **รถไฟ** การรถไฟแห่งประเทศไทย มีบริการขบวนรถไฟโดยสาร (รถธรรมดา) จากกรุงเทพฯ-ปราจีนบุรี 4 ขบวน เวลา 05.55 น. 09.40 น. และ 15.25 น. เทียบสุดท้ายเวลา 18.25 น. โดยมีสถานีรถไฟ ดังนี้ (กลุ่มงานยุทธศาสตร์และข้อมูลเพื่อการพัฒนาจังหวัด สำนักงานจังหวัดปราจีนบุรี, 2561, หน้า 9; สำนักงานจังหวัดปราจีนบุรี, 2559, หน้า 43)

- อำเภอเมืองปราจีนบุรี ได้แก่ สถานีปราจีนบุรี จำนวน 1 แห่ง
- อำเภอบ้านสร้าง ได้แก่ สถานีบ้านสร้างหนองน้ำขาว
- อำเภอประจันตคาม ได้แก่ สถานีประจันตคาม สถานีโคกมะกอก สถานีดงบัง
- อำเภอกบินทร์บุรี ได้แก่ สถานีกบินทร์บุรี และสถานีหนองแสง

3) ระบบสาธารณูปโภค แบ่งออกเป็น

3.1) **ระบบประปา** จังหวัดปราจีนบุรี มีการประปาส่วนภูมิภาคที่สังกัด กระทรวงมหาดไทยอยู่ 2 สาขา ได้แก่ การประปาส่วนภูมิภาค สาขาปราจีนบุรี มีพื้นที่ให้บริการ 18.54 ตร.กม

มีจำนวนผู้ใช้น้ำ 26,208 ราย และการประปาส่วนภูมิภาค สาขาการบินบุรี มีพื้นที่ให้บริการ 14.48 ตร.กม มีจำนวนผู้ใช้น้ำ 9,970 ราย

3.2) ระบบไฟฟ้า จังหวัดปราจีนบุรี มีการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคที่สังกัดกระทรวงมหาดไทยอยู่ 3 สาขา ได้แก่ การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค จังหวัดปราจีนบุรี การไฟฟ้าส่วนภูมิภาคสาขาอำเภอประจันตคาม และการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคสาขาอำเภอบ้านสร้าง โดยในปีงบประมาณ 2554-2559 มีจำนวนผู้ใช้ไฟฟ้าจำแนกตามอำเภอ ดังนี้ (กลุ่มงานยุทธศาสตร์และข้อมูลเพื่อการพัฒนาจังหวัด สำนักงานจังหวัดปราจีนบุรี, 2561, หน้า 12; สำนักงานจังหวัดปราจีนบุรี, 2559, หน้า 39)

ตารางที่ 3.2 จำนวนผู้ใช้ไฟฟ้าจำแนกตามอำเภอ จังหวัดปราจีนบุรี พ.ศ. 2560

อำเภอ	จำนวน ผู้ใช้ไฟฟ้า (ราย)	การจำหน่ายกระแสไฟฟ้า (ล้านกิโลวัตต์/ชั่วโมง)				
		ที่อยู่อาศัย	สถานธุรกิจ/ อุตสาหกรรม	สถานที่ราชการ/ สาธารณะ	อื่น ๆ	รวม
เมือง	40,173	78.16	132.81	4.35	3.68	219.00
กบินทร์บุรี	36,804	59.65	332.09	1.87	2.47	396.08
ศรีมหาโพธิ	27,789	54.06	536.59	2.68	8.81	602.14
ประจันตคาม	17,275	28.51	24.14	1.21	0.20	54.06
นาดี	19,920	3.42	41.25	0.14	0.07	44.88
บ้านสร้าง	8,416	15.14	120.00	0.84	1.05	137.03
ศรีมหาเสถ	5,798	10.92	42.30	0.75	0.33	54.30
รวม	137,982	249.86	1,229.18	11.84	16.61	1,507.49

ที่มา: การไฟฟ้าส่วนภูมิภาคจังหวัดปราจีนบุรี ข้อมูล ณ เดือนตุลาคม 2560 อ้างถึงใน กลุ่มงานยุทธศาสตร์และข้อมูลเพื่อการพัฒนาจังหวัด สำนักงานจังหวัดปราจีนบุรี, 2561, หน้า 13.

3.3) ระบบโทรศัพท์และอินเทอร์เน็ต จังหวัดปราจีนบุรี ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2558 มีจำนวนเลขหมาย 40,080 เลขหมาย เลขหมายที่เปิดใช้ จำนวน 20,935 เลขหมาย อัตราการใช้อินเทอร์เน็ตของจังหวัดปราจีนบุรีตั้งแต่ปี พ.ศ. 2555-2559 มีอัตราเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยเพิ่มจากผู้ใช้อินเทอร์เน็ต 111,437 คน หรือร้อยละ 26.07 ในปี พ.ศ. 2555 เป็น 244,249 คน หรือร้อยละ 44.07 ในปี พ.ศ. 2559 (กลุ่มงานยุทธศาสตร์และข้อมูลเพื่อการพัฒนาจังหวัด สำนักงานจังหวัดปราจีนบุรี, 2561, หน้า 14)

1.5 การใช้ประโยชน์ที่ดินภายในจังหวัดปราจีนบุรี

จากข้อมูลการใช้ที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน พบว่า ในปี พ.ศ. 2559 พื้นที่ของจังหวัดปราจีนบุรีซึ่งมีจำนวนทั้งหมด 2,976,476 ไร่ แบ่งการใช้ประโยชน์ในแต่ละประเภทได้ ดังนี้

ตารางที่ 3.3 การใช้ประโยชน์ที่ดิน จังหวัดปราจีนบุรี พ.ศ. 2559

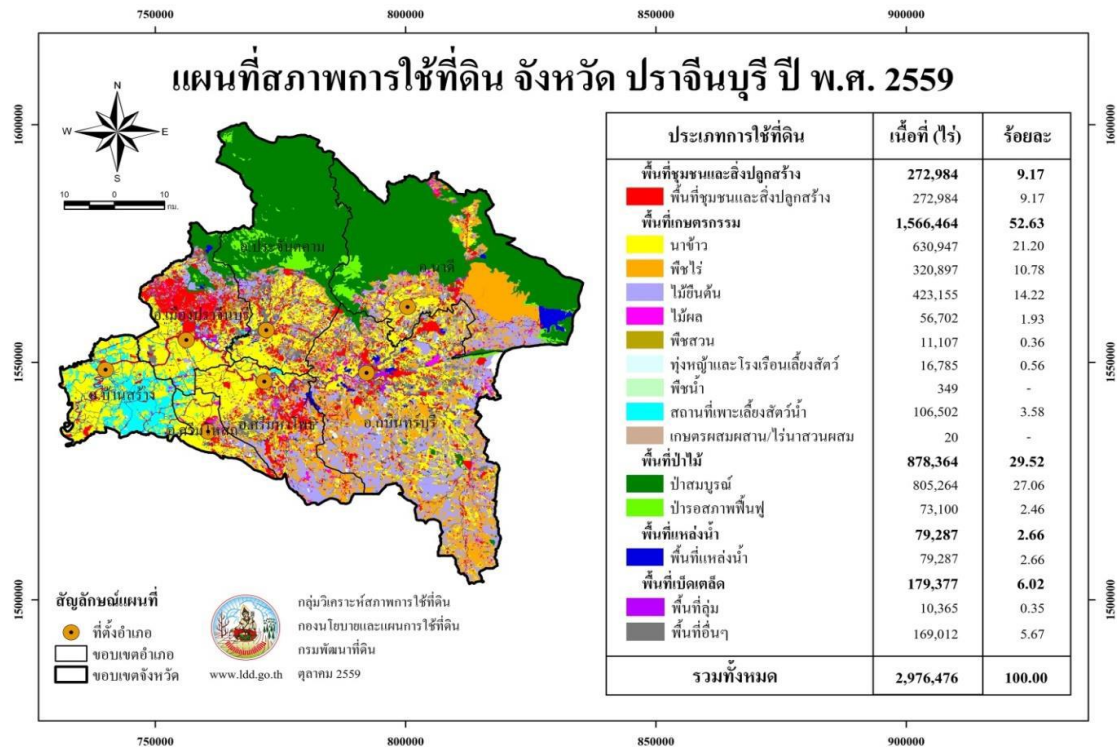
ประเภทการใช้ที่ดิน	ไร่	ร้อยละ
1. พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง	272,984	9.17
2. พื้นที่เกษตรกรรม	1,566,464	52.63
2.1 พื้นที่นา	630,947	21.20
2.2 พื้นที่ไร่	320,897	10.78
2.3 ไม้ยืนต้น	423,155	14.22
2.4 ไม้ผล	56,702	1.93
2.5 พืชสวน	11,107	0.36
2.6 ทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์และโรงเรือนเลี้ยงสัตว์	16,785	0.56
2.7 พืชน้ำ	349	-
2.8 สถานที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ	106,502	3.58
3. พื้นที่ป่าไม้	878,364	29.52
4. พื้นที่เบ็ดเตล็ด	179,377	6.02
รวมทั้งหมด	2,976,476	100.00

ที่มา: กรมพัฒนาที่ดิน, 2559 อ้างถึงใน กลุ่มงานยุทธศาสตร์และข้อมูลเพื่อการพัฒนาจังหวัด สำนักงานจังหวัดปราจีนบุรี, 2561, หน้า 5-6.

จากตารางข้างต้น จะเห็นได้ว่า การใช้ประโยชน์ที่ดินของจังหวัดปราจีนบุรีส่วนใหญ่ ได้แก่ พื้นที่เกษตรกรรม จำนวน 1,566,464 ไร่ หรือร้อยละ 52.63 โดยเป็นพื้นที่นา ไม้ยืนต้น และพื้นที่ไร่ สูงสุดตามลำดับ รองลงมาได้แก่ พื้นที่ป่าไม้ จำนวน 878,364 ไร่ หรือร้อยละ 29.52 และพื้นที่ชุมชน และสิ่งปลูกสร้าง จำนวน 272,984 ไร่ หรือร้อยละ 9.17 (กลุ่มงานยุทธศาสตร์และข้อมูลเพื่อการพัฒนาจังหวัด สำนักงานจังหวัดปราจีนบุรี, 2561, หน้า 6; สุภาภรณ์ ปิติพร, 2554, หน้า 10)

เนื้อที่ใช้ประโยชน์ทางการเกษตรของจังหวัดปราจีนบุรี มีจำนวนทั้งหมด 1,113,100 ไร่ สามารถจำแนกได้ 5 ส่วน คือ นาข้าว พืชไร่ สวนไม้ผล ไม้ยืนต้น สวนผัก ไม้ดอก/ไม้ประดับ และเนื้อที่ใช้ประโยชน์ทางการเกษตรอื่น ๆ ดังนี้ นาข้าว จำนวน 508,588 ไร่ พืชไร่ จำนวน 292,043 ไร่ สวนไม้ผล ไม้ยืนต้น จำนวน 81,093 ไร่ สวนผัก ไม้ดอกไม้ประดับ จำนวน 28,149 ไร่ และเนื้อที่ใช้ประโยชน์ทางการเกษตรอื่น ๆ จำนวน 203,227 ไร่ (กลุ่มงานยุทธศาสตร์และข้อมูลเพื่อการพัฒนาจังหวัด สำนักงานจังหวัดปราจีนบุรี, 2561, หน้า 24)

รูปภาพที่ 3.6 แผนที่สภาพการใช้ประโยชน์ที่ดิน จังหวัดปราจีนบุรี พ.ศ. 2559

ที่มา: กรมพัฒนาที่ดิน, 2559 อ้างถึงใน กลุ่มงานยุทธศาสตร์และข้อมูลเพื่อการพัฒนาจังหวัด สำนักงานจังหวัดปราจีนบุรี, 2561, หน้า 5-6.

สำหรับประเด็นเกี่ยวกับลักษณะภูมิประเทศของจังหวัดปราจีนบุรีก็กับกระบวนการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมใหม่ของจังหวัดปราจีนบุรี ได้แสดงให้เห็นถึงลักษณะของภูมิศาสตร์ของจังหวัดปราจีนบุรีบางประเด็นที่มีความเกี่ยวข้องกับการเกิดขึ้นของอุตสาหกรรมในพื้นที่ โดยเฉพาะประเด็นเกี่ยวกับสภาพภูมิประเทศของจังหวัดปราจีนบุรีที่สามารถสร้างอุตสาหกรรมภายในพื้นที่ รวมถึงสภาพที่ดินในบางอำเภอของจังหวัดปราจีนบุรีที่มีสภาพที่ดินที่ไม่เหมาะสมกับการทำการเกษตร แต่สามารถปรับปรุงเป็นพื้นที่เพื่อการก่อสร้างนิคมอุตสาหกรรมได้

2. จังหวัดปราจีนบุรีกับบริบทสภาพแวดล้อมด้านสังคมและวัฒนธรรม

บริบทสภาพแวดล้อมของจังหวัดปราจีนบุรีด้านสังคมและวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมใหม่ของจังหวัดปราจีนบุรี แบ่งออกเป็น 6 ประเด็นที่สำคัญ ดังนี้

2.1 ข้อมูลด้านประชากรของจังหวัดปราจีนบุรี

ข้อมูลประชากรและครัวเรือนของจังหวัดปราจีนบุรี (ณ วันที่ มกราคม 2560) มีประชากรทั้งสิ้น 421,768 คน หรือ 168,251 ครัวเรือน แบ่งเป็นชาย 209,759 คน เป็นหญิง 212,009 คน

(ระบบสถิติทางการทะเบียน, 2560; กลุ่มงานยุทธศาสตร์และข้อมูลเพื่อการพัฒนาจังหวัด สำนักงานจังหวัดปราจีนบุรี, 2561, หน้า 58)

ตารางที่ 3.4 จำนวนพื้นที่และประชากรของจังหวัดปราจีนบุรี จำแนกตามอำเภอ

อำเภอ	จำนวนพื้นที่ (ตร.กม.)	จำนวนประชากร (คน)		
		ชาย	หญิง	รวม
เมืองปราจีนบุรี	426.76	45,097	42,339	87,436
กบินทร์บุรี	1,290.55	66,189	68,023	134,212
นาดี	1,176.09	21,926	22,110	44,036
ประจันตคาม	902.05	24,309	25,460	49,769
ศรีมหาโพธิ	392.99	32,210	33,343	65,553
ศรีมโหสถ	125.48	6,277	6,526	12,803
บ้านสร้าง	345.22	13,751	14,208	27,959
รวมทั้งสิ้น	4,753.42	209,759	212,009	421,768

ที่มา: ระบบสถิติทางการทะเบียน, 2560.

ตารางที่ 3.5 จำนวนครัวเรือนของจังหวัดปราจีนบุรี จำแนกตามอำเภอ

อำเภอ	ตำบล	หมู่บ้าน	ครัวเรือน
เมืองปราจีนบุรี	12	144	43,507
กบินทร์บุรี	14	193	56,184
นาดี	6	63	19,421
ประจันตคาม	9	106	18,139
ศรีมหาโพธิ	10	90	45,659
ศรีมโหสถ	4	24	8,042
บ้านสร้าง	9	88	10,695
รวมทั้งสิ้น	64	708	201,647

ที่มา: ที่ทำการปกครองจังหวัดปราจีนบุรี, 2560.

โดยประชากรในจังหวัดปราจีนบุรี แบ่งเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่สำคัญ ประกอบด้วย 5 กลุ่มชาติพันธุ์ที่สำคัญ ดังนี้

- ชาวไทยกลาง จะอาศัยอยู่ในแถบอำเภอบ้านสร้าง และอำเภอเมืองปราจีนบุรี

- ชาวไทยพวน เป็นกลุ่มคนที่ถูกกวาดต้อนเข้ามาจากจังหวัดสกลนคร เมื่อประมาณปี พ.ศ. 2370 สมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว ชาวไทยพวนเหล่านี้ส่วนใหญ่จะอาศัยในพื้นที่อำเภอศรีมโหสถและอำเภอศรีมหาโพธิ
- ชาวจีน ชาวไทยเชื้อสายจีนส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในตัวอำเภอเมือง
- ชาวอีสาน อพยพมาจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือจะอาศัยอยู่มากแถบอำเภอนาดี อำเภอekinบุรี และอำเภอประจันตคาม ชาวอีสานเหล่านี้ได้นำขนบธรรมเนียมประเพณี และภาษาถิ่นมาด้วย เช่น มีการจัดงานแห่ประสาธน์ที่อำเภอประจันตคาม งานบุญบั้งไฟที่อำเภอekinบุรี และอำเภอศรีมโหสถ งานบุญข้าวหลามที่อำเภอekinบุรี อำเภอศรีมโหสถ และอำเภอนาดี
- คนต่างด้าว คือ กลุ่มคนชาวพม่า ลาว (ลาวเวียงจันทร์) และกัมพูชาที่ย้ายถิ่นฐานเข้ามาทำงานในจังหวัดปราจีนบุรี ซึ่งจะเข้ามาขายแรงงานในโรงงานอุตสาหกรรมและเป็นลูกจ้างในการก่อสร้าง

2.2 โบราณสถานและโบราณวัตถุของจังหวัดปราจีนบุรี

จังหวัดปราจีนบุรีมีโบราณสถานและโบราณวัตถุที่สำคัญจำนวนมาก เนื่องจาก จังหวัดปราจีนบุรีเป็นพื้นที่เมืองเก่าที่มีผู้คนอาศัยมาอย่างยาวนาน โดยโบราณสถานที่สำคัญของจังหวัดปราจีนบุรี เช่น (สำนักงานจังหวัดปราจีนบุรี, 2559, หน้า 22-27)

- วัดแก้วพิจิตร วัดเก่าแก่สร้างเมื่อปี พ.ศ. 2422 ตั้งอยู่บริเวณริมฝั่งทางด้านขวาของแม่น้ำปราจีนบุรี ถนนแก้วพิจิตร ตำบลหน้าเมืองในเขตเทศบาลเมืองปราจีนบุรี ห่างจากตัวเมืองไปทางทิศตะวันออกเฉียงประมาณ 2 กิโลเมตร
- ตึกเจ้าพระยาอภัยภูเบศร ตั้งอยู่ในบริเวณโรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศร เลขที่ 32/7 หมู่ที่ 12 ถนนปราจีนอนุสรณ์ (ทางหลวงหมายเลข 3069) ตำบลท่างาม อำเภอเมืองปราจีนบุรี ห่างจากตัวเมืองประมาณ 2.5 กิโลเมตร
- โบราณสถานสระมรกต เป็นกลุ่มโบราณสถานทางพุทธศาสนาขนาดใหญ่ ที่สร้างขึ้นซ้อนทับกัน หลายสมัย เริ่มตั้งแต่ก่อนพุทธศตวรรษที่ 14 เป็นต้นมาจนถึงพุทธศตวรรษที่ 18 ตั้งอยู่ที่วัดสระมรกต ตำบลโคกไทย
- โบราณคดีเมืองศรีมโหสถ เป็นเมืองโบราณสถานสมัยทวารวดีขนาดใหญ่ มีลักษณะเป็นรูปไข่หรือสี่เหลี่ยมผืนผ้ามุมมน มีความกว้าง 700 เมตร ยาว 1,550 เมตร เนื้อที่ทั้งหมด 742 ไร่ 2 งาน 25 ตารางวา ตั้งอยู่ที่บ้านโคกวัด ตำบลโคกปิบ ทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ของตัวเมืองปราจีนบุรี ห่างออกไปประมาณ 20 กิโลเมตรเท่านั้น ใกล้ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 319 และอยู่ห่างจากตัวอำเภอศรีมโหสถไปทางทิศตะวันออกเฉียงเล็กน้อย ในเขตตำบลโคกปิบ อำเภอศรีมโหสถ โดยมีที่ตั้งอยู่ในบริเวณ 3 หมู่บ้านด้วยกัน ได้แก่ บ้านสระมะเขือ บ้านโคกวัด และบ้านหนองสะแก

- อนุสาวรีย์ลายพระหัตถ์ เป็นสถานที่ที่มีลายพระหัตถ์ของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ซึ่งได้เสด็จประพาสปราจีนบุรี เมื่อปี พ.ศ. 2451 ทรงจารึกไว้บนแผ่นศิลาแลง ซึ่งเป็นซากโบราณวัตถุ สมัยลพบุรี อายุราวพุทธศตวรรษที่ 12-13 อนุสาวรีย์ลายพระหัตถ์ตั้งอยู่ที่สวนสาธารณะลายพระหัตถ์ศรีมหาโพธิ ตำบลหนองโพรง อำเภอศรีมหาโพธิ ห่างจากที่ว่าการอำเภอศรีมหาโพธิไปทางบ้านโคกขวาง ประมาณ 1.5 กิโลเมตร นอกจากสถานที่โบราณสถานของจังหวัดปราจีนบุรีข้างต้นแล้ว จังหวัดปราจีนบุรียังมีโบราณสถานที่สำคัญ เช่น เทวสถานพานหิน หลวงพ่อทวารวดี ต้นโพธิ์ศรีมหาโพธิ พระพุทธทวารวดีศรีปราจีนสิรินธรโลกนารถ เป็นต้น

ส่วนโบราณวัตถุของจังหวัดปราจีนบุรี พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ ปราจีนบุรี มีโบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ ในระบบทะเบียนทั้งหมด จำนวน 3,689 รายการ โดยได้มีการออกจัดแสดง จำนวน 837 รายการ และเก็บรักษาในคลังพิพิธภัณฑสถาน จำนวน 2,852 รายการ โบราณวัตถุชิ้นสำคัญ ๆ ที่ออกจัดแสดงให้ชมตลอดจนศึกษาหาความรู้ อาทิ เช่น (กลุ่มงานยุทธศาสตร์และข้อมูลเพื่อการพัฒนาจังหวัด สำนักงานจังหวัดปราจีนบุรี, 2561, หน้า 62)

- พระพุทธรูปปางสมาธิ เป็นศิลปะทวารวดี อายุประมาณพุทธศตวรรษที่ 12-13 พบที่อำเภอศรีมหาโพธิ

- พระนารายณ์ 4 กร (วิษณุจตุรภุช) เป็นประติมากรรมเทวรูปโบราณ อายุประมาณต้นพุทธศตวรรษที่ 12 พบจากการขุดแต่งโบราณสถานเมืองศรีมหาโพธิ อำเภอศรีมหาโพธิ

- เสาศิลาสลัก เป็นศิลปะก่อนทวารวดี อายุประมาณพุทธศตวรรษที่ 11 พบในบ่อน้ำหน้ารอยพระพุทธรูปโบราณสถานสระมรกต อำเภอศรีมหาโพธิ

สำหรับโบราณสถานและโบราณวัตถุของจังหวัดปราจีนบุรีถือเป็นประเด็นที่สำคัญประเด็นหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาของจังหวัดปราจีนบุรี เนื่องจาก การวางแผนพัฒนาหรือการวางผังเมือง เพื่อการพัฒนาจำเป็นต้องพิจารณาถึงความสำคัญของความเป็นเมืองเก่าของจังหวัดปราจีนบุรีที่ต้องมีการอนุรักษ์ไว้ (ปรานอม ต้นสุขานันท์, 2559) ซึ่งในงานศึกษาของ ฉัตรชนก บุญไชย (2556) แสดงให้เห็นถึงศักยภาพในการพัฒนาโบราณสถานและโบราณวัตถุของจังหวัดปราจีนบุรีให้สามารถเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ได้ ซึ่งการวางผังเมืองเพื่อการพัฒนาอุตสาหกรรมและการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมในจังหวัดปราจีนบุรีจำเป็นต้องพิจารณาถึงโบราณสถานและโบราณวัตถุภายในจังหวัดอย่างขาดมิได้

2.3 ข้อมูลด้านการศึกษาของจังหวัดปราจีนบุรี

สถานการณ์ด้านการศึกษาของจังหวัดปราจีนบุรีในปี พ.ศ. 2560 มีหน่วยงานทางการศึกษาทั้งสิ้น 494 แห่ง ประกอบด้วย (กลุ่มงานยุทธศาสตร์และข้อมูลเพื่อการพัฒนาจังหวัด สำนักงานจังหวัดปราจีนบุรี, 2561, หน้า 65-66)

1) สถานศึกษาสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ จำนวน 298 แห่ง ประกอบด้วย

1.1) การศึกษาขั้นพื้นฐาน อยู่ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ประกอบด้วย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราชญ์บุรี เขต 1 มีสถานศึกษาจำนวน 123 แห่ง เขต 2 มีสถานศึกษาจำนวน 113 แห่ง เขต 7 มีสถานศึกษาจำนวน 19 แห่ง ศูนย์การศึกษาพิเศษ จำนวน 1 แห่ง และโรงเรียนโสตทัศนศึกษา จังหวัดปราชญ์บุรี จำนวน 1 แห่ง

1.2) การศึกษาขั้นพื้นฐาน อยู่ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (สช.) มีสถานศึกษาจำนวน 24 แห่ง

1.3) การศึกษานอกระบบและตามอัธยาศัย (กศน.) มีสถานศึกษา กศน. อำเภอ จำนวน 7 แห่ง กศน. ตำบล จำนวน 65 แห่ง และมีห้องสมุด จำนวน 8 แห่ง

1.4) สถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) มีจำนวน 2 แห่ง

2) สถานศึกษานอกสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ จำนวน 196 แห่ง ประกอบด้วย

2.1) สถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) จำนวน 193 แห่ง

2.2) สถานศึกษาสังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ จำนวน 2 แห่ง

2.3) สถานศึกษาสังกัดกระทรวงสาธารณสุข จำนวน 1 แห่ง ได้แก่ วิทยาลัยการแพทย์แผนไทยอภัยภูเบศร จังหวัดปราชญ์บุรี

2.4 ข้อมูลด้านสาธารณสุขของจังหวัดปราชญ์บุรี

สถานการณ์ด้านสาธารณสุขของจังหวัดปราชญ์บุรีในปี พ.ศ. 2560 มีหน่วยงานทางด้านสาธารณสุข ประกอบด้วย (กลุ่มงานยุทธศาสตร์และข้อมูลเพื่อการพัฒนาจังหวัด สำนักงานจังหวัดปราชญ์บุรี, 2561, หน้า 78-84)

1) **สถานพยาบาล** จังหวัดปราชญ์บุรีมีสถานบริการสาธารณสุขภาครัฐและเอกชนกระจายอยู่ทุกอำเภอ ในภาครัฐ สถานบริการสังกัดกระทรวงสาธารณสุข ประกอบด้วยโรงพยาบาลศูนย์ 1 แห่ง โรงพยาบาลทั่วไป 1 แห่ง โรงพยาบาลชุมชน 6 แห่ง โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล (รพ.สต.) จำนวน 93 แห่ง และสถานบริการสุขภาพชุมชน 1 แห่ง (สสช. บ้านวังรี อำเภอนาดี) โรงพยาบาลสังกัดกระทรวงกลาโหม 1 แห่ง โดยจังหวัดปราชญ์บุรีโรงพยาบาลที่ได้รับรองคุณภาพตามมาตรฐาน (HA) แล้วมีจำนวน 5 แห่ง ได้แก่ โรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศร โรงพยาบาลกบินทร์บุรี โรงพยาบาลประจันตคาม โรงพยาบาลศรีมหาโพธิ์ และโรงพยาบาลศรีมโหสถ คิดเป็นร้อยละ 71.43 ของโรงพยาบาลของรัฐทั้งหมด

2) **บุคลากรทางการแพทย์** บุคลากรทางการแพทย์และสาธารณสุขของจังหวัดปราชญ์บุรี ประกอบด้วย แพทย์ จำนวน 138 คน ทันตแพทย์ 35 คน เภสัชกร 63 คน และพยาบาลวิชาชีพ 810 คน คิดเป็นอัตราส่วน ดังนี้ แพทย์ 1 ต่อ 3,513 ทันตแพทย์ 1 ต่อ 13,852 เภสัชกร 1 ต่อ 7,696

พยาบาลวิชาชีพ 1 ต่อ 599 นอกจากนี้ จังหวัดปราจีนบุรีมีจำนวนของอาสาสมัครสาธารณสุข จำนวน 8,838 คน โดยอำเภอที่มีจำนวนอาสาสมัครสาธารณสุขมากที่สุด ได้แก่ อำเภอกบินทร์บุรี รองลงมา ได้แก่ อำเภอเมือง และอำเภอศรีมหาโพธิ

3) สถานการณ์ทางการป่วยของประชาชน ผู้ป่วยนอกที่เข้ารับการรักษาจากสถานบริการสังกัดกระทรวงสาธารณสุขจำแนกตามกลุ่มสาเหตุ (21 กลุ่มโรค) แนวโน้มอัตราป่วยของผู้ป่วยนอกย้อนหลังกลุ่มโรคระบบหายใจครองอันดับ 1 มาตลอด เมื่อพิจารณาโรคที่ป่วย 10 อันดับแรก อันดับของโรคไม่มีความแตกต่างกันมากนัก แต่กลุ่มโรคเกี่ยวกับต่อมไร้ท่อ โภชนาการ และเมตาบอลิซึม อัตราป่วยมีแนวโน้มสูงเพิ่มขึ้นอย่างชัดเจน ซึ่งกลุ่มโรคนี้เป็นโรคที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรม ส่วนผู้ป่วยในที่ได้รับการรักษาจำแนกตามกลุ่มสาเหตุ (75 กลุ่มโรค) แนวโน้มและอัตราป่วยของผู้ป่วยในย้อนหลังอัตราป่วย 10 อันดับแรก สาเหตุการป่วยที่สำคัญอยู่ในกลุ่มโรคเรื้อรัง ได้แก่ กลุ่มความผิดปกติเกี่ยวกับต่อมไร้ท่อ โภชนาการและเมตาบอลิซึมอื่น ๆ กลุ่มโรคความดันโลหิตสูง และกลุ่มโรคเบาหวาน

4) สถานการณ์ทางการตายของประชาชน จังหวัดปราจีนบุรีในช่วงระหว่างปี พ.ศ. 2557-2559 อัตราตายอันดับ 5 ลำดับแรก ทั้ง 3 ปี ได้แก่ มะเร็งและเนื้องอกทุกชนิด โรคทางเดินหายใจ โรคติดเชื้อและปรสิตความดันโลหิตสูงและโรคหลอดเลือดในสมอง อุบัติเหตุ ซึ่งโรคมะเร็งและเนื้องอกทุกชนิดครองอันดับ 1 ทุกปี

2.5 ข้อมูลด้านอาชญากรรม

พื้นที่จังหวัดปราจีนบุรีมีสถานีตำรวจ 11 แห่ง ตำรวจ 1,054 คน อัตราส่วนตำรวจต่อประชากร 1 : 4,275 จากข้อมูลด้านจำนวนคดีอาญา พบว่า แนวโน้มจำนวนคดีอาญาของจังหวัดปราจีนบุรี มีแนวโน้มที่ลดลงโดยเฉพาะคดีประทุษร้ายต่อชีวิต ร่างกาย และเพศ และประทุษร้ายต่อทรัพย์สินที่มีจำนวนลดลงทุกปีตั้งแต่ปี พ.ศ. 2556 จนถึงปี พ.ศ. 2560 โดยในปี พ.ศ. 2559 คดีอุกฉกรรจ์และสะเทือนขวัญ มีการรับแจ้ง 22 คดี จับได้ 15 คดี คดีประทุษร้ายต่อชีวิต ร่างกาย และเพศ มีการรับแจ้ง 152 คดี จับได้ 132 คดี คดีประทุษร้ายต่อทรัพย์สิน มีการรับแจ้ง 361 คดี จับได้ 194 คดี และคดีที่น่าสนใจ เช่น ปล้น โจรกรรม ฉ้อโกงและยักยอก มีการรับแจ้ง 191 คดี จับได้ 52 คดี (ตำรวจภูธรจังหวัดปราจีนบุรี, 2560 อ้างถึงใน กลุ่มงานยุทธศาสตร์และข้อมูลเพื่อการพัฒนาจังหวัด สำนักงานจังหวัดปราจีนบุรี, 2561, หน้า 86)

2.6 ข้อมูลด้านการรวมกลุ่ม/องค์กร/เครือข่ายของประชาชนในจังหวัดปราจีนบุรี

จังหวัดปราจีนบุรีมีการรวมตัวกันทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชน เป็นกลุ่ม/องค์กร/เครือข่ายในหลาย ๆ ด้าน ได้แก่ (สำนักงานจังหวัดปราจีนบุรี, 2559, หน้า 37-38)

- สหกรณ์ในจังหวัดปราจีนบุรี 48 แห่ง ประกอบด้วย สหกรณ์ออมทรัพย์ 23 แห่ง สมาชิก 16,115 คน สหกรณ์การเกษตร 10 แห่ง สมาชิก 37,812 คน สหกรณ์ร้านค้า 1 แห่ง สมาชิก 464 คน คนสหกรณ์บริการ 2 แห่ง สมาชิก 812 คน สหกรณ์นิคม 2 แห่ง สมาชิก 4,602 คน และ สหกรณ์เครดิตยูเนียน 1 แห่ง สมาชิก 1,146 คน
- ด้านเกษตรกรรม ประกอบด้วย กลุ่มเกษตรกรทำนา 6 กลุ่ม สมาชิก 727 คนทำสวน 6 กลุ่ม สมาชิก 847 คน ทำไร่ 3 กลุ่ม สมาชิก 384 คน และเลี้ยงสัตว์ 7 กลุ่ม สมาชิก 756 คน
- ด้านสาธารณสุข ประกอบด้วย ชมรมอาสาสมัครสาธารณสุขจังหวัดปราจีนบุรี 7 อำเภอ สมาชิก 7,000 ราย ชมรมหมอพื้นบ้านลานทอง 1 กลุ่ม สมาชิก 30 ราย ศูนย์พัฒนากิจกรรมภาคพลเมือง 1 กลุ่ม สมาชิก 20 ราย
- ด้านพัฒนาชุมชน ประกอบด้วย กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต จำนวน 316 กลุ่ม จำนวนสมาชิก 47,689 ราย และกลุ่มอาชีพ/OTOP จำนวน 110 กลุ่ม สมาชิกจำนวน 2,493 ราย ซึ่งกระจายทั่วทุกอำเภอ
- ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม คือ เครือข่ายอาสาสมัครพิทักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมหมู่บ้าน (ทสม.) จังหวัดปราจีนบุรี 1 เครือข่าย สมาชิก 1,045 ราย
- ด้านสาธารณสุข ประกอบด้วย มีสเตอร์เตือนภัย จำนวน 11 แห่ง สมาชิก 111 ราย สมาชิก อปพร. จำนวน 69 แห่ง สมาชิก 7,827 ราย OTOS ทีมกู้ชีพกู้ภัย จำนวน 28 แห่ง สมาชิก 290 ราย กระจายอยู่ตามองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นภายในจังหวัด และอาสาสมัครหน่วยกู้ภัยต่าง ๆ 5 แห่ง ได้แก่ มูลนิธิร่วมกตัญญู มูลนิธิสว่างบำเพ็ญธรรมสถาน มูลนิธิสัจจพุทธธรรม กบินทร์บุรี ศูนย์กู้ภัยอนุสรณ์ และมูลนิธิมหาโพธิสมาคมศิษย์เบญจธรรม
- ด้านแรงงาน ได้แก่ สหภาพแรงงาน 14 แห่ง สมาชิก 5,126 ราย
- ด้านอุตสาหกรรม ได้แก่ คณะกรรมการไตรภาคีโครงการส่งเสริมผู้ผลิตไฟฟ้ารายเล็กที่ใช้พลังงานหมุนเวียน 1 กลุ่ม สมาชิกเป็นสถานประกอบการ 2 ราย และคณะกรรมการ 33 คน
- ด้านพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ได้แก่ ศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชน (ศพค.) 40 แห่ง จัดตั้งคณะทำงานศูนย์แล้ว 22 แห่ง สมาชิก 360 ราย คณะกรรมการพัฒนาสตรีจังหวัด (กพสจ.) และคณะกรรมการพัฒนาสตรีอำเภอ (กพสอ.) 7 แห่ง อำเภอละ 7 แห่ง สมาชิก 1,481 รายอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (อพม.) 1 กลุ่ม สมาชิก 760 ราย ทุกหมู่บ้าน ๆ ละ 1 คน ศูนย์ประสานงานองค์กรเอกชนประจำจังหวัด 84 แห่ง คณะกรรมการ 19 คน องค์กรชุมชน 10 แห่ง สมาชิก 7,038 ราย อาสาสมัครดูแลคนพิการ (อพมก.) 2 กลุ่ม สมาชิก 25 ราย อาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน (อผส.) 1 แห่ง สมาชิก 40 ราย สภาเด็กและเยาวชน ระดับจังหวัด 1 แห่ง ระดับอำเภอ 3 แห่ง สมาชิก 1,600 ราย

โดยสถานการณ์ในภาพรวมของจังหวัดปราจีนบุรีด้านสังคมและวัฒนธรรม แสดงให้เห็นถึงสภาพความเป็นเมืองโบราณเก่าของจังหวัดปราจีนบุรี เห็นได้จากข้อมูลทางด้านโบราณวัตถุของจังหวัดปราจีนบุรีที่มีอยู่จำนวนมาก รวมถึงข้อมูลบริบทสภาพแวดล้อมของจังหวัดปราจีนบุรีทางด้านสังคมและวัฒนธรรมยังแสดงให้เห็นถึงสภาพความเป็นเมือง (urbanization) โดยพิจารณาได้จากการขยายตัวของจำนวนประชากร สถานบริการทางการศึกษาและการสาธารณสุขที่เพิ่มมากขึ้น นอกจากนี้ คดีอาชญากรรมของจังหวัดปราจีนบุรียังสะท้อนให้การเติบโตของเมืองและการแข่งขันทางด้านเศรษฐกิจที่สูงขึ้นภายในจังหวัดปราจีนบุรี ซึ่งสถานการณ์ทางด้านสังคมและวัฒนธรรมกับการเติบโตของความเป็นเมืองเกิดขึ้นจากปัจจัยที่สำคัญ ที่เกิดจากการขยายตัวของการลงทุนในภาคอุตสาหกรรมในพื้นที่จังหวัดปราจีนบุรี

3. จังหวัดปราจีนบุรีกับบริบทสภาพแวดล้อมด้านการเมือง

บริบทสภาพแวดล้อมของจังหวัดปราจีนบุรีด้านการเมืองที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมใหม่ของจังหวัดปราจีนบุรี แบ่งออกเป็น 2 ประเด็นที่สำคัญ ดังนี้

3.1 การแบ่งเขตการปกครองของจังหวัดปราจีนบุรี

จังหวัดปราจีนบุรีแบ่งเขตการปกครองออกเป็น 7 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมืองปราจีนบุรี อำเภอศรีมโหสถ อำเภอศรีมหาโพธิ อำเภอประจันตคาม อำเภอนาดี อำเภอกบินทร์บุรี และอำเภอบ้านสร้าง โดยแบ่งเขตตำบลออกเป็น 65 ตำบล และหมู่บ้าน 708 หมู่บ้าน นอกจากนี้ ยังมีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประกอบด้วย องค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.) จำนวน 1 แห่ง เทศบาล จำนวน 13 แห่ง และองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) จำนวน 56 แห่ง (กลุ่มงานยุทธศาสตร์และข้อมูลเพื่อการพัฒนาจังหวัด สำนักงานจังหวัดปราจีนบุรี, 2561, หน้า 7; ศูนย์พัฒนาเมืองอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ, 2557)

ตารางที่ 3.6 จำนวนเขตการปกครองของจังหวัดปราจีนบุรี จำแนกเป็นรายอำเภอ

อำเภอ	อบจ.	เทศบาล	อบต.	ตำบล	หมู่บ้าน
- เมืองปราจีนบุรี	1	3	11	12	144
- กบินทร์บุรี	-	3	14	14	193
- ศรีมหาโพธิ	-	2	7	10	90
- ประจันตคาม	-	2	8	9	106

ที่มา: กลุ่มงานยุทธศาสตร์และข้อมูลเพื่อการพัฒนาจังหวัด สำนักงานจังหวัดปราจีนบุรี, 2561 และ สำนักงานจังหวัดปราจีนบุรี, 2559.

ตารางที่ 3.6 (ต่อ)

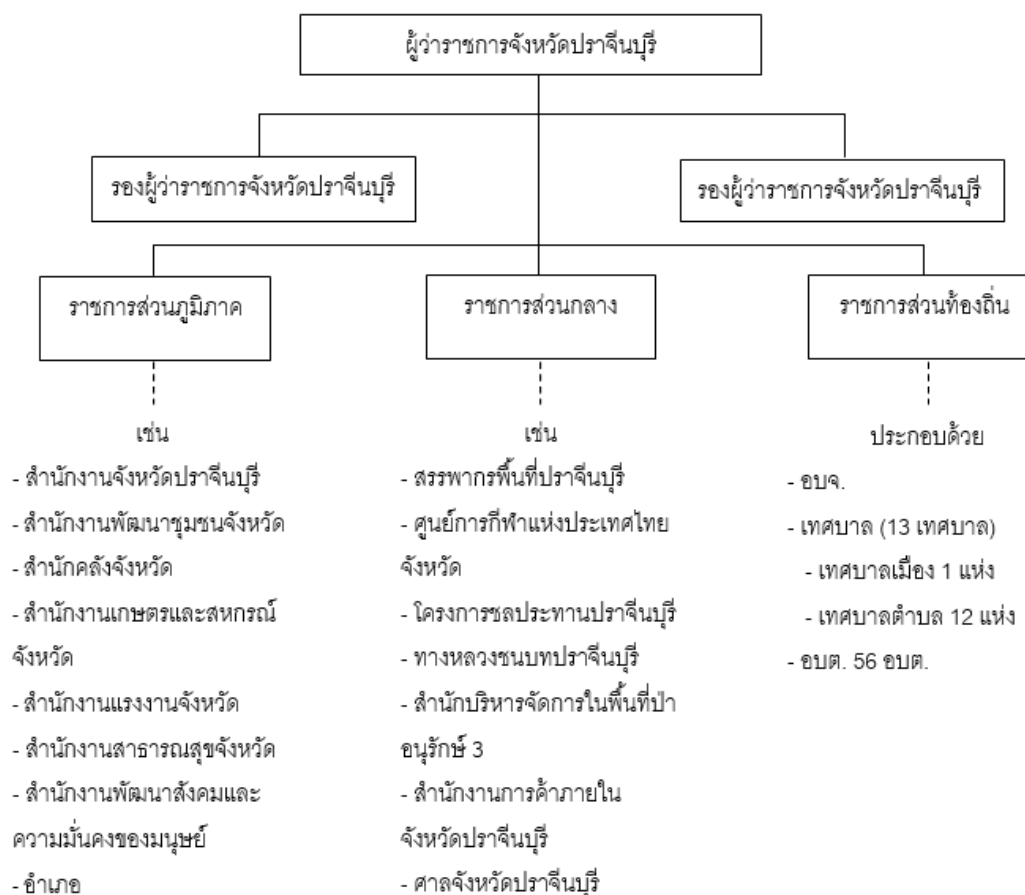
อำเภอ	อบจ.	เทศบาล	อบต.	ตำบล	หมู่บ้าน
- บ้านสร้าง	-	1	7	9	88
- นาดี	-	1	6	6	63
- ศรีมโหสถ	-	1	3	4	24
รวม	1	13	56	64	708

ที่มา: กลุ่มงานยุทธศาสตร์และข้อมูลเพื่อการพัฒนาจังหวัด สำนักงานจังหวัดปราจีนบุรี, 2561 และ สำนักงานจังหวัดปราจีนบุรี, 2559.

โดยส่วนงานหรือหน่วยงานราชการในจังหวัดปราจีนบุรี แบ่งออกเป็น หน่วยงานบริหารราชการส่วนกลาง จำนวน 84 แห่ง หน่วยงานบริหารราชการส่วนภูมิภาค จำนวน 38 แห่ง หน่วยงานบริหารราชการส่วนภูมิภาค ประกอบด้วย องค์การบริหารส่วนจังหวัด จำนวน 1 แห่ง เทศบาลเมือง จำนวน 1 แห่ง เทศบาลตำบล จำนวน 12 แห่ง และองค์การบริหารส่วนตำบล 56 แห่ง (กลุ่มงานยุทธศาสตร์และข้อมูลเพื่อการพัฒนาจังหวัด สำนักงานจังหวัดปราจีนบุรี, 2561, หน้า 7; ศูนย์พัฒนาเมืองอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ, 2557)

สำหรับโครงการอำนาจการปกครองของจังหวัดปราจีนบุรี สามารถพิจารณาได้จากรูปภาพที่ 3.7

รูปภาพที่ 3.7 โครงสร้างอำนาจการปกครองในจังหวัดปราจีนบุรี

ที่มา: ปรับปรุงมาจาก สำนักงานจังหวัดปราจีนบุรี, 2558.

ส่วนผู้ว่าราชการประจำจังหวัดปราจีนบุรีในช่วงหลักการเกิดขึ้นของอุตสาหกรรมในจังหวัดปราจีนบุรี สามารถพิจารณารายนามของผู้ว่าราชการประจำจังหวัดปราจีนบุรีได้จากตารางที่ 3.7

ตารางที่ 3.7 รายนามผู้ว่าราชการประจำจังหวัดปราจีนบุรี

ลำดับ	รายนามผู้ว่าราชการประจำจังหวัด	เริ่มต้น	สิ้นสุด	ระยะเวลาดำรงตำแหน่งประมาณ (ปี)
41	นายสมพงษ์ พันธุ์สุวรรณ	2527	2528	1
42	นายจำเนียร ชวนพงศ์	2528	2533	5
43	นายประมวล รุจน์เสรี	2533	2534	1
44	นายบรรจง กันตวิรุฒ	2534	2537	3
45	นายวิเชียร เปาอินทร์	2537	2539	2

ที่มา: ปรับปรุงมาจาก สำนักงานจังหวัดปราจีนบุรี, 2558.

ตารางที่ 3.7 (ต่อ)

ลำดับ	รายชื่อนามผู้ว่าราชการประจำจังหวัด	เริ่มต้น	สิ้นสุด	ระยะเวลาดำรงตำแหน่งประมาณ (ปี)
46	นายสุจิต นิมิตกุล	2539	2542	3
47	นายชัยจิตร รัฐขจร	2542	2545	3
48	นายสุรพล ภาษิตนรินทร์	2545	2546	1
49	นายสุขุมรัฐ สารีบุตร	2546	2548	2
50	นายโอรส วงษ์สิทธิ์	2548	2550	2
51	นางพรรณณี แก่นสุวรรณ	2550	2551	1
52	นายธวัชชัย เทอดเผ่าไทย	2551	2552	2
53	นายศิริพงษ์ ห่านตระกูล	2552	2555	3
54	นางสาวจิตรา พรหมชุติมา	2555	2558	3
55	นายอุกริช พึ่งโสภา	2558	2559	1
56	นายสุริยะ อมรโรจน์วรุฒิ	2559	2561	2
57	นายพิบูลย์ หัตถกิจโกศล	2561	ปัจจุบัน	-

ที่มา: ปรับปรุงมาจาก สำนักงานจังหวัดปราจีนบุรี, 2558.

จากลำดับรายชื่อนามของผู้ว่าราชการประจำจังหวัดปราจีนบุรีข้างต้น จะพบว่า ระยะเวลาดำรงตำแหน่งของผู้ว่าจังหวัดปราจีนบุรีนั้น มีวาระการดำรงตำแหน่งเฉลี่ยอยู่ในช่วงระยะเวลาเพียง 1-2 ปี โดยเฉพาะในช่วงหลังปี พ.ศ. 2558 มีการเปลี่ยนผู้ว่าราชการประจำจังหวัดปราจีนบุรีในระยะเวลาเพียง 4 ปี จำนวนถึง 3 ท่าน ซึ่งการเปลี่ยนแปลงผู้ว่าราชการประจำจังหวัดบ่อยครั้งได้ส่งผลกระทบต่อภารกิจการพัฒนาและการวางแผนเกี่ยวกับการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมในจังหวัดปราจีนบุรี

3.2 การเมืองท้องถิ่นภายในจังหวัดปราจีนบุรี

สำหรับการเมืองท้องถิ่นภายในจังหวัดปราจีนบุรี ถือเป็นจังหวัดหนึ่งที่มีการพัฒนาโครงสร้างอำนาจทางการเมืองในระดับท้องถิ่นขึ้นมา ในช่วงหลังจากเกิดรัฐธรรมนูญปี พ.ศ. 2521 หรือการเมืองในช่วงประชาธิปไตยครึ่งใบ ส่งผลให้เกิดการเมืองของกลุ่มชนชั้นนำในระดับท้องถิ่นออกเป็น 3 ชั่วอำนาจ โดยภาพรวมของโครงสร้างการเมืองท้องถิ่น 3 ชั่วอำนาจภายในจังหวัดสามารถได้จากคำกล่าวที่ว่า “บุญส่งคู่บ้าน สมานคู่เมือง สุนทรลือเลื่อง ส.ส.เมืองปราจีนฯ” ส่วนรายละเอียดของกลุ่มการเมืองท้องถิ่นภายในจังหวัดปราจีนบุรีทั้ง 3 กลุ่ม สามารถพิจารณาได้ ดังนี้ (โอฬาร ถิ่นบางเตียว, 2554; คมชัดลึก, 2553; ThaiPBS News, 2560)

1) **กลุ่มนายสุนทร วิลาวัลย์** กลุ่มการเมืองกลุ่มนี้ในปัจจุบันอาจเรียกได้ว่า “บ้านใหญ่” ของจังหวัดปราจีนบุรี ทั้งนี้เพราะสามารถที่จะเข้าไปผูกขาดทั้งทางการเมืองทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น แม้ช่วงเวลาหนึ่ง นายสุนทรจะถูกตัดสิทธิ์ทางการเมือง แต่ก็ยังมีญาติพี่น้องเข้าไปดำรงตำแหน่งสำคัญในทางการเมือง เช่น กรณีของน้องสาวนางบังอร วิลาวัลย์ เป็นนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดปราจีนบุรี กรณีของลูกสาวนางสาวกนกรรณ วิลาวัลย์ ศรีจันทร์งาม เป็น ส.ส. ของจังหวัด เป็นต้น ฐานเสียงของนายสุนทร ส่วนใหญ่จะเป็นนักการเมืองระดับท้องถิ่นของจังหวัดปราจีนบุรี ซึ่งจะมีฐานเสียงครอบคลุมทั้งจังหวัด ซึ่งในปี พ.ศ. 2560 ตระกูลวิลาวัลย์ก็มีคดีเกี่ยวกับการบุกรุกยึดถือครอบครองในที่ดินของรัฐบริเวณเขตอ่างเก็บน้ำคลองไม้ปล้องของกรมชลประทาน

2) **กลุ่มนายชยุต ภูมมะกาญจนะ** กลุ่มนี้เป็นกลุ่มการเมืองดั้งเดิมของจังหวัดปราจีนบุรี ซึ่งแต่เดิมนำโดยนายสมาน ภูมมะกาญจนะ บิดาของนายชยุต ฐานเสียงของกลุ่มการเมืองนี้มาจากกำนันผู้ใหญ่บ้านและหัวหน้าแผนกเดิมของนายสมาน ประกอบกับฐานทางเศรษฐกิจของตระกูลมีความมั่งคั่งทำให้สามารถใช้ฐานทางเศรษฐกิจขยายฐานทางการเมือง ฐานเสียง กลุ่มการเมืองกลุ่มนี้มีฐานเสียงสำคัญอยู่ในเขตอำเภอศรีมหาโพธิ์

3) **กลุ่มนายคงกฤษ หงษ์วิไล** นายคงกฤษ เป็นนักการเมืองที่ไม่ได้มาจากขั้วทางการเมืองใดมาก่อนเลย เนื่องจาก ญาติพี่น้องไม่เคยมีใครเล่นการเมืองมาก่อน ฐานเสียงส่วนใหญ่จะอยู่ในเขตอำเภอกบินทร์บุรี ขณะเดียวกันก็มีความสัมพันธ์แนบแน่นกับนายสุชาติ ตันเจริญ

สำหรับการเมืองท้องถิ่นภายในจังหวัดปราจีนบุรีในปัจจุบัน พบว่า กลุ่มการเมืองท้องถิ่นภายในจังหวัดปราจีนบุรี ได้มีตระกูลภูมมะกาญจนะ และตระกูลหงษ์วิไล จับมือกันเป็นพันธมิตรทางการเมืองในช่วงแรกอยู่ภายใต้ร่มของพรรคพลังประชาชน ส่วนนายสุนทร ภายหลังถูกตัดสิทธิ์ทางการเมือง ก็สร้างเครือข่ายทางการเมืองไว้ในทางการเมืองระดับชาติและการเมืองระดับท้องถิ่นในระดับชาติ กลุ่มบ้านใหญ่มีตัวแทน คือ นายเกียรติกร พากษ์เพียรศิลป์ ที่เคยเป็นพันธมิตรในระหว่างที่อยู่พรรคประชาธิปัตย์ ในระดับท้องถิ่นก็มีนางบังอร วิลาวัลย์ น้องสาวนายสุนทร ดำรงตำแหน่งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดปราจีนบุรี

4. จังหวัดปราจีนบุรีกับบริบทสภาพแวดล้อมด้านเศรษฐกิจ

บริบทสภาพแวดล้อมของจังหวัดปราจีนบุรีด้านเศรษฐกิจที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมใหม่ของจังหวัดปราจีนบุรี แบ่งออกเป็น 3 ประเด็นที่สำคัญ ดังนี้

4.1 ภาพรวมของสถานการณ์ทางด้านเศรษฐกิจ

จังหวัดปราจีนบุรีเป็นจังหวัดที่มีบริบททางเศรษฐกิจอยู่ที่การทำการอุตสาหกรรมและบริการเป็นสำคัญ สถานการณ์ทางด้านเศรษฐกิจที่จะนำมาพิจารณาบริบทสภาพแวดล้อมทางด้านเศรษฐกิจที่ส่งผลต่อผังเมืองและการพัฒนาอุตสาหกรรม

ภาวะเศรษฐกิจของจังหวัดนครนายกปี พ.ศ. 2558 พิจารณาได้จากมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด (GPP) ณ ราคาประจำปี เท่ากับ 205,011 ล้านบาท โดยโครงสร้างผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดปราจีนบุรี จำแนกออกเป็น (กลุ่มงานยุทธศาสตร์และข้อมูลเพื่อการพัฒนาจังหวัด สำนักงานจังหวัดปราจีนบุรี, 2561, หน้า 19-20)

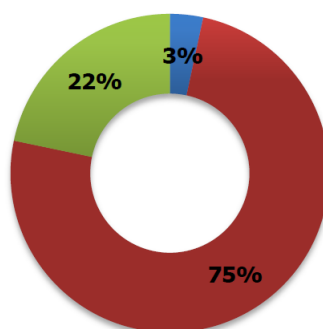
- อันดับที่ 1 สาขาอุตสาหกรรม คิดเป็นร้อยละ 74.91 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด มีมูลค่า 153,567 ล้านบาท ประกอบด้วย 2 สาขาการผลิตที่สำคัญ คือ สาขาการทำเหมืองแร่และเหมืองหิน และสาขาอุตสาหกรรม

- อันดับที่ 2 สาขาภาคบริการ คิดเป็นร้อยละ 21.72 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด

- อันดับที่ 3 สาขาภาคเกษตร คิดเป็นร้อยละ 12.23 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด ประกอบด้วย 2 สาขาการผลิตที่สำคัญ คือ สาขาเกษตรกรรมการล่าสัตว์และการป่าไม้ และสาขาประมง

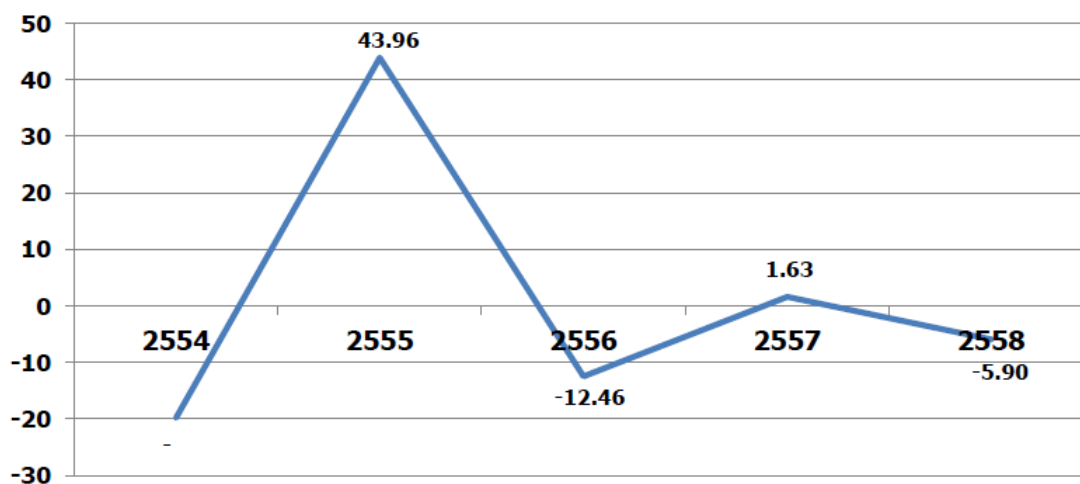
รูปภาพที่ 3.8 โครงสร้างเศรษฐกิจจังหวัดปราจีนบุรีในปี พ.ศ. 2558

■ ภาคเกษตร ■ ภาคอุตสาหกรรม ■ ภาคบริการ

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2558 อ้างถึงใน กลุ่มงานยุทธศาสตร์และข้อมูลเพื่อการพัฒนาจังหวัด สำนักงานจังหวัดปราจีนบุรี, 2561.

รูปภาพที่ 3.9 อัตราการขยายตัวของมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดปราจีนบุรี ในช่วงระหว่างปี พ.ศ. 2554-2558

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2558 อ้างถึงใน กลุ่มงาน ยุทธศาสตร์และข้อมูลเพื่อการพัฒนาจังหวัด สำนักงานจังหวัดปราจีนบุรี, 2561.

4.2 ภาพรวมของสถานการณ์การประกอบอาชีพ

สถานการณ์การประกอบอาชีพโดยภาพรวมของจังหวัดปราจีนบุรี อาชีพที่สำคัญของประชากรในจังหวัดปราจีนบุรี มีฐานอยู่ภาคเกษตรกรรมมาจากอดีต และภาคอุตสาหกรรมที่เกิดขึ้นในช่วงระยะหลัง อาชีพที่สำคัญของประชากรในจังหวัดปราจีนบุรีสามารถแบ่งออกเป็น 3 สาขาอาชีพที่สำคัญ ได้แก่ (ศูนย์ปฏิบัติการจังหวัดปราจีนบุรี, ม.ป.ป.)

- การทำนา พื้นที่จังหวัดปราจีนบุรีถือเป็นพื้นที่ลุ่ม เหมาะแก่การทำนา โดยเฉพาะอำเภอบ้านสร้าง ดังนั้นประชากรส่วนใหญ่จึง มีอาชีพทำนาเป็นหลัก พื้นที่การทำนาในจังหวัดปราจีนบุรีนั้นจึงครอบคลุมทุกอำเภอ

- การทำสวน พื้นที่ทำสวนในจังหวัดปราจีนบุรีส่วนใหญ่จะเป็นพื้นที่ในแถบที่ตอน ซึ่งอยู่ทางตอนเหนือและทางด้านตะวันออกของจังหวัด แต่ปัญหาของการทำสวนของประชากรในจังหวัดปราจีนบุรีที่สำคัญก็คือ ข้อจำกัดเรื่องแหล่งน้ำ เป็นผลให้เกษตรกรส่วนใหญ่พึ่งพาแหล่งน้ำธรรมชาติ เช่น ห้วย หนอง คลอง บึง และน้ำใต้ดินเป็นหลักในการทำสวน

- การเป็นแรงงานรับจ้างในภาคอุตสาหกรรม เป็นผลจากการเกิดขึ้นของโรงงานอุตสาหกรรมในพื้นที่จังหวัดปราจีนบุรี ทำให้ประชากรจากทั้งในพื้นที่และนอกพื้นที่เข้ามาประกอบอาชีพเป็นแรงงานรับจ้างในภาคอุตสาหกรรมมากขึ้น

โดยในช่วงระหว่างปี พ.ศ. 2555-2559 ผู้อยู่ในกำลังแรงงานของจังหวัดปราจีนบุรีมีแนวโน้มที่เพิ่มขึ้นและลดลงสลับกัน โดยในปี พ.ศ. 2559 จำนวนผู้อยู่ในกำลังแรงงานมีจำนวนเท่ากับ 374,864 คน เพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. 2558 ซึ่งมีจำนวนเท่ากับ 343,720 คน

ตารางที่ 3.8 จำนวนผู้มีงานทำจังหวัดปราจีนบุรี จำแนกตามสถานภาพแรงงาน ปี พ.ศ. 2555-2559

สถานภาพแรงงาน	ปี 2555	ปี 2556	ปี 2557	ปี 2558	ปี 2559		
					ชาย	หญิง	รวม
ผู้อยู่ในวัยแรงงาน (อายุ 15 ปี ขึ้นไป)	372,386	377,233	480,982	489,472	238,755	255,987	494,742
1. ผู้อยู่ในกำลังแรงงาน (อายุ 15 ปีขึ้นไป)	274,835	271,129	349,788	343,720	182,399	165,464	347,863
1.1 ผู้มีงานทำ	272,835	269,475	348,008	338,741	178,148	163,833	341,981
1.2 ผู้ว่างงาน	2,000	1,654	1,780	4,979	3,724	1,524	5,248
1.3 กำลังแรงงานที่รอฤดูกาล	-	-	-	-	527	107	634
2. ผู้ไม่อยู่ในกำลังแรงงาน	97,549	106,104	131,194	145,752	56,356	30,523	146,879
2.1 ทำงานที่บ้าน	28,842	32,672	41,150	47,762	4,120	40,932	45,052
2.2 เรียนหนังสือ	27,274	26,620	35,493	28,157	14,519	15,475	29,994
2.3 อื่น ๆ	41,435	46,812	54,551	69,833	37,717	34,116	71,833

ที่มา: สำนักงานแรงงานจังหวัดปราจีนบุรี, 2560 อ้างถึงใน กลุ่มงาน ยุทธศาสตร์และข้อมูลเพื่อการพัฒนาจังหวัด สำนักงานจังหวัดปราจีนบุรี, 2561.

สถานการณ์ผู้มีงานทำในภาคเกษตรกรรมของจังหวัดปราจีนบุรีในช่วงระหว่างปี พ.ศ. 2555-2559 มีแนวโน้มที่เพิ่มขึ้นและลดลง โดยในปี พ.ศ. 2559 จำนวนผู้มีงานทำมีจำนวนเท่ากับ 62,906 คน ลดลงจากปี พ.ศ. 2558 ซึ่งมีจำนวนเท่ากับ 76,982 คน แต่ยังมีจำนวนมากกว่า ปี พ.ศ. 2556-2557 ซึ่งทั้ง 2 ปี มีจำนวนเท่ากับ 60,571 คน ส่วนผู้มีงานทำนอกภาคเกษตรกรรมของจังหวัดปราจีนบุรีมีแนวโน้มที่เพิ่มขึ้น โดยในปี พ.ศ. 2559 จำนวนผู้มีงานทำมีจำนวนเท่ากับ 279,075 คน เพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. 2558 ซึ่งมีจำนวนเท่ากับ 261,759 คน โดยประเภทอุตสาหกรรมการผลิตมีจำนวนผู้มีงานทำมากที่สุด ซึ่งมีจำนวนเท่ากับ 115,017 คน รองลงมา คือ อุตสาหกรรมการขายส่ง การขายปลีก ซึ่งมีจำนวนเท่ากับ 54,740 คน ประเภทอุตสาหกรรมการทำเหมืองแร่ เหมืองหิน มีจำนวนผู้มีงานทำน้อยที่สุด ซึ่งมีจำนวนเท่ากับ 137 คน

โดยเมื่อพิจารณาภาพรวมของสถานการณ์การประกอบอาชีพของประชาชนในจังหวัดปราจีนบุรีในกลุ่มประเภทอาชีพที่สำคัญ สามารถพิจารณาแบ่งได้ ดังนี้ (กลุ่มงาน ยุทธศาสตร์และข้อมูลเพื่อการพัฒนาจังหวัด สำนักงานจังหวัดปราจีนบุรี, 2561, หน้า 25-31)

ตารางที่ 3.9 จำนวนผู้มีงานทำจังหวัดปราจีนบุรี จำแนกตามประเภทอาชีพ ปี พ.ศ. 2555-2559

ประเภทอาชีพ	ปี 2555	ปี 2556	ปี 2557	ปี 2558	ปี 2559
เกษตรกรรม	39,943	60,571	60,571	76,982	62,906
การผลิต	49,760	114,204	114,204	115,519	115,017
การก่อสร้าง	10,177	10,338	10,338	15,220	20,795
การขายส่ง การขายปลีก	18,725	35,544	35,544	47,972	54,740
กิจการโรงแรมและอาหาร	5,292	13,900	13,900	26,391	25,376
การบริหารราชการและ ป้องกันประเทศ	7,239	6,498	9,498	12,568	15,835
อื่น ๆ	11,316	28,420	25,420	44,089	47,312
รวม	142,452	269,475	269,475	338,741	341,981

ที่มา: สำนักงานแรงงานจังหวัดปราจีนบุรี, 2560 อ้างถึงใน กลุ่มงาน ยุทธศาสตร์และข้อมูลเพื่อการ
พัฒนาจังหวัด สำนักงานจังหวัดปราจีนบุรี, 2561.

1) **ด้านเกษตรกรรม** ในปี พ.ศ. 2560 จังหวัดปราจีนบุรีมีจำนวนคร่าวเรือนเกษตรกรทั้งหมด 27,662 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 13.70 ของจำนวนคร่าวเรือนทั้งหมด โดยในอำเภอภินทรบุรีมีจำนวนคร่าวเรือนเกษตรกรรมมากที่สุด มีจำนวน 8,342 ครัวเรือนคิดเป็นร้อยละ 30.16 ของจำนวนคร่าวเรือนเกษตรกรทั้งหมด รองลงมาคือ อำเภอเมืองปราจีนบุรี มีจำนวน 5,805 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 20.99 ส่วนอำเภอศรีมหาโพธิ์มีจำนวนคร่าวเรือนเกษตรกรน้อยที่สุด จำนวน 1,607 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 5.81 หากพิจารณาภาวะเศรษฐกิจ จะพบว่า มูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมภาคการเกษตรของจังหวัดปราจีนบุรี ในปี พ.ศ. 2558 เท่ากับ 6,903 ล้านบาท ลดลงจากปี พ.ศ. 2557 ซึ่งมีมูลค่าเท่ากับ 7,703 ล้านบาท

ผลผลิตทางการเกษตรหลักของจังหวัดปราจีนบุรี ที่มีมูลค่าผลผลิตสูงสุด 5 ลำดับแรก ได้แก่ ข้าวนาปี มีมูลค่า 1,114 ล้านบาท คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 28.75 โดยข้าวนาปีมีพื้นที่ปลูกทุกอำเภอส่วนใหญ่อยู่ที่อำเภอภินทรบุรี รองลงมาคือ อำเภอบ้านสร้าง ซึ่งพันธุ์ข้าวที่ใช้ทั้งข้าวไวแสงและไม่วิแสง ซึ่งส่วนหนึ่งเกษตรกรจะมีการปลูกเพื่อบริโภคในครัวเรือน ลำดับที่ 2 ได้แก่ มันสำปะหลังมีมูลค่า 652 ล้านบาท คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 16.83 โดยมันสำปะหลังโรงงาน มีพื้นที่ปลูกส่วนใหญ่ที่อำเภอภินทรบุรี นาดี และศรีมหาโพธิ์ แนวน้ำมันพื้นที่ปลูกลดลง เนื่องจากพื้นที่ปลูกบางส่วนถูกเปลี่ยนเป็นของโรงงานอุตสาหกรรมและบางส่วนถูกปรับเปลี่ยนไปปลูกพืชอื่นทดแทน เช่น ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ เนื่องจากราคามันสำปะหลังตกต่ำ ลำดับที่ 3 ได้แก่ ยางพารา มีมูลค่า 579 ล้านบาท คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 14.94 ลำดับที่ 4 ข้าวนาปรัง มูลค่า 499 ล้านบาท คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 12.88 โดยข้าวนาปรัง มีพื้นที่ปลูกส่วนใหญ่ที่อำเภอบ้านสร้าง เนื่องจาก เป็นพื้นที่ลุ่มต่ำ ที่เหมาะสม

แต่มีแนวโน้มลดพื้นที่ปลูกลง เนื่องจากราคาข้าวตกต่ำ และมีการปรับเปลี่ยนพื้นที่ปลูกข้าวไปเป็นบ่อปลา/บ่อกุ้งมากขึ้น เพราะมีราคาที่จูงใจกว่า และลำดับที่ 5 อ้อยโรงงาน มูลค่า 310 ล้านบาท คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 8

2) **ด้านปศุสัตว์** ในปี พ.ศ. 2559 จังหวัดปราจีนบุรีมีจำนวนเกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์รวม 16,456 ราย โดยในอำเภอเมืองปราจีนบุรี มีจำนวนเกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์มากที่สุด มีจำนวน 4,763 ราย คิดเป็นร้อยละ 28.94 รองลงมา คือ อำเภอกบินทร์บุรี มีจำนวน 3,958 ราย คิดเป็นร้อยละ 24.05 และอำเภอศรีมโหสถ มีจำนวนเกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์น้อยที่สุด มีจำนวน 843 ราย คิดเป็นร้อยละ 5.12 โดยสัตว์ที่มีผู้เลี้ยงมากที่สุด 5 อันดับแรก ได้แก่ ไก่ เป็ด สุกร โคเนื้อ และกระบือ ตามลำดับ (กลุ่มงานยุทธศาสตร์และข้อมูลเพื่อการพัฒนาจังหวัด สำนักงานจังหวัดปราจีนบุรี, 2561, หน้า 28)

สินค้าทางการเกษตรด้านปศุสัตว์ที่สร้างมูลค่าสูงสุด ได้แก่ ไก่เนื้อ ซึ่งทำรายได้เป็นอันดับที่ 1 ของจังหวัดปราจีนบุรี โดยมีมูลค่าในปี พ.ศ. 2558 จำนวน 2,861 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 37.50 ของมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมในภาคการเกษตร โดยจังหวัดปราจีนบุรีมีฟาร์มเลี้ยงไก่ขนาดใหญ่ตั้งอยู่ในอำเภอต่าง ๆ

3) **ด้านประมง** จำแนกออกเป็น 2 ประเภท คือ การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ และการจับสัตว์น้ำ จัดจากแหล่งน้ำธรรมชาติ โดยสภาพภูมิประเทศของจังหวัดปราจีนบุรีมีความเหมาะสมในการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ เนื่องจากตอนบนเป็นที่ราบสูง เป็นแหล่งกำเนิดต้นน้ำหลายสาย ตอนล่างเป็นที่ราบลุ่มแม่น้ำ ปัจจุบันมีเกษตรกรเลี้ยงสัตว์น้ำ จำนวน 4,128 ราย พื้นที่การเลี้ยงสัตว์น้ำ 47,000 ไร่ มูลค่าสินค้าสัตว์น้ำในปี พ.ศ. 2559 เท่ากับ 2,600 ล้านบาท กิจกรรมด้านประมงที่สำคัญของจังหวัด 3 อันดับแรก ได้แก่ การเลี้ยงปลาน้ำจืดมีมูลค่า 1,472 ล้านบาท รองลงมา ได้แก่ การเลี้ยงกุ้งทะเลมีมูลค่า 1,038 ล้านบาท และการจับสัตว์น้ำจากธรรมชาติมีมูลค่า 79 ล้านบาท การเลี้ยงสัตว์น้ำที่สำคัญของจังหวัดปราจีนบุรี ได้แก่ ปลานิล โดยมีมูลค่าในปี 2558 จำนวน 631 ล้านบาทคิดเป็นร้อยละ 8.27 ของมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมในภาคการเกษตร

4) **ด้านอุตสาหกรรม** ผลิตภัณฑ์มวลรวมภาคอุตสาหกรรมของจังหวัด ในปี พ.ศ. 2558 มีมูลค่าลดลงจากเดิมในปี พ.ศ. 2557 ซึ่งมีมูลค่า จำนวน 165,321 ล้านบาท โดยจังหวัดปราจีนบุรีมีแรงงานที่อยู่ในภาคการผลิตของอุตสาหกรรมในปี พ.ศ. 2559 จำนวนมากถึง 115,017 คน จากจำนวนแรงงานที่อยู่นอกภาคการเกษตรของจังหวัดปราจีนบุรีทั้งหมด 279,075 คน

5) **ด้านการค้า** จำนวนนิติบุคคลคงอยู่ของจังหวัดปราจีนบุรีระหว่างปี พ.ศ. 2556-2560 รวมระยะเวลา 5 ปี มีแนวโน้มที่เพิ่มขึ้นในทุกปี ดังรายละเอียดตามตารางด้านล่าง โดยจำนวนรวมของนิติบุคคลคงอยู่ทั้งหมด (บริษัท จำกัด บริษัทมหาชน ห้างหุ้นส่วนจำกัด ห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคล) ของปีงบประมาณ 2560 มีจำนวน 2,791 ราย มีจำนวนทุนจดทะเบียนรวมของนิติบุคคล

ทั้งหมด 128,973,001,624 บาท เพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. 2559 จำนวน 121 ราย จำนวนทุนจดทะเบียนเพิ่มขึ้น 6,081,666,999 บาท

6) **ด้านการท่องเที่ยว** จังหวัดปราจีนบุรีมีรายได้จากการท่องเที่ยวในปี พ.ศ. 2559 เท่ากับ 3,804.37 ล้านบาท เพิ่มขึ้น 299.88 ล้านบาท จากปี พ.ศ. 2558 ซึ่งมีรายได้คิดเป็น 3,504.49 ล้านบาท ทั้งนี้ ในช่วงปี พ.ศ. 2555-2559 รายได้จากการท่องเที่ยวของจังหวัดปราจีนบุรีเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยเฉลี่ยร้อยละ 13.11

4.3 สถานการณ์ด้านความยากของประชาชน

ในช่วง 5 ปีย้อนหลังที่ผ่านมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2555-2559 จังหวัดปราจีนบุรีมีจำนวนคนจนและสัดส่วนคนจนลดลงอย่างต่อเนื่องในช่วงปี พ.ศ. 2555-2558 คือ ลดลงจากจำนวน 45.4 พันคน หรือมีสัดส่วนร้อยละ 8.02 ในปี พ.ศ. 2555 เหลือจำนวนคนจนเพียง 10.0 พันคน หรือร้อยละ 1.68 ในปี พ.ศ. 2558 อย่างไรก็ตามในปี พ.ศ. 2559 จำนวนคนจนได้เพิ่มขึ้นเป็น 65.7 พันคน หรือมีสัดส่วนร้อยละ 10.91 โดยแนวโน้มของเส้นความยากจนที่เพิ่มขึ้นในแต่ละปีตั้งแต่ปี พ.ศ. 2555 ซึ่งเท่ากับ 2,560 บาทต่อคนต่อเดือนเป็น 2,762 บาทต่อคนต่อเดือนในปี พ.ศ. 2559 สะท้อนให้เห็นถึงอัตราเงินเฟ้อ ราคาสินค้าและบริการสำหรับการครองชีพที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง

จากข้อมูลข้างต้น เมื่อพิจารณาประเด็นเกี่ยวกับบริบทสภาพแวดล้อมด้านเศรษฐกิจของจังหวัดปราจีนบุรีจะพบว่า ภาพรวมของโครงสร้างทางด้านเศรษฐกิจในปัจจุบันของจังหวัดปราจีนบุรีอยู่ในภาคการผลิต (manufacturing) แบบอุตสาหกรรมเป็นสำคัญ โดยพิจารณาได้จากสัดส่วนของผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดปราจีนบุรีในด้านอุตสาหกรรม คิดเป็นร้อยละ 74.91 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดทั้งหมด ซึ่งการพัฒนาอุตสาหกรรมด้วยการกำหนดทิศทางการพัฒนาที่ชัดเจนจึงเป็นเรื่องสำคัญ เพราะถือเป็นโครงสร้างเศรษฐกิจที่สำคัญของจังหวัดปราจีนบุรี ซึ่งการพัฒนาในทิศทางที่ไม่ชัดเจนอาจทำให้เกิดปัญหาส่งผลกระทบต่อภาคเศรษฐกิจอื่น ๆ โดยเฉพาะผลกระทบต่อสถานะความยากจนในพื้นที่ ซึ่งสถานการณ์ ณ ปัจจุบัน สะท้อนให้เห็นแนวโน้มของสถานการณ์ด้านความยากจนของประชาชนในจังหวัดปราจีนบุรีที่มีมากขึ้นเรื่อย ๆ

5. จังหวัดปราจีนบุรีกับประเด็นปัญหาของการพัฒนา

บริบทสภาพแวดล้อมของจังหวัดปราจีนบุรีด้านประเด็นปัญหาของการพัฒนาที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมใหม่ของจังหวัดปราจีนบุรี แบ่งออกเป็น 5 ประเด็นที่สำคัญ ดังนี้

5.1 ปัญหาทางด้านโครงสร้างพื้นฐานเกี่ยวกับเส้นทางคมนาคมและโลจิสติกส์

ปัญหาทางด้านเส้นทางคมนาคมและโลจิสติกส์ของจังหวัดปราจีนบุรี ประกอบด้วย ปัญหาถนนชำรุด และการจราจรหนาแน่น เนื่องจาก จังหวัดปราจีนบุรีตั้งอยู่บนเส้นทางเชื่อมโยงจากภาคกลางไปสู่ภาคตะวันออกและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ แต่ส่วนใหญ่เส้นทางถนนมีลักษณะถนนช่องทางเดียววิ่งสวนทางกัน ส่งผลให้เกิดทั้งอุบัติเหตุและความล่าช้า ทำให้ต้นทุนการขนส่งและการเดินทางสูงมากขึ้น (กลุ่มงานยุทธศาสตร์และข้อมูลเพื่อการพัฒนาจังหวัด สำนักงานจังหวัดปราจีนบุรี, 2561, หน้า 106)

5.2 ปัญหามลภาวะและของเสีย

มลภาวะและของเสียซึ่งเป็นปัญหาของจังหวัดปราจีนบุรี เกิดขึ้นจากการบริหารจัดการขยะของครัวเรือนและโรงงานอุตสาหกรรม รวมถึงการบริหารจัดการของเสียของโรงงานอุตสาหกรรม ซึ่งปัญหาของมลภาวะและของเสียที่เกิดขึ้นส่งผลให้เกิดจามบริเวณต่าง ๆ ของแม่น้ำปราจีนบุรีและแม่น้ำสาขาต่าง ๆ ทำให้แม่น้ำปราจีนบุรีเริ่มเน่าเสียในบางช่วงโดยเฉพาะในฤดูแล้งที่มีปริมาณน้ำไหลน้อย (กลุ่มงานยุทธศาสตร์และข้อมูลเพื่อการพัฒนาจังหวัด สำนักงานจังหวัดปราจีนบุรี, 2561, หน้า 109)

5.3 ปัญหาขยะ

กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวบรวมข้อมูลปริมาณขยะที่เกิดขึ้นในจังหวัดปราจีนบุรี พบว่า จำนวนปริมาณขยะที่เกิดขึ้นมีจำนวนเพิ่มขึ้นทุกปี ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2557 ถึงปี พ.ศ. 2559 โดยในปี พ.ศ. 2557 มีปริมาณขยะเกิดขึ้น 159,665 ตัน ในปี พ.ศ. 2558 ปริมาณขยะเกิดขึ้น 167,698 ตัน มีปริมาณเพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. 2557 จำนวน 8,033 ตัน และปี พ.ศ. 2559 มีปริมาณขยะเกิดขึ้น 188,241 ตัน เพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. 2558 จำนวน 20,543 ตัน (กลุ่มงานยุทธศาสตร์และข้อมูลเพื่อการพัฒนาจังหวัด สำนักงานจังหวัดปราจีนบุรี, 2561, หน้า 105)

ตารางที่ 3.10 ปริมาณขยะมูลฝอยของจังหวัดปราจีนบุรีระหว่างปี พ.ศ. 2557-2559

ปี	ปริมาณขยะที่เกิดขึ้น	พื้นที่ที่มีการให้บริการ		ปริมาณขยะที่ถูกลำไปใช้ประโยชน์	ปริมาณขยะตกค้าง
		ปริมาณขยะที่เก็บขนไปกำจัด	ปริมาณขยะที่กำจัดถูกต้อง		
2557	159,665 (ตัน)	113,938 (ตัน)	2,460 (ตัน)	133 (ตัน)	552,679 (ตัน)
2558	167,698 (ตัน)	114,861 (ตัน)	2,460 (ตัน)	7,243 (ตัน)	N/A
2559	188,241 (ตัน)	104,163 (ตัน)	27,769 (ตัน)	35,470 (ตัน)	216,965 (ตัน)

ที่มา: กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม อ้างถึงใน กลุ่มงานยุทธศาสตร์และข้อมูลเพื่อการพัฒนาจังหวัด สำนักงานจังหวัดปราจีนบุรี, 2561.

5.4 ปัญหาการกัดเซาะริมตลิ่งแม่น้ำ

สภาพตลิ่งริมแม่น้ำปราจีนบุรีเป็นลักษณะดินปนทราย มีความสูงชันมากกว่า 5 เมตร มีอัตราการพังทลายสูง โดยเฉพาะในช่วงฤดูฝนจะถูกกระแสน้ำกัดเซาะจนพังทลายลงทุกปี ๆ ละ 0.5 เมตร ถึง 1.0 เมตรต่อปี และเกิดน้ำท่วมเข้าไปพื้นที่ชุมชนเป็นประจำเกือบทุกปีสร้างความเสียหายแก่ทรัพย์สินของประชาชน ซึ่งปัญหาดังกล่าวมีความเกี่ยวข้องกับการจัดวางผังเมือง เกี่ยวกับการออกแบบทางระบายน้ำและการจัดการน้ำ (กลุ่มงานยุทธศาสตร์และข้อมูลเพื่อการพัฒนาจังหวัด สำนักงานจังหวัดปราจีนบุรี, 2561, หน้า 110; มติชนออนไลน์, 2560ก)

5.5 ปัญหาและอุปสรรคของกระบวนการการทำแผนพัฒนาและการแก้ไขผังเมือง

การศึกษาเกี่ยวกับกระบวนการการทำแผนพัฒนาของจังหวัดปราจีนบุรีที่ผ่านมา ได้พบถึงปัญหาและอุปสรรคที่ส่งผลต่อการพัฒนาจังหวัดปราจีนบุรี โดยปัญหาที่สำคัญกระบวนการการทำแผนพัฒนาของจังหวัดปราจีนบุรีที่ผ่านมา คือ การเตรียมการวางแผนการพัฒนาไม่ได้มีขั้นตอนของการป้องกันปัญหาที่จะเกิดขึ้นในช่วงการนำแผนพัฒนาไปดำเนินการ ส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากการไม่มีขั้นตอนของการวิเคราะห์ถึงปัญหาถึงการดำเนินงานของโครงการที่ผ่านมาและพิจารณาถึงความเป็นไปได้ของแผนพัฒนา รวมถึงการขาดการให้กลุ่มบุคคลหลายภาคส่วนเข้าร่วมในการดำเนินการทำแผนการพัฒนา นอกจากนี้การติดตามประเมินผลของแผนพัฒนา ยังขาดขั้นตอนของการตรวจสอบการดำเนินงานโครงการภายใต้แผนพัฒนาที่เป็นระบบ ไม่ว่าจะเป็น การตรวจสอบการจัดซื้อ จัดจ้าง รายจ่ายในการดำเนินงานโครงการ และการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการตรวจสอบหรือร้องเรียนปัญหา (วิวัฒน์ จันทรสีวานนท์, 2551, หน้า 55-56; มติชนออนไลน์, 2560ก)

ส่วนอุปสรรคที่สำคัญกระบวนการการทำแผนพัฒนาและการแก้ไขผังเมือง คือ บริบทของสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงของโครงสร้างเศรษฐกิจการเมืองภายในประเทศและระหว่างประเทศ โดยเฉพาะภาวะการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจของโลก ส่งผลต่อราคาสินค้าอุตสาหกรรมและเกษตรกรรมต่าง ๆ ที่ผลิตขึ้นในจังหวัดปราจีนบุรี รวมถึงการเคลื่อนย้ายฐานการผลิตของอุตสาหกรรมจากต่างประเทศที่เลือกย้ายฐานการผลิตไปยังพื้นที่ที่มีต้นทุนการผลิตถูก อันส่งผลกระทบต่อแรงงานและภาวะเศรษฐกิจในพื้นที่จังหวัดปราจีนบุรีที่ไม่แน่นอน นำไปสู่อุปสรรคในการพิจารณาการจัดทำแผนพัฒนาและกระบวนการการทำแผนพัฒนา อันรวมถึงการแก้ไขและปรับเปลี่ยนผังเมือง (กลุ่มงานยุทธศาสตร์และข้อมูลเพื่อการพัฒนาจังหวัด สำนักงานจังหวัดปราจีนบุรี, 2561, หน้า 122)

สำหรับบริบทสภาพแวดล้อมของจังหวัดปราจีนบุรีในมิติด้านต่าง ๆ ได้นำไปสู่การเห็นถึงภาพรวมของบริบทในเชิงสภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมใหม่ของจังหวัดปราจีนบุรี ซึ่งกลุ่มงานยุทธศาสตร์และข้อมูลเพื่อการพัฒนาจังหวัด สำนักงานจังหวัดปราจีนบุรี (2561) ได้ทำการศึกษาวิเคราะห์สภาพแวดล้อมและศักยภาพ หรือ SWOT Analysis เพื่อวิเคราะห์ถึง

จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค ที่เป็นส่วนหนึ่งในการกำหนดนโยบายและแผนการพัฒนาของ จังหวัดปราจีนบุรีและนำไปใช้เป็นการกำหนดแนวทางในกระบวนการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมใหม่ของ จังหวัดปราจีนบุรี โดยการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมและศักยภาพของจังหวัดปราจีนบุรี สามารถ พิจารณาได้จากตารางที่ 3.11 และตารางที่ 3.12

ตารางที่ 3.11 การวิเคราะห์ศักยภาพ จุดแข็ง และจุดอ่อนของจังหวัดปราจีนบุรี

จุดแข็ง (Strengths)	จุดอ่อน (Weaknesses)
เป็นฐานการผลิตทางด้านอุตสาหกรรมที่สำคัญ โดยมีกลุ่มอุตสาหกรรมที่มีศักยภาพและมีขีดความสามารถในการแข่งขันในตลาดโลก เช่น ชิ้นส่วนยานยนต์ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์	โครงสร้างพื้นฐานด้านกายภาพยังไม่รองรับการเติบโตของการพัฒนาอุตสาหกรรมและโลจิสติกส์ เช่น ถนนสายหลักบางช่วงยังเป็นสองช่องทาง
เป็นแหล่งผลิตสมุนไพรและผลิตภัณฑ์ด้านสมุนไพรที่มีศักยภาพและมีชื่อเสียงของประเทศ	เส้นทางคมนาคมและสิ่งอำนวยความสะดวกด้านการท่องเที่ยวยังไม่ได้รับการพัฒนา
เป็นต้นแบบการให้บริการการแพทย์แผนไทย โดยมีโรงพยาบาลแพทย์แผนไทยอภัยภูเบศร และวิทยาลัยแพทย์แผนไทย	ขาดแหล่งเก็บกักน้ำขนาดกลางและใหญ่ โดยมีพื้นที่ชลประทานประมาณ 1 ใน 3 ของพื้นที่การเกษตรของจังหวัด
เป็นแหล่งเกษตรกรรมที่มีความอุดมสมบูรณ์และหลากหลาย โดยมีผลไม้ที่ได้รับการขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ (GI)	ปัญหาสังคมโดยเฉพาะกลุ่มเด็กและเยาวชน และคุณภาพการศึกษาที่ต่ำกว่าเกณฑ์เฉลี่ยของประเทศ
แหล่งท่องเที่ยวทางด้านศิลปะ วัฒนธรรม ศาสนาสืบทอดมาตั้งแต่สมัยทวารวดีและพระศรีมหาโพธิ์	คุณภาพแรงงานไม่ตรงตามความต้องการของตลาด ขาดแรงงานที่มีทักษะและความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านและภาษาต่างประเทศ
มีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่โดดเด่น โดยเฉพาะอุทยานแห่งชาติมรดกโลกถึง 3 แห่ง	ขาดการจัดการขยะอย่างเป็นระบบและตามมาตรฐานสุขาภิบาล
ทำเลที่ตั้งเหมาะสมในด้านการคมนาคมติดต่อกับภาคกลาง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตอนล่างสู่ชายแดนกัมพูชา	การแก้ไขปัญหาการจัดการน้ำเสียยังไม่เป็นระบบและมีประสิทธิภาพจำกัด
มีสถาบันการศึกษาในพื้นที่ที่พร้อมต่อการสร้างบุคลากรและองค์ความรู้ด้านเทคโนโลยีรองรับการพัฒนาประเทศ ไปสู่ประเทศไทย 4.0	การเข้าสู่ภาวะสังคมผู้สูงอายุ โดยมีผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ขณะที่ประชากรวัยเด็กและวัยแรงงานมีแนวโน้มลดลง

ที่มา: กลุ่มงานยุทธศาสตร์และข้อมูลเพื่อการพัฒนาจังหวัด สำนักงานจังหวัดปราจีนบุรี, 2561.

ตารางที่ 3.12 การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม โอกาสและภัยคุกคามของจังหวัดปราจีนบุรี

โอกาส (Opportunity)	อุปสรรค (Threats)
นโยบายการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก ทำให้สามารถเชื่อมต่อห่วงโซ่คุณค่าของภาคการผลิตอุตสาหกรรม S-Curve และ New S-Curve	ภาวะเศรษฐกิจโลกส่งผลกระทบต่อภาคอุตสาหกรรมภายในประเทศทำให้มีผลต่อภาวะการจ้างงาน
นโยบายรัฐบาลสนับสนุน และกำหนดยุทธศาสตร์ขับเคลื่อนผลิตภัณฑ์สมุนไพรและกำหนดให้จังหวัดปราจีนบุรีเป็นหนึ่งในสี่จังหวัดนำร่องเมืองสมุนไพร (Herbal City)	ความไม่แน่นอนในราคาพืชผลทางการเกษตรส่งผลกระทบต่อรายได้และความมั่นคงในอาชีพของเกษตรกร
พฤติกรรมผู้บริโภคสินค้าเกษตรอินทรีย์และอาหารปลอดภัยเป็นโอกาสในการพัฒนาด้านการเกษตรของจังหวัด	กลุ่มประเทศ CMLV อาจทำให้ผู้ลงทุนต่างประเทศเคลื่อนย้ายการลงทุน
กระแสความนิยมและสนใจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพการท่องเที่ยวเชิงกีฬา เป็นโอกาสในการส่งเสริมการท่องเที่ยวและการบริการที่เชื่อมโยงของจังหวัดให้เติบโตมากยิ่งขึ้น	การเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศทำให้เกิดภัยพิบัติกระทบต่อการพัฒนาภาคการเกษตรและอุตสาหกรรม
โครงสร้างประชากรที่ก้าวสู่สังคมผู้สูงอายุทำให้มีโอกาสนในการผลิต พัฒนา และปรับปรุงสินค้าและบริการที่สอดคล้องกับความต้องการที่เปลี่ยนแปลงไป	
นโยบายประเทศไทย 4.0 การพัฒนาอุตสาหกรรมเชิงนิเวศเป็นโอกาสในการพัฒนาอุตสาหกรรมในพื้นที่	
โครงการขยายเส้นทาง 304 โดยออกแบบเป็นทางยกระดับเป็นสะพานคู่และอุโมงค์ทางลอดจะทำให้การคมนาคมระหว่างภูมิภาคสะดวกขึ้น	

ที่มา: กลุ่มงานยุทธศาสตร์และข้อมูลเพื่อการพัฒนาจังหวัด สำนักงานจังหวัดปราจีนบุรี, 2561.

จากรายละเอียดเกี่ยวกับการศึกษาวิเคราะห์สภาพแวดล้อมและศักยภาพ หรือ SWOT Analysis ของกลุ่มงานยุทธศาสตร์และข้อมูลเพื่อการพัฒนาจังหวัด สำนักงานจังหวัดปราจีนบุรีที่เป็นผู้จัดทำ จะพบว่า การให้ความสำคัญในประเด็นการวิเคราะห์เกี่ยวกับระบบการคมนาคมและระบบโลจิสติกส์ถือเป็นประเด็นสำคัญที่ถูกนำมาวิเคราะห์ ซึ่งสาเหตุของการเน้นการวิเคราะห์ถึงประเด็นดังกล่าวเกิดขึ้นจากการที่ภาครัฐวางเป้าหมายพัฒนาพื้นที่ของจังหวัดปราจีนบุรีให้เป็นพื้นที่เชื่อมโยงระหว่างภาคตะวันออกเฉียงเหนือและกลุ่มพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก จึงทำให้ประเด็นเรื่องระบบการคมนาคมและระบบโลจิสติกส์กลายเป็นประเด็นสำคัญที่ถูกหยิบยกขึ้นมา

โดยสรุป การศึกษาและพิจารณาประเด็นบริบทสภาพแวดล้อมของกระบวนการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมใหม่ของจังหวัดปราจีนบุรีในส่วนนี้ เป็นความพยายามในการศึกษาถึงบริบทสภาพแวดล้อมในเชิงนโยบาย (policy environment) เพื่อนำไปสู่การใช้เป็นส่วนหนึ่งในการพิจารณาเชื่อมโยงถึงแนวโน้มของกระบวนการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมใหม่ที่จะเกิดขึ้นในจังหวัดปราจีนบุรี ซึ่งผลการศึกษาในส่วนนี้พบประเด็นที่น่าสนใจที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมใหม่ ประกอบด้วย (เครือข่ายองค์กรชุมชนจังหวัดปราจีนบุรี, 2554)

- *ประเด็นด้านภูมิศาสตร์* พบว่า สภาพภูมิประเทศและลักษณะทางกายภาพของพื้นที่ในจังหวัดปราจีนบุรี ในพื้นที่บางส่วนของจังหวัดมีคุณภาพของดินที่ไม่สามารถทำการเกษตรกรรมได้ ซึ่งพื้นที่บริเวณดังกล่าวสามารถพัฒนาให้เป็นพื้นที่สำหรับการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมได้ อย่างไรก็ตาม ในหลาย ๆ พื้นที่ที่มีนิคมอุตสาหกรรมเข้าไปตั้งนอกพื้นที่ของนิคมอุตสาหกรรมหรือสวนอุตสาหกรรมของจังหวัดปราจีนบุรี ได้เข้าไปตั้งยังในพื้นที่ทางการเกษตรกรรม รวมถึงตั้งติดอยู่ใกล้กับพื้นที่แหล่งน้ำที่สำคัญของจังหวัด โดยเฉพาะบริเวณแม่น้ำบางปะกง ซึ่งไหลผ่านหลายพื้นที่ชุมชนและพื้นที่สำคัญของจังหวัดปราจีนบุรีและจังหวัดอื่น ๆ ใกล้เคียงไปยังปากทะเลอ่าวไทย โดยได้สร้างปัญหาผลกระทบต่อทางด้านสิ่งแวดล้อมทั้งทางน้ำ อากาศ และดินในหลาย ๆ พื้นที่

- *ประเด็นด้านสังคมและวัฒนธรรม* พบว่า จังหวัดปราจีนบุรีเป็นจังหวัดหนึ่งที่มีศักยภาพในการพัฒนาเมือง (urbanization) และการพัฒนาอุตสาหกรรม (industrialization) ในพื้นที่ เนื่องจาก สภาพสังคมของจังหวัดปราจีนบุรีมีหลายองค์ประกอบที่สามารถรองรับการพัฒนาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ไม่ว่าจะเป็นทางด้านการศึกษาในการผลิตแรงงานคน ทางด้านการสาธารณสุข โครงสร้างพื้นฐานและจำนวนประชากรที่สามารถสร้างการขยายตัวของเมืองได้ อย่างไรก็ตามประเด็นด้านโบราณสถานและโบราณวัตถุที่อยู่ในจังหวัดปราจีนบุรีเป็นสิ่งที่จำเป็นต้องพิจารณาเกี่ยวกับการจัดการผังเมืองที่จะเกิดขึ้น ต้องมีการกำหนดแนวทางการกำหนดพื้นที่อนุรักษ์โบราณสถานและโบราณวัตถุและพื้นที่จัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมใหม่ที่ชัดเจน เพื่อไปให้เกิดผลกระทบต่อโบราณสถานและโบราณวัตถุที่มีคุณค่าของจังหวัดปราจีนบุรีภายหลังการเกิดนิคมอุตสาหกรรมใหม่

- *ประเด็นด้านการเมือง* พบว่า สถานการณ์ทางการเมืองการปกครองของจังหวัดปราจีนบุรี ถือเป็นสถานการณ์ที่จะส่งผลกระทบต่อการพัฒนาและการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมในพื้นที่โดยตรง เนื่องจาก สถานการณ์ทางการเมืองการปกครองของจังหวัดปราจีนบุรียังมีการเปลี่ยนแปลงที่บ่อยครั้ง และยังมีความขัดแย้ง ซึ่งเกิดจากการมีกลุ่มการเมืองในพื้นที่หลายกลุ่ม รวมถึงคณะผู้บริหารของจังหวัดอย่าง ผู้ว่าราชการประจำจังหวัด ในช่วงระยะเวลา 10 ปีที่ผ่านมา ยังมีการเปลี่ยนแปลงที่บ่อยครั้ง จึงเป็นเป็นส่วนหนึ่งที่จะส่งผลกระทบต่อความต่อเนื่องของการดำเนินการภายใต้กระบวนการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมใหม่และการพัฒนาจังหวัดในประเด็นอื่น ๆ

- *ประเด็นด้านเศรษฐกิจ* พบว่า การผลิตในภาคอุตสาหกรรมถือเป็นภาคเศรษฐกิจที่สำคัญของจังหวัดปราจีนบุรี รวมถึงประชากรส่วนใหญ่เป็นแรงงานที่อยู่ภายในการผลิตของภาคอุตสาหกรรม ดังนั้น การพัฒนาที่เกิดขึ้นกับการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมในจังหวัดปราจีนบุรี ถือเป็นแนวทางการพัฒนาที่จะส่งผลกระทบต่อเปลี่ยนแปลงของโครงสร้างเศรษฐกิจของจังหวัด กระบวนการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมใหม่จึงจำเป็นต้องพิจารณาถึงการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นและผลกระทบที่มีต่อภาคเศรษฐกิจอื่น ๆ ภายในจังหวัด ทั้งภาคการท่องเที่ยว ภาคการเกษตรกรรม ภาคปศุสัตว์ หรือภาคการประมง ที่จะได้รับผลกระทบจากการตั้งนิคมอุตสาหกรรมที่จะเกิดขึ้น

- *ประเด็นด้านปัญหาของการพัฒนา* พบว่า จังหวัดปราจีนบุรีมีปัญหาของการพัฒนาที่เกี่ยวข้องกับการเกิดขึ้นของอุตสาหกรรมในพื้นที่ ไม่ว่าจะเป็น ปัญหาทางด้านโครงสร้างพื้นฐานเกี่ยวกับเส้นทางคมนาคมและโลจิสติกส์ ปัญหามลภาวะและของเสีย ปัญหาขยะ ปัญหาการกัดเซาะริมตลิ่งแม่น้ำ หรือแม้แต่ปัญหาและอุปสรรคของกระบวนการการทำแผนพัฒนาและการแก้ไขผังเมือง ซึ่งการดำเนินการของกระบวนการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมใหม่ที่จะเกิดขึ้น จำเป็นต้องนำประเด็นปัญหาต่าง ๆ ที่สำคัญดังกล่าวนำไปใช้พิจารณา และหาแนวทางในการแก้ไขหรือป้องกันปัญหาที่จะเกิดขึ้นภายหลังจากจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมใหม่ในอนาคต

จากประเด็นด้านปัญหาของการพัฒนา การพัฒนาจังหวัดปราจีนบุรีในแนวทางการพัฒนาที่มุ่งเน้นในภาคเศรษฐกิจในส่วนอื่น ๆ เช่น การพัฒนาภาคบริการ ภาคการท่องเที่ยว หรือภาคเกษตรกรรม จังหวัดปราจีนบุรีก็มีศักยภาพในการพัฒนาด้านต่าง ๆ ดังกล่าว หากทิศทางของปัญหาที่เกิดจากการพัฒนาอุตสาหกรรมที่มีขึ้น การลงการพัฒนาอุตสาหกรรม (Deindustrialization) เพื่อพัฒนาภาคเศรษฐกิจทางด้านอื่น ๆ ก็สามารถเป็นทางเลือกของการพัฒนาได้เช่นเดียวกัน (Rowthorn and Ramaswamy, 1997)

ดังนั้น จากประเด็นบริบทสภาพแวดล้อมของจังหวัดปราจีนบุรีในมิติต่าง ๆ ข้างต้นสาระสำคัญส่วนหนึ่งจะนำไปสู่การใช้ประกอบการพิจารณาภายใต้การศึกษาถึงประเด็นกระบวนการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมใหม่ของจังหวัดปราจีนบุรีในส่วนของบทต่อไป

บทที่ 4

กระบวนการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมใหม่ของจังหวัดปราจีนบุรี

การพิจารณาและการศึกษาถึงกระบวนการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมใหม่ของจังหวัดปราจีนบุรีในส่วนนี้ จะกล่าวถึงกระบวนการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมใหม่ของจังหวัดปราจีนบุรีผ่านการพิจารณาถึง 3 กลไกที่สำคัญ ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมใหม่ของจังหวัดปราจีนบุรี ประกอบด้วย กลไกทางด้านกฎหมาย กลไกทางด้านนโยบาย และกลไกทางด้านสถาบัน

1. กลไกทางด้านกฎหมาย: กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรม

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมของประเทศไทย ประกอบด้วยกฎหมายที่สำคัญ 2 ฉบับ คือ พระราชบัญญัติการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย และกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรม

1.1 พระราชบัญญัติการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย

เป็นกฎหมายเกี่ยวกับการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมที่เป็นผลมาจากการส่งเสริมการพัฒนาอุตสาหกรรมเพื่อทดแทนการนำเข้าโดยรัฐบาลตั้งช่วงต้นศตวรรษที่ 2500 โดยรัฐบาลได้ก่อตั้งการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย หรือ กนอ. (Industrial Estate Authority of Thailand: IEAT) ขึ้นตามประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 339 ลงวันที่ 13 ธันวาคม พ.ศ. 2515 โดยเป็นหน่วยงานรัฐวิสาหกิจสังกัดกระทรวงอุตสาหกรรม ทำหน้าที่รับผิดชอบพัฒนาและจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรม

สำหรับ “นิคมอุตสาหกรรม” ประกอบด้วย พื้นที่อุตสาหกรรม สิ่งอำนวยความสะดวก สาธารณูปโภคและสาธารณูปการ เช่น ถนน ระบบระบายน้ำ ระบบกำจัดน้ำเสียส่วนกลาง ระบบป้องกันน้ำท่วม ระบบไฟฟ้า ระบบน้ำประปา ระบบโทรศัพท์และการติดต่อสื่อสาร และบริการอื่นที่จำเป็น ซึ่งภายในนิคมอุตสาหกรรม การนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทยจะจัดตั้ง “สำนักบริการเบ็ดเสร็จครบวงจร” (One Stop Service Center: OSS) ขึ้นเพื่อให้บริการผู้ประกอบการตั้งแต่ต้นจนจบกระบวนการในการทำธุรกิจกับการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย เช่น การซื้อ หรือ เช่าที่ดิน การแนะนำพื้นที่ที่เหมาะสมกับการจัดตั้ง การอนุมัติคำขออนุญาต และออกใบรับรอง (วิบูลย์ กรมดิษฐ์, 2551, หน้า 3-4)

ดังนั้น หากพิจารณาความแตกต่างระหว่างอุตสาหกรรมที่อยู่ภายในนิคมอุตสาหกรรม และอยู่นอกนิคมอุตสาหกรรมที่สำคัญ¹ คือ นิคมอุตสาหกรรมมีการบริหารจัดการที่เป็นระบบชัดเจน โดยมีการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทยเป็นหน่วยงานประสานงานและควบคุมจัดการภายในนิคมอุตสาหกรรม ส่วนอุตสาหกรรมที่อยู่ภายนอกนิคมอุตสาหกรรมต้องมีการดำเนินกิจการและบริหารจัดการด้วยตนเองภายใต้กฎหมาย พระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535 และกฎหมายที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ โดยที่อุตสาหกรรมในนิคมอุตสาหกรรมมีกฎหมายเฉพาะ คือ พระราชบัญญัติการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย ซึ่งฉบับแรกเกิดขึ้นในปี พ.ศ. 2522 และมีการปรับปรุงแก้ไข 3 ครั้ง จึงทำให้พระราชบัญญัติการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทยทั้ง 4 ฉบับ ประกอบด้วย

- พระราชบัญญัติการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2522
- พระราชบัญญัติการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2534
- พระราชบัญญัติการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย ฉบับที่ 3 พ.ศ. 2539
- พระราชบัญญัติการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย ฉบับที่ 4 พ.ศ. 2550

สำหรับสาระสำคัญที่ปรากฏในพระราชบัญญัติการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทยสามารถแบ่งเป็นประเด็นที่สำคัญ ออกเป็น 3 ประเด็น ดังนี้

1) การจัดตั้งการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย

การนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย เป็นหน่วยงานในรูปแบบนิติบุคคล มีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

- การจัดให้ได้มาซึ่งที่ดินที่เหมาะสมเพื่อจัดตั้งหรือขยายนิคมอุตสาหกรรมหรือเพื่อดำเนินธุรกิจอื่นที่เป็นประโยชน์ หรือเกี่ยวเนื่องกับการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย
- การปรับปรุงที่ดินเพื่อให้บริการ ตลอดจนจัดสิ่งอำนวยความสะดวกในการดำเนินงานของผู้ประกอบอุตสาหกรรมและผู้ประกอบพาณิชย์กรรม และผู้ประกอบกิจการอื่นที่เป็นประโยชน์หรือเกี่ยวเนื่องกับการประกอบอุตสาหกรรมหรือการประกอบพาณิชย์กรรม เช่น การจัดให้มีถนน ท่อระบายน้ำ โรงบำบัดน้ำเสีย ไฟฟ้า ประปา และโทรคมนาคม เป็นต้น

¹ การแบ่งประเภทการจัดการที่ดินเพื่อการประกอบการอุตสาหกรรม ประกอบด้วย 1) เขตประกอบอุตสาหกรรม ซึ่งอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของกรมโรงงาน อุตสาหกรรมส่วนใหญ่เกิดจากการที่ผู้ประกอบการร้องขอหรือทางกรมโรงงานอุตสาหกรรมเห็นว่าสมควรที่จะมีการจัดแบ่งเขตพื้นที่อย่างเป็นทางการ ซึ่งทางรัฐจะไม่มี การจัดสิ่งอำนวยความสะดวกให้สำหรับอุตสาหกรรมในเขตประกอบการนี้ 2) สวนอุตสาหกรรม อยู่ภายใต้การดูแลของคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน (BOI) โดยมอบหมายให้เจ้าหน้าที่ของกรมโรงงานอุตสาหกรรมและสำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัด คอยกำกับดูแล และ 3) นิคมอุตสาหกรรม ซึ่งอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย และดำเนินงานตามพระราชบัญญัติการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย

- การให้เช่า ให้เช่าซื้อ และขายอสังหาริมทรัพย์หรือสังหาริมทรัพย์ในนิคมอุตสาหกรรมหรือเพื่อประโยชน์แก่กิจการของนิคมอุตสาหกรรมโดยตรง
 - การดำเนินธุรกิจอื่นที่เป็นประโยชน์หรือเกี่ยวเนื่องกับกิจการอันอยู่ในวัตถุประสงค์ของการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย
 - การร่วมดำเนินงานกับบุคคลอื่น รวมทั้งการเข้าเป็นหุ้นส่วนจำกัดความรับผิดชอบในห้างหุ้นส่วนจำกัด หรือถือหุ้นในนิติบุคคลใด ๆ ซึ่งมีวัตถุประสงค์ที่เป็นประโยชน์หรือเกี่ยวเนื่องกับกิจการอันอยู่ในวัตถุประสงค์ของการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย
 - การส่งเสริมและควบคุมนิคมอุตสาหกรรมของเอกชนหรือหน่วยงานของรัฐ
- ส่วนอำนาจของการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย มีอำนาจกระทำกิจการประกอบด้วย
- การสำรวจ วางแผน ออกแบบ ก่อสร้าง และบำรุงรักษาสิ่งอำนวยความสะดวกและให้บริการแก่ผู้ประกอบการอุตสาหกรรม ผู้ประกอบพาณิชย์กรรม และผู้ประกอบการอื่นที่เป็นประโยชน์หรือเกี่ยวเนื่องกับการประกอบอุตสาหกรรมหรือการประกอบพาณิชย์กรรม แล้วแต่กรณี
 - การกำหนดประเภทและขนาดของกิจการอุตสาหกรรม พาณิชยกรรมหรือกิจการอื่นที่เป็นประโยชน์หรือเกี่ยวเนื่องที่พึงอนุญาตให้ประกอบในนิคมอุตสาหกรรม ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนด
 - การตรวจตราความเป็นอยู่ของโรงงานในนิคมอุตสาหกรรม
 - การควบคุมการดำเนินงานของผู้ประกอบอุตสาหกรรม ผู้ประกอบพาณิชย์กรรม ผู้ประกอบกิจการอื่นที่เป็นประโยชน์หรือเกี่ยวเนื่องกับการประกอบอุตสาหกรรมหรือการประกอบพาณิชย์กรรม และผู้ใช้ที่ดินในนิคมอุตสาหกรรมให้เป็นไปตามระเบียบ ข้อบังคับ และกฎหมายรวมทั้งการดำเนินงานที่เกี่ยวกับการสาธารณสุขหรือที่กระทบกระเทือนต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม
 - การลงทุน
 - การกู้ยืมเงินเพื่อใช้ในกิจการของการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย
 - การออกพันธบัตร หรือตราสารอื่นใดเพื่อการลงทุน

2) การแบ่งพื้นที่ในนิคมอุตสาหกรรม

พระราชบัญญัติการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย ได้กำหนดพื้นที่ภายในนิคมแบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่

2.1) เขตอุตสาหกรรมทั่วไป (General Processing Zone: GIZ) คือ เขตพื้นที่ที่กำหนดไว้ สำหรับการประกอบอุตสาหกรรม การบริการ หรือกิจการอื่นที่เป็นประโยชน์ หรือเกี่ยวเนื่องกับการประกอบอุตสาหกรรม หรือการบริการ

2.2) เขตประกอบการเสรี (IEAT Free Zone) คือ เขตพื้นที่ที่กำหนดไว้สำหรับการประกอบอุตสาหกรรมพาณิชย์กรรม หรือกิจการอื่นที่เกี่ยวข้องกับการประกอบอุตสาหกรรมหรือพาณิชย์กรรม เพื่อประโยชน์ในทางเศรษฐกิจ การรักษาความมั่นคงของรัฐสวัสดิภาพของประชาชน การจัดการด้านสิ่งแวดล้อม หรือความจำเป็นอื่นตามที่คณะกรรมการกำหนด โดยของที่นำเข้าไปในเขตดังกล่าวจะได้รับสิทธิประโยชน์ทางภาษีอากรและค่าธรรมเนียม เพิ่มขึ้นตามที่กฎหมายบัญญัติ

โดยที่นิคมอุตสาหกรรมที่จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัตินี้ต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

3) สิทธิประโยชน์ของผู้ประกอบการในนิคมอุตสาหกรรม

สำหรับผู้ลงทุนหรือผู้ประกอบการในนิคมอุตสาหกรรมได้รับสิทธิประโยชน์ที่สำคัญ ดังนี้ (การนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย, ม.ป.ป.)

3.1) สิทธิประโยชน์ที่ไม่เกี่ยวกับภาษี (Non-Tax Privileges) สำหรับการลงทุนใน GIZ และ IEAT Free Zone ประกอบด้วย

3.1.2) ได้รับอนุญาตนำเข้าผู้เชี่ยวชาญ ช่างฝีมือต่างชาติเข้ามาทำงานในประเทศ พร้อมการให้บริการขอวีซ่าและ Work Permit

3.1.3) ได้รับอนุญาตนำคู่สมรส บุตรและผู้อยู่ในอุปการะเข้าพักอาศัยในประเทศ พร้อมการให้บริการขอวีซ่า

3.1.4) สามารถนำส่งเงินตราต่างประเทศออกนอกราชอาณาจักรได้

3.1.5) สิทธิประโยชน์เพิ่มเติมจาก BOI ในกรณีขอรับการส่งเสริมการลงทุน

3.2) สิทธิประโยชน์ด้านภาษี (Tax Privileges) สำหรับการลงทุนใน IEAT Free Zone ประกอบด้วย

3.2.1) ได้รับสิทธิประโยชน์ที่ไม่เกี่ยวกับภาษี เช่นเดียวกับ GIZ

3.2.2) ได้รับสิทธิประโยชน์ทางภาษี (Tax Privileges)

3.2.3) ได้รับยกเว้นอากรขาเข้า ภาษีมูลค่าเพิ่ม ภาษีสรรพสามิตสำหรับเครื่องจักร อุปกรณ์ เครื่องมือและเครื่องใช้ในการผลิต

3.2.4) ได้รับยกเว้นอากรขาออก ภาษีมูลค่าเพิ่ม และภาษีสรรพสามิต สำหรับของที่นำเข้าเพื่อการผลิตสินค้า หรือเพื่อพาณิชย์กรรม

3.2.5) ได้รับยกเว้นอากรขาออก ภาษีมูลค่าเพิ่ม และภาษีสรรพสามิต สำหรับวัตถุดิบรวมทั้งผลิตภัณฑ์สิ่งพลอยได้และสิ่งอื่นที่ได้จากการผลิต

นอกจาก สิทธิประโยชน์ทั้ง 2 สำหรับผู้ลงทุนหรือผู้ประกอบการในนิคมอุตสาหกรรมจะได้รับแล้ว การนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทยยังได้กำหนด สิทธิประโยชน์สำหรับผู้ประกอบการที่

ได้รับการรับรองอุตสาหกรรมสีเขียวขึ้น เพื่อเป็นการส่งเสริมและเป็นการกระตุ้นให้ผู้ประกอบการในนิคมอุตสาหกรรมดำเนินธุรกิจโดยเน้นความปลอดภัยและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม โดยสิทธิประโยชน์สำหรับผู้ประกอบการที่ได้รับการรับรองอุตสาหกรรมสีเขียว จะได้ลดหย่อนค่าบริการในการต่ออายุใบอนุญาต ในการประกอบกิจการโรงงาน เป็นเวลา 3 ปี ให้กับผู้ประกอบการที่สามารถพัฒนาได้ตามเกณฑ์ของการรับรองอุตสาหกรรมสีเขียวที่กำหนดโดยกระทรวงอุตสาหกรรม (การนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย, ม.ป.ป.)

- ระดับที่ 1 ความมุ่งมั่นสีเขียว ระดับที่ 2 ปฏิบัติการสีเขียว และระดับที่ 3 ระบบสีเขียว จะได้รับการลดหย่อนค่าบริการ 5,000 บาท
- ระดับที่ 4 วัฒนธรรมสีเขียว และระดับที่ 5 เครือข่ายสีเขียว จะได้รับการยกเว้นค่าบริการ 10,000 บาท พร้อมมอบรางวัล โล่ประกาศเกียรติคุณ เพื่อให้ผู้ประกอบการเห็นความสำคัญ คุณค่าและประโยชน์ที่ได้รับจากรางวัล อย่างเป็นรูปธรรม

1.2 กฎกระทรวง กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรม

เป็นกฎหมายที่กำหนดบังคับใช้ขึ้นในปี พ.ศ. 2548 โดยเป็นฉบับที่เกิดขึ้นแทนที่กฎกระทรวง กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรม ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2539 สาระสำคัญของกฎกระทรวง กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรม ฉบับปี พ.ศ. 2548 ประกอบด้วย 2 ประเด็นที่สำคัญ

1) องค์ประกอบของนิคมอุตสาหกรรม

นิคมอุตสาหกรรมแต่ละแห่งต้องจัดให้มีระบบสาธารณูปโภค สิ่งอำนวยความสะดวกและบริการที่จำเป็นตามความเหมาะสมกับลักษณะและขนาดของนิคมอุตสาหกรรมแต่ละประเภทดังต่อไปนี้

- ระบบถนนภายในหรือทางเชื่อมต่อกับถนนหรือทางภายนอกนิคมอุตสาหกรรม
- ระบบระบายน้ำฝน หรือระบบป้องกันน้ำท่วม
- ระบบประปา
- ระบบบำบัดน้ำเสีย
- ระบบสื่อสารโทรคมนาคม
- ระบบไฟฟ้า
- ระบบดับเพลิงและระบบป้องกันอุบัติเหตุ
- ระบบจัดการกากอุตสาหกรรม มูลฝอย และสิ่งปฏิกูล
- ระบบติดตามตรวจสอบมลพิษและคุณภาพสิ่งแวดล้อม
- ระบบรักษาความปลอดภัย

นอกจากที่กำหนดไว้ข้างต้นแล้ว คณะกรรมการอาจกำหนดให้มีระบบสาธารณสุขปศุสัตว์ สิ่งอำนวยความสะดวก หรือบริการอื่นเพิ่มเติมตามความจำเป็นอีกก็ได้ เช่น ศูนย์ฝึกอบรม ศูนย์กลาง การติดต่อสื่อสาร สถานพยาบาล หรือการบริการรถรับส่ง เป็นต้น

รวมถึงแต่ละนิคมอุตสาหกรรมต้องจัดให้มีพื้นที่สีเขียว เพื่อการจัดสรรพื้นที่ในนิคมอุตสาหกรรมให้จัดตามความเหมาะสมกับลักษณะและขนาดของนิคมอุตสาหกรรมแต่ละประเภท

2) การขออนุมัติจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรม

ผู้ที่จัดตั้งหรือขายนิคมอุตสาหกรรมจัดทำโครงการเพื่อขออนุมัติต่อคณะกรรมการ โดยอย่างน้อยต้องประกอบด้วยข้อมูลในเรื่องดังต่อไปนี้

- ประเภทหรือกลุ่มอุตสาหกรรมหรือกลุ่มกิจกรรมเป้าหมาย
- โครงการปรับปรุงที่ดินที่ขอจัดสรรเพื่อให้เป็นนิคมอุตสาหกรรม การจัดทำมีระบบสาธารณสุขปศุสัตว์ สิ่งอำนวยความสะดวก และบริการ รวมทั้งการปรับปรุงอื่นตามควรแก่สภาพและลักษณะของนิคมอุตสาหกรรม โดยแสดงแผนผังการใช้ที่ดิน แผนที่สังเขปแสดงแนวเขตที่ดิน แหล่งน้ำใช้ แหล่งรองรับน้ำทิ้ง และบริเวณข้างเคียง แผนงาน และกำหนดระยะเวลาการพัฒนาโครงการตั้งแต่เริ่มต้นจนแล้วเสร็จ

- ขนาดของการลงทุน แหล่งเงินทุน แผนการตลาด และแผนการเงิน
- ข้อเสนอเกี่ยวกับการดำเนินการให้บริการระบบสาธารณสุขปศุสัตว์ และสิ่งอำนวยความสะดวกแก่ผู้ประกอบการในนิคมอุตสาหกรรม

- จำนวนเนื้อที่และรายละเอียดของที่ดินพร้อมหลักฐานแสดงกรรมสิทธิ์หรือสิทธิครอบครอง หรือหลักฐานแสดงการจะได้มาซึ่งกรรมสิทธิ์หรือสิทธิครอบครองในที่ดินที่เจ้าของที่ดินยินยอมให้ดำเนินการเป็นนิคมอุตสาหกรรมได้

รวมถึงในกรณีที่เอกชนหรือหน่วยงานอื่นของรัฐประสงค์จะจัดสรรที่ดินเพื่อจัดตั้งเป็นนิคมอุตสาหกรรมตามกฎหมายว่าด้วยการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย จะต้องดำเนินการตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการจัดสรรที่ดินเพื่อให้เป็นนิคมอุตสาหกรรมตามที่คณะกรรมการกำหนด โดยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขตามวรรคหนึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วย

- การขออนุญาตและการอนุญาตให้จัดสรรที่ดิน
- การค้ำประกันการจัดให้มีระบบสาธารณสุขปศุสัตว์และสิ่งอำนวยความสะดวก
- การก่อภาระผูกพันแก่ที่ดินในโครงการ
- การดำเนินการให้บริการสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการอื่นแก่ผู้ประกอบการในนิคมอุตสาหกรรม

- การจัดการดูแลและบำรุงรักษาระบบสาธารณสุขปศุสัตว์และสิ่งอำนวยความสะดวก

- การจัดเก็บค่าใช้จ่ายในการบำรุงรักษาระบบสาธารณูปโภคและสิ่งอำนวยความสะดวก

ส่วนขั้นตอนของการขออนุญาตการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมนั้น ประกอบด้วยขั้นตอนดังต่อไปนี้ (การนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย, ม.ป.ป.)

2.1) ภาคเอกชนที่สนใจและมีความประสงค์จะเสนอพื้นที่จัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมร่วมดำเนินงาน ยื่นคำขอจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมพร้อมเอกสารประกอบ ตามแบบที่การนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทยกำหนด

2.2) เมื่อมีผู้ยื่นคำขอจัดตั้งหรือขยายนิคมอุตสาหกรรมร่วมดำเนินงานการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทยจะตรวจสอบคำขอและเอกสารประกอบในเบื้องต้น หากคำขอและเอกสารประกอบถูกต้องครบถ้วน การนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทยจะรับคำขอไว้พิจารณา

2.3) การนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทยจะนัดหมายให้ผู้ยื่นคำขอชี้แจงรายละเอียดโครงการ และตรวจสอบสถานที่ที่ขอจัดตั้งหรือขยายนิคมอุตสาหกรรมร่วมดำเนินงานภายใน 15 วัน นับแต่วันที่รับคำขอ

2.4) การนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทยพิจารณาคำขอ รายละเอียดโครงการ และเอกสารประกอบ รวมทั้งผลการตรวจสอบพื้นที่โครงการ และเสนอคณะกรรมการการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทยพิจารณาการร่วมดำเนินงานภายใน 60 วัน นับแต่วันที่รับคำขอ

2.5) การนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทยจะแจ้งผลการพิจารณาการร่วมดำเนินงานให้ผู้ยื่นคำขอทราบเป็นรายลักษณะอักษร ผู้ได้รับความเห็นชอบให้จัดตั้งหรือขยายนิคมอุตสาหกรรมร่วมดำเนินงานต้องดำเนินการจัดทำสัญญาร่วมดำเนินงานภายใน 120 วัน นับแต่วันที่การนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทยมีหนังสือแจ้งผลการพิจารณาคำขอ โดยการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทยจะแจ้งเตือนก่อนครบกำหนดระยะเวลาทำสัญญาร่วมดำเนินงานทุก 60 วัน แต่หากผู้ยื่นคำขอไม่ลงนามภายในเวลาที่กำหนด และไม่แจ้งเหตุผลอันควร การนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทยจะแจ้งยกเลิกการร่วมดำเนินงาน ทั้งนี้ ผู้ได้รับความเห็นชอบจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมจะขอเลื่อนระยะเวลาการลงนามในสัญญาร่วมดำเนินงานได้ถ้ามีเหตุผลสมควรแต่ต้องไม่เกิน 180 วัน นับแต่วันที่การนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทยมีหนังสือแจ้งผลการพิจารณาคำขอ

ส่วนเอกสารที่ใช้ในการขออนุญาตการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรม ได้แก่ รายละเอียดโครงการจัดตั้งหรือขยายนิคมอุตสาหกรรมร่วมดำเนินงาน อย่างละ 2 ชุด ซึ่งประกอบไปด้วย

- สำเนาโฉนดที่ดิน หรือสำเนาหนังสือแสดงสิทธิในที่ดิน หรือหลักฐานการจะได้มาซึ่งกรรมสิทธิ์หรือสิทธิครอบครองในที่ดินที่เจ้าของที่ดินยินยอมให้ดำเนินการเป็นนิคมอุตสาหกรรมได้

- สำเนาระวางที่ดินของสำนักงานที่ดิน

- บัญชีโฉนดที่ดิน

- แผนที่มาตราส่วน 1:50,000 แสดงตำแหน่งที่ตั้งของพื้นที่โครงการและบริเวณโดยรอบ (ขนาดเท่ามาตราส่วนจริง)

- รายละเอียดโครงการ วัตถุประสงค์ ประเภทนิคมอุตสาหกรรม ประเภทของอุตสาหกรรม หรือ กิจกรรมที่จะเข้าใช้พื้นที่ (กนอ.นค. 002)

- แนวคิดการออกแบบระบบสาธารณูปโภค สิ่งอำนวยความสะดวกเบื้องต้น (Conceptual Design)

- แผนผังแสดงการใช้ประโยชน์ที่ดิน (Land Use Plan)

- แผนการพัฒนาโครงการ แผนการขายหรือให้เช่าพื้นที่

- แผนการลงทุน แผนการเงิน แหล่งเงินทุน และการวิเคราะห์ผลตอบแทนโครงการ

- รายละเอียดข้อมูลทางด้านสิ่งแวดล้อมเบื้องต้น (กนอ.นค.003 หรือ กนอ.นค.004)

- แผนที่โครงการบริเวณกรอบพื้นที่ที่ได้รับความเห็นชอบรายงาน EIA จาก สผ. พร้อมแผนที่โครงการที่ขยายในมาตราส่วนเดียวกัน (กรณีการขยายพื้นที่)

- ผังเมืองปัจจุบัน โดยระบุขอบเขตพื้นที่ที่ขอจัดตั้งหรือขยายให้ชัดเจน

- หนังสือรับทราบการนำที่ดินมาใช้ดำเนินโครงการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมจากหน่วยงานท้องถิ่นซึ่งดูแลพื้นที่ (กนอ.นค.005)

- หนังสือสนับสนุนการใช้น้ำจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อาทิเช่น กปภ. กรมชลประทาน บริษัทจัดสรรน้ำในโครงการ

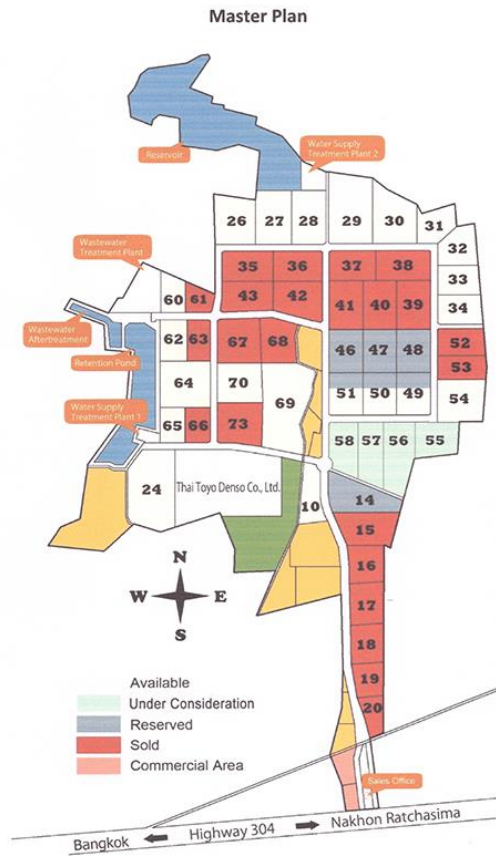
- หนังสือรับรองโดยผู้ขอจัดตั้งหรือขยายนิคมอุตสาหกรรมร่วมดำเนินงานยืนยันว่าพื้นที่ที่จัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมไม่ขัดต่อการใช้ประโยชน์เพื่อการอุตสาหกรรม และไม่เป็นที่ประกอบกิจการตามกฎหมายอื่น (กนอ.นค.006)

ดังนั้น เมื่อพิจารณาถึงกลไกทางด้านกฎหมายเกี่ยวข้องกับการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมที่สำคัญ 2 ฉบับ คือ พระราชบัญญัติการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย และกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรม จึงแสดงให้เห็นถึงคุณลักษณะองค์ประกอบ และความแตกต่างของนิคมอุตสาหกรรมกับการจัดพื้นที่อุตสาหกรรมในประเภทอื่น ๆ

สำหรับนิคมอุตสาหกรรมที่อยู่ในการดูแลจัดการของนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย และภายใต้พระราชบัญญัติการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย และกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรม ในจังหวัดปราจีนบุรี ได้แก่ นิคมอุตสาหกรรมไฮเทค กบินทร์ ตั้งอยู่ที่ กม. 78 ริมทางหลวงหมายเลข 304 ตำบลลาดตะเคียน อำเภอกบินทร์บุรี มีผู้พัฒนานิคม คือ บริษัท ไทยอินดัสเตรียล เอสเตท จำกัด โดยเริ่มก่อตั้งในปี พ.ศ. 2556 สำหรับพื้นที่โครงการมีเนื้อที่ทั้งหมด 1,075 ไร่ และพื้นที่สำหรับขาย 710 ไร่ ซึ่งนิคมอุตสาหกรรมไฮเทค กบินทร์มีผู้ประกอบการอุตสาหกรรมภายในนิคม 8 ราย ดังในตารางที่ 4.1

รูปภาพที่ 4.1 แผนผังนิคมอุตสาหกรรมไฮเทค กบินทร์

Hi-Tech Kabin Industrial Estate

ที่มา: การนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย, ม.ป.ป.

ตารางที่ 4.1 ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมภายในนิคมอุตสาหกรรมไฮเทค กบินทร์

ชื่อผู้ประกอบการอุตสาหกรรม	ประกอบอุตสาหกรรม
บริษัท ชังเค ซัมมิท (ประเทศไทย) จำกัด	ผลิตชิ้นส่วนรถยนต์
บริษัท ทีเอส เทค (กบินทร์บุรี) จำกัด	ผลิตและประกอบชิ้นส่วนยานยนต์ (เบาะรถยนต์ บานประตูรถยนต์)
บริษัท ไทย คีทาฮารา จำกัด	ผลิตภาชนะบรรจุจากกระดาษและพลาสติก เช่น กล่องกระดาษ กล่องพลาสติก
บริษัท ไทร์-วอล (ประเทศไทย) จำกัด	ผลิตบรรจุภัณฑ์จากกระดาษ
บริษัท นันชิน ไฮ-เทค พรินซ์ชั่น จำกัด	ผลิตแม่พิมพ์และชิ้นส่วนทุกชนิด บริการซ่อมแซม บำรุงรักษาแม่พิมพ์

ที่มา: การนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย, ม.ป.ป.

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

ชื่อผู้ประกอบการ	ประกอบอุตสาหกรรม
บริษัท นิทซู (ประเทศไทย) จำกัด	ศูนย์กระจายสินค้า คลังสินค้า และการจัดการขนส่งสินค้า
บริษัท เอสเอ็มอี แพคทอรี จำกัด	สร้างโรงงานมาตรฐานเพื่อให้เช่าหรือขาย
บริษัท โอแพคซ์ อิเล็กทรอนิกส์ (ไทยแลนด์) จำกัด	ผลิตชิ้นส่วนอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์

ที่มา: การนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย, ม.ป.ป.

2. กลไกทางด้านนโยบาย: การเคลื่อนไหวของภาครัฐเชิงนโยบายกับกระบวนการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมในจังหวัดปราจีนบุรี

การพิจารณากลไกด้านนโยบาย จะเป็นการศึกษาถึงการเคลื่อนไหวของภาครัฐผ่านนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมและผลักดันกระบวนการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมในจังหวัดปราจีนบุรี เนื่องจาก นโยบายถือเป็นเครื่องมือ (instrumental) เชิงอำนาจที่สำคัญของภาครัฐในการกำหนดทิศทางการพัฒนาและแก้ไขปัญหาในสังคม โดยกลไกด้านนโยบายของภาครัฐเกี่ยวกับกระบวนการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมในจังหวัดปราจีนบุรีที่สำคัญประกอบด้วย

2.1 แผนยุทธศาสตร์การพัฒนา: ระดับประเทศ ระดับภูมิภาค และระดับจังหวัด

การวางยุทธศาสตร์การพัฒนาในแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาต่าง ๆ ของภาครัฐ สามารถพิจารณาแบ่งได้ออกเป็น 3 ระดับ ประกอบด้วย แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาของภาครัฐระดับชาติ ภาครัฐระดับภูมิภาคและภาครัฐระดับจังหวัด โดยรายละเอียดของแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาทั้งสามระดับที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรม มีดังนี้

1) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (ระดับชาติ)

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 มีวิสัยทัศน์ คือ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” ในขณะที่การกำหนดเป้าหมายและตัวชี้วัดในด้านต่าง ๆ ของแผนพัฒนาฯ ได้ยึดเป้าหมายอนาคตประเทศไทยปี พ.ศ. 2579 ที่เป็นเป้าหมายยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี มาเป็นกรอบในการกำหนดเป้าหมายที่จะบรรลุใน 5 ปี โดยที่เป้าหมายและตัวชี้วัดต้องสอดคล้องกับกรอบเป้าหมายการพัฒนา

เศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อม (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2559ก)

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 ได้กล่าวถึงยุทธศาสตร์การพัฒนาเฉพาะเจาะจงถึงจังหวัดปราจีนบุรีไว้ 4 ประเด็นที่สำคัญ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2559ก, หน้า 157-158, 175-176)

1.1) *การยกระดับการพัฒนาในกลุ่มอุตสาหกรรม* ที่ประกอบด้วยจังหวัดปราจีนบุรี ร่วมกับพื้นที่จังหวัดปทุมธานี พระนครศรีอยุธยา ฉะเชิงเทรา ชลบุรี และระยองให้เป็นกลุ่มอุตสาหกรรมสำหรับกิจการที่ใช้เทคโนโลยีขั้นสูงและอุตสาหกรรมแห่งอนาคต อาทิ กลุ่มอุตสาหกรรมยานยนต์และชิ้นส่วน กลุ่มอุตสาหกรรมเครื่องใช้ไฟฟ้า อิเล็กทรอนิกส์และอุปกรณ์โทรคมนาคม และกลุ่มอุตสาหกรรมปิโตรเคมีและเคมีภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม โดยปรับปรุงมาตรการสนับสนุนในด้านต่าง ๆ ได้แก่ การให้สิทธิประโยชน์ การพัฒนาคนและเทคโนโลยี การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน การแก้ไขกฎระเบียบที่เป็นอุปสรรค และการสนับสนุนเงินทุนเพื่อผลักดันให้เกิดการลงทุนในพื้นที่เป้าหมาย

นอกจากนี้ แผนยุทธศาสตร์แห่งชาติฉบับนี้ยังได้ระบุถึงแนวทางในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเพื่อยกระดับการพัฒนาในกลุ่มอุตสาหกรรมของจังหวัดปราจีนบุรี โดยกำหนดให้มีโครงการก่อสร้างขยายถนนจาก 2 ช่องจราจรเป็น 4 ช่องจราจร เพื่อรองรับปริมาณการเดินทางและขนส่งสินค้าในพื้นที่ อาทิ ทล.33 แยกปราจีนบุรี-อำเภอกบินทร์บุรี

1.2) *พัฒนาธุรกิจการค้าขายผลไม้* ซึ่งกำหนดให้มีพื้นที่สำหรับการพัฒนาในประเด็นดังกล่าว ประกอบด้วย จังหวัดระยองด้านตะวันออก จันทบุรี ตราด นครนายก ฉะเชิงเทรา และปราจีนบุรี ให้เป็นฐานการผลิตและจำหน่ายผลไม้เพื่อการส่งออก โดยปรับปรุงประสิทธิภาพการผลิตควบคู่ไปกับการรักษาคุณภาพสินค้า ตั้งแต่ขั้นตอนการผลิต การบรรจุหีบห่อ การแปรรูป และการจัดจำหน่าย

1.3) *ฟื้นฟูและปรับปรุงการพัฒนาการท่องเที่ยว* ในจังหวัดนครนายก ฉะเชิงเทรา จันทบุรี ตราด รวมถึงจังหวัดปราจีนบุรี ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เชิงเกษตรเชิงสุขภาพ และการท่องเที่ยวโดยชุมชน โดยฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยวพร้อมทั้งปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวก กิจกรรมการท่องเที่ยว สินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยวให้ได้มาตรฐานสากล

1.4) *ฟื้นฟูและอนุรักษ์การท่องเที่ยว* โดยกำหนดให้พื้นที่จังหวัดปราจีนบุรีและสระแก้ว เป็นพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมขอม โดยให้มีการฟื้นฟูบูรณะโบราณสถานและสินทรัพย์ทางวัฒนธรรม รวมทั้งปรับปรุงและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและควบคุมการใช้ที่ดินอย่างเหมาะสม เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืนต่อไป

รูปภาพที่ 4.2 แนวทางการพัฒนาภาคกลางตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2559ข, หน้า 5.

2) แผนงานพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออก (พ.ศ. 2560-2564) (ระดับชาติ)

แผนงานพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออกหรือแผนงานพัฒนา Eastern Economic Corridor (EEC) ซึ่งจังหวัดนครราชสีมาเป็นหนึ่งในจังหวัดของภูมิภาคตะวันออกและในฐานะพื้นที่เชื่อมโยงกับ 3 จังหวัดพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจตะวันออก (จังหวัดชลบุรี ระยองและฉะเชิงเทรา) มีวัตถุประสงค์ เพื่อสนับสนุนการยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ ส่งเสริมการขยายตัวทางเศรษฐกิจ เพิ่มการจ้างงาน ยกระดับคุณภาพชีวิตและรายได้ของประชาชน ผ่านเป้าหมายของการพัฒนาบนพื้นฐานของอุตสาหกรรมเป้าหมายเดิม² (ซูเปอร์คลัสเตอร์) ได้แก่ คลัสเตอร์ยานยนต์และชิ้นส่วน คลัสเตอร์เครื่องใช้ไฟฟ้า อิเล็กทรอนิกส์และอุปกรณ์โทรคมนาคม คลัสเตอร์ปิโตรเคมีและเคมีภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และ 10 อุตสาหกรรมเป้าหมายใหม่ เป็นกลไกขับเคลื่อนเศรษฐกิจเพื่ออนาคต (New Engine of Growth) ได้แก่ อุตสาหกรรมยานยนต์สมัยใหม่ อุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์อัจฉริยะ อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวกลุ่มรายได้ดีและการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ อุตสาหกรรมการเกษตรและเทคโนโลยีชีวภาพ อุตสาหกรรมการแปรรูปอาหาร อุตสาหกรรมหุ่นยนต์ อุตสาหกรรมการบินและโลจิสติกส์ อุตสาหกรรมเชื้อเพลิงชีวภาพและเคมี

² กลุ่มอุตสาหกรรมซูเปอร์คลัสเตอร์ มี 9 จังหวัด คือ พระนครศรีอยุธยา ปทุมธานี ชลบุรี ระยอง ฉะเชิงเทรา ปราจีนบุรี นครราชสีมา เชียงใหม่ และภูเก็ต (กรุงเทพธุรกิจออนไลน์, 2558)

ชีวภาพ อุตสาหกรรมดิจิทัล และอุตสาหกรรมการแพทย์ครบวงจร (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2559ก, หน้า 3; ฐานเศรษฐกิจ, 2561)

โดยแผนปฏิบัติการของแผนงานพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออก ได้กำหนดโครงการพัฒนาที่เชื่อมโยงจังหวัดปราจีนบุรีในแผนปฏิบัติการในระยะกลาง กำหนดระยะเวลาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2562-2564 จำนวน 62 โครงการ วงเงิน 414,360.59 ล้านบาท โดยมีโครงการที่เกี่ยวข้องกับจังหวัดปราจีนบุรี คือ โครงการมอเตอร์เวย์ แลนมดบัง-ปราจีนบุรี แบ่งเป็น 2 ตอน คือท่าเรือแหลมฉบัง-ทางหลวงหมายเลข 3340 ระยะทางประมาณ 63.4 กม. และทางหลวงหมายเลข 3340-ปราจีนบุรี ระยะทางประมาณ 60.6 กม. รูปแบบการก่อสร้างเป็นถนนขนาด 4-8 ช่องจราจร ทางยกระดับขนาด 6 ช่องจราจร และมีด่านเก็บค่าธรรมเนียนผ่านทางจำนวน 6 แห่ง อยู่บริเวณทางแยกต่างระดับบริเวณด่านศรีราชา บ่อวิน หนองใหญ่ บ่อทอง สนามชัยเขต และศรีมหาโพธิ ส่วนเงินลงทุนโครงการอยู่ที่ส่วนมูลค่าการลงทุนโครงการอยู่ที่ประมาณ 70,854.8 ล้านบาท (ไทยพับลิก้า, 2561ช; ผู้จัดการออนไลน์, 2561; ประชาชาติธุรกิจออนไลน์, 2561ก; สำนักข่าวอิศรา, 2557; ฐานเศรษฐกิจ, 2558)

รูปภาพที่ 4.3 แนวเส้นทางโครงการมอเตอร์เวย์แหลมฉบัง-ปราจีนบุรี

ที่มา: ประชาชาติธุรกิจออนไลน์, 2561ก.

ส่วนกรณีของจังหวัดปราจีนบุรีกับการกำหนดเป็นพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษนั้น ในช่วงปี พ.ศ. 2558 ได้มีความพยายามในการกำหนดให้จังหวัดปราจีนบุรีเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษตอนใน โดย

เป็นพื้นที่ที่ไม่ใช่พื้นที่บริเวณชายแดน แต่มีศักยภาพทางการพัฒนาเศรษฐกิจ เช่น จังหวัด ฉะเชิงเทรา นครราชสีมา และปราจีนบุรี (เผ่าประชา ชูสงค์, 2558; สำนักข่าวไทย, 2558;)

“คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) กำลังพิจารณาความเหมาะสมของพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษ โดยเน้นเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษด้านวิจัยและพัฒนา นวัตกรรม และอุตสาหกรรมที่ใช้เทคโนโลยีขั้นสูง มีพื้นที่ 3 แห่งคือ นครราชสีมา ปราจีนบุรี และฉะเชิงเทรา นั้น ทาง จ.ปราจีนบุรีพร้อมรับเขตเศรษฐกิจไฮเทคเทคโนโลยี เนื่องจากเป็นศูนย์กลางเชื่อมโยงกับภาคกลาง ภาคอีสาน ภาคตะวันออกเป็นทางผ่านสู่ กัมพูชา ลาว กรุงเทพฯ ทั้งนี้ ตั้งอยู่ไม่ไกลจากท่าเรือน้ำลึกแหลมฉบัง และเขตเศรษฐกิจพิเศษ จ.สระแก้ว จึงพร้อมรองรับเขตเศรษฐกิจไฮเทคเทคโนโลยี อาทิ การดูแลความปลอดภัยผู้มาลงทุน รวมถึงการขยายผังเมืองรองรับ อุตสาหกรรม สำหรับ ล่าสุดอุตสาหกรรมที่เข้ามาลงทุนคือนิคมอุตสาหกรรม โรจนะ ขณะนี้อยู่ระหว่างก่อสร้าง รวมทั้งจะมีบริษัทเครื่องยนต์ฮอนด้าและบริษัทญี่ปุ่นที่มาตั้งโลจิสติกส์ในปีหน้า” (จิตรา พรหมชุติมา อ้างถึงใน สำนักข่าว ไอ.เอ็น.เอ็น. จำกัด, 2558)

“จังหวัดปราจีนบุรี มีความเหมาะสมกับการพัฒนาด้านเทคโนโลยี ครอบคลุม มีสิ่งตอบสนองการลงทุนด้านอุตสาหกรรม คืออยู่ใกล้กับแหล่ง ส่งออกท่าเรือน้ำลึกแหลมฉบัง และขณะนี้กำลังเป็นเขตนิคมอุตสาหกรรมที่กำลังขยายใหม่ ซึ่ง จ.ปราจีนบุรี มีความพร้อมสำหรับเขตเศรษฐกิจไฮเทค-เทคโนโลยี ตามแนวทาง สศช.” (ชาญชัย จินดาสถาพร อ้างถึงใน ประชาชาติ ธุรกิจออนไลน์, 2558ก)

3) ยุทธศาสตร์การพัฒนาของกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนกลาง (ระดับภูมิภาค)

กลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนกลาง ประกอบด้วย จังหวัดสมุทรปราการ ฉะเชิงเทรา ปราจีนบุรี สระแก้วและนครนายก ยุทธศาสตร์การพัฒนาของกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนกลาง ระหว่าง ปี พ.ศ. 2560-2564 มีวิสัยทัศน์ คือ “เส้นทางการค้าการลงทุนไปสู่อินโดจีน ฐานการผลิต อุตสาหกรรมเชิงนิเวศและนวัตกรรมเกษตรแปรรูประดับประเทศ แหล่งผลิตสินค้าเกษตรปลอดภัย เส้นทางท่องเที่ยวธรรมชาติ สุขภาพ และวัฒนธรรม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่สมบูรณ์” เป้าประสงค์รวมของยุทธศาสตร์ ประกอบด้วย เศรษฐกิจเจริญเติบโตอย่างมีเสถียรภาพ และเพิ่มขีด

ความสามารถในการแข่งขันให้มีความพร้อมเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนและสากล (สำนักบริหารยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนกลาง, 2561, หน้า 140)

4) แผนพัฒนาจังหวัดปราจีนบุรี พ.ศ. 2561-2564 (ระดับจังหวัด)

แผนพัฒนาจังหวัดปราจีนบุรีระหว่างปี พ.ศ. 2561-2564 มีวิสัยทัศน์ในการพัฒนาที่สำคัญ คือ “ปราจีนบุรีเมืองน่าอยู่ คู่แหล่งท่องเที่ยวและอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ เกษตรปลอดภัย แพทย์แผนไทย และสมุนไพรสู่สากล” ส่วนเป้าประสงค์รวมของแผนพัฒนาจังหวัด คือ จังหวัดเป็นฐานการผลิตอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ และฐานการผลิตสินค้าเกษตรปลอดภัย เป็นแหล่งอารยธรรมสมัยทวารวดีและการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อมอุดมสมบูรณ์ ชุมชนสังคมเข้มแข็ง เป็นศูนย์กลางการแพทย์แผนไทย และพัฒนาสมุนไพรสู่สากล (สำนักงานจังหวัดปราจีนบุรี, 2559, หน้า 105)

โดยพันธกิจที่ถูกกำหนดภายใต้แผนพัฒนาจังหวัดปราจีนบุรี ประกอบด้วย พันธกิจที่สำคัญ 5 ประเด็น ได้แก่ (สำนักงานจังหวัดปราจีนบุรี, 2559, หน้า 105)

4.1) ปฏิบัติภารกิจตามกฎหมายให้บรรลุผลและสนองนโยบายของรัฐบาลในทุกมิติ โดยยึด ความต้องการ และความจำเป็นของประชาชนเป็นหลัก

4.2) ส่งเสริมให้มีการพัฒนาด้านการค้า การลงทุน การอุตสาหกรรม การเกษตร การดำเนินการด้านสังคมและการศึกษาให้เกิดความเท่าเทียม การจัดการสิ่งแวดล้อมและระบบการคมนาคมเพื่อความน่าอยู่

4.3) ส่งเสริมและรักษาคุณภาพการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและอุตสาหกรรมเชิงนิเวศให้เกิดผลอย่างยั่งยืน

4.4) พัฒนาความสามารถในด้านการเกษตรกรรมตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

4.5) ส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาแพทย์แผนไทยและสมุนไพรให้มีมาตรฐานสากล

ภาพรวมของทิศทางการพัฒนาของจังหวัดปราจีนบุรี ภายในแผนพัฒนาจังหวัดปราจีนบุรี พ.ศ. 2561-2564 นั้น นายทิวา วัชรกาฬ รองผู้ว่าราชการจังหวัดปราจีนบุรีได้กล่าวถึงประเด็นดังกล่าวว่า

“สำหรับทิศทางการพัฒนาจังหวัดปราจีนบุรีในปี 2560-2561 จะนำไปตามวิสัยทัศน์ของจังหวัด คือ การเป็นเมืองน่าอยู่ คู่อุตสาหกรรมเชิงนิเวศ เกษตรปลอดภัย ก้าวไกลสู่โลกดิจิทัล แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศและสุขภาพ ศูนย์กลางการแพทย์แผนไทย ซึ่งจะขับเคลื่อนด้วยยุทธศาสตร์ 5 ด้าน ได้แก่ 1. ส่งเสริมและพัฒนาอุตสาหกรรมให้เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม รองรับ

ประชาคมอาเซียน 2. เพิ่มประสิทธิภาพการผลิต และการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีคุณภาพ ได้มาตรฐานสอดคล้องกับศักยภาพของพื้นที่และภูมิปัญญาท้องถิ่น” (ทิวา วัชรภาพ อ่างถึงใน ประชาชาติธุรกิจออนไลน์, 2560ก)

ซึ่งนอกจากประเด็นเกี่ยวกับการพัฒนาอุตสาหกรรม โครงสร้างพื้นฐาน และโครงสร้างเศรษฐกิจของจังหวัดปราจีนบุรีแล้ว ประเด็นหนึ่งที่ถูกหยิบยกขึ้นมาเป็นเป้าหมายหนึ่งในการพัฒนาภายใต้แผนยุทธศาสตร์ระดับต่าง ๆ ก็คือ การพัฒนาเมืองสมุนไพร (Herbal City) ของจังหวัดปราจีนบุรี เนื่องจาก จังหวัดปราจีนบุรีมีโรงพยาบาลอภัยภูเบศร ในฐานะโรงพยาบาลต้นแบบในการดำเนินการด้านสมุนไพร และยังมีเกษตรกร รวมถึงวิสาหกิจชุมชนสมุนไพรเกษตรอินทรีย์ที่ปลูกสมุนไพรส่งเพื่อทำการแปรรูปเป็นยาหรือผลิตภัณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับสมุนไพร (สยามธุรกิจ, 2559; ประชาชาติธุรกิจออนไลน์, 2560ก; ไทยพับลิก้า, 2561ก)

ด้วยสาเหตุข้างต้น จังหวัดปราจีนบุรีจึงมีศักยภาพในการพัฒนาเป็นเมืองสมุนไพรและการพัฒนาอุตสาหกรรมสมุนไพรไทยได้ ทำให้ภาครัฐได้มีการส่งเสริมเป็นประเด็นยุทธศาสตร์การพัฒนาหนึ่งตามแผนยุทธศาสตร์ต่าง ๆ รวมถึงกระทรวงการท่องเที่ยว ยังเตรียมเจรจาสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน (บีโอไอ) ยังมีการส่งเสริมการลงทุนให้กับผู้ประกอบการไทย โดยเฉพาะกลุ่มธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (เอสเอ็มอี) ที่สนใจเข้ามาลงทุนในพื้นที่ที่ได้รับการส่งเสริมเพิ่มขีดความสามารถด้านการลงทุนอีกด้วย (สยามธุรกิจ, 2559; ประชาชาติธุรกิจออนไลน์, 2560ก; ไทยพับลิก้า, 2561ก)

“กรม สบส.บูรณาการทำงานร่วมกับกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก ตอบสนองนโยบายการขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศไทยให้เป็นศูนย์กลางสุขภาพนานาชาติ (Medical Hub) ระยะ 10 ปี และแผนแม่บทแห่งชาติว่าด้วยการพัฒนาสมุนไพรไทย ฉบับที่ 1 พ.ศ.2560-2564 โดยเลือก จ.ปราจีนบุรีเป็นจังหวัดนำร่องเมืองสุขภาพที่ดี (Wellness City) โดยการพัฒนาจะต้องมีปลอดภัยและทันสมัย ครอบคลุมใน 4 มิติ คือ โครงสร้างพื้นฐาน การส่งเสริมสุขภาพและการป้องกันโรค การรักษาโรคและการฟื้นฟูสภาพ ซึ่งได้ร่วมกับ รพ.เจ้าพระยาอภัยภูเบศร ดำเนินงานภายใต้ในรูปแบบของประชารัฐ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชน ภายใต้แนวคิด อภัยภูเบศร์ Model” (วิศิษฐ์ ตั้งนภากร อ่างถึงใน สำนักข่าวไทย, 2560)

“จังหวัดปราจีนบุรี ซึ่งเป็นจังหวัดที่มีความพร้อมในด้านการแพทย์แผนไทยสมุนไพรของกระทรวงสาธารณสุข และเป้าหมายจัดตั้งเวชนคร (medicopolis) เพื่อพัฒนาให้เป็นเมืองสุขภาพ ให้บริการทางการแพทย์แบบองค์รวมสำหรับผู้สูงอายุของกระทรวงวิทย์ และเป็นศูนย์ความเป็นเลิศทางด้านชีววิทยาศาสตร์ (TCELS) เพื่อเป็นต้นแบบ Wellness City” (ปิยะสกล สกลสัตยาทร อ้างถึงใน แนวหน้า, 2559)

“การพัฒนาเมืองสมุนไพรที่มีกิจกรรมหลากหลาย ตั้งแต่ปลูกสมุนไพร วิจัยและพัฒนาผลิตภัณฑ์และบริการ การท่องเที่ยว การฝึกอบรมและสร้างความเข้มแข็งให้ประชาชนในการดูแลสุขภาพด้วยสมุนไพร ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะดำเนินได้ต้องอยู่บนพื้นฐานความรู้และคุณธรรมของผู้คน” (สุริยะ อมรโรจน์-วรฤทธิ อ้างถึงใน ฐานเศรษฐกิจ, 2559ข)

การพิจารณาแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาทั้ง 3 ระดับ ได้แก่ ระดับประเทศ ระดับภูมิภาค และระดับจังหวัด ประเด็นภายใต้ยุทธศาสตร์การพัฒนาต่าง ๆ ที่มีความเกี่ยวข้องกับการพัฒนาและกระบวนการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมใหม่จังหวัดปราจีนบุรี สามารถพิจารณาได้จากตารางที่ 4.2

ตารางที่ 4.2 เปรียบเทียบยุทธศาสตร์การพัฒนาของภาครัฐเกี่ยวกับการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมใหม่ปราจีนบุรี: ระดับชาติ ภูมิภาคและจังหวัด

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12	แผนงานพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออก (พ.ศ. 2560-2564)	ยุทธศาสตร์การพัฒนาของกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนกลาง (พ.ศ. 2561-2564)	แผนพัฒนาจังหวัดปราจีนบุรี (พ.ศ. 2561-2564)
<p>ยุทธศาสตร์ที่ 3: การสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจและแข่งขันได้อย่างยืน</p> <ul style="list-style-type: none"> - 5.7 การบริหารจัดการพื้นที่เกษตรกรรม (Zoning) - 5.8 การส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ - 5.14 โครงการพัฒนาเมืองอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ - 5.21 แผนงานพัฒนาและฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยวหลักและแหล่งท่องเที่ยวรองของประเทศ 	<p>แนวทางการพัฒนาที่ 1 : พัฒนาอุตสาหกรรมเป้าหมายที่ใช้เทคโนโลยีขั้นสูง เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและสอดคล้องกับศักยภาพของพื้นที่ พร้อมกับเร่งรัดการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ให้เกิดผลในทางปฏิบัติ</p> <p>แนวทางการพัฒนาที่ 5: ให้สิทธิประโยชน์และการอำนวยความสะดวกเพื่อดึงดูดอุตสาหกรรมเป้าหมาย</p>	<p>ยุทธศาสตร์ที่ 2 : ส่งเสริมและสนับสนุนการนำนวัตกรรมมาใช้ในการผลิต ระบบการตลาด และโครงสร้างพื้นฐานทางการเกษตรให้สอดคล้องกับสภาพพื้นที่ (ZONING) เพื่อให้สินค้าเกษตรปลอดภัยได้มาตรฐานสากล เชื่อมโยงตลาดรองรับการค้าเสรี</p> <p>ยุทธศาสตร์ที่ 4 : ส่งเสริมการพัฒนาอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ และนวัตกรรมเกษตรแปรรูปและสมุนไพร พลังงานทดแทน และยกระดับมาตรฐานฝีมือแรงงานและกลุ่มเกษตรกร สร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการลงทุนอุตสาหกรรมใหม่ (New S-Curve)</p>	<p>ยุทธศาสตร์ที่ 1 : พัฒนาด้านเกษตรกรรม และบริหารจัดการน้ำอย่างบูรณาการ</p> <p>ยุทธศาสตร์ที่ 2 : พัฒนาด้านการค้าและอุตสาหกรรม</p> <p>ยุทธศาสตร์ที่ 3 : ยกระดับการบริหารจัดการงานด้านสังคม การศึกษาให้มีคุณภาพ มีมาตรฐานเพื่อสร้างภูมิคุ้มกันและส่งเสริมโอกาสทางสังคมบนฐานแห่งความพอเพียง</p>

ที่มา: ปรับปรุงมาจาก สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2559ก; สำนักบริหารยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนกลาง,

2561; สำนักงานจังหวัดปราจีนบุรี, 2559.

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

<p>แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12</p> <p>ยุทธศาสตร์ที่ 4: การเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน</p> <p>- 5.3 แผนงานและโครงการตาม Roadmap การจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย และแผนแม่บทการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของประเทศ พ.ศ. 2559-2564</p> <p>- 5.5 โครงการเมืองสีเขียว (Green City)</p>	<p>แผนงานพัฒนาระเบียบเศรษฐกิจภาคตะวันออก (พ.ศ. 2560-2564)</p> <p>แนวทางการพัฒนาที่ 4: พัฒนาสภาพแวดล้อมเมืองสำคัญของจังหวัดให้เป็นเมืองน่าอยู่</p>	<p>ยุทธศาสตร์การพัฒนาของกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนกลาง (พ.ศ. 2561-2564)</p> <p>ยุทธศาสตร์ที่ 5: อนุรักษ์ฟื้นฟูพัฒนาและปกป้องทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างมีส่วนร่วม เพื่อประโยชน์ต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมอย่างยั่งยืน</p>	<p>แผนพัฒนาจังหวัดปราจีนบุรี (พ.ศ. 2561-2564)</p> <p>ยุทธศาสตร์ที่ 5: พัฒนาเมืองน่าอยู่ สิ่งแวดล้อมและโลจิสติกส์</p>
<p>ยุทธศาสตร์ที่ 7: การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและระบบโลจิสติกส์</p> <p>- 5.1 แผนงานและโครงการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านขนส่ง</p> <p>- 5.3 แผนงานและโครงการพัฒนาระบบโลจิสติกส์ของประเทศ</p>	<p>แนวทางการพัฒนาที่ 2: พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานการขนส่งเชื่อมโยงพื้นที่เศรษฐกิจที่มีศักยภาพรองรับกลุ่มอุตสาหกรรมเป้าหมายและเชื่อมโยงสู่ตลาดโลก</p>	<p>ยุทธศาสตร์ที่ 1: พัฒนาระบบโลจิสติกส์และความสัมพันธ์กับประเทศเพื่อนบ้าน เพื่อเป็นศูนย์กลางการค้าการลงทุนภาคตะวันออกไปสู่อินโดจีนและรองรับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน</p>	

ที่มา: ปรับปรุงมาจาก สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2559ก; สำนักบริหารยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนกลาง, 2561; สำนักงานจังหวัดปราจีนบุรี, 2559.

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

<p>แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12</p> <p>ยุทธศาสตร์ที่ 9 : การพัฒนาภาค เมือง และพื้นที่เศรษฐกิจ</p> <p>- 5.6 โครงการยกระดับกิจกรรมและบริการด้านการท่องเที่ยวชายทะเล นานาชาติภาคกลาง</p> <p>- 5.15 โครงการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ</p> <p>- 5.17 โครงการปรับปรุงและพัฒนาสภาพแวดล้อมเมือง</p> <p>- 5.19 โครงการพัฒนา นิคมอุตสาหกรรมในพื้นที่บริเวณชายฝั่งทะเลตะวันออก</p>	<p>แผนงานพัฒนาระเบียบเศรษฐกิจภาค ตะวันออก (พ.ศ. 2560-2564)</p> <p>แนวทางการพัฒนาที่ 3: พัฒนาระบบ สาธารณูปโภคและสาธารณูปการ โครงสร้างพื้นฐานและบริการทางสังคม และสิ่งแวดล้อมที่ได้มาตรฐาน</p>	<p>ยุทธศาสตร์การพัฒนาของกลุ่มจังหวัด ภาคกลางตอนกลาง (พ.ศ. 2561-2564)</p> <p>ยุทธศาสตร์ที่ 3 : พัฒนาคุณภาพแหล่งท่องเที่ยว และบริการด้านการท่องเที่ยว ให้ได้มาตรฐานเพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ สุขภาพ และวัฒนธรรม</p>	<p>แผนพัฒนาจังหวัดปราจีนบุรี (พ.ศ. 2561-2564)</p> <p>ยุทธศาสตร์ที่ 4 : พัฒนาด้านท่องเที่ยว</p> <p>ยุทธศาสตร์ที่ 6 : พัฒนาด้านการแพทย์แผนไทยและสมุนไพร</p>
--	--	---	---

ที่มา: ปรับปรุงมาจาก สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2559ก; สำนักงานบริหารยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนกลาง,

2561; สำนักงานจังหวัดปราจีนบุรี, 2559.

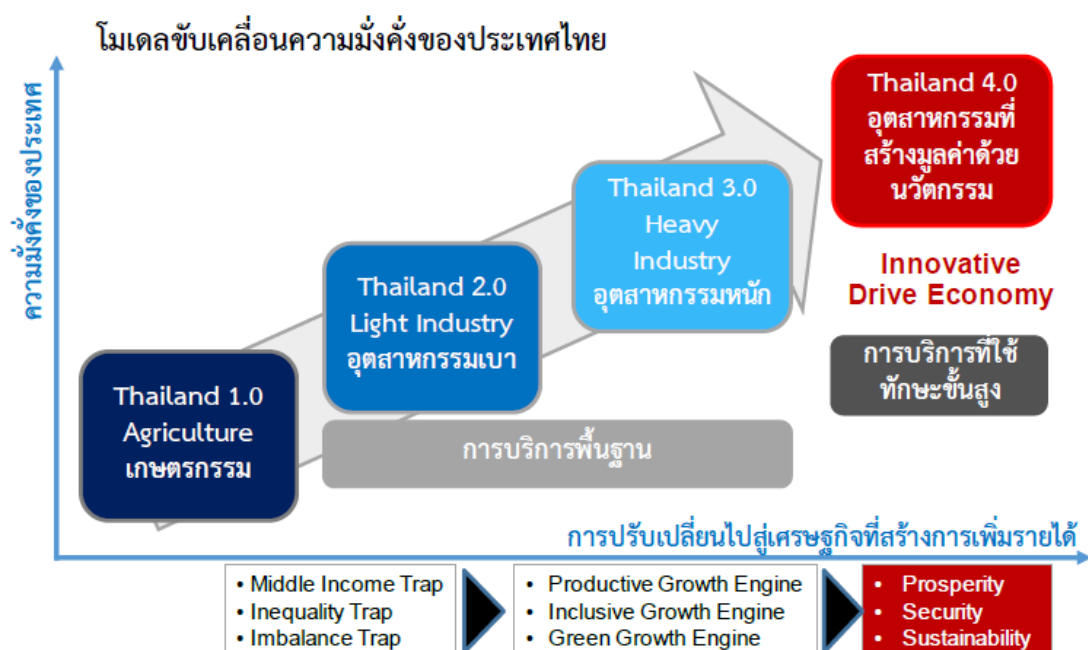
2.2 แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาอุตสาหกรรม

สำหรับแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาอุตสาหกรรมที่เกิดขึ้นในช่วงรัฐบาลของพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ประกอบด้วย แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาอุตสาหกรรมใน 2 ระยะ คือ ระยะยาว 20 ปี และระยะสั้น 4 ปี ซึ่งเป็นแผนการพัฒนาในระดับชาติ รวมถึงมีแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาอุตสาหกรรมจังหวัดปราจีนบุรี (แผนพัฒนาอุตสาหกรรมระดับจังหวัด) และโครงการพัฒนาเมืองอุตสาหกรรมนิเวศ (Eco Industrial Town)

1) แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาอุตสาหกรรมไทย 4.0 ระยะ 20 ปี พ.ศ. 2560-2579 (แผนระยะยาว)

ในแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาอุตสาหกรรมไทย 4.0 ระยะ 20 ปี ซึ่งเป็นแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาอุตสาหกรรมระยะยาวโดยรัฐบาลของพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชาที่กำหนดขึ้นใช้ระหว่างปี พ.ศ. 2560-2579 โดยแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาอุตสาหกรรมนี้ ได้ระบุถึงแนวคิดหลักที่ถูกตั้งขึ้นมา เรียกว่า “โมเดลประเทศไทย 4.0” ให้เป็นแนวคิดในการพัฒนาอุตสาหกรรมของประเทศภายใต้วิสัยทัศน์ระยะ 20 ปี คือ “มุ่งสู่อุตสาหกรรมที่ขับเคลื่อนด้วยปัญญาและเชื่อมโยงกับเศรษฐกิจโลก” โดยเป้าหมายสำคัญของแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาอุตสาหกรรมไทย 4.0 ระยะ 20 ปี คือ ให้ภาคอุตสาหกรรมไทยมีอัตราการเติบโตของ GDP เฉลี่ยไม่น้อยกว่าร้อยละ 4.5 ต่อปี การลงทุนเติบโตเฉลี่ยไม่น้อยกว่าร้อยละ 10 ต่อปี มูลค่าการส่งออกขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ 8 ต่อปี และ TFP เติบโตเฉลี่ยไม่น้อยกว่าร้อยละ 2.0 ต่อปี ซึ่งเป็นอัตราการขยายตัวที่จะส่งผลให้ประเทศไทยสามารถขยับสู่การเป็นประเทศรายได้สูงภายในปี พ.ศ. 2579 หรืออีก 20 ปีข้างหน้า ผ่านการใช้กลไกขับเคลื่อนความมั่งคั่ง 3 กลไก ได้แก่ กลไกขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม กลไกขับเคลื่อนด้วยการสร้างการมีส่วนร่วม และกลไกขับเคลื่อนที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม (กระทรวงอุตสาหกรรม, 2559, หน้า 1-6; วิษณุ มั่งคั่ง, 2560; ฐานเศรษฐกิจ, 2559ก)

รูปภาพที่ 4.4 ตัวแบบการพัฒนาในแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาอุตสาหกรรมไทย 4.0 ระยะ 20 ปี

ที่มา: กระทรวงอุตสาหกรรม, 2559, หน้า 3.

โดยที่แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาอุตสาหกรรมระยะ 20 ปีนี้ ได้แบ่ง กลุ่มอุตสาหกรรม เป้าหมายในการพัฒนาออกเป็น 3 กลุ่ม ประกอบด้วย (กระทรวงอุตสาหกรรม, 2559, หน้า 9; ฐานเศรษฐกิจ, 2559ก)

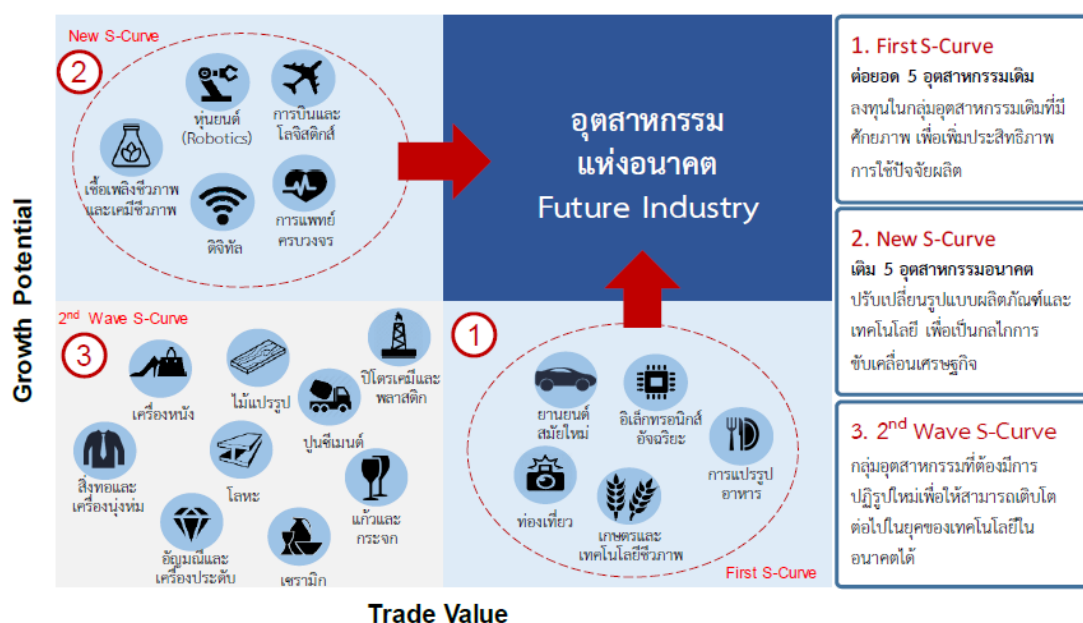
1.1) อุตสาหกรรมต่อยอดอุตสาหกรรมเดิมที่มีศักยภาพ (First S-Curve) คือ อุตสาหกรรมที่ประเทศไทยมีศักยภาพความเชี่ยวชาญในการผลิต และเป็นอุตสาหกรรมที่มีศักยภาพ ในการสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจ สร้างมูลค่าการค้าเป็นจำนวนมาก แต่หากขาดการพัฒนาต่อยอดด้วย เทคโนโลยีสมัยใหม่ อุตสาหกรรมกลุ่มนี้จะถึงจุดอิมตัว และมีความสามารถในการเติบโตต่ำ จึง จำเป็นต้องใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่ ๆ มาช่วยพัฒนาให้กลุ่มอุตสาหกรรมนี้เติบโตต่อไปได้

1.2) อุตสาหกรรมอนาคต (New S-Curve) คือ กลุ่มอุตสาหกรรมใหม่ที่มีการใช้ เทคโนโลยีและนวัตกรรมอย่างเข้มข้น กลุ่มนี้มีความสามารถในการเติบโตต่อไปในอนาคตสูง แต่ เนื่องจากเป็นอุตสาหกรรมใหม่ยังมีผู้ประกอบการน้อย กลุ่มอุตสาหกรรมยังไม่เข้มแข็ง มูลค่าทาง เศรษฐกิจยังไม่มากนักเมื่อเทียบกับกลุ่มแรก ดังนั้นจึงต้องมีการพัฒนาเสริมสร้างความแข็งแกร่งให้ ผู้ประกอบการในกลุ่มนี้

1.3) อุตสาหกรรมที่ควรปฏิรูป เป็นกลุ่มอุตสาหกรรมที่มีการใช้เทคโนโลยีแบบเดิม ในการผลิต มีความสามารถในการเติบโตจำกัด และบางอุตสาหกรรมสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจไม่มาก นักเมื่อเทียบกับกลุ่มแรก ดังนั้นในอุตสาหกรรมกลุ่มนี้จำเป็นต้องมีการปฏิรูปอุตสาหกรรมใหม่ เช่น

การรวมกลุ่มเป็นคลัสเตอร์อุตสาหกรรมใหญ่ เพิ่มการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ มีการเพิ่มความคิดสร้างสรรค์ และนวัตกรรม เพื่อให้อุตสาหกรรมในกลุ่มนี้สามารถพัฒนาต่อไปได้

รูปภาพที่ 4.5 กลุ่มอุตสาหกรรมเป้าหมายในแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาอุตสาหกรรมไทย 4.0 ระยะ 20 ปี

ที่มา: กระทรวงอุตสาหกรรม, 2559, หน้า 9.

ซึ่งทั้ง 3 กลุ่มอุตสาหกรรมเป้าหมายที่ถูกกำหนดขึ้น รัฐบาลและกระทรวงอุตสาหกรรมพิจารณาว่าจะเป็นกลุ่มอุตสาหกรรมที่มีแนวโน้มในการเติบโตในอนาคตและเห็นควรที่จะต้องส่งเสริมสนับสนุนภายใต้แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาอุตสาหกรรมในรูปแบบระยะยาวนี้

2) แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบอุตสาหกรรม พ.ศ. 2560-2564 (แผนระยะสั้น)

สำหรับแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบอุตสาหกรรม พ.ศ. 2560-2564 เป็นแผนยุทธศาสตร์ระยะสั้นที่กำหนดขึ้นเพื่อเป็นทิศทางการพัฒนาอุตสาหกรรมและการดำเนินงานของกระทรวงอุตสาหกรรม โดยมีวิสัยทัศน์ คือ “อุตสาหกรรมไทยขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม รักษาสิ่งแวดล้อม และเชื่อมโยงเศรษฐกิจโลกภายในปี 2564” และมีเป้าประสงค์ คือ เพื่อส่งเสริมและพัฒนาอุตสาหกรรมที่สอดคล้องกับศักยภาพพื้นฐานของประเทศและอุตสาหกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาเศรษฐกิจในอนาคต โดยเน้นงานวิจัย การต่อยอดงานวิจัยและพัฒนาการประยุกต์ใช้วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม เพื่อเพิ่มผลิตภาพและพัฒนามาตรฐานให้ภาคอุตสาหกรรม

ตลอดห่วงโซ่คุณค่า มีความสามารถในการแข่งขันในระดับที่สูงขึ้น (สำนักงานปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม, 2559, หน้า 34)

ส่วนพันธกิจที่ถูกกำหนดขึ้นในแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาอุตสาหกรรมนี้ ประกอบด้วย (สำนักงานปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม, 2559, หน้า 34)

1.1) ส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพของผู้ประกอบการให้มีความเข้มแข็ง และสามารถแข่งขันได้ในตลาดโลก

1.2) ขับเคลื่อนและพัฒนาระบบนิเวศอุตสาหกรรม (Ecosystem) เพื่อเปลี่ยนผ่านอุตสาหกรรมไทยสู่อุตสาหกรรม 4.0

1.3) ส่งเสริมการประกอบกิจการอุตสาหกรรมให้เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

1.4) บูรณาการดำเนินงานหน่วยงานภายในและภายนอกกระทรวงเพื่อให้บรรลุผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมาย

สำหรับแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบนิเวศอุตสาหกรรม พ.ศ. 2560-2564 ที่กำหนดขึ้นโดยสำนักงานปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม ได้มีการเชื่อมโยงกับกรอบแผนยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี (พ.ศ.2560-2579) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 และแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบนิเวศอุตสาหกรรมไทย 4.0 ระยะ 20 ปี ที่ถูกกำหนดขึ้นโดยรัฐบาลของพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา แนวทางที่เกิดขึ้นมีแนวคิดการพัฒนาที่มุ่งสู่อุตสาหกรรมแบบ 4.0 และประเด็นเกี่ยวกับอุตสาหกรรมเชิงนิเวศเป็นสำคัญ

3) ยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบนิเวศอุตสาหกรรมจังหวัดปราจีนบุรี ระยะ 4 ปี พ.ศ. 2561-2564

สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดปราจีนบุรี ได้กำหนดแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบนิเวศอุตสาหกรรมจังหวัดปราจีนบุรี ระยะ 4 ปี กำหนดใช้ระหว่างปี พ.ศ. 2561-2564 โดยมีวิสัยทัศน์ของแผนพัฒนา คือ “เป็นจังหวัดนำร่องในการนำนวัตกรรมมาใช้ในการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมทางอุตสาหกรรม” ส่วนพันธกิจที่สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดปราจีนบุรีที่ได้กำหนดไว้ในแผนพัฒนาอุตสาหกรรมฉบับนี้ ประกอบด้วย (สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดปราจีนบุรี, 2560)

3.1) นำนวัตกรรมมาใช้ในการกระบวนการผลิต และการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมทางอุตสาหกรรม ให้ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุด

3.2) พัฒนาอุตสาหกรรมใหม่ที่มีการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่ ๆ เพื่อเป็นกลไกในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจ

3.3) กำกับดูแลสถานประกอบการด้านสิ่งแวดล้อมและความปลอดภัยให้เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนดและสร้างความเข้าใจระหว่างชุมชนและผู้ประกอบการอุตสาหกรรม

สำหรับประเด็นที่สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดปราจีนบุรีให้ความสำคัญประเด็นหนึ่ง ในยุทธศาสตร์การพัฒนาอุตสาหกรรมจังหวัดปราจีนบุรี ระยะ 4 ปี คือ ประเด็นอุตสาหกรรมสีเขียว (Green Industry) ภายใต้โครงการส่งเสริมอุตสาหกรรมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมหรืออุตสาหกรรมสีเขียว เป็นโครงการที่สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดปราจีนบุรีส่งเสริมให้ภาคเอกชน (ระดับโรงงาน) ในฐานะผู้ประกอบการโรงงานอุตสาหกรรมเป็นผู้ปฏิบัติ โดยการมุ่งเน้นการพัฒนาและปรับปรุง กระบวนการผลิตและการบริหารจัดการที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม รวมถึงความรับผิดชอบต่อผู้ประกอบการโรงงานอุตสาหกรรมต่อสังคมทั้งภายในและภายนอกโรงงานอุตสาหกรรม³

ในปี พ.ศ. 2559 มีจำนวนโรงงานที่เข้าร่วมโครงการอุตสาหกรรมสีเขียวทั้งสิ้น 66 แห่ง โดยมีจำนวนโรงงานที่เข้าร่วมโครงการระดับ 1 จำนวน 3 แห่ง โรงงานที่เข้าร่วมโครงการระดับ 2 จำนวน 42 แห่ง โรงงานที่เข้าร่วมโครงการระดับ 3 จำนวน 20 แห่ง และโรงงานที่เข้าร่วมโครงการระดับ 4 จำนวน 1 แห่ง

ตารางที่ 4.3 จำนวนโรงงานที่เข้าร่วมโครงการอุตสาหกรรมสีเขียวจังหวัดปราจีนบุรี

สถานประกอบการที่เข้าร่วมโครงการ	ปี 2555	ปี 2556	ปี 2557	ปี 2558	ปี 2559
จำนวนโรงงานรวม	713	772	817	834	919
ระดับที่ 1	12	16	28	-	3
คิดเป็นจำนวนร้อยละ	1.68	2.07	3.43	-	0.33
ระดับที่ 2	24	29	10	15	42
คิดเป็นจำนวนร้อยละ	3.37	3.76	1.22	1.8	4.57
ระดับที่ 3	18	37	25	30	20
คิดเป็นจำนวนร้อยละ	2.52	4.79	3.06	3.6	2.17
ระดับที่ 4	-	-	-	-	1
คิดเป็นจำนวนร้อยละ	-	-	-	-	0.1
จำนวนโรงงานที่เข้าร่วมโครงการรวม	54	82	63	45	66
คิดเป็นจำนวนร้อยละ	7.57	10.62	7.71	5.4	7.18

ที่มา: สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดปราจีนบุรี, 2560 อ้างถึงใน กลุ่มงานยุทธศาสตร์และข้อมูลเพื่อการพัฒนาจังหวัด สำนักงานจังหวัดปราจีนบุรี, 2561

³ ปัจจุบันสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทยได้ขยายการส่งเสริมการพัฒนาอุตสาหกรรมสีเขียวสู่ อุตสาหกรรมเชิงนิเวศ ด้วยการร่วมมือกับกระทรวงอุตสาหกรรมจัดทำเกณฑ์กำหนดอุตสาหกรรมสีเขียวไว้ 5 ระดับ คือ ความมุ่งมั่นสีเขียว (Green Commitment) ปฏิบัติการสีเขียว (Green Activity) ระบบสีเขียว (Green System) วัฒนธรรมสีเขียว (Green Culture) และเครือข่ายสีเขียว (Green Network) เพื่อส่งเสริมและผลักดันให้ ภาคอุตสาหกรรมเข้าสู่การเป็นอุตสาหกรรมสีเขียวและสู่อุตสาหกรรมเชิงนิเวศมากยิ่งขึ้น

4) ยุทธศาสตร์การพัฒนาเมืองอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ (Eco Industrial Town)

โครงการพัฒนาเมืองอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ หรือ Eco Industrial Town⁴ มีกระทรวงอุตสาหกรรม และกรมโรงงานอุตสาหกรรม (กรอ.) เป็นหน่วยงานรับผิดชอบหลัก โดยเป็นโครงการที่เกิดขึ้นมาจากการที่รัฐบาลได้ประกาศนโยบายปรับโครงสร้างภาคอุตสาหกรรมโดยส่งเสริมและพัฒนาเมืองอุตสาหกรรมเชิงนิเวศเพื่อรองรับการลงทุนด้านอุตสาหกรรม โดยมีเป้าหมายของโครงการเพื่อลดผลกระทบที่จะเกิดต่อสิ่งแวดล้อมและส่งเสริมด้านความปลอดภัยในโรงงานอุตสาหกรรม ทำให้ภาคอุตสาหกรรมสามารถอยู่ร่วมกับชุมชนและสังคมได้อย่างยั่งยืน มุ่งสู่สังคมคาร์บอนต่ำ (Low Carbon Society) (ศูนย์พัฒนาเมืองอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ, 2557; สำนักข่าวอิศรา, 2559)

การดำเนินการโครงการการพัฒนาเมืองอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ กรมโรงงานอุตสาหกรรมได้จัดทำและนำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาเมืองอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ ไปดำเนินการใช้ในพื้นที่นำร่อง 5 จังหวัด ในปี พ.ศ. 2557 ประกอบด้วย จังหวัดระยอง สมุทรปราการ สมุทรสาคร ฉะเชิงเทรา และปราจีนบุรี ก่อนที่ต่อมาในปี พ.ศ. 2558 จะได้มีการดำเนินการจัดทำแผนแม่บทพัฒนาเมืองอุตสาหกรรมเชิงนิเวศเพิ่มอีก 10 จังหวัด ประกอบด้วย จังหวัดชลบุรี นครปฐม ปทุมธานี สระบุรี พระนครศรีอยุธยา ขอนแก่น นครราชสีมา สงขลา และสุราษฎร์ธานี (ศูนย์พัฒนาเมืองอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ, 2557; สำนักข่าวอิศรา, 2559)

โดยที่ ดร.อรรชกา สีบุญเรือง ในฐานะรัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม ได้กล่าวถึงความสำคัญและเป้าหมายของยุทธศาสตร์การพัฒนาเมืองอุตสาหกรรมเชิงนิเวศว่า

“เมื่อปี 2556 คณะรัฐมนตรีมีมติให้กระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงมหาดไทย และกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จัดตั้งคณะทำงาน ประกอบด้วย หน่วยงานราชการส่วนท้องถิ่น ภาคเอกชนและชุมชน เพื่อศึกษารูปแบบการจัดทำเมืองอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ (Eco Industrial Town) ในพื้นที่อุตสาหกรรมเดิม 5 จังหวัด ... ซึ่งเป็นไปตามนโยบายขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การเติบโตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมของประเทศ ในการปรับโครงสร้างเศรษฐกิจภาคอุตสาหกรรมให้มีความสอดคล้องกับการพัฒนาทางสังคมและสิ่งแวดล้อม เพื่อนำไปสู่ความอยู่ดีมีสุขทาง

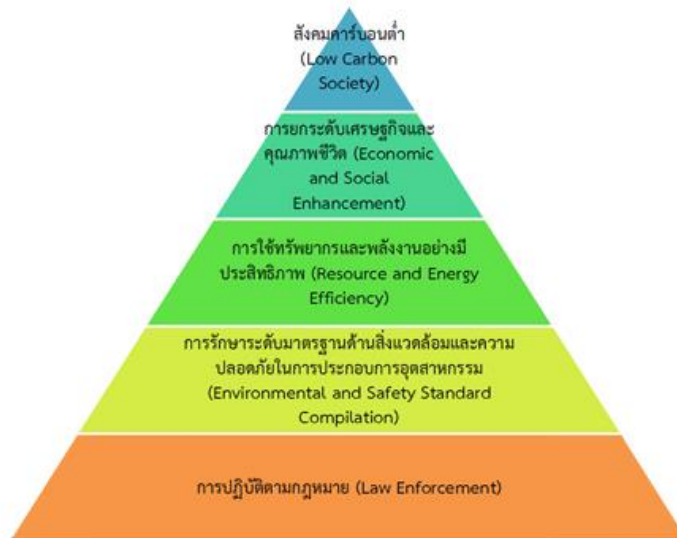
⁴ นิยามของคำว่า “เมืองอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ (Eco Industrial Town) คือ เมืองหรือพื้นที่ซึ่งมีการพัฒนาอุตสาหกรรมโดยให้ความเชื่อมโยงของนิคมอุตสาหกรรม สวนอุตสาหกรรม เขตประกอบการอุตสาหกรรมหรือชุมชนอุตสาหกรรม กับกลุ่มโรงงาน องค์กร หน่วยงานท้องถิ่นและชุมชนโดยรอบ ให้เจริญเติบโตไปด้วยกันภายใต้การกำกับดูแลสิ่งแวดล้อมที่ดี และการร่วมมือกันขับเคลื่อนอย่างจริงจังของคนในพื้นที่ (สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย, 2557, หน้า 3)

สิ่งแวดล้อม (Environmental Well-being) ให้ทัดเทียมกับประเทศอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ที่เป็นต้นแบบเมืองอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ อาทิ สหรัฐอเมริกา สวีเดน เดนมาร์ค อังกฤษ และญี่ปุ่น ... การพัฒนาเมืองอุตสาหกรรมเชิงนิเวศดังกล่าว จะเป็นการบูรณาการการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน โดยให้ความเชื่อมโยงระหว่างหน่วยงานภาครัฐ 3 กระทรวง ได้แก่ กระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงมหาดไทย และกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ภาคเอกชน ได้แก่ นิคมอุตสาหกรรม สวนอุตสาหกรรม เขตประกอบการอุตสาหกรรม กลุ่มโรงงาน และชุมชน โดยรอบ และสร้างความร่วมมือกันในการขับเคลื่อนเมืองอุตสาหกรรมเชิงนิเวศอย่างจริงจัง เพื่อให้อุตสาหกรรมเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนและอยู่ร่วมกับชุมชนอย่างมีความสุขและยั่งยืน และคาดว่าจะสามารถยกระดับทั้ง 5 จังหวัดเป็นพื้นที่ต้นแบบเมืองอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ ภายในปี 2563” (อรรถกา สิญญะเรื่อง อ้างถึงใน สำนักข่าวอิศรา, 2559)

แนวทางการพัฒนาเมืองอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ ภายใต้แผนยุทธศาสตร์ ได้มีการกำหนดให้มีระดับความเป็นเมืองอุตสาหกรรมเชิงนิเวศมีความแตกต่างกัน 5 ระดับ ตั้งแต่ระดับพื้นฐานของการดำเนินงานที่ควรจะเป็นขึ้นไปจนถึงระดับที่เปรียบเทียบกับสากล ดังนี้ (ศูนย์พัฒนาเมืองอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ, 2557; สำนักข่าวอิศรา, 2559)

- ระดับที่ 1 การปฏิบัติถูกต้องตามกฎหมายและระเบียบข้อบังคับ
- ระดับที่ 2 การรักษาระดับมาตรฐานด้านสิ่งแวดล้อมและความปลอดภัยในการประกอบการอุตสาหกรรม
- ระดับที่ 3 การใช้ทรัพยากรและพลังงานอย่างมีประสิทธิภาพ
- ระดับที่ 4 การยกระดับเศรษฐกิจและคุณภาพชีวิต
- ระดับที่ 5 การเข้าสู่สังคมคาร์บอนต่ำ

รูปภาพที่ 4.6 ระดับความเป็นเมืองอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ

ที่มา: ศูนย์พัฒนาเมืองอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ, 2557.

ส่วนตัวชี้วัดเพื่อบ่งบอกระดับความเป็นเมืองอุตสาหกรรมเชิงนิเวศมีเกณฑ์ตั้งไว้ 2 ประเภท ได้แก่ (ศูนย์พัฒนาเมืองอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ, 2557; สำนักข่าวอิศรา, 2559)

- **เกณฑ์คุณลักษณะหลัก** เป็นเกณฑ์ที่จำเป็นต้องผ่านทั้งหมด จึงจะจัดได้ว่าอยู่ในระดับความเป็นเมืองอุตสาหกรรมเชิงนิเวศนั้น ๆ

- **เกณฑ์คุณลักษณะรอง** เป็นเกณฑ์เสริมเพื่อให้การได้อยู่ในระดับความเป็นเมืองอุตสาหกรรมเชิงนิเวศนั้นมีความสมบูรณ์ การเลื่อนระดับความเป็นเมืองอุตสาหกรรมเชิงนิเวศจำเป็นต้องผ่านเกณฑ์คุณลักษณะหลักและเกณฑ์คุณลักษณะรองให้ครบถ้วน

โดยเกณฑ์ทั้งสองประเภทกับตัวชี้วัดเพื่อบ่งบอกระดับความเป็นเมืองอุตสาหกรรมเชิงนิเวศในแต่ละระดับ สามารถพิจารณาได้จากตารางที่ 4.4

ตารางที่ 4.4 เกณฑ์คุณลักษณะสำหรับระดับความเป็นเมืองอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ

ระดับความเป็นเมืองอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ	เกณฑ์คุณลักษณะหลัก	เกณฑ์คุณลักษณะรอง
<p>ระดับที่ 1</p> <p>การปฏิบัติตามข้อกำหนดกฎหมายและระเบียบข้อบังคับ</p>	<p>ร้อยละ 80 ของโรงงานที่ตรวจสอบปฏิบัติตามข้อกำหนดเกี่ยวกับการวางผังที่ตั้งและการจัดพื้นที่ (สอดคล้องกับผังเมืองและสภาพแวดล้อมในขณะอนุญาต) ตามกฎหมายและเงื่อนไขใบอนุญาตในเรื่อง</p> <p>ร้อยละ 80 ของโรงงานที่ตรวจสอบปฏิบัติตามข้อกำหนดการบริหารจัดการ การอนุรักษ์ การกำกับตรวจสอบ และการร้องเรียน อย่างมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้เสีย ตามกฎหมายและเงื่อนไขใบอนุญาตในเรื่อง</p>	<p>ร้อยละ 80 ของโรงงานที่ต้องทำ EIA มีการรายงานการปฏิบัติตามเงื่อนไขมาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบสิ่งแวดล้อม</p> <p>ร้อยละ 80 ของโรงงานที่ต้องทำ EIA มีการรายงานข้อมูลข่าวสารการดำเนินงานของตนในส่วนของต้องทำให้ประชาชนผู้มีส่วนได้เสียทราบ</p>
<p>ระดับที่ 2</p> <p>การรักษาระดับมาตรฐานด้านสิ่งแวดล้อมและความปลอดภัยในการประกอบกิจการอุตสาหกรรม</p>	<p>ร้อยละ 80 ของจำนวนตัวอย่างที่ตรวจวิเคราะห์อยู่ในเกณฑ์มาตรฐานด้านคุณภาพน้ำทั้ง ณ จุดที่ระบายออกจากโรงงาน และน้ำผิวดินบริเวณชุมชนที่อาจจะได้รับผลกระทบตามกฎหมายว่าด้วยโรงงานและกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ</p> <p>ร้อยละ 80 ของจำนวนตัวอย่างที่ตรวจวิเคราะห์อยู่ในเกณฑ์มาตรฐานด้านคุณภาพอากาศที่ระบายออกจากโรงงานและที่ตรวจวัดที่ชุมชนที่อาจจะได้รับผลกระทบตามกฎหมายว่าด้วยโรงงานและกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ</p>	<p>ร้อยละ 80 ของโรงงานที่ได้รับมาตรฐานระบบบริหารพัฒนาและรักษาระบบบริหาร อาทิ ISO9001 ISO14001 มอก. 18000 ISO26000 อุตสาหกรรมสีเขียว (Green Industry ระดับ 3 ขึ้นไป) CSR-DIW Award หรือ ธรรมภิบาลสิ่งแวดล้อม</p> <p>โรงงานหรือเขตประกอบการอุตสาหกรรม ที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ต้องมีพื้นที่โล่งหรือพื้นที่สีเขียวหรือมีอุปกรณ์ป้องกันเพียงพอที่จะไม่ทำให้เกิดผลกระทบด้านต่าง ๆ แก่ชุมชนโดยรอบ หรือมีอาคารที่มีการดำเนินการ หรือแผน/มาตรการประหยัดพลังงาน</p>
	<p>ร้อยละ 80 ของจำนวนตัวอย่างที่ตรวจวิเคราะห์อยู่ในเกณฑ์มาตรฐานด้านระดับเสียงและความสั่นสะเทือนที่จุดตรวจวัดของโรงงานและชุมชนที่ได้รับผลกระทบตามกฎหมายว่าด้วยโรงงานและกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ</p>	<p>ร้อยละ 20 ของโรงงานมีการออกแบบกระบวนการผลิตหลักเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม</p>

ที่มา: ปรับปรุงมาจาก ศูนย์พัฒนาเมืองอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ, 2557.

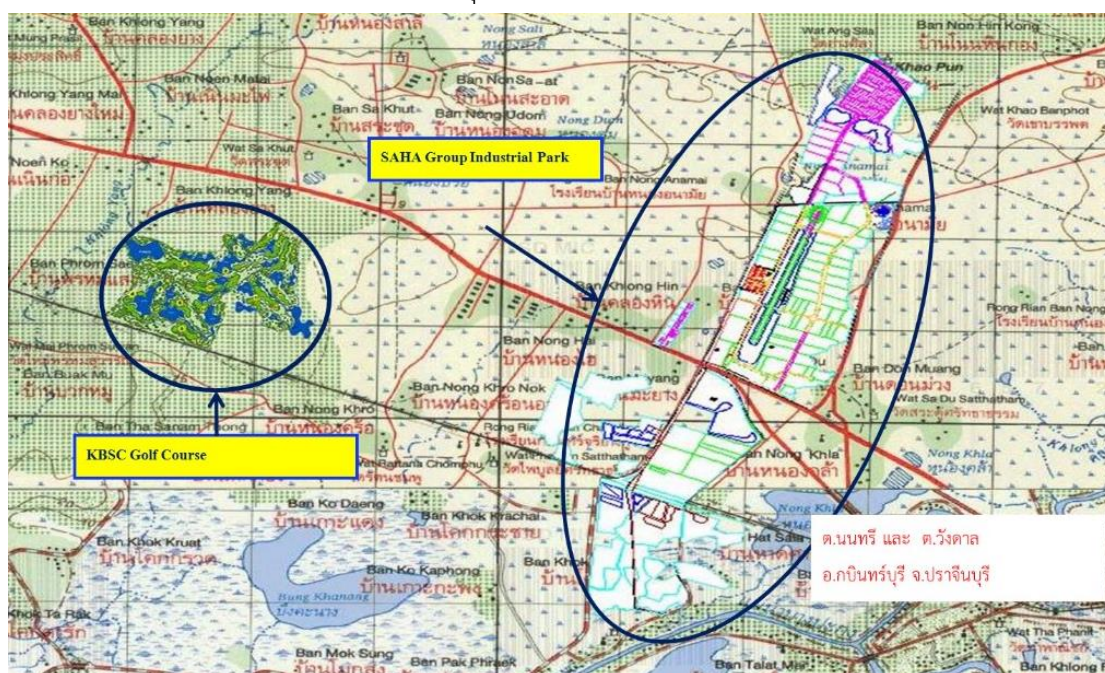
ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

ระดับความเป็นเมืองอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ	เกณฑ์คุณลักษณะหลัก	เกณฑ์คุณลักษณะรอง
ระดับที่ 3 การใช้ทรัพยากรและพลังงานอย่างมีประสิทธิภาพ	ร้อยละ 80 ของปริมาณการสูญเสียอุตสาหกรรมของโรงงานที่กำหนดมีการนำกลับมาใช้ใหม่ สัดส่วนการใช้ไฟฟ้าต่อ GDP อุตสาหกรรมลดลง (เปรียบเทียบกับปีฐาน) อัตราการเกิดขยะชุมชน ไม่เกิน 0.9 kg/คน/วัน ปริมาณการใช้น้ำเฉลี่ยต่อคนไม่เกิน 150 ลิตร/วัน	ร้อยละ 10 ของผู้ประกอบการโรงงานมีการพัฒนาประสิทธิภาพเชิงนิเวศเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง หรือเป็นโรงงานอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ (Eco Factory)
ระดับที่ 4 การยกระดับเศรษฐกิจและคุณภาพชีวิต	GDP ภาคอุตสาหกรรม มากกว่าร้อยละ 50 ของ GDP จังหวัด รายได้เฉลี่ยของครัวเรือนสูงกว่ารายได้เฉลี่ยของครัวเรือนทั้งประเทศไม่น้อยกว่าร้อยละ 50 ร้อยละ 90 ของจำนวนครัวเรือน มีสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐาน เช่น ไฟฟ้า น้ำประปาสะอาด อายุขัยเฉลี่ยของประชากรในเมืองอุตสาหกรรมเชิงนิเวศสูงกว่าอายุขัยเฉลี่ยของประชากรทั้งประเทศ	ร้อยละ 10 ของการผลิตสินค้าและบริการ เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ร้อยละ 10 ของการบริการโคคลินค้าและบริการ เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม
ระดับที่ 5 การเข้าสู่สังคมคาร์บอนต่ำ	การปล่อยคาร์บอน (เทียบเท่า) ของเมืองอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ ต้องไม่เกิน 5 ตัน-C ต่อ GDP 1 ล้านบาท	ร้อยละ 20 ของพลังงานที่ใช้มาจากพลังงานทดแทนการปล่อยคาร์บอน (เทียบเท่า) จากทุกกิจกรรมจะต้องไม่สูงกว่าค่าเฉลี่ยของโลก

ที่มา: ปรับปรุงมาจาก ศูนย์พัฒนาเมืองอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ, 2557.

สำหรับกรณีของจังหวัดปราจีนบุรีภายใต้แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาเมืองอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ ซึ่งอยู่ในจังหวัดนำร่องกลุ่มจังหวัดแรกในปี พ.ศ. 2557 ได้มีการกำหนดคัดเลือกพื้นที่ของสวนอุตสาหกรรมหรือสหพัฒน์กบินทร์บุรี⁵ ครอบคลุมตำบลกบินทร์ ตำบลนนทรี ตำบลวังดาล และตำบลนาแหม อำเภอกบินทร์บุรี มีพื้นที่รวม 2,383.63 ไร่ มีบริษัทในสวนอุตสาหกรรมฯ 32 บริษัท 24 โรงงาน จำนวนพนักงานทั้งสิ้น ประมาณ 15,000 คน ให้เป็นพื้นที่ต้นแบบในการดำเนินการพัฒนาเมืองอุตสาหกรรมเชิงนิเวศของจังหวัดปราจีนบุรี ตามมติของคณะกรรมการพัฒนาเมืองอุตสาหกรรมเชิงนิเวศจังหวัดปราจีนบุรี และได้มีการจัดทำแผนแม่บทเมืองอุตสาหกรรมเชิงนิเวศจังหวัดปราจีนบุรี ในปี พ.ศ. 2557 ขึ้น (สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย, 2557; ศูนย์พัฒนาเมืองอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ, 2557)

รูปภาพที่ 4.7 พื้นที่เป้าหมายในแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาเมืองอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ: สวนอุตสาหกรรมหรือสหพัฒน์กบินทร์บุรี

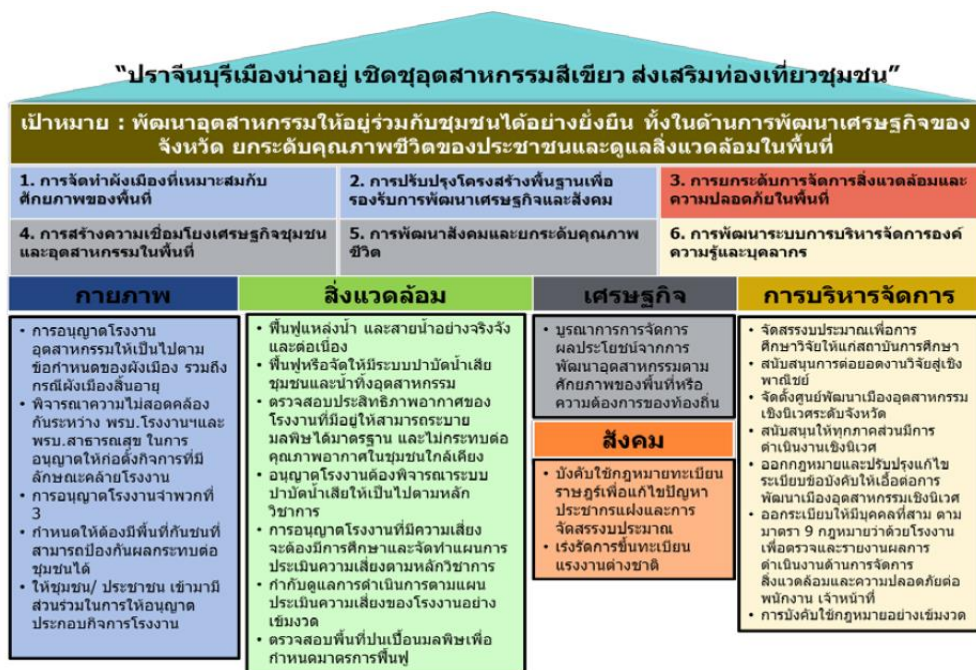

ที่มา: ศูนย์พัฒนาเมืองอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ, 2557.

⁵ สวนอุตสาหกรรมหรือสหพัฒน์กบินทร์บุรี เป็นเพียงพื้นที่อุตสาหกรรมเดียวที่อยู่ภายในจังหวัดปราจีนบุรี จากที่กรมโรงงานอุตสาหกรรม เคยได้กำหนดไว้ 9 พื้นที่อุตสาหกรรม ประกอบด้วย เขตประกอบการอุตสาหกรรม ไออาร์พีซี จังหวัดระยอง เขตประกอบการอุตสาหกรรมเหมราชระยอง จังหวัดระยอง ชุมชนอุตสาหกรรม ไอ.พี.พี. จังหวัดระยอง สวนอุตสาหกรรม 304 อินดัสเตรียล ปาร์ค จังหวัดปราจีนบุรี สวนอุตสาหกรรมหรือสหพัฒน์กบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี สวนอุตสาหกรรม หรือสหพัฒน์ ศรีราชา จังหวัดชลบุรี สวนอุตสาหกรรมโรจนะ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา สวนอุตสาหกรรมบางกระดี จังหวัดปทุมธานี และเขตประกอบการอุตสาหกรรมเหมราชสระบุรี จังหวัดสระบุรี (กรุงเทพธุรกิจ, 2558)

กรอบการดำเนินงานการพัฒนาแผนแม่บทเมืองอุตสาหกรรมเชิงนิเวศจังหวัดปราจีนบุรี ได้แบ่งประเด็นการพัฒนาออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ การพัฒนาเขตอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ และการพัฒนาคุณภาพชีวิตชุมชนเดิมที่อยู่ใกล้เคียงเขตอุตสาหกรรม โดยการพัฒนาจะแบ่งการพัฒนาเป็น 2 ระยะ ได้แก่ ระยะที่หนึ่ง การพัฒนาเขตอุตสาหกรรมเชิงนิเวศและการพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชนเดิมในบริเวณใกล้เคียงกับเขตอุตสาหกรรม และระยะที่สอง การพัฒนาเมืองใหม่เชิงนิเวศเพื่อสนับสนุนความเป็นเมืองอุตสาหกรรม โดยระยะที่สองการสร้างเมืองใหม่เชิงนิเวศจะมีการสร้างระบบสาธารณูปโภคและโครงสร้างพื้นฐานรองรับการพัฒนา ซึ่งจะเน้นพื้นที่อุตสาหกรรมหนาแน่น ได้แก่ อำเภอสรีมโหฬาร และอำเภอกบินทร์บุรี เพื่อป้องกันปัญหาที่จะเกิดขึ้นในอนาคต พร้อมทั้งวางรากฐานเพื่อการพัฒนาอุตสาหกรรมในจังหวัดให้เป็นเมืองอุตสาหกรรมเชิงนิเวศอย่างบูรณาการ (สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย, 2557, หน้า 5-6; ศูนย์พัฒนาเมืองอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ, 2557)

รูปภาพที่ 4.8 กรอบการพัฒนาเมืองอุตสาหกรรมเชิงนิเวศจังหวัดปราจีนบุรี

ที่มา: สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย, 2557, หน้า 8.

โดยประเด็นปัญหาหลักของพื้นที่อุตสาหกรรมในจังหวัดปราจีนบุรีที่แผนแม่บทเมืองอุตสาหกรรมเชิงนิเวศจังหวัดปราจีนบุรีในปี พ.ศ. 2557 กำหนดให้มีการแก้ไขปัญหา ประกอบด้วยปัญหาด้านโครงสร้างพื้นฐานที่ชำรุดทรุดโทรมและไม่ได้มาตรฐาน ภาคอุตสาหกรรมขาดแรงงานที่มีฝีมือที่จำเพาะ ปัญหาการจัดการทรัพยากรน้ำ ปัญหาการจัดการกากอุตสาหกรรมและการลักลอบทิ้งกากอุตสาหกรรม ปัญหาประชากรแฝงและแรงงานเข้ามาในพื้นที่มาก เกิดปัญหาชุมชนแออัด ซึ่งเป็นสาเหตุสำคัญที่ก่อให้เกิดปัญหาอาชญากรรมและยาเสพติด และการบริการทางด้านสาธารณสุขตามมา

และปัญหาอุตสาหกรรมและชุมชนขาดการให้ความดูแลและมลพิษด้านสิ่งแวดล้อม (ศูนย์พัฒนาเมืองอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ, 2557)

นอกจากนี้ ภายในแผนแม่บทเมืองอุตสาหกรรมเชิงนิเวศยังได้มีการกำหนดโครงการจัดทำศูนย์พัฒนาเมืองอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ (Eco Town Center) จังหวัดปราจีนบุรีขึ้น เพื่อเป็นหน่วยงานประจำจังหวัดสำหรับสำรวจ รวบรวม จัดทำฐานข้อมูล ประสานจัดการประชุม และประสานงานในประเด็นต่าง ๆ ภายใต้โครงการพัฒนาเมืองอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ โดยหน่วยงานประจำจังหวัดดังกล่าวถูกเรียกว่า “การจัดตั้งศูนย์พัฒนาเมืองอุตสาหกรรมเชิงนิเวศในระดับจังหวัด” หรือ “Eco Town Center” โดยสำหรับศูนย์ของจังหวัดปราจีนบุรีได้มีการดำเนินการจัดตั้งศูนย์และสร้างเครือข่ายอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ (Eco Network) ขึ้น เพื่อดำเนินการเชื่อมโยงข้อมูลจากพื้นที่เข้าสู่ส่วนกลาง และมีการติดตามเฝ้าระวังและบริหารจัดการเชิงประเด็น (Issue Management) ผ่านช่องทางการสื่อสารต่าง ๆ ของเครือข่าย (ศูนย์พัฒนาเมืองอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ, 2557)

โดยสรุป หากพิจารณาถึงประเด็นยุทธศาสตร์การพัฒนาอุตสาหกรรมของแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาอุตสาหกรรมทั้งแผนการพัฒนาระยะสั้นและระยะยาวในระดับชาติ แผนการพัฒนาระดับจังหวัด และแผนการพัฒนาเมืองอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ สามารถเปรียบเทียบยุทธศาสตร์การพัฒนาอุตสาหกรรมของภาครัฐทั้ง 4 แผนการพัฒนาอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรม พิจารณาได้จากตารางที่ 4.5

ตารางที่ 4.5 เปรียบเทียบยุทธศาสตร์การพัฒนาอุตสาหกรรมของภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมใหม่ปราจีนบุรี

แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาอุตสาหกรรมไทย 4.0 ระยะ 20 ปี	แผนยุทธศาสตร์การพัฒนากระทรวงอุตสาหกรรม	ยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดปราจีนบุรี	ยุทธศาสตร์การพัฒนาเมืองอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ
ยุทธศาสตร์ที่ 1 : ปฏิรูปภาคอุตสาหกรรมไทยสู่อุตสาหกรรมที่ขับเคลื่อนด้วยปัญญา	ยุทธศาสตร์ที่ 4 : การพัฒนาสมรรถนะองค์กรเพื่อให้บริการอย่างมีคุณภาพ	ยุทธศาสตร์ที่ 4 : พัฒนาความร่วมมือระหว่างภาคอุตสาหกรรมและสถาบันการศึกษา ในการพัฒนานวัตกรรมใหม่และการวิจัยเพื่อพัฒนาสินค้าอุตสาหกรรม	ยุทธศาสตร์ที่ 6 : การพัฒนาระบบการบริหารจัดการองค์ความรู้และบุคลากร
ยุทธศาสตร์ที่ 3 : เชื่อมโยงอุตสาหกรรมไทยกับเศรษฐกิจโลก	ยุทธศาสตร์ที่ 1 : การเสริมสร้างศักยภาพของภาคอุตสาหกรรมให้เติบโตและเข้มแข็ง ยุทธศาสตร์ที่ 2 : การพัฒนาปัจจัยสนับสนุนให้เอื้อต่อการลงทุนและการพัฒนาอุตสาหกรรม	ยุทธศาสตร์ที่ 3 : เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันสำหรับผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) วิสาหกิจชุมชน โดยการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่	ยุทธศาสตร์ที่ 4 : การสร้างความเชื่อมโยงเศรษฐกิจชุมชนและอุตสาหกรรมในพื้นที่ ยุทธศาสตร์ที่ 5 : การพัฒนาสังคมและยกระดับคุณภาพชีวิต

ที่มา: ปรับปรุงมาจาก กระทรวงอุตสาหกรรม, 2559, หน้า 9; สำนักงานปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม, 2559; สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดปราจีนบุรี, 2560; สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย, 2557.

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

แผนยุทธศาสตร์การพัฒนา อุตสาหกรรมไทย 4.0 ระยะ 20 ปี	แผนยุทธศาสตร์การพัฒนา กระทรวงอุตสาหกรรม	ยุทธศาสตร์การพัฒนาอุตสาหกรรม จังหวัดปราจีนบุรี	ยุทธศาสตร์การพัฒนาเมือง อุตสาหกรรมเชิงนิเวศ
ยุทธศาสตร์ที่ 2 : ปฏิรูปนิเวศ อุตสาหกรรมรองรับอุตสาหกรรมที่ ขับเคลื่อนด้วยปัญญา	ยุทธศาสตร์ที่ 3 : การส่งเสริมและ พัฒนาอุตสาหกรรมให้เป็นมิตรกับ สังคมและสิ่งแวดล้อม	ยุทธศาสตร์ที่ 1 : ส่งเสริม ผู้ประกอบการ SMEs วิสาหกิจชุมชน ในการพัฒนากระบวนการผลิตให้ ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุด ยุทธศาสตร์ที่ 2 : พัฒนาการความรู้ ด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่ ให้แก่ผู้ประกอบการอุตสาหกรรม ผู้ประกอบการ SMEs และวิสาหกิจ ชุมชน เพื่อใช้ในการบริหารจัดการ สิ่งแวดล้อมทางอุตสาหกรรม ยุทธศาสตร์ที่ 5 : เสริมสร้างพัฒนา เครือข่ายอุตสาหกรรมด้าน สิ่งแวดล้อม	ยุทธศาสตร์ที่ 1 : การจัดทำผังเมือง ที่เหมาะสมกับศักยภาพของพื้นที่ ยุทธศาสตร์ที่ 2 : การปรับปรุง โครงสร้างพื้นฐานเพื่อรองรับการ พัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ยุทธศาสตร์ที่ 3 : การยกระดับการ จัดการสิ่งแวดล้อมและความ ปลอดภัยในพื้นที่

ที่มา: ปรับปรุงมาจาก กระทรวงอุตสาหกรรม, 2559, หน้า 9; สำนักงานปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม, 2559; สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดปราจีนบุรี, 2560;
สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย, 2557.

2.3 การจัดวางผังเมืองรวมจังหวัดปราจีนบุรี

การจัดวางผังเมืองรวมจังหวัดปราจีนบุรีกับการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมใหม่จังหวัดปราจีนบุรี ถือเป็นประเด็นที่มีความเกี่ยวข้องกันมาก โดยเฉพาะภายหลังจากเกิดประกาศข้อกำหนดเกี่ยวกับการจัดสรรที่ดินเพื่ออุตสาหกรรมจังหวัดปราจีนบุรีและผังเมืองรวมจังหวัดปราจีนบุรี พ.ศ. 2555 ขึ้น ทำให้เกิดการกำหนดขอบเขต (zoning) และการพัฒนาพื้นที่เป็นอุตสาหกรรมได้ชัดเจนยิ่งขึ้นนับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2550 เป็นต้นมาจึงเกิดโรงงานอุตสาหกรรมเข้ามายังพื้นที่จังหวัดปราจีนบุรีจำนวนมากขึ้นเรื่อย ๆ ทุกปี โดยประเด็นที่การจัดวางผังเมืองรวมจังหวัดปราจีนบุรีในส่วนนี้จะเป็นการพิจารณาต่อจากประเด็นที่ได้ทำการศึกษาไว้ในบทที่ 2 หัวข้อ 4 ในเรื่องพัฒนาการของอุตสาหกรรมในจังหวัดปราจีนบุรีหลังประกาศข้อกำหนดเกี่ยวกับการจัดสรรที่ดินเพื่ออุตสาหกรรม: ระยะที่สาม กล่าวคือ เป็นการพิจารณาต่อหลังจากที่ข้อกำหนดเกี่ยวกับการจัดสรรที่ดินเพื่ออุตสาหกรรมจังหวัดปราจีนบุรีและผังเมืองรวมจังหวัดปราจีนบุรี พ.ศ. 2555 ได้ถูกบังคับใช้และได้เข้าสู่กระบวนการดำเนินการปรับปรุงและแก้ไขการจัดวางผังเมืองใหม่ของภาครัฐ โดยจะแบ่งออกเป็น 2 ประเด็นที่สำคัญ ได้แก่

1) ขั้นตอนและกระบวนการจัดวางผังเมืองปราจีนบุรีใหม่

กรมโยธาธิการและผังเมืองตามพระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. 2518 ได้กำหนดขั้นตอนและกระบวนการจัดวางผังเมืองใหม่ไว้ทั้งหมด 18 ขั้นตอน ตั้งแต่ขั้นตอนการศึกษาและสำรวจพื้นที่ไปจนถึงขั้นตอนสุดท้าย คือ การส่งกฎกระทรวงผังเมืองรวมจังหวัดปราจีนบุรีฉบับใหม่ไปประกาศในราชกิจจานุเบกษา โดยขั้นตอนและกระบวนการของการจัดวางผังเมืองปราจีนบุรีใหม่ทั้ง 18 ขั้นตอนประกอบไปด้วย (คุณเอ (นามสมมุติ), 2560; กรมโยธาธิการและผังเมือง, ม.ป.ป.)

- 1.1) สำรวจและกำหนดเขตผัง
- 1.2) วิเคราะห์ วางผังร่าง ปรีกษาส่วนผังเมืองและส่วนวิเคราะห์
- 1.3) ประชุมพิจารณาผังร่าง
 - 1.3.1) ประชุมคณะกรรมการพิจารณาด้านผังเมือง (กรมฯ)
 - 1.3.2) ประชุมคณะอนุกรรมการผังเมืองพิจารณาประสานงานวางและจัดทำผังเมืองรวม (อนุฯ ประสาน)
- 1.4) ประชุมรับฟังความคิดเห็นของประชาชน
 - 1.4.1) ประชุมคณะที่ปรึกษาผังเมืองรวม (ทปช.)
 - 1.4.2) ประชุมประชาชน
- 1.5) ประชุมคณะกรรมการผังเมือง (พิจารณาร่างผังเมืองรวม)

1.5.1) ประชุมคณะอนุกรรมการผังเมืองพิจารณางานวางและการจัดทำผังเมืองรวม (อนุฯ วางผัง)

1.5.2) ประชุมคณะกรรมการผังเมือง

1.6) ปิดประกาศพร้อมกำหนด 90 วัน

1.7) รวบรวม ตรวจสอบ พิจารณาคำร้อง และแจ้งผลการพิจารณาคำร้องต่อผู้ร้อง

1.7.1) ประชุมคณะที่ปรึกษาผังเมืองรวม (ทปช.)

1.7.2) ประชุมคณะกรรมการพิจารณาด้านผังเมือง (กรมฯ)

1.7.3) ประชุมคณะอนุกรรมการผังเมืองพิจารณาคำร้องของผู้มีส่วนได้เสียที่ร้องขอแก้ไขหรือเปลี่ยนแปลงหรือยกเลิกข้อกำหนดเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์ที่ดินของผังเมือง (อนุฯ คำร้อง)

1.7.4) ประชุมคณะกรรมการผังเมือง

1.7.5) แจ้งผลการพิจารณาคำร้องต่อผู้ร้อง

1.8) จัดทำเอกสารเสนอกระทรวงมหาดไทย

1.9) เสนอคณะกรรมการร่างกฎหมายของกระทรวงมหาดไทย

1.9.1) ประชุมคณะกรรมการร่างกฎหมายมหาดไทย

1.9.2) ประชุมกระทรวงมหาดไทย

1.10) เสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณารับหลักการ

1.11) คณะรัฐมนตรีพิจารณาเห็นชอบ และส่งให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

1.12) สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาตรวจพิจารณา

1.13) สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกานัดประชุมหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

1.14) กรมฯ จัดทำร่างกฎกระทรวงที่สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาตรวจแล้ว

1.15) สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาส่งให้กระทรวงมหาดไทย

1.16) เสนอกระทรวงฯ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยลงนาม

1.17) กรมฯ จัดพิมพ์แผนที่และแผนผัง

1.18) ส่งกฎกระทรวงไปประกาศราชกิจจานุเบกษา

สำหรับในปี พ.ศ. 2560 ซึ่งเป็นปีผังเมืองรวมจังหวัดปราจีนบุรี พ.ศ. 2555 หรือผังเมืองรวมจังหวัดฉบับที่หนึ่งได้ครบกำหนดอายุการใช้งาน 5 ปี แต่อย่างไรก็ตามในปี พ.ศ. 2558 ได้มีการปรับปรุงแก้ไข ฉบับที่ 2 ขึ้นเป็นประกาศกฎกระทรวงให้ใช้บังคับผังเมืองรวมจังหวัดปราจีนบุรี (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2558 ซึ่งได้มีการแก้ไขข้อกำหนดบางประเด็นให้กิจการบางประเภทสามารถเข้าไปตั้งในพื้นที่เมืองได้ ทำให้ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2558 ได้มีการเริ่มกระบวนการแก้ไขและจัดวางผังเมืองรวมจังหวัดปราจีนบุรีใหม่ โดยทางกรมโยธาธิการและผังเมืองจังหวัดปราจีนบุรีได้จ้างบริษัทเอกชนจากภายนอก

(outsourcing) มาดำเนินการศึกษาวิเคราะห์และจัดวางผังเมืองฉบับใหม่ขึ้น บริษัทดังกล่าวคือ บริษัท คอนซัลแทนท์ ออฟ เทคโนโลยี จำกัด (Consultants of Technology Co., Ltd.: COT) โดยที่บริษัท คอนซัลแทนท์ ออฟ เทคโนโลยี จำกัด ได้เริ่มดำเนินการมาตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ 2558 มีขอบเขต หน้าที่ 5 ขั้นตอนที่สำคัญ ได้แก่ (แผนงานขับเคลื่อนสังคมด้วยวัฒนธรรมการใช้ข้อมูล สำนักงาน กองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.), ม.ป.ป., หน้า 8-9; สมชาย เดชะพรหมพันธุ์, 2560; คุณเอ (นามสมมุติ), 2560; ฝ่ายข่าว สทท.จันทบุรี, 2559)

- วางและจัดทำผังเมืองรวมจังหวัดปราจีนบุรี
- จัดทำผังพื้นที่ปฏิบัติการและผังพัฒนาพื้นที่อำเภอ
- จัดเตรียมแผนที่ฐาน และระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์
- จัดประชุมการมีส่วนร่วมของประชาชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย
- สนับสนุนด้านวิชาการในแต่ละขั้นตอนของการออกกฎกระทรวง

ความคืบหน้าของโครงการการปรับปรุงและแก้ไขการจัดวางผังเมืองรวมจังหวัดใหม่ของ จังหวัดปราจีนบุรีในปี พ.ศ. 2560 อยู่ในขั้นตอนที่ 3 ตามพระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. 2518 หรือ ขั้นตอนของประชุมพิจารณาผังร่างโดยที่ประชุมคณะกรรมการพิจารณาด้านผังเมือง (กรมฯ) และที่ประชุมคณะอนุกรรมการผังเมืองพิจารณาประสานงานวางและจัดทำผังเมืองรวม (อนุฯ ประสาน) (คุณเอ (นามสมมุติ), 2560; ฝ่ายข่าว สทท.จันทบุรี, 2559)

2) ประเด็นสำคัญที่เกี่ยวข้องกับผังเมืองรวมจังหวัดปราจีนบุรีใหม่ที่จะเกิดขึ้น

ในส่วนนี้จะพิจารณาถึงประเด็นต่าง ๆ ที่เป็นประเด็นข้อเสนอแนะหรือเป็นทิศทางเชิงนโยบายในการพัฒนาของภาครัฐ ที่จะเป็นส่วนหนึ่งในการจัดวางพื้นที่การพัฒนาส่วนต่าง ๆ โดยเฉพาะการพัฒนาอุตสาหกรรมของจังหวัดไว้ในผังเมืองรวมจังหวัดปราจีนบุรีฉบับใหม่ที่จะเกิดขึ้น ประกอบไปด้วยประเด็นที่สำคัญ ดังต่อไปนี้

2.1) การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของจังหวัดปราจีนบุรี

โครงสร้างพื้นฐานที่สำคัญที่ทั้งภาครัฐส่วนกลางและส่วนท้องถิ่นในจังหวัดปราจีนบุรี ในความสำคัญ ได้แก่ การพัฒนาเส้นทางคมนาคมและการพัฒนาการบริหารจัดการน้ำที่มี ประสิทธิภาพ เนื่องจากเป็นประเด็นโครงสร้างพื้นฐานที่สำคัญของจังหวัดปราจีนบุรีที่ยังเป็นปัญหา และต้องได้รับการพัฒนาแก้ไข ทั้งปัญหาของเส้นทางคมนาคมที่ไม่เพียงพอต่อการรองรับการขยายตัว ของอุตสาหกรรมในพื้นที่และปัญหาของการจัดอุทกภัยหรือภัยแล้งที่เกิดขึ้นภายในจังหวัด (คุณเอ (นามสมมุติ), 2560; ฝ่ายข่าว สทท.จันทบุรี, 2559; สมชาย เดชะพรหมพันธุ์, 2560; ประชาชาติธุรกิจ ออนไลน์, 2560ค; แนวหน้า, 2556; คมชัดลึก, 2559)

- โครงการการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านคมนาคมขนส่งของจังหวัดปราจีนบุรี ได้มีการดำเนินการศึกษาและการวางแผนโครงการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านคมนาคมขนส่งที่สำคัญของจังหวัดปราจีนบุรี อย่างเช่น โครงการสร้างอุโมงค์-ทางข้ามให้สัตว์ป่าทับลาน ระหว่างทางหลวง 304 กบินทร์บุรี-ปักธงชัย และโครงการทางหลวงพิเศษระหว่างเมืองสายชลบุรี-หนองคายช่วงตอนชลบุรี (ท่าเรือแหลมฉบัง)-ปราจีนบุรี ทางหลวงหมายเลข 359 บริเวณบ้านหว่าตำบลศรีมหาโพธิ จังหวัดปราจีนบุรีก่อสร้างเป็นถนน 4 ช่องจราจร รวมระยะทางประมาณ 119.2 กิโลเมตร ทั้งสองโครงการถือเป็นโครงการพัฒนาเส้นทางคมนาคมที่ต้องถูกระบุไว้ในผังเมืองรวมจังหวัดปราจีนบุรีฉบับใหม่ ซึ่งจะถูกใช้เป็นเส้นทางเชื่อมต่อการเดินทางไปยังประเทศเพื่อนบ้าน พื้นที่อุตสาหกรรมชายฝั่งทะเลตะวันออกและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

- โครงการการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านการบริหารจัดการน้ำของจังหวัดปราจีนบุรี โดยที่กรมโยธาธิการและผังเมืองได้ให้ความสำคัญกับประเด็นในเรื่องการบริหารจัดการน้ำในพื้นที่จังหวัดปราจีนบุรีเป็นประเด็นลำดับต้น ๆ เนื่องจากเกี่ยวข้องกับการควบคุมและการจัดวางผังเมืองโดยตรง โดยจะเห็นได้จากการประชุมกรมโยธาธิการและผังเมืองจังหวัดปราจีนบุรีมักจะทำให้ความเกี่ยวข้องประเด็นการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ ด้านโครงสร้างพื้นฐาน และการบริหารจัดการน้ำควบคู่กับการจัดวางผังเมืองปราจีนบุรี ซึ่งโครงการที่ได้มีการดำเนินการไปแล้วที่สำคัญ คือ โครงการอ่างเก็บน้ำนฤปดินทรจินดาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ หรือที่เรียกกันโดยทั่วไปว่าเขื่อนห้วยโสมง⁶ และโครงการอ่างเก็บน้ำคลองพระสะทึง⁷ เพื่อแก้ไขปัญหาน้ำท่วมและภัยแล้งที่เกิดขึ้นในพื้นที่จังหวัดปราจีนบุรีและพื้นที่รอบข้าง นอกจากนี้การบริหารจัดการน้ำจังหวัดปราจีนบุรี กรมโยธาธิการและผังเมืองจังหวัดยังมีส่วนร่วมในแนวทางการแก้ไขปัญหาลุ่มน้ำปราจีนบุรีของรัฐบาล ที่กำหนดไว้เป็น 4 แนวทาง ได้แก่ แนวทางที่หนึ่ง จัดหาและบริหารจัดการแหล่งกักเก็บน้ำ เพื่อตัดยอดน้ำ และชะลอน้ำที่มาจากตอนบนของลุ่มน้ำ แนวทางที่สอง ปรับปรุงทางน้ำสายหลักและสาขา รวมถึงอาคาร

⁶ อ่างเก็บน้ำห้วยโสมงอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตำบลแก่งดินสอ อำเภอนาดี จังหวัดปราจีนบุรี เป็นอ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่สร้างกั้นห้วยโสมง ลำน้ำย่อยของแม่น้ำหนุมาน ซึ่งเป็น 1 ใน 4 ลำน้ำ ที่สำคัญของกลุ่มน้ำปราจีนบุรี เมื่อแล้วเสร็จจะสามารถกักเก็บน้ำได้ 295 ล้านลูกบาศก์เมตร ตามแผนที่วางไว้ที่โครงการอ่างเก็บน้ำห้วยโสมง จะแล้วเสร็จสมบูรณ์ในปี 2561 ซึ่งจะใช้เป็นแหล่งน้ำต้นทุนและเพิ่มพื้นที่ชลประทานจำนวน 111,300 ไร่ ช่วยบรรเทาอุทกภัยในพื้นที่ลุ่มน้ำปราจีนบุรี และลุ่มน้ำสาขา ในเขตพื้นที่อำเภอนาดี และอำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี เป็นแหล่งน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภคของราษฎรและการประปา ช่วยรักษาระบบนิเวศ ผลักดันน้ำเค็มและน้ำเน่าเสียในแม่น้ำปราจีนบุรี และแม่น้ำบางปะกง เป็นแนวกันชนหรือแนวป้องกันการบุกรุกทำลายพื้นที่ป่าไม้ ในเขตอุทยานแห่งชาติทับลาน และอุทยานแห่งชาติปางสีดา รวมทั้งช่วยเพิ่มระดับความชุ่มชื้นในพื้นที่ป่าไม้ (แนวหน้า, 2556)

⁷ อ่างเก็บน้ำคลองพระสะทึง อำเภอวังสมบูรณ์ จังหวัดสระแก้ว เป็นอ่างเก็บน้ำขนาดกลาง สามารถกักเก็บน้ำได้ 65 ล้านลูกบาศก์เมตร คาดว่าจะแล้วเสร็จในปี 2558 ใช้บในการก่อสร้างประมาณ 870 ล้านบาท ซึ่งจะทำให้สามารถขยายพื้นที่ชลประทานได้อีก 40,640 ไร่ (แนวหน้า, 2556)

ชลประทานต่าง ๆ เพื่อรองรับการระบายน้ำจำนวนมาก แนวทางที่สาม ผันน้ำ และหาพื้นที่รับน้ำนอง เพื่อหนองน้ำในกลุ่มน้ำวิกฤติ และแนวทางที่สี่ จัดจรรยาจรน้ำใหม่ เพื่อแบ่งเบาจุดคอขวดที่เชื่อมระหว่าง ตอนบนและตอนกลางของกลุ่มน้ำ ให้น้ำไหลได้สะดวกตามความสามารถของลำน้ำ ซึ่งแนวทางการ แก้ไขบางส่วนจังหวัดปราจีนบุรีเคยได้รับข้อเสนอแนะการศึกษาจากองค์กรความร่วมมือระหว่าง ประเทศของญี่ปุ่น (JICA) ที่เคยได้ทำการศึกษาแผนการพัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรในพื้นที่ลุ่มน้ำ บางปะกงไว้ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2514 ก่อนหน้านี้

2.2) การพัฒนาอุตสาหกรรมของจังหวัดปราจีนบุรี

การพัฒนาอุตสาหกรรมในพื้นที่จังหวัดปราจีนบุรี เป็นประเด็นหนึ่งที่สำคัญอย่างมากต่อการจัดวางผังเมืองใหม่ที่จะเกิดขึ้น เนื่องจาก อุตสาหกรรมเป็นสิ่งที่จำเป็นต่อการพัฒนาและการเติบโตเศรษฐกิจของจังหวัดและประเทศ แต่อุตสาหกรรมที่เกิดขึ้นก็สามารถสร้างผลกระทบต่อระบบนิเวศที่อยู่บริเวณเดียวกันกับที่ตั้งของอุตสาหกรรมด้วย โดยเฉพาะผลกระทบต่อประชาชนและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่จังหวัด ดังนั้นการพัฒนาอุตสาหกรรมกับการจัดวางผังเมืองจังหวัดปราจีนบุรีใหม่ จึงถือเป็นประเด็นที่มีความสำคัญมาก

ซึ่งผังเมืองรวมจังหวัดปราจีนบุรีใหม่ที่เกิดขึ้น ได้มีแนวโน้มจากภาครัฐในการส่งเสริมการเข้ามาลงทุนและการจัดตั้งโรงงานอุตสาหกรรมในพื้นที่ โดยที่การระบุจากนายชาญชัย จินดา-สถาพร รองประธานสภาอุตสาหกรรมจังหวัดปราจีนบุรี ถึงประเด็นการเพิ่มพื้นที่สีม่วง หรือพื้นที่อุตสาหกรรมอีกถึง 60% เพื่อรองรับลงทุนที่จะเข้ามาเพิ่มเติม (ประชาชาติธุรกิจออนไลน์, 2560ข)

"จุดแข็งความได้เปรียบของเราคือการขยายผังเมืองสีม่วงเพิ่มขึ้นจะปรับผังเมืองเปลี่ยนจากที่ดินประเภทชนบท และเกษตรกรรม (สีเขียว) เป็นที่ดินประเภทอุตสาหกรรมและคลังสินค้า (สีม่วง) ใน 4 ตำบล อำเภอศรีมหาโพธิ์ และ 2 ตำบล อำเภอกบินทร์บุรี เพิ่มจากเดิมประมาณ 60% ซึ่งส่วนมากเป็นพื้นที่ที่ติดเขตอุตสาหกรรมเดิมอยู่แล้ว ขณะนี้อยู่ในขั้นตอนที่จังหวัดจะนำเสนอไปที่ส่วนกลาง คาดว่าจะประกาศใช้ผังเมืองใหม่ได้ประมาณปี 2561-2562 อีกทั้งราคาที่ดินยังจับต้องได้ อยู่ที่ไร่ละ 200,000-1,000,000 บาท นอกจากนี้ยังสามารถเชื่อมโยงกับระเบียบเศรษฐกิจภาคตะวันออก และที่สำคัญคือ ภาคประชาชนของปราจีนบุรีไม่หัวรุนแรงเท่าจังหวัดอื่น" (ชาญชัย จินดาสถาพร อ่างถึงโน ประชาชาติธุรกิจออนไลน์, 2560ข)

จากคำกล่าวของภาคส่วนอุตสาหกรรมในพื้นที่จังหวัดปราจีนบุรี ได้แสดงให้เห็นถึงทิศทางของการจัดวางผังเมืองกับการเพิ่มพื้นที่อุตสาหกรรมในพื้นที่จังหวัดปราจีนบุรีที่มากขึ้น โดย

ประเด็นที่กรมโยธาธิการและผังเมืองจังหวัดให้ความสำคัญ นอกเหนือจากการพัฒนาอุตสาหกรรมของจังหวัดปราจีนบุรีโดยการเพิ่มพื้นที่อุตสาหกรรมแล้ว ยังได้มีการพิจารณาถึงพื้นที่ที่เหมาะสมในการกำหนดเขตพื้นที่อุตสาหกรรมด้วย โดยเฉพาะพื้นที่ที่ไม่สร้างผลกระทบต่อชุมชนเมือง หรือเป็นพื้นที่อุตสาหกรรมเดิมที่ตั้งอยู่แล้ว และต้องเป็นพื้นที่ที่หากเกิดอุทกภัยต้องไม่สร้างความเสียหายต่อเขตอุตสาหกรรมหรือผู้คนที่อยู่ในบริเวณดังกล่าว

“ผังเมืองปราจีนใช้ใหม่ ตอนที่เราไปถึงนะไปทำเนียบ ปราจีนเป็นที่รองรับอุตสาหกรรมที่หนีน้ำมาจากอยุธยา อยุธยา น้ำท่วมใช้ใหม่ตอนที่เราทำเนียบเมื่อสามปีที่แล้ว เนียบอยุธยา น้ำท่วมใหม่ๆ ก็อุตสาหกรรมก็เฟ่น ที่นี้อุตสาหกรรมมองหาทำเลที่จะหนีน้ำได้ดีเนียบ เขามามองที่ปราจีน โดยเฉพาะแถวกบินทร์บุรี ที่นี้ที่กบินทร์บุรีเขาได้ประโยชน์อะไรที่อุตสาหกรรมมาเนียบ ที่บอกว่าโรงจมนมา เครื่องสอพอนมาเนียบ มากก็คือ หนึ่งสูงน้ำไม่ท่วมที่ดิน เพราะงั้นโซนนี้ อุตสาหกรรมจะง่ายมาก การวางผังเมืองเราก็วางโซนนี้ไว้เป็นส่วนอุตสาหกรรมนะครับ สองก็คือมันมีถนนสายสามศูนย์สี่ เส้นทางเชื่อม eastern seaboard ขึ้นสู่อีสานเลย ซึ่งเป็นเส้นทางหลักไปอีสานไปลาวขึ้นสู่อีสานได้ แล้วก็สามศูนย์สี่ เนียบมีจุดตัดกับถนนสามสาม สุวรรณศร หินกองนะ อรัญประเทศ” (สมชาย เดชะพรหมพันธุ์, 2560)

“การวางผังเมืองกับอุตสาหกรรมที่ผ่านมา เราพยายามกำหนดขอบเขตพื้นที่อุตสาหกรรมไว้ที่พื้นที่สูง โดยเป็นพื้นที่ที่อยู่ห่างจากตัวเมืองหรือเขตชุมชน เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดความเสียหายเมื่อเกิดน้ำท่วม โดยพื้นที่ที่เรากำหนดไว้จะเพิ่มเติมขยายจากพื้นที่สีม่วงเดิมที่เคยกำหนดไว้ในผังเมืองฉบับเก่า แต่ก็มีนักลงทุนมาขอให้เพิ่มพื้นที่สีม่วงในเขตพื้นที่ที่มีน้ำท่วม ซึ่งเป็นพื้นที่เกษตรกรรม เราก็ปฏิเสธ เพราะมันเป็นพื้นที่รองรับน้ำ มันจะเกิดผลกระทบมากกว่าแค่ตัวของโรงงาน หากเกิดน้ำท่วมจริง ๆ” (คุณเอ (นามสมมุติ), 2560)

ดังนั้น หากพิจารณาประเด็นกลไกทางด้านนโยบายกับการเคลื่อนไหวของภาครัฐเชิงนโยบายภายใต้กระบวนการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมในจังหวัดปราจีนบุรี ก็พบว่า ภาครัฐในระดับต่าง ๆ ทั้งจากระดับส่วนกลางจนถึงระดับท้องถิ่นในจังหวัดปราจีนบุรี ล้วนมีนโยบายที่ส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาอุตสาหกรรมในพื้นที่จังหวัดปราจีนบุรี ไม่ว่าจะเป็นแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาทั้งระดับประเทศ ระดับภูมิภาค และระดับจังหวัด แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาอุตสาหกรรม และการจัด

วางผังเมืองรวมจังหวัดปราจีนบุรี ที่ต่างส่งเสริมการพัฒนาอุตสาหกรรมในพื้นที่จังหวัดปราจีนบุรี และยังเป็นการกระตุ้นให้เกิดนิคมอุตสาหกรรมในพื้นที่จังหวัดปราจีนบุรีอีกด้วย

3. กลไกทางด้านสถาบัน: การเคลื่อนไหวของภาคเอกชนและภาคประชาชนกับกระบวนการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมในจังหวัดปราจีนบุรี

ประเด็นเกี่ยวกับกลไกทางด้านสถาบัน (institution) นี้ จะพิจารณาถึงกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับกระบวนการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมใหม่ผ่านมุมมองเชิงสถาบัน โดยแบ่งการพิจารณาออกเป็น 2 สถาบันที่สำคัญได้แก่ สถาบันภาคเอกชนและสถาบันภาคประชาชน ที่มีการเคลื่อนไหวและมีส่วนเกี่ยวข้องกับกระบวนการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมใหม่จังหวัดปราจีนบุรี

3.1 การเคลื่อนไหวของภาคเอกชนกับกระบวนการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมในจังหวัดปราจีนบุรี

สถาบันภาคเอกชนหรือกลุ่มภาคธุรกิจที่มีการเคลื่อนไหวภายใต้กระบวนการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมในจังหวัดปราจีนบุรี สามารถพิจารณาแบ่งออกเป็น 2 ประเด็นที่สำคัญ

1) การเคลื่อนไหวทางการด้านการลงทุนและการมีส่วนร่วมกับการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมของภาคเอกชนในจังหวัดปราจีนบุรี

ข้อมูลเกี่ยวกับภาพรวมของสถานการณ์ด้านอุตสาหกรรมของจังหวัดปราจีนบุรีในช่วงปัจจุบัน ซึ่งอยู่ในบทที่ 2 หัวข้อที่ 5 ได้แสดงให้เห็นถึงแนวโน้มของการพัฒนาและการเติบโตของอุตสาหกรรมในจังหวัดปราจีนบุรีที่มากขึ้นเรื่อย ๆ ในแต่ละปี โดยรายละเอียดข้อมูลในตารางที่ 2.7 โรงงานประกอบกิจการใหม่และการขยายโรงงานในพื้นที่จังหวัดปราจีนบุรี ช่วงระหว่างปี พ.ศ. 2558-2560 พบว่าปี พ.ศ. 2558 มีโรงงานประกอบกิจการใหม่เพิ่มขึ้นจำนวน 30 ราย ส่วนในปี พ.ศ. 2559 เพิ่มขึ้นมากถึง 61 ราย และในปี พ.ศ. 2560 เพิ่มขึ้นอีก 56 ราย เช่นเดียวกับการขยายตัวของโรงงานอุตสาหกรรมเดิมในพื้นที่ ในปี พ.ศ. 2558 มีโรงงานที่ทำการขยายโรงงานจำนวน 33 ราย ส่วนในปี พ.ศ. 2559 เพิ่มขึ้นมากถึง 31 ราย และในปี พ.ศ. 2560 เพิ่มขึ้นอีก 31 ราย

โดยที่ผ่านมามาการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย (กนอ.) ได้ร่วมมือกับภาคเอกชนในการพัฒนานิคมอุตสาหกรรมไฮเทคกบินทร์ขึ้นในจังหวัดปราจีนบุรี ซึ่งเป็นการส่งเสริมให้เกิดนิคมอุตสาหกรรมที่มีรูปแบบการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพในพื้นที่จังหวัดปราจีนบุรี และภายหลังจากที่นิคมอุตสาหกรรมไฮเทคกบินทร์ได้ถูกจัดตั้งขึ้นก็ได้มีการเคลื่อนไหวของภาคเอกชนในการเข้ามาลงทุนและเข้ามามีส่วนร่วมในการก่อตั้งนิคมอุตสาหกรรมขึ้นในพื้นที่จังหวัดปราจีนบุรีขึ้นอีก ยกตัวอย่างเช่นกรณีการเคลื่อนไหวของภาคเอกชน ดังต่อไปนี้

1.1) โครงการนิคมอุตสาหกรรมบ่อทอง จังหวัดปราจีนบุรี

โดยเป็นโครงการที่การนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย (กนอ.) ร่วมมือกับภาคเอกชนกับบริษัท บ่อทองอินดัสทรี เทคโนโลยี จำกัด จัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมร่วมดำเนินงานขึ้นใช้ชื่อว่า “นิคมอุตสาหกรรมบ่อทอง” ภายในอำเภอบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี บนพื้นที่ประมาณ 1,700 ไร่ แบ่งเป็น พื้นที่ที่ก่อให้เกิดรายได้ 1,214 ไร่ พื้นที่ระบบสาธารณูปโภค 341 ไร่ พื้นที่สีเขียวและแนวกันชน 191 ไร่ เพื่อรองรับอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ อุตสาหกรรมเครื่องใช้ไฟฟ้าและชิ้นส่วน อุตสาหกรรมยานยนต์และชิ้นส่วน อุตสาหกรรมแปรรูปเกษตร อุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์พลาสติกชีวภาพ และอุตสาหกรรมการเบทา (การนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย, 2561; ประชาชาติธุรกิจออนไลน์, 2561ข)

นอกจากนี้ โครงการนิคมอุตสาหกรรมบ่อทอง จังหวัดปราจีนบุรีได้นำแนวคิดเกี่ยวกับนิคมอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ (Eco Industrial Estate) นำมาประยุกต์ใช้กับการบริหารจัดการด้านสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ของโครงการนิคมอุตสาหกรรมอีกด้วย ซึ่งถือเป็นข้อแตกต่างสำคัญระหว่างนิคมอุตสาหกรรมบ่อทองกับเขตพื้นที่โรงงานอุตสาหกรรมอื่น ๆ โดยแนวคิดเกี่ยวกับนิคมอุตสาหกรรมเชิงนิเวศที่จะถูกนำมาประยุกต์ใช้ อย่างเช่น การจัดให้มีพื้นที่สีเขียวและพื้นที่แนวกันชนเชิงนิเวศ (Eco-Belt) รอบพื้นที่โครงการ การออกแบบระบบ Reclaimed Water System เพื่อนำน้ำทิ้งที่ผ่านการบำบัดแล้วกลับมาปรับปรุงคุณภาพน้ำและนำกลับไปใช้ในกระบวนการผลิตน้ำประปาในการผลิตอีกครั้ง รวมทั้งมีนโยบายส่งเสริมให้ผู้ประกอบการในนิคมอุตสาหกรรมรับคณงานในพื้นที่เข้าทำงาน เพื่อให้ประชาชนในท้องถิ่นมีงานทำและมีรายได้เพิ่มขึ้น ส่งผลให้เศรษฐกิจชุมชน โดยรวมดีขึ้น (การนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย, 2561; ประชาชาติธุรกิจออนไลน์, 2561ข)

โครงการนิคมอุตสาหกรรมบ่อทอง จังหวัดปราจีนบุรี ได้มีความคืบหน้าถึงขั้นตอนการจัดพิธีลงนามสัญญาร่วมดำเนินงานโครงการนิคมอุตสาหกรรมบ่อทอง 33 จังหวัดปราจีนบุรี ระหว่าง การนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย (กนอ.) และบริษัท บ่อทอง อินดัสทรี เทคโนโลยี จำกัด เมื่อวันที่ 19 กรกฎาคม พ.ศ. 2561 ซึ่งถือเป็นการทำข้อตกลงร่วมกันในการพัฒนาและลงทุนโครงการนิคมอุตสาหกรรมบ่อทอง จังหวัดปราจีนบุรีที่จะเกิดขึ้น (การนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย, 2561)

1.2) โครงการนิคมอุตสาหกรรมนวนคร จังหวัดปราจีนบุรี

นิคมอุตสาหกรรมนวนคร เป็นโครงการเขตพื้นที่อุตสาหกรรมที่ดำเนินการบริหารและควบคุมโดยบริษัทนิคมอุตสาหกรรมนวนคร บริษัทมีเขตพื้นที่อุตสาหกรรมที่ได้ดำเนินการแล้วตั้งอยู่ที่จังหวัดปทุมธานี จำนวนพื้นที่ 6,500 ไร่ รวมถึงที่จังหวัดนครราชสีมา มีพื้นที่อีก 1,200 ไร่ โดย

ส่วนใหญ่เป็นนักลงทุนญี่ปุ่นและไทย และเป็นผู้ประกอบการในธุรกิจผลิตชิ้นส่วนยานยนต์ และ อิเล็กทรอนิกส์ (ประชาชาติธุรกิจออนไลน์, 2558ข)

สาเหตุที่บริษัทนิคมอุตสาหกรรมนวนคร สนใจเข้ามาลงทุนในพื้นที่จังหวัดปราจีนบุรี เนื่องจาก พื้นที่เขตนิคมอุตสาหกรรมเดิมของบริษัททั้งพื้นที่จังหวัดปทุมธานี และนครราชสีมา มีการกระจุกตัวอย่างหนาแน่น จึงทำให้ต้องหาพื้นที่ตั้งเขตนิคมอุตสาหกรรมใหม่ โดยหนึ่งในพื้นที่เป้าหมายคือ จังหวัดปราจีนบุรี ซึ่งอยู่ในเขตส่งเสริมการลงทุนจากสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน (บีโอไอ) ที่ให้สิทธิประโยชน์ด้านภาษีทั้งการนำเข้าเครื่องจักร การยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคลสูงสุด 8 ปี และลดหย่อนภาษี 50% เป็นระยะเวลา 5 ปี และยังมีแนวโน้มการเติบโตของอุตสาหกรรมและการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจที่มากขึ้นเรื่อย ๆ พลอากาศเอก นพพร จันทวานิช รองประธานกรรมการบริหาร บริษัท นวนคร จำกัด (มหาชน) กล่าวถึงกรณีของโครงการนิคมอุตสาหกรรมนวนคร จังหวัดปราจีนบุรีว่า (ประชาชาติธุรกิจออนไลน์, 2558ข)

“ขณะนี้ทางนิคมอุตสาหกรรมนวนครกำลังหาพื้นที่ลงทุน เพื่อสร้างนิคมอุตสาหกรรมแห่งใหม่ที่ จ.ปราจีนบุรี และ จ.ระยอง ตามแผนการขยายพื้นที่โครงการลงทุนระยะยาวในอีก 5-10 ปีข้างหน้า เนื่องจากปัจจุบันพื้นที่ภายในนิคมอุตสาหกรรมนวนคร 2 แห่ง ที่ จ.ปทุมธานี และ จ.นครราชสีมา ดำเนินการเต็มไม่สามารถขยายพื้นที่ได้แล้ว จึงจำเป็นต้องหาพื้นที่ใหม่ที่มีความเหมาะสมมากพอในการผลิตขนส่ง โดยเฉพาะบริเวณอยู่ใกล้ท่าเรือที่สามารถส่งสินค้าออกทางทะเลเชื่อมโยงไปยังหลาย ๆ ประเทศได้...โครงการแผนระยะยาวที่จะไปตั้งนิคมอุตสาหกรรมแห่งใหม่บริเวณ จ.ปราจีนบุรี และ จ.ระยอง นั้น ยังไม่ระบุวัตถุประสงค์ว่าจะเน้นให้กลุ่มอุตสาหกรรมประเภทไหน แต่ไม่สนใจพื้นที่ในเขตเศรษฐกิจพิเศษเพราะเห็นว่า พื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษเหมาะกับการตั้งโรงงานขนาดกลางและขนาดเล็ก (SMEs) มากกว่า โดยเฉพาะการผลิตสินค้าที่ขายบริเวณชายแดน” (นพพร จันทวานิช อ้างถึงในประชาชาติธุรกิจออนไลน์, 2558ข)

อย่างไรก็ตาม โครงการนิคมอุตสาหกรรมนวนคร จังหวัดปราจีนบุรียังไม่ถูกดำเนินการและยังไม่ได้ระบุชัดเจนถึงรูปแบบของเขตพื้นที่ประกอบกิจการอุตสาหกรรมประเภทใด โดยอาจไม่ใช่รูปแบบการร่วมมือกับการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย (กนอ.) เพื่อพัฒนาเป็นเขตนิคมอุตสาหกรรมก็ได้ ซึ่งเป็นรูปแบบที่ต้องใช้ต้นทุนในการพัฒนาสูง จากข้อกำหนดและกฎระเบียบเกี่ยวกับการบริหารจัดการและการควบคุมบริหารจัดการด้านสิ่งแวดล้อมของโครงการ

นอกจาก นิคมอุตสาหกรรมทั้งกรณีข้างต้นแล้ว ก็ยังมีการเคลื่อนไหวของการลงทุนภาคอุตสาหกรรมในพื้นที่จังหวัดปราจีนบุรีอื่น ๆ อีกเช่น กรณีของบริษัท ฮอนด้า ออโตโมบิล (ประเทศไทย) จำกัด จัดพิธีเปิดโรงงานผลิตรถยนต์แห่งใหม่ในสวนอุตสาหกรรมโรจนะ จังหวัดปราจีนบุรี ซึ่งถือเป็นบริษัทผู้ผลิตขนาดใหญ่ที่เข้ามาลงทุนในจังหวัดปราจีนบุรีในปี พ.ศ. 2558 เป็นต้นมา (ไทยรัฐออนไลน์, 2559ก)

สำหรับปัจจัยที่ส่งต่อการลงทุนของผู้ประกอบการโรงงานอุตสาหกรรมนั้น การศึกษาของ ศิริตัน แจ่มรักษ์สกุล (2552) เรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกที่ตั้งโรงงานในเขตพื้นที่อุตสาหกรรมของผู้ประกอบการ: กรณีศึกษาจังหวัดฉะเชิงเทราและจังหวัดปราจีนบุรี ได้ทำการศึกษาและพบว่า ปัจจัยที่ส่งต่อการลงทุนของผู้ประกอบการโรงงานอุตสาหกรรมในจังหวัดปราจีนบุรี ประกอบด้วย ปัจจัยด้านนโยบายของภาครัฐและท้องถิ่น ด้านสภาพแวดล้อม ด้านพลังงาน และด้านแรงงาน การศึกษาดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของนโยบายของภาครัฐในการส่งเสริมอุตสาหกรรมในการเข้ามาลงทุน

2) การส่งเสริมโครงการอุตสาหกรรมสีเขียวของภาคเอกชน

จากกลไกด้านนโยบายของภาครัฐ ได้แก่ ยุทธศาสตร์การพัฒนาเมืองอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ (Eco Industrial Town) ที่ได้กระตุ้นและส่งเสริมให้โรงงานอุตสาหกรรมดำเนินการพัฒนาโรงงานอุตสาหกรรมของตนเองตามที่ยุทธศาสตร์การพัฒนาเมืองอุตสาหกรรมเชิงนิเวศได้ระบุไว้ ซึ่งโครงการที่ภาครัฐได้ทำการส่งเสริมและให้ภาคเอกชนผู้ประกอบการโรงงานอุตสาหกรรมในพื้นที่จังหวัดปราจีนบุรีเข้าร่วม อย่างเช่น โครงการส่งเสริมและพัฒนาระบบการจัดการน้ำในโรงงานอุตสาหกรรม จังหวัดปราจีนบุรีในปี พ.ศ. 2557 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้เกิดการลดปริมาณการใช้น้ำในโรงงานอุตสาหกรรม ลดปริมาณน้ำทิ้งจากโรงงานและเพื่อรักษาคุณภาพน้ำให้ได้มาตรฐานตามประกาศของกระทรวงอุตสาหกรรม นอกจากนี้ยังส่งเสริมให้นำน้ำทิ้งที่ผ่านการบำบัดกลับมาใช้ใหม่ตามโครงการดังกล่าวกำหนดระยะเวลาในการดำเนินงานให้แล้วเสร็จภายในเวลา 240 วัน (ไทยรัฐออนไลน์, 2557)

อย่างไรก็ตาม สำหรับยุทธศาสตร์การพัฒนาเมืองอุตสาหกรรมเชิงนิเวศมีเป้าหมายที่สำคัญในการพัฒนาและส่งเสริมโรงงานอุตสาหกรรมในพื้นที่แต่ละโรงงานในมีการพัฒนาระบบการจัดการน้ำให้เป็นไปตามเกณฑ์ระดับความเป็นเมืองอุตสาหกรรมเชิงนิเวศที่ถูกกำหนดขึ้น ซึ่งจากตารางที่ 4.3 จำนวนโรงงานที่เข้าร่วมโครงการอุตสาหกรรมสีเขียวจังหวัดปราจีนบุรี ได้มีจำนวนโรงงานที่เข้าร่วมโครงการรวม ในปี พ.ศ. 2555 จำนวน 54 โรงงาน จากจำนวนโรงงานในพื้นที่ทั้งหมด 713 โรงงาน ในปี พ.ศ. 2556 มีจำนวนโรงงานที่เข้าร่วมโครงการรวมจำนวน 82 โรงงาน จากจำนวนโรงงานในพื้นที่ทั้งหมด 772 โรงงาน ส่วนในปี พ.ศ. 2557 มีจำนวนโรงงานที่เข้าร่วมโครงการ

รวมจำนวน 63 โรงงาน จากจำนวนโรงงานในพื้นที่ทั้งหมด 817 โรงงาน ในปี พ.ศ. 2558 มีจำนวนโรงงานที่เข้าร่วมโครงการรวมจำนวน 45 โรงงาน จากจำนวนโรงงานในพื้นที่ทั้งหมด 834 โรงงาน และในปี พ.ศ. 2556 มีจำนวนโรงงานที่เข้าร่วมโครงการรวมจำนวน 66 โรงงาน จากจำนวนโรงงานในพื้นที่ทั้งหมด 919 โรงงาน ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบสัดส่วนของจำนวนโรงงานในพื้นที่ทั้งหมดกับจำนวนโรงงานที่เข้าร่วมโครงการอุตสาหกรรมสีเขียว ถือเป็นสัดส่วนที่น้อย หากจะมีการพัฒนาไปสู่การเป็นเมืองอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ (สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดปราจีนบุรี, 2560 อ้างถึงใน กลุ่มงานยุทธศาสตร์และข้อมูลเพื่อการพัฒนาจังหวัด สำนักงานจังหวัดปราจีนบุรี, 2561)

โดยนอกเหนือจากการกำหนดมาตรฐานการพัฒนาอุตสาหกรรมสีเขียวผ่านเกณฑ์ระดับความเป็นเมืองอุตสาหกรรมเชิงนิเวศเพื่อเป็นการส่งเสริมผู้ประกอบการโรงงานอุตสาหกรรมในพื้นที่จังหวัดปราจีนบุรีแล้ว ทางสำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดปราจีนบุรียังได้จัดทำโครงการอุตสาหกรรมสีเขียว (Green Industry) ขึ้น เพื่อให้มีการประกอบการเข้าร่วมประกวดและให้รางวัลแก่ผู้มีการบริหารจัดการโรงงานอุตสาหกรรมสีเขียวที่อยู่ในเกณฑ์ที่ดี ซึ่งก็ได้มีผู้ประกอบการได้เข้าร่วมกับโครงการดังกล่าวจำนวนหนึ่ง โดยตัวอย่างของการเคลื่อนไหวของการส่งเสริมโครงการอุตสาหกรรมสีเขียวของภาคเอกชน ตัวอย่างเช่น กรณีของบริษัท ฮอนด้า ออโตโมบิล (ประเทศไทย) จำกัด ในสวนอุตสาหกรรมโรจนะ จังหวัดปราจีนบุรี ที่มีการดำเนินการบริหารอุตสาหกรรมสีเขียวภายในตัวโรงงาน รวมถึงมีการจัดตั้งกองทุนฮอนด้าเคียงข้างไทย^๑ เพื่อดำเนินงานด้านการจัดการทรัพยากรน้ำชุมชนตามแนวพระราชดำริ ในพื้นที่ลุ่มน้ำปราจีนบุรี เป็นต้น (ผู้จัดการออนไลน์, 2560; ไทยรัฐออนไลน์, 2559ก)

สำหรับประเด็นการส่งเสริมโครงการอุตสาหกรรมสีเขียวของภาคเอกชนดังกล่าว ถือเป็นประเด็นหนึ่งที่สำคัญกับการพัฒนานิคมอุตสาหกรรมใหม่ในพื้นที่ เนื่องจาก นิคมอุตสาหกรรมเป็นเขตพื้นที่ประกอบกิจการอุตสาหกรรมที่มีการกำหนดกฎเกณฑ์เกี่ยวกับการจัดการสภาพแวดล้อมและระบบนิเวศที่เป็นระบบในพื้นที่บริเวณเขตนิคมอุตสาหกรรม ดังนั้นหากมีการพัฒนาและผลักดันให้พื้นที่เขตประกอบกิจการอุตสาหกรรมประเภทอื่น ๆ ที่ตั้งอยู่ในพื้นที่สามารถพัฒนาระบบบริหารจัดการอุตสาหกรรมเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมได้ก็จะสามารถทำให้เกิดเขตนิคมอุตสาหกรรมในพื้นที่จังหวัดปราจีนบุรีเพิ่มมากขึ้นในอนาคต

^๑ กองทุนฮอนด้าเคียงข้างไทย เกิดขึ้นเมื่อวันที่ 31 มีนาคม พ.ศ. 2555 เพื่อเตรียมความพร้อมในการมอบความช่วยเหลือฉุกเฉินให้กับประชาชนไทยในยามที่ประเทศไทยอาจเกิดเหตุภัยพิบัติทางธรรมชาติ อาทิ แผ่นดินไหว ดินถล่ม ภัยหนาว ภัยแล้ง น้ำท่วม ตลอดจนกิจกรรมต่าง ๆ ที่ดำเนินงานภายใต้กองทุนดังกล่าวได้อย่างทันท่วงที (ผู้จัดการออนไลน์, 2560)

3.2 การเคลื่อนไหวของภาคประชาชนกับกระบวนการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมในจังหวัดปราจีนบุรี

ภาคประชาชนกับการเคลื่อนไหวในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมในจังหวัดปราจีนบุรีนั้น ประเด็นส่วนใหญ่เป็นประเด็นที่สะท้อนถึงผลกระทบของการพัฒนาและการขยายตัวของอุตสาหกรรมที่เกิดขึ้นในจังหวัดปราจีนบุรี ที่ส่งผลกระทบต่อประชาชนและระบบนิเวศในพื้นที่ รวมถึงประเด็นเกี่ยวกับการจัดวางพื้นที่อุตสาหกรรมในพื้นที่ส่วนต่าง ๆ ของจังหวัดภายใต้ผังเมืองรวมจังหวัดปราจีนบุรี ก็เป็นประเด็นที่ภาคประชาชนในจังหวัดปราจีนบุรีในฐานะสถาบันหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการพัฒนาและการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมใหม่ในจังหวัดปราจีนบุรี โดยประเด็นในส่วนของ การเคลื่อนไหวของภาคประชาชนกับกระบวนการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมในจังหวัดปราจีนบุรีจะแบ่งประเด็นที่สำคัญออกเป็น 3 ประเด็น ประกอบด้วย

1) ผลกระทบต่อภาคประชาชนจากการเกิดขึ้นของนิคมอุตสาหกรรมและโรงงานอุตสาหกรรมในพื้นที่จังหวัดปราจีนบุรี

ปัญหาต่าง ๆ ที่ได้สร้างผลกระทบต่อประชาชนในพื้นที่จังหวัดปราจีนบุรี และระบบนิเวศสภาพแวดล้อมในจังหวัดปราจีนบุรีนั้นถือเป็นผลที่เกิดขึ้นจากสาเหตุส่วนหนึ่งที่มาจากการพัฒนาอุตสาหกรรมในพื้นที่จังหวัดปราจีนบุรี ไม่ว่าจะเป็นปัญหาการรุกพื้นที่สีเขียวและพื้นที่ทางการเกษตรกรรม ปัญหาอุทกภัยในพื้นที่จังหวัดปราจีนบุรี ปัญหาน้ำเน่าเสียและการลักลอบทิ้งขยะจากโรงงานอุตสาหกรรม หรือปัญหาสารเคมีรั่วไหลจากโรงงานอุตสาหกรรม ซึ่งได้ทำการกล่าวถึงไว้ในบทที่ 2 ในหัวข้อที่ 4.3 เกี่ยวกับประเด็นปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาอุตสาหกรรมจังหวัดปราจีนบุรี

โดยในส่วนนี้จะเป็นการขยายประเด็นเพิ่มเติมถึงการเคลื่อนไหวของภาคประชาชนในจังหวัดปราจีนบุรีต่อผลกระทบที่ในปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจากอุตสาหกรรมข้างต้น โดยจะแบ่งออกเป็นประเด็นการเคลื่อนไหวที่สำคัญ ดังต่อไปนี้

1.1) การเคลื่อนไหวของภาคประชาชนต่อประเด็นผังเมืองกับปัญหาการรุกพื้นที่สีเขียวและพื้นที่ทางการเกษตรกรรม

เป็นประเด็นที่มีความเกี่ยวข้องกับเรื่องของ “พื้นที่” และ “การเมือง” เนื่องจากโครงสร้างทางสังคมและเศรษฐกิจของจังหวัดปราจีนบุรีตั้งแต่อดีตจนถึงช่วงก่อนการเกิดขึ้นของแผนพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออกนั้น มีลักษณะเป็นพื้นที่แบบเกษตรกรรมและเป็นพื้นที่ที่มีทรัพยากรแหล่งน้ำธรรมชาติที่สำคัญต่อวิถีประชาชนในพื้นที่ แต่ด้วยการพัฒนาอุตสาหกรรมที่เกิดขึ้นภายหลังแผนพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก ระยะที่สอง พ.ศ. 2539 เป็นต้นมา ได้ทำให้สภาพสังคมและสภาพวิถีชีวิตของประชาชนเปลี่ยนแปลงไป แม้ผลของการเกิดขึ้นของอุตสาหกรรมในจังหวัดปราจีนบุรีจะส่งผลทางด้านดีต่อเศรษฐกิจ แต่ในด้านของสภาพสังคมและวิถีชีวิตของคนจังหวัด

ปราจีนบุรีกลับส่งผลกระทบต่อในด้านลบ จึงทำให้พื้นที่หรือที่ดิน ซึ่งเป็นทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดและเป็นที่ต้องการของทั้งภาคเกษตรกรรมและภาคอุตสาหกรรมในพื้นที่ จำเป็นต้องมีการต่อสู้เพื่อรักษาพื้นที่ของตนเอง โดยเฉพาะภาคประชาชนและเกษตรกรในพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบจากแนวโน้มของการขยายตัวของพื้นที่อุตสาหกรรมที่มีแนวโน้มเพิ่มมากยิ่งขึ้น

การศึกษาของ รัญจวน ประวัตเมือง และคณะ (2559) ได้แสดงให้เห็นข้อมูลของการผลิตภาคเกษตรกรรมในพื้นที่จังหวัดปราจีนบุรี โดยที่สถานการณ์และวิถีชีวิตเกษตรกรผู้ทำนา เกษตรกรผู้ทำนาในพื้นที่จังหวัดปราจีนบุรี ส่วนใหญ่เป็นผู้ที่มีช่วงอายุ 40 ปีขึ้นไป การศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี มีที่นาอยู่ระหว่างจำนวน 11-30 ไร่ มีรายได้ไม่ถึง 10,000 บาทต่อเดือน สมาชิกในครอบครัวไม่เกิน 5 คน และเป็นคนปราจีนบุรีมาแต่กำเนิด สถานการณ์ในการทำนาจังหวัดปราจีนบุรี ร้อยละ 37.29 ของพื้นที่ทั้งหมดปลูกข้าวเป็นการทำนาปี 523,978 ไร่ ผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ 529.76 กิโลกรัม ส่วนข้าวนาปรังมีพื้นที่ 147,439 ไร่และเป็นพื้นที่ที่ทับซ้อนกับข้าวนาปี มีเกษตรกรผู้ทำนาจำนวนทั้งสิ้น 32,259 ครัวเรือน อำเภอกบินทร์บุรีมีเกษตรกรผู้ทำนามากสุด รองลงมาได้แก่อำเภอประจันตคามและอำเภอบ้านสร้าง ตามลำดับ ส่วนวิถีชีวิตการทำนามีทั้งที่ทำอย่างเดี่ยวและทำนาพร้อมมีอาชีพเสริม จุดมุ่งหมายทั้งเพื่อการบริโภคและขายร้อยละ 64.75 เพื่อการขายอย่างเดียวร้อยละ 19.25 การทำนาที่มีการใช้ทั้งแรงงานคนและเครื่องจักร รูปแบบเป็นการทำนาปีอาศัยน้ำจากธรรมชาติ มีประสบการณ์ทำนา ซึ่งจากการศึกษาดังกล่าวทำให้พบว่า จังหวัดปราจีนบุรีมีพื้นที่การทำเกษตรกรรมที่สำคัญ คือ พื้นที่อำเภอกบินทร์บุรี อำเภอบางขัน และอำเภอบ้านสร้าง ซึ่งทั้งสามพื้นที่มีโรงงานอุตสาหกรรมเข้าไปตั้งกิจการในพื้นที่นี้ รวมถึงเกษตรกรในจังหวัดปราจีนบุรีส่วนใหญ่ยังเป็นคนที่เกิดในจังหวัดปราจีนบุรีแต่กำเนิดอีกด้วย หรืออยู่อาศัยก่อนที่นิคมอุตสาหกรรมในพื้นที่จะเกิดขึ้น

อย่างตัวอย่างกรณีของป่าชูจิต งามเหลือ จากเครือข่ายรักษ์ทุ่งบางเดชะ ที่ได้สะท้อนเรื่องราวของผลกระทบจากการเกิดขึ้นของโครงการสร้างนิคมอุตสาหกรรมแห่งใหม่ในจังหวัดปราจีนบุรีที่ตนเองได้รับ กรณีของพื้นที่ทุ่งบางเดชะที่มีอาณาบริเวณกว่า 24,000 ไร่ เป็นพื้นที่ชุ่มน้ำที่สำคัญแห่งหนึ่งที่ชาวบ้านในจังหวัดปราจีนบุรีได้พึ่งพาอาศัยจับปลาและเก็บบัวขายเป็นอาชีพเสริม ถือเป็นกรณีหนึ่งที่ได้รับผลกระทบจากการเกิดขึ้นของอุตสาหกรรม (ปิยะภรณ์ วงศ์เรือง, 2557)

“เราขอให้เขาหยุดมาสองสามปีแล้ว แต่เขาก็กังทำไปเรื่อย ๆ...ตนเองก็ได้อาศัยหนองน้ำแห่งนี้เก็บบัวขายมานานหลายปี และเมื่อไม่กี่ปีมานี้ มีข่าวว่านิคมอุตสาหกรรมแห่งใหม่กำลังจะถูกสร้างขึ้นในทุ่งบางเดชะ กินพื้นที่กว่า 5,000 ไร่ ด้วยความรักที่มีต่อทุ่งบางเดชะ ตนและชาวบ้านคนอื่น ๆ จึงลุกขึ้นมาคัดค้านไม่ให้มีการสร้างนิคมอุตสาหกรรม ... ฉันรักหนองน้ำนี้ ฉันอยาก

ให้มีแต่อากาศที่บริสุทธิ์ มีนกบิน มีปลาว่ายในน้ำ ... ถ้าจะมีการปฏิรูป สิ่งที่ฉันท้องการเห็นคือทำอะไรให้คนท้องถิ่นอย่างฉันได้มีโอกาสดำเนินชีวิตสมณะอย่างที่เป็นมาโดยไม่มีการถูกคุกคามจากภายนอกบ้าง” (ชูจิต งาม-เหลือ อ่างถึงใน ปิยะภรณ์ วงศ์เรือง, 2557)

“ในจังหวัดปราจีนบุรี มีการขยายตัวของนิคมอุตสาหกรรมเมโทรอินดัสเตรียลปาร์ค มีการกว้านซื้อที่ดินเพื่อรองรับอุตสาหกรรมขนาดใหญ่และการปลูกพืชเชิงเดี่ยว เช่น ยูคาลิปตัส การผุดขึ้นของฟาร์มปศุสัตว์ขนาดใหญ่จำนวนมากบนแหล่งต้นน้ำ ฯลฯ ซึ่งทำให้เกิดภาวะน้ำเสียจากโรงงานอุตสาหกรรมไหลลงแม่น้ำปราจีนบุรีและลุกลามไปยังแม่น้ำบางปะกงในจังหวัดฉะเชิงเทราด้วย ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมทั้งระบบตั้งแต่ต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ ส่งผลเสียต่อสุขภาพประชาชน เศรษฐกิจชุมชนล่มสลายและชาวบ้านต้องกลายเป็นแรงงานในโรงงาน...การบุกรุกของนายทุนทำให้พื้นที่เกษตรในภาคตะวันออกหายไป เราจึงต้องคุ้มครองแหล่งอาหารของภาคตะวันออกไว้” (สมนึก จงมีวศิน อ่างถึงใน วลี ภูเต็มเกียรติ, 2555)

“ปัญหาทุกวันนี้คือการที่พื้นที่อุดมสมบูรณ์ถูกนำไปใช้ในภาคเศรษฐกิจเมื่อยังไม่ประกาศใช้ผังเมืองพื้นที่ในภาคตะวันออกซึ่งเป็นพื้นที่ที่สามารถสร้างมูลค่าเศรษฐกิจได้หลากหลายเพราะติดชายฝั่งทะเลและน้ำไม่ท่วมจึงกลายเป็นเหยื่อของทุนและต่างชาติ จนปัจจุบันพบว่าที่ดินในภาคตะวันออกอยู่ในมือของคนต่างชาติมากกว่าร้อยละ 60 โดยคนภาคตะวันออกเองถือครองอยู่เพียงร้อยละ 30 เท่านั้น” (จรรยา สวดี อ่างถึงใน วลี ภูเต็มเกียรติ, 2555)

ปัญหาการรุกล้ำพื้นที่สีเขียวและพื้นที่ทางการเกษตรกรรมของอุตสาหกรรมในพื้นที่จังหวัดปราจีนบุรีที่กล่าวไปข้างต้น รวมถึงผลกระทบต่อวิถีชีวิต สุขภาพ และสิ่งแวดล้อมของจังหวัดปราจีนบุรี จึงได้นำไปสู่การเคลื่อนไหวของภาคประชาชนในจังหวัดปราจีนบุรีต่อประเด็นผังเมืองรวมจังหวัด รวมตัวกันในนาม “เครือข่ายประชาชนในจังหวัดปราจีนบุรี” เพื่อปกป้องสิ่งแวดล้อมและวิถีชีวิตอันดีของชาวปราจีนบุรี ด้วยการแสวงหาพันธมิตรและเชื่อมโยงกลุ่มเข้ากับเครือข่ายประชาชนภาคตะวันออก เครือข่ายประชาชนในจังหวัดปราจีนบุรี ประกอบด้วย กลุ่มเครือข่ายภาคประชาชนกลุ่มต่าง ๆ ในจังหวัดปราจีนบุรี อาทิเช่น เครือข่ายประชาชนจังหวัดปราจีนบุรี, เครือข่ายสภาองค์กรชุมชนตำบลจังหวัดปราจีนบุรี, สมาคมจิตอาสาพัฒนาปราจีน, เครือข่ายประชาชนตำบลโพธิ์งาม,

ชมรมรักษเขาไม้แก้ว, เครือข่ายประชาชนตำบลบางเดชะ, เครือข่ายประชาชนตำบลบ้านพระ, กลุ่มอนุรักษ์แม่น้ำพระปรอง, และเครือข่ายประชาชนตำบลนนทรี เป็นต้น โดยที่อาจารย์วิโรจน์ น้อยสำเนียง หนึ่งในสมาชิกเครือข่ายภาคประชาชนในจังหวัดปราจีนบุรี ได้สะท้อนหนึ่งสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้นว่า (สุนทร คมคาย, 2560; ระตะนະ ศรีวรากล, 2561; เลื่อน บ่อจักรพันธ์, 2561; มติชนออนไลน์, 23 กุมภาพันธ์ 2559; ชุดโครงการพัฒนาการมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายสาธารณะด้านสิทธิที่เชื่อมโยงกับสุขภาวะมูลนิธิสาธารณสุขแห่งชาติ (มสช.), 2554)

“ที่จริงแล้ว พ.ร.บ.การผังเมือง มีมานานแล้วแต่ติดอยู่ที่ทฤษฎีทางกฎหมายยังไม่เป็นผลบังคับทางกฎหมาย ก็เลยกลายเป็นว่าใครจะทำอะไรก็ได้ ที่กฎหมายยังไม่เป็นผลบังคับ จึงจะมีการสร้างโรงงานอุตสาหกรรมในตำบลบางเดชะและตำบลบางพลวงในเนื้อที่ประมาณ 5,000 ไร่ ... เพราะฉะนั้นถ้าประกาศออกมา สิ่งที่จะเกิดขึ้นต้องเป็นไปตามกฎหมายทุกอย่าง เช่น ถ้าจะตั้งโรงงานอุตสาหกรรม ต้องมาทำการประเมินผลกระทบทางสิ่งแวดล้อม หรือมารับฟังความคิดเห็นของประชาชนในพื้นที่นั้น เป็นต้น ... ตัวอย่างเช่น เมื่อประมาณปี 2536 เราจะสร้างบ้านพักครูตรงด้านหลังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราจีนบุรี เขต 1 แต่ผังเมืองตรงนี้เป็นพื้นที่สีเขียว ไม่สามารถก่อสร้างได้ จนในที่สุดต้องยกเลิกโครงการนั้นไป แต่วันนี้เมื่อผังเมืองหมดอายุ บริษัท เมโทร อินดัสเตรียล ปาร์ค จำกัด ก็ไปขออนุญาตก่อสร้างในตำบลบางเดชะและตำบลบางพลวง ซึ่งไม่ใช่พื้นที่สีม่วงที่สมควรสร้างโรงงานอุตสาหกรรม เป็นพื้นที่ที่คร่อม 2 ผังของแม่น้ำปราจีนบุรี นอกจากโรงงานของบริษัทเมโทรฯ ที่จะทำอุตสาหกรรมเกี่ยวกับไม้และกระดาษแล้ว ยังมีอุตสาหกรรมอื่น ๆ ตามมา อย่างเช่นการทำสวนปาล์มขนาดใหญ่ และโรงไฟฟ้าถ่านหิน ฯลฯ” (วิโรจน์ น้อยสำเนียง อ้างถึงใน ชุดโครงการพัฒนาการมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายสาธารณะด้านสิทธิที่เชื่อมโยงกับสุขภาวะมูลนิธิสาธารณสุขแห่งชาติ (มสช.), 2554)

การเคลื่อนไหวของเครือข่ายประชาชนในจังหวัดปราจีนบุรีกับกระบวนการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรม ได้มีการขับเคลื่อนใน 2 ประเด็นที่สำคัญ ได้แก่ ประเด็นด้านผังเมือง ซึ่งมีเป้าหมายเพื่อการจำกัดขอบเขตพื้นที่ของโรงงานอุตสาหกรรมที่เป็นขอบเขตพื้นที่ชัดเจนและเฉพาะ เพื่อไม่สร้างผลกระทบต่อพื้นที่เกษตรและพื้นที่สีเขียวของจังหวัดปราจีนบุรี รวมถึงเมื่อเกิดพื้นที่อุตสาหกรรมเฉพาะก็จะสามารถทำให้อุตสาหกรรมพัฒนาและบริหารจัดการพื้นที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น (สุนทร คมคาย, 2560; ระตะนະ ศรีวรากล, 2561; เลื่อน บ่อจักรพันธ์, 2561; โครงการพัฒนาการมีส่วนร่วม

ในการกำหนดนโยบายสาธารณะด้านสิทธิที่เชื่อมโยงกับสุขภาวะมูลนิธิตาธารณสุขแห่งชาติ (มสช.), 2554; ประชาไท, 2555)

“เขา (โรงงานอุตสาหกรรม) จะพูดตลอดเวลาว่า เขาทำตามกฎหมาย แต่วันนี้กฎหมายผังเมืองยังไม่มีผลบังคับใช้ เขาจึงยังไม่ได้ทำผิดกฎหมาย เพราะฉะนั้นประชาชนก็ต้องสู้ทางกฎหมาย โดยเราจะตามว่ามีเหตุผลอะไรที่ผังเมืองจังหวัดปราจีนบุรีถึงยังไม่มีผลบังคับใช้ เราจะติดตามไปยังกฤษฎีกาว่าทำไมยังไม่บังคับใช้กฎหมายผังเมืองสักที และถ้าพบว่ามีกรณีละเว้น ก็จะเอาเหตุผลเหล่านี้ไปฟ้องศาลปกครอง ตามมาตรา 157 นั่นก็คือละเว้นจากการปฏิบัติหน้าที่ ในเชิงกฎหมายเราก็จะมองอย่างนี้ แต่ถามว่าเรื่องนี้สู้กันยาวไหม ก็ต้องยาวนาน เพราะฉะนั้นภาคประชาชนต้องหาวิธีการต่อไปว่าช่องทางไหนที่เราจะทำได้ เช่น ช่องทางการทำข้อตกลง และเรื่องการทำ EIA เป็นต้น และก็จะมีการรวบรวมรายชื่อบุคคลที่คัดค้าน แจ้งไปยังกรมโรงงานอุตสาหกรรมให้ทราบว่าจะอนุมัติโครงการนี้ไม่ได้นะ เพราะคนในพื้นที่ไม่เห็นด้วย ซึ่งตอนนี้ภาคประชาชนในปราจีนฯ ตื่นตัวพอสมควร และเขาก็ทำมาแล้วประมาณ 3 ปี โดยอาศัยนักวิชาการและเครือข่ายอื่น ๆ เข้ามาช่วย ที่นี้พอพวกเราเปิดตัว เขาก็เริ่มอ่อนใจมากขึ้น ชาวบ้านที่อยู่ในพื้นที่เขาก็มีความรู้สึกว่าเขาไม่ได้สู้โดยลำพังแล้ว” (วิโรจน์ น้อยสำเนียง อ้างถึงใน ชุดโครงการพัฒนาการมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายสาธารณะด้านสิทธิที่เชื่อมโยงกับสุขภาวะมูลนิธิตาธารณสุขแห่งชาติ (มสช.), 2554)

“ปราจีนบุรีขอสนับสนุน: ทุกจังหวัดมีผังเมืองรวมเชื่อมโยงกันทั่วประเทศ เนื่องจาก เชื่อว่าผังเมืองจะเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการอยู่ร่วมกันของมนุษย์กับธรรมชาติ โดยมีองค์ประกอบที่สำคัญ ได้แก่ บรรเทาปัญหาภัยพิบัติ จาก การที่คำนึงถึงศักยภาพของพื้นที่ การลดความขัดแย้งของชุมชน มีทิศทาง การพัฒนาที่ชัดเจน คำนึงถึงวิถีชุมชน ศิลปวัฒนธรรม สังคม สิ่งแวดล้อมโดยรวม และเน้นการมีส่วนร่วมของชุมชนเรา” (สุภาภรณ์ ปิติพร, 2554, หน้า 7-8)

“การพัฒนาที่ผ่านมาเปรียบเหมือนปลาที่ว่ายอยู่ผิวน้ำ คือ พัฒนาแบบที่ไม่ลึมหลิมตา ... การจัดทำผังเมือง ควรมีการศึกษาสถานที่และสภาพความเป็นจริงก่อน เช่น เอาอุตสาหกรรมไปตั้งใกล้กับแหล่งน้ำ ที่ควรกำหนดเป็น

พื้นที่เกษตร ที่ไหนควรเป็นอุตสาหกรรม ยังไม่ชัดเจน” (เลือน บ่อจักรพันธ์, 2561)

“การจัดวางผังเมืองควรที่จะต้องสอดคล้องกันกับยุทธศาสตร์การพัฒนาของประเทศและของจังหวัด เพื่อที่จะทำให้การพัฒนาพื้นที่มีทิศทางที่ชัดเจน และเป็นไปแนวทางเดียวกัน” (คุณเอ (นามสมมุติ), 2560)

การเคลื่อนไหวของภาคประชาชนในพื้นที่จังหวัดปราจีนบุรีเกี่ยวกับประเด็นด้านผังเมือง ยังครอบคลุมไปถึงประเด็นเกี่ยวกับการคัดค้านโรงไฟฟ้า โดยเฉพาะโรงไฟฟ้าที่ใช้ขยะเป็นเชื้อเพลิง สาเหตุของการคัดค้าน เนื่องจาก ส่วนหนึ่งโรงไฟฟ้าจะถูกนำไปตั้งยังในพื้นที่นอกเขตพื้นที่สีม่วงหรือพื้นที่อุตสาหกรรม โดยจะถูกนำไปตั้งยังพื้นที่ชุมชนและพื้นที่เกษตรกรรมต่าง ๆ เช่น กรณีการสร้างโรงไฟฟ้าชีวมวลในพื้นที่ตำบลเขาไม้แก้ว ซึ่งตั้งอยู่นอกพื้นที่สีม่วงของจังหวัดปราจีนบุรี โดยเป้าหมายของโรงไฟฟ้าที่เกิดขึ้นส่วนหนึ่งเพื่อส่งเสริมการขยายตัวของภาคอุตสาหกรรมในพื้นที่จังหวัด จึงทำให้นำไปสู่การคัดค้านโรงไฟฟ้าผ่านประเด็นเกี่ยวกับผังเมืองรวมจังหวัดปราจีนบุรี (สุนทร คมคาย , 2560; ประชาไท, 2553)

“การค้านโรงไฟฟ้า เพราะ โรงไฟฟ้าเข้ามาตั้งแถวบ้านเราที่เขาไม้แก้ว เขาเอามาตั้งเพื่อให้อุตสาหกรรมได้ใช้เป็นหลัก คนพื้นที่ไม่ได้ประโยชน์อย่างเต็มที่ การค้านโรงไฟฟ้าถือเป็นประเด็นร้อนก็ไม่มีอยากทำ เราเลยเน้นทำประเด็นเย็น เน้นส่งเสริมสิ่งแวดล้อมและอนุรักษ์ธรรมชาติหรือเกษตรอินทรีย์เป็นหลัก...เคยมีการจัดทำธรรมนูญสุขภาพเขาไม้แก้วขึ้นในปี 57 ทำร่วมกับสช. เพื่อให้พื้นที่หลุดออกจากโรงไฟฟ้า โดยเป็นข้อตกลงของคนเขาไม้แก้ว 54 ข้อ เน้นเป้าหมายพัฒนา เขาไม้แก้วน่าอยู่ เชื่อมโยงกับอบต. รสต. โรงเรียนและโรงพยาบาลในพื้นที่” (สุนทร คมคาย, 2560)

และประเด็นที่สอง คือ ประเด็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการน้ำของจังหวัดปราจีนบุรี เนื่องจาก จังหวัดปราจีนบุรีถือเป็นจังหวัดที่มีทรัพยากรน้ำเป็นทรัพยากรสำคัญของจังหวัด ปัญหาที่เกิดขึ้นกับแหล่งน้ำธรรมชาติของจังหวัดย่อมส่งผลกระทบต่อประชาชนที่อาศัยและประกอบอาชีพเกษตรกรรมในจังหวัด จึงทำให้เครือข่ายภาคประชาชนในจังหวัดปราจีนบุรีมีการส่งเสริมให้มีการจัดทำแผนบริหารจัดการน้ำในระยะยาว เพื่อควบคุมและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น ซึ่งปัญหาการปล่อยน้ำเสียและการตั้งพื้นที่ของโรงงานใกล้กับแหล่งน้ำธรรมชาติก็เป็นส่วนหนึ่งของที่มาของปัญหา

“ปัญหาเรื่องน้ำที่คนปราจีนฯ กังวลก็คือทั้งน้ำท่วมและถูกแย่งน้ำ รวมถึงปัญหาเรื่องอากาศ เพราะโรงงานอุตสาหกรรมที่เกี่ยวกับไม้ก็ต้องมีสี มีฝุ่น หรืออะไรต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้น ถ้ามาระบบบำบัดของคุณเป็นยังไง อุตสาหกรรมที่จะเกิดขึ้นมีอะไรบ้างตอนนี้เท่าที่เราตามดูเรื่องยังไม่ผ่านกรมโรงงาน เราเลยยังไม่รู้ว่าจะมีกี่โรงงาน แต่เขาก็ประกาศเบื้องต้นว่าจะทำผลิตภัณฑ์จากไม้” (วิโรจน์ น้อยสำเนียง อ่างถึงใน ชุดโครงการพัฒนาการมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายสาธารณะด้านสิทธิที่เชื่อมโยงกับสุขภาวะ มลนิธิสารณสุขแห่งชาติ (มสช.), 2554)

“ปัญหาเรื่องน้ำของปราจีน มีทั้งน้ำท่วม น้ำแล้ง น้ำเสีย น้ำเค็ม หรือพูดได้ว่ามีหมดทุกปัญหาน้ำในปราจีน ... ปัญหาที่สำคัญตอนนี้ คือ ปัญหาการแย่งชิงทรัพยากร เช่น ปัญหาน้ำเค็มดันมายังพื้นที่แหล่งน้ำจืดมากขึ้น ในบางช่วงเกิดจากอุตสาหกรรมสูบน้ำไปใช้ในโรงงาน พื้นที่เกิดปัญหาหนักคือบ้านสร้างศรีมหาโพธิที่สร้างผลกระทบต่อประมงและเกษตรกร ... บ่อพักน้ำของโรงงานบางโรงงานมีบางโรงงานก็ไม่มี บางโรงงานมีก็ไม่ได้มาตรฐาน บางที่น้ำมันซึมไปผสมยังแม่น้ำบางปะกง และไหลไปยังบางแสน เห็นสีน้ำหาดบางแสนไหม ผมยังไม่กล้าเล่นเลย ... เครือข่ายรักษ์ลุ่มน้ำพะง มีสมาชิกใน 9 ตำบล ทำเกี่ยวกับ ประเด็น การประกอบอาชีพเกี่ยวกับแหล่งน้ำ ส่งเสริมเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม เกษตรอินทรีย์ การพังทลายของหน้าดินบริเวณแหล่งน้ำ การทำข้อมูลระดับพื้นที่” (เลื่อน ป่อจักรพันธ์, 2561)

เป้าหมายที่สำคัญของเครือข่ายภาคประชาชนในจังหวัดปราจีนบุรี นอกเหนือจากการขับเคลื่อนใน 2 ประเด็นดังกล่าวข้างต้นแล้ว ยังมีเรื่องของความพยายามในการกระตุ้นให้ประชาชนในจังหวัดปราจีนบุรีเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นด้วยตนเอง หรือ “ชาวปราจีนจัดการตนเอง” ผ่านการสร้างกระบวนการและกลไกการมีส่วนร่วมเชิงสถาบันของภาคประชาชนในการเข้าไปมีส่วนร่วมในการรับรู้ถึงปัญหาในพื้นที่และร่วมกันหาทางแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นร่วมกัน

“โจทย์การพัฒนาอุตสาหกรรมที่สำคัญ คือ เอาขยะโรงงานไปไว้ไหน น้ำเสียจากโรงงานจะจัดการอย่างไร และมลพิษทางอากาศจะควบคุมหรือลดได้อย่างไร” (เลื่อน ป่อจักรพันธ์, 2561)

“คนปราจีนเองก็มีส่วนกับสิ่งที่เกิดขึ้นคนปราจีนเป็นทั้งคนที่ขยายที่ดิน และเป็นนายหน้าให้กับพวกนายทุนโรงงาน ซึ่งมีนายทุนมาเริ่มซื้อตั้งแต่ปี 30 จนตอนนี้ที่ดินส่วนใหญ่ไม่ใช่คนปราจีนเป็นเจ้าของ ... ดังนั้น การจัดการและแก้ไขปัญหาคือต้องให้คนปราจีนเข้าใจถึงปัญหาและแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นด้วย” (ระตะนะ ศรีวรากุล, 2561)

นอกจากนี้ การเคลื่อนไหวของภาคประชาชนในจังหวัดปราจีนบุรีต่อประเด็นผังเมืองรวมจังหวัด ยังได้มีการรวมตัวกันเป็นระดับเครือข่ายกับกลุ่มจังหวัดอื่น ๆ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของ “เครือข่ายเพื่อนตะวันออก” เพื่อสร้างและขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การพัฒนาจากภาคประชาชน โดยมีประเด็นที่สำคัญ คือ “วาระเปลี่ยนตะวันออก” ที่จะกำหนดทิศทางการพัฒนาของภาคตะวันออกและจังหวัดปราจีนบุรี โดยมีประเด็นครอบคลุม 3 วาระหลักได้แก่ การจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม การปกป้องพื้นที่ความมั่นคงทางอาหารที่พวกเขาถือเป็นหัวใจสำคัญที่จะคานกับการพัฒนาอุตสาหกรรม และการกระจายอำนาจในการจัดการตนเอง ซึ่งมีประเด็นเรื่องผังเมืองเป็นประเด็นหนึ่งที่สำคัญที่ต้องการแก้ไขปรับปรุง

“ที่ผ่านมา เราถูกทำให้นั่งรอแต่รัฐ วันนี้ ถึงเวลาที่เราต้องจัดการใหม่โดยเพิ่มความเข้มแข็งให้ประชาชน ขอชักครั้ง ให้คนตะวันออกได้มีโอกาสจัดการชีวิตตัวเอง” (จำรูญ สวยดี อ้างถึงใน ปิยะภรณ์ วงศ์เรือง, 2557)

“เราเองก็อยู่ในเครือข่ายเพื่อนตะวันออก เน้นเรื่องของ EIA ของโรงงาน ซึ่งเป็นประเด็นปัญหาที่สำคัญที่จำเป็นต้องผลักดัน” (ระตะนะ ศรีวรากุล, 2561)

สำหรับข้อเสนอของเครือข่ายเพื่อนตะวันออก ประกอบด้วย 6 ประเด็นที่สำคัญ ดังจะสามารถพิจารณาได้จากตารางที่ 4.6

ตารางที่ 4.6 ข้อเสนอแนะของเครือข่ายเพื่อนตะวันออก

ประเด็น	ข้อเสนอ
<p>ที่ติน ป่าไม้ และชายฝั่ง</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ควรมีการกำหนดสิทธิของชุมชนและการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการทรัพยากรที่ดิน ป่าไม้และชายฝั่ง ลงในรัฐธรรมนูญและกฎหมายฉบับต่าง ๆ - ควรมีการกำหนดมาตรการตรวจสอบและควบคุมเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ทำการจัดการทรัพยากรที่ดิน ป่าไม้และชายฝั่ง โดยให้อำนาจประชาชนร่วมในการตรวจสอบและควบคุม ผ่านการตั้งสภาประชาชนหรือสภาชุมชน - ควรมีการปรับปรุงกฎหมายหรือกฎระเบียบข้อบังคับเกี่ยวกับที่ดินให้เป็นระบบและมาตรฐานเดียวกันทั้งหมด รวบรวมจำกัดสิทธิในการถือครองที่ดินไม่เกิน 50 ไร่ หรือกรณีที่ดินที่ถือครองเกินควรมีมาตรการจัดการ - ควรมีการเยียวยาผลกระทบต่อทรัพยากรที่ดิน ป่าไม้และชายฝั่ง ที่เกิดขึ้น เช่น กองทุน การตั้งสภาชุมชนที่เข้มแข็งและสร้างความร่วมมือในระดับพื้นที่ เป็นต้น
<p>การบริหารจัดการน้ำ และลุ่มน้ำ</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ควรมีการส่งเสริมการปลูกป่าต้นน้ำ และการฟื้นฟูและอนุรักษ์แหล่งน้ำเดิมที่เคยมีอยู่ตามธรรมชาติ โดยให้ภาคประชาชนเข้ามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการน้ำและกำหนดนโยบาย จัดทำออกแบบปรับปรุงแก้ไข หรือพัฒนาฝั่งเมือง - ควรมีการออกกฎหมายที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการบริหารจัดการน้ำและลุ่มน้ำและกำหนดให้เป็นวาระแห่งชาติ - ควรมีองค์กรหรือหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่บริหารจัดการเรื่องน้ำโดยตรง ไม่ควรเปลี่ยนแปลงไปตามนโยบายภาคการเมือง และในแต่ละจังหวัดควรดำเนินการจัดการแก้ไขปัญหาของแต่ละจังหวัดเองให้เรียบร้อยก่อน - ควรมีองค์กรของรัฐและภาคประชาชนในการกำหนดมาตรฐานควบคุมระดับที่ใช้ลงโทษแก่โรงงานอุตสาหกรรมที่ปล่อยน้ำเสียเจือปน ในการบริหารจัดการต้องมีคณะกรรมการประกอบด้วยประชาชนในพื้นที่

ที่มา: ปิยะภรณ์ วงศ์เรือง, 2557.

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

ประเด็น	ข้อเสนอ
<p>ปกป้องพื้นที่ความมั่นคงทางอาหาร</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ควรมีโครงสร้างการบริหารจัดการกิจการภาคเกษตร ให้มีแหล่งทุนที่รัฐบาสรองสำหรับเกษตรกรรายย่อย และมีกองทุนเสริมเกษตรยั่งยืน - ควรมีกฎหมายห้ามอุตสาหกรรมครอบครองพื้นที่เพื่อเกษตร โดยคุ้มครองพื้นที่เพื่อเกษตรและมีการบังคับใช้อย่างจริงจัง - ควรมีกฎหมายและมาตรการควบคุมการใช้สารเคมีในพื้นที่การเกษตรและการนำเข้า
<p>การกระจายอำนาจ และท้องถิ่นจัดการตนเอง</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ควรมีสภาพเลเมือง กำหนดแผนงานร่วมกัน หรือจัดตั้งสมาคมในชุมชน - ควรมีการปรับปรุงระบบเลือกตั้งเป็นการสรรหาผสมผสานกับการเลือกตั้ง - ควรมีกฎหมายควบคุมการคอร์รัปชัน - ควรมีการปฏิรูประบบภาษีที่เป็นธรรม 60 เปอร์เซ็นต์ต้องแบ่งให้ การสร้างไม่เดจจิงหวัดจัดการตนเอง - ควรมีการยุบราชการส่วนภูมิภาค
<p>ผลกระทบจากการพัฒนา</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ควรมีการควบคุมการขยายตัวของภาคอุตสาหกรรม มีการจัดการแก้ไขอย่างจริงจังเพื่อไม่ให้ก่อปัญหาแก่ชุมชนอีก - ควรมีการพัฒนาอุตสาหกรรมสีเขียว อาทิ เช่น การแปรรูปสินค้าเกษตร เป็นอุตสาหกรรมหลักที่สำคัญของประเทศ - ควรมีการแก้ไขกฎระเบียบเพื่อป้องกันและตรวจสอบการดำเนินการของภาคอุตสาหกรรมอย่างเข้มข้นการจัดการจัดทำ EIA แบบคู่ขนาน บทลงโทษที่รุนแรงขึ้น รวมทั้งการตั้งกองทุนในการจัดการและเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบ - ควรมีการกระจายอำนาจและการมีส่วนร่วมในการกำหนดแผนการพัฒนาภูมิภาค โดยเสนอการจัดตั้งสภาพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมระดับภูมิภาคและระดับจังหวัดในภาคต้นออกที่มีตัวแทนภาคประชาชนเข้าไปร่วมกำหนดแผนพัฒนา

ที่มา: ปิยะภรณ์ วงศ์เรือง, 2557.

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

ประเด็น	ข้อเสนอ
ปฏิรูปกระบวนการยุติธรรม	<p>- ควรมีการสร้างองค์ความรู้เรื่องกฎหมายในหมู่ประชาชน ให้ส่งเสริมวิถีการคิดและพัฒนากระบวนการยุติธรรมที่มาจากประชาชนและรัฐ</p> <p>- ควรมีการยึดถือหรือให้ความสำคัญกับกฎหมายสูงสุดอย่าง รัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายหลักและกฎหมายย่อยมีมาตรฐานเดียวกัน</p> <p>- ควรมีองค์การตรวจสอบกระบวนการยุติธรรม และเพิ่มการกระจายอำนาจกฎหมายไปสู่ประชาชน ผ่านการมีส่วนร่วมในการออกกฎหมาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งที่เกี่ยวข้องกับชุมชน ไปจนถึงการร่วมปรับปรุง ตรวจสอบหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม</p>

ที่มา: ปิยะภรณ์ วงศ์เรือง, 2557.

นอกจากนี้ ในช่วงที่รัฐบาลได้ออกคำสั่ง คสช.ที่ 3-4/2559 เมื่อปี พ.ศ. 2559 ซึ่งมีสาระสำคัญ การยกเว้นการบังคับใช้ข้อกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดินตามกฎหมายผังเมืองและข้อกำหนดตามกฎหมายควบคุมอาคารที่เป็นอุปสรรคต่อการจัดตั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ ทำให้เครือข่ายภาคประชาชนในจังหวัดปราจีนบุรี และจังหวัดระยอง ได้มีรวมตัวกันคัดค้านและยื่นหนังสือคัดค้านคำสั่ง คสช.ที่ 3-4/2559 ผ่านผู้ว่าราชการจังหวัดปราจีนบุรี โดยสาระสำคัญของหนังสือคัดค้านคำสั่ง คสช.ที่ 3-4/2559 คือ การเกิดก้างวลต่อผลของการประกาศคำสั่งทั้งสองฉบับดังกล่าวเป็นผลให้เป็นการยกเลิกหลักประกันในการคุ้มครองสิทธิด้านสิ่งแวดล้อมของชุมชนตามกฎหมายหลายประการ เครือข่ายประชาชนจังหวัดปราจีนบุรี และเครือข่ายภาคประชาชนตามรายชื่อด้านท้ายแถลงการณ์ฉบับนี้จึงขอเสนอความเห็นและข้อเรียกร้องต่อรัฐบาลดังนี้ (มติชนออนไลน์, 2559ก)

- การใช้มาตรา 44 ตามรัฐธรรมนูญฉบับชั่วคราว พ.ศ.2557 มีเจตนารมณ์เพื่อประโยชน์ในการปฏิรูปในด้านต่าง ๆ การส่งเสริมความสามัคคีและความสมานฉันท์ของประชาชนในชาติ หรือเพื่อป้องกัน ระวัง หรือปราบปรามการกระทำอันเป็นการบ่อนทำลายความสงบเรียบร้อยหรือความมั่นคงของชาติ ราชบัลลังก์ เศรษฐกิจของประเทศ หรือราชการแผ่นดิน แต่การที่คณะกรรมการความสงบแห่งชาติ มีคำสั่งที่ 3/2559 และ 4/2559 โดยใช้อำนาจตามมาตรา 44 นั้น เครือข่ายฯ เห็นว่า คำสั่ง คสช.ที่ 3/2559 เป็นการเปิดทางให้มีการบริหารจัดการในพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษโดยยกเว้นการบังคับใช้กฎหมายผังเมือง และกฎหมายควบคุมอาคาร เพื่อให้เกิดการจัดการพื้นที่โดยละเอียดกระบวนการถ่วงรอกการพัฒนาที่ถูกต้องและเหมาะสมกับชุมชน อันเป็นการทำลายหลักประกันในการคุ้มครองสิทธิชุมชนด้านสิ่งแวดล้อม

- การพัฒนาเขตเศรษฐกิจควรเป็นไปด้วยความรอบคอบคำนึงถึงศักยภาพหรือความสามารถพิเศษของคนในพื้นที่นั้น แต่กระบวนการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษของรัฐบาลนี้ก็กลับกลายเป็นการเปิดโอกาสให้กับนายทุนได้รับสิทธิพิเศษด้านต่าง ๆ มากมาย อีกทั้งยังมีคำสั่งพิเศษ คสช. เปิดทางให้กลุ่มทุนมีการประกอบกิจการโดยไม่ต้องคำนึงถึงผังเมือง ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อการทำลายทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และสุขภาพของคนไทย การดำเนินการแบบนี้จะไม่นำไปสู่การปฏิรูปดังที่รัฐบาลกล่าวอ้าง

- ที่ผ่านมามาประเทศไทยได้มีการวางทิศทางการพัฒนาตามแนวนโยบายแห่งรัฐโดยกำหนดหลักการพัฒนาต้องเป็นการพัฒนาเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน รวมทั้งการจัดทำผังเมืองเพื่อประโยชน์ในการดูแลและรักษาทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน และกฎหมายผังเมืองก็ได้ทำหน้าที่ให้เกิดการพัฒนาในพื้นที่ที่เหมาะสม แบ่งเขตการพัฒนาต่าง ๆ ตามลักษณะภูมิประเทศในแต่ละจังหวัด คำนึงถึงการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ เพื่อให้เกิดความสมดุลมากที่สุดและเป็นมาตรการที่สำคัญสำหรับประเทศในปัจจุบัน โดยสอดคล้องกับการพัฒนาของโลก

- แต่ขณะนี้ประเทศไทยกำลังเดินไปสู่ความล่าช้าหลังด้วยการยกเว้นการบังคับใช้กฎหมายผังเมืองทั่วประเทศในกิจการโรงงานบางประเภท เช่น โรงไฟฟ้า โรงงานที่เกี่ยวข้องกับการกำจัดขยะฯ ด้วยคำสั่ง คสช. ฉบับที่ 4/2559 เครือข่ายฯ จึงมีความเห็นว่าการดำเนินการดังกล่าวของ คสช. จะก่อให้เกิดความวุ่นวาย ตามมาในบ้านเมือง การใช้อำนาจอิทธิพลจะเพิ่มขึ้นหลายเท่าตัว ความขัดแย้งระหว่างชุมชนกับผู้ประกอบการธุรกิจที่จะเข้ามาลงทุนในพื้นที่ที่จะเกิดขึ้นทั่วประเทศ

สถานการณ์ผลกระทบต่อภาคประชาชนจากการเกิดขึ้นของนิคมอุตสาหกรรมและโรงงานอุตสาหกรรมในพื้นที่จังหวัดปราจีนบุรีข้างต้น ได้สอดคล้องกับข้อค้นพบของการศึกษาของ กิตติโชค บุรี (2558) ในเรื่องของ “ความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับผลกระทบจากนิคมอุตสาหกรรม 304 ที่มีต่อชุมชนโดยรอบในเขตพื้นที่ตำบลท่าตูม อำเภอศรีมหาโพธิ จังหวัดปราจีนบุรี” พบว่า ข้อค้นพบจากการศึกษาพบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับผลกระทบที่เกิดขึ้นในทางบวก 4 ด้าน คือ ด้านอาชีพ ด้านรายได้ ด้านโอกาสในการศึกษา และด้านสาธารณสุขโรค ส่วนความคิดเห็นเกี่ยวกับผลกระทบที่เกิดขึ้นในเชิงลบมีทั้งสิ้น 5 ด้าน คือ ด้านการถือครองที่ดิน ด้านการย้ายถิ่น ด้านที่อยู่อาศัย ด้านปัญหาในชุมชน และด้านสิ่งแวดล้อม

1.2) ปัญหาความไม่แน่นอนในชีวิตของแรงงานอุตสาหกรรมในจังหวัดปราจีนบุรี

สถานการณ์การพัฒนาอุตสาหกรรมที่เกิดขึ้นทั่วโลกในปัจจุบัน มีแนวโน้มของสถานการณ์ที่ทำให้แรงงานภาคอุตสาหกรรมมีความไม่แน่นอนในชีวิตมากยิ่งขึ้น ไม่ว่าจะเป็นสัญญาจ้างที่ไม่มีความแน่นอน สวัสดิการจากการทำงานที่จำกัด หรือคุณภาพชีวิตและความปลอดภัยจากการทำงาน ซึ่งเกิดขึ้นจากระบบเศรษฐกิจในยุคปัจจุบันที่เอื้อให้ตลาดแรงงานมีการแข่งขันที่สูง (flexible labour market) รวมถึงการลดกฎระเบียบ (deregulation) เพื่อให้ภาคเอกชนสามารถพัฒนาเศรษฐกิจได้อย่างเต็มประสิทธิภาพตามแนวความคิดแบบเสรีนิยมใหม่หรือในสังคมยุคหลังอุตสาหกรรม (post-industrial society) จึงทำให้ผู้แบกรับความเสี่ยงและความไม่แน่นอนของระบบเศรษฐกิจกลายเป็น “แรงงานในภาคอุตสาหกรรม” ในฐานะ “ชนชั้นเสี่ยง” (dangerous class) ในระบบเศรษฐกิจใหม่ในปัจจุบัน (ษัษฐรัมย์ ธรรมบุษดี, 2556; Standing, 2011; 2014; Olsen & Kenny, 2015; Touraine, 1971)

ส่วนสถานการณ์ของแรงงานในพื้นที่จังหวัดปราจีนบุรี ก็มีแนวโน้มของปัญหาความไม่แน่นอนของแรงงานที่เกิดขึ้นเช่นเดียวกับระดับโลก โดยเฉพาะความเสี่ยงจากความไม่แน่นอนของการย้ายฐานการผลิตของภาคอุตสาหกรรมในพื้นที่ที่สามารถเกิดขึ้นได้ตลอดเวลา รวมถึงลักษณะของโรงงานอุตสาหกรรมที่เข้ามาลงทุนในพื้นที่จังหวัดปราจีนบุรีส่วนใหญ่เป็นโรงงานอุตสาหกรรมแบบที่เคลื่อนย้ายฐานการลงทุนตามต้นทุนปัจจัยการผลิตที่ต่ำ โดยถ้าหากต้นทุนการผลิตสูงขึ้นในจังหวัดปราจีนบุรีหรือไม่มียโยบายของภาครัฐในการสนับสนุนการลงทุน ก็จะทำให้โรงงานอุตสาหกรรม

ภายในจังหวัดเคลื่อนย้ายออกนอกพื้นที่ได้ โดยที่กลไกทางด้านกฎหมายหรือบทลงโทษแก่บริษัทที่มีการย้ายฐานการลงทุนไม่สามารถควบคุมได้ อย่างเช่น ที่เกิดขึ้นกับหลายโรงงานอุตสาหกรรมในจังหวัดอยุธยาและระยองที่มีการย้ายฐานการผลิตไปยังประเทศเวียดนาม และได้ส่งผลกระทบต่อแรงงานที่อยู่ในพื้นที่จำนวนมาก โดยที่กลไกทางการเมืองหรือกลไกทางด้านกฎหมายของประเทศไทยไม่สามารถควบคุมหรือแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้

การศึกษาของสุวัชร หวันทา (2551) ที่ได้ทำการศึกษาถึงระดับคุณภาพชีวิตของแรงงานอุตสาหกรรมในเขตอุตสาหกรรมกบินทร์บุรี ก็ได้พบเห็นถึงผลกระทบของความไม่แน่นอนของแรงงานในการผลิตภาคอุตสาหกรรม ไม่ว่าจะเป็นความไม่แน่นอนด้านสวัสดิการ ความไม่แน่นอนด้านสภาพทางเศรษฐกิจ ความไม่แน่นอนด้านความสัมพันธ์ระหว่างผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงาน หรือความไม่แน่นอนด้านโอกาสความก้าวหน้าทางด้านเศรษฐกิจ ซึ่งปัญหาคุณภาพชีวิตของแรงงานอุตสาหกรรมในพื้นที่จังหวัดปราจีนบุรียังสอดคล้องกับคำกล่าวของหมอระ หรือคุณระตะนะ ศรีวรากล พยาบาลวิชาชีพชำนาญการและประธานกลุ่มเกษตรกรอินทรีย์ตำบลนนทรี ที่ว่า

“แรงงานที่เข้ามาทำโรงงานในจังหวัดปราจีนบุรี เข้ามามีอาชีพเป็นหลักแหล่ง แต่ไม่มีความมั่นคง เพราะ เงินที่ใช้ก็หมดไปกับการใช้จ่ายกับที่อยู่อาศัยที่ต้องเช่า รถที่ต้องเช่า หากมีลูกก็ต้องมีค่าใช้จ่ายที่เพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะแรงงานส่วนใหญ่ในพื้นที่จะหมดไปกับการรักษาพยาบาล หากหมดครั้งหนึ่งก็หมดไปหลายบาท ยิ่งบางคนใช้เงินในอนาคตก็จะกลายเป็นปัญหาระยะยาว” (ระตะนะ ศรีวรากล, 2561)

ประเด็นปัญหาความไม่แน่นอนในชีวิตของแรงงานอุตสาหกรรมในจังหวัดปราจีนบุรีสามารถแบ่งออกเป็น 2 ประเด็นที่สำคัญ ดังนี้

1.2.1) ปัญหาการจ้างงานแรงงาน ปัญหาเกี่ยวกับการจ้างงานของแรงงานในอุตสาหกรรมนั้น เกิดจากปัญหาของสัญญาการจ้างงานที่เกิดขึ้นโดยผู้ประกอบการเป็นผู้กำหนดแต่เพียงฝ่ายเดียว ทำให้สัญญาการจ้างงานของแรงงานในบางโรงงานอุตสาหกรรมถูกเอาัดเอาเปรียบซึ่งปัญหาการจ้างงานแรงงานในจังหวัดปราจีนบุรี สามารถพิจารณาได้จากจำนวนของข้อพิพาทและข้อขัดแย้งของแรงงานในจังหวัดปราจีนบุรี ระหว่างปี พ.ศ. 2557-2558 ตามตารางที่ 4.7

ตารางที่ 4.7 ข้อพิพาทและข้อขัดแย้งของแรงงานในจังหวัดปราจีนบุรี ระหว่างปี พ.ศ. 2557-2558

ประเด็น	ปี พ.ศ. 2558			ปี พ.ศ. 2559		
	แห่ง	ครั้ง	คน	แห่ง	ครั้ง	คน
1. การเกิดข้อพิพาทแรงงาน	2	2	391	5	5	-
2. การยุติข้อพิพาทแรงงาน	-	-	-	-	-	-
- ยุติภายใน 5 วัน	1	1	-	1	1	-
- ยุติเกิน 5 วัน	1	1	281	3	3	-
- ชี้ขาดโดยบังคับ	-	-	-	1	1	-
- อื่น ๆ	-	-	-	-	-	-
3. ข้อพิพาทแรงงานยังไม่ยุติ	2	2	393	-	-	-
4. การเกิดข้อขัดแย้ง	-	-	-	8	8	5,282
5. การยุติข้อขัดแย้ง	-	-	-	-	-	-
- ตกลงกันได้	-	-	-	7	7	5,257
- ถอนเรื่อง	-	-	-	-	-	-
- ฟ้องศาลแรงงาน	-	-	-	-	-	-
6. การผลงงาน	-	-	-	1	1	25
7. ข้อขัดแย้งยังไม่ยุติ	-	-	-	-	-	-

ที่มา: สำนักงานสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานจังหวัดปราจีนบุรี, 2559 อ้างถึงใน รายงานสถานการณ์แรงงานจังหวัดปราจีนบุรี, 2560.

ส่วนความคาดหวังของแรงงานในพื้นที่ ในงานศึกษาของ สอนนาลี นันทะวงค์ (2556) ได้ศึกษาความคาดหวังในกรณีของแรงงานสัญชาติลาวที่เข้ามา มีความคาดหวังในการหารายได้เพื่อนำไปสนับสนุนช่วยเหลือครอบครัวของตนเองที่ประเทศบ้านเกิด และหวังที่จะนำประสบการณ์รวมถึงทักษะที่ตนเองได้รับนำไปใช้ประโยชน์ในการทำงานที่ประเทศบ้านเกิดของตนเองในอนาคต

“แรงงานที่เข้ามาในจังหวัดปราจีนส่วนใหญ่มาทำงานเพื่อหวังจะมีอนาคตที่ดี แต่ด้วยสภาพการจ้างงานที่ไม่มั่นคง บางคนไม่ได้รับสวัสดิการที่ดี ป่วยที่ก็อาจโดนบริษัทยกเลิกสัญญาได้ พอออกจากโรงงานจะกลับมาทำนาทำสวนที่บ้านก็ทำไม่เป็นแล้ว เพราะไปอยู่โรงงานตั้งแต่วัยรุ่น” (ระตะนะ ศรีวรากุล, 2561)

1.2.2) ความไม่ปลอดภัยจากการทำงาน สถานการณ์ปัญหาของแรงงานด้านความไม่ปลอดภัยจากการทำงาน ไม่ว่าจะเป็นความเสี่ยงอันตรายจากที่ทำงานหรือการได้รับสารมลพิษภายในที่ทำงานนั้น ถือเป็นประเด็นที่แรงงานอุตสาหกรรมในจังหวัดปราจีนบุรีอยู่ในสภาวะความเสี่ยงจำนวนมาก โดยข้อมูลสถานการณ์ทางด้านการป่วยของประชาชน และสถานการณ์ทางด้านการตายของประชาชนในจังหวัดปราจีนบุรี ที่ได้กล่าวถึงไว้ในบทที่ 3 ได้แสดงให้เห็นถึงโรคและสาเหตุของโรคเจ็บป่วยของประชาชนที่สืบเนื่องจากโรงงานอุตสาหกรรม นอกจากนี้ การตรวจความปลอดภัยในการทำงานจังหวัดปราจีนบุรี จำแนกตามขนาดสถานประกอบการ ปี พ.ศ. 2559 ของสำนักงานสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานจังหวัดปราจีนบุรียังได้พบถึงข้อมูลของสถานประกอบการที่ไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานความปลอดภัย ดังพิจารณาได้จากตารางที่ 4.8

ตารางที่ 4.8 การตรวจความปลอดภัยในการทำงานจังหวัดปราจีนบุรี จำแนกตามขนาดสถานประกอบการ ปี พ.ศ. 2559

ขนาดสถานประกอบการ	ปฏิบัติถูกต้อง	ปฏิบัติไม่ถูกต้อง
1-4 คน	15	1
5-9 คน	35	2
10-19 คน	33	1
20-49 คน	34	10
50-99 คน	26	1
100-199 คน	25	-
200-499 คน	13	-
500-999 คน	3	-
1,000 คน	2	-
รวม	206	15

ที่มา: สำนักงานสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานจังหวัดปราจีนบุรี, 2559 อ้างถึงใน รายงานสถานการณ์แรงงานจังหวัดปราจีนบุรี, 2560.

“ที่โรงพยาบาลจะเห็นแรงงานจากโรงงานเข้ามาอยู่ทุกวัน ต่างจากชาวบ้านที่เป็นเกษตรกรหรือคนที่ไม่ได้ทำงานในโรงงาน บางคนทำงานในโรงงานที่มีการสัมผัสหรือยุ่งเกี่ยวกับสารเคมีตลอดเวลา ก็เป็นโรคเกี่ยวกับทางเดินหายใจหรือไม่ก็โรคผิวหนัง บางคนเข้ามาหาที่อาการหนักแล้ว แต่

แรงงานพวกเขาไม่มีทางเลือก เขามาเอาจากเรา สุดท้ายเขาก็ต้องกลับไปทำงานที่เดิมเหมือนเดิม” (ระตะนะ ศรีวรากล, 2561)

การเคลื่อนไหวของภาคประชาชนต่อประเด็นเรื่องแรงงานในพื้นที่จังหวัดปราจีนบุรี ได้มีความพยายามในการส่งเสริมเกี่ยวกับสร้างทางเลือกในการประกอบอาชีพ เช่น การทำการเกษตรทางเลือก การทำเกษตรอินทรีย์ เป็นต้น รวมถึงการส่งเสริมให้โรงงานอุตสาหกรรมมีการบริหารจัดการตามมาตรฐานอุตสาหกรรมสีเขียวที่กำหนดไว้ เพื่อลดปัญหาทางด้านสุขภาพและความไม่ปลอดภัยจากการทำงานของแรงงาน โดยประเด็นดังกล่าวเป็นส่วนหนึ่งของข้อเสนอของเครือข่ายเพื่อนตะวันออกด้วย

2) เมืองเกษตรอินทรีย์จังหวัดปราจีนบุรี

เมืองเกษตรอินทรีย์เป็นเป้าหมายของแนวทางการพัฒนาหนึ่งที่สำคัญที่ภาคประชาชนในพื้นที่จังหวัดปราจีนบุรีพยายามส่งเสริมและผลักดันให้เป็นหนึ่งในแนวทางการพัฒนาของจังหวัดปราจีนบุรี เนื่องจาก การพัฒนาในแนวทางปัจจุบันของภาครัฐและภาคเอกชนมุ่งสร้างแนวทางการพัฒนาไปสู่ความเป็นสังคมเมือง (urbanization) และความสังคมอุตสาหกรรม (industrialization) ซึ่งแนวทางการพัฒนาดังกล่าวมาพร้อมกับปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน ดังนั้น จึงทำให้ภาคประชาชนเกิดการรวมตัวกันเสนอแนวทางการพัฒนาที่เกิดจากรากฐานของสังคมและวิถีชีวิตของคนปราจีนบุรีเองอย่าง “เมืองเกษตรอินทรีย์”

“แผนพัฒนาฯ ฉบับที่หนึ่ง เป็นจุดเปลี่ยนที่สำคัญของสังคมไทย รัฐบาลเอา Know-how มาจากต่างประเทศมาใช้กับไทย และมองการพัฒนาด้านวัตถุ ด้านเดียว ส่วนปัจจัยที่ทำให้สังคมปราจีนเปลี่ยนแปลง คือ แผนการพัฒนาของรัฐ (แผนพัฒนาฯ) โลกาวัดัน โลกร้อน และที่สำคัญ คือ อุตสาหกรรม” (ระตะนะ ศรีวรากล, 2561)

“ควรมีการพัฒนาด้วย Know-how ของคนในพื้นที่เป็นหลัก ไม่ควรเดินตามหรือนำเอาของต่างประเทศมาใช้ทั้งหมด มันจะทำให้เกิดความภาคภูมิใจของคนในท้องถิ่น เช่น การพัฒนาวิถีเกษตรด้วย Know-how แบบภูมิปัญญาของเกษตรกร ซึ่งมีเยอะและใช้ได้ดี แต่คนส่วนใหญ่ไม่รู้เท่านั้น ... การพัฒนาที่แท้จริงควรอยู่บนฐานทรัพยากรที่มีอยู่ การบอกว่าเราเป็น hub ต่าง ๆ ในต่างประเทศเข้าก็สามารถเป็นได้ ซึ่งมันเป็นไปได้แค่ชั่วครั้งชั่วคราว ไม่ยั่งยืน การพัฒนาสังคมเมืองและสังคมอุตสาหกรรมเป็นสังคมที่ไร้ราก (ฐานการ

พัฒนา) และไม่มีความสะดวก ควรใช้ฐานจากทรัพยากรที่มีอยู่อย่างคุ้มค่ามากที่สุด” (สุนทร คมคาย, 2560)

แนวทางการพัฒนาสู่การเป็นเมืองเกษตรอินทรีย์ ของภาคประชาชนในจังหวัดปราจีนบุรี คือ การพยายามส่งเสริมให้เกิดเครือข่ายของเกษตรกรในพื้นที่จังหวัดปราจีนบุรี เพื่อรวมตัวกันพัฒนาและส่งเสริมการทำเกษตรอินทรีย์ในพื้นที่ โดยมีการแลกเปลี่ยนเมล็ดพันธุ์ องค์ความรู้เกี่ยวกับการทำเกษตรอินทรีย์ การวางแผนและพัฒนาพื้นที่เกษตรอินทรีย์ในแต่ละพื้นที่ และการหาตลาดรองรับผลผลิตของเกษตรกรเกษตรอินทรีย์ในเครือข่าย โดยมุ่งเน้นตลาดเพื่อสุขภาพอย่าง การเปิด “ตลาดสีเขียว” ตามสถานที่โรงพยาบาลและอนามัยตำบลต่าง ๆ รวมถึงเป้าหมายที่สำคัญ คือ การเกิด “ผังชีวิตคนปราจีน” และ “ธรรมนูญชุมชน” ซึ่งจะเป็แผนในการพัฒนาและส่งเสริมให้เกิดแนวทางการพัฒนาเกษตรกรที่เป็นเกษตรอินทรีย์ในพื้นที่จังหวัดและจะเป็นการกำหนดขอบเขตพื้นที่เฉพาะสำหรับการเพาะปลูกเกษตรอินทรีย์ เพื่อนำไปสู่การเป็นพื้นที่ความมั่นคงทางอาหารของประเทศที่แท้จริง (สุนทร คมคาย, 2560; ระตะนะ ศรีวรากุล, 2561; สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ, 6 มีนาคม 2558)

“เมืองเกษตรอินทร์ จึงเป็นสิ่งที่ชาวปราจีนบุรีเรียกร้อง ถ้ามองผิวเผินแล้ว เป็นไป ได้ยาก แต่ที่ตำบลเขาไม้แก้ว อำเภอกบินทร์บุรี ได้ทำนาร่องเป็นรูปเป็นร่างแล้ว หลังจากประชาชนรวมตัวอย่างเข้มแข็ง ปฏิเสธการรุกรไล่ของโรงงานอุตสาหกรรม และประสบความสำเร็จในการทวงคืนผืนที่สาธารณะ นับร้อยไร่ เพื่อให้ชาวบ้านที่ไร่ที่ทำกินปลูกพืชผล ทางกรเกษตรแบบปลอดสารพิษ เพื่อให้พื้นที่ อื่น ๆ เห็นว่า นี่คือความเป็นไปได้” (ศุภกิจ นันทวรการ อ้างถึงใน สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ, 2558)

“การผลักดันในเรื่องเกษตรอินทรีย์ เป็นประเด็นเกี่ยวกับความมั่นคงทางอาหาร มีเครือข่าย 8 ตำบลในปราจีน มีทั้งข้าว ทุเรียน กระท้อน ส้มโอ รวมถึงประเด็นปกป้องที่ดินและอาชีพเดิมของคนปราจีน ส่วนพื้นที่ที่ปกป้องไม่ได้ (อำเภอกบินทร์บุรีและอำเภอสรีมหาโพธิ) ก็ให้เขาตั้งและจำกัดพื้นที่อยู่ตรงนั้น” (ระตะนะ ศรีวรากุล, 2561)

“เกษตรอินทรีย์เริ่มเป็นเครือข่ายในช่วงปี 55 มีเครือข่ายแต่ละตำบลห้าถึงหกคน ให้สนามชัยเขตเป็นโมเดลเป็นพี่เลี้ยงให้กับตำบลอื่น ๆ โดยมีอบต. ลงมาสนับสนุนในบางส่วน แต่ถ้ามีคนมาสนใจเข้าร่วมกันเรามากขึ้นจริงก็ช่วงปี 55 และปี 56 จนกลุ่มเครือข่ายกระทิงแดงก็เข้ามาร่วมเหมือนกัน โดย

นอกจากประเด็นเรื่องเกษตรอินทรีย์แล้ว ยังเชื่อมโยงไปยังประเด็นอื่น ๆ อีก อย่างเรื่องน้ำ ท้องเที่ยววิถีชุมชน เรื่องอาชีพ และสิ่งแวดล้อม ก่อนหน้านี้ก็ทำ เรื่องค่าน้ำไฟฟ้าที่สร้างผลกระทบต่อคนปราจีน และเรื่องการอนุรักษ์ป่า ของปราจีนด้วย” (สุนทร คมคาย, 2560)

โดยสรุป แนวโน้มของนิคมอุตสาหกรรมใหม่ของจังหวัดปราจีนบุรีในอนาคต จำเป็นต้อง พิจารณาถึงกระบวนการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมใหม่ของจังหวัดปราจีนบุรีผ่าน 3 กลไกที่สำคัญที่ เกี่ยวข้องกับกระบวนการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมใหม่ของจังหวัดปราจีนบุรี ประกอบด้วย กลไก ทางด้านกฎหมาย ที่มีกฎหมายเกี่ยวกับข้อบังคับของการบริหารจัดการนิคมอุตสาหกรรม และ กฎหมายเกี่ยวกับขอบเขตพื้นที่ตั้งของนิคมอุตสาหกรรม ส่วนกลไกทางด้านนโยบาย เป็นกลไกที่ สำคัญของภาครัฐในการส่งเสริมและสนับสนุนการเกิดขึ้นของนิคมอุตสาหกรรม ซึ่งหลายนโยบายและ ยุทธศาสตร์การพัฒนาของภาครัฐมีแนวโน้มที่ดีต่อการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรม ส่วนกลไกสุดท้าย คือ กลไกทางด้านสถาบัน โดยมีสถาบันภาคเอกชนที่เป็นสถาบันที่สนับสนุนต่อการเกิดขึ้นของ อุตสาหกรรมในพื้นที่ และสถาบันภาคประชาชนสังคมที่มีแนวทางการพัฒนาพื้นที่จังหวัดปราจีนบุรี ผ่านการควบคุมพื้นที่อุตสาหกรรมที่ชัดเจน สรุปภาพรวมของการศึกษาถึงกระบวนการจัดตั้งนิคม อุตสาหกรรมใหม่ของจังหวัดปราจีนบุรี สามารถพิจารณาได้จากรูปภาพที่ 4.9

รูปภาพที่ 4.9 การศึกษากระบวนการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมใหม่ของจังหวัดปราจีนบุรี

อย่างไรก็ตาม แม้แนวโน้มการพัฒนาและการเติบโตของอุตสาหกรรมในพื้นที่จังหวัดปราจีนบุรีจะมีแนวโน้มมากขึ้น จากการพิจารณาถึงกลไกทางด้านนโยบายและกลไกทางด้านสถาบันเอกชน แต่เมื่อพิจารณาถึงการเกิดขึ้นของนิคมอุตสาหกรรมที่อยู่ภายใต้กลไกทางด้านกฎหมายที่มีความเกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพและยังทำให้ต้นทุนการผลิตสูงขึ้น จึงทำให้อาเภอเอกชนส่วนใหญ่เลือกที่จะไม่ลงทุนยังนิคมอุตสาหกรรมและเลือกเขตพื้นที่อุตสาหกรรมที่มีต้นทุนและกฎระเบียบข้อบังคับที่น้อยกว่า โดยที่กลไกด้านสถาบันภาคประชาชนถือเป็นกลไกที่สำคัญส่วนหนึ่งในการส่งเสริมการควบคุมพื้นที่อุตสาหกรรมที่ชัดเจน ซึ่งหากรูปแบบนิคมอุตสาหกรรมเกิดขึ้นด้วยองค์ประกอบของการบริหารจัดการและขอบเขตพื้นที่ที่ชัดเจนก็จะสามารถอยู่ร่วมกับประชาชนอย่างยั่งยืนมากขึ้น

บทที่ 5

ข้อเสนอแนะการจัดทำผังเมืองเพื่อการพัฒนาอุตสาหกรรม ในจังหวัดปราจีนบุรี

จากการพัฒนาถึงประเด็นการพัฒนาอุตสาหกรรมในพื้นที่จังหวัดปราจีนบุรีที่ผ่านมา บริษัทสภาพแวดล้อมในมิติต่าง ๆ ของจังหวัดปราจีนบุรี และกลไกที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมใหม่ของปราจีนบุรีแล้วนั้น ได้นำมาสู่การพิจารณาข้อเสนอแนะการจัดทำผังเมืองเพื่อการพัฒนาอุตสาหกรรมในจังหวัดปราจีนบุรี ซึ่งจะแบ่งการพิจารณาข้อเสนอแนะการจัดทำผังเมืองเพื่อการพัฒนาอุตสาหกรรมในจังหวัดออกเป็น 2 ประเด็น โดยแบ่งตามที่มาของข้อเสนอ ได้แก่ ข้อเสนอแนะจากการลงพื้นที่ และข้อเสนอแนะจากทฤษฎีและองค์ความรู้จากงานวิจัยที่ผ่านมา

1. ข้อเสนอแนะการจัดทำผังเมืองเพื่อการพัฒนาอุตสาหกรรมในจังหวัดปราจีนบุรี: ข้อเสนอแนะจากการลงพื้นที่

จากการพิจารณาข้อเสนอแนะจากการลงพื้นที่ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ สามารถแบ่งข้อเสนอแนะการจัดทำผังเมืองเพื่อการพัฒนาอุตสาหกรรมในจังหวัดปราจีนบุรี ออกเป็น 3 ประเด็นดังต่อไปนี้

1.1 การพัฒนาอุตสาหกรรมควบคู่กับการจัดวางและการบังคับใช้ผังเมือง

เป็นแนวทางการพัฒนาอุตสาหกรรมบนฐานของการจัดวางผังเมืองและบังคับใช้ผังเมืองอย่างเป็นระบบและชัดเจน เนื่องจาก ปัญหาเกี่ยวกับการพัฒนาอุตสาหกรรมส่วนหนึ่งเกิดจากการกระจายตัวของอุตสาหกรรมบางส่วนที่อยู่ตามพื้นที่นอกขอบเขตพื้นที่สีม่วงหรือพื้นที่อุตสาหกรรมที่ผังเมืองกำหนดไว้ จึงทำให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ตามมา ซึ่งหากมีการกำหนดขอบเขตที่ชัดเจน โดยเฉพาะการส่งเสริมให้พื้นที่อุตสาหกรรมเดิม เช่น อำเภอกบินทร์บุรีและอำเภอศรีมหาโพธิ เป็นพื้นที่สำหรับการพัฒนาอุตสาหกรรมเฉพาะ ทั้งนี้การจัดวางผังเมืองต้องควบคู่กับการบังคับใช้ที่ชัดเจน เพื่อให้ภาคเอกชนลงทุนในเฉพาะพื้นที่ที่ผังเมืองกำหนดและประชาชนในพื้นที่สามารถอยู่อาศัยและทำเกษตรกรรมในพื้นที่ห่างไกลจากพื้นที่โรงงานอุตสาหกรรม รวมถึงเพื่อป้องกันแหล่งน้ำและทรัพยากรธรรมชาติอื่น ๆ ของจังหวัดปราจีนบุรีด้วย (มูลนิธิ ฟรีดริช เนามัน, 2556)

“จัดการสิ่งที่ละเอียด (มีปัญหา) ก่อน เน้นพูดถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในปัจจุบันและจะเกิดขึ้นในอนาคต ไม่ต้องไปพูดถึงสิ่งเก่าที่ไม่สามารถกลับไปแก้ไขได้” (ระตะนะ ศรีวรากุล, 2561)

“การพัฒนาเรื่องน้ำ ควรมีแผนการกระจายน้ำ 10 ปี เป็นแผนระยะยาว โดยระบุให้ชัดเจนว่าจะบริหารจัดการน้ำอย่างไร และมีเป้าหมายอย่างไร โดยที่ประชาชนต้องได้เข้าไปมีส่วนร่วมกับการกำหนดแผนและการบริหารจัดการด้วย” (เลื่อน บ่อจักรพันธ์, 2561)

ดังนั้น แนวทางการพัฒนาอุตสาหกรรมควบคู่กับการจัดวางและการบังคับใช้ผังเมืองนี้ จึงควรส่งเสริมให้อุตสาหกรรมอยู่ในเขตพื้นที่เฉพาะ ได้แก่ พื้นที่อุตสาหกรรมเดิม คือ อำเภอทับปดบุรี และอำเภอศรีมหาโพธิ ส่วนอำเภออื่น ๆ ของจังหวัดปราจีนบุรีให้เป็นขอบเขตพื้นที่ของเกษตรกรรม และพื้นที่เมืองเป็นสำคัญ

1.2 การพัฒนาอุตสาหกรรมภายใต้แนวทางของการมีส่วนร่วมในการพัฒนาร่วมกัน

ปัญหาของการพัฒนาส่วนหนึ่งในจังหวัดปราจีนบุรีที่ผ่านมา คือ ลักษณะหรือรูปแบบการกำหนดแนวทางการพัฒนาหรือการจัดทำผังเมืองจังหวัดปราจีนบุรีที่ผ่านมา เป็นแบบกำหนดจากบนลงล่าง (top-down) ซึ่งเป็นรูปแบบการกระจุกตัวของอำนาจในการตัดสินใจในเรื่องสาธารณะต่าง ๆ ทำให้เกิดการขาดการมีส่วนร่วมในการพิจารณาและกำหนดแนวทางการพัฒนาจังหวัดปราจีนบุรี รวมถึงการจัดวางผังเมืองในพื้นที่จังหวัดปราจีนบุรี โดยเฉพาะภาคประชาชนในจังหวัดปราจีนบุรีขาดโอกาสในการเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการกำหนดแผนหรือกำหนดพื้นที่ในการพัฒนาจังหวัดปราจีนบุรี จึงทำให้ประชาชนกำหนดแนวทางการรับมือหรือการปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น จนนำไปสู่การเกิดเหตุการณ์ความขัดแย้งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในพื้นที่

“การพัฒนาที่เกิดขึ้นในปราจีนส่วนใหญ่เป็นรูปแบบภาคี 2 กลุ่ม (ภาครัฐและภาคเอกชน) เมื่อเป็นประเด็นปัญหา ส่วนรูปแบบไตรภาคี (ภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน) เกิดขึ้นในเรื่องทั่ว ๆ ไป” (ระตะนะ ศรีวรากุล, 2561)

“โรงงานอุตสาหกรรมสะอาดเกิดได้ แต่ต้องให้ประชาชนเป็นผู้ประเมินก่อนมาตั้ง” (เครือข่ายองค์กรชุมชนจังหวัดปราจีนบุรี, 2554, หน้า 48)

ดังนั้น กระบวนการการกำหนดแนวทางการพัฒนาจังหวัดหรือการกำหนดพื้นที่ผังเมืองจังหวัด ควรสร้างขั้นตอนหรือกระบวนการส่วนใดส่วนหนึ่งให้ภาคส่วนต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน

และภาคประชาชนทั้งหมด เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในการกำหนดทิศทางและแนวทางของการพัฒนาที่เกิดขึ้น เพื่อการพัฒนาจังหวัด อุตสาหกรรม และพื้นที่ที่มีความยั่งยืนมากขึ้น

1.3 การพัฒนาพื้นที่เมืองเกษตรอินทรีย์

เป็นแนวทางเลือกหนึ่งสำหรับการพัฒนาของจังหวัดปราจีนบุรี เนื่องจาก จังหวัดปราจีนบุรี มีรากฐานการพัฒนามาจากวิถีการผลิตแบบเกษตรกรรมและมีสภาพพื้นที่ดินบางส่วนเหมาะสมกับการพัฒนาเป็นพื้นที่เกษตรกรรม การจัดวางผังเมืองที่เหมาะสมโดยการแบ่งแยกขอบเขตของพื้นที่พัฒนาอุตสาหกรรมและพื้นที่เกษตรกรรม/เกษตรอินทรีย์ จะสามารถทำให้การพัฒนาของจังหวัดปราจีนบุรีเกิดศักยภาพและประสิทธิภาพมากขึ้น โดยข้อเสนอที่สำคัญของเครือข่ายภาคประชาชนในจังหวัดปราจีนบุรี ประกอบด้วย

- การจัดทำข้อมูลที่ดินและศักยภาพทรัพยากรธรรมชาติชุมชนท้องถิ่นตนเอง
- การรณรงค์ฟื้นฟูและอนุรักษ์พันธุกรรมพืชและสัตว์ในนิเวศชุมชนท้องถิ่นให้คงอยู่อย่างสมบูรณ์
- การรณรงค์ปกป้องพื้นที่อาหารและทรัพยากรธรรมชาติโดยชุมชนท้องถิ่น
- การส่งเสริมกันเองในการปฏิรูปที่ดินที่มีอยู่ด้วยชุมชนท้องถิ่นให้เกิดความสมดุล
- ขับเคลื่อนการจัดทำผังเมืองชุมชนท้องถิ่นและจังหวัดแบบมีส่วนร่วม เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

โดยเป้าหมายที่สำคัญของการพัฒนาพื้นที่เมืองเกษตรอินทรีย์ คือ การทำให้พื้นที่จังหวัดปราจีนบุรีเป็นแหล่งความมั่นคงทางอาหารของคนในพื้นที่จังหวัดปราจีนบุรีและของประเทศไทย ควบคู่กับอุตสาหกรรมสีเขียว

“การพัฒนาควรมีการส่งเสริมให้เกิดการมีส่วนร่วม บอกถึงปัญหาที่มีร่วมกัน เน้นพัฒนาจากรากเหง้าของชุมชนและพื้นที่ อย่างเกษตรอินทรีย์ โดยที่อุตสาหกรรมอยู่ได้ และคนพื้นที่ก็อยู่รอด ... ควรส่งเสริมให้มีตลาดสีเขียวให้มากขึ้น เช่น กิจกรรมที่มีอยู่อย่าง Lemon farm ซื่อขายเมล็ดพันธุ์ระหว่างกัน นำผักปลอดสารพิษจากฟาร์มที่เป็นเกษตรอินทรีย์นำไปขายยังโรงพยาบาลหรืออนามัย ซึ่งประเด็นพวกนี้จะตอบโจทย์เรื่องสุขภาพ” (ระตะ-นะ ศรีวารากุล, 2561)

2. ข้อเสนอแนะการจัดทำผังเมืองเพื่อการพัฒนาอุตสาหกรรมในจังหวัดปราจีนบุรี: ข้อเสนอแนะจากทฤษฎีและองค์ความรู้จากงานวิจัยที่ผ่านมา

จากการพิจารณาข้อเสนอแนะจากทฤษฎีและองค์ความรู้จากงานวิจัยที่ผ่านมาในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ สามารถแบ่งข้อเสนอแนะการจัดทำผังเมืองเพื่อการพัฒนาอุตสาหกรรมในจังหวัดปราจีนบุรี ออกเป็น 3 ประเด็น ดังต่อไปนี้

2.1 การพัฒนาอุตสาหกรรมควบคู่กับการจัดวางและการบังคับใช้ผังเมือง

การศึกษาถึงแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการวางผังเมือง ได้แสดงให้เห็นว่า กลไกที่สำคัญในการวางผังเมือง ก็คือ กลไกเชิงกฎหมายและกลไกเชิงสถาบัน ซึ่งกลไกทั้งสองเป็นส่วนในการสร้างและกำหนดแนวทางการวางผังเมืองเพื่อการพัฒนาที่ดีได้ โดยกลไกทางด้านกฎหมายจะเป็นส่วนของกลไกสำหรับการใช้ควบคุมกระบวนการจัดวางผังเมืองและบังคับใช้ผังเมืองเพื่อป้องกันไม่เกิดแนวทางการพัฒนาเมืองไปในทิศทางที่ไม่ตรงกันข้ามกับเป้าหมายที่กำหนด ส่วนกลไกทางด้านสถาบันจะเป็นกลไกสำคัญในส่วนที่จะช่วยทำให้กลไกทางด้านกฎหมายทำงานได้เต็มประสิทธิภาพ และมีส่วนต่อการกำหนดเป้าหมายในการพัฒนาเมืองอีกด้วย

อย่างไรก็ตาม สิ่งที่เกิดขึ้นกับการพัฒนาอุตสาหกรรมในพื้นที่จังหวัดปราจีนบุรีกับการจัดวางผังเมือง กลไกทั้งสองยังไม่สามารถใช้ควบคุมหรือทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งกฎหมายต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นยังไม่มีประสิทธิภาพ รวมถึงสถาบันที่บังคับใช้ยังขาดการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน ทำให้ไม่เกิดประสิทธิภาพในการทำงาน ดังเช่น งานศึกษาของ เศรษฐสรรค์ ทิพย์สุข (2541, หน้า 104-106) พบว่าการกำหนดแนวทางการพัฒนาที่เกิดขึ้นยังเกิดความซับซ้อน ทำให้กลไกทางด้านสถาบันไม่สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น จึงควรมีการลดความซับซ้อนของการกำหนดแนวทางการพัฒนาหรือการดำเนินงานระหว่างส่วนกลางและส่วนท้องถิ่น เนื่องจาก เห็นถึงปัญหาของความซับซ้อนระหว่างการดำเนินการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับส่วนกลาง เป็นต้น

2.2 การพัฒนาอุตสาหกรรมภายใต้แนวทางของการมีส่วนร่วมในการพัฒนาร่วมกัน

การศึกษาถึงแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการเมืองเรื่องของพื้นที่ ได้สะท้อนให้เห็นถึงปรากฏการณ์ต่าง ๆ จากการศึกษาประเด็นต่าง ๆ ในงานศึกษาวิจัยชิ้นนี้ โดยเฉพาะการพัฒนาและการจัดวางผังเมืองจังหวัดทำให้เห็นถึงประเด็นเรื่องการเมืองในทรัพยากรอย่าง “ที่ดิน” ภายใต้กระบวนการพัฒนาอุตสาหกรรมในจังหวัด ดังนั้น การพัฒนาที่เกิดขึ้นเพื่อลดประเด็นการเมืองที่จะนำสู่ความขัดแย้งภายใต้การพัฒนา จึงควรมีการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน โดยการสร้างพื้นที่สำหรับการตัดสินใจร่วมกัน เช่น เวทีรับฟังความคิดเห็น การเปิดให้ทุกภาคส่วนสามารถเข้าถึงข้อมูลต่าง ๆ รวมถึงสามารถตรวจสอบการเคลื่อนไหวของแต่ละภาคส่วนได้ร่วมกัน เพื่อ

เชื่อมโยงการพัฒนาและส่งเสริมแนวทางการพัฒนาร่วมกัน โดยเฉพาะประเด็นเกี่ยวกับการจัดวางผังเมืองเพื่อการพัฒนาจังหวัดปราจีนบุรี

ตัวอย่างงานศึกษาที่นำเสนอการพัฒนาอุตสาหกรรมภายใต้แนวทางของการมีส่วนร่วมในการพัฒนาร่วมกัน เช่น งานศึกษาของ ญัฐนารี สุขเสกสรร และกาญจนา กาญจนสุนทร (2548) ที่เสนอให้มีการพัฒนาระบบโลจิสติกส์ ด้วยการร่วมกันวางแผนและตัดสินใจ เพื่อนำไปสู่แนวทางการจัดกลุ่มสินค้าร่วมกัน เพื่อลดต้นทุนค่าขนส่งโดยรวมของสินค้าในนิคมอุตสาหกรรมต่อรอบการขนส่งลงได้ หรือการคัดเลือกขนาดของรถและตู้คอนเทนเนอร์ที่ใช้ตามความเหมาะสมของปริมาณสินค้าในแต่ละกลุ่ม เพื่อลดผลกระทบต่อภาคส่วนอื่น ๆ อันเป็นกระบวนการในการเชื่อมโยงและการสร้างการมีส่วนร่วมในการพัฒนาร่วมกัน

1.3 การพัฒนาพื้นที่เมืองเกษตรอินทรีย์

การศึกษาของ รัญจวน ประวัตเมือง และคณะ ได้ทำการศึกษาและเสนอรูปแบบของแนวทางในการยกระดับวิถีชีวิตของชาวนาในชุมชนด้วยแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ จึงต้องค้นหาจุดเด่นเป็นอัตลักษณ์ของตนเองให้ได้ กำหนดผังความคิดโดยคนในชุมชนมีส่วนร่วม และจัดลำดับกิจกรรม แบ่งบทบาทหน้าที่ มีการจัดการในรูปคณะกรรมการ ผู้นำชุมชนต้องเป็นแกนในการประสานงาน พัฒนาบุคลากรให้เข้มแข็ง จัดการงบประมาณด้วยความโปร่งใส มีการประชาสัมพันธ์ และประเมินร่วมกันของคนในชุมชนและผู้ที่เกี่ยวข้องเป็นระยะ ๆ เพื่อการปรับปรุงพัฒนาต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับการส่งเสริมพื้นที่เมืองเกษตรอินทรีย์ อันมีแนวคิดจากการพัฒนาบนรากฐานของวิถีชีวิตและวิถีการผลิตแบบเกษตรกรรมของประชาชนในจังหวัดปราจีนบุรี

นอกจากนี้ การศึกษาของ ศุภศรี คุปตระกูล (2543) พบว่า อุตสาหกรรมในพื้นที่ของอำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มอุตสาหกรรมที่อยู่ในเขตพื้นที่ที่มีศักยภาพน้อย คือ อุตสาหกรรมที่กระจายอยู่ตามพื้นที่ต่าง ๆ ส่วนใหญ่เป็นอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเกษตรและการก่อสร้าง ควรมีการดำเนินการด้านนโยบายเพื่อจูงใจหรือส่งเสริมให้โยกย้ายการผลิตไว้ในเขตอุตสาหกรรม และกลุ่มอุตสาหกรรมที่อยู่ในเขตพื้นที่ที่มีศักยภาพมาก คือ อุตสาหกรรมที่อยู่ในเขตพื้นที่อุตสาหกรรม เป็นอุตสาหกรรมประเภทที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร อุตสาหกรรมเสื้อผ้าและเครื่องนุ่งห่ม และอุตสาหกรรมบริการ ควรให้มีการส่งเสริมให้มีการบริหารจัดการที่ดีขึ้น ซึ่งหากการพัฒนาอุตสาหกรรมผ่านการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมบนหลักการการบริหารจัดการที่ดีและการพัฒนาบนพื้นที่ขอบเขตที่ชัดเจนก็จะสามารถหนุนเสริมการพัฒนาพื้นที่เมืองเกษตรอินทรีย์ได้อีกด้วย

บทที่ 6

สรุป อภิปรายผล ข้อเสนอแนะและผลผลิต

การศึกษาวิจัยในเรื่อง “การทบทวนและปรับยุทธศาสตร์การพัฒนาของโครงการพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออกสู่การเป็นประเทศอาเซียนในจังหวัดปราจีนบุรี: กรณีการวางผังเมืองเพื่อการพัฒนาอุตสาหกรรม” เป็นการศึกษาวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษาวิจัยในเชิงคุณภาพ (qualitative research) โดยเป็นการศึกษาถึงกรณีศึกษาเฉพาะ (case study) ของจังหวัดปราจีนบุรี โดยมีวัตถุประสงค์ในการศึกษาถึงการพัฒนาอุตสาหกรรมของจังหวัดปราจีนบุรีในอดีตที่ผ่านมา การวิเคราะห์กระบวนการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมใหม่ของจังหวัดปราจีนบุรีในปัจจุบัน และการรวบรวมข้อเสนอแนะการจัดทำผังเมืองที่เหมาะสมเพื่อการพัฒนาอุตสาหกรรมในจังหวัดปราจีนบุรี โดยการศึกษาในครั้งอาศัยแนวคิดในการศึกษาถึงการจัดวางผังเมืองและแนวคิดเกี่ยวกับการเมืองเรื่องพื้นที่ เพื่อพิจารณาถึงการเปลี่ยนแปลงของจังหวัดปราจีนบุรีที่เกี่ยวข้องกับเรื่องของพื้นที่ การพัฒนาอุตสาหกรรม และผลกระทบจากการพัฒนาพื้นที่ที่ส่งผลกระทบต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกลุ่มต่าง ๆ โดยส่วนของบทนี้จะเป็นการพิจารณาถึงข้อสรุป การอภิปรายผลและข้อเสนอแนะของการศึกษาวิจัยขั้นนี้ แบ่งออกเป็น 5 ประเด็น ประกอบด้วย ข้อค้นพบจากการวิจัย การอภิปรายผลการศึกษา ข้อเสนอแนะทั้งในเชิงนโยบายและในการทำการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป รวมถึงผลผลิตของโครงการวิจัยขั้นนี้

1. ข้อค้นพบจากการวิจัย

การศึกษาวิจัยในเรื่อง “การทบทวนและปรับยุทธศาสตร์การพัฒนาของโครงการพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออกสู่การเป็นประเทศอาเซียนในจังหวัดปราจีนบุรี: กรณีการวางผังเมืองเพื่อการพัฒนาอุตสาหกรรม” แบ่งข้อค้นพบจากการวิจัยที่สำคัญออกเป็น 3 ประเด็น ดังต่อไปนี้

1.1 ข้อค้นพบตามวัตถุประสงค์ข้อที่หนึ่ง การพัฒนาอุตสาหกรรมของจังหวัดปราจีนบุรีในอดีตที่ผ่านมา การศึกษาในส่วนนี้เป็นส่วนที่ต้องการพิจารณาถึงสาเหตุของการเปลี่ยนแปลงของจังหวัดปราจีนบุรี โดยเฉพาะเหตุที่มาจากเศรษฐกิจและอุตสาหกรรมในพื้นที่จังหวัดปราจีนบุรีที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน ผ่านวิธีการศึกษาเชิงประวัติศาสตร์ (historical) เพื่อหาเหตุที่มาจากผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน การศึกษาในส่วนนี้แบ่งออกเป็น 6 ประเด็นที่สำคัญ ดังต่อไปนี้

1.1.1 ภูมิหลังทางประวัติศาสตร์ของพื้นที่บริเวณลุ่มน้ำปราจีนบุรีในช่วงก่อนยุคการผลิตเพื่อการค้าขาย พบว่า จังหวัดปราจีนบุรีในอดีตในช่วงก่อนวิธีการผลิตแบบเพื่อการค้าขายค้า

(commercial) จะเข้ามา ในอดีตภายในพื้นที่บริเวณลุ่มน้ำปราจีนบุรีเคยเป็นหัวเมืองชายแดนที่สำคัญ ตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกของไทย คือ “เมืองศรีมโหสถ” ตัวเมืองตั้งอยู่ริมฝั่งแม่น้ำปราจีนบุรี โดยหากมีการพิจารณาแบ่งช่วงเวลาประวัติศาสตร์ของเมืองศรีมโหสถหรือช่วงเวลาก่อนการเกิดขึ้นของจังหวัดปราจีนบุรีในปัจจุบัน จะสามารถแบ่งช่วงเวลาออกเป็น 4 ช่วงเวลาที่สำคัญ ได้แก่

1) ช่วงสมัยทวารวดี (ราวพุทธศตวรรษที่ 12-16) เป็นช่วงเวลาที่อยู่ในบริเวณพื้นที่ลุ่มน้ำปราจีนบุรีในอดีต มีศูนย์กลางของเมืองตั้งอยู่ที่เมืองศรีมโหสถ มีอาณาบริเวณพื้นที่ประมาณ 700 ไร่ ซึ่งเมืองศรีมโหสถในอดีตได้มีการสร้างและจัดการระบบสาธารณูปโภคภายในเมืองของตนเอง ด้วยการสร้างคูเมืองและคันดินกำแพงเมืองล้อมรอบคูเมืองไว้เป็นระบบชลประทานเพื่อกักน้ำเอาไว้สำหรับอุปโภคและสำหรับการเกษตรกรรมของเมือง และเมืองศรีมโหสถ ที่ตั้งของเมืองศรีมโหสถเป็นหัวเมืองบริเวณชายแดนที่สำคัญ จึงทำให้ผู้คนในเมืองศรีมโหสถมีการติดต่อสร้างความสัมพันธ์กับหัวเมืองและอาณาจักรต่าง ๆ ที่ใกล้เคียง จึงแสดงให้เห็นถึงความเจริญของเมืองศรีมโหสถทั้งในด้านของวิถีชีวิตแบบเกษตรกรรมที่มีระบบชลประทานและการเป็นเมืองที่มีการติดต่อสัมพันธ์กับอาณาจักรและดินแดนต่าง ๆ โดยเฉพาะอาณาจักรทวารวดี

2) ช่วงสมัยเขมร (ราวกลางพุทธศตวรรษที่ 16-18) เป็นช่วงเวลาที่ยอิทธิพลของอาณาจักรทวารวดีถึงจุดเสื่อมและล่มจมลง เมืองศรีมโหสถจึงต้องตกไปอยู่ภายใต้การปกครองของขอม สภาพเศรษฐกิจและสังคมของเมืองศรีมโหสถในช่วงเวลาดังกล่าว ได้มีการรับอิทธิพลของวัฒนธรรมและมีการติดต่อที่ใกล้ชิดกับอาณาจักรขอมที่มีความรุ่งเรือง จึงได้ทำให้เมืองศรีมโหสถกลายเป็นเมืองศูนย์กลางที่เผยแพร่วัฒนธรรมของอาณาจักรขอมในบริเวณดังกล่าว กลายเป็นหัวเมืองใหญ่

3) ช่วงสมัยอยุธยา (ราวพุทธศตวรรษที่ 17-20) เป็นช่วงเวลาเดียวกับในช่วงสมัยสมเด็จพระรามาธิบดีที่ 1 (พระเจ้าอู่ทอง) ทรงสถาปนากรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานี และได้มีการกำหนดให้มีเมืองป้อมปราการด่านชั้นในชั้น รวมถึงตั้งเมืองปราจีนเป็นหัวเมืองป้อมปราการด่านชั้นในด้านตะวันออกของกรุงศรีอยุธยา แต่อย่างไรก็ตามเมืองเกษตรกรรมอย่างเมืองปราจีนแห่งนี้ยังได้อิทธิพลของอาณาจักรขอมอย่างต่อเนื่อง เห็นได้จากสภาพเศรษฐกิจและสังคมของเมืองศรีมโหสถหรือเมืองปราจีนในช่วงเวลาดังกล่าว ยังมีการผลิตแบบเกษตรกรรมและมีการติดต่อแลกเปลี่ยนกับฝั่งของอาณาจักรอยุธยา รวมทั้งกับอาณาจักรเขมร

4) ช่วงสมัยอยุธยาถึงรัตนโกสินทร์ (ราวพุทธศตวรรษที่ 21-24) ช่วงเวลาก่อนการทำสนธิสัญญาเบาว์ริงของไทย สภาพเศรษฐกิจและสังคมของบริเวณพื้นที่ลุ่มน้ำปราจีนบุรีในช่วงเวลาดังกล่าว ได้รับผลกระทบจากสงครามสุรบรรพระหว่างอาณาจักรอยุธยาและอาณาจักรพม่า ก่อนที่จะดีขึ้นภายหลังจากเข้าสู่สมัยกรุงรัตนโกสินทร์ จนทำให้เกิดชุมชนที่มีผู้คนอาศัยอยู่อย่างหนาแน่นหลายแห่ง โดยผู้คนมีหลากหลายชาติพันธุ์ที่เข้ามาทำการผลิตและทำการค้าขายติดต่อกับภายในพื้นที่ ส่วน

วิธีการผลิตของผู้คนในบริเวณลุ่มน้ำปราจีนบุรีในช่วงก่อนการทำสนธิสัญญาเบาว์ริงของไทยนั้น เป็นสภาพของวิธีการผลิตภาคเกษตรกรรมแบบเพื่อการยังชีพ โดยผลผลิตที่ผลิตได้ของผู้คนในบริเวณดังกล่าว เน้นนำเอามาบริโภคในครัวเรือนเป็นหลัก

1.1.2 พัฒนาการของอุตสาหกรรมในจังหวัดปราจีนบุรีช่วงเริ่มต้น: ระยะแรก เป็นช่วงเวลาตั้งแต่หลังจากที่ไทยได้ทำสนธิสัญญาเบาว์ริง ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2398 จนถึงช่วงก่อนการเกิดขึ้นของแผนพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก พ.ศ. 2524 โดยการพัฒนาอุตสาหกรรมระยะแรกแบ่งออกเป็น 2 ช่วงเวลา ได้แก่

1) สภาพเศรษฐกิจและสังคมของพื้นที่บริเวณลุ่มน้ำปราจีนบุรีในช่วงหลังการทำสนธิสัญญาเบาว์ริง พบว่า ผลจากการทำสนธิสัญญาเบาว์ริงได้ส่งผลกระทบต่อวิธีการผลิตและสภาพเศรษฐกิจสภาพสังคมของผู้คนบริเวณพื้นที่ลุ่มน้ำปราจีนบุรี โดยเริ่มมีการติดต่อค้าขายและการพัฒนาวิธีการผลิตและสภาพเศรษฐกิจสภาพสังคมไปสู่การผลิตเพื่อการค้าขายในพื้นที่ลุ่มน้ำปราจีนบุรี แต่ด้วยสภาพพื้นที่ที่ไม่อยู่ติดกับพื้นที่ชายฝั่งทะเลจึงทำให้การพัฒนาเกิดขึ้นอย่างช้า ๆ จากการที่มีพ่อค้าเดินทางเข้ามาติดต่อซื้อขายแลกเปลี่ยนกับผู้คนในพื้นที่ ส่วนการผลิตที่เกิดขึ้นในพื้นที่ลุ่มน้ำปราจีนบุรีในช่วงเวลาดังกล่าว มีการเพาะปลูกข้าว และการทำไร่อ้อย โดยพื้นที่บริเวณดังกล่าวเป็นพื้นที่ที่มีความอุดมสมบูรณ์และมีความเหมาะสมต่อการทำนาและทำการผลิตภาคเกษตรกรรม รวมถึงเริ่มมีอุตสาหกรรมในประเภทของอุตสาหกรรมที่สืบเนื่องมาจากการผลิตภาคเกษตรกรรม อย่าง อุตสาหกรรมน้ำตาลทรายและโรงสี

2) สภาพเศรษฐกิจและสังคมของพื้นที่บริเวณลุ่มน้ำปราจีนบุรีในช่วงหลังแผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติ ฉบับที่หนึ่ง แผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติ ฉบับที่หนึ่ง ยังพิจารณาจังหวัดปราจีนบุรีเป็นเพียงพื้นที่ที่มีความยากจนและยังมีการคมนาคมเข้าถึงที่จำกัด จึงทำให้โครงการพัฒนาจังหวัดปราจีนบุรียังไม่มีโครงการพัฒนาขนาดใหญ่หรือเป็นโครงการพัฒนาที่สำคัญเหมือนกับพื้นที่ยุทธศาสตร์ที่สำคัญอื่น ๆ โดยมีเพียงการวางโครงการก่อสร้างเส้นทางคมนาคม ส่วนการพัฒนาอุตสาหกรรมในช่วงเวลาดังกล่าวในจังหวัดปราจีนบุรี โรงงานอุตสาหกรรมปรากฏเพิ่มมากขึ้นในจังหวัดปราจีนบุรี โดยยังเป็นอุตสาหกรรมในประเภทอุตสาหกรรมต่อเนื่องมาจากภาคเกษตรกรรม เช่น โรงสี โรงทำแป้ง โรงน้ำตาล และโรงเลื่อย ซึ่งเน้นผลิตสินค้าเพื่อใช้สอยในพื้นที่เป็นหลัก ยังไม่มีโรงงานอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ที่เน้นการผลิตเพื่อการส่งออกไปขายยังต่างพื้นที่หรือต่างประเทศ

1.1.3 พัฒนาการของอุตสาหกรรมในจังหวัดปราจีนบุรีช่วงหลังแผนพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก: ระยะที่สอง เป็นช่วงเวลาตั้งแต่จังหวัดปราจีนบุรีได้ถูกนำรวมเป็นพื้นที่ยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนากายใต้แผนพัฒนาพื้นที่บริเวณชายฝั่งทะเลภาคตะวันออกหรือแผนอีส-

เทิร์นซีบอร์ด จนถึงก่อนการมีข้อกำหนดเกี่ยวกับการจัดสรรที่ดินเพื่ออุตสาหกรรมจังหวัดปราจีนบุรี พ.ศ. 2550 การพัฒนาอุตสาหกรรมช่วงเวลาดังกล่าวแบ่งประเด็นพิจารณาออกเป็น 2 ประเด็น ดังนี้

1) อุตสาหกรรมจังหวัดปราจีนบุรีภายใต้แผนพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก จังหวัดปราจีนบุรีถูกกำหนดให้เป็นหนึ่งในพื้นที่ยุทธศาสตร์การพัฒนาภายใต้แผนพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก ในระยะที่สอง ภายหลังจากที่คณะรัฐมนตรีของ พล.อ.ชวลิต ยงใจยุทธ มีมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 5 มีนาคม พ.ศ. 2539 โดยกำหนดให้เป็นพื้นที่เป้าหมายเพื่อพัฒนาเป็น “ศูนย์ภูมิภาคหลักของภาคตะวันออกตอนบน” และเป็น “จังหวัดในเขตส่งเสริมการลงทุนเขต 3” ของประเทศไทย

2) การเปลี่ยนแปลงของอุตสาหกรรมของจังหวัดปราจีนบุรีภายหลังจากแผนพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก การเปลี่ยนแปลงของสภาพเศรษฐกิจและโครงสร้างเศรษฐกิจ รวมถึงการเกิดขึ้นของอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ที่เข้ามาลงทุนในพื้นที่จังหวัดปราจีนบุรีหลายแห่ง โดยโรงงานอุตสาหกรรมที่เข้ามาจังหวัดปราจีนบุรีส่วนใหญ่มาจากจังหวัดที่มีพื้นที่อุตสาหกรรมที่กระจุกตัวหนาแน่นเดิม ทำให้จังหวัดปราจีนบุรีเปลี่ยนสู่จังหวัดที่มีโครงสร้างเศรษฐกิจที่สำคัญอยู่ที่การผลิตทางภาคเกษตรกรรมกลายเป็นจังหวัดที่มีโครงสร้างเศรษฐกิจที่สำคัญอยู่ที่การผลิตในภาคอุตสาหกรรม

1.1.4 พัฒนาการของอุตสาหกรรมในจังหวัดปราจีนบุรีหลังประกาศข้อกำหนดเกี่ยวกับการจัดสรรที่ดินเพื่ออุตสาหกรรม: ระยะที่สาม เป็นช่วงเวลาตั้งแต่การเกิดขึ้นของข้อกำหนดเกี่ยวกับการจัดสรรที่ดินเพื่ออุตสาหกรรมจังหวัดปราจีนบุรี พ.ศ. 2550 จนถึงช่วงเวลาปัจจุบัน (พ.ศ. 2560) โดยสามารถแบ่งประเด็นที่สำคัญในช่วงเวลาดังกล่าวออกเป็น 3 ประเด็น ดังนี้

1) ข้อกำหนดเกี่ยวกับการจัดสรรที่ดินเพื่ออุตสาหกรรมจังหวัดปราจีนบุรี พ.ศ. 2550 เป็นข้อกำหนดที่เกิดขึ้นเพื่อเป็นกฎระเบียบสำหรับการจัดทำแผนผัง โครงการและวิธีการในการจัดสรรที่ดินเพื่ออุตสาหกรรมในจังหวัดปราจีนบุรี โดยข้อกำหนดได้ระบุถึงหลักเกณฑ์การจัดทำแผนผัง โครงการ และวิธีการจัดสรรที่ดินเพื่ออุตสาหกรรม รวมถึงสิทธิประโยชน์ต่าง ๆ

ซึ่งประเด็นเกี่ยวกับข้อกำหนดเกี่ยวกับการจัดสรรที่ดินเพื่ออุตสาหกรรมจังหวัดปราจีนบุรี พ.ศ. 2550 ยังเชื่อมโยงไปสู่ประเด็นเกี่ยวกับผังเมืองรวมจังหวัดปราจีนบุรีกับการแบ่งขอบเขตพื้นที่อุตสาหกรรม โดยมีนโยบายและมาตรการเพื่อจัดระบบการใช้ประโยชน์ที่ดิน โครงข่ายคมนาคมขนส่งและบริการสาธารณะให้มีประสิทธิภาพสามารถรองรับและสอดคล้องกับการขยายตัวของชุมชนในอนาคตรวมทั้งส่งเสริมและพัฒนาเศรษฐกิจ ซึ่งผังเมืองฉบับปี พ.ศ. 2555 และฉบับที่ 2 พ.ศ. 2558 ได้มีการกำหนดพื้นที่ของอุตสาหกรรมเฉพาะไว้ที่อำเภอกบินทร์บุรีและอำเภอศรีมหาโพธิ์ โดยภายหลังจากมีการบังคับใช้ข้อกำหนดเกี่ยวกับการจัดสรรที่ดินเพื่ออุตสาหกรรมจังหวัดปราจีนบุรี

พ.ศ. 2550 และผังเมืองรวมจังหวัดปราจีนบุรีแล้ว ก็ได้มีการเข้ามาลงทุนของอุตสาหกรรมต่าง ๆ ในพื้นที่จำนวนมากและรวมถึงการเกิดขึ้นของนิคมอุตสาหกรรมไฮเทคกบินทร์ จังหวัดปราจีนบุรี

2) *สถานการณ์ของการพัฒนาอุตสาหกรรมในจังหวัดปราจีนบุรี* ผลจากกระบวนการพัฒนาอุตสาหกรรมที่เกิดขึ้นในจังหวัดปราจีนบุรีจากการประเมินของภาครัฐในมิติทางด้านเศรษฐกิจทำให้โครงสร้างการผลิตภาคอุตสาหกรรมของจังหวัดปราจีนบุรีเปลี่ยนแปลงไปอย่างเห็นได้ชัดเจน จำนวนโรงงานอุตสาหกรรม จำนวนเงินลงทุนและอัตราการจ้างงานในจังหวัดปราจีนบุรีตั้งแต่ปี พ.ศ. 2546-2550 ก็มีแนวโน้มที่เพิ่มมากขึ้นเช่นเดียวกัน โดยในช่วงเวลาดังกล่าวในบริเวณเขตพื้นที่จังหวัดปราจีนบุรีมีนิคมอุตสาหกรรมและสวนอุตสาหกรรมทั้งหมด 5 แห่ง ในช่วงเวลาดังกล่าว

3) *ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาอุตสาหกรรมในจังหวัดปราจีนบุรี* โดยภายหลังจากการมีคำสั่งใช้ข้อกำหนดเกี่ยวกับการจัดสรรที่ดินเพื่ออุตสาหกรรมจังหวัดปราจีนบุรี พ.ศ. 2550 และผังเมืองรวมจังหวัดปราจีนบุรีแล้ว ได้พบถึงปัญหาที่สำคัญที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาอุตสาหกรรมในพื้นที่จังหวัดปราจีนบุรี ประกอบด้วย ปัญหาการขาดแคลนแรงงานในพื้นที่จังหวัดปราจีนบุรี ปัญหาการรุกล้ำพื้นที่สีเขียวและพื้นที่ทางการเกษตรกรรม ปัญหาอุทกภัยในพื้นที่จังหวัดปราจีนบุรี ปัญหาน้ำเน่าเสียและการลักลอบทิ้งขยะจากโรงงานอุตสาหกรรม และปัญหาสารเคมีรั่วไหลจากโรงงานอุตสาหกรรม

1.1.5 ภาพรวมของสถานการณ์ด้านอุตสาหกรรมของจังหวัดปราจีนบุรีในช่วง

ปัจจุบัน พบว่า สถานการณ์ด้านอุตสาหกรรมของจังหวัดปราจีนบุรีในช่วงปัจจุบัน โดยภาพรวมจังหวัดปราจีนบุรี มีพื้นที่โรงงานอุตสาหกรรมตั้งอยู่ใน 2 อำเภอหลักที่สำคัญ ประกอบด้วย อำเภอกบินทร์บุรีและอำเภอศรีมหาโพธิ์ โดยทั้ง 2 อำเภอดังกล่าวเป็นพื้นที่รองรับการพัฒนาอุตสาหกรรมจากภาคเอกชน ตั้งอยู่บริเวณบนแนวเส้นทางถนนทางหลวงหมายเลข 304 และ 33 ทำให้อุตสาหกรรมทั้งสองแห่งสามารถเดินทางคมนาคมและขนส่งบนเส้นทางถนนทางหลวงทั้งสองเส้นทางเป็นการคมนาคมและขนส่งหลักที่สำคัญ ในปี พ.ศ. 2557 ได้ปรากฏตัวเลขผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดปราจีนบุรีรวมทุกสาขาจำนวนทั้งสิ้น 217,105.75 ล้านบาท โดยแบ่งเป็นตัวเลขผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดเฉพาะรายสาขาอุตสาหกรรมมากถึง 164,405.11 ล้านบาท ทำให้สาขาการผลิตภาคอุตสาหกรรมมีส่วนของตัวเลขผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดที่สูงมากกว่าสาขาการผลิตอื่น ๆ ภายในจังหวัดปราจีนบุรี

1.1.6 *แนวโน้มอุตสาหกรรมของจังหวัดปราจีนบุรีในอนาคต* สามารถพิจารณาจากปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาอุตสาหกรรมของจังหวัดปราจีนบุรี แบ่งออกเป็นปัจจัยภายในประเทศและปัจจัยภายนอกประเทศ

1) *ปัจจัยภายในประเทศ* โดยปัจจัยภายในประเทศและพื้นที่จังหวัดปราจีนบุรีที่สำคัญ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับแนวโน้มการพัฒนาอุตสาหกรรมในจังหวัดปราจีนบุรีในอนาคต ประกอบด้วย ยุทธศาสตร์การส่งเสริมทางด้านอุตสาหกรรมของรัฐบาล การเคลื่อนย้ายฐานการผลิตเข้ามาภายในจังหวัดปราจีนบุรี และการเป็นจุดยุทธศาสตร์เชื่อมโยงภาคตะวันออกและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

2) *ปัจจัยภายนอกประเทศ* โดยปัจจัยภายนอกประเทศที่สำคัญ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับแนวโน้มการพัฒนาอุตสาหกรรมในจังหวัดปราจีนบุรีในอนาคต ประกอบด้วย การเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) ของประเทศไทยทำให้เกิดการแข่งขันและการเคลื่อนย้ายแบบเสรีที่สูงมากยิ่งขึ้น และการย้ายฐานการผลิตของบริษัทต่างชาติ

1.2 ข้อค้นพบตามวัตถุประสงค์ข้อที่สอง การวิเคราะห์กระบวนการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมใหม่ของจังหวัดปราจีนบุรีในปัจจุบัน การศึกษาในส่วนนี้เป็นการศึกษาผ่านการวิเคราะห์ (analysis) ถึงปัจจัยเชิงสภาพแวดล้อมและปัจจัยสภาพแวดล้อมเชิงนโยบาย (policy environment) รวมถึงกลไกต่าง ๆ (mechanism) ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมใหม่ของจังหวัดปราจีนบุรีในปัจจุบัน โดยการศึกษาในส่วนนี้จะแบ่งออกเป็น 4 ประเด็นที่สำคัญ ดังนี้

1.2.1 บริบทสภาพแวดล้อมของกระบวนการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมใหม่ของจังหวัดปราจีนบุรี สำหรับประเด็นเกี่ยวกับลักษณะภูมิประเทศของจังหวัดปราจีนบุรี ได้แสดงให้เห็นถึงลักษณะของภูมิศาสตร์ของจังหวัดปราจีนบุรีในบางพื้นที่ที่สามารถสร้างอุตสาหกรรม เนื่องจาก สภาพที่ดินในบางอำเภอของจังหวัดปราจีนบุรีที่มีสภาพที่ดินที่ไม่เหมาะสมกับการทำการเกษตร แต่สามารถปรับปรุงเป็นพื้นที่เพื่อการก่อสร้างนิคมอุตสาหกรรมได้ รวมถึงโครงสร้างพื้นฐานต่าง ๆ ที่มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องภายในจังหวัด

ส่วนสถานการณ์ในภาพรวมของจังหวัดปราจีนบุรีด้านสังคมและวัฒนธรรม แสดงให้เห็นถึงสภาพความเป็นเมืองโบราณเก่าของจังหวัดปราจีนบุรี เห็นได้จากข้อมูลทางด้านโบราณวัตถุของจังหวัดปราจีนบุรีที่มีอยู่จำนวนมาก รวมถึงข้อมูลบริบทสภาพแวดล้อมของจังหวัดปราจีนบุรีทางด้านสังคมและวัฒนธรรมยังแสดงให้เห็นถึงสภาพความเป็นเมือง (urbanization) โดยพิจารณาได้จากการขยายตัวของจำนวนประชากร สถานบริการทางการศึกษาและการสาธารณสุขที่เพิ่มมากขึ้น

บริบททางการเมืองในพื้นที่จังหวัดปราจีนบุรี พบว่า วาระการดำรงตำแหน่งเฉลี่ยอยู่ในช่วงระยะเวลาเพียง 1-2 ปี ของผู้ว่าราชการจังหวัดปราจีนบุรี โดยเฉพาะในช่วงหลังปี พ.ศ. 2558 มีการเปลี่ยนผู้ว่าราชการประจำจังหวัดปราจีนบุรีในระยะเวลาเพียง 4 ปี จำนวนถึง 3 ท่าน ซึ่ง

การเปลี่ยนแปลงผู้ว่าราชการประจำจังหวัดบ่อยครั้งได้ส่งผลต่อการดำเนินการพัฒนาและการวางแผนเกี่ยวกับการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมในจังหวัดปราจีนบุรี

ภาพรวมของบริบททางด้านเศรษฐกิจของจังหวัดปราจีนบุรี พบว่า โครงสร้างทางด้านเศรษฐกิจในปัจจุบันของจังหวัดปราจีนบุรีที่สำคัญอยู่ในภาคการผลิต (manufacturing) แบบอุตสาหกรรมเป็นสำคัญ โดยพิจารณาได้จากสัดส่วนของของผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดปราจีนบุรีในด้านอุตสาหกรรม คิดเป็นร้อยละ 74.91 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดทั้งหมด

ส่วนบริบทด้านปัญหาการพัฒนาภายในจังหวัดปราจีนบุรี พบปัญหาที่สำคัญประกอบด้วย ปัญหาทางด้านโครงสร้างพื้นฐานเกี่ยวกับเส้นทางคมนาคมและโลจิสติกส์ ปัญหามลภาวะและของเสีย ปัญหาขยะ ปัญหาการกัดเซาะริมตลิ่งแม่น้ำ และปัญหาและอุปสรรคของกระบวนการการทำแผนพัฒนาและการแก้ไขผังเมือง

1.2.2 กลไกทางด้านกฎหมาย: กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรม

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมของประเทศไทย ประกอบด้วยกฎหมายที่สำคัญ 2 ฉบับ คือ พระราชบัญญัติการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย และกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรม

1) พระราชบัญญัติการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย เป็นกฎหมายเกี่ยวกับการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรม โดยองค์ประกอบของนิคมอุตสาหกรรม ประกอบด้วย พื้นที่อุตสาหกรรม สิ่งอำนวยความสะดวก สาธารณูปโภคและสาธารณูปการ เช่น ถนน ระบบระบายน้ำ ระบบกำจัดน้ำเสีย ส่วนกลาง ระบบป้องกันน้ำท่วม ระบบไฟฟ้า ระบบน้ำประปา ระบบโทรศัพท์และการติดต่อสื่อสารและบริการอื่นที่จำเป็น ซึ่งภายในนิคมอุตสาหกรรม การนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทยจะจัดตั้งสำนักบริการเบ็ดเสร็จครบวงจร ขึ้นเพื่อให้บริการผู้ประกอบการตั้งแต่ต้นจนจบกระบวนการในการทำธุรกิจกับการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย เช่น การซื้อ หรือ เช่าที่ดิน การแนะนำพื้นที่ที่เหมาะสมกับการจัดตั้ง การอนุมัติคำขออนุญาตและออกใบรับรอง

2) กฎกระทรวง กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรม สาระสำคัญของกฎกระทรวง กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรม ฉบับปี พ.ศ. 2548 ประกอบด้วย 2 ประเด็นที่สำคัญ องค์ประกอบของนิคมอุตสาหกรรมแต่ละแห่งต้องจัดให้มีระบบสาธารณูปโภค สิ่งอำนวยความสะดวกและบริการที่จำเป็นตามความเหมาะสมกับลักษณะและขนาดของนิคมอุตสาหกรรมแต่ละประเภท และการขออนุมัติจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรม โดยผู้ที่จัดตั้งหรือขยายนิคมอุตสาหกรรมจัดทำโครงการเพื่อขออนุมัติต่อคณะกรรมการจามขั้นตอนต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ในกฎหมายข้อกำหนดฉบับนี้

1.2.3 กลไกทางด้านนโยบาย: การเคลื่อนไหวของภาครัฐเชิงนโยบายกับกระบวนการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมในจังหวัดปราจีนบุรี เป็นของการศึกษาถึงการเคลื่อนไหวของภาครัฐผ่านนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาดังต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมและผลักดันกระบวนการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมในจังหวัดปราจีนบุรี ประกอบด้วย 3 ประเด็น ดังนี้

1) **แผนยุทธศาสตร์การพัฒนา: ระดับประเทศ ระดับภูมิภาค และระดับจังหวัด** ประกอบด้วย แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาของภาครัฐระดับชาติ ภาครัฐระดับภูมิภาคและภาครัฐระดับจังหวัด โดยรายละเอียดของแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาทั้งสามระดับที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรม ล้วนแล้วแต่มีการส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาอุตสาหกรรมให้เกิดขึ้นภายในจังหวัดปราจีนบุรี รวมถึงกระบวนการจัดตั้งอุตสาหกรรมภายในจังหวัด

2) **แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาอุตสาหกรรม** สำหรับแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาอุตสาหกรรมที่เกิดขึ้นในช่วงรัฐบาลปัจจุบัน ประกอบด้วย แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาอุตสาหกรรมใน 2 ระยะ คือ ระยะยาว 20 ปี และระยะสั้น 4 ปี ซึ่งเป็นแผนการพัฒนาในระดับชาติ รวมถึงมีแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาอุตสาหกรรมจังหวัดปราจีนบุรี (แผนพัฒนาอุตสาหกรรมระดับจังหวัด) และโครงการพัฒนาเมืองอุตสาหกรรมนิเวศ (Eco Industrial Town) โดยแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาอุตสาหกรรมฉบับต่าง ๆ ล้วนส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาอุตสาหกรรมในจังหวัดปราจีนบุรี โดยเฉพาะการกระจายการลงทุนจากพื้นที่อุตสาหกรรมเดิมมาสู่จังหวัดปราจีนบุรี

3) **การจัดวางผังเมืองรวมจังหวัดปราจีนบุรี** โดยประเด็นสำคัญที่เกี่ยวข้องกับผังเมืองรวมจังหวัดปราจีนบุรีใหม่ที่จะเกิดขึ้น ประกอบไปด้วยประเด็นที่สำคัญ อย่างการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของจังหวัดปราจีนบุรี และการพัฒนาอุตสาหกรรมของจังหวัดปราจีนบุรี โดยการเคลื่อนไหวของภาครัฐภายใต้การจัดวางผังเมืองรวมจังหวัดปราจีนบุรีใหม่มีแนวโน้มที่จะส่งเสริมการพัฒนาอุตสาหกรรมในพื้นที่จังหวัดปราจีนบุรี และยังเป็นการกระตุ้นให้เกิดนิคมอุตสาหกรรมในพื้นที่จังหวัดปราจีนบุรีอีกด้วย

1.2.4 กลไกทางด้านสถาบัน: การเคลื่อนไหวของภาคเอกชนและภาคประชาชนกับกระบวนการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมในจังหวัดปราจีนบุรี เป็นประเด็นที่พิจารณาถึงกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับกระบวนการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมใหม่ผ่านมุมมองเชิงสถาบัน โดยแบ่งการพิจารณาออกเป็น 2 สถาบันที่สำคัญได้แก่

1) **การเคลื่อนไหวของภาคเอกชนกับกระบวนการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมในจังหวัดปราจีนบุรี** พบว่า ภาคเอกชนมีการการเคลื่อนไหวการด้านการลงทุนและการมีส่วนร่วมกับการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมของภาคเอกชนในจังหวัดปราจีนบุรี อย่างเช่น กรณีของโครงการนิคมอุตสาหกรรมบ่อทอง จังหวัดปราจีนบุรี โครงการนิคมอุตสาหกรรมนวนคร จังหวัดปราจีนบุรี และในกรณีของการ

ย้ายฐานการผลิตเข้ามายังจังหวัดปราจีนบุรีของผู้ลงทุนกลุ่มต่าง ๆ นอกจากนี้ ภาคเอกชนยังมีการส่งเสริมถึงโครงการอุตสาหกรรมสีเขียวของภาคเอกชน ซึ่งถือเป็นสิ่งสำคัญต่อการพัฒนาสู่การจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมที่เน้นการบริหารจัดการเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม

2) การเคลื่อนไหวของภาคประชาชนกับกระบวนการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมในจังหวัดปราจีนบุรี ประเด็นส่วนใหญ่ที่ภาคประชาชนมีการเคลื่อนไหวเป็นประเด็นที่สะท้อนถึงผลกระทบของการพัฒนาและการขยายตัวของอุตสาหกรรมที่เกิดขึ้นในจังหวัดปราจีนบุรี ที่ส่งผลกระทบต่อประชาชนและระบบนิเวศในพื้นที่ รวมถึงประเด็นเกี่ยวกับการจัดวางพื้นที่อุตสาหกรรมในพื้นที่ส่วนต่าง ๆ ของจังหวัดภายใต้ผังเมืองรวมจังหวัดปราจีนบุรี เช่น ประเด็นผลกระทบต่อภาคประชาชนจากการเกิดขึ้นของนิคมอุตสาหกรรมและโรงงานอุตสาหกรรมในพื้นที่จังหวัดปราจีนบุรี หรือประเด็นเมืองเกษตรอินทรีย์จังหวัดปราจีนบุรี

1.3 ข้อค้นพบตามวัตถุประสงค์ข้อที่สาม ข้อเสนอแนะการจัดทำผังเมืองที่เหมาะสมเพื่อการพัฒนาอุตสาหกรรมในจังหวัดปราจีนบุรี การพิจารณาข้อเสนอแนะการจัดทำผังเมืองเพื่อการพัฒนาอุตสาหกรรมในจังหวัดปราจีนบุรี เป็นการพิจารณาข้อเสนอแนะการจัดทำผังเมืองเพื่อการพัฒนาอุตสาหกรรมในจังหวัดตามที่มาของข้อเสนอได้แก่ ข้อเสนอแนะจากการลงพื้นที่ และข้อเสนอแนะจากทฤษฎีและองค์ความรู้จากงานวิจัยที่ผ่านมา โดยข้อเสนอแนะการจัดทำผังเมืองที่เหมาะสมเพื่อการพัฒนาอุตสาหกรรมในจังหวัดปราจีนบุรีทั้งจากการลงพื้นที่ และข้อเสนอแนะจากทฤษฎีและองค์ความรู้จากงานวิจัยที่ผ่านมา ประกอบด้วย การพัฒนาอุตสาหกรรมควบคู่กับการจัดวางและการบังคับใช้ผังเมือง การพัฒนาอุตสาหกรรมภายใต้แนวทางของการมีส่วนร่วมในการพัฒนาร่วมกัน และการพัฒนาพื้นที่เมืองเกษตรอินทรีย์

2. อภิปรายผลการศึกษา

การศึกษาวิจัยในเรื่อง “การทบทวนและปรับยุทธศาสตร์การพัฒนาของโครงการพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออกสู่การเป็นประเทศอาเซียนในจังหวัดปราจีนบุรี: กรณีการวางผังเมืองเพื่อการพัฒนาอุตสาหกรรม” ได้แสดงให้เห็นถึง การพัฒนาของโครงสร้างเศรษฐกิจและโครงสร้างสังคมของจังหวัดปราจีนบุรีตั้งแต่อดีตจนกระทั่งมาถึงปัจจุบัน โดยสาเหตุสำคัญที่เป็นจุดเปลี่ยน (turning point) สำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงของจังหวัดปราจีนบุรีในแต่ละยุค (transition) ก็คือ การเกิดขึ้นของแผนพัฒนาหรือยุทธศาสตร์การพัฒนาจากรัฐส่วนกลางในลักษณะของการรวมศูนย์ของอำนาจการตัดสินใจ (centralization) หรือเป็นลักษณะแบบบนลงล่าง (top-down) ที่ส่วนกลางกำหนดลงมายังจังหวัดปราจีนบุรี

ทั้งแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาหรือนโยบายส่งเสริมการพัฒนาต่าง ๆ จากรัฐส่วนกลาง การศึกษาชั้นนี้ก็แสดงให้เห็นว่า สิ่งเหล่านี้ได้กลายเป็นส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงในจังหวัดปราจีนบุรี ใน 2 ด้าน คือ ด้านหนึ่งได้นำไปสู่การพัฒนาโครงสร้างทางเศรษฐกิจ การเติบโตของตัวเลขทาง เศรษฐกิจต่าง ๆ การพัฒนาสู่ความเป็นสังคมเมือง (urbanization) และก้าวไปสู่สังคมแบบ อุตสาหกรรม (industrial society) จากการพัฒนาในด้านต่าง ๆ และส่วนอีกด้านหนึ่ง แผน ยุทธศาสตร์การพัฒนาหรือนโยบายส่งเสริมการพัฒนาต่าง ๆ จากรัฐส่วนกลาง ก็ได้นำไปสู่ปัญหา (problematization) ทางสังคมต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นภายใต้กระบวนการพัฒนา ไม่ว่าจะเป็นผลกระทบต่อ สังคม ผู้คน วิถีชีวิต วิธีการผลิตดั้งเดิม หรือทรัพยากรธรรมชาติของจังหวัดปราจีนบุรี โดยเฉพาะ ประเด็นความขัดแย้งเกี่ยวกับพื้นที่หรือที่ดินในส่วนต่าง ๆ ของจังหวัดปราจีนบุรี

จากการศึกษาวิจัยนี้และการสรุปถึงผลการศึกษาข้างต้น หากพิจารณาถึงประเด็นเกี่ยวกับการวางผังเมืองนั้น จะพบว่า การกำหนดและการจัดวางผังเมืองรวมจังหวัดของจังหวัดปราจีนบุรีนั้น ได้สร้างการขยายตัวของพัฒนาเมืองและการพัฒนาอุตสาหกรรมของจังหวัด รวมถึงอีกด้านผัง เมืองรวมจังหวัดปราจีนบุรีและกฎหมายฉบับต่าง ๆ เกี่ยวกับข้อกำหนดการจัดการบริหารที่ดินเพื่อ อุตสาหกรรม ก็กลายเป็นข้อจำกัดเกี่ยวสิทธิในการพัฒนาที่ดินหรือการลงทุนในที่ดินเพื่อพัฒนา อุตสาหกรรม สอดคล้องกับงานศึกษา ไพบูลย์ ช่างเรียน (2523) ที่ผลการศึกษาปัญหาที่เกิดขึ้นหลังผัง เมือง ประกอบด้วย ปัญหาทางด้านสิทธิในการปลูกสร้างและปัญหาการลงทุนด้านเศรษฐกิจ

ส่วนงานศึกษาของ ประวีณา เกื้อเม้ง (2551) ที่กล่าวถึง ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อกระบวนการจัด วางผังเมือง โดยเฉพาะความสามารถและความเข้าใจของบุคลากรที่ดำเนินการยังขาดความเข้าใจที่ดี ส่งผลให้เกิดปัญหานั้น งานวิจัยในกรณีศึกษาจังหวัดปราจีนบุรีนี้ ยังไม่พบเห็นถึงปัญหาที่สืบเนื่องจาก ปัจจัยดังกล่าว โดยปัญหาสำคัญที่เกี่ยวข้องกับปัญหาการกำหนดและจัดวางผังเมืองรวมจังหวัด ปราจีนบุรีเพื่อการพัฒนา คือ ปัญหาของความรู้ความเข้าใจและการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วน ร่วมในกระบวนการจัดวางผังเมือง ซึ่งภาคส่วนต่าง ๆ ในจังหวัดปราจีนบุรีในฐานะผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (stakeholders) ที่สำคัญของผังเมืองที่เกิดขึ้น ยังขาดการมีส่วนร่วมต่อกระบวนการหรือขั้นตอนใน ส่วนต่าง ๆ จนนำไปสู่ปัญหาที่เกิดขึ้นในการวิจัยนี้ โดยประเด็นปัญหาดังกล่าวสอดคล้องกับงาน ศึกษาวิจัยของ นิตยา ประพุทธินิติสาร (2525) ศุภจิต มโนพิโมกษ์ (2526) และไพโรจน์ ถวัลย์ศักดิ์วุฒิ (2535) ที่ระบุถึงประเด็นปัญหาความรู้ความเข้าใจและการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมใน กระบวนการจัดวางผังเมืองภายใต้กระบวนการวางผังเมือง

ส่วนประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาอุตสาหกรรมและเมือง จากการศึกษานี้และการ สรุปถึงผลการศึกษาข้างต้น พบว่า การพัฒนาอุตสาหกรรมและเมืองในจังหวัดปราจีนบุรี แสดงให้เห็น ถึงผลกระทบที่สำคัญ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยต่าง ๆ ในกลุ่มประเด็นการพัฒนาอุตสาหกรรมและ เมือง ไม่ว่าจะเป็นปัญหาถึงผลกระทบทางด้านสุขภาพและมลภาวะ ซึ่งกรณีศึกษาของจังหวัด

ปราจีนบุรีนี้ได้สอดคล้องกับงานศึกษาวิจัยของ เพ็ญโฉม แซ่ตั้ง และวัลย์พร मुखสุวรรณ (2546) และ เดชรัตน์ สุขกำเนิด, ศุภกิจ นันทะวรการ และวิภา ชื่นชิดก (2550) โดยปัญหาเรื่องผลกระทบทางด้าน สุขภาพและมลภาวะในกรณีศึกษาการพัฒนาอุตสาหกรรมและเมืองของจังหวัดปราจีนบุรีมีทั้งปัญหา การรุกรานที่สีเขียวและพื้นที่ทางการเกษตรกรรม ปัญหาอุทกภัยในพื้นที่จังหวัดปราจีนบุรี ปัญหาน้ำ เน่าเสียและการลักลอบทิ้งขยะจากโรงงานอุตสาหกรรม หรือปัญหาสารเคมีรั่วไหลจากโรงงาน อุตสาหกรรม ฯลฯ

ส่วนปัญหาเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตของแรงงานในภาคอุตสาหกรรมของกรณีศึกษาจังหวัด ปราจีนบุรีในการศึกษาชิ้นนี้ มีความสอดคล้องกับงานศึกษาของ สุวัชร หวันทา (2551) ซึ่งพบเห็นถึง ปัญหาของแรงงานในภาคอุตสาหกรรมต่าง ๆ ทั้งปัญหาคุณภาพชีวิต ปัญหาสังคม หรือปัญหา ทางด้านเศรษฐกิจ อันนำไปสู่ความเสี่ยงและความไม่แน่นอนของชีวิตของแรงงานที่อยู่ภายใต้การ ผลิตในภาคอุตสาหกรรม

นอกจากนี้ ประเด็นความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสียภายใต้ กระบวนการพัฒนาของกรณีการพัฒนาอุตสาหกรรมและเมืองของจังหวัดปราจีนบุรี ยังสอดคล้องกับ งานของกมลศักดิ์ ตรีครุฑพันธ์ (2549) และชัยณรงค์ เครือนวน (2558) ที่ได้กล่าวถึงระดับการมีส่วนร่วม ของกลุ่มภาคส่วนต่าง ๆ ภายใต้กระบวนการพัฒนาอุตสาหกรรมและเมืองที่เกิดขึ้น โดยงานศึกษา ชิ้นนี้ได้แสดงให้เห็นถึง ความสัมพันธ์ในรูปแบบทวิภาคีระหว่างภาครัฐและภาคเอกชนในการร่วมกัน พัฒนาอุตสาหกรรมและเมืองของจังหวัดปราจีนบุรีผ่านกลไกทางด้านกฎหมายและกลไกทางด้าน นโยบายต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงของจังหวัดปราจีนบุรีไปสู่ความเป็นสังคมอุตสาหกรรมและ เมือง แต่อย่างไรก็ตามผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการพัฒนาที่นำไปสู่ปัญหาต่าง ๆ ได้สร้างผลกระทบ ให้กับกลุ่มภาคประชาชนในพื้นที่จังหวัดปราจีนบุรีมากที่สุด โดยแนวทางการแก้ไขปัญหา ความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสียภายใต้กระบวนการพัฒนาของกรณีการพัฒนา อุตสาหกรรมและเมืองของจังหวัดปราจีนบุรีที่ควรเกิดขึ้นจึงควรมีการสร้างกลไกการมีส่วนร่วม ระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสียภายใต้กระบวนการพัฒนาอุตสาหกรรมและเมืองในประเด็นต่าง ๆ ใน รูปแบบไตรภาคี ที่ประกอบด้วย ภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชนในฐานะผู้มีส่วนได้ส่วนเสียใน พื้นที่ที่สำคัญของจังหวัดปราจีนบุรี

3. ข้อเสนอแนะในเชิงนโยบาย

การศึกษาวิจัยในเรื่อง “การทบทวนและปรับยุทธศาสตร์การพัฒนาของโครงการพัฒนา พื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออกสู่การเป็นประเทศอาเซียนในจังหวัดปราจีนบุรี: กรณีการวางผังเมืองเพื่อ

การพัฒนาอุตสาหกรรม” ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในเชิงนโยบาย โดยสามารถแบ่งข้อเสนอแนะในเชิงนโยบายออกเป็น 3 ข้อเสนอแนะที่สำคัญ ดังต่อไปนี้

3.1 การพัฒนาอุตสาหกรรมควบคู่กับการจัดวางและการบังคับใช้ผังเมือง โดยการพัฒนาอุตสาหกรรมที่เกิดขึ้น ควรมีการกำหนดกฎเกณฑ์เกี่ยวกับการบังคับใช้ผังเมืองอย่างชัดเจน โดยเฉพาะการสร้างกลไกในการบังคับใช้และควบคุมให้การพัฒนาที่เกิดขึ้นอยู่ภายใต้ขอบเขตหรือพื้นที่ตามที่ผังเมืองได้มีการกำหนดไว้ รวมถึงกระบวนการจัดวางควบคุมเกิดการตัดสินใจและข้อตกลงร่วมกันของทุกภาคส่วนเพื่อสร้างความเข้าใจต่อผังเมืองที่จะถูกบังคับใช้

3.2 การพัฒนาอุตสาหกรรมภายใต้แนวทางของการมีส่วนร่วมในการพัฒนาร่วมกัน ด้วยการลดอำนาจการตัดสินใจของภาครัฐหรือรูปแบบบนลงล่าง (top-down) ไปสู่การกระจายอำนาจในการตัดสินใจร่วมกันระหว่างทุกภาคส่วนที่เป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการพัฒนา ด้วยการสร้างกลไกหรือขั้นตอนในการเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนทั้ง ภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน เข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทางการพัฒนาและขอบเขตพื้นที่เพื่อการพัฒนาจังหวัดของตนเอง

3.3 การพัฒนาพื้นที่เมืองเกษตรอินทรีย์ เป็นแนวทางการพัฒนาที่เกิดจากรากฐานที่สำคัญของสังคมและเศรษฐกิจของผู้คนในจังหวัดปราจีนบุรี โดยพื้นที่บางอำเภอของจังหวัดปราจีนบุรีสามารถพัฒนาเพื่อเป็นพื้นที่เกษตรกรรมที่มีประสิทธิภาพได้ ดังนั้นควรมีนโยบายหรือสถาบันที่ส่งเสริมและสนับสนุนการทำเกษตรอินทรีย์ในจังหวัดปราจีนบุรี การสร้างเครือข่ายเชื่อมโยงกลุ่มและองค์ความรู้ต่าง ๆ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการทำเกษตรอินทรีย์ในจังหวัดให้มากยิ่งขึ้น รวมถึงการกำหนดพื้นที่สำหรับเกษตรอินทรีย์ของจังหวัดที่ชัดเจน โดยแยกออกจากพื้นที่อุตสาหกรรม แนวทางการพัฒนานี้จะนำไปสู่เป้าหมายเพื่อเป็นพื้นที่ทางความมั่นคงทางอาหารของประเทศ

4. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

การศึกษาวิจัยในเรื่อง “การทบทวนและปรับยุทธศาสตร์การพัฒนาของโครงการพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออกสู่การเป็นประเทศอาเซียนในจังหวัดปราจีนบุรี: กรณีการวางผังเมืองเพื่อการพัฒนาอุตสาหกรรม” ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป โดยสามารถแบ่งข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไปออกเป็น 3 ประเด็นที่สำคัญ ดังต่อไปนี้

4.1 การศึกษาถึงประเด็นเกี่ยวกับการพัฒนาและการขยายตัวของอุตสาหกรรมในกรณีศึกษา (case study) ในกลุ่มจังหวัดภูมิภาคตะวันออกตอนบนของประเทศไทย ประกอบด้วยจังหวัดปราจีนบุรี นครนายก และสระแก้ว เนื่องจากเป็นภูมิภาคที่ได้รับผลของการกระจายตัวการลงทุนภาคอุตสาหกรรมมาจากกลุ่มจังหวัดชายฝั่งทะเลตะวันออก เพื่อเป็นการต่อเติมองค์ความรู้ที่แสดงให้เห็นภาพรวมระดับภูมิภาค

4.2 การศึกษาถึงประเด็นปัญหาเฉพาะเรื่อง (problem issue) รายประเด็น ที่เกิดจากสาเหตุของการพัฒนาอุตสาหกรรมในจังหวัดปราจีนบุรี โดยภายในงานชิ้นนี้มีการกล่าวถึงรายละเอียดปัญหาในลักษณะกล่าวถึงผลที่เกิดขึ้น ยังขาดถึงการศึกษาถึงรายละเอียดของที่มาหรือต้นตอของปัญหาเชิงลึก

4.3 การศึกษาถึงประเด็นความมั่นคงทางอาหารกับการขับเคลื่อนของภาคประชาชนในพื้นที่จังหวัดปราจีนบุรี ซึ่งถือเป็นแนวทางการพัฒนาทางเลือก (alternative development) ที่สามารถพัฒนาเป็นแนวทางการพัฒนาหลักหรืออยู่ภายใต้แผนในการพัฒนาของประเทศไทยได้ การศึกษาในเชิงลึกและเป็นระบบจะช่วยในการสร้างเสริมองค์ความรู้เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาทางเลือกดังกล่าวได้

5. ผลผลิต (output) ของโครงการ

การศึกษาวิจัยในเรื่อง “การทบทวนและปรับยุทธศาสตร์การพัฒนาของโครงการพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออกสู่การเป็นประเทศอาเซียนในจังหวัดปราจีนบุรี: กรณีการวางผังเมืองเพื่อการพัฒนาอุตสาหกรรม” ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาและพิจารณาในหลายประเด็นตามวัตถุประสงค์ที่ได้กำหนดไว้ โดยเฉพาะข้อค้นพบที่เกิดขึ้นได้แสดงให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในจังหวัดปราจีนบุรี ทั้งในแง่ของบริบทสภาพแวดล้อม โครงสร้างเศรษฐกิจ การเมืองและสังคมที่มีความเกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงของอุตสาหกรรมภายในจังหวัดปราจีนบุรี รวมถึงการเคลื่อนไหวของตัวแสดงต่าง ๆ ภายในจังหวัดในฐานะผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่สำคัญ ผ่านการศึกษากลไกที่สำคัญต่าง ๆ ภายใต้กรอบการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมใหม่ รวมถึงการพัฒนาข้อเสนอแนะต่อการจัดวางพื้นที่กับการพัฒนาอุตสาหกรรมที่เกิดขึ้นในจังหวัดปราจีนบุรีให้เกิดความยั่งยืน ดังนั้น การศึกษานี้จะเป็นเป็นส่วนสำคัญส่วนหนึ่งในการพิจารณาเป็นถึงแนวทางการพัฒนาที่จะเกิดขึ้นในอนาคตในเชิงนโยบาย รวมถึงในเชิงวิชาการการจะเป็นการเพิ่มเติมองค์ความรู้ที่มีอยู่ในประเด็นและกรณีศึกษาดังกล่าวที่มีอยู่ โดยข้อค้นพบในเชิงวิชาการที่ได้จากการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยคาดว่าจะนำไปเผยแพร่ โดยการตีพิมพ์ในวารสารทางวิชาการในฐานะข้อมูลระดับชาติหรือในวงวิชาการอื่น ๆ ต่อไป

บรรณานุกรม

- กมลศักดิ์ ตรีครุฑพันธ์. (2549). *การศึกษาความสัมพันธ์เชิงอำนาจ ระหว่างรัฐ ชุมชน และกลุ่มผลประโยชน์: กรณีศึกษานิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด อำเภอเมือง จังหวัดระยอง*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์การเมือง, คณะเศรษฐศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กรมโยธาธิการและผังเมือง. (ม.ป.ป.). *ขั้นตอนการวางและจัดทำผังเมืองรวม/ชุมชนตามพระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. 2518*. วันที่ค้นข้อมูล 1 มีนาคม 2561, เข้าถึงได้จาก <https://www.dpt.go.th/knowledges/TCplanning/know07.html>.
- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (ม.ป.ป.). *มาตรฐานการวางผังเมือง*. กรุงเทพฯ: กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น.
- กรวิภา วิลาชัย. (2544). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางผังเมือง: กรณีศึกษาการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนในกระบวนการจัดทำผังเมืองรวม*. วิทยานิพนธ์สถาปัตยกรรมศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาการวางผังเมือง, คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- _____. (2548). *ยุทธศาสตร์ทางผังเมืองของประเทศไทย*. กรุงเทพฯ : สถาบันปรึกษาเศรษฐกิจกระทรวงมหาดไทย.
- กระทรวงอุตสาหกรรม. (2559). *ยุทธศาสตร์การพัฒนากอุตสาหกรรมไทย 4.0 ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560 - 2579)*. กรุงเทพฯ: กระทรวงอุตสาหกรรม.
- กรุงเทพธุรกิจออนไลน์. (2558ก, 6 สิงหาคม). *กรมโรงงานผู้ดูแลโครงการอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ*. วันที่ค้นข้อมูล 18 กุมภาพันธ์ 2560, เข้าถึงได้จาก <http://www.bangkokbiznews.com/news/detail/597471>.
- _____. (2558ข, 22 กันยายน). *กรม.ไฟเขียวแผนกระตุ้นเขตเศรษฐกิจพิเศษ*. วันที่ค้นข้อมูล 14 กุมภาพันธ์ 2560, เข้าถึงได้จาก <http://www.bangkokbiznews.com/news/detail/666636>.
- กลุ่มงานยุทธศาสตร์และข้อมูลเพื่อการพัฒนาจังหวัด สำนักงานจังหวัดปราจีนบุรี. (2561). *แผนพัฒนาจังหวัดปราจีนบุรี พ.ศ. 2561-2564 (ฉบับทบทวน ประจำปี พ.ศ. 2562)*. ปราจีนบุรี: สำนักงานจังหวัดปราจีนบุรี.
- ก้องภพ สุขกิจบำรุง. (2542). *ทฤษฎีและความรู้ทางด้านผังเมือง*. *ข่าวสารกรมการผังเมือง*, 72: หน้า 28-36.

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (ม.ป.ป.). *แผนที่ปราจีนบุรี แผนที่เมืองปราจีนบุรี*. วันที่ค้นข้อมูล 25 ธันวาคม 2560, เข้าถึงได้จาก <http://www.emagtravel.com/archive/prachinburi-map.html>.

การนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย. (2561, 19 กรกฎาคม). *พิธีลงนามสัญญาร่วมดำเนินงานโครงการนิคมอุตสาหกรรมบ่อทอง 33 จังหวัดปราจีนบุรี*. วันที่ค้นข้อมูล 1 สิงหาคม 2560, เข้าถึงได้จาก [http://www.ieat.go.th/regform/imagesen/g40en/c5519-พิธีลงนามสัญญา](http://www.ieat.go.th/regform/imagesen/g40en/c5519-พิธีลงนามสัญญาร่วมดำเนินงานโครงการนิคมอุตสาหกรรมบ่อทอง%2033%20จังหวัดปราจีนบุรี)

_____ . (ม.ป.ป.). *ข้อกำหนดและกฎหมายของการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย*. วันที่ค้นข้อมูล 18 กุมภาพันธ์ 2560, เข้าถึงได้จาก <http://www.ieat.go.th/laws-and-regulations>.

กำพล จำปาพันธ์. (2559). พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ของชุมชนเมืองปราจีนบุรี ศึกษาจากหลักฐานทางโบราณคดีและมุขปาฐะในท้องถิ่น. *วารสารสงขลานครินทร์ ฉบับสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์*, 22 (1): หน้า 279-330.

กิตติโชค บุรมิ. (2558). *ความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับผลกระทบจากนิคมอุตสาหกรรม 304 ที่มีต่อชุมชนโดยรอบในเขตพื้นที่ตำบลท่าตุม อำเภอศรีมหาโพธิ จังหวัดปราจีนบุรี*. งานนิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์การเมืองและการบริหารจัดการ, คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.

ชนิษฐา เทียบจริยาวัฒน์ และวิชัย บุญวาศ. (2556). การศึกษาแนวทางการวางและจัดทำผังเมืองเฉพาะใหม่. *เมืองและสภาพแวดล้อม*, 2: หน้า 29-48.

ข่าวสดออนไลน์. (2559ก, 24 พฤศจิกายน). *กรดกำมะถันโรงงานที่ปราจีนบุรีรั่ว ฟุ้งกระจายเข้าหมู่บ้าน ห้ามชาวบ้านกว่า 30 ชีวิตส่งโรงพยาบาล*. วันที่ค้นข้อมูล 14 กุมภาพันธ์ 2560, เข้าถึงได้จาก https://www.khaosod.co.th/breaking-news/news_114568.

_____. (2559ข, 27 พฤศจิกายน). *ชาวบ้านร้องโรงงานปล่อยน้ำเสียลงนาข้าวหมื่นไร่ส่งกลิ่นเหม็นคั่ง ชาวนาทุก軒หนักใกล้เก็บเกี่ยว*. วันที่ค้นข้อมูล 14 กุมภาพันธ์ 2560, เข้าถึงได้จาก https://www.khaosod.co.th/around-thailand/news_117978

คณะกรรมการฝ่ายประมวลเอกสารและจดหมายเหตุในคณะกรรมการอำนวยการจัดงานเฉลิมพระเกียรติ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว. (2544). *วัฒนธรรม พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ เอกลักษณ์และภูมิปัญญา จังหวัดปราจีนบุรี*. กรุงเทพฯ: กระทรวงมหาดไทย, กระทรวงศึกษาธิการ, กรมศิลปากร.

คณะสถาปัตยกรรมและการออกแบบสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยแม่โจ้. (ม.ป.ป.). *ทฤษฎีการวางผังเมืองและผังภาค*. วันที่ค้นข้อมูล 1 กันยายน 2558, เข้าถึงได้จาก http://coursewares.mju.ac.th:81/e-learning50/la471/course_chapt_menu.html.

คมชัดลึก. (2553, 7 มกราคม). *เลือกซ่อมส.ส.ปราจีนฯกระแสเลื้อยแดงวัดบารมีตระกูล"วิลาวัลย์"*. วันที่ค้นข้อมูล 1 ธันวาคม 2560, เข้าถึงได้จาก <http://www.komchadluek.net/news/local/43757>.

_____. (2559, 29 สิงหาคม). *เปิด 4 ยุทธศาสตร์จัดการน้ำ! ทางแก้ปัญหาลุ่มน้ำปราจีนฯ*. วันที่ค้นข้อมูล 14 กุมภาพันธ์ 2560, เข้าถึงได้จาก <http://www.komchadluek.net/news/agricultural/240051>.

คุณเอ (นามสมมุติ). (2560, 6 กุมภาพันธ์). *เจ้าหน้าที่ของโยธาธิการและผังเมืองจังหวัดปราจีนบุรี. สัมภาษณ์.*

เครือข่ายองค์กรชุมชนจังหวัดปราจีนบุรี. (2554). *ลงมือทำ ร่วมแรงคนละไม้คนละมือ*. ปราจีนบุรี: พรินโปร.

จันทร์ฉาย ศรีทิพย์อาสน์ และไพศิษฐ์ พิพัฒน์กุล. (2559). ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการบังคับใช้พระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. 2518. *วารสารบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต*, 2: หน้า 34-44.

ฉัตรชนก บุญไชย. (2556). *รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ การศึกษาเพื่อพัฒนาศักยภาพทางเศรษฐกิจจาก การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์กลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนบนกรณีศึกษาจังหวัดนครนายก และ จังหวัดปราจีนบุรี*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา.

ชัยณรงค์ เครือนวน. (2558). *ปฏิบัติการและการต่อสู้ทางวาทกรรมในการพัฒนาอุตสาหกรรม: ศึกษา กรณีการพัฒนาอุตสาหกรรมภายใต้ตัวแบบมาบตาพุด*. คุชกุ์นิพนธ์รัฐศาสตรคุชกุ์บัณฑิต, สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์การเมืองและการบริหารจัดการ, คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.

ชุดโครงการพัฒนาการมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายสาธารณะด้านสิทธิที่เชื่อมโยงกับสุขภาวะ มวลนิธิสาธารณสุขแห่งชาติ (มสช.). (2554, 16 พฤศจิกายน). *อาจารย์วิโรจน์ น้อยสำเนียง ชี้ ช่องโหว่ผังเมืองปราจีนบุรี*. วันที่ค้นข้อมูล 14 กุมภาพันธ์ 2560, เข้าถึงได้จาก <http://ppvoice.thainhf.org/index.php?module=article&page=detail&id=996>.

ฐานเศรษฐกิจ. (2558, 14 มิถุนายน). *สระแก้ว/ปราจีนบุรี ร้องสนช. ขยายจุดผ่านแดนพัฒนาโลจิสติกส์*. วันที่ค้นข้อมูล 14 กุมภาพันธ์ 2560, เข้าถึงได้จาก <http://www.thansettakij.com/2015/06/14/3633>.

_____. (2559ก, 1 ตุลาคม). *ยุทธศาสตร์อุตสาหกรรม 20 ปี*. วันที่ค้นข้อมูล 18 กุมภาพันธ์ 2560, เข้าถึงได้จาก <http://www.thansettakij.com/content/101739>.

- _____. (2559ข, 26 ตุลาคม). *พ่อเมืองปราจีนบุรีน้อมนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงพัฒนาเมืองสมุนไพร*. วันที่ค้นข้อมูล 22 พฤษภาคม 2561, เข้าถึงได้จาก <http://www.thansettakij.com/content/108847>.
- _____. (2561, 6 มกราคม). *เปิดใหม่ไลน์อีอีซี 6 โครงการยักษ์เร่งต่อหมดปี61*. วันที่ค้นข้อมูล 22 กุมภาพันธ์ 2561, เข้าถึงได้จาก <http://www.thansettakij.com/content/246824?ts>.
- ณัฐนารี สุขเสกสรร และกาญจนา กาญจนสุนทร. (2548). *รายงานการศึกษา เรื่อง การศึกษาและพัฒนาาระบบโลจิสติกส์ในนิคมอุตสาหกรรมจังหวัดปราจีนบุรี*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.
- ดอน เครือหอม และบัญชา ขวัญยืน. (2560). การศึกษาสภาพการเกิดอุทกภัยในพื้นที่ลุ่มน้ำบางปะกง-ปราจีนบุรี. *Veridian E-Journal, Science and Technology Silpakorn University*, 4 (3): หน้า 70-100.
- เดชรัตน์ สุขกำเนิด, ศุภกิจ นันทะวรการ และวิภา ชื่นชิดก. (2550). *มลพิษ.. สุขภาพ.. และอุตสาหกรรมที่มาตาพุด: ปัญหามลพิษและผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชนแนวทางการดำเนินงานของรัฐ และข้อเสนอต่อการแก้ไขปัญหา กรณีพื้นที่อุตสาหกรรม อำเภอเมืองและอำเภอบ้านฉาง จังหวัดระยอง*. กรุงเทพฯ: มูลนิธินโยบายสุขภาวะ.
- ทวีศักดิ์ รัตวีจิตร. (ม.ป.ป.). *บทความ “การปฏิรูประบบราชการ” ตอน “ปฏิรูประบบราชการเพื่อพัฒนาเมืองอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ”*. วันที่ค้นข้อมูล 14 กุมภาพันธ์ 2560, เข้าถึงได้จาก http://nbt.prd.go.th/pr-article/Bureaucratic%20reform/article_37.pdf.
- ไทยพับลิก้า. (2561ก, 7 กุมภาพันธ์). *รัฐบาลดัน EEC เตรียมขึ้นระเบียงเศรษฐกิจผลไม้ตะวันออก สู่มหาอำนาจผลไม้เมืองร้อน*. วันที่ค้นข้อมูล 22 พฤษภาคม 2561, เข้าถึงได้จาก <https://thaipublica.org/2018/02/eec-ncpo-cabinaet-6-2-2561/>.
- _____. (2561ข, 7 พฤษภาคม). *คนเงินใหม่ต้องเจออะไรกับ “อีอีซี”*. วันที่ค้นข้อมูล 22 พฤษภาคม 2561, เข้าถึงได้จาก <https://thaipublica.org/2018/05/eec-7-5-2561/>.
- ไทยรัฐออนไลน์. (2554, 18 พฤศจิกายน). *แม่น้ำปราจีนฯเน่า ผูกปลากระเบนลอยหนീตาย*. วันที่ค้นข้อมูล 14 กุมภาพันธ์ 2560, เข้าถึงได้จาก <http://www.thairath.co.th/content/217557>.
- _____. (2555, 2 ตุลาคม). *ปราจีนฯอ่วมอีก มวลน้ำก้อนใหม่ทะลักท่วมศรีมหาโพธิ-กบินทร์-บุรี*. วันที่ค้นข้อมูล 14 กุมภาพันธ์ 2560, เข้าถึงได้จาก <http://www.thairath.co.th/content/295397>.
- _____. (2556, 7 มิถุนายน). *กนอ.ทุ่ม 972 ล้านบาทตั้งนิคมไฮเทคกบินทร์บุรี*. วันที่ค้นข้อมูล 14 กุมภาพันธ์ 2560, เข้าถึงได้จาก <https://www.thairath.co.th/content/349625>.

- _____ . (2557, 31 กรกฎาคม). *ปราจีนบุรีรวมพลังส่งเสริมบริหารจัดการน้ำโรงงาน*. วันที่ค้นข้อมูล 14 กุมภาพันธ์ 2560, เข้าถึงได้จาก <http://www.thairath.co.th/content/440070>.
- _____ . (2558, 10 กรกฎาคม). *แม่น้ำปราจีนฯลดฮวบ ทำตลิ่งทรุดลึกกว่า 2 เมตร*. วันที่ค้นข้อมูล 14 กุมภาพันธ์ 2560, เข้าถึงได้จาก <http://www.thairath.co.th/content/510552>.
- _____ . (2559ก, 12 พฤษภาคม). *ฮอนด้า สยายปีกเปิดโรงงานที่ปราจีนฯ ชูเทคโนโลยีใหม่ เป็นมิตรสิ่งแวดล้อม*. วันที่ค้นข้อมูล 14 กุมภาพันธ์ 2560, เข้าถึงได้จาก <http://www.thairath.co.th/content/619334>
- _____ . (2559ข, 25 พฤศจิกายน). *ชาวบ้านปราจีนฯ นักร้อยแหไล่ปิดโรงงาน กรดกำมะถันรั่วส่งรพ. 37 ราย*. วันที่ค้นข้อมูล 14 กุมภาพันธ์ 2560, เข้าถึงได้จาก <http://www.thairath.co.th/content/793237>
- ธงชัย โรจนกนันท์. (2558). *วิเคราะห์และวิพากษ์พระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. 2518*. *วารสารรามคำแหง ฉบับนิติศาสตร์*, 4 (1): หน้า 1-15.
- นพนนท์ ตาปานานนท์. (2550). *โครงการเสริมสมรรถนะการวิเคราะห์วางแผนพื้นที่และประสานเชื่อมโยงการจัดการเชิงพื้นที่ทุกระดับ: รายงานฉบับสมบูรณ์*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ศูนย์บริการวิชาการแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นิตยา ประพุทธนิตินสาร. (2525). *รายงานวิจัย ปัญหาการมีส่วนร่วมของประชาชนในเขตเมือง มีผลต่อการวางผังการใช้ที่ดิน เป็นเมืองเชียงใหม่*. เชียงใหม่: ภาควิชาภูมิศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- นิพันธ์ วิเชียรน้อย. (2554). *การผังเมืองและการพัฒนาเมือง: กฎหมายที่เกี่ยวข้อง*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- แนวหน้า. (2556, 3 มกราคม). *จับตา...การพัฒนาลุ่มน้ำปราจีนบุรีสู่การแก้ปัญหาที่ยั่งยืน*. วันที่ค้นข้อมูล 14 กุมภาพันธ์ 2560, เข้าถึงได้จาก <http://www.ryt9.com/s/nnd/1560944>.
- _____ . (2559, 3 พฤศจิกายน). *ไทยเตรียมจัดตั้งเมืองสุขภาพครบวงจรนำร่องจ.ปราจีนบุรี*. *แนวหน้า*, 24 (7657): หน้า 21.
- ประชาชาติธุรกิจออนไลน์. (2555, 31 กรกฎาคม). *โรงงานแห่งชบ"ปราจีนบุรี" แรงงานขาด1.2หมื่นขอ"BOI"ใช้ต่างดาว*. วันที่ค้นข้อมูล 14 กุมภาพันธ์ 2560, เข้าถึงได้จาก http://www.prachachat.net/news_detail.php?newsid=1343690223.
- _____ . (2556, 24 ตุลาคม). *สำรวจน้ำท่วม "ปราจีนบุรี-แปดริ้ว" เมืองคู่แฝดเข้าสู่โหมด...ฟื้นฟู*. วันที่ค้นข้อมูล 14 กุมภาพันธ์ 2560, เข้าถึงได้จาก http://www.prachachat.net/news_detail.php?newsid=1382606848.

- _____. (2558ก, 26 พฤษภาคม). 3 จังหวัดขอนแก่นรับปั้นเขตเศรษฐกิจพิเศษ. วันที่ค้นข้อมูล 14 กุมภาพันธ์ 2560, เข้าถึงได้จาก http://www.prachachat.net/news_detail.php?newsid=1432613381.
- _____. (2558ข, 24 กันยายน). "นวนคร"เมินเขตเศรษฐกิจพิเศษ เล็งที่ปราจีน-ระยองตั้งนิคมใหม่. วันที่ค้นข้อมูล 22 พฤษภาคม 2561, เข้าถึงได้จาก http://www.prachachat.net/news_detail.php?newsid=1442995204.
- _____. (2560ก, 24 กุมภาพันธ์). "ปราจีนบุรี" ชูอุตสาหกรรมकुสมุนไพร ทุ่ม 667 ล้านบาทถนอม-แหล่งน้ำรับลงทุน. วันที่ค้นข้อมูล 22 กุมภาพันธ์ 2561, เข้าถึงได้จาก https://www.prachachat.net/news_detail.php?newsid=1487759644.
- _____. (2560ข, 28 กุมภาพันธ์). "ปราจีนบุรี" ดันอุตสาหกรรมเต็มสูบ เพิ่มผังเมือง สีม่วง-เครือข่ายโลจิสติกส์. วันที่ค้นข้อมูล 1 ธันวาคม 2560, เข้าถึงได้จาก https://www.prachachat.net/news_detail.php?newsid=1488172767.
- _____. (2560ค, 17 ธันวาคม). คืบหน้า! สร้างอุโมงค์-ทางข้ามให้สัตว์ป่าทับลาน ระหว่างทางหลวง 304 กบินทร์บุรี-ปักธงชัย. วันที่ค้นข้อมูล 30 ธันวาคม 2560, เข้าถึงได้จาก <https://www.prachachat.net/property/news-88550>.
- _____. (2561ก, 8 มกราคม). ผุดมอเตอร์เวย์ใหม่ 7 หมื่นล้านรับ EEC เชื่อม "ท่าเรือแหลมฉบัง-ปราจีนบุรี". วันที่ค้นข้อมูล 22 พฤษภาคม 2561, เข้าถึงได้จาก <https://www.prachachat.net/property/news-98065>.
- _____. (2561ข, 19 กรกฎาคม). กนอ.ผนีกเอกชน ปักหมุด"นิคมฯบ่อทอง"เชื่อม-EEC กัมพูชา คาดมูลค่าลงทุนแตะ 5 หมื่นล้านบาท. วันที่ค้นข้อมูล 22 กรกฎาคม 2561, เข้าถึงได้จาก <https://www.prachachat.net/economy/news-192661>.
- ประชาไท. (2553, 10 มิถุนายน). ชาวปราจีนกว่า 200 คนต้านโรงไฟฟ้าชีวมวล. วันที่ค้นข้อมูล 14 กุมภาพันธ์ 2560, เข้าถึงได้จาก <https://prachatai.com/journal/2010/10/31399>.
- _____. (2555, 30 ตุลาคม). เครือข่ายประชาชนปราจีนบุรี-สระแก้ว-ชลบุรี ทวงสัญญารัฐฯ เร่งประกาศผังเมืองรวมจังหวัด. วันที่ค้นข้อมูล 14 กุมภาพันธ์ 2560, เข้าถึงได้จาก <http://prachatai.com/journal/2012/10/43389>.
- ประทีป มีคดิธรรม. (2559). ถอดบทเรียนยุทธศาสตร์ภาคประชาชน-ประชาสังคม ภาคตะวันออก 8 จังหวัด. วันที่ค้นข้อมูล 18 กุมภาพันธ์ 2560, เข้าถึงได้จาก <http://envngos.com/www/?p=237>.

- ประวีณา เกื้อเม่ง. (2551). ปัจจัยที่มีผลต่อความสามารถขององค์การบริหารส่วนตำบลในการรองรับ
ภารกิจด้านการผังเมือง กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดสงขลา. สงขลา:
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- ปรานอม ต้นสุขานันท์. (2559). การอนุรักษ์ชุมชนเมือง. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปิยะภรณ์ วงศ์เรือง. (2557, 18 ตุลาคม). เสียงคนตะวันออก เสียงที่ต้องฟังก่อนการปฏิรูป. วันที่ค้น
ข้อมูล 14 กุมภาพันธ์ 2560, เข้าถึงได้จาก <http://www.tcijthai.com/news/2014/18/archived/5006>.
- ผู้จัดการออนไลน์. (2559, 23 กุมภาพันธ์). พลังมวลชนในปราจีนบุรี-ระยอง ผนีกยื่นหนังสือค้าน กม.
ผังเมือง. วันที่ค้นข้อมูล 14 กุมภาพันธ์ 2560, เข้าถึงได้จาก <http://www.manager.co.th/QOL/ViewNews.aspx?NewsID=9590000019508>.
- _____. (2560, 5 มกราคม). กองทุนฮอนด้าเคียงข้างไทย ผลิตมูลนิธิตุทพัฒนา รวมพลัง
ประชารัฐ สานต่อโครงการพัฒนาแหล่งน้ำตามแนวพระราชดำริ พื้นที่ลุ่มแม่น้ำ่าน ตั้งเป้า
ฟื้นฟูเขาหัวโล้นกว่า 3,000 ไร่. วันที่ค้นข้อมูล 14 กุมภาพันธ์ 2560, เข้าถึงได้จาก
<http://www.manager.co.th/Motoring/ViewNews.aspx?NewsID=9600000001011>.
- _____. (2561, 8 พฤษภาคม). มีผลแล้ว! ประกาศ 19 เขตส่งเสริมนิคมอุตสาหกรรมอีอีซี 3
จังหวัด 8.3 หมื่นไร่ เฉพาะ “เครืออมตะ” 4 หมื่นไร่. วันที่ค้นข้อมูล 22 พฤษภาคม 2561,
เข้าถึงได้จาก <https://mgronline.com/politics/detail/9610000045322>.
- เผ่าประชา ชูสงค์. (2558, 21 เมษายน). ฉะเชิงเทรา-ปราจีน-โคราช ติดโมเขต ศก.พิเศษตอนใน. วันที่
ค้นข้อมูล 14 กุมภาพันธ์ 2560, เข้าถึงได้จาก <http://news.voicetv.co.th/business/195336.html>.
- แผนงานขับเคลื่อนสังคมด้วยวัฒนธรรมการใช้ข้อมูล สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ
(สสส.). (ม.ป.ป.). เล่าเรื่องเมืองปราจีน ข้อมูลชวนคิด...ก่อนवादผังชีวิตคนปราจีน. นนทบุรี:
แผนงานขับเคลื่อนสังคมด้วยวัฒนธรรมการใช้ข้อมูล สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริม
สุขภาพ (สสส.).
- พนิต ภูจันดา และยศพล บุญสม. (2559). แนวคิดการพัฒนาเมืองต้นแบบ. วารสารวิชาการ การ
ออกแบบสภาพแวดล้อม, 3 (1): หน้า 21-43.
- พนิต ภูจันดา. (2550). วิพากษ์เมือง. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พิมพ์อุมา ไตสินธพ. (2548). คลองเชื่อมกับพัฒนาการของชุมชนในลุ่มแม่น้ำบางปะกง ระหว่าง พ.ศ.
2420-2500. วิทยานิพนธ์อักษรศาสตร์มหาบัณฑิต, สาขาวิชาประวัติศาสตร์เอเชียตะวันออกเฉียง
เฉียงใต้, ภาควิชาประวัติศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศิลปากร.

- พิศุทธิ์ วิเชียรฉันทน์ และคณีย์ ทายตะคุ. (2552). *การวางแผนพื้นที่สีเขียวของเมืองเพื่อบรรเทาผลกระทบทางอุทกวิทยา: กรณีศึกษาเทศบาลเมือง จังหวัดจันทบุรี*. วิทยานิพนธ์ภูมิสถาปัตยกรรมศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาภูมิสถาปัตยกรรม, คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เพ็ญโฉม แซ่ตั้ง และวลัยพร มุขสุวรรณ. (2546). *รายงานการประเมินผลกระทบทางสุขภาพจากการพัฒนานิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด และพื้นที่ใกล้เคียง*. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข (สวรส.).
- โพสต์ทูเดย์. (2554, 13 ธันวาคม). *จ๊ายกฯประกาศผังเมืองรวมปราจีนบุรี*. วันที่ค้นข้อมูล 14 กุมภาพันธ์ 2560, เข้าถึงได้จาก <http://www.posttoday.com/local/central/126699>.
- ไพบูลย์ ช่างเรียน (2523). *การศึกษาผังเมืองรวมกรุงเทพมหานคร 2552*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- ไพโรจน์ ถวัลย์ศักดิ์วุฒิ. (2535). *ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความรู้ ทักษะคิดและการมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีต่อการวางผังเมืองกรณีศึกษาเมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี*. วิทยานิพนธ์สถาปัตยกรรมศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาการวางแผนชุมชนเมืองและสภาพแวดล้อม, บัณฑิตวิทยาลัย, สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.
- ภารดี มหาขันธ์. (2552). *พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ชลบุรี*. ชลบุรี: สาขาวิชาไทยศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- _____. (2554). *การตั้งถิ่นฐานและพัฒนาการของภาคตะวันออกยุคต้น (ยุคก่อนประวัติศาสตร์-รัตนโกสินทร์ตอนต้น)*. *วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา*, 19 (31).
- _____. (2555). *การตั้งถิ่นฐานและพัฒนาการของภาคตะวันออกยุคปรับปรุงประเทศตามแบบสมัยใหม่ถึงปัจจุบัน*. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- มทณ ยนต์ตัน. (2554). *เขาใหญ่: การเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดินและกลุ่มทุน*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์การเมือง, คณะเศรษฐศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- มติชนออนไลน์. (2559ก, 23 กุมภาพันธ์). *ภาคปชช.ปราจีนฯออกโรงต้าน วัณใช้ กม.ผังเมืองเอื้อโรงงานก่อมลพิษ*. วันที่ค้นข้อมูล 25 ธันวาคม 2560, เข้าถึงได้จาก https://www.matichon.co.th/local/quality-life/news_47916.
- _____. (2559ข, 23 ธันวาคม). *มาแล้ว!! ผลน้ำเสียโรงงานปราจีนฯ เกินมาตรฐาน สั่งปรับปรุงด่วน ยังพบน้ำเน่าไม่ทราบที่มาท่วมนาหมื่นไร่*. วันที่ค้นข้อมูล 14 กุมภาพันธ์ 2560, เข้าถึงได้จาก <http://www.matichon.co.th/news/404966>.

- _____ . (2560ก, 27 มกราคม). *หน.ภาควิชาผังเมือง จุฬาฯ ตอบคำถาม ผังเมืองไม่เคยออกแบบทางระบายน้ำจริงหรือ??*. วันที่ค้นข้อมูล 22 กุมภาพันธ์ 2561, เข้าถึงได้จาก https://www.matichon.co.th/social/news_442975.
- _____ . (2560ข, 24 กุมภาพันธ์). *พากันสงสัย! แשרว่อนภาพ “กลุ่มควันดำลอยพุ่งอ้างจากนิคมจ.ปราจีนฯ” ชาวบ้านกลัวกระทบสิ่งแวดล้อม*. วันที่ค้นข้อมูล 24 กุมภาพันธ์ 2560, เข้าถึงได้จาก <http://www.matichon.co.th/news/474706>.
- มาลินี เศรษฐนันท์. (2535). *การกระจายอำนาจการวางผังเมืองให้หน่วยปกครองท้องถิ่น*. วิทยานิพนธ์. กรุงเทพฯ: คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- มูลนิธิ ฟรีดริช เนมัน. (2556, 25 มีนาคม). *เวที “เปลี่ยนปราจีน! สู่นาคต: ฐานอาหารและทรัพยากรธรรมชาติ”*. วันที่ค้นข้อมูล 14 กุมภาพันธ์ 2560, เข้าถึงได้จาก <http://www.fnfthailand.org/node/390>.
- ระตะนะ ศรีวรากุล. (2561, 5 กุมภาพันธ์). *สภาองค์กรชุมชนตำบลนนทรี*. สัมภาษณ์.
- ระบบสถิติทางการทะเบียน. (2560). *สถิติจำนวนประชากรและบ้าน ณ ฐานข้อมูลปัจจุบัน*. วันที่ค้นข้อมูล 14 กุมภาพันธ์ 2560, เข้าถึงได้จาก http://stat.dopa.go.th/stat/statnew/upstat_m.php.
- รัฐจวน ประวัตเมือง, ปรมัตถ์ปัญปรัชญ์ ต้องประสงค์, ลักษณะสุภา บัวบางพลู และเมธาพร ชโนเตอร์. (2559). *รายงานการวิจัย แนวทางการยกระดับวิถีชีวิตชาวนาไทยด้วยแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์กรณีพื้นที่ปราจีนบุรี*. กรุงเทพฯ: คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต.
- เลื่อน บ่อจักรพันธ์. (2561, 6 กุมภาพันธ์). *เครือข่ายรักษากลุ่มน้ำพระปรัง*. สัมภาษณ์.
- วสี ภูเต็มเกียรติ. (2555, 30 ตุลาคม). *จีแรงใช้ผังเมืองตวอ.ก่อนอุตสาหกรรมพื้นที่สีเขียว-ชุมชน*. วันที่ค้นข้อมูล 14 กุมภาพันธ์ 2560, เข้าถึงได้จาก <http://www.isranews.org/community/comm-news/comm-environment/17385-จีแรงใช้ผังเมืองตวอ-ก่อนอุตสาหกรรมพื้นที่สีเขียว-ชุมชน-sp-1231339716.html>.
- วันชัย มงคลประดิษฐ์. (2556). *พื้นที่วิถีไท จิตวิญญาณชุมชน ลุ่มน้ำบางปะกง*. กรุงเทพฯ: คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิบูลย์ กรมดิษฐ์. (2551). *ความพึงพอใจของผู้ประกอบการต่อการให้บริการของนิคมอุตสาหกรรม: กรณีศึกษานิคมอุตสาหกรรมอมตะนคร พ.ศ. 2551*. ภาคนิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาการบริหารจัดการสาธารณะ, คณะรัฐศาสตร์, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วิวัฒน์ จันทร์ลีวานนท์. (2551). *การพัฒนากระบวนการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนจังหวัดปราจีนบุรี*. รายงานการศึกษาอิสระปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น, วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น, มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

- วิชัญ มั่งคั่ง. (2560). แนวทางการพัฒนาอุตสาหกรรมป้องกันประเทศภายใต้กรอบยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี. *วารสารสถาบันวิชาการป้องกันประเทศ*, 8 (1): หน้า 7-17.
- ศรีัญญา คันธชาติพ. (2540). *พัฒนาการทางเศรษฐกิจลุ่มแม่น้ำบางปะกง พ.ศ. 2419-2475*. วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาประวัติศาสตร์เอเชียตะวันออกเฉียงใต้, ภาควิชาประวัติศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ศรีศักร วัลลิโภดม. (2555). ปราจีนบุรีศรีมโหสถ จากชาติพันธุ์สู่ชาติภูมิ. *เมืองโบราณ*, 38 (2): หน้า 21-30.
- ศิริรัตน์ แจ้งรักษ์สกุล. (2552). รายงานผลการวิจัย เรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกที่ตั้งโรงงานในเขตพื้นที่อุตสาหกรรมของผู้ประกอบการ: กรณีศึกษาจังหวัดฉะเชิงเทราและจังหวัดปราจีนบุรี. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- ศิริวรรณ ศิลาพัชรนันท์. (2556). อัตลักษณ์ชุมชนริมแม่น้ำแม่กลองและบางปะกง. กรุงเทพฯ: คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศุภจิต มโนพิโมกษ์. (2526). *การวางแผนการใช้ประโยชน์ที่ดินในเขตชานเมืองของกรุงเทพมหานคร*. ม.ป.ท.
- ศุภศรี คุปตระกูล. (2543). *ศักยภาพของพื้นที่ในการรองรับการพัฒนาอุตสาหกรรมของอำเภอ กบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี*. วิทยานิพนธ์การวางแผนภาคและเมืองมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการวางแผนภาค, ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง, คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศุภัทธา อำนวยสวัสดิ์. (2556). *การเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมข้าวของชาวนาบริเวณลุ่มแม่น้ำสาขาที่ราบแม่น้ำบางปะกง*. คุษุณีพนธ์ปรัชญาคุษุณีบัณฑิต, สาขาวิชาไทยศึกษา, คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ศูนย์บริการวิชาการแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (2547ก). *โครงการศึกษาเรื่อง หลักกฎหมายผังเมืองและระบบการผังเมืองของต่างประเทศ* กรณีศึกษา: ประเทศสหราชอาณาจักร. กรุงเทพฯ: ศูนย์บริการวิชาการแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- _____. (2547ข). *โครงการศึกษาเรื่อง หลักกฎหมายผังเมืองและระบบการผังเมืองของต่างประเทศ* กรณีศึกษา: ประเทศฝรั่งเศส. กรุงเทพฯ: ศูนย์บริการวิชาการแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- _____. (2547ค). *โครงการศึกษาเรื่อง หลักกฎหมายผังเมืองและระบบการผังเมืองของต่างประเทศ* กรณีศึกษา: ประเทศสหรัฐอเมริกา. กรุงเทพฯ: ศูนย์บริการวิชาการแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- ศูนย์ปฏิบัติการจังหวัดปราจีนบุรี. (ม.ป.ป.). *ข้อมูลพื้นฐานของจังหวัดปราจีนบุรี*. วันที่ค้นข้อมูล 14 กุมภาพันธ์ 2560, เข้าถึงได้จาก <http://www.prachinonline.com/cockpit/home/index.php>.
- ศูนย์พัฒนาเมืองอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ. (2557). *ข้อมูลพื้นฐานระดับจังหวัด-จังหวัดปราจีนบุรี*. วันที่ค้นข้อมูล 25 ธันวาคม 2560, เข้าถึงได้จาก http://ecocenter.diw.go.th/eco_o/th/.
- _____. (ม.ป.ป.). *แผนพัฒนาจังหวัด ปราจีนบุรี*. วันที่ค้นข้อมูล 14 กุมภาพันธ์ 2560, เข้าถึงได้จาก <http://ecocenter.diw.go.th/th/อุตสาหกรรม-เชิงนิเวศ/42-จังหวัดนาร่อง/ปราจีนบุรี/290-แผนพัฒนาจังหวัดปราจีนบุรี.html>.
- เศกสรรค์ ทิพย์สุข. (2541). *องค์การส่วนจังหวัดในบริบทของการกระจายอำนาจ: กรณีศึกษาขององค์การบริหารส่วนจังหวัดปราจีนบุรี*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชารัฐศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- โศจิลักษณ์ กมลศักดิ์วิกุล. (2556). *ตลาดย้อนยุคสามชุก: การเมืองเรื่องพื้นที่และธุรกิจแห่งการถวิลหาอดีต*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรดุษฎีบัณฑิต, สาขาศิลปวัฒนธรรมวิจัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ชัยธรรม์ ธรรมบุษดี. (2556). *ชนชั้นแรงงานเสียง กลุ่มคนชายขอบบนศูนย์กลางทุนนิยมเสรีนิยมใหม่. วารสารสังคมศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*, 43 (2): 157-172.
- สภาพพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ. (2507). *แผนพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ ฉบับที่หนึ่ง ระยะที่สอง (พ.ศ. 2507-2509)*. กรุงเทพฯ: สภาพพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ.
- สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย. (2557). *แผนแม่บทการพัฒนาเมืองอุตสาหกรรมเชิงนิเวศจังหวัดปราจีนบุรี ปี 2557*. กรุงเทพฯ: สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย.
- สมชาย เดชะพรหมพันธุ์. (2560, 18 ธันวาคม). *นักวิชาการและที่ปรึกษาด้านผังเมืองของบริษัทคอนซัลแทนท์ ออฟ เทคโนโลยี จำกัด. สัมภาษณ์*.
- สมภพ มานะรังสรรค์. (2541). *รายงานวิจัย ภูมิภาคนิยมกับผลกระทบต่ออุตสาหกรรมชุมชนของไทย*. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.).
- สยามธุรกิจ. (2559, 21 ธันวาคม). *ปั่น 'ปราจีน-โคราช' เวลเนสซิติ้อัปเดตแห่งอาเซียน*. วันที่ค้นข้อมูล 22 พฤษภาคม 2561, เข้าถึงได้จาก <https://www.siamturakij.com/news/7528> -ปั่นปราจีน-โคราช-เวลเนสซิติ้อัปเดตแห่งอาเซียน.
- สอนนาลี นันทะวงค์. (2556). *ความคาดหวังและประโยชน์จากการมาทำงานในประเทศไทย: กรณีศึกษาแรงงานหนุ่มสาวชาวลาวในจังหวัดปราจีนบุรี*. วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาไทยศึกษา, คณะอักษรศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- สันต์ สุวัจนราภินันท์. (แปล). (2551). *กระบวนการสร้างพื้นที่: ภูมิศาสตร์เชิงมาร์กซิสต์และทฤษฎีสังคมเชิงวิพากษ์*. วันที่ค้นข้อมูล 1 กันยายน 2558, เข้าถึงได้จาก <http://v1.midnightuniv.org/midnighttext/0009999897.html>.
- สำนักข่าว ไอ.เอ็น.เอ็น. จำกัด. (25 พฤษภาคม พ.ศ. 2558). *ปราจีนฯ พร้อมรองรับเขต ศก.ไฮเทค โนโลยี*. วันที่ค้นข้อมูล 14 กุมภาพันธ์ 2560, เข้าถึงได้จาก <http://www.innnews.co.th/shownews/show?newscode=620577>.
- สำนักข่าวไทย. (2556, 29 กันยายน). *รว.อุตสาหกรรม ท่วงนิคมฯ 304 ปราจีนบุรีเสี่ยงน้ำท่วมสูง*. วันที่ค้นข้อมูล 14 กุมภาพันธ์ 2560, เข้าถึงได้จาก <http://www.mcot.net/site/content?id=52480a29150ba0231100023d>.
- _____. (2558, 25 มิถุนายน). *กนพ. เห็นชอบเพิ่ม 4 จังหวัดเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษ ระยะที่ 2*. วันที่ค้นข้อมูล 14 กุมภาพันธ์ 2560, เข้าถึงได้จาก <http://www.tnamcot.com/content/217373>.
- _____. (2560, 13 พฤษภาคม). *สบส.ชู จ.ปราจีนบุรีเมืองแห่งสมุนไพรครบวงจร*. วันที่ค้นข้อมูล 22 พฤษภาคม 2561, เข้าถึงได้จาก <http://www.tnamcot.com/view/59168bc2e3f8e4c04350b2a0>.
- สำนักข่าวอิศรา. (2557, 22 มิถุนายน). *เปิดสายทางมอเตอร์เวย์ชลบุรี-ปราจีนบุรี2.8หมื่นล้านรับเออีซี*. วันที่ค้นข้อมูล 22 พฤษภาคม 2561, เข้าถึงได้จาก <https://www.isranews.org/isranews/30632-เปิดสายทางมอเตอร์เวย์ชลบุรี-ปราจีนบุรี2-8หมื่นล้านรับเออีซี.html>.
- _____. (2559, 6 พฤษภาคม). *กรมโรงงานฯ ทุ่ม 9 พันล้าน นำร่องพัฒนาระยอง สู่เมืองอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ*. วันที่ค้นข้อมูล 18 กุมภาพันธ์ 2560, เข้าถึงได้จาก <https://www.isranews.org/thaireform-other-news/46749-9060559.html>.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2559ก). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ฉบับที่ 12 พ.ศ. 2560-2564*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- _____. (2559ข). *แนวทางการแปลงยุทธศาสตร์การพัฒนาภาค เมือง และพื้นที่เศรษฐกิจ ภายใต้แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 สู่การปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- _____. (2560). *ตารางผลิตภัณฑ์ภาคและจังหวัด แบบปริมาณลูกโซ่ อนุกรมเวลา 2538-2559*. วันที่ค้นข้อมูล 25 ธันวาคม 2560, เข้าถึงได้จาก http://www.nesdb.go.th/ewt_dl_link.php?nid=5627&filename=gross_regional.

- สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ. (2558, 6 มีนาคม). *สลัดภาพชุมชนอุตสาหกรรมสู่ผังเมืองเกษตรอินทรีย์*. วันที่ค้นข้อมูล 14 กุมภาพันธ์ 2560, เข้าถึงได้จาก <https://suchons.wordpress.com/2015/03/06/สลัดภาพชุมชนอุตสาหกรรม/>.
- สำนักงานจังหวัดปราจีนบุรี. (2529). *ประวัติมหาดไทยส่วนภูมิภาคจังหวัดปราจีนบุรี*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์หอรัตนชัยการพิมพ์.
- _____. (2558). *จังหวัดปราจีนบุรี*. ปราจีนบุรี: สำนักงานจังหวัดปราจีนบุรี.
- _____. (2559). *แผนพัฒนาจังหวัดปราจีนบุรี (พ.ศ. 2561-พ.ศ.2564)*. ปราจีนบุรี: สำนักงานจังหวัดปราจีนบุรี.
- สำนักงานปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม. (2559). *แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบอุตสาหกรรม พ.ศ. 2560-2564 (ฉบับทบทวน)*. กรุงเทพฯ: สำนักงานปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม.
- สำนักงานแรงงานจังหวัดปราจีนบุรี. (2560). *รายงานสถานการณ์และดัชนีชี้วัดภาวะแรงงาน จังหวัดปราจีนบุรี*. ปราจีนบุรี: สำนักงานแรงงานจังหวัดปราจีนบุรี.
- สำนักงานสถิติจังหวัดปราจีนบุรี. (2558). *โครงการการพัฒนาข้อมูลสถิติและสารสนเทศระดับพื้นที่*. วันที่ค้นข้อมูล 18 กุมภาพันธ์ 2560, เข้าถึงได้จาก http://pchburi.nso.go.th/index.php?option=com_content&view=article&id=190&Itemid=585.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2557). *แผนพัฒนาสถิติระดับพื้นที่ จังหวัดปราจีนบุรี*. กรุงเทพฯ: สำนักงานสถิติแห่งชาติ.
- สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดปราจีนบุรี. (2560). *การจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาก่อสร้างอุตสาหกรรมจังหวัดปราจีนบุรี ประจำปี 2561-2564*. ปราจีนบุรี: สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดปราจีนบุรี.
- สำนักบริหารยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนกลาง. (2561). *แผนพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนกลาง 4 ปี พ.ศ.2561-2564*. ฉะเชิงเทรา: สำนักบริหารยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนกลาง.
- สำนักผังเมือง. (2529). *เอกสารประกอบการวางผังเมืองรวมเมืองปราจีนบุรี*. กรุงเทพฯ: สำนักผังเมือง
- สุชาติ เถาทอง. (2544). *ศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาพื้นถิ่นภาคตะวันออก*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- สุดใจ พงศ์กล้า. (2528). *มณฑลปราจีนบุรี สมัยเริ่มแรกถึงสมัยพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมขุนมรุพงษ์ศิริพัฒน์ (พ.ศ. 2436-2458)*. ปริญญาานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สุนทร คมคาย. (2560, 7 กุมภาพันธ์). *ชมรมรักเขาไม้แก้ว*. สัมภาษณ์.

- สุภาภรณ์ ปิติพร. (2554). ผังเมืองรวมจังหวัดปราจีนบุรี: เพื่อการอยู่อาศัยของเมือง. ใน *เวทีสื่อสารสาธารณะ “ผังเมืองไทย: ตอบโจทย์ภัยพิบัติ ธรรมชาติ และการพัฒนาที่ยั่งยืน”*. กรุงเทพฯ: สถาบันสิ่งแวดล้อมไทย และมูลนิธิสาธารณสุขแห่งชาติ (มสช.).
- สุมาลี พันธุ์ยุธธา. (2543). *พัฒนาการของอำนาจท้องถิ่นในบริเวณลุ่มแม่น้ำบางปะกงและชายฝั่งทะเลตะวันออก พ.ศ. 2440-2516*. วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาประวัติศาสตร์, ภาควิชาประวัติศาสตร์, คณะอักษรศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุวัชร หวันทา. (2551). *การศึกษาระดับคุณภาพชีวิตของผู้ใช้แรงงานในโรงงานอุตสาหกรรม: กรณีศึกษาเขตอุตสาหกรรมกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาพัฒนศึกษา, ภาควิชาพื้นฐานทางการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- อภิชัย พันธเสน และคณะ. (2558). *รายงานฉบับสมบูรณ์ พื้นที่โครงการระเบียบเศรษฐกิจตะวันออก-ตะวันตกและระเบียบเศรษฐกิจตอนใต้ ในมิติการเมือง กฎหมาย สังคม-เศรษฐกิจ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม*. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.).
- อัญชลี มีบุญ. (2556). *วิถีชีวิตชาวนาลุ่มน้ำปราจีนบุรี พ.ศ. 2398 ถึง พ.ศ. 2549*. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชาไทยศึกษา, คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- อำพิกา สวัสดิวงศ์. (2545). *ถนนสุขุมวิทกับพัฒนาการทางเศรษฐกิจในภาคตะวันออกของประเทศไทย พ.ศ. 2447-2539*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาประวัติศาสตร์, คณะศิลปศาสตร์, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- โอฬาร ถิ่นบางเตียว. (2554). *พัฒนาการของโครงสร้างอำนาจท้องถิ่นในภาคตะวันออก: วิเคราะห์ในเชิงเศรษฐศาสตร์การเมือง*. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชารัฐศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ThaiPBS News. (2556ก, 7 พฤษภาคม). *ชาวบ้านปราจีนบุรีเดือดร้อน หลังโรงงานอุตสาหกรรมลักลอบทิ้งขยะสารพิษในบ่อลูกรังร้าง*. วันที่ค้นข้อมูล 14 กุมภาพันธ์ 2560, เข้าถึงได้จาก <http://news.thaipbs.or.th/content/167577>.
- _____. (2556ข, 13 ตุลาคม). *ชาวบ้านจ.ปราจีนบุรีทำลายคั่นกันน้ำ หลังถูกน้ำท่วม*. วันที่ค้นข้อมูล 14 กุมภาพันธ์ 2560, เข้าถึงได้จาก <http://news.thaipbs.or.th/content/201222>.
- _____. (2560, 28 พฤศจิกายน). *ตรวจพบที่ดินอดีต ส.ส.ปราจีนบุรี รุกเขตอุทยานฯ เขาใหญ่*. วันที่ค้นข้อมูล 14 กุมภาพันธ์ 2561, เข้าถึงได้จาก <https://news.thaipbs.or.th/content/268065>.
- Asian Development Bank. (2015). *Thailand: Industrialization and economic catch-up*. Mandaluyong: Asian Development Bank.

- Hall, P. (2014). *Cities of Tomorrow: An Intellectual History of Urban Planning and Design Since 1880*. 4th edition. West Sussex: Wiley-Blackwell.
- Hill, H. (1997). Rapid Industrialisation in ASEAN: Some Analytical and Policy Lessons. *Agenda*, 4 (4): pp. 419-432.
- Hussey, A. (1993). Rapid industrialization in Thailand 1986-1991. *Geographical Review*, 83 (1).
- Nesadurai, H. (2014). The Political Economy of Southeast Asia's Foreign Economic Policies and Relations. In *Oxford handbook of the international relations of Asia*. New York: Oxford University Press.
- Olsen, J. S. and Kenny, S. L. (2015). *The Industrial Revolution: Key Themes and Documents*. California: ABC-CLIO.
- Ono, Y. (2018, 9 February). *Thailand aims for next industrialization wave: Economics czar aims to woo high-tech investment to development zone*. Retrieved January 15, 2019, from <https://asia.nikkei.com/Economy/Thailand-aims-for-next-industrialization-wave>.
- Pansuwan, A. (2010). Industrial Decentralization Policies and Industrialization in Thailand. *Silpakorn University International Journal*, 9-10: pp. 117-147.
- Rowthorn, R. and Ramaswamy, R. (1997). *Deindustrialization-Its Causes and Implications*. Washington, D.C.: International Monetary Fund.
- Standing, G. (2011). *The Precariat: The New Dangerous Class*. New York: Bloomsbury.
- Standing, G. (2014). *A Precariat Charter: From denizens to citizens*. New York: Bloomsbury.
- Touraine, A. (1971). *The Post-industrial Society, Tomorrow's Social History: Classes, Conflicts and Culture in the Programmed Society*. Translated by Leonard F. X. Mayhew. New York: Random House.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก.

กฎกระทรวง ให้ใช้บังคับผังเมืองรวมจังหวัดปราจีนบุรี พ.ศ. 2555

กฎกระทรวง

ให้ใช้บังคับผังเมืองรวมจังหวัดปราจีนบุรี

พ.ศ. ๒๕๕๕

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. ๒๕๑๘ และมาตรา ๒๖ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. ๒๕๑๘ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการผังเมือง (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๓๕ อันเป็นกฎหมายที่มีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ซึ่งมาตรา ๒๙ ประกอบกับมาตรา ๓๓ มาตรา ๓๔ มาตรา ๔๑ มาตรา ๔๒ และมาตรา ๔๓ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้กระทำได้ โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยออกกฎกระทรวงไว้ดังต่อไปนี้

- ข้อ ๑ กฎกระทรวงนี้ให้ใช้บังคับได้มีกำหนดห้าปี
- ข้อ ๒ ให้ใช้บังคับผังเมืองรวม ในท้องที่จังหวัดปราจีนบุรี ภายในแนวเขตตามแผนที่ท้ายกฎกระทรวงนี้
- ข้อ ๓ กฎกระทรวงนี้มีให้ใช้บังคับในท้องที่ที่มีการประกาศใช้บังคับกฎกระทรวงให้ใช้บังคับผังเมืองรวม
- ข้อ ๔ การวางและจัดทำผังเมืองรวมตามกฎกระทรวงนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนา และการดำรงรักษาเมืองและบริเวณที่เกี่ยวข้องหรือชนบท ในด้านการใช้ประโยชน์ในทรัพย์สิน การคมนาคมและการขนส่ง การสาธารณูปโภค บริการสาธารณะ และสภาพแวดล้อม ในบริเวณแนวเขตตามข้อ ๒ ให้สอดคล้องกับการพัฒนาระบบเศรษฐกิจและสังคมของประเทศตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
- ข้อ ๕ ผังเมืองรวมตามกฎกระทรวงนี้ มีนโยบายและมาตรการเพื่อจัดระบบการใช้ประโยชน์ที่ดิน โครงข่ายคมนาคมขนส่งและบริการสาธารณะให้มีประสิทธิภาพ สามารถรองรับและสอดคล้องกับการขยายตัวของชุมชนในอนาคต รวมทั้งส่งเสริมและพัฒนาเศรษฐกิจ โดยมีสาระสำคัญดังต่อไปนี้

เล่ม ๑๒๙ ตอนที่ ๑๐๔ ก หน้า ๑๕
ราชกิจจานุเบกษา ๒ พฤศจิกายน ๒๕๕๕

- (๑) ส่งเสริมและพัฒนาเมืองให้เป็นเมืองน่าอยู่และเป็นศูนย์กลางการศึกษา การค้า และการบริการของจังหวัด
- (๒) ส่งเสริมและพัฒนาด้านที่อยู่อาศัย เกษตรกรรม พาณิชยกรรม และอุตสาหกรรม ให้สอดคล้องกับการขยายตัวของชุมชนและระบบเศรษฐกิจของจังหวัด
- (๓) ส่งเสริมและพัฒนาบริการทางสังคม การสาธารณสุขบุคคลและสาธารณสุขการให้เพียงพอ และได้มาตรฐาน
- (๔) ส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
- (๕) ส่งเสริมและอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมและสภาพแวดล้อมที่มีคุณค่าทางศิลปกรรม สถาปัตยกรรม ประวัติศาสตร์ และโบราณคดี
- (๖) อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- ข้อ ๖ การใช้ประโยชน์ที่ดินภายในเขตผังเมืองรวม ให้เป็นไปตามแผนผังกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดินตามที่ได้จำแนกประเภท และรายการประกอบแผนผังท้ายกฎกระทรวงนี้
- ข้อ ๗ การใช้ประโยชน์ที่ดินตามแผนผังกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดินตามที่ได้จำแนกประเภทท้ายกฎกระทรวงนี้ ให้เป็นไปดังต่อไปนี้
- (๑) ที่ดินในบริเวณหมายเลข ๑.๑ ถึงหมายเลข ๑.๑๑ ที่กำหนดไว้เป็นสีชมพู ให้เป็นที่ดินประเภทชุมชน
- (๒) ที่ดินในบริเวณหมายเลข ๒.๑ ถึงหมายเลข ๒.๘ ที่กำหนดไว้เป็นสีม่วง ให้เป็นที่ดินประเภทอุตสาหกรรมและคลังสินค้า
- (๓) ที่ดินในบริเวณหมายเลข ๓ ที่กำหนดไว้เป็นสีเม็ดมะปราง ให้เป็นที่ดินประเภทคลังสินค้า
- (๔) ที่ดินในบริเวณหมายเลข ๔.๑ ถึงหมายเลข ๔.๔๗ ที่กำหนดไว้เป็นสีเขียว ให้เป็นที่ดินประเภทชนบทและเกษตรกรรม
- (๕) ที่ดินในบริเวณหมายเลข ๕.๑ ถึงหมายเลข ๕.๓๕ ที่กำหนดไว้เป็นสีขาวมีกรอบและเส้นทแยงสีเขียว ให้เป็นที่ดินประเภทอนุรักษ์ชนบทและเกษตรกรรม
- (๖) ที่ดินในบริเวณหมายเลข ๖.๑ ถึงหมายเลข ๖.๙ ที่กำหนดไว้เป็นสีเขียวอ่อน ให้เป็นที่ดินประเภทที่โล่งเพื่อนันทนาการและการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม
- (๗) ที่ดินในบริเวณหมายเลข ๗.๑ ถึงหมายเลข ๗.๖ ที่กำหนดไว้เป็นสีเขียวอ่อนมีเส้นทแยงสีขาว ให้เป็นที่ดินประเภทอนุรักษ์ป่าไม้
- (๘) ที่ดินในบริเวณหมายเลข ๘.๑ และหมายเลข ๘.๒ ที่กำหนดไว้เป็นสีน้ำตาลอ่อน ให้เป็นที่ดินประเภทอนุรักษ์เพื่อส่งเสริมเอกลักษณ์ศิลปวัฒนธรรมไทย

เล่ม ๑๒๙ ตอนที่ ๑๐๔ ก ราชกิจจานุเบกษา ๒ พฤศจิกายน ๒๕๕๕

หน้า ๑๖

ข้อ ๘ ที่ดินประเภทชุมชน ให้ใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อการอยู่อาศัย พาณิชยกรรม เกษตรกรรม สถาบันการศึกษา สถาบันศาสนา สถาบันราชการ การสาธารณสุขและสาธารณูปการ สำหรับการให้ประโยชน์ที่ดินเพื่อกิจการอื่น ให้ดำเนินการหรือประกอบกิจการได้ในอาคารที่ไม่ใช่อาคารขนาดใหญ่พิเศษหรืออาคารสูง

ที่ดินประเภทนี้ ห้ามใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อกิจการตามที่กำหนด ดังต่อไปนี้

(๑) โรงงานทุกจำพวกตามกฎหมายว่าด้วยโรงงาน เว้นแต่โรงงานตามประเภท ชนิด และจำพวกที่กำหนดให้ดำเนินการได้ตามบัญชีท้ายกฎกระทรวงนี้ และโรงงานบำบัดน้ำเสียรวมของชุมชน

(๒) คลังน้ำมันเชื้อเพลิงและสถานที่ที่ใช้ในการเก็บรักษาน้ำมันเชื้อเพลิง ที่ไม่ใช่ก๊าซปิโตรเลียมเหลว และก๊าซธรรมชาติ เพื่อจำหน่ายที่ต้องขออนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมน้ำมันเชื้อเพลิง เว้นแต่เป็นสถานีบริการน้ำมันเชื้อเพลิง

(๓) สถานที่บรรจุก๊าซ สถานที่เก็บก๊าซ และห้องบรรจุก๊าซ สำหรับก๊าซปิโตรเลียมเหลว ตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมน้ำมันเชื้อเพลิง แต่ไม่หมายความรวมถึงสถานีบริการ ร้านจำหน่ายก๊าซ สถานที่ใช้ก๊าซ และสถานที่จำหน่ายอาหารที่ใช้ก๊าซ

(๔) เลี้ยงม้า โค กระบือ สุกร แพะ แกะ ห่าน เป็ด ไก่ ฝูง จระเข้ หรือสัตว์ป่า ตามกฎหมายว่าด้วยการสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า เพื่อการค้า

(๕) สุสานและฌาปนสถานตามกฎหมายว่าด้วยสุสานและฌาปนสถาน

(๖) จัดสรรที่ดินเพื่อประกอบอุตสาหกรรม

(๗) โรงฆ่าสัตว์

(๘) ไซโลเก็บผลิตผลทางการเกษตร

(๙) สนามแข่งรถ

(๑๐) สนามแข่งม้า

(๑๑) สนามยิงปืน

(๑๒) กำจัดมูลฝอยหรือสิ่งปฏิกูล

(๑๓) ซ็อยขายเศษวัสดุ

ข้อ ๙ ที่ดินประเภทอุตสาหกรรมและคลังสินค้า ให้ใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่ออุตสาหกรรมและคลังสินค้า สถาบันราชการ การสาธารณสุขและสาธารณูปการ สำหรับการให้ประโยชน์ที่ดินเพื่อกิจการอื่น ให้ดำเนินการหรือประกอบกิจการได้ในอาคารที่ไม่ใช่อาคารขนาดใหญ่พิเศษหรืออาคารสูง

ที่ดินประเภทนี้ ห้ามใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อกิจการตามที่กำหนด ดังต่อไปนี้

(๑) เลี้ยงม้า โค กระบือ สุกร แพะ แกะ ห่าน เป็ด ไก่ ฝูง จระเข้ หรือสัตว์ป่า ตามกฎหมายว่าด้วยการสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า เพื่อการค้า

(๒) สุสานและฌาปนสถานตามกฎหมายว่าด้วยสุสานและฌาปนสถาน

(๓) การประกอบพาณิชยกรรมประเภทอาคารขนาดใหญ่

(๔) สถานสงเคราะห์หรือรับเลี้ยงเด็ก

(๕) สถานสงเคราะห์หรือรับเลี้ยงคนชรา

เล่ม ๑๒๙ ตอนที่ ๑๐๔ ก หน้า ๑๗
ราชกิจจานุเบกษา ๒ พฤศจิกายน ๒๕๕๕

ข้อ ๑๐ ที่ดินประเภทคลังสินค้า ให้ใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อประกอบกิจการก่อตั้ง โรงเก็บพืชสด
ยังฉาง และคลังสินค้ายกเว้นคลังน้ำมันเชื้อเพลิง สำหรับการให้ประโยชน์ที่ดินเพื่อกิจการอื่น
ให้ดำเนินการหรือประกอบกิจการได้ในอาคารที่ไม่ใช่อาคารขนาดใหญ่พิเศษหรืออาคารสูง

ข้อ ๑๑ ที่ดินประเภทชนบทและเกษตรกรรม ให้ใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อเกษตรกรรม
หรือเกี่ยวข้องกับเกษตรกรรม การอยู่อาศัย สถาบันการศึกษา สถาบันศาสนา สถาบันราชการ
การสาธารณสุขและสาธารณูปการ สำหรับการให้ประโยชน์ที่ดินเพื่อกิจการอื่น ให้ดำเนินการ
หรือประกอบกิจการได้ในอาคารที่ไม่ใช่อาคารขนาดใหญ่พิเศษหรืออาคารสูง

ที่ดินประเภทนี้ ห้ามใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อกิจการตามที่กำหนด ดังต่อไปนี้

(๑) โรงงานทุกจำพวกตามกฎหมายว่าด้วยโรงงาน เว้นแต่โรงงานตามประเภท ชนิด และ
จำพวกที่กำหนดให้ดำเนินการได้ตามบัญชีท้ายกฎกระทรวงนี้ และโรงงานบำบัดน้ำเสียรวมของชุมชน

(๒) คลังน้ำมันเชื้อเพลิงและสถานที่ที่ใช้ในการเก็บรักษาน้ำมันเชื้อเพลิง ที่ไม่ใช่ก๊าซปิโตรเลียมเหลว
และก๊าซธรรมชาติ เพื่อจำหน่ายที่ต้องขออนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมน้ำมันเชื้อเพลิง
เว้นแต่เป็นสถานีบริการน้ำมันเชื้อเพลิง

(๓) สถานที่บรรจุก๊าซ สถานที่เก็บก๊าซ และห้องบรรจุก๊าซ สำหรับก๊าซปิโตรเลียมเหลว
ตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมน้ำมันเชื้อเพลิง แต่ไม่หมายความรวมถึงสถานีบริการ ร้านจำหน่ายก๊าซ
สถานที่ใช้ก๊าซ และสถานที่จำหน่ายอาหารที่ใช้ก๊าซ

(๔) โรงแรมตามกฎหมายว่าด้วยโรงแรม

(๕) จัดสรรที่ดินเพื่อประกอบอุตสาหกรรม

(๖) จัดสรรที่ดินเพื่อประกอบพาณิชย์กรรม เว้นแต่เป็นส่วนหนึ่งของการจัดสรรที่ดินเพื่อ
การอยู่อาศัย และมีพื้นที่ไม่เกินร้อยละห้าของพื้นที่โครงการทั้งหมด

(๗) การอยู่อาศัยหรือประกอบพาณิชย์กรรมประเภทอาคารขนาดใหญ่

(๘) การอยู่อาศัยประเภทห้องชุด อาคารชุด หรือหอพัก

ที่ดินประเภทนี้ในเขตปฏิรูปที่ดิน ให้ใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อเกษตรกรรมตามกฎหมายว่าด้วย
การปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม

ข้อ ๑๒ ที่ดินประเภทอนุรักษ์ชนบทและเกษตรกรรม ให้ใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อเกษตรกรรม
หรือเกี่ยวข้องกับเกษตรกรรม สถาบันการศึกษา สถาบันศาสนา สถาบันราชการ การสาธารณสุข
และสาธารณูปการ และการอนุรักษ์และรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม สำหรับการให้ประโยชน์ที่ดิน
เพื่อกิจการอื่น ให้ดำเนินการหรือประกอบกิจการได้ในอาคารที่ไม่ใช่อาคารขนาดใหญ่พิเศษหรืออาคารสูง

ที่ดินประเภทนี้ ห้ามใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อกิจการตามที่กำหนด ดังต่อไปนี้

(๑) โรงงานทุกจำพวกตามกฎหมายว่าด้วยโรงงาน เว้นแต่โรงงานตามประเภท ชนิด และ
จำพวกที่กำหนดให้ดำเนินการได้ตามบัญชีท้ายกฎกระทรวงนี้ และโรงงานบำบัดน้ำเสียรวมของชุมชน

เล่ม ๑๒๙ ตอนที่ ๑๐๔ ก ราชกิจจานุเบกษา ๒ พฤศจิกายน ๒๕๕๕

หน้า ๑๘

(๒) คลังน้ำมันเชื้อเพลิงและสถานที่ที่ใช้ในการเก็บรักษาน้ำมันเชื้อเพลิง ที่ไม่ใช่ก๊าซปิโตรเลียมเหลว และก๊าซธรรมชาติ เพื่อจำหน่ายที่ต้องขออนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมน้ำมันเชื้อเพลิง เว้นแต่เป็นสถานีบริการน้ำมันเชื้อเพลิง

(๓) สถานที่บรรจุก๊าซ สถานที่เก็บก๊าซ และห้องบรรจุก๊าซ สำหรับก๊าซปิโตรเลียมเหลว ตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมน้ำมันเชื้อเพลิง แต่ไม่หมายความรวมถึงสถานีบริการ ร้านจำหน่ายก๊าซ สถานที่ใช้ก๊าซ และสถานที่จำหน่ายอาหารที่ใช้ก๊าซ

(๔) โรงแรมตามกฎหมายว่าด้วยโรงแรม

(๕) จัดสรรที่ดินเพื่อประกอบอุตสาหกรรม

(๖) จัดสรรที่ดินเพื่อประกอบพาณิชย์กรรม

(๗) จัดสรรที่ดินเพื่อการอยู่อาศัย

(๘) การอยู่อาศัยหรือประกอบพาณิชย์กรรมประเภทอาคารขนาดใหญ่

(๙) สนามกอล์ฟ

(๑๐) กำจัดมูลฝอยหรือสิ่งปฏิกูล

(๑๑) ซ้ำขายเศษวัสดุ

ที่ดินประเภทนี้ในเขตปฏิรูปที่ดิน ให้ใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อเกษตรกรรมตามกฎหมายว่าด้วยการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมเท่านั้น

ข้อ ๑๓ ที่ดินประเภทที่โล่งเพื่อนันทนาการและการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมเฉพาะที่ดิน ซึ่งเป็นของรัฐ ให้ใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อนันทนาการหรือเกี่ยวข้องกับนันทนาการ การรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม หรือสาธารณประโยชน์เท่านั้น

ที่ดินประเภทนี้ซึ่งเอกชนเป็นเจ้าของหรือผู้ครอบครองโดยชอบด้วยกฎหมาย ให้ใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อนันทนาการ การรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม การอยู่อาศัย เกษตรกรรมหรือเกี่ยวข้องกับเกษตรกรรม การสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ หรือสาธารณประโยชน์เท่านั้น และห้ามใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อกิจการตามที่กำหนด ดังต่อไปนี้

(๑) เลี้ยงม้า โค กระบือ สุกร แพะ แกะ ห่าน เป็ด ไก่ ฝูง จระเข้ หรือสัตว์ป่า ตามกฎหมายว่าด้วยการสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า เพื่อการค้า

(๒) จัดสรรที่ดินเพื่อการอยู่อาศัย

(๓) การอยู่อาศัยประเภทอาคารขนาดใหญ่

(๔) การอยู่อาศัยประเภทห้องแถวหรือตึกแถว

(๕) การอยู่อาศัยประเภทห้องชุด อาคารชุด หรือหอพัก

ข้อ ๑๔ ที่ดินประเภทอนุรักษ์ป่าไม้ ให้ใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อการสงวนและคุ้มครองดูแลรักษา หรือบำรุงป่าไม้ สัตว์ป่า ต้นน้ำลำธาร และทรัพยากรธรรมชาติอื่น ๆ ตามมติคณะรัฐมนตรี และกฎหมายเกี่ยวกับการป่าไม้ การสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า และการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ

ที่ดินประเภทนี้ซึ่งเอกชนเป็นเจ้าของหรือผู้ครอบครองโดยชอบด้วยกฎหมาย ให้ใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อเกษตรกรรมหรือเกี่ยวข้องกับเกษตรกรรม หรือการอยู่อาศัยประเภทบ้านเดี่ยวที่มีใช้การจัดสรรที่ดิน มีความสูงของอาคารในที่ดินไม่เกิน ๖ เมตร และพื้นที่ทั้งหมดรวมกันของอาคารในที่ดินไม่เกิน ๒๐๐ ตารางเมตร เท่านั้น ทั้งนี้ การวัดความสูงของอาคารให้วัดจากระดับพื้นดินที่ก่อสร้างถึงพื้นคานฟ้า สำหรับอาคารทรงจั่วหรือปั้นหยาให้วัดจากระดับพื้นดินที่ก่อสร้างถึงยอดผนังของชั้นสูงสุด

ที่ดินประเภทนี้ในเขตปฏิรูปที่ดิน ให้ใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อเกษตรกรรมตามกฎหมายว่าด้วยการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม

ข้อ ๑๕ ที่ดินประเภทอนุรักษ์เพื่อส่งเสริมเอกลักษณ์ศิลปวัฒนธรรมไทย ให้ใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อการอนุรักษ์และส่งเสริมเอกลักษณ์ศิลปวัฒนธรรมและสถาปัตยกรรมท้องถิ่น หัตถอุตสาหกรรม การท่องเที่ยว การอยู่อาศัย พาณิชยกรรม เกษตรกรรม สถาบันการศึกษา สถาบันศาสนา สถาบันราชการ การสาธารณสุขและสาธารณูปการ หรือสาธารณประโยชน์เท่านั้น

ที่ดินประเภทนี้ ห้ามใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อกิจการตามที่กำหนด ดังต่อไปนี้

- (๑) โรงงานทุกจำพวกตามกฎหมายว่าด้วยโรงงาน
- (๒) คลังน้ำมันเชื้อเพลิงและสถานที่ที่ใช้ในการเก็บรักษาน้ำมันเชื้อเพลิง ที่ไม่ใช่ก๊าซปิโตรเลียมเหลว และก๊าซธรรมชาติ เพื่อจำหน่ายที่ต้องขออนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมน้ำมันเชื้อเพลิง เว้นแต่เป็นสถานีบริการน้ำมันเชื้อเพลิง
- (๓) สถานที่บรรจุก๊าซ สถานที่เก็บก๊าซ และห้องบรรจุก๊าซ สำหรับก๊าซปิโตรเลียมเหลว ตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมน้ำมันเชื้อเพลิง แต่ไม่หมายความรวมถึงสถานีบริการ ร้านจำหน่ายก๊าซ สถานที่ใช้ก๊าซ และสถานที่จำหน่ายอาหารที่ใช้ก๊าซ
- (๔) เลี้ยงม้า โค กระบือ สุกร แพะ แกะ ห่าน เป็ด ไก่ ฝูง จระเข้ หรือสัตว์ป่า ตามกฎหมายว่าด้วยการสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า เพื่อการค้า
- (๕) สุสานและฌาปนสถานตามกฎหมายว่าด้วยสุสานและฌาปนสถาน
- (๖) โรงแรมตามกฎหมายว่าด้วยโรงแรม
- (๗) สถานบริการตามกฎหมายว่าด้วยสถานบริการ
- (๘) การอยู่อาศัยหรือประกอบพาณิชยกรรมประเภทอาคารขนาดใหญ่
- (๙) การอยู่อาศัยประเภทห้องชุด อาคารชุด หรือหอพัก

เล่ม ๑๒๙ ตอนที่ ๑๐๔ ก หน้า ๒๐
ราชกิจจานุเบกษา ๒ พฤศจิกายน ๒๕๕๕

- (๑๐) สถานีขนส่งสินค้า
- (๑๑) โรงฆ่าสัตว์
- (๑๒) ไซโลเก็บผลผลิตทางการเกษตร
- (๑๓) โรงซ่อมหรือบริการรถยนต์ที่ขับเคลื่อนด้วยเครื่องยนต์ทุกชนิด
- (๑๔) สนามแข่งรถ
- (๑๕) สนามแข่งม้า
- (๑๖) สนามยิงปืน
- (๑๗) กำจัดมูลฝอยหรือสิ่งปฏิกูล
- (๑๘) ซื่อขายเศษวัสดุ

ข้อ ๑๖ ให้โรงงานที่ได้รับอนุญาตให้ประกอบกิจการอยู่ก่อนวันที่กฎกระทรวงนี้มีผลใช้บังคับ และยังประกอบกิจการอยู่ ขยายพื้นที่โรงงานได้เฉพาะในที่ดินแปลงเดียวกันหรือติดต่อกันหรือติดต่อกันเป็นแปลงเดียวกัน กับแปลงที่ดินที่เป็นที่ตั้งของโรงงานเดิม ซึ่งเจ้าของโรงงานเดิมเป็นผู้ถือกรรมสิทธิ์หรือมีสิทธิครอบครอง อยู่ก่อนวันที่กฎกระทรวงนี้มีผลใช้บังคับ หรือเป็นพื้นที่ในที่ดินที่เคยเป็นกรรมสิทธิ์หรือสิทธิครอบครอง ของเจ้าของโรงงานเดิมอยู่ก่อนวันที่กฎกระทรวงนี้มีผลใช้บังคับ ทั้งนี้ ไม่เกินหนึ่งเท่าของพื้นที่โรงงาน ที่ใช้ในการผลิตเดิม

ข้อ ๑๗ ให้ผู้มีอำนาจหน้าที่ในการควบคุมการก่อสร้างอาคารหรือการประกอบกิจการใน เขตผังเมืองรวมปฏิบัติการให้เป็นไปตามกฎกระทรวงนี้

ให้ไว้ ณ วันที่ ๒ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๕๕
ยงยุทธ วิชัยดิษฐ
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย

บัญชีท้ายกฎกระทรวงให้ใช้บังคับผังเมืองรวมจังหวัดปทุมธานี
พ.ศ. ๒๕๕๕

ลำดับที่	ประเภทหรือชนิดของโรงงาน	ที่ดินประเภท								
		ชุมชน			ชนบทและเกษตรกรรม			อนุรักษ์ชนบทและเกษตรกรรม		
		โรงงานจำพวกที่			โรงงานจำพวกที่			โรงงานจำพวกที่		
		๑	๒	๓	๑	๒	๓	๑	๒	๓
๒	โรงงานประกอบกิจการเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์พลาสติก อย่างไม่อย่างหนึ่งหรือหลายอย่าง ดังต่อไปนี้									
	(๑) การต้ม นึ่ง หรืออบพืชหรือเมล็ดพืช					ได้			ได้	
	(๒) การแกะพาสเจอร์หรือเปลี่ยนเมล็ดพืช					ได้			ได้	
	(๓) การอัดปอหรือใยยาสูบ					ได้	ได้			
	(๔) การเก็บรักษาหรือลำเลียงพืช เมล็ดพืช หรือผลิตภัณฑ์ในโหล โถง ไม้ หรือคลัสเตอร์						ได้			
	(๕) การบด ปั่น หรือย่อยส่วนต่าง ๆ ของพืชที่มีไขมันหรือพืชหรือหัวพืช						ได้			
	(๖) การนำถ่านจากขยะมูลฝอยหรือการถ่าน หรือแปรรูปถ่านที่ไม่ได้จากขยะมูลฝอย							ได้		
	(๗) การเพาะเชื้อเห็ด ถัวยาว ไม้ หรือถัวยาว	ได้			ได้	ได้	ได้	ได้	ได้	ได้
	(๘) การร่อน ล้าง คัด หรือแยกขนาดหรือคุณภาพของผลิตภัณฑ์เกษตรกรรม						ได้	ได้	ได้	ได้
	(๙) การน้อมเมล็ดผลิตภัณฑ์เกษตรกรรมโดยวิธีอื่น							ได้		
	(๑๐) การฟอกใยโดยใช้ฟลูออรีน							ได้		
๔	โรงงานประกอบกิจการเกี่ยวกับสัตว์ที่มีไข่สดน้ำ อย่างไม่อย่างหนึ่งหรือหลายอย่าง ดังต่อไปนี้									
	(๑) การฆ่าสัตว์							ได้		ได้
	(๒) การน้อมเนื้อสัตว์โดยวิธีอื่น รมควัน ไส้เกลือ ตอง คาบแห้ง หรือทำให้เยือกแข็งโดยแช่เย็นหรือแช่แข็ง	ได้			ได้	ได้	ได้	ได้	ได้	ได้
	(๓) การทำผลิตภัณฑ์อาหารสำเร็จรูปจากเนื้อสัตว์ มีนสัตว์ หนึ่งสัตว์ หรือสารที่สกัดจากไข่สัตว์หรือกระดูกสัตว์						ได้			ได้

๒

ลำดับที่	ประเภทหรือชนิดของโรงงาน	ที่ดินประเภท								
		ชุมชน			ชนบทและเกษตรกรรม			อนุรักษ์ชนบทและเกษตรกรรม		
		โรงงานจำพวกที่			โรงงานจำพวกที่			โรงงานจำพวกที่		
		๑	๒	๓	๑	๒	๓	๑	๒	๓
๕	(๕) การบรรจุเนื้อสัตว์หรือมันสัตว์หรือผลิตภัณฑ์สำเร็จรูปจากเนื้อสัตว์หรือมันสัตว์ในภาชนะที่ผนึกและอากาศเข้าไม่ได้					ได้			ได้	
	(๖) การล้าง ข้างและ แช่ ต้ม นึ่ง ทอด หรือคั่วสัตว์หรือส่วนหนึ่งของสัตว์					ได้			ได้	
	(๗) การทำผลิตภัณฑ์จากไข่เพื่อใช้ประกอบเป็นอาหาร เช่น ไข่เค็ม ไข่เยี่ยวม้า ไข่ผง ไข่เหลวเยือกแข็ง หรือไข่เหลวแช่เย็น	ได้			ได้	ได้	ได้	ได้	ได้	ได้
๕	โรงงานประกอบกิจการเกี่ยวกับน้ำมัน อย่างไม่อย่างหนึ่งหรือหลายอย่าง ดังต่อไปนี้									
	(๑) การทำน้ำมันพืชให้ใสหรือทำให้ขาวโดยวิธีการใดวิธีการหนึ่ง เช่น การพาสเจอร์ไรส์หรือคั่วหรือไลโซ		ได้			ได้	ได้			ได้
(๒) การทำนมเปรี้ยวหรือนมเพาะเชื้อ						ได้	ได้	ได้	ได้	
๖	โรงงานประกอบกิจการเกี่ยวกับสัตว์น้ำ อย่างไม่อย่างหนึ่งหรือหลายอย่าง ดังต่อไปนี้									
	(๑) การทำอาหารจากสัตว์น้ำและบรรจุในภาชนะที่ผนึกและอากาศเข้าไม่ได้						ได้	ได้		ได้
	(๒) การน้อมสัตว์น้ำโดยวิธีอื่น รมควัน ไส้เกลือ ตอง คาบแห้ง หรือทำให้เยือกแข็งโดยแช่เย็นหรือแช่แข็ง	ได้			ได้	ได้		ได้	ได้	
	(๓) การทำผลิตภัณฑ์อาหารสำเร็จรูปจากสัตว์น้ำ หนึ่ง หรือชนิดสัตว์น้ำ						ได้			ได้
(๔) การล้าง ข้างและ แช่ ต้ม นึ่ง ทอด หรือคั่วสัตว์น้ำ						ได้			ได้	
๘	โรงงานประกอบกิจการเกี่ยวกับผัก พืช หรือผลไม้ อย่างไม่อย่างหนึ่งหรือหลายอย่าง ดังต่อไปนี้									
	(๑) การทำอาหารหรือเครื่องดื่มจากผัก พืช หรือผลไม้ และบรรจุในภาชนะที่ผนึกและอากาศเข้าไม่ได้	ได้				ได้	ได้		ได้	ได้
(๒) การน้อมผัก พืช หรือผลไม้โดยวิธีอื่น ตองคาบแห้ง ตอง หรือทำให้เยือกแข็งโดยแช่เย็นหรือแช่แข็ง	ได้					ได้	ได้	ได้	ได้	

๓

ลำดับที่	ประเภทหรือชนิดของโรงงาน	ที่ดินประเภท								
		ชุมชน			ชนบทและเกษตรกรรม			อนุรักษ์ชนบทและเกษตรกรรม		
		โรงงานจำพวกที่			โรงงานจำพวกที่			โรงงานจำพวกที่		
		๑	๒	๓	๑	๒	๓	๑	๒	๓
๙	โรงงานประกอบกิจการเกี่ยวกับเมล็ดพืชหรือหัวพืช อย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่าง ดังต่อไปนี้				ได้	ได้		ได้	ได้	
	(๑) การสี ผัด หรือขัดข้าว				ได้	ได้		ได้	ได้	
	(๒) การทำแป้ง				ได้	ได้		ได้	ได้	
	(๓) การป่นหรือบดเมล็ดพืชหรือหัวพืช				ได้	ได้		ได้	ได้	
	(๔) การผลิตอาหารสำเร็จรูปจากเมล็ดพืชหรือหัวพืช	ได้			ได้	ได้		ได้	ได้	
	(๕) การบดหรือบดหัวพืชให้เป็นเส้น แฉก หรือแท่ง	ได้			ได้	ได้		ได้	ได้	
๑๐	โรงงานประกอบกิจการเกี่ยวกับอาหารจากแป้ง อย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่าง ดังต่อไปนี้				ได้	ได้		ได้		
	(๑) การทำขนมปังหรือขนมเค้ก	ได้			ได้	ได้		ได้		
	(๒) การทำขนมปังกรอบหรือขนมอบแห้ง	ได้			ได้	ได้		ได้		
	(๓) การทำผลิตภัณฑ์อาหารจากแป้งเป็นเส้น เม็ด หรือชิ้น	ได้			ได้	ได้		ได้	ได้	
๑๑	โรงงานประกอบกิจการเกี่ยวกับน้ำตาลซึ่งทำจากอ้อย บีช หญ้าหวาน หรือพืชอื่นที่ให้ความหวาน อย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่าง ดังต่อไปนี้									
	(๑) การทำน้ำเชื่อม	ได้			ได้	ได้		ได้		
	(๒) การทำน้ำตาลก้อนหรือน้ำตาลผง				ได้			ได้		
	(๓) การทำน้ำตาลจากน้ำหวานของต้นมะพร้าว ต้นตาลโตบด หรือพืชอื่น ๆ ซึ่งไม่ใช่อ้อย				ได้			ได้		
๑๒	โรงงานประกอบกิจการเกี่ยวกับชา กาแฟ โกโก้ ช็อกโกแลต หรือขนมหวาน อย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่าง ดังต่อไปนี้									
	(๑) การทำใบชาแห้งหรือใบชาผง	ได้			ได้	ได้	ได้	ได้	ได้	
	(๒) การคั่ว บด หรือป่นกาแฟหรือการร่อนกาแฟ				ได้	ได้			ได้	
	(๓) การทำโกโก้หรือขนมจากโกโก้	ได้			ได้	ได้		ได้	ได้	

๔

ลำดับที่	ประเภทหรือชนิดของโรงงาน	ที่ดินประเภท									
		ชุมชน			ชนบทและเกษตรกรรม			อนุรักษ์ชนบทและเกษตรกรรม			
		โรงงานจำพวกที่			โรงงานจำพวกที่			โรงงานจำพวกที่			
		๑	๒	๓	๑	๒	๓	๑	๒	๓	
๑๓	(๔) การทำช็อกโกแลต ช็อกโกแลตผง หรือขนมจากช็อกโกแลต	ได้			ได้	ได้		ได้	ได้		
	(๕) การทำเค้กขบวงษ์ ชิงชง หรือเครื่องดื่มชนิดผงจากพืชอื่น ๆ	ได้			ได้	ได้		ได้	ได้		
	(๖) การทำมะขามอัดเม็ด มะนาวอัดเม็ด หรือผลไม้อัดเม็ด	ได้			ได้	ได้		ได้	ได้		
	(๗) การเชื่อมหรือแช่ผลไม้หรือเปลือกผลไม้ หรือการเคลือบผลไม้หรือเปลือกผลไม้ด้วยน้ำตาล	ได้			ได้	ได้		ได้	ได้		
	(๘) การอบหรือคั่วถั่วหรือเมล็ดผลไม้ (Nuts) หรือการเคลือบถั่วหรือเมล็ดผลไม้ (Nuts) ด้วยน้ำตาล กาแฟ โกโก้ หรือช็อกโกแลต	ได้			ได้	ได้		ได้	ได้		
	(๙) การทำลูกกวาดหรือของหวาน	ได้			ได้	ได้		ได้	ได้		
	(๑๐) การทำไอศกรีม	ได้			ได้	ได้		ได้	ได้		
	(๑๑) การทำไอศกรีม	ได้			ได้	ได้		ได้	ได้		
	๑๓	โรงงานประกอบกิจการเกี่ยวกับเครื่องปรุงหรือเครื่องประกอบอาหาร อย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่าง ดังต่อไปนี้									
		(๖) การทำน้ำมันสลัด	ได้			ได้	ได้		ได้		
(๗) การบดหรือป่นเครื่องเทศ		ได้			ได้	ได้		ได้			
(๘) การทำพริกป่น พริกไทยป่น หรือเครื่องแกง		ได้			ได้	ได้		ได้			
๑๔	โรงงานประกอบกิจการเกี่ยวกับการทำน้ำแข็ง หรือคืด ซอย บด หรือย่อยน้ำแข็ง		ได้			ได้					
๑๕	โรงงานประกอบกิจการเกี่ยวกับอาหารสัตว์ อย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่าง ดังต่อไปนี้										
	(๑) การทำอาหารผสมหรืออาหารสำเร็จรูปสำหรับเลี้ยงสัตว์					ได้					
๑๖	โรงงานต้ม ถนอม หรือผสมสุรา							ได้			
๑๗	โรงงานผลิตเอทิลแอลกอฮอล์ซึ่งมีใช้เพื่อผลิตแอลกอฮอล์ที่ผลิตจากกากซังไฟใช้ในการทำเอ็กตราช							ได้			

๕

ลำดับที่	ประเภทหรือชนิดของโรงงาน	ที่ดินประเภท								
		ชุมชน			ชนบทและเกษตรกรรม			อนุรักษ์ชนบทและเกษตรกรรม		
		โรงงานจำพวกที่			โรงงานจำพวกที่			โรงงานจำพวกที่		
		๑	๒	๓	๑	๒	๓	๑	๒	๓
๑๘	โรงงานทำหรือผสมสุรากลั่นไม่ หรือสุราเข้ขึ้น ๆ แต่ไม่รวมถึงโรงงานประกอบกิจการเกี่ยวกับเบียร์หรือเบียร์ ในลำดับที่ ๑๘							ได้		
๑๙	โรงงานประกอบกิจการเกี่ยวกับเมล็ดหรือเบียร์ อย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่าง ดังต่อไปนี้ (๑) การทำบ่น หรือบดเมล็ด (๒) การทำเบียร์ (เฉพาะในสถานบริการ)							ได้		
๒๐	โรงงานประกอบกิจการเกี่ยวกับน้ำดื่ม เครื่องดื่มที่ไม่มีแอลกอฮอล์ น้ำอัดลม หรือน้ำแร่ อย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่าง ดังต่อไปนี้ (๑) การทำน้ำดื่ม (๒) การทำเครื่องดื่มที่ไม่มีแอลกอฮอล์ (๓) การทำน้ำอัดลม (๔) การทำน้ำแร่	ได้	ได้		ได้	ได้				
๒๑	โรงงานประกอบกิจการเกี่ยวกับยาสูบ ยาอัด ยาเส้น ยาเคี้ยว หรือยานัตถ์ อย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่าง ดังต่อไปนี้ (๑) การอบใบยาสูบให้แห้งหรือการรูดก้านใบยาสูบ (๒) การทำบุหรี่ปากแฉด บุหรี่ปาก หรือบุหรี่ยื่น (๓) การทำยาอัด ยาเส้น ยาเส้นปรุง หรือยาเคี้ยว (๔) การทำยานัตถ์						ได้			ได้

๖

ลำดับที่	ประเภทหรือชนิดของโรงงาน	ที่ดินประเภท								
		ชุมชน			ชนบทและเกษตรกรรม			อนุรักษ์ชนบทและเกษตรกรรม		
		โรงงานจำพวกที่			โรงงานจำพวกที่			โรงงานจำพวกที่		
		๑	๒	๓	๑	๒	๓	๑	๒	๓
๒๒	โรงงานประกอบกิจการเกี่ยวกับสิ่งทอ ด้าย หรือเส้นใยซีเมนต์ใยหิน (Asbestos) อย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่าง ดังต่อไปนี้ (๒) การทอหรือการเตรียมเส้นด้ายขึ้นสำหรับการทอ (๔) การพิมพ์สิ่งทอ									
๒๓	โรงงานประกอบกิจการเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์จากสิ่งทอซึ่งมีใยหรือสิ่งทออื่น อย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่าง ดังต่อไปนี้ (๑) การทำผลิตภัณฑ์จากสิ่งทอเป็นเครื่องใช้ในบ้าน (๒) การทำถุงหรือกระสอบซึ่งมีใยหรือกระสอบพลาสติก (๓) การทำผลิตภัณฑ์จากผ้าใย (๔) การตกแต่งหรือเย็บปักถักร้อยสิ่งทอ	ได้	ได้		ได้	ได้	ได้	ได้	ได้	ได้
๒๔	โรงงานถักผ้า ผ้าลูกไม้ หรือเครื่องนุ่งห่มด้วยด้ายหรือเส้นใย หรือทออย่างอื่นหรือด้ายสำเร็จผ้า ผ้าลูกไม้ หรือเครื่องนุ่งห่มที่ถักด้วยด้ายหรือเส้นใย						ได้	ได้		
๒๕	โรงงานผลิตเส้นหรือทอด้วยวิธีทอ สาน ถัก หรือผูกให้เป็นบุชซึ่งมีใยหรือทอที่ทำด้วยยางหรือพลาสติกหรือพรมนั้น	ได้	ได้		ได้	ได้			ได้	ได้
๒๖	โรงงานประกอบกิจการเกี่ยวกับเชือก คาน้ำ แห หรืออวน อย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่าง ดังต่อไปนี้ (๑) การผลิตเชือก (๒) การผลิต ประกอบ หรือซ่อมแซมคาน้ำ แห หรืออวน และรวมถึงชิ้นส่วนหรืออุปกรณ์ของผลิตภัณฑ์ดังกล่าว						ได้	ได้		

ลำดับที่	ประเภทหรือชนิดของโรงงาน	ที่ดินประเภท								
		ชุมชน			ชนบทและเกษตรกรรม			อนุรักษ์ชนบทและเกษตรกรรม		
		โรงงานจำพวกที่			โรงงานจำพวกที่			โรงงานจำพวกที่		
		๑	๒	๓	๑	๒	๓	๑	๒	๓
๒๘	โรงงานประกอบกิจการเกี่ยวกับเครื่องแต่งกายที่มีไประอบหน้า อย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่าง ดังต่อไปนี้ (๑) การตัดหรือเย็บเครื่องนุ่งห่ม เช่นชุด ผ้าเช็ดหน้า ผ้าพันคอ เนกไท ถุงกระดุม ปกอกแขน ถุงมือ ถุงเท้าจากผ้า หนังสั๊ว หนังสั๊ว หรือวัสดุอื่น (๒) การทำหมวก	ได้	ได้		ได้	ได้		ได้	ได้	
๓๓	โรงงานผลิตของทำหรือชิ้นส่วนของรองเท้าซึ่งมีได้ทำจากไม้ ยางอบแข็ง ยางอัดเข้ารูป หรือพลาสติกอัดเข้ารูป	ได้	ได้		ได้	ได้		ได้	ได้	
๓๔	โรงงานประกอบกิจการเกี่ยวกับไม้ อย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่าง ดังต่อไปนี้ (๑) การเย็บ ไล ซอย เขาะร่อง หรือการแปรรูปไม้ด้วยวิธีอื่นที่คล้ายคลึงกัน (๒) การทำวงกบ ขอบประตู ขอบหน้าต่าง บานหน้าต่าง บานประตู หรือส่วนประกอบที่ทำด้วยไม้ของอาคาร							ได้	ได้	
๓๕	โรงงานผลิตภาชนะบรรจุหรือเครื่องใช้จากไม้ หวาย ฟาง อ้อ กก หรือผักบงชวา	ได้	ได้		ได้	ได้		ได้	ได้	
๓๖	โรงงานประกอบกิจการเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์จากไม้หรือไม้ก๊อก อย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่าง ดังต่อไปนี้ (๑) การทำภาชนะบรรจุ เครื่องมือ หรือเครื่องใช้จากไม้ และรวมชิ้นส่วนของผลิตภัณฑ์ดังกล่าว (๒) การทำรองเท้า ชิ้นส่วนของรองเท้า หรือหุ่นรองเท้าจากไม้ (๓) การแกะสลักไม้ (๔) การทำกรอบรูปหรือกรอบกระจกจากไม้ (๕) การทำผลิตภัณฑ์จากไม้ก๊อก	ได้	ได้		ได้	ได้		ได้	ได้	
๓๗	โรงงานทำเครื่องเรือนหรือเครื่องตกแต่งภายในอาคารจากไม้ แก้ว ยางหรือโลหะอื่นซึ่งใช้เครื่องเรือนหรือเครื่องตกแต่งภายในอาคารจากพลาสติกอัดเข้ารูป และรวมถึงชิ้นส่วนของผลิตภัณฑ์ดังกล่าว							ได้		
๓๘	โรงงานผลิตภาชนะบรรจุจากกระดาษทุกชนิดหรือแผ่นกระดาษไฟเบอร์ (Fibreboard)	ได้			ได้	ได้		ได้	ได้	

ลำดับที่	ประเภทหรือชนิดของโรงงาน	ที่ดินประเภท								
		ชุมชน			ชนบทและเกษตรกรรม			อนุรักษ์ชนบทและเกษตรกรรม		
		โรงงานจำพวกที่			โรงงานจำพวกที่			โรงงานจำพวกที่		
		๑	๒	๓	๑	๒	๓	๑	๒	๓
๔๑	โรงงานประกอบกิจการเกี่ยวกับ (๑) การพิมพ์ การทำแผ่นปกเอกสาร การเย็บเล่ม พับปก หรือตกแต่งสิ่งพิมพ์ (๒) การทำแม่พิมพ์โลหะ	ได้	ได้		ได้	ได้		ได้		
๔๗	โรงงานประกอบกิจการเกี่ยวกับสปู เครื่องสำอาง หรือสิ่งปรุงแต่งร่างกาย อย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่าง ดังต่อไปนี้ (๑) การทำเครื่องสำอางหรือสิ่งปรุงแต่งร่างกาย (๒) การทำยาสีฟัน				ได้	ได้		ได้	ได้	
๕๒	โรงงานประกอบกิจการเกี่ยวกับยาง อย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่าง ดังต่อไปนี้ (๑) การทำยางแผ่นในชั้นต้นจากน้ำยางธรรมชาติซึ่งใช้การทำในสวนยางหรือป่า (๒) การทำ รม ขมิ ให้เป็นแผ่น หรือตัดแผ่นยางธรรมชาติซึ่งใช้การทำในสวนยางหรือป่า				ได้	ได้		ได้	ได้	
๕๕	โรงงานผลิตผลิตภัณฑ์เครื่องกระเบื้องเคลือบ เครื่องปั้นดินเผา หรือเครื่องดินเผา และรวมถึงการผลิตวัสดุเพื่อการดังกล่าว	ได้			ได้	ได้	ได้	ได้	ได้	
๕๖	โรงงานผลิตอิฐ กระเบื้อง หรือท่อสำหรับใช้ในการก่อสร้างบ้านหลอมโลหะ กระเบื้องประดับ (Architectural Terracotta) รอกในเตาไฟ ท่อหรือยอดปล่องไฟ หรือรั้วดินเหนียว				ได้	ได้		ได้	ได้	
๕๗	โรงงานประกอบกิจการเกี่ยวกับซีเมนต์ ปูนขาว หรือปูนปลาสเตอร์ อย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่าง ดังต่อไปนี้ (๑) การทำซีเมนต์ ปูนขาว หรือปูนปลาสเตอร์ (๒) การทำซีเมนต์ ปูนขาว หรือปูนปลาสเตอร์ด้วยระบบสายพานลำเลียงหรือระบบท่อลม (๓) การผสมซีเมนต์ ปูนขาว หรือปูนปลาสเตอร์อย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างเข้าด้วยกัน หรือการผสมซีเมนต์ ปูนขาว หรือปูนปลาสเตอร์อย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างเข้ากับวัสดุอื่น							ได้	ได้	

๑๑

ลำดับที่	ประเภทหรือชนิดของโรงงาน	ที่ดินประเภท								
		ชุมชน			ชนบทและเกษตรกรรม			อนุรักษ์ชนบทและเกษตรกรรม		
		โรงงานจำพวกที่			โรงงานจำพวกที่			โรงงานจำพวกที่		
		๑	๒	๓	๑	๒	๓	๑	๒	๓
๒๗	โรงงานประกอบกิจการเกี่ยวกับเครื่องจักร ส่วนประกอบหรืออุปกรณ์ของเครื่องจักรสำหรับประดิษฐ์โลหะหรือไม่ อย่งใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่าง ดังต่อไปนี้ (๑) การทำ คัดแปลง หรือซ่อมแซมเครื่องจักรสำหรับโรงเลื่อย ไซ ทำเครื่องเรือนหรือทำไม้มีเนียร์ (๒) การทำ คัดแปลง หรือซ่อมแซมเครื่องกลึง เครื่องทวน เครื่องเจาะ เครื่องกัด (Milling Machines) เครื่องเจียน เครื่องตัด (Shearing Machines) หรือเครื่องไส (Shaping Machines) (๓) การทำ คัดแปลง หรือซ่อมแซมเครื่องเสียดโลหะด้วยเครื่องยนต์หรือเครื่องขีด (๔) การทำ คัดแปลง หรือซ่อมแซมเครื่องทุบโลหะ (Drop Forges or Forging Machines) (๕) การทำ คัดแปลง หรือซ่อมแซมเครื่องรีดโลหะ เครื่องอัดโลหะ หรือเครื่องตีรีดโลหะ (๖) การทำ คัดแปลง หรือซ่อมแซมเครื่องตีเหล็ก เครื่องทำให้หลอมละลายหรือเชื่อมโดยไม่ใช้ไฟฟ้า (๗) การทำ คัดแปลง หรือซ่อมแซมแบบ (Dies) หรือเครื่องจับ (Jigs) สำหรับใช้กับเครื่องมือกล (๘) การทำส่วนประกอบหรืออุปกรณ์สำหรับเครื่องจักรตาม (๑) ถึง (๗)	ได้			ได้	ได้		ได้		
๒๘	โรงงานผลิต ประกอบ คัดแปลง หรือซ่อมแซมเครื่องจักรสำหรับอุตสาหกรรมกระดาษ เคมี อาหาร การบินทอ การพิมพ์ การผลิตซีเมนต์หรือผลิตภัณฑ์ดินเหนียว การก่อสร้าง การทำเหมืองแร่ การเจาะหาปิโตรเลียม หรือการกลั่นน้ำมัน และรวมถึงส่วนประกอบหรืออุปกรณ์ของเครื่องจักรดังกล่าว				ได้	ได้		ได้		
๒๙	โรงงานผลิต ประกอบ คัดแปลง หรือซ่อมแซมเครื่องคำนวณ เครื่องทำบัญชี เครื่องจักรสำหรับระบบบัตรเจาะ เครื่องจักรสำหรับใช้ในการคำนวณชนิดดิจิทัลหรือชนิดอนาล็อก หรือเครื่องอิเล็กทรอนิกส์สำหรับปฏิบัติกับข้อมูลที่เกี่ยวข้องกันหรืออุปกรณ์ (Digital or Analog Computers or Associated Electronic Data Processing Equipment or Accessories) เครื่องรวมราคาของขาย (Cash Registers) เครื่องพิมพ์ดีด เครื่องซึ่งมีเซ็นเซอร์ซึ่งใช้ในห้องทดลองวิทยาศาสตร์ เครื่องอัตโนมัติซึ่งมีเครื่องอัตโนมัติด้วยการถ่ายภาพ และรวมถึงส่วนประกอบหรืออุปกรณ์ของผลิตภัณฑ์ดังกล่าว	ได้	ได้		ได้	ได้		ได้		

๑๒

ลำดับที่	ประเภทหรือชนิดของโรงงาน	ที่ดินประเภท								
		ชุมชน			ชนบทและเกษตรกรรม			อนุรักษ์ชนบทและเกษตรกรรม		
		โรงงานจำพวกที่			โรงงานจำพวกที่			โรงงานจำพวกที่		
		๑	๒	๓	๑	๒	๓	๑	๒	๓
๓๐	โรงงานผลิต ประกอบ คัดแปลง หรือซ่อมแซมเครื่องสูบน้ำ เครื่องอัดอากาศหรือก๊าซ เครื่องเป่าลม เครื่องปรับหรือถ่ายอากาศ เครื่องไปรษณีย์ดับไฟ ตู้เย็นหรือเครื่องประกอบตู้เย็น เครื่องขยายสินค้าอัตโนมัติ เครื่องล้าง ชัก ชักแห้ง หรือรีดผ้า เครื่องเย็บ เครื่องส่งกำลังกล เครื่องยก บันจัน ลิฟต์ บันไดเลื่อน รถบรรทุก รถแทรกเตอร์ รถพ่วงสำหรับใช้ในภาคอุตสาหกรรม รถยกของ (Stackers) เตาไฟหรือเตาอบสำหรับใช้ในภาคอุตสาหกรรมหรือสำหรับใช้ในบ้านแต่ผลิตภัณฑ์นั้นต้องไม่ใช่พลังงานไฟฟ้า และรวมถึงส่วนประกอบหรืออุปกรณ์ของผลิตภัณฑ์ดังกล่าว	ได้			ได้	ได้		ได้		
๓๑	โรงงานผลิต ประกอบ คัดแปลง หรือซ่อมแซมเครื่องจักรหรือผลิตภัณฑ์ที่ระบุไว้ในลำดับที่ ๓๐ เฉพาะที่ใช้ไฟฟ้า เครื่องยนต์ไฟฟ้า เครื่องกำเนิดไฟฟ้า หม้อแปลงไฟฟ้า เครื่องรับหรือบังคับไฟฟ้า เครื่องใช้สำหรับแรงไฟฟ้า เครื่องเปลี่ยนทางไฟฟ้า เครื่องส่งหรือจำหน่ายไฟฟ้า เครื่องสำหรับใช้บังคับไฟฟ้า หรือเครื่องเชื่อมไฟฟ้า	ได้			ได้	ได้		ได้		
๓๒	โรงงานผลิต ประกอบ คัดแปลง หรือซ่อมแซมเครื่องรับวิทยุ เครื่องรับโทรทัศน์ เครื่องกระจายเสียงหรือบันทึกเสียง เครื่องเล่นแผ่นเสียง เครื่องบันทึกคาสเซต เครื่องบันทึกเสียงด้วยเทป เครื่องเล่นหรือเครื่องบันทึกแถบภาพ (วิดีโอ) แผ่นเสียง เทปแม่เหล็กที่ได้บันทึกเสียงแล้ว เครื่องโทรทัศน์หรือโทรทัศน์สี หรือไม่มีสาย เครื่องส่งวิทยุ เครื่องส่งโทรทัศน์ เครื่องรับส่งสัญญาณหรือจับสัญญาณ เครื่องเรดาร์ ผลิตภัณฑ์ที่เป็นตัวกึ่งนำหรือตัวกึ่งนำชนิดไวที่เกี่ยวข้อง (Semi - Conductor or Related Sensitive Semi - Conductor Devices) คาปาซิเตอร์หรือคอนเดนเซอร์อิเล็กทรอนิกส์คงที่หรือเปลี่ยนแปลงได้ (Fixed or Variable Electronic Capacitors or Condensers) เครื่องหรือหลอดเรดิโอกราฟ เครื่องหรือหลอดฟลูโรสโคป หรือเครื่องหรือหลอดเอกซเรย์ และรวมถึงการผลิตอุปกรณ์หรือชิ้นส่วนสำหรับใช้กับเครื่องอิเล็กทรอนิกส์ดังกล่าว	ได้	ได้		ได้	ได้		ได้		

๑๓

ลำดับที่	ประเภทหรือชนิดของโรงงาน	ที่ดินประเภท								
		ชุมชน			ชนบทและเกษตรกรรม			อนุรักษ์ชนบทและเกษตรกรรม		
		โรงงานจำพวกที่			โรงงานจำพวกที่			โรงงานจำพวกที่		
		๑	๒	๓	๑	๒	๓	๑	๒	๓
๗๓	โรงงานผลิต ประกอบ หรือตัดแปดเครื่องมือหรือเครื่องใช้ไฟฟ้าที่ไม่ได้ระบุไว้ในลำดับใด และรวมถึง ส่วนประกอบหรืออุปกรณ์ของผลิตภัณฑ์ดังกล่าว	ได้			ได้	ได้		ได้		
๗๔	โรงงานประกอบกิจการเกี่ยวกับอุปกรณ์ไฟฟ้า อย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่าง ดังต่อไปนี้ (๑) การทำหลอดไฟฟ้าหรือดวงโคมไฟฟ้า (๒) การทำอุปกรณ์ติดตั้งหรือด้านเสียบหลอดไฟฟ้า (Fixtures or lamp Sockets or Receptacles) สวิตช์ไฟฟ้า ตัวต่อตัวนำ (Conductor Connectors) อุปกรณ์ที่ใช้กับสายไฟฟ้า หลอด หรือเครื่อง ประกอบสำหรับร้อยสายไฟฟ้า (๓) การทำฉนวนหรือวัสดุที่เป็นฉนวนไฟฟ้าซึ่งมีเกาะเบื้องเคลือบหรือแก้ว	ได้			ได้	ได้		ได้		
๗๕	โรงงานประกอบกิจการเกี่ยวกับเรือ อย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่าง ดังต่อไปนี้ (๑) การต่อ ซ่อมแซม ทาสี หรือตกแต่งในเรือในตู้ต่อเรือจากเรือยาง (๒) การทำชิ้นส่วนพิเศษสำหรับเรือหรือเครื่องยนต์เรือ (๓) การเปลี่ยนแปลงหรือทำหลายเรือ	ได้			ได้	ได้		ได้		
๗๖	โรงงานประกอบกิจการเกี่ยวกับรถยนต์หรือรถพ่วง อย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่าง ดังต่อไปนี้ (๑) การสร้าง ประกอบ คัดแปลง หรือเปลี่ยนแปลงสภาพรถยนต์หรือรถพ่วง (๒) การทำชิ้นส่วนพิเศษหรืออุปกรณ์สำหรับรถยนต์หรือรถพ่วง	ได้			ได้	ได้		ได้		
๗๗	โรงงานประกอบกิจการเกี่ยวกับจักรยานยนต์ จักรยานสามล้อ หรือจักรยานสองล้อ อย่างใดอย่างหนึ่ง หรือหลายอย่าง ดังต่อไปนี้ (๑) การสร้าง ประกอบ คัดแปลง หรือเปลี่ยนแปลงสภาพจักรยานยนต์ จักรยานสามล้อหรือจักรยานสองล้อ (๒) การทำชิ้นส่วนพิเศษหรืออุปกรณ์สำหรับจักรยานยนต์ จักรยานสามล้อ หรือจักรยานสองล้อ	ได้			ได้	ได้		ได้		

๑๔

ลำดับที่	ประเภทหรือชนิดของโรงงาน	ที่ดินประเภท								
		ชุมชน			ชนบทและเกษตรกรรม			อนุรักษ์ชนบทและเกษตรกรรม		
		โรงงานจำพวกที่			โรงงานจำพวกที่			โรงงานจำพวกที่		
		๑	๒	๓	๑	๒	๓	๑	๒	๓
๘๐	โรงงานผลิต ประกอบ คัดแปลง หรือซ่อมแซมล้อเลื่อนที่ขับเคลื่อนด้วยแรงคนหรือสัตว์ซึ่งมีใช้จักรยาน และรวมถึงส่วนประกอบหรืออุปกรณ์ของผลิตภัณฑ์ดังกล่าว	ได้			ได้	ได้		ได้		
๘๑	โรงงานประกอบกิจการเกี่ยวกับเครื่องมือ เครื่องใช้ หรืออุปกรณ์วิทยาศาสตร์หรือการแพทย์ อย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่าง ดังต่อไปนี้ (๑) การทำ คัดแปลง หรือซ่อมแซมเครื่องมือหรืออุปกรณ์วิทยาศาสตร์ที่ใช้ในห้องทดลองหรืออุปกรณ์ ที่ใช้ในการชั่ง ตวง วัด หรือบังคับควบคุม (๒) การทำเครื่องมือ เครื่องใช้ หรืออุปกรณ์การแพทย์	ได้	ได้		ได้	ได้		ได้		
๘๒	โรงงานผลิตเครื่องมือหรือเครื่องใช้เกี่ยวกับยนต์หรือการวัดสายตา เลนส์ เครื่องมือหรือเครื่องใช้ ที่ใช้แสงเป็นอุปกรณ์ในการทำงาน หรือเครื่องอัดสำเนาด้วยการถ่ายภาพ	ได้	ได้		ได้	ได้		ได้		
๘๓	โรงงานผลิตหรือประกอบนาฬิกา เครื่องวัดเวลา หรือชิ้นส่วนของนาฬิกาหรือเครื่องวัดเวลา	ได้			ได้	ได้		ได้		
๘๔	โรงงานประกอบกิจการเกี่ยวกับเพชร พลอย ทอง เงิน นาก หรืออัญมณี อย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่าง ดังต่อไปนี้ (๑) การทำเครื่องประดับโดยใช้เพชร พลอย ไข่มุก ทองคำ ทองขาว เงิน นาก หรืออัญมณี (๒) การทำเครื่องใช้ด้วยทองคำ ทองขาว เงิน นาก หรือโลหะหล่อ หรือโลหะที่มีค่า (๓) การตัด เจียรไน หรือขัดเพชร พลอย หรืออัญมณี (๔) การแกะหรือสลักหรืออัญมณีอื่น ๆ (๕) การทำควมตราหรือเหรียญตราของราชอาณาจักรสยามหรือเครือจักรภพอินเดีย	ได้			ได้	ได้		ได้		
๘๕	โรงงานผลิตหรือประกอบเครื่องดนตรี และรวมถึงชิ้นส่วนหรืออุปกรณ์ของเครื่องดนตรีดังกล่าว	ได้			ได้	ได้		ได้		

๑๕

ลำดับที่	ประเภทหรือชนิดของโรงงาน	ที่ดินประเภท								
		ชุมชน			ชนบทและเกษตรกรรม			อนุรักษ์ชนบทและเกษตรกรรม		
		โรงงานจำพวกที่			โรงงานจำพวกที่			โรงงานจำพวกที่		
		๑	๒	๓	๑	๒	๓	๑	๒	๓
๘๖	โรงงานผลิตหรือประกอบเครื่องมือหรือเครื่องใช้ในการกีฬา การบริหารร่างกาย การเล่นบิลเลียด โบว์ลิ่ง หรือตกปลา และรวมถึงชิ้นส่วนหรืออุปกรณ์ของเครื่องมือหรือเครื่องใช้ดังกล่าว	ได้			ได้	ได้		ได้		
๘๗	โรงงานประกอบกิจการเกี่ยวกับเครื่องเล่น เครื่องมือ หรือเครื่องใช้ที่มีได้ระบุไว้ในลำดับอื่น อย่างไรก็ตามหนึ่งหรือหลายอย่าง ดังต่อไปนี้									
(๑) การทำเครื่องเล่น	ได้			ได้	ได้		ได้			
(๒) การทำเครื่องเขียนหรือเครื่องวาดภาพ	ได้			ได้	ได้		ได้			
(๓) การทำเครื่องเพชรหรือพลอยหรือเครื่องประดับสำหรับการแสดง	ได้	ได้		ได้	ได้		ได้			
(๔) การทำร่ม ไม้กอล์ฟ ขนบ ดอกไม้เทียม ซิป กระตุก ไม้กวาด แปรง ตะเกียง โปสเตอร์เกี่ยวกับไฟฟ้า กล้องดูยาหรือกล้องจุลทรรศน์ กล้องส่องหรือไฟฉาย	ได้	ได้		ได้	ได้		ได้			
(๕) การทำป้าย ตรา เครื่องหมาย บัญชีของ หรือเครื่องโฆษณาสินค้า ตราโลหะหรือยาง แม่พิมพ์ลายตุล (Stencils)	ได้	ได้		ได้	ได้		ได้			
(๖) การทำแคตตาล็อก ช็องฆ์ม หรือผลปลอม	ได้			ได้	ได้		ได้			
๘๘	โรงงานบรรจุสินค้าในภาชนะโดยไม่มีการผลิต อย่างไรก็ดีอย่างหนึ่งหรือหลายอย่าง ดังต่อไปนี้									
(๑) การบรรจุสินค้าทั่วไป	ได้			ได้	ได้		ได้			
๘๙	โรงงานห้องเย็น	ได้			ได้	ได้		ได้		
๙๐	โรงงานซ่อมรถจักรยานหรือรถจักรยานยนต์	ได้			ได้			ได้		
๙๑	โรงงานซ่อมเครื่องมือไฟฟ้าหรือเครื่องใช้ไฟฟ้าสำหรับใช้ในบ้านหรือใช้ประจำตัว	ได้			ได้			ได้		

๑๖

ลำดับที่	ประเภทหรือชนิดของโรงงาน	ที่ดินประเภท								
		ชุมชน			ชนบทและเกษตรกรรม			อนุรักษ์ชนบทและเกษตรกรรม		
		โรงงานจำพวกที่			โรงงานจำพวกที่			โรงงานจำพวกที่		
		๑	๒	๓	๑	๒	๓	๑	๒	๓
๙๕	โรงงานประกอบกิจการเกี่ยวกับยานที่ขับเคลื่อนด้วยเครื่องยนต์ รถพ่วง จักรยานสามล้อ จักรยานสองล้อ หรือส่วนประกอบของยานดังกล่าว อย่างไรก็ดีอย่างหนึ่งหรือหลายอย่าง ดังต่อไปนี้									
(๑) การซ่อมแซมยานที่ขับเคลื่อนด้วยเครื่องยนต์หรือส่วนประกอบของยานดังกล่าว			ได้			ได้				
(๒) การซ่อมแซมรถพ่วง จักรยานสามล้อ จักรยานสองล้อ หรือส่วนประกอบของยานดังกล่าว			ได้			ได้				
(๓) การขนส่งสินค้าบนยานที่ขับเคลื่อนด้วยเครื่องยนต์			ได้			ได้				
(๔) การสร้างหรืออู่ยานที่ขับเคลื่อนด้วยเครื่องยนต์	ได้			ได้						
๙๖	โรงงานซ่อมนาฬิกา เครื่องวัดเวลา หรือเครื่องประดับที่ทำด้วยเพชร พลอย ทองคำ ทองขาว เงิน นาก หรืออัญมณี	ได้			ได้				ได้	
๙๗	โรงงานซ่อมผลิตภัณฑ์ที่มีได้ระบุการซ่อมไว้ในลำดับใด	ได้			ได้	ได้			ได้	
๙๘	โรงงานซักรีด ซักแห้ง ซักฟอก รีด ยัด หรือย้อมผ้า เครื่องนุ่งห่ม หรือขนสัตว์	ได้	ได้		ได้	ได้			ได้	
๑๐๐	โรงงานประกอบกิจการเกี่ยวกับการตกแต่งหรือเปลี่ยนแปลงคุณสมบัติของผลิตภัณฑ์หรือส่วนประกอบของผลิตภัณฑ์โดยไม่มีการผลิต อย่างไรก็ดีอย่างหนึ่งหรือหลายอย่าง ดังต่อไปนี้									
(๑) การลวกหรือการประดับตกแต่งด้วยแก้ว กระดาษ มุก ทอง หรืออัญมณี	ได้			ได้					ได้	

หมายเหตุ ลำดับที่ หมายถึง ลำดับที่ตามกฎหมายว่าด้วยโรงงาน
 ได้ หมายถึง สามารถประกอบกิจการโรงงานได้ภายใต้บังคับของกฎหมายว่าด้วยโรงงาน
 โรงงานจำพวกที่ หมายถึง จำพวกโรงงานตามกฎหมายว่าด้วยโรงงาน

รายการประกอบแผนผังกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดินตามที่ได้จำแนกประเภทท้ายกฎกระทรวง
ให้ใช้บังคับผังเมืองรวมจังหวัดปราจีนบุรี
พ.ศ. ๒๕๕๕

การใช้ประโยชน์ที่ดินให้เป็นไปตามแผนผังกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดินตามที่ได้จำแนกประเภท
ท้ายกฎกระทรวง ตามที่กำหนดไว้ในข้อ ๗ คือ

๑. ที่ดินในบริเวณหมายเลข ๑.๑ ถึงหมายเลข ๑.๑๑ ที่กำหนดไว้เป็นสีชมพู ให้เป็นที่ดิน
ประเภทชุมชน มีรายการดังต่อไปนี้

๑.๑ ด้านเหนือ จุดเส้นตั้งฉากกับศูนย์กลางทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๓๐๗๗
พากตะวันตก ที่จุดซึ่งอยู่ห่างจากทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๓๐๗๗ บรรจบกับทางหลวงแผ่นดิน
หมายเลข ๓๒๘๘ ไปทางทิศใต้และทิศตะวันตกเฉียงใต้ตามแนวทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๓๐๗๗
เป็นระยะ ๑,๘๐๐ เมตร ไปทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือจนบรรจบกึ่งกลางคลองยาง เส้นตั้งฉากกับ
ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๓๐๗๗ พากตะวันออก ที่จุดซึ่งอยู่ห่างจากทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๓๐๗๗
บรรจบกับทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๓๒๘๘ ไปทางทิศใต้และทิศตะวันตกเฉียงใต้ตามแนวทางหลวง
แผ่นดินหมายเลข ๓๐๗๗ เป็นระยะ ๑,๘๐๐ เมตร ไปทางทิศตะวันออกเฉียงใต้จนบรรจบกับเส้นขนาน
ระยะ ๑,๕๐๐ เมตร กับศูนย์กลางทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๓๐๗๗

ด้านตะวันออก จุดเส้นขนานระยะ ๑,๕๐๐ เมตร กับศูนย์กลางทางหลวง
แผ่นดินหมายเลข ๓๐๗๗ และเส้นขนานระยะ ๑,๕๐๐ เมตร กับศูนย์กลางทางหลวงแผ่นดิน
หมายเลข ๓๒๐

ด้านใต้ จุดเส้นขนานระยะ ๑,๕๐๐ เมตร กับศูนย์กลางทางหลวง
แผ่นดินหมายเลข ๓๓ เส้นแบ่งเขตการปกครองระหว่างตำบลโคกไม้ลายกับตำบลไม้เค็ด และเส้นแบ่งเขต
การปกครองระหว่างจังหวัดปราจีนบุรีกับจังหวัดนครนายก

ด้านตะวันตก จุดเส้นแบ่งเขตการปกครองระหว่างจังหวัดปราจีนบุรีกับจังหวัด
นครนายก

๑.๒ ด้านเหนือ จุดเส้นตรงที่เริ่มจากหลักเขตเทศบาลตำบลนาดี หลักเขตที่ ๑
ไปทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ จนบรรจบกับหลักเขตเทศบาลตำบลนาดี หลักเขตที่ ๒

ด้านตะวันออก จุดเส้นตรงที่เริ่มจากหลักเขตเทศบาลตำบลนาดี หลักเขตที่ ๒
ไปทางทิศใต้ จนบรรจบกับหลักเขตเทศบาลตำบลนาดี หลักเขตที่ ๓ ไปทางทิศตะวันตกเฉียงใต้
จนบรรจบกับหลักเขตเทศบาลตำบลนาดี หลักเขตที่ ๔ และไปทางทิศใต้ จนบรรจบกับหลักเขตเทศบาล
ตำบลนาดี หลักเขตที่ ๕

๒

- ด้านใต้ จดเส้นตรงที่เริ่มจากหลักเขตเทศบาลตำบลนาดี หลักเขตที่ ๕
ไปทางทิศตะวันตก จนบรรจบกับหลักเขตเทศบาลตำบลนาดี หลักเขตที่ ๖ และหลักเขตที่ ๗
- ด้านตะวันตก จดเส้นตรงที่เริ่มจากหลักเขตเทศบาลตำบลนาดี หลักเขตที่ ๗
ไปทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือ จนบรรจบกับหลักเขตเทศบาลตำบลนาดี หลักเขตที่ ๑
- ๑.๓ ด้านเหนือ จดเส้นขนานระยะ ๗๐๐ เมตร กับศูนย์กลางทางหลวงแผ่นดิน
หมายเลข ๓๓ และคลองบางจาน ฝั่งใต้
- ด้านตะวันออก จดเส้นขนานระยะ ๒๐๐ เมตร กับถนนศูนย์กลางสาธารณะ
ไม่ปรากฏชื่อ
- ด้านใต้ จดเส้นขนานระยะ ๑,๒๐๐ เมตร กับทางรถไฟสายตะวันออก
เส้นขนานระยะ ๓๐๐ เมตร กับศูนย์กลางทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๓๐๗๐ และคลองชลประทาน
ฝั่งเหนือ
- ด้านตะวันตก จดคลองบางจาน ฝั่งตะวันออก และห้วยซ้อ ฝั่งตะวันออก
- ๑.๔ แนวเขตผังเมืองรวมเมืองปราจีนบุรี ตามกฎกระทรวง ฉบับที่ ๔๑๑ (พ.ศ. ๒๕๔๒)
ออกตามความในพระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. ๒๕๑๘
- ๑.๕ ด้านเหนือ จดเส้นตรงที่เริ่มจากหลักเขตเทศบาลตำบลโคกมะกอก หลักเขตที่ ๑
ไปทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือ จนบรรจบกับหลักเขตเทศบาลตำบลโคกมะกอก หลักเขตที่ ๒
- ด้านตะวันออก จดเส้นตรงที่เริ่มจากหลักเขตเทศบาลตำบลโคกมะกอก หลักเขตที่ ๒
ไปทางทิศตะวันออกเฉียงใต้และทิศใต้ จนบรรจบกับหลักเขตเทศบาลตำบลโคกมะกอก หลักเขตที่ ๓
- ด้านใต้ จดเส้นตรงที่เริ่มจากหลักเขตเทศบาลตำบลโคกมะกอก หลักเขตที่ ๓
ไปทางทิศตะวันตกเฉียงใต้และทิศตะวันตกเฉียงเหนือ จนบรรจบกับหลักเขตเทศบาลตำบลโคกมะกอก
หลักเขตที่ ๔
- ด้านตะวันตก จดเส้นตรงที่เริ่มจากหลักเขตเทศบาลตำบลโคกมะกอก หลักเขตที่ ๔
ไปทางทิศเหนือ จนบรรจบกับหลักเขตเทศบาลตำบลโคกมะกอก หลักเขตที่ ๑
- ๑.๖ แนวเขตผังเมืองรวมเมืองกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี ตามกฎกระทรวง ฉบับที่ ๒๒๐
(พ.ศ. ๒๕๓๘) ออกตามความในพระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. ๒๕๑๘
- ๑.๗ ด้านเหนือ จดทางรถไฟสายตะวันออก ฟากใต้
- ด้านตะวันออก จดคลองตานพ ฝั่งตะวันตก เส้นตั้งฉากกับศูนย์กลางทางหลวง
แผ่นดินหมายเลข ๓๔๘๑ ฟากตะวันออก ที่จุดซึ่งอยู่ห่างจากทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๓๔๘๑
บรรจบกับทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๓๓๔๗ ไปทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือตามแนวทางหลวงแผ่นดิน
หมายเลข ๓๔๘๑ เป็นระยะ ๑,๕๐๐ เมตร ไปทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ จนบรรจบกับเส้นขนานระยะ

๓

๑,๐๐๐ เมตร กับศูนย์กลางทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๓๔๘๑ และเส้นขนานระยะ ๑,๐๐๐ เมตร
กับศูนย์กลางทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๓๔๘๑

ด้านใต้ จดคลองหอยทง ฝั่งเหนือ

ด้านตะวันตก จดถนนสาธารณะไม่ปรากฏชื่อ ฟากเหนือและฟากตะวันออก

และเส้นขนานระยะ ๑,๕๐๐ เมตร กับศูนย์กลางทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๓๓๔๗

๑.๘ ด้านเหนือ จดเส้นตรงที่เริ่มจากหลักเขตเทศบาลตำบลศรีมหาโพธิ หลักเขตที่ ๑

ไปทางทิศตะวันออกและทิศใต้ จนบรรจบกับหลักเขตเทศบาลตำบลศรีมหาโพธิ หลักเขตที่ ๒

ด้านตะวันออก จดเส้นตรงที่เริ่มจากหลักเขตเทศบาลตำบลศรีมหาโพธิ หลักเขตที่ ๒

ไปทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ จนบรรจบกับหลักเขตเทศบาลตำบลศรีมหาโพธิ หลักเขตที่ ๓

ด้านใต้ จดเส้นตรงที่เริ่มจากหลักเขตเทศบาลตำบลศรีมหาโพธิ หลักเขตที่ ๓

ไปทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ จนบรรจบกับหลักเขตเทศบาลตำบลศรีมหาโพธิ หลักเขตที่ ๔

ด้านตะวันตก จดเส้นตรงที่เริ่มจากหลักเขตเทศบาลตำบลศรีมหาโพธิ หลักเขตที่ ๔

ไปทางทิศเหนือ จนบรรจบกับหลักเขตเทศบาลตำบลศรีมหาโพธิ หลักเขตที่ ๑

๑.๙ ด้านเหนือ จดเส้นตรงที่เริ่มจากหลักเขตเทศบาลตำบลโคกปี่ หลักเขตที่ ๓

ไปทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือ จนบรรจบกับหลักเขตเทศบาลตำบลโคกปี่ หลักเขตที่ ๔

ด้านตะวันออก จดเส้นตรงที่เริ่มจากหลักเขตเทศบาลตำบลโคกปี่ หลักเขตที่ ๔

ไปทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ จนบรรจบกับหลักเขตเทศบาลตำบลโคกปี่ หลักเขตที่ ๕ ไปทาง

ทิศตะวันตกเฉียงเหนือ จนบรรจบกับหลักเขตเทศบาลตำบลโคกปี่ หลักเขตที่ ๖ และไปทาง

ทิศตะวันออกเฉียงใต้ จนบรรจบกับหลักเขตเทศบาลตำบลโคกปี่ หลักเขตที่ ๗

ด้านใต้ จดเส้นตรงที่เริ่มจากหลักเขตเทศบาลตำบลโคกปี่ หลักเขตที่ ๗

ไปทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ จนบรรจบกับหลักเขตเทศบาลตำบลโคกปี่ หลักเขตที่ ๑

ด้านตะวันตก จดเส้นตรงที่เริ่มจากหลักเขตเทศบาลตำบลโคกปี่ หลักเขตที่ ๑

ไปทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือและทิศเหนือ จนบรรจบกับหลักเขตเทศบาลตำบลโคกปี่ หลักเขตที่ ๒

และหลักเขตที่ ๓

๑.๑๐ ด้านเหนือ จดเส้นตรงที่เริ่มจากหลักเขตเทศบาลตำบลสระบัว หลักเขตที่ ๑

ไปทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือ จนบรรจบกับหลักเขตเทศบาลตำบลสระบัว หลักเขตที่ ๒

ด้านตะวันออก จดเส้นตรงที่เริ่มจากหลักเขตเทศบาลตำบลสระบัว หลักเขตที่ ๒

ไปทางทิศตะวันออกเฉียงใต้และทิศตะวันตกเฉียงใต้ จนบรรจบกับหลักเขตเทศบาลตำบลสระบัว หลักเขตที่ ๓

ด้านใต้ จดเส้นตรงที่เริ่มจากหลักเขตเทศบาลตำบลสระบัว หลักเขตที่ ๓

ไปทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือ จนบรรจบกับหลักเขตเทศบาลตำบลสระบัว หลักเขตที่ ๔

๔

ด้านตะวันตก จดเส้นตรงที่เริ่มจากหลักเขตเทศบาลตำบลสระบัว หลักเขตที่ ๔ ไปทางทิศเหนือ จนบรรจบกับหลักเขตเทศบาลตำบลสระบัว หลักเขตที่ ๕ ไปทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือ จนบรรจบกับหลักเขตเทศบาลตำบลสระบัว หลักเขตที่ ๑

๑.๑๑ ด้านเหนือ จดเส้นตรงที่เริ่มจากหลักเขตเทศบาลตำบลกรอกสมบูรณ์ หลักเขตที่ ๑ ไปทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ จนบรรจบกับหลักเขตเทศบาลตำบลกรอกสมบูรณ์ หลักเขตที่ ๒ หลักเขตที่ ๓ และหลักเขตที่ ๔

ด้านตะวันออก จดเส้นตรงที่เริ่มจากหลักเขตเทศบาลตำบลกรอกสมบูรณ์ หลักเขตที่ ๔ ไปทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ จนบรรจบกับหลักเขตเทศบาลตำบลกรอกสมบูรณ์ หลักเขตที่ ๕

ด้านใต้ จดเส้นตรงที่เริ่มจากหลักเขตเทศบาลตำบลกรอกสมบูรณ์ หลักเขตที่ ๕ ไปทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือ จนบรรจบกับหลักเขตเทศบาลตำบลกรอกสมบูรณ์ หลักเขตที่ ๖

ด้านตะวันตก จดเส้นตรงที่เริ่มจากหลักเขตเทศบาลตำบลกรอกสมบูรณ์ หลักเขตที่ ๖ ไปทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือ จนบรรจบกับหลักเขตเทศบาลตำบลกรอกสมบูรณ์ หลักเขตที่ ๗ หลักเขตที่ ๘ และไปทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือ จนบรรจบกับหลักเขตเทศบาลตำบลกรอกสมบูรณ์ หลักเขตที่ ๑

๒. ที่ดินในบริเวณหมายเลข ๒.๑ ถึงหมายเลข ๒.๘ ที่กำหนดไว้เป็นสีม่วง ให้เป็นที่ดินประเภทอุตสาหกรรมและคลังสินค้า มีรายการดังต่อไปนี้

๒.๑ ด้านเหนือ จดเส้นขนานระยะ ๑,๐๐๐ เมตร กับเส้นแบ่งเขตการปกครองระหว่างอำเภออินทร์บุรีกับอำเภออนาดี

ด้านตะวันออก จดเส้นขนานระยะ ๔,๐๐๐ เมตร กับศูนย์กลางทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๓๐๔

ด้านใต้ จดทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๓๐๔๑ ฟากเหนือ

ด้านตะวันตก จดทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๓๐๔ ฟากตะวันออก

๒.๒ ด้านเหนือ จดถนนสาธารณะไม่ปรากฏชื่อ ฟากใต้

ด้านตะวันออก จดถนนสาธารณะไม่ปรากฏชื่อ ฟากตะวันตก

ด้านใต้ จดถนนสาธารณะไม่ปรากฏชื่อ ฟากเหนือ

ด้านตะวันตก จดถนนสาธารณะไม่ปรากฏชื่อ ฟากตะวันออก

๒.๓ ด้านเหนือ จดถนนสาธารณะไม่ปรากฏชื่อ ฟากใต้

ด้านตะวันออก จดทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๒๐๓๐ ฟากตะวันตก

๕

ด้านใต้	จดแนวเขตผังเมืองรวมเมืองกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี
ตามกฎกระทรวง ฉบับที่ ๒๒๐ (พ.ศ. ๒๕๓๘) ออกตามความในพระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. ๒๕๑๘	
ด้านเหนือ	
ด้านตะวันตก	จดทางหลวงชนบท ปจ. ๒๐๔๐ ฟากตะวันออก
๒.๔ ด้านเหนือ	จดถนนสาธารณะไม่ปรากฏชื่อ ฟากใต้
ด้านตะวันออก	จดทางหลวงชนบท ปจ. ๒๒๐๖ ฟากตะวันตก
ด้านใต้	จดถนนสาธารณะไม่ปรากฏชื่อ ฟากเหนือ และคลองพระปรัง
ฝั่งเหนือ	
ด้านตะวันตก	จดลำรางสาธารณะไม่ปรากฏชื่อ ฝั่งตะวันออก เส้นขนานระยะ
๕๐๐ เมตร กับศูนย์กลางถนนสาธารณะไม่ปรากฏชื่อ และเส้นขนานระยะ ๘๐๐ เมตร กับศูนย์กลาง	
ถนนสาธารณะไม่ปรากฏชื่อ	
๒.๕ ด้านเหนือ	จดเส้นขนานระยะ ๔,๐๐๐ เมตร กับศูนย์กลางทางหลวงแผ่นดิน
หมายเลข ๓๐๔	
ด้านตะวันออก	จดเส้นขนานระยะ ๓,๐๐๐ เมตร กับศูนย์กลางทางหลวงแผ่นดิน
หมายเลข ๓๐๗๙	
ด้านใต้	จดทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๓๐๔ ฟากเหนือ
ด้านตะวันตก	จดเส้นแบ่งเขตการปกครองระหว่างตำบลท่าตูมกับตำบลศรีมหาโพธิ์
๒.๖ ด้านเหนือ	จดถนนสาธารณะไม่ปรากฏชื่อ ฟากใต้
ด้านตะวันออก	จดถนนสาธารณะไม่ปรากฏชื่อ ฟากตะวันตก
ด้านใต้	จดทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๓๐๔ ฟากเหนือ
ด้านตะวันตก	จดถนนสาธารณะไม่ปรากฏชื่อ ฟากตะวันออก
๒.๗ ด้านเหนือ	จดเส้นขนานระยะ ๔,๐๐๐ เมตร กับศูนย์กลางทางหลวงแผ่นดิน
หมายเลข ๓๐๔	
ด้านตะวันออก	จดเส้นแบ่งเขตการปกครองระหว่างตำบลศรีมหาโพธิ์กับตำบลท่าตูม
ด้านใต้	จดทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๓๐๔ ฟากตะวันตก
ด้านตะวันตก	จดทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๓๒๘๑ ฟากตะวันออก
๒.๘ ด้านเหนือ	จดทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๓๒๘๑ ฟากตะวันตก
ด้านตะวันออก	จดทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๓๐๔ ฟากตะวันตก

๖

ด้านใต้	จดเส้นขนานระยะ ๖,๐๐๐ เมตร กับศูนย์กลางทางหลวงแผ่นดิน
หมายเลข ๓๒๘๑	
ด้านตะวันตก	จดเส้นขนานระยะ ๔,๐๐๐ เมตร กับศูนย์กลางทางหลวงแผ่นดิน
หมายเลข ๓๐๔	
๓. ที่ดินในบริเวณหมายเลข ๓ ที่กำหนดไว้เป็นสี่เหลี่ยมผืนผ้า ให้เป็นที่ดินประเภทคลังสินค้า มีรายการดังต่อไปนี้	
ด้านเหนือ	จดทางหลวงชนบท ปจ. ๓๐๑๕ ฟากใต้
ด้านตะวันออก	จดทางหลวงชนบท ปจ. ๓๐๑๕ ฟากตะวันตก
ด้านใต้	จดทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๓๓ ฟากเหนือ
ด้านตะวันตก	จดเส้นแบ่งเขตการปกครองระหว่างตำบลบ้านนา กับตำบลเมืองเก่า
๔. ที่ดินในบริเวณหมายเลข ๔.๑ ถึงหมายเลข ๔.๔๗ ที่กำหนดไว้เป็นสี่เหลี่ยม ให้เป็นที่ดินประเภทชนบทและเกษตรกรรม มีรายการดังต่อไปนี้	
๔.๑ ด้านเหนือ	จดเส้นขนานระยะ ๑,๐๐๐ เมตร กับแนวเขตอุทยานแห่งชาติ
เขาใหญ่	
ด้านตะวันออก	จดทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๓๐๔ ฟากตะวันตก
ด้านใต้	จดทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๓๐๔ ฟากตะวันตก
ด้านตะวันตก	จดเส้นขนานระยะ ๑,๐๐๐ เมตร กับแนวเขตอุทยานแห่งชาติ
เขาใหญ่	
๔.๒ ด้านเหนือ	จดเส้นขนานระยะ ๑,๐๐๐ เมตร กับแนวเขตอุทยานแห่งชาติ
เขาใหญ่	
ด้านตะวันออก	จดเส้นขนานระยะ ๑,๐๐๐ เมตร กับแนวเขตอุทยานแห่งชาติ
เขาใหญ่	
ด้านใต้	จดเส้นแบ่งเขตการปกครองระหว่างตำบลเนินหอม กับตำบล
ดงขี้เหล็ก และแนวเขตป่าสงวนแห่งชาติ ป่าน้ำตกเขาอีโต้	
ด้านตะวันตก	จดเส้นขนานระยะ ๑,๕๐๐ เมตร กับศูนย์กลางทางหลวง
แผ่นดินหมายเลข ๓๐๗๗ เส้นตั้งฉากกับศูนย์กลางทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๓๐๗๗ ฟากตะวันออก	
ที่จุดซึ่งอยู่ห่างจากทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๓๐๗๗ บรรจบกับทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๓๒๘๘	
ไปทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ตามแนวทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๓๐๗๗ เป็นระยะ ๑,๘๐๐ เมตร	
เส้นตั้งฉากกับศูนย์กลางทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๓๐๗๗ ฟากตะวันตก ที่จุดซึ่งอยู่ห่างจากแนวทางหลวง	

๗

แผ่นดินหมายเลข ๓๐๗๗ บรรจบกับทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๓๒๘๘ ไปทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ ตามแนวทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๓๐๗๗ เป็นระยะ ๑,๘๐๐ เมตร และเส้นแบ่งเขตการปกครองระหว่างจังหวัดปราจีนบุรีกับจังหวัดนครนายก

๔.๓ ด้านเหนือ จดเส้นขนานระยะ ๑,๐๐๐ เมตร กับแนวเขตอุทยานแห่งชาติ เขาใหญ่

ด้านตะวันออก จดเส้นแบ่งเขตการปกครองระหว่างตำบลหนองแก้วกับตำบลฝ้าย และเส้นแบ่งเขตการปกครองระหว่างตำบลหนองแก้วกับตำบลคำโตนด

ด้านใต้ จดคลองบางจาน ฝั่งเหนือ

ด้านตะวันตก จดเส้นแบ่งเขตการปกครองระหว่างตำบลหนองแก้วกับตำบลโพธิ์งาม

๔.๔ ด้านเหนือ จดเส้นขนานระยะ ๑,๐๐๐ เมตร กับแนวเขตอุทยานแห่งชาติ เขาใหญ่

ด้านตะวันออก จดเส้นแบ่งเขตการปกครองระหว่างตำบลโพธิ์งามกับตำบลหนองแก้ว

ด้านใต้ จดเส้นขนานระยะ ๗๐๐ เมตร กับศูนย์กลางทางหลวงแผ่นดิน

หมายเลข ๓๓ ห้วยซ้อ ฝั่งตะวันตก และทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๓๔๕๒ ฟากเหนือ

ด้านตะวันตก จดเส้นแบ่งเขตการปกครองระหว่างอำเภอประจันตคามกับ อำเภอเมืองปราจีนบุรี

๔.๕ ด้านเหนือ จดเส้นขนานระยะ ๑,๐๐๐ เมตร กับแนวเขตอุทยานแห่งชาติ เขาใหญ่

ด้านตะวันออก จดถนนสาธารณะไม่ปรากฏชื่อ ฟากตะวันตก และเส้นแบ่งเขต การปกครองระหว่างตำบลฝ้ายกับตำบลคำโตนด

ด้านใต้ จดเส้นแบ่งเขตการปกครองระหว่างตำบลฝ้ายกับตำบลคำโตนด

ด้านตะวันตก จดเส้นแบ่งเขตการปกครองระหว่างตำบลฝ้ายกับตำบลหนองแก้ว

๔.๖ ด้านเหนือ จดเส้นขนานระยะ ๑,๐๐๐ เมตร กับแนวเขตอุทยานแห่งชาติ เขาใหญ่

ด้านตะวันออก จดเส้นแบ่งเขตการปกครองระหว่างอำเภอเมืองปราจีนบุรีกับ อำเภอประจันตคาม และเส้นแบ่งเขตการปกครองระหว่างตำบลตั้งเหล็กกับตำบลโนนหอม

ด้านใต้ จดเส้นตรงที่เริ่มจากหลักเขตเทศบาลตำบลโคกมะกอก หลักเขตที่ ๒ ไปทางทิศตะวันตก จนบรรจบกับหลักเขตเทศบาลตำบลโคกมะกอก หลักเขตที่ ๑ และไปทาง

๘

ทิศตะวันตกเฉียงใต้ จนบรรจบกับหลักเขตเทศบาลตำบลโคกมะกอก หลักเขตที่ ๔ และทางหลวงแผ่นดิน หมายเลข ๓๔๕๒ ฟากเหนือ

ด้านตะวันตก จดเส้นแบ่งเขตการปกครองระหว่างตำบลดงซีเหล็กกับตำบล ดงพระราม เส้นแบ่งเขตการปกครองระหว่างตำบลดงซีเหล็กกับตำบลบ้านพระ แนวเขตป่าสงวนแห่งชาติ ป่าน้ำตกเขาโอ้ได้ และเส้นแบ่งเขตการปกครองระหว่างตำบลดงซีเหล็กกับตำบลเนินหอม

๔.๗ ด้านเหนือ จดเส้นขนานระยะ ๑,๐๐๐ เมตร กับแนวเขตอุทยานแห่งชาติ เขาใหญ่

ด้านตะวันออก จดเส้นแบ่งเขตการปกครองระหว่างอำเภอประจันตคามกับ อำเภอekinบุรี

ด้านใต้ จดเส้นแบ่งเขตการปกครองระหว่างตำบลคำโตนดกับตำบลดงบัง และทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๓๓ ฟากเหนือ

ด้านตะวันตก จดเส้นขนานระยะ ๒๐๐ เมตร กับศูนย์กลางถนนสาธารณะ ไม่ปรากฏชื่อ คลองบางจาน ฝั่งเหนือ เส้นแบ่งเขตการปกครองระหว่างตำบลคำโตนดกับตำบลหนองแก้ว และเส้นแบ่งเขตการปกครองระหว่างตำบลคำโตนดกับตำบลบุฝ้าย

๔.๘ ด้านเหนือ จดเส้นขนานระยะ ๑,๐๐๐ เมตร กับแนวเขตอุทยานแห่งชาติ เขาใหญ่

ด้านตะวันออก จดเส้นแบ่งเขตการปกครองระหว่างตำบลลำพันตากับตำบลนาดี เส้นตรงที่เริ่มจากหลักเขตเทศบาลตำบลนาดี หลักเขตที่ ๑ ไปทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ จนบรรจบกับ หลักเขตเทศบาลตำบลนาดี หลักเขตที่ ๗ ไปทางทิศตะวันออก จนบรรจบกับหลักเขตเทศบาลตำบลนาดี หลักเขตที่ ๖ และหลักเขตที่ ๕ ไปทางทิศเหนือ จนบรรจบกับหลักเขตเทศบาลตำบลนาดี หลักเขตที่ ๔ และไปทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือและทิศตะวันออกเฉียงเหนือ จนบรรจบกับหลักเขตเทศบาลตำบลนาดี หลักเขตที่ ๓ และเส้นแบ่งเขตการปกครองระหว่างอำเภอนาดีกับอำเภอekinบุรี

ด้านใต้ จดเส้นขนานระยะ ๑๕ เมตร กับฝั่งริมแควโสมง ฝั่งเหนือ

ด้านตะวันตก จดเส้นขนานระยะ ๑๕ เมตร กับริมฝั่งคลองน้ำใส ฝั่งตะวันออก

๔.๙ ด้านเหนือ จดเส้นขนานระยะ ๑,๐๐๐ เมตร กับแนวเขตอุทยานแห่งชาติ เขาใหญ่และแนวเขตป่าสงวนแห่งชาติ ป่าหุบโพธิ์

ด้านตะวันออก จดเส้นแบ่งเขตการปกครองระหว่างตำบลนาดีกับตำบลหุบโพธิ์ และทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๓๐๔ ฟากตะวันตก

ด้านใต้ จดเส้นแบ่งเขตการปกครองระหว่างอำเภอนาดีกับอำเภอekinบุรี

๙

ด้านตะวันตก จดเส้นแบ่งเขตการปกครองระหว่างตำบลนาดีกับตำบลลำพันดา
เส้นตรงที่เริ่มจากหลักเขตเทศบาลตำบลนาดี หลักเขตที่ ๔ ไปทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือและ
ทิศตะวันออกเฉียงเหนือ จนบรรจบหลักเขตเทศบาลตำบลนาดี หลักเขตที่ ๓ และหลักเขตที่ ๒ และ
ไปทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือและทิศตะวันตกเฉียงใต้ จนบรรจบกับหลักเขตเทศบาลตำบลนาดี หลักเขตที่ ๑
และเส้นแบ่งเขตการปกครองระหว่างตำบลนาดีกับตำบลลำพันดา

๔.๑๐ ด้านเหนือ จดเส้นขนานระยะ ๑,๐๐๐ เมตร กับแนวเขตอุทยานแห่งชาติ
เขาใหญ่

ด้านตะวันออก จดเส้นขนานระยะ ๑๕ เมตร กับริมฝั่งคลองน้ำใส ฝั่งตะวันตก

ด้านใต้ จดเส้นแบ่งเขตการปกครองระหว่างอำเภอชาติกับอำเภออินทร์บุรี

๔.๑๑ ด้านเหนือ จดแนวเขตป่าสงวนแห่งชาติ ป่าน้ำตกเขาอืด

ด้านตะวันออก จดเส้นแบ่งเขตการปกครองระหว่างตำบลบ้านพระกับตำบลดงขี้เหล็ก

ด้านใต้ จดเส้นแบ่งเขตการปกครองระหว่างตำบลบ้านพระกับตำบลดงพระราม

ด้านตะวันตก จดทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๓๑๙ ฟากตะวันออก เส้นแบ่งเขต

การปกครองระหว่างตำบลบ้านพระกับตำบลไม้เค็ด เส้นขนานระยะ ๑,๕๐๐ เมตร กับศูนย์กลางทางหลวง
แผ่นดินหมายเลข ๓๓ เส้นขนานระยะ ๑,๕๐๐ เมตร กับศูนย์กลางทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๓๒๐
และเส้นขนานระยะ ๑,๕๐๐ เมตร กับศูนย์กลางทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๓๐๗๗

๔.๑๒ ด้านเหนือ จดเส้นขนานระยะ ๑,๐๐๐ เมตร กับแนวเขตอุทยานแห่งชาติ
เขาใหญ่ และแนวเขตป่าสงวนแห่งชาติ ป่าทุ่งโพธิ์ และเส้นขนานระยะ ๑,๐๐๐ เมตร กับแนวเขต
อุทยานแห่งชาติทับลาน

ด้านตะวันออก จดเส้นแบ่งเขตการปกครองระหว่างตำบลทุ่งโพธิ์กับตำบลแก่งดินสอ
และเส้นขนานระยะ ๑๕ เมตร กับริมฝั่งแควโสมง ฝั่งตะวันตก

ด้านใต้ จดเส้นแบ่งเขตการปกครองระหว่างอำเภอชาติกับอำเภออินทร์บุรี

ด้านตะวันตก จดทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๓๐๔ ฟากตะวันออก และ

เส้นแบ่งเขตการปกครองระหว่างตำบลทุ่งโพธิ์กับตำบลนาดี

๔.๑๓ ด้านเหนือ จดเส้นขนานระยะ ๑,๕๐๐ เมตร กับศูนย์กลางทางหลวงแผ่นดิน
หมายเลข ๓๓

ด้านตะวันออก จดเส้นแบ่งเขตการปกครองระหว่างตำบลไม้เค็ดกับตำบลบ้านพระ

ด้านตะวันตก จดทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๓๑๙ ฟากตะวันออก

๔.๑๔ ด้านเหนือ จดทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๓๓ ฟากใต้

ด้านตะวันออก จดเส้นแบ่งเขตการปกครองระหว่างอำเภอเมืองปราจีนบุรีกับ
อำเภอประจันตคาม

๑๐

ด้านใต้	จดเส้นตรงที่เริ่มจากหลักเขตเทศบาลตำบลโคกมะกอก หลักเขตที่ ๒ ไปทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ จนบรรจบกับหลักเขตเทศบาลตำบลโคกมะกอก หลักเขตที่ ๑
ด้านตะวันตก	จดเส้นแบ่งเขตการปกครองระหว่างตำบลโนนหอมกับตำบลดงขี้เหล็ก
๔.๑๕ ด้านเหนือ	จดเส้นขนานระยะ ๑,๐๐๐ เมตร กับแนวเขตอุทยานแห่งชาติทับลาน
ด้านตะวันออก	จดเส้นขนานระยะ ๑,๐๐๐ เมตร กับแนวเขตอุทยานแห่งชาติทับลาน
ด้านใต้	จดเส้นขนานระยะ ๑,๐๐๐ เมตร กับแนวเขตอุทยานแห่งชาติทับลาน และเส้นแบ่งเขตการปกครองระหว่างอำเภอนาดูนกับอำเภอกบินทร์บุรี
ด้านตะวันตก	จดเส้นขนานระยะ ๑๕ เมตร กับริมฝั่งแควโสมง ฝั่งตะวันออก และเส้นแบ่งเขตการปกครองระหว่างตำบลแก่งดินสอกับตำบลทุ่งโพธิ์
๔.๑๖ ด้านเหนือ	จดเส้นขนานระยะ ๑,๐๐๐ เมตร กับแนวเขตอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ และเส้นแบ่งเขตการปกครองระหว่างอำเภอกบินทร์บุรีกับอำเภอนาดูน
ด้านตะวันออก	จดเส้นขนานระยะ ๑๕ เมตร กับริมฝั่งคลองน้ำใส ฝั่งตะวันตก
ด้านใต้	จดเส้นขนานระยะ ๑๕ เมตร กับริมฝั่งแควหनुมาน ฝั่งเหนือ และแนวเขตผังเมืองรวมเมืองกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี ตามกฎกระทรวง ฉบับที่ ๒๒๐ (พ.ศ. ๒๕๓๘) ออกตามความในพระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. ๒๕๑๘ ด้านเหนือ
ด้านตะวันตก	จดเส้นแบ่งเขตการปกครองระหว่างตำบลนาแรมกับตำบลนทรี
๔.๑๗ ด้านเหนือ	จดเส้นแบ่งเขตการปกครองระหว่างอำเภอกบินทร์บุรีกับอำเภอนาดูน
ด้านตะวันออก	จดเส้นแบ่งเขตการปกครองระหว่างอำเภอกบินทร์บุรีกับอำเภอนาดูน และเส้นขนานระยะ ๑๕ เมตร กับริมฝั่งแควโสมง ฝั่งตะวันตก
ด้านใต้	จดเส้นขนานระยะ ๑๕ เมตร กับริมฝั่งแควโสมง ฝั่งเหนือ
ด้านตะวันตก	จดเส้นแบ่งเขตการปกครองระหว่างอำเภอกบินทร์บุรีกับอำเภอนาดูน ทั้งนี้ ยกเว้นบริเวณหมายเลข ๒.๑ ที่กำหนดไว้เป็นสีม่วง
๔.๑๘ ด้านเหนือ	จดเส้นขนานระยะ ๑,๐๐๐ เมตร กับแนวเขตอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่
ด้านตะวันออก	จดเส้นแบ่งเขตการปกครองระหว่างตำบลนทรีกับตำบลนาแรม ถนนสาธารณะไม่ปรากฏชื่อ ฟากเหนือ และทางหลวงชนบท ปจ. ๒๐๔๐ ฟากตะวันตก
ด้านใต้	จดทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๓๓ ฟากเหนือ
ด้านตะวันตก	จดเส้นแบ่งเขตการปกครองระหว่างอำเภอกบินทร์บุรีกับอำเภอประจันตคาม

๑๑

๔.๑๙	ด้านเหนือ	จดเส้นแบ่งเขตการปกครองระหว่างตำบลดงบังกับตำบลคำโตนด
	ด้านตะวันออก	จดเส้นแบ่งเขตการปกครองระหว่างอำเภอประจันตคามกับ
		อำเภออินทร์บุรี
	ด้านใต้	จดทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๓๓ ฟากเหนือ
๔.๒๐	ด้านเหนือ	จดเส้นแบ่งเขตการปกครองระหว่างตำบลคงพระร่วมกับตำบลบ้านพระ
	ด้านตะวันออก	จดเส้นแบ่งเขตการปกครองระหว่างตำบลคงพระร่วมกับตำบล
		ดงซีเหล็ก
	ด้านใต้	จดทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๓๔๕๒ ฟากเหนือและฟากตะวันตก
		และแนวเขตผังเมืองรวมเมืองปราจีนบุรี ตามกฎกระทรวง ฉบับที่ ๔๑๑ (พ.ศ. ๒๕๔๒) ออกตามความใน
		พระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. ๒๕๑๘ ด้านเหนือ
	ด้านตะวันตก	จดทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๓๒๐ ฟากตะวันออก
๔.๒๑	ด้านเหนือ	จดเส้นขนานระยะ ๑๕ เมตร กับริมฝั่งแควโลมิง ฝั่งใต้ และ
		เส้นแบ่งเขตการปกครองระหว่างอำเภออินทร์บุรีกับอำเภอนาดี
	ด้านตะวันออก	จดเส้นขนานระยะ ๑,๐๐๐ เมตร กับแนวเขตป่าสงวนแห่งชาติ
		ป่าแก่งดินสอ ป่าแก่งใหญ่ และป่าเขาสะโตน และแนวเขตผังเมืองรวมด้านตะวันออก ซึ่งเป็นเส้นแบ่งเขต
		การปกครองระหว่างจังหวัดปราจีนบุรีกับจังหวัดสระแก้ว
	ด้านใต้	จดทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๓๓ ฟากเหนือ
	ด้านตะวันตก	จดทางหลวงชนบท ปจ. ๓๐๑๕ ฟากตะวันออกและฟากเหนือ
		และเส้นแบ่งเขตการปกครองระหว่างตำบลบ้านนากับตำบลเมืองเก่า
๔.๒๒	ด้านเหนือ	จดเส้นขนานระยะ ๑๕ เมตร กับริมฝั่งแควหนุมาน ฝั่งใต้
		และเส้นขนานระยะ ๑๕ เมตร กับริมฝั่งแควโลมิง ฝั่งใต้
	ด้านตะวันออก	จดเส้นแบ่งเขตการปกครองระหว่างตำบลเมืองเก่ากับตำบลบ้านนา
		และเส้นแบ่งเขตการปกครองระหว่างตำบลเมืองเก่ากับตำบลบ่อทอง
	ด้านใต้	จดเส้นขนานระยะ ๑๕ เมตร กับริมฝั่งคลองพระปรัง ฝั่งเหนือ
	ด้านตะวันตก	จดแนวเขตผังเมืองรวมเมืองอินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี
		ตามกฎกระทรวง ฉบับที่ ๒๒๐ (พ.ศ. ๒๕๓๘) ออกตามความในพระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. ๒๕๑๘
		ด้านใต้ ด้านตะวันออก และด้านเหนือ
๔.๒๓	ด้านเหนือ	จดแนวเขตผังเมืองรวมด้านตะวันตก ซึ่งเป็นเส้นแบ่งเขตการปกครอง
		ระหว่างจังหวัดปราจีนบุรีกับจังหวัดนครนายก
	ด้านตะวันออก	จดเส้นแบ่งเขตการปกครองระหว่างตำบลบ้านสร้างกับตำบลบางพลวง
	ด้านใต้	จดเส้นขนานระยะ ๑๕ เมตร กับริมฝั่งแม่น้ำปราจีนบุรี ฝั่งเหนือ

๑๒

	ด้านตะวันตก	จดคลองตานพ ฝั่งตะวันตก ทางรถไฟสายตะวันออก ฟากเหนือ และเส้นแบ่งเขตการปกครองระหว่างตำบลบ้านสร้างกับตำบลบางกระบือ
๔.๒๔	ด้านเหนือ	จดเส้นแบ่งเขตการปกครองระหว่างตำบลบางพลวงกับตำบลบ้านสร้าง
	ด้านตะวันออก	จดเส้นแบ่งเขตการปกครองระหว่างอำเภอบ้านสร้างกับอำเภอเมืองปราจีนบุรี
	ด้านใต้	จดเส้นขนานระยะ ๑๕ เมตร กับริมฝั่งแม่น้ำปราจีนบุรี ฝั่งเหนือ
	ด้านตะวันตก	จดเส้นแบ่งเขตการปกครองระหว่างตำบลบางพลวงกับตำบลบ้านสร้าง
๔.๒๕	ด้านเหนือ	จดแนวเขตผังเมืองรวมด้านตะวันตก ซึ่งเป็นเส้นแบ่งเขตการปกครองระหว่างจังหวัดปราจีนบุรีกับจังหวัดนครนายก
	ด้านตะวันออก	จดเส้นแบ่งเขตการปกครองระหว่างตำบลบางกระบือกับตำบลบ้านสร้าง เส้นขนานระยะ ๑,๕๐๐ เมตร กับศูนย์กลางทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๓๓๔๗ และถนนสาธารณะไม่ปรากฏชื่อ ฟากตะวันตก
	ด้านใต้	จดเส้นแบ่งเขตการปกครองระหว่างตำบลบางกระบือกับตำบลบางเตย
	ด้านตะวันตก	จดเส้นแบ่งเขตการปกครองระหว่างตำบลบางกระบือกับตำบลบางเตย
๔.๒๖	ด้านเหนือ	จดทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๓๓ ฟากใต้
	ด้านตะวันออก	จดแนวเขตผังเมืองรวมด้านตะวันออก ซึ่งเป็นเส้นแบ่งเขตการปกครองระหว่างจังหวัดปราจีนบุรีกับจังหวัดสระแก้ว
	ด้านใต้	จดเส้นขนานระยะ ๑๕ เมตร กับริมฝั่งคลองพระปรัง ฝั่งเหนือ
	ด้านตะวันตก	จดเส้นแบ่งเขตการปกครองระหว่างตำบลบ่อทองกับตำบลเมืองเก่า และแนวเขตผังเมืองรวมเมืองกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี ตามกฎกระทรวง ฉบับที่ ๒๒๐ (พ.ศ. ๒๕๓๘) ออกตามความในพระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. ๒๕๑๘ ด้านใต้และด้านตะวันออก
		ทั้งนี้ ยกเว้นบริเวณหมายเลข ๒.๔ ที่กำหนดไว้เป็นสีม่วง
๔.๒๗	ด้านเหนือ	จดแนวเขตผังเมืองรวมด้านตะวันตก ซึ่งเป็นเส้นแบ่งเขตการปกครองระหว่างจังหวัดปราจีนบุรีกับจังหวัดนครนายก
	ด้านตะวันออก	จดเส้นแบ่งเขตการปกครองระหว่างตำบลบางเตยกับตำบลบางกระบือ และเส้นขนานระยะ ๑๕ เมตร กับริมฝั่งแม่น้ำปราจีนบุรี ฝั่งตะวันตก
	ด้านใต้	จดเส้นแบ่งเขตการปกครองระหว่างตำบลบางเตยกับตำบลบางยาง
	ด้านตะวันตก	จดแนวเขตผังเมืองรวมด้านตะวันตก ซึ่งเป็นเส้นแบ่งเขตการปกครองระหว่างจังหวัดปราจีนบุรีกับจังหวัดฉะเชิงเทรา และเส้นแบ่งเขตการปกครองระหว่างจังหวัดปราจีนบุรีกับจังหวัดนครนายก

๑๓

๔.๒๘ ด้านเหนือ จดเส้นขนานระยะ ๑๕ เมตร กับริมฝั่งแม่น้ำปราจีนบุรี ฝั่งใต้ และแนวเขตผังเมืองรวมเมืองกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี ตามกฎกระทรวง ฉบับที่ ๒๒๐ (พ.ศ. ๒๕๓๘) ออกตามความในพระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. ๒๕๑๘ ด้านตะวันตกและด้านใต้

ด้านตะวันออก จดเส้นแบ่งเขตการปกครองระหว่างตำบลกบินทร์กับตำบลย่านรี

ด้านใต้ จดเส้นแบ่งเขตการปกครองระหว่างตำบลกบินทร์กับตำบลเขาไม้แก้ว

ด้านตะวันตก จดเส้นแบ่งเขตการปกครองระหว่างตำบลกบินทร์กับตำบล

ลาดตะเคียน และเส้นแบ่งเขตการปกครองระหว่างตำบลกบินทร์กับตำบลหาดนางแก้ว

๔.๒๙ ด้านเหนือ จดเส้นขนานระยะ ๑๕ เมตร กับริมฝั่งแม่น้ำปราจีนบุรี ฝั่งใต้

ด้านตะวันออก จดเส้นแบ่งเขตการปกครองระหว่างอำเภอศรีมหาโพธิ์กับอำเภอ

กบินทร์บุรี

ด้านใต้ จดทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๓๐๔ ฝากเหนือ เส้นขนานระยะ

๓,๐๐๐ เมตร กับศูนย์กลางทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๓๐๗๙ และเส้นขนานระยะ ๔,๐๐๐ เมตร กับศูนย์กลางทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๓๐๔

ด้านตะวันตก จดเส้นแบ่งเขตการปกครองระหว่างตำบลท่าตูมกับตำบลศรีมหาโพธิ์

๔.๓๐ ด้านเหนือ จดเส้นขนานระยะ ๑๕ เมตร กับริมฝั่งแม่น้ำปราจีนบุรี ฝั่งใต้

ด้านตะวันออก จดเส้นแบ่งเขตการปกครองระหว่างตำบลหาดนางแก้วกับตำบล

กบินทร์

ด้านใต้ จดเส้นแบ่งเขตการปกครองระหว่างตำบลหาดนางแก้วกับตำบล

ลาดตะเคียน

ด้านตะวันตก จดเส้นแบ่งเขตการปกครองระหว่างอำเภอกบินทร์บุรีกับอำเภอ

ศรีมหาโพธิ์

๔.๓๑ ด้านเหนือ จดเส้นขนานระยะ ๑,๐๐๐ เมตร กับศูนย์กลางทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๓๐๗๙ ถนนสาธารณะไม่ปรากฏชื่อ ฝากตะวันออก และเส้นขนานระยะ ๑๕ เมตร กับริมฝั่งแม่น้ำปราจีนบุรี ฝั่งใต้

ด้านตะวันออก จดเส้นแบ่งเขตการปกครองระหว่างตำบลศรีมหาโพธิ์กับตำบลท่าตูม

ด้านใต้ จดเส้นขนานระยะ ๔,๐๐๐ เมตร กับศูนย์กลางทางหลวงแผ่นดิน

หมายเลข ๓๐๔

ด้านตะวันตก จดเส้นแบ่งเขตการปกครองระหว่างตำบลศรีมหาโพธิ์กับตำบล

หนองโพรง

๑๔

๔.๓๒ ด้านเหนือ จดแนวเขตผังเมืองรวมเมืองกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี ตามกฎกระทรวง ฉบับที่ ๒๒๐ (พ.ศ. ๒๕๓๘) ออกตามความในพระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. ๒๕๑๘ ด้านใต้

ด้านตะวันออก จดเส้นขนานระยะ ๑๕ เมตร กับริมฝั่งคลองพระปรัง ฝั่งตะวันตก และเส้นแบ่งเขตการปกครองระหว่างตำบลย่านรีกับตำบลวังตะเคียน

ด้านใต้ จดแนวเขตป่าสงวนแห่งชาติ ป่าห้วยไคร้

ด้านตะวันตก จดเส้นแบ่งเขตการปกครองระหว่างตำบลย่านรีกับตำบลเขาไม้แก้ว และเส้นแบ่งเขตการปกครองระหว่างตำบลย่านรีกับตำบลกบินทร์

๔.๓๓ ด้านเหนือ จดเส้นแบ่งเขตการปกครองระหว่างตำบลบางยางกับตำบลบางเตย

ด้านตะวันออก จดเส้นขนานระยะ ๑๕ เมตร กับริมฝั่งแม่น้ำปราจีนบุรี ฝั่งตะวันตก

ด้านใต้ จดเส้นแบ่งเขตการปกครองระหว่างตำบลบางยางกับตำบลบางแตน

ด้านตะวันตก จดแนวเขตผังเมืองรวมด้านตะวันออก ซึ่งเป็นเส้นแบ่งเขตการปกครองระหว่างจังหวัดปราจีนบุรีกับจังหวัดฉะเชิงเทรา

๔.๓๔ ด้านเหนือ จดเส้นแบ่งเขตการปกครองระหว่างตำบลลาดตะเคียนกับตำบลหาดนางแก้ว

ด้านตะวันออก จดเส้นแบ่งเขตการปกครองระหว่างตำบลลาดตะเคียนกับตำบลกบินทร์ และเส้นแบ่งเขตการปกครองระหว่างตำบลลาดตะเคียนกับตำบลเขาไม้แก้ว

ด้านใต้ จดแนวเขตผังเมืองรวมด้านใต้ ซึ่งเป็นเส้นแบ่งเขตการปกครองระหว่างจังหวัดปราจีนบุรีกับจังหวัดฉะเชิงเทรา และเส้นแบ่งเขตการปกครองระหว่างอำเภอกบินทร์บุรีกับอำเภอศรีมหาโพธิ์

ด้านตะวันตก จดเส้นแบ่งเขตการปกครองระหว่างอำเภอกบินทร์บุรีกับอำเภอศรีมหาโพธิ์

ทั้งนี้ ยกเว้นบริเวณหมายเลข ๑.๑๐ ที่กำหนดไว้เป็นสีชมพู และบริเวณหมายเลข ๒.๖ ที่กำหนดไว้เป็นสีม่วง

๔.๓๕ ด้านเหนือ จดทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๓๐๗๐ ฟากใต้ เส้นตั้งฉากกับทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๓๐๗๐ ฟากใต้ ที่จุดซึ่งอยู่ห่างจากทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๓๐๗๐ บรรจบกับทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๓๐๗๔ ไปทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ตามแนวทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๓๐๗๐ เป็นระยะ ๑,๐๐๐ เมตร เส้นขนานระยะ ๑,๐๐๐ เมตร กับศูนย์กลางทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๓๐๗๐ และเส้นขนานระยะ ๑,๐๐๐ เมตร กับศูนย์กลางทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๓๐๗๔

ด้านตะวันออก จดเส้นแบ่งเขตการปกครองระหว่างตำบลหนองโพรงกับตำบลศรีมหาโพธิ์

๑๕

	ด้านใต้	จดเส้นขนานระยะ ๔,๐๐๐ เมตร กับทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๓๐๔
ปากเหนือ		
	ด้านตะวันตก	จดเส้นแบ่งเขตการปกครองระหว่างตำบลหนองโพรงกับตำบลหัวหว้า
๔.๓๖	ด้านเหนือ	จดเส้นขนานระยะ ๒,๐๐๐ เมตร กับศูนย์กลางทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๓๐๗๐ เส้นขนานระยะ ๕,๐๐๐ เมตร กับศูนย์กลางทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๓๑๔ และทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๓๐๗๐ ปากใต้
	ด้านตะวันออก	จดเส้นแบ่งเขตการปกครองระหว่างตำบลหัวหว้ากับตำบลหนองโพรง
	ด้านใต้	จดเส้นขนานระยะ ๔,๐๐๐ เมตร กับศูนย์กลางทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๓๐๔ และเส้นขนานระยะ ๖,๐๐๐ เมตร กับศูนย์กลางทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๓๒๘๑
	ด้านตะวันตก	จดเส้นแบ่งเขตการปกครองระหว่างอำเภอศรีมหาโพธิ์กับอำเภอศรีมโหสถ
๔.๓๗	ด้านเหนือ	จดเส้นขนานระยะ ๑๕ เมตร กับริมฝั่งคลองพระปรัง ฝั่งใต้
	ด้านตะวันออก	จดแนวเขตผังเมืองรวมด้านตะวันออก ซึ่งเป็นเส้นแบ่งเขตการปกครองระหว่างจังหวัดปราจีนบุรีกับจังหวัดสระแก้ว และเส้นแบ่งเขตการปกครองระหว่างตำบลวังตะเคียนกับตำบลวังท่าช้าง
	ด้านใต้	จดแนวเขตป่าสงวนแห่งชาติ ป่าห้วยไคร้
	ด้านตะวันตก	จดเส้นแบ่งเขตการปกครองระหว่างตำบลวังตะเคียนกับตำบลย่านรี ทั้งนี้ ยกเว้นบริเวณหมายเลข ๗.๔ ที่กำหนดให้เป็นสีเขียวอ่อนมีเส้นทแยงสีขาว
๔.๓๘	ด้านเหนือ	จดเส้นแบ่งเขตการปกครองระหว่างตำบลบางแดนกับตำบลบางยาง
	ด้านตะวันออก	จดเส้นขนานระยะ ๑๕ เมตร กับริมฝั่งแม่น้ำปราจีนบุรี
ฝั่งตะวันตก		
	ด้านใต้	จดแนวเขตผังเมืองรวมด้านใต้ ซึ่งเป็นเส้นแบ่งเขตการปกครองระหว่างจังหวัดปราจีนบุรีกับจังหวัดฉะเชิงเทรา
	ด้านตะวันตก	จดแนวเขตผังเมืองรวมด้านตะวันตก ซึ่งเป็นเส้นแบ่งเขตการปกครองระหว่างจังหวัดปราจีนบุรีกับจังหวัดฉะเชิงเทรา
๔.๓๙	ด้านเหนือ	จดทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๓๐๔ ปากใต้
	ด้านตะวันออก	จดเส้นแบ่งเขตการปกครองระหว่างอำเภอศรีมหาโพธิ์กับอำเภอ
กบินทร์บุรี		
	ด้านใต้	จดแนวเขตป่าหนองไผ่ล้อม
	ด้านตะวันตก	จดเส้นแบ่งเขตการปกครองระหว่างตำบลกรอกสมบุรณ์กับตำบล
ศรีมหาโพธิ์		

๑๖

๔.๔๐	ด้านเหนือ ด้านตะวันออก	จุดเส้นแบ่งเขตการปกครองระหว่างตำบลเขาไม้แก้วกับตำบลกบินทร์ จุดเส้นแบ่งเขตการปกครองระหว่างตำบลเขาไม้แก้วกับตำบลยานี
แนวเขตป่าสงวนแห่งชาติ ป่าห้วยไคร้ และถนนสาธารณะไม่ปรากฏชื่อ ฟากตะวันตก		
	ด้านใต้	จุดแนวเขตผังเมืองรวมด้านใต้ ซึ่งเป็นเส้นแบ่งเขตการปกครองระหว่างจังหวัดปราจีนบุรีกับจังหวัดฉะเชิงเทรา
	ด้านตะวันตก	จุดเส้นแบ่งเขตการปกครองระหว่างตำบลเขาไม้แก้วกับตำบลลาดตะเคียน
๔.๔๑	ด้านเหนือ	จุดเส้นขนานระยะ ๒,๐๐๐ เมตร กับศูนย์กลางทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๓๐๗๐
	ด้านตะวันออก	จุดเส้นแบ่งเขตการปกครองระหว่างอำเภอศรีมหาโพธิ์กับอำเภอศรีมหาโพธิ์
	ด้านใต้	จุดเส้นแบ่งเขตการปกครองระหว่างตำบลโคกปึกกับตำบลโคกไทย
	ด้านตะวันตก	จุดเส้นขนานระยะ ๑,๕๐๐ เมตร กับศูนย์กลางทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๓๑๙
๔.๔๒	ด้านเหนือ	จุดทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๓๐๔ ฟากตะวันออก
	ด้านตะวันออก	จุดเส้นแบ่งเขตการปกครองระหว่างตำบลศรีมหาโพธิ์กับตำบลกรอกสมบูรณ์
	ด้านใต้	จุดแนวเขตป่าหนองไผ่ล้อม และเส้นแบ่งเขตการปกครองระหว่างตำบลศรีมหาโพธิ์กับตำบลหนองโพรง
	ด้านตะวันตก	จุดเส้นแบ่งเขตการปกครองระหว่างตำบลศรีมหาโพธิ์กับตำบลหนองโพรง
๔.๔๓	ด้านเหนือ	จุดเส้นแบ่งเขตการปกครองระหว่างตำบลโคกไทยกับตำบลโคกปึก
	ด้านตะวันออก	จุดเส้นแบ่งเขตการปกครองระหว่างอำเภอศรีมหาโพธิ์กับอำเภอศรีมหาโพธิ์ เส้นขนานระยะ ๖,๐๐๐ เมตร กับศูนย์กลางทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๓๒๘๑ และทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๓๐๔ ฟากตะวันตก
	ด้านใต้	จุดแนวเขตผังเมืองรวมด้านใต้ ซึ่งเป็นเส้นแบ่งเขตการปกครองระหว่างจังหวัดปราจีนบุรีกับจังหวัดฉะเชิงเทรา
	ด้านตะวันตก	จุดทางหลวงชนบท ปจ. ๓๐๑๑ ฟากใต้ และเส้นขนานระยะ ๑,๕๐๐ เมตร กับศูนย์กลางทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๓๑๙
๔.๔๔	ด้านเหนือ	จุดเส้นแบ่งเขตการปกครองระหว่างตำบลหนองโพรงกับตำบลศรีมหาโพธิ์ และแนวเขตป่าหนองไผ่ล้อม

๑๗

ด้านตะวันออก	จดเส้นแบ่งเขตการปกครองระหว่างตำบลหนองโพรงกับตำบลศรีมหาโพธิ
ด้านใต้	จดแนวเขตผังเมืองรวมด้านใต้ ซึ่งเป็นเส้นแบ่งเขตการปกครองระหว่างจังหวัดปราจีนบุรีกับจังหวัดฉะเชิงเทรา
ด้านตะวันตก	จดเส้นแบ่งเขตการปกครองระหว่างอำเภอศรีมหาโพธิกับอำเภอศรีมหาโพธิ เส้นขนานระยะ ๖,๐๐๐ เมตร กับศูนย์กลางทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๓๒๘๑ และทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๓๐๔ พากตะวันออก
๔.๔๕ ด้านเหนือ	จดแนวเขตผังเมืองรวมด้านตะวันออก ซึ่งเป็นเส้นแบ่งเขตการปกครองระหว่างจังหวัดปราจีนบุรีกับจังหวัดสระแก้ว
ด้านตะวันออก	จดแนวเขตผังเมืองรวมด้านตะวันออก ซึ่งเป็นเส้นแบ่งเขตการปกครองระหว่างจังหวัดปราจีนบุรีกับจังหวัดสระแก้ว
ด้านใต้	จดแนวเขตป่าสงวนแห่งชาติ ป่าห้วยไคร้
ด้านตะวันตก	จดเส้นแบ่งเขตการปกครองระหว่างตำบลวังท่าช้างกับตำบลวังตะเคียน
๔.๔๖ ด้านเหนือ	จดเส้นแบ่งเขตการปกครองระหว่างอำเภอศรีมหาโพธิกับอำเภอกบินทร์บุรี
ด้านตะวันออก	จดแนวเขตผังเมืองรวมด้านใต้ ซึ่งเป็นเส้นแบ่งเขตการปกครองระหว่างจังหวัดปราจีนบุรีกับจังหวัดสระแก้ว
ด้านใต้	จดแนวเขตผังเมืองรวมด้านใต้ ซึ่งเป็นเส้นแบ่งเขตการปกครองระหว่างจังหวัดปราจีนบุรีกับจังหวัดสระแก้ว
ด้านตะวันตก	จดเส้นแบ่งเขตการปกครองระหว่างตำบลรอกสมบูรณ์กับตำบลศรีมหาโพธิ เส้นตรงที่เริ่มจากหลักเขตเทศบาลตำบลรอกสมบูรณ์ หลักเขตที่ ๘ ไปทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ จนบรรจบกับหลักเขตเทศบาลตำบลรอกสมบูรณ์ หลักเขตที่ ๗ หลักเขตที่ ๖ และหลักเขตที่ ๕ ไปทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือ จนบรรจบกับหลักเขตเทศบาลตำบลรอกสมบูรณ์ หลักเขตที่ ๔ ไปทางทิศเหนือ จนบรรจบกับหลักเขตเทศบาลตำบลรอกสมบูรณ์ หลักเขตที่ ๓ หลักเขตที่ ๒ และหลักเขตที่ ๑ และแนวเขตป่าหนองไผ่ล้อม
๔.๔๗ ด้านเหนือ	จดแนวเขตป่าหนองไผ่ล้อม และเส้นตรงที่เริ่มจากหลักเขตเทศบาลตำบลรอกสมบูรณ์ หลักเขตที่ ๘ ไปทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ จนบรรจบกับหลักเขตเทศบาลตำบลรอกสมบูรณ์ หลักเขตที่ ๗
ด้านตะวันออก	จดเส้นแบ่งเขตการปกครองระหว่างตำบลศรีมหาโพธิกับตำบลรอกสมบูรณ์

๑๘

ด้านใต้ จดแนวเขตผังเมืองรวมด้านใต้ ซึ่งเป็นเส้นแบ่งเขตการปกครอง
ระหว่างจังหวัดปราจีนบุรีกับจังหวัดฉะเชิงเทรา
ด้านตะวันตก จดเส้นแบ่งเขตการปกครองระหว่างตำบลศรีมหาโพธิ์กับตำบล
หนองโพรง

๕. ที่ดินในบริเวณหมายเลข ๕.๑ ถึงหมายเลข ๕.๓๕ ที่กำหนดไว้เป็นสีขาวมีรอบและ
เส้นทแยงสีเขียว ให้เป็นที่ดินประเภทอนุรักษ์ชนบทและเกษตรกรรม มีรายการดังต่อไปนี้

๕.๑ ด้านเหนือ จดเส้นแบ่งเขตการปกครองระหว่างตำบลไม้เค็ดกับตำบลโคกไม้ลาย
และเส้นขนานระยะ ๑,๕๐๐ เมตร กับศูนย์กลางทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๓๓

ด้านตะวันออก จดทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๓๑๙ ฟากตะวันตก

ด้านใต้ จดเส้นแบ่งเขตการปกครองระหว่างตำบลไม้เค็ดกับตำบลบ้านพระ
และเส้นแบ่งเขตการปกครองระหว่างตำบลไม้เค็ดกับตำบลรอบเมือง

ด้านตะวันตก จดแนวเขตผังเมืองรวมด้านตะวันตก ซึ่งเป็นเส้นแบ่งเขตการปกครอง
ระหว่างจังหวัดปราจีนบุรีกับจังหวัดนครนายก

๕.๒ ด้านเหนือ จดทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๓๑๙ ฟากตะวันตก

ด้านตะวันออก จดทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๓๑๙ ฟากตะวันตก และแนวเขต
ผังเมืองรวมเมืองปราจีนบุรี ตามกฎกระทรวง ฉบับที่ ๔๑๑ (พ.ศ. ๒๕๔๒) ออกตามความในพระราชบัญญัติ
การผังเมือง พ.ศ. ๒๕๑๘ ด้านตะวันตก

ด้านใต้ จดเส้นแบ่งเขตการปกครองระหว่างตำบลบ้านพระกับตำบลรอบเมือง

ด้านตะวันตก จดเส้นแบ่งเขตการปกครองระหว่างตำบลบ้านพระกับตำบลรอบเมือง
และเส้นแบ่งเขตการปกครองระหว่างตำบลบ้านพระกับตำบลไม้เค็ด

๕.๓ ด้านเหนือ จดเส้นแบ่งเขตการปกครองระหว่างตำบลรอบเมืองกับตำบลไม้เค็ด

ด้านตะวันออก จดเส้นแบ่งเขตการปกครองระหว่างตำบลรอบเมืองกับตำบลบ้านพระ
และแนวเขตผังเมืองรวมเมืองปราจีนบุรี ตามกฎกระทรวง ฉบับที่ ๔๑๑ (พ.ศ. ๒๕๔๒) ออกตามความใน
พระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. ๒๕๑๘ ด้านตะวันตก

ด้านใต้ จดเส้นขนานระยะ ๑๕ เมตร กับริมฝั่งแม่น้ำปราจีนบุรี ฝั่งเหนือ
และเส้นแบ่งเขตการปกครองระหว่างตำบลรอบเมืองกับตำบลวัดโบสถ์

ด้านตะวันตก จดแนวเขตผังเมืองรวมด้านตะวันตก ซึ่งเป็นเส้นแบ่งเขตการปกครอง
ระหว่างจังหวัดปราจีนบุรีกับจังหวัดนครนายก

๕.๔ ด้านเหนือ จดทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๓๔๕๒ ฟากใต้ ห้วยช่อ
ฝั่งตะวันตก คลองบางจาน ฝั่งตะวันตก ถนนสาธารณะไม่ปรากฏชื่อ ฟากเหนือ ฟากตะวันตก ฟากใต้

๑๙

และฟากตะวันออก คลองชลประทาน ฝั่งใต้ และเส้นขนานระยะ ๑,๒๐๐ เมตร กับศูนย์กลางทางรถไฟสายตะวันออก

ด้านตะวันออก จดเส้นแบ่งเขตการปกครองระหว่างตำบลประจันตคามกับตำบลหนองแสง และเส้นแบ่งเขตการปกครองระหว่างตำบลประจันตคามกับตำบลเกาะลอย

ด้านใต้ จดเส้นแบ่งเขตการปกครองระหว่างอำเภอประจันตคามกับอำเภอศรีมหาโพธิ์

ด้านตะวันตก จดเส้นแบ่งเขตการปกครองระหว่างอำเภอประจันตคามกับอำเภอเมืองปราจีนบุรี

ทั้งนี้ ยกเว้นบริเวณหมายเลข ๒๒ ที่กำหนดไว้เป็นสีม่วง

๕.๕ ด้านเหนือ จดทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๓๓ ฟากใต้

ด้านตะวันออก จดเส้นแบ่งเขตการปกครองระหว่างตำบลหนองแสงกับตำบลดงบัง

ด้านใต้ จดเส้นแบ่งเขตการปกครองระหว่างตำบลหนองแสงกับตำบลบ้านหอย และเส้นแบ่งเขตการปกครองระหว่างตำบลหนองแสงกับตำบลเกาะลอย

ด้านตะวันตก จดเส้นแบ่งเขตการปกครองระหว่างตำบลหนองแสงกับตำบลประจันตคาม เส้นขนานระยะ ๑,๒๐๐ เมตร กับศูนย์กลางทางรถไฟสายตะวันออก และเส้นขนานระยะ ๒๐๐ เมตร กับศูนย์กลางถนนสาธารณะไม่ปรากฏชื่อ

๕.๖ ด้านเหนือ จดทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๓๔๕๒ ฟากใต้

ด้านตะวันออก จดเส้นตรงที่เริ่มจากหลักเขตเทศบาลตำบลโคกมะกอก หลักเขตที่ ๑ ไปทางทิศใต้ จนบรรจบกับหลักเขตเทศบาลตำบลโคกมะกอก หลักเขตที่ ๔

ด้านใต้ จดเส้นแบ่งเขตการปกครองระหว่างตำบลดงพระรามกับตำบลบางบริบูรณ์

ด้านตะวันตก จดแนวเขตผังเมืองรวมเมืองปราจีนบุรี ตามกฎกระทรวง ฉบับที่ ๔๑๑ (พ.ศ. ๒๕๔๒) ออกตามความในพระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. ๒๕๑๘ ด้านตะวันออก และทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๓๔๕๒ ฟากตะวันออก

๕.๗ ด้านเหนือ จดทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๓๓ ฟากใต้

ด้านตะวันออก จดเส้นแบ่งเขตการปกครองระหว่างอำเภอประจันตคามกับอำเภอekinบุรี

ด้านใต้ จดเส้นแบ่งเขตการปกครองระหว่างตำบลดงบังกับตำบลบ้านหอย

ด้านตะวันตก จดเส้นแบ่งเขตการปกครองระหว่างตำบลดงบังกับตำบลหนองแสง

๒๐

๕.๘ ด้านเหนือ จดแนวเขตผังเมืองรวมด้านตะวันตก ซึ่งเป็นเส้นแบ่งเขตการปกครองระหว่างจังหวัดปราจีนบุรีกับจังหวัดนครนายก และเส้นแบ่งเขตการปกครองระหว่างตำบลวัดโบสถ์กับตำบลรอบเมือง

ด้านตะวันออก จดเส้นขนานระยะ ๑๕ เมตร กับริมฝั่งแม่น้ำปราจีนบุรี
ฝั่งตะวันตก

ด้านใต้ จดเส้นขนานระยะ ๑๕ เมตร กับริมฝั่งแม่น้ำปราจีนบุรี ฝั่งเหนือ

ด้านตะวันตก จดเส้นแบ่งเขตการปกครองระหว่างอำเภอเมืองปราจีนบุรีกับ

อำเภอบ้านสร้าง

๕.๙ ด้านเหนือ จดเส้นแบ่งเขตการปกครองระหว่างตำบลบางบริบูรณ์กับตำบลดงพระราม เส้นแบ่งเขตการปกครองระหว่างตำบลโนนหอมกับตำบลดงพระราม และเส้นตรงที่เริ่มจากหลักเขตเทศบาลตำบลโคกมะกอก หลักเขตที่ ๔ ไปทางทิศตะวันออกเฉียงใต้และทิศตะวันออกเฉียงเหนือจนบรรจบกับหลักเขตเทศบาลตำบลโคกมะกอก หลักเขตที่ ๓

ด้านตะวันออก จดเส้นแบ่งเขตการปกครองระหว่างอำเภอเมืองปราจีนบุรีกับ

อำเภอประจันตคาม

ด้านใต้ จดเส้นแบ่งเขตการปกครองระหว่างอำเภอเมืองปราจีนบุรีกับ

อำเภอศรีมหาโพธิ์

ด้านตะวันตก จดเส้นขนานระยะ ๑๕ เมตร กับริมฝั่งแม่น้ำปราจีนบุรี
ฝั่งตะวันออก และแนวเขตผังเมืองรวมเมืองปราจีนบุรี ตามกฎกระทรวง ฉบับที่ ๔๑๑ (พ.ศ. ๒๕๔๒) ออกตามความในพระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. ๒๕๑๘ ด้านตะวันออก

๕.๑๐ ด้านเหนือ จดทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๓๒๙๓ ฟากใต้ และแนวเขต
ผังเมืองรวมเมืองปราจีนบุรี ตามกฎกระทรวง ฉบับที่ ๔๑๑ (พ.ศ. ๒๕๔๒) ออกตามความในพระราชบัญญัติ
การผังเมือง พ.ศ. ๒๕๑๘ ด้านตะวันตก

ด้านตะวันออก จดทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๓๑๙ ฟากตะวันตก

ด้านใต้ จดเส้นแบ่งเขตการปกครองระหว่างอำเภอเมืองปราจีนบุรีกับ

อำเภอศรีมหาโพธิ์

ด้านตะวันตก จดเส้นแบ่งเขตการปกครองระหว่างอำเภอเมืองปราจีนบุรีกับ

อำเภอบ้านสร้าง

๕.๑๑ ด้านเหนือ จดทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๓๓ ฟากใต้

ด้านใต้ จดเส้นแบ่งเขตการปกครองระหว่างตำบลนทรีกับตำบลวังตาล

ด้านตะวันตก จดเส้นแบ่งเขตการปกครองระหว่างอำเภอกบินทร์บุรีกับอำเภอ

ประจันตคาม

๒๑

๕.๑๒	ด้านเหนือ	จดแนวเขตผังเมืองรวมเมืองปราจีนบุรี ตามกฎกระทรวง ฉบับที่ ๔๑๑ (พ.ศ. ๒๕๔๒) ออกตามความในพระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. ๒๕๑๘ ด้านตะวันตก
	ด้านตะวันออก	จดเส้นขนานระยะ ๑๕ เมตร กับริมฝั่งแม่น้ำปราจีนบุรี
	ด้านใต้	จดเส้นแบ่งเขตการปกครองระหว่างอำเภอเมืองปราจีนบุรีกับอำเภอศรีมหาโพธิ์
	ด้านตะวันตก	จดทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๓๑๙ ฝากตะวันออก
๕.๑๓	ด้านเหนือ	จดเส้นแบ่งเขตการปกครองระหว่างตำบลเกาะลอยกับตำบลประจันตคาม และเส้นแบ่งเขตการปกครองระหว่างตำบลเกาะลอยกับตำบลหนองแสง
	ด้านตะวันออก	จดเส้นแบ่งเขตการปกครองระหว่างตำบลเกาะลอยกับตำบลบ้านหอย
	ด้านใต้	จดเส้นแบ่งเขตการปกครองระหว่างอำเภอประจันตคามกับอำเภอศรีมหาโพธิ์
	ด้านตะวันตก	จดเส้นแบ่งเขตการปกครองระหว่างตำบลเกาะลอยกับตำบลประจันตคาม
๕.๑๔	ด้านเหนือ	จดเส้นแบ่งเขตการปกครองระหว่างตำบลวังตาลกับตำบลนนทรี และทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๓๓ ฝากใต้
	ด้านตะวันออก	จดแนวเขตผังเมืองรวมเมืองกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี ตามกฎกระทรวง ฉบับที่ ๒๒๐ (พ.ศ. ๒๕๓๘) ออกตามความในพระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. ๒๕๑๘ ด้านตะวันตก และเส้นขนานระยะ ๑๕ เมตร กับริมฝั่งแม่น้ำปราจีนบุรี ฝั่งตะวันตก
	ด้านใต้	จดเส้นขนานระยะ ๑๕ เมตร กับริมฝั่งแม่น้ำปราจีนบุรี ฝั่งเหนือ และเส้นแบ่งเขตการปกครองระหว่างอำเภอกบินทร์บุรีกับอำเภอศรีมหาโพธิ์
	ด้านตะวันตก	จดเส้นแบ่งเขตการปกครองระหว่างอำเภอกบินทร์บุรีกับอำเภอประจันตคาม
๕.๑๕	ด้านเหนือ	จดเส้นแบ่งเขตการปกครองระหว่างตำบลบ้านหอยกับตำบลหนองแสง และเส้นแบ่งเขตการปกครองระหว่างตำบลบ้านหอยกับตำบลดงบัง
	ด้านตะวันออก	จดเส้นแบ่งเขตการปกครองระหว่างอำเภอประจันตคามกับอำเภอกบินทร์บุรี
	ด้านใต้	จดเส้นแบ่งเขตการปกครองระหว่างอำเภอประจันตคามกับอำเภอศรีมหาโพธิ์
	ด้านตะวันตก	จดเส้นแบ่งเขตการปกครองระหว่างตำบลบ้านหอยกับตำบลเกาะลอย

๒๒

๕.๑๖	ด้านเหนือ	จดเส้นแบ่งเขตการปกครองระหว่างอำเภอศรีมหาโพธิ์กับอำเภอประจันตคาม
	ด้านตะวันออก	จดเส้นแบ่งเขตการปกครองระหว่างตำบลสัมพันธกับตำบลบ้านทาม
	ด้านใต้	จดเส้นขนานระยะ ๑๕ เมตร กับริมฝั่งแม่น้ำปราจีนบุรี ฝั่งเหนือ
	ด้านตะวันตก	จดเส้นขนานระยะ ๑๕ เมตร กับริมฝั่งแม่น้ำปราจีนบุรี
		ฝั่งตะวันออก และเส้นแบ่งเขตการปกครองระหว่างอำเภอศรีมหาโพธิ์กับอำเภอเมืองปราจีนบุรี
๕.๑๗	ด้านเหนือ	จดทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๓๒๔๓ ฟากใต้
	ด้านตะวันออก	จดเส้นแบ่งเขตการปกครองระหว่างตำบลบ้านสร้างกับตำบลบางพลวง
	ด้านใต้	จดเส้นแบ่งเขตการปกครองระหว่างตำบลบ้านสร้างกับตำบลบางกระเบา
	ด้านตะวันตก	จดเส้นขนานระยะ ๑,๐๐๐ เมตร กับศูนย์กลางทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๓๒๔๓ และเส้นตั้งฉากกับทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๓๒๔๓ ฟากตะวันออก ที่จุดซึ่งอยู่ห่างจากทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๓๒๔๓ ฟากตะวันออก บรรจบกับทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๓๓๔๗ ไปทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือตามแนวทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๓๒๔๓ เป็นระยะ ๑,๕๐๐ เมตร
๕.๑๘	ด้านเหนือ	จดทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๓๒๔๓ ฟากใต้
	ด้านตะวันออก	จดเส้นแบ่งเขตการปกครองระหว่างอำเภอบ้านสร้างกับอำเภอเมืองปราจีนบุรี และเส้นแบ่งเขตการปกครองระหว่างตำบลบางพลวงกับตำบลบางปลาแร่
	ด้านใต้	จดเส้นแบ่งเขตการปกครองระหว่างตำบลบางพลวงกับตำบลบางปลาแร่ และเส้นแบ่งเขตการปกครองระหว่างตำบลบางพลวงกับตำบลบางขาม
	ด้านตะวันตก	จดเส้นแบ่งเขตการปกครองระหว่างตำบลบางพลวงกับตำบลบางเตย และเส้นแบ่งเขตการปกครองระหว่างตำบลบางพลวงกับตำบลบ้านสร้าง
๕.๑๙	ด้านเหนือ	จดเส้นแบ่งเขตการปกครองระหว่างอำเภอศรีมหาโพธิ์กับอำเภอเมืองปราจีนบุรี
	ด้านตะวันออก	จดเส้นขนานระยะ ๑๕ เมตร กับริมฝั่งแม่น้ำปราจีนบุรี
		ฝั่งตะวันตก และเส้นแบ่งเขตการปกครองระหว่างตำบลหาดยางกับตำบลบางกุ้ง
	ด้านใต้	จดเส้นแบ่งเขตการปกครองระหว่างตำบลหาดยางกับตำบลดงกระทงยาม
	ด้านตะวันตก	จดทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๓๑๙ ฟากตะวันออก
๕.๒๐	ด้านเหนือ	จดเส้นแบ่งเขตการปกครองระหว่างอำเภอศรีมหาโพธิ์กับอำเภอประจันตคาม

๒๓

กบินทร์บุรี	ด้านตะวันออก	จดเส้นแบ่งเขตการปกครองระหว่างอำเภอศรีมหาโพธิ์กับอำเภอ
	ด้านใต้	จดเส้นขนานระยะ ๑๕ เมตร กับริมฝั่งแม่น้ำปราจีนบุรี ฝั่งเหนือ
	ด้านตะวันตก	จดเส้นแบ่งเขตการปกครองระหว่างตำบลบ้านทามกับตำบลสัมพันธ
๕.๒๑	ด้านเหนือ	จดเส้นขนานระยะ ๑๕ เมตร กับริมฝั่งแม่น้ำปราจีนบุรี ฝั่งใต้
	ด้านตะวันออก	จดเส้นแบ่งเขตการปกครองระหว่างตำบลบางกุ้งกับตำบลหนองโพรง
	ด้านใต้	จดเส้นแบ่งเขตการปกครองระหว่างตำบลบางกุ้งกับตำบลหนองโพรง
		และเส้นแบ่งเขตการปกครองระหว่างตำบลบางกุ้งกับตำบลหัวหว่า
	ด้านตะวันตก	จดเส้นแบ่งเขตการปกครองระหว่างตำบลบางกุ้งกับตำบล
		ดงกระทงายม และเส้นแบ่งเขตการปกครองระหว่างตำบลบางกุ้งกับตำบลหาดยาง
๕.๒๒	ด้านเหนือ	จดเส้นแบ่งเขตการปกครองระหว่างอำเภอบ้านสร้างกับอำเภอ
ศรีมหาโพธิ์	ด้านตะวันออก	จดเส้นแบ่งเขตการปกครองระหว่างอำเภอบ้านสร้างกับอำเภอ
	ด้านใต้	จดเส้นแบ่งเขตการปกครองระหว่างตำบลบางปลาร้ากับตำบล
กระทุ่มแพ้ว	ด้านตะวันตก	จดเส้นแบ่งเขตการปกครองระหว่างตำบลบางปลาร้ากับตำบล
		บางขาม และเส้นแบ่งเขตการปกครองระหว่างตำบลบางปลาร้ากับตำบลบางพลวง
๕.๒๓	ด้านเหนือ	จดเส้นแบ่งเขตการปกครองระหว่างตำบลบางกระเบากับตำบล
บ้านสร้าง	ด้านใต้	จดเส้นแบ่งเขตการปกครองระหว่างตำบลบางกระเบากับตำบล
บางเตย	ด้านตะวันตก	จดเส้นขนานระยะ ๑,๐๐๐ เมตร กับศูนย์กลางทางหลวงแผ่นดิน
หมายเลข ๓๔๘๑	๕.๒๔	ด้านเหนือ
		จดเส้นแบ่งเขตการปกครองระหว่างตำบลดงกระทงายมกับตำบล
หาดยาง	ด้านตะวันออก	จดเส้นแบ่งเขตการปกครองระหว่างตำบลดงกระทงายมกับตำบล
บางกุ้ง	ด้านใต้	จดเส้นแบ่งเขตการปกครองระหว่างตำบลดงกระทงายมกับตำบล
		หัวหว่า และเส้นแบ่งเขตการปกครองระหว่างอำเภอศรีมหาโพธิ์กับอำเภอศรีมหาโพธิ์

๒๔

ด้านตะวันตก	จดเส้นแบ่งเขตการปกครองระหว่างอำเภอศรีมหาโพธิ์กับอำเภอศรีมหาโพธิ์ และเส้นแบ่งเขตการปกครองระหว่างอำเภอศรีมหาโพธิ์กับอำเภอเมืองปราจีนบุรี
๕.๒๕ ด้านเหนือ	จดเส้นขนานระยะ ๑๕ เมตร กับริมฝั่งแม่น้ำปราจีนบุรี ฝั่งใต้
ด้านตะวันออก	จดเส้นตรงที่เริ่มจากหลักเขตเทศบาลตำบลศรีมหาโพธิ์ หลักเขตที่ ๑ ไปทางทิศใต้ จนบรรจบกับหลักเขตเทศบาลตำบลศรีมหาโพธิ์ หลักเขตที่ ๔
ด้านใต้	จดทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๓๐๗๐ ฟากเหนือ และเส้นแบ่งเขตการปกครองระหว่างตำบลหนองโพรงกับตำบลหัวหว้า
ด้านตะวันตก	จดเส้นแบ่งเขตการปกครองระหว่างตำบลหนองโพรงกับตำบลบางกุ้ง
๕.๒๖ ด้านเหนือ	จดคลองหอยทง ฝั่งใต้ และเส้นแบ่งเขตการปกครองระหว่างตำบลบางเตยกับตำบลบางกระเบา
ด้านตะวันออก	จดเส้นแบ่งเขตการปกครองระหว่างตำบลบางเตยกับตำบลบางพลวง และเส้นแบ่งเขตการปกครองระหว่างตำบลบางเตยกับตำบลบางขาม
ด้านใต้	จดเส้นแบ่งเขตการปกครองระหว่างตำบลบางเตยกับตำบลบางยาง
ด้านตะวันตก	จดเส้นขนานระยะ ๑๕ เมตร กับริมฝั่งแม่น้ำปราจีนบุรี ฝั่งตะวันออก
๕.๒๗ ด้านเหนือ	จดเส้นแบ่งเขตการปกครองระหว่างอำเภอศรีมหาโพธิ์กับอำเภอเมืองปราจีนบุรี และเส้นแบ่งเขตการปกครองระหว่างอำเภอศรีมหาโพธิ์กับอำเภอศรีมหาโพธิ์
ด้านตะวันออก	จดเส้นแบ่งเขตการปกครองระหว่างตำบลไผ่ชะเล็ดกับตำบลคูลำพัน และเส้นแบ่งเขตการปกครองระหว่างตำบลไผ่ชะเล็ดกับตำบลโคกปี่
ด้านใต้	จดเส้นแบ่งเขตการปกครองระหว่างอำเภอศรีมหาโพธิ์กับอำเภอบ้านสร้าง
ด้านตะวันตก	จดเส้นแบ่งเขตการปกครองระหว่างอำเภอศรีมหาโพธิ์กับอำเภอบ้านสร้าง
๕.๒๘ ด้านเหนือ	จดเส้นแบ่งเขตการปกครองระหว่างอำเภอศรีมหาโพธิ์กับอำเภอศรีมหาโพธิ์
ด้านตะวันออก	จดเส้นแบ่งเขตการปกครองระหว่างอำเภอศรีมหาโพธิ์กับอำเภอศรีมหาโพธิ์
ด้านใต้	จดทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๓๐๗๐ ฟากเหนือ เส้นตรงที่เริ่มจากหลักเขตเทศบาลตำบลโคกปี่ หลักเขตที่ ๔ ไปทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ จนบรรจบกับหลักเขต

๒๕

เทศบาลตำบลโคกปีบ หลักเขตที่ ๕ ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๓๑๙ ฟากตะวันออก และเส้นแบ่งเขต
การปกครองระหว่างตำบลคู์ลำพันกับตำบลโคกปีบ

ด้านตะวันตก จดเส้นแบ่งเขตการปกครองระหว่างตำบลคู์ลำพันกับตำบลไม้ชะเลือด

๕.๒๙ ด้านเหนือ จดเส้นแบ่งเขตการปกครองระหว่างตำบลหัวหว้ากับตำบล

ดงกระทงยาม และเส้นแบ่งเขตการปกครองระหว่างตำบลหัวหว้ากับตำบลบางกุ้ง

ด้านตะวันออก จดเส้นแบ่งเขตการปกครองระหว่างตำบลหัวหว้ากับตำบลหนองโพรง

ด้านใต้ จดทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๓๐๗๐ ฟากเหนือ

ด้านตะวันตก จดเส้นแบ่งเขตการปกครองระหว่างอำเภอศรีมหาโพธิ์กับอำเภอ

ศรีมหาโพธิ์

๕.๓๐ ด้านเหนือ จดเส้นแบ่งเขตการปกครองระหว่างตำบลบางยางกับตำบลบางเตย

ด้านตะวันออก จดเส้นแบ่งเขตการปกครองระหว่างตำบลบางยางกับตำบลบางขาม

ด้านใต้ จดแนวเขตผังเมืองรวมด้านใต้ ซึ่งเป็นเส้นแบ่งเขตการปกครอง

ระหว่างจังหวัดปราจีนบุรีกับจังหวัดฉะเชิงเทรา และเส้นแบ่งเขตการปกครองระหว่างตำบลบางยางกับ
ตำบลบางแตน

ด้านตะวันตก จดเส้นขนานระยะ ๑๕ เมตร กับริมฝั่งแม่น้ำปราจีนบุรี

ฝั่งตะวันออก

๕.๓๑ ด้านเหนือ จดเส้นแบ่งเขตการปกครองระหว่างตำบลบางขามกับตำบล
บางพลวง และเส้นแบ่งเขตการปกครองระหว่างตำบลบางขามกับตำบลบางปลาร้า

ด้านตะวันออก จดเส้นแบ่งเขตการปกครองระหว่างตำบลบางขามกับตำบล

บางปลาร้า และเส้นแบ่งเขตการปกครองระหว่างตำบลบางขามกับตำบลกระทุ่มแพ้ว

ด้านใต้ จดแนวเขตผังเมืองรวมด้านใต้ ซึ่งเป็นเส้นแบ่งเขตการปกครอง

ระหว่างจังหวัดปราจีนบุรีกับจังหวัดฉะเชิงเทรา

ด้านตะวันตก จดเส้นแบ่งเขตการปกครองระหว่างตำบลบางขามกับตำบลบางยาง

และเส้นแบ่งเขตการปกครองระหว่างตำบลบางขามกับตำบลบางเตย

๕.๓๒ ด้านเหนือ จดเส้นแบ่งเขตการปกครองระหว่างตำบลบางแตนกับตำบลบางยาง

ด้านตะวันออก จดเส้นแบ่งเขตการปกครองระหว่างตำบลบางแตนกับตำบลบางยาง

ด้านใต้ จดแนวเขตผังเมืองรวมด้านใต้ ซึ่งเป็นเส้นแบ่งเขตการปกครอง

ระหว่างจังหวัดปราจีนบุรีกับจังหวัดฉะเชิงเทรา

ด้านตะวันตก จดแนวเขตผังเมืองรวมด้านตะวันตก ซึ่งเป็นเส้นแบ่งเขตการปกครอง

ระหว่างจังหวัดปราจีนบุรีกับจังหวัดฉะเชิงเทรา ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๓๔๘๑ ฟากตะวันออก
และเส้นขนานระยะ ๑๕ เมตร กับริมฝั่งแม่น้ำปราจีนบุรี ฝั่งตะวันออก

๒๖

- ๕.๓๓ ด้านเหนือ จดเส้นแบ่งเขตการปกครองระหว่างอำเภอบ้านสร้างกับอำเภอศรีมโหสถ
- ด้านตะวันออก จดเส้นแบ่งเขตการปกครองระหว่างอำเภอบ้านสร้างกับอำเภอศรีมโหสถ
- ด้านใต้ จดแนวเขตผังเมืองรวมด้านใต้ ซึ่งเป็นเส้นแบ่งเขตการปกครองระหว่างจังหวัดปราจีนบุรีกับจังหวัดฉะเชิงเทรา
- ด้านตะวันตก จดเส้นแบ่งเขตการปกครองระหว่างตำบลกระทุ่มแพ้วกับตำบลบางขาม และเส้นแบ่งเขตการปกครองระหว่างตำบลกระทุ่มแพ้วกับตำบลบางปลาร้า
- ๕.๓๔ ด้านเหนือ จดเส้นแบ่งเขตการปกครองระหว่างตำบลโคกปึกกับตำบลไม้ชะเลียด
- เส้นแบ่งเขตการปกครองระหว่างตำบลโคกปึกกับตำบลคูลำพัน และเส้นแบ่งเขตการปกครองระหว่างอำเภอศรีมโหสถกับอำเภอศรีมหาโพธิ์
- ด้านตะวันออก จดทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๓๐๗๐ ฟากเหนือ เส้นตรงที่เริ่มจากหลักเขตเทศบาลตำบลโคกปึก หลักเขตที่ ๔ ไปทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ จนบรรจบกับหลักเขตเทศบาลตำบลโคกปึก หลักเขตที่ ๓ ไปทางทิศใต้ จนบรรจบกับหลักเขตเทศบาลตำบลโคกปึก หลักเขตที่ ๒ และไปทางทิศใต้และทิศตะวันออกเฉียงใต้ จนบรรจบกับหลักเขตเทศบาลตำบลโคกปึก หลักเขตที่ ๑ และเส้นแบ่งเขตการปกครองระหว่างตำบลโคกปึกกับตำบลโคกไทย
- ด้านใต้ จดแนวเขตผังเมืองรวมด้านใต้ ซึ่งเป็นเส้นแบ่งเขตการปกครองระหว่างจังหวัดปราจีนบุรีกับจังหวัดฉะเชิงเทรา
- ด้านตะวันตก จดเส้นแบ่งเขตการปกครองระหว่างอำเภอศรีมโหสถกับอำเภอบ้านสร้าง
- ๕.๓๕ ด้านเหนือ จดเส้นแบ่งเขตการปกครองระหว่างตำบลโคกไทยกับตำบลโคกปึก
- ด้านตะวันออก จดเส้นขนานระยะ ๘๐๐ เมตร กับศูนย์กลางทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๓๑๙
- ด้านใต้ จดแนวเขตผังเมืองรวมด้านใต้ ซึ่งเป็นเส้นแบ่งเขตการปกครองระหว่างจังหวัดปราจีนบุรีกับจังหวัดฉะเชิงเทรา
- ด้านตะวันตก จดเส้นแบ่งเขตการปกครองระหว่างตำบลโคกไทยกับตำบลโคกปึก
๖. ที่ดินในบริเวณหมายเลข ๖.๑ ถึงหมายเลข ๖.๙ ที่กำหนดไว้เป็นสีเขียวอ่อน ให้เป็นที่ดินประเภทที่ไถ่เพื่อนันทนาการและการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม มีรายการดังต่อไปนี้
- ๖.๑ ที่ดินในบริเวณเส้นขนานระยะ ๑,๐๐๐ เมตร กับแนวเขตอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ และแนวเขตป่าสงวนแห่งชาติ ป่าทุ่งโพธิ์

๒๗

- ๖.๒ ด้านเหนือ จดแนวเขตอุทยานแห่งชาติทับลาน และแนวเขตป่าสงวนแห่งชาติ ป่าแก่งดินสอ ป่าแก่งใหญ่ และป่าเขาสะโตน
- ด้านตะวันออก จดแนวเขตผังเมืองรวมด้านตะวันออก ซึ่งเป็นเส้นแบ่งเขตการปกครอง ระหว่างจังหวัดปราจีนบุรีกับจังหวัดสระแก้ว
- ด้านใต้ จดเส้นขนานระยะ ๑,๐๐๐ เมตร กับแนวเขตอุทยานแห่งชาติ ทับลาน และแนวเขตป่าสงวนแห่งชาติ ป่าแก่งดินสอ ป่าแก่งใหญ่ และป่าเขาสะโตน
- ด้านตะวันตก จดทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๓๐๔ ฟากตะวันออก
- ๖.๓ ที่ดินในบริเวณเส้นขนานระยะ ๑๕ เมตร กับริมฝั่งคลองน้ำใส ริมฝั่งแควโสมง ริมฝั่ง แควหุมนาน และริมฝั่งแม่น้ำปราจีนบุรี
- ๖.๔ ที่ดินในบริเวณเส้นขนานระยะ ๑๕ เมตร กับริมฝั่งแม่น้ำปราจีนบุรี
- ๖.๕ ที่ดินในบริเวณเส้นขนานระยะ ๑๕ เมตร กับริมฝั่งแม่น้ำปราจีนบุรี
- ๖.๖ ที่ดินในบริเวณเส้นขนานระยะ ๑๕ เมตร กับริมฝั่งแม่น้ำปราจีนบุรี
- ๖.๗ ที่ดินในบริเวณเส้นขนานระยะ ๑๕ เมตร กับริมฝั่งแม่น้ำปราจีนบุรี
- ๖.๘ ที่ดินในบริเวณเส้นขนานระยะ ๑๕ เมตร กับริมฝั่งคลองพระปรอง
- ๖.๙ ที่ดินในบริเวณเส้นขนานระยะ ๑๕ เมตร กับริมฝั่งแม่น้ำปราจีนบุรี
๗. ที่ดินในบริเวณหมายเลข ๗.๑ ถึงหมายเลข ๗.๖ ที่กำหนดไว้เป็นสีเขียวอ่อนมีเส้นทแยงสีขาว ให้เป็นที่ดินประเภทอนุรักษ์ป่าไม้ มีรายการดังต่อไปนี้
- ๗.๑ แนวเขตอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ และแนวเขตป่าสงวนแห่งชาติ ป่าทุ่งโพธิ์
- ๗.๒ แนวเขตอุทยานแห่งชาติทับลาน แนวเขตอุทยานแห่งชาติปางสีดา และแนวเขตป่าสงวน แห่งชาติ ป่าแก่งดินสอ ป่าแก่งใหญ่ และป่าเขาสะโตน
- ๗.๓ แนวเขตป่าสงวนแห่งชาติ ป่าน้ำตกเขาอีโต้
- ๗.๔ แนวเขตป่าสงวนแห่งชาติ ป่าประดู่ - วังตะเคียน
- ๗.๕ แนวเขตป่าสงวนแห่งชาติ ป่าห้วยไคร้
- ๗.๖ แนวเขตป่าหนองไผ่ล้อม
๘. ที่ดินในบริเวณหมายเลข ๘.๑ และหมายเลข ๘.๒ ที่กำหนดไว้เป็นสีน้ำตาลอ่อน ให้เป็น ที่ดินประเภทอนุรักษ์เพื่อส่งเสริมเอกลักษณ์ศิลปวัฒนธรรมไทย มีรายการดังต่อไปนี้
- ๘.๑ ด้านเหนือ จดถนนสาธารณะไม่ปรากฏชื่อ ฟากใต้
- ด้านตะวันออก จดถนนสาธารณะไม่ปรากฏชื่อ ฟากตะวันตก
- ด้านใต้ จดเส้นขนานระยะ ๑,๐๐๐ เมตร กับศูนย์กลางทางหลวงแผ่นดิน หมายเลข ๓๐๗๙ เส้นขนานระยะ ๑,๐๐๐ เมตร กับศูนย์กลางทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๓๐๗๐

๒๘

และเส้นตั้งฉากกับทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๓๐๗๐ ฟากตะวันออก ที่จุดซึ่งอยู่ห่างจากทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๓๐๗๐ บรรจบกับทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๓๐๗๙ ไปทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ ตามแนวทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๓๐๗๐ เป็นระยะ ๑,๐๐๐ เมตร

ด้านตะวันตก จุดทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๓๐๗๐ ฟากตะวันออก และเส้นตรงที่เริ่มจากหลักเขตเทศบาลตำบลศรีมหาโพธิ์ หลักเขตที่ ๔ ไปทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือ จนบรรจบกับหลักเขตเทศบาลตำบลศรีมหาโพธิ์ หลักเขตที่ ๓ และหลักเขตที่ ๒

๘.๒ ด้านเหนือ จุดเส้นตรงที่เริ่มจากหลักเขตเทศบาลตำบลโคกปี่ หลักเขตที่ ๑ ไปทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือ จนบรรจบกับหลักเขตเทศบาลตำบลโคกปี่ หลักเขตที่ ๗ ไปทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือ จนบรรจบกับหลักเขตเทศบาลตำบลโคกปี่ หลักเขตที่ ๖ ไปทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือ จนบรรจบกับหลักเขตเทศบาลตำบลโคกปี่ หลักเขตที่ ๕ ไปทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือ จนบรรจบกับหลักเขตเทศบาลตำบลโคกปี่ หลักเขตที่ ๔ และทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๓๐๗๐ ฟากใต้

ด้านตะวันออก จุดเส้นขนานระยะ ๕,๐๐๐ เมตร กับศูนย์กลางทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๓๑๙ เส้นขนานระยะ ๒,๐๐๐ เมตร กับศูนย์กลางทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๓๐๗๐ และเส้นขนานระยะ ๑,๕๐๐ เมตร กับศูนย์กลางทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๓๑๙

ด้านใต้ จุดถนนสาธารณะไม่ปรากฏชื่อ ฟากเหนือ และแนวเขตผังเมืองรวมด้านใต้ ซึ่งเป็นเส้นแบ่งเขตการปกครองระหว่างจังหวัดปราจีนบุรีกับจังหวัดฉะเชิงเทรา

ด้านตะวันตก จุดเส้นขนานระยะ ๘๐๐ เมตร กับศูนย์กลางทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๓๑๙

เล่ม ๑๒๙ ตอนที่ ๑๐๔ ก หน้า ๒๑
ราชกิจจานุเบกษา ๒ พฤศจิกายน ๒๕๕๕

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้กฎกระทรวงฉบับนี้ คือ โดยที่สมควรกำหนดให้ใช้บังคับผังเมืองรวม
ในท้องที่จังหวัดปราจีนบุรี เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนา และการดำรงรักษาเมืองและบริเวณที่เกี่ยวข้อง
หรือชนบท ในด้านการใช้ประโยชน์ในทรัพย์สิน การคมนาคมและการขนส่ง การสาธารณสุข โภค การบริการสาธารณะ
และสภาพแวดล้อม ทั้งนี้ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการผังเมือง และโดยที่มาตรา ๒๖ วรรคหนึ่ง
แห่งพระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. ๒๕๑๘ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการผังเมือง (ฉบับที่ ๓)
พ.ศ. ๒๕๓๕ บัญญัติว่า การใช้บังคับผังเมืองรวมให้กระทำโดยกฎกระทรวง จึงจำเป็นต้องออกกฎกระทรวงนี้

ภาคผนวก ข.

กฎกระทรวง ให้ใช้บังคับผังเมืองรวมจังหวัดปราจีนบุรี (ฉบับที่ 2)

พ.ศ. 2558

กฎกระทรวง

ให้ใช้บังคับผังเมืองรวมจังหวัดปราจีนบุรี (ฉบับที่ ๒)

พ.ศ. ๒๕๕๘

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. ๒๕๑๘ และมาตรา ๒๖
วรรคหนึ่ง และวรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. ๒๕๑๘ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติ
การผังเมือง (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๓๕ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยออกกฎกระทรวงไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ให้ยกเลิกความใน (๒) และ (๓) ของวรรคสอง ของข้อ ๘ แห่งกฎกระทรวง
ให้ใช้บังคับผังเมืองรวมจังหวัดปราจีนบุรี พ.ศ. ๒๕๕๕ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“(๒) คลังน้ำมันและสถานที่เก็บรักษาน้ำมัน ลักษณะที่สาม ตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุม
น้ำมันเชื้อเพลิง เพื่อการจำหน่าย

(๓) คลังก๊าซปิโตรเลียมเหลว สถานที่บรรจุก๊าซปิโตรเลียมเหลวประเภทโรงบรรจุ สถานที่
บรรจุก๊าซปิโตรเลียมเหลวประเภทห้องบรรจุ และสถานที่เก็บรักษาปิโตรเลียมเหลวประเภทโรงเก็บ
ตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมน้ำมันเชื้อเพลิง”

ข้อ ๒ ให้ยกเลิกความในข้อ ๑๑ แห่งกฎกระทรวงให้ใช้บังคับผังเมืองรวมจังหวัดปราจีนบุรี
พ.ศ. ๒๕๕๕ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“ข้อ ๑๑ ที่ดินประเภทชนบทและเกษตรกรรม ยกเว้นที่ดินบริเวณตามวรรคสาม ให้ใช้
ประโยชน์ที่ดินเพื่อเกษตรกรรมหรือเกี่ยวข้องกับเกษตรกรรม การอยู่อาศัย สถาบันการศึกษา สถาบันศาสนา
สถาบันราชการ การสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ สำหรับการให้ประโยชน์ที่ดินเพื่อกิจการอื่น
ให้ดำเนินการหรือประกอบกิจการได้ในอาคารที่ไม่ใช่อาคารสูงหรืออาคารขนาดใหญ่พิเศษ

ที่ดินประเภทนี้ ยกเว้นที่ดินบริเวณตามวรรคสาม ห้ามใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อกิจการตามที่กำหนด
ดังต่อไปนี้

(๑) โรงงานทุกจำพวกตามกฎหมายว่าด้วยโรงงาน เว้นแต่โรงงานตามประเภท ชนิด
และจำพวกที่กำหนดให้ดำเนินการได้ตามบัญชีท้ายกฎกระทรวงนี้ และโรงงานบำบัดน้ำเสียรวมของชุมชน

(๒) คลังน้ำมันและสถานที่เก็บรักษาน้ำมัน ลักษณะที่สาม ตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุม
น้ำมันเชื้อเพลิง เพื่อการจำหน่าย

หน้า ๒

เล่ม ๑๓๒ ตอนที่ ๙๐ ก

ราชกิจจานุเบกษา

๒๓ กันยายน ๒๕๕๘

(๓) คลังก๊าซปิโตรเลียมเหลว สถานที่บรรจุก๊าซปิโตรเลียมเหลวประเภทโรงบรรจุ สถานที่บรรจุก๊าซปิโตรเลียมเหลวประเภทห้องบรรจุ และสถานที่เก็บรักษาก๊าซปิโตรเลียมเหลวประเภทโรงเก็บ ตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมน้ำมันเชื้อเพลิง

(๔) โรงแรมตามกฎหมายว่าด้วยโรงแรม เว้นแต่โรงแรมที่มีห้องพักไม่เกิน ๕๐ ห้อง

(๕) จัดสรรที่ดินเพื่อประกอบอุตสาหกรรม

(๖) จัดสรรที่ดินเพื่อประกอบพาณิชย์กรรม เว้นแต่เป็นส่วนหนึ่งของการจัดสรรที่ดินเพื่อการอยู่อาศัย และมีพื้นที่ไม่เกินร้อยละห้าของพื้นที่โครงการทั้งหมด

(๗) การอยู่อาศัยหรือประกอบพาณิชย์กรรมประเภทอาคารขนาดใหญ่

(๘) การอยู่อาศัยประเภทอาคารชุดหรือหอพัก

ที่ดินประเภทนี้ บริเวณหมายเลข ๔.๑๗ หมายเลข ๔.๒๑ หมายเลข ๔.๒๖ หมายเลข ๔.๒๙ หมายเลข ๔.๓๑ หมายเลข ๔.๓๔ หมายเลข ๔.๓๕ หมายเลข ๔.๓๖ หมายเลข ๔.๓๙ หมายเลข ๔.๔๒ หมายเลข ๔.๔๔ หมายเลข ๔.๔๖ และหมายเลข ๔.๔๗ ให้ใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อเกษตรกรรม หรือเกี่ยวข้องกับเกษตรกรรม การอยู่อาศัย อุตสาหกรรม สถาบันการศึกษา สถาบันศาสนา สถาบันราชการ การสาธารณสุขและสาธารณูปการ สำหรับการให้ประโยชน์ที่ดินเพื่อกิจการอื่น ให้ดำเนินการหรือประกอบกิจการได้ในอาคารที่ไม่ใช่อาคารสูงหรืออาคารขนาดใหญ่พิเศษ

ที่ดินในบริเวณตามวรรคสาม ห้ามใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อกิจการตามที่กำหนดดังต่อไปนี้

(๑) โรงงานตามกฎหมายว่าด้วยโรงงาน ในลักษณะโรงงานลำดับที่ ๓ (๑) ลำดับที่ ๑๑ (๒) (๓) (๔) ลำดับที่ ๑๕ (๒) ลำดับที่ ๒๒ (๑) (๓) ลำดับที่ ๒๙ ลำดับที่ ๓๐ ลำดับที่ ๓๘ (๑) (๒) ลำดับที่ ๔๒ (๑) ลำดับที่ ๔๓ (๑) เว้นแต่ปุ๋ยอินทรีย์และปุ๋ยชีวภาพ ลำดับที่ ๔๕ (๑) (๒) (๓) ลำดับที่ ๔๘ (๔) (๖) (๗) (๑๐) ลำดับที่ ๔๙ ลำดับที่ ๕๐ (๑) (๒) (๓) (๔) ลำดับที่ ๕๑ ลำดับที่ ๕๘ (๒) (๕) ลำดับที่ ๕๙ ลำดับที่ ๖๐ ลำดับที่ ๗๔ (๕) ลำดับที่ ๘๘ เฉพาะที่ใช้ถ่านหินเป็นวัตถุดิบ ลำดับที่ ๙๙ ลำดับที่ ๑๐๐ (๕) และลำดับที่ ๑๐๒ เฉพาะที่ใช้ถ่านหินเป็นวัตถุดิบ

(๒) คลังน้ำมันและสถานที่เก็บรักษาน้ำมัน ลักษณะที่สาม ตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุม น้ำมันเชื้อเพลิง เพื่อการจำหน่าย

(๓) คลังก๊าซปิโตรเลียมเหลว สถานที่บรรจุก๊าซปิโตรเลียมเหลวประเภทโรงบรรจุ สถานที่บรรจุก๊าซปิโตรเลียมเหลวประเภทห้องบรรจุ และสถานที่เก็บรักษาก๊าซปิโตรเลียมเหลวประเภทโรงเก็บ ตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมน้ำมันเชื้อเพลิง

(๔) โรงแรมตามกฎหมายว่าด้วยโรงแรม เว้นแต่โรงแรมที่มีห้องพักไม่เกิน ๕๐ ห้อง

(๕) จัดสรรที่ดินเพื่อประกอบพาณิชย์กรรม เว้นแต่เป็นส่วนหนึ่งของการจัดสรรที่ดินเพื่อการอยู่อาศัย และมีพื้นที่ไม่เกินร้อยละห้าของพื้นที่โครงการทั้งหมด

(๖) การอยู่อาศัยหรือประกอบพาณิชย์กรรมประเภทอาคารขนาดใหญ่

เล่ม ๑๓๒ ตอนที่ ๙๐ ก ราชกิจจานุเบกษา ๒๓ กันยายน ๒๕๕๘

หน้า ๓

ภายใต้บังคับวรรคสี่ การใช้ประโยชน์ที่ดินตามวรรคสามเพื่อประกอบกิจการโรงงาน การตั้งโรงงาน ให้เป็นไปตามเงื่อนไข ดังต่อไปนี้

(๑) ให้ดำเนินการได้เฉพาะในเขตประกอบการอุตสาหกรรมตามกฎหมายว่าด้วยโรงงาน เขตนิคมอุตสาหกรรมตามกฎหมายว่าด้วยการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย โครงการจัดสรรที่ดิน เพื่อการอุตสาหกรรมตามกฎหมายว่าด้วยการจัดสรรที่ดิน เว้นแต่โรงงานตามประเภทหรือชนิด ตามประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม เรื่อง การกำหนดประเภทหรือชนิดของโรงงานที่ประกอบกิจการ เกี่ยวกับอุตสาหกรรมบริการหรืออุตสาหกรรมที่ให้บริการแก่ชุมชน พ.ศ. ๒๕๔๕

(๒) ต้องมีระยะห่างจากเขตทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๓๓ ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๓๐๔ และทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๓๕๙ ไม่น้อยกว่า ๕๐๐ เมตร และต้องมีระยะห่างจากเขตทางหลวงแผ่นดิน หมายเลข ๓๐๗๙ ทางหลวงชนบท ปจ. ๒๒๐๖ ทางหลวงท้องถิ่น ปจ.ถ. ๑๐๐๐๒ ทางหลวงท้องถิ่น ปจ.ถ. ๑๐๐๐๕ ทางหลวงท้องถิ่น ปจ.ถ. ๑๐๐๐๙ ทางหลวงท้องถิ่น ปจ.ถ. ๑๐๐๒๐ ทางหลวงท้องถิ่น ปจ.ถ. ๕๗๐๐๑ ทางหลวงท้องถิ่น ปจ.ถ. ๑๔๐๐๑ และทางหลวงท้องถิ่น ปจ.ถ. ๑๔๐๐๒ ไม่น้อยกว่า ๓๐๐ เมตร

(๓) ต้องมีระยะห่างจากริมฝั่งตามสภาพธรรมชาติของแม่น้ำปราจีนบุรีไม่น้อยกว่า ๒,๐๐๐ เมตร ต้องมีระยะห่างจากริมฝั่งตามสภาพธรรมชาติของแควหรือลำคลองไม่น้อยกว่า ๕๐๐ เมตร และต้องมี ระยะห่างจากริมฝั่งตามสภาพธรรมชาติของแหล่งน้ำสาธารณะไม่น้อยกว่า ๒๐๐ เมตร

(๔) ต้องมีระยะห่างจากแนวเขตป่าสงวนแห่งชาติป่าห้วยไคร้ และป่าหนองไผ่ล้อมไม่น้อยกว่า ๑,๐๐๐ เมตร

(๕) ต้องมีระยะห่างจากแนวเขตอนุรักษ์โบราณสถานไม่น้อยกว่า ๑,๕๐๐ เมตร

ที่ดินประเภทนี้ในเขตปฏิรูปที่ดิน ให้ใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ตามกฎหมายว่าด้วยการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมเท่านั้น”

ข้อ ๓ ให้ยกเลิกความในข้อ ๑๒ แห่งกฎกระทรวงให้ใช้บังคับผังเมืองรวมจังหวัด ปราจีนบุรี พ.ศ. ๒๕๕๕ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“ข้อ ๑๒ ที่ดินประเภทอนุรักษ์ชนบทและเกษตรกรรม ให้ใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อเกษตรกรรม หรือเกี่ยวข้องกับเกษตรกรรม สถาบันการศึกษา สถาบันศาสนา สถาบันราชการ การสาธารณสุข โภค และสาธารณูปการ และการอนุรักษ์และรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม สำหรับการให้ประโยชน์ที่ดิน เพื่อกิจการอื่น ให้ดำเนินการหรือประกอบกิจการได้ในอาคารที่ไม่ใช่อาคารสูงหรืออาคารขนาดใหญ่พิเศษ

ที่ดินประเภทนี้ ห้ามใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อกิจการตามที่กำหนด ดังต่อไปนี้

(๑) โรงงานทุกจำพวกตามกฎหมายว่าด้วยโรงงาน เว้นแต่โรงงานตามประเภท ชนิด และจำพวกที่กำหนดให้ดำเนินการได้ตามบัญชีท้ายกฎกระทรวงนี้ และโรงงานบำบัดน้ำเสียรวมของชุมชน

(๒) คลังน้ำมันและสถานที่เก็บรักษาน้ำมัน ลักษณะที่สาม ตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุม น้ำมันเชื้อเพลิง เพื่อการจำหน่าย

หน้า ๔

เล่ม ๑๓๒ ตอนที่ ๙๐ ก

ราชกิจจานุเบกษา

๒๓ กันยายน ๒๕๕๘

(๓) คลังก๊าซปิโตรเลียมเหลว สถานที่บรรจุก๊าซปิโตรเลียมเหลวประเภทโรงบรรจุ สถานที่บรรจุก๊าซปิโตรเลียมเหลวประเภทห้องบรรจุ และสถานที่เก็บรักษาก๊าซปิโตรเลียมเหลวประเภทโรงเก็บ ตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมน้ำมันเชื้อเพลิง

(๔) โรงแรมตามกฎหมายว่าด้วยโรงแรม เว้นแต่โรงแรมที่มีห้องพักไม่เกิน ๓๐ ห้อง

(๕) จัดสรรที่ดินเพื่อประกอบอุตสาหกรรม

(๖) จัดสรรที่ดินเพื่อประกอบพาณิชย์กรรม

(๗) จัดสรรที่ดินเพื่อการอยู่อาศัย

(๘) การอยู่อาศัยหรือประกอบพาณิชย์กรรมประเภทอาคารขนาดใหญ่

(๙) สนามกอล์ฟ

(๑๐) กำจัดมูลฝอยหรือสิ่งปฏิกูล

(๑๑) ซ้ำขายเศษวัสดุ

ที่ดินประเภทนี้ในเขตปฏิรูปที่ดิน ให้ใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ตามกฎหมายว่าด้วยการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมเท่านั้น”

ข้อ ๔ ให้ยกเลิกความใน (๒) และ (๓) ของวรรคสอง ของข้อ ๑๕ แห่งกฎกระทรวง ให้ใช้บังคับผังเมืองรวมจังหวัดปราจีนบุรี พ.ศ. ๒๕๕๕ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“(๒) คลังน้ำมันและสถานที่เก็บรักษาน้ำมัน ลักษณะที่สาม ตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุม น้ำมันเชื้อเพลิง เพื่อการจำหน่าย

(๓) คลังก๊าซปิโตรเลียมเหลว สถานที่บรรจุก๊าซปิโตรเลียมเหลวประเภทโรงบรรจุ สถานที่บรรจุก๊าซปิโตรเลียมเหลวประเภทห้องบรรจุ และสถานที่เก็บรักษาปิโตรเลียมเหลวประเภทโรงเก็บ ตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมน้ำมันเชื้อเพลิง”

ข้อ ๕ ให้ยกเลิกความใน (๙) ของข้อ ๑๕ แห่งกฎกระทรวง ให้ใช้บังคับผังเมืองรวม จังหวัดปราจีนบุรี พ.ศ. ๒๕๕๕ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“(๙) การอยู่อาศัยประเภทอาคารชุดหรือหอพัก”

ให้ไว้ ณ วันที่ ๔ กันยายน พ.ศ. ๒๕๕๘

พลเอก อุนพงษ์ เฝ้าจินดา

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้กฎกระทรวงฉบับนี้ คือ โดยที่เป็นการสมควรแก้ไขเพิ่มเติมข้อกำหนดเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์ที่ดินตามกฎหมายกระทรวงให้ใช้บังคับผังเมืองรวมจังหวัดปราจีนบุรี พ.ศ. ๒๕๕๕ โดยแก้ไขข้อกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดินในที่ดินประเภทชนบทและเกษตรกรรมและที่ดินประเภทยานุรักษ์ชนบทและเกษตรกรรมให้ใช้เพื่อกิจการโรงแรมและประกอบกิจการโรงงานบางประเภทได้ รวมทั้งแก้ไขประเภทกิจการน้ำมันเชื้อเพลิงและก๊าซปิโตรเลียมเหลวให้สอดคล้องกับกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขเกี่ยวกับการแจ้ง การอนุญาต และอัตราค่าธรรมเนียมเกี่ยวกับการประกอบกิจการน้ำมันเชื้อเพลิง พ.ศ. ๒๕๕๖ ซึ่งใช้บังคับในปัจจุบัน จึงจำเป็นต้องออกกฎกระทรวงนี้

ภาคผนวก ค.

กฎกระทรวง ให้ใช้บังคับผังเมืองรวมเมืองปราจีนบุรี พ.ศ. 2555

เล่ม ๑๒๙ ตอนที่ ๕๘ ก ราชกิจจานุเบกษา ๔ กรกฎาคม ๒๕๕๕

กฎกระทรวง
ให้ใช้บังคับผังเมืองรวมเมืองปราจีนบุรี
พ.ศ. ๒๕๕๕

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. ๒๕๑๘ และ มาตรา ๒๖ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. ๒๕๑๘ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดย พระราชบัญญัติการผังเมือง (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๓๕ อันเป็นกฎหมายที่มีบทบัญญัติบางประการ เกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ซึ่งมาตรา ๒๙ ประกอบกับมาตรา ๓๓ มาตรา ๓๔ มาตรา ๔๑ มาตรา ๔๒ และมาตรา ๔๓ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้กระทำได้ โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยออกกฎกระทรวงไว้ ดังต่อไปนี้

- ข้อ ๑ กฎกระทรวงนี้ให้ใช้บังคับได้มีกำหนดห้าปี
- ข้อ ๒ ให้ใช้บังคับผังเมืองรวม ในท้องที่ตำบลบ้านพระ ตำบลดงพระราม ตำบลหน้าเมือง ตำบลรอบเมือง ตำบลบางบริบูรณ์ และตำบลท่างาม อำเภอเมืองปราจีนบุรี จังหวัดปราจีนบุรี ภายในแนวเขตตามแผนที่ท้ายกฎกระทรวงนี้
- ข้อ ๓ การวางและจัดทำผังเมืองรวมตามกฎกระทรวงนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อใช้เป็นแนวทาง ในการพัฒนา และการดำรงรักษาเมืองและบริเวณที่เกี่ยวข้องหรือชนบท ในด้านการใช้ประโยชน์ ในทรัพย์สิน การคมนาคมและการขนส่ง การสาธารณสุข ปลอดภัย บริการสาธารณะ และสภาพแวดล้อม ในบริเวณแนวเขตตามข้อ ๒ ให้สอดคล้องกับการพัฒนาระบบเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
- ข้อ ๔ ผังเมืองรวมตามกฎกระทรวงนี้ มีนโยบายและมาตรการเพื่อจัดระบบการใช้ประโยชน์ที่ดิน โครงข่ายคมนาคมขนส่งและบริการสาธารณะให้มีประสิทธิภาพ สามารถรองรับและสอดคล้องกับการขยายตัว ของชุมชนในอนาคต รวมทั้งส่งเสริมและพัฒนาเศรษฐกิจ โดยมีสาระสำคัญดังต่อไปนี้
- (๑) ส่งเสริมและพัฒนาชุมชนเมืองให้เป็นศูนย์กลางการบริหาร การปกครอง และการคมนาคม และการขนส่งของจังหวัดปราจีนบุรี

เล่ม ๑๒๙ ตอนที่ ๕๘ ก หน้า ๒
ราชกิจจานุเบกษา ๔ กรกฎาคม ๒๕๕๕

(๒) ส่งเสริมและพัฒนาด้านที่อยู่อาศัย พาณิชยกรรม และเกษตรกรรมให้สอดคล้องกับการขยายตัวของชุมชน

(๓) ส่งเสริมและพัฒนาการบริการทางสังคม การสาธารณสุขโรคและสาธารณสุขการให้เพียงพอ และได้มาตรฐาน

(๔) อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อให้เกิดความสมดุลของระบบนิเวศวิทยา และสภาพภูมิทัศน์ที่ดีของชุมชน

ข้อ ๕ การใช้ประโยชน์ที่ดินภายในเขตผังเมืองรวม ให้เป็นไปตามแผนผังกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดินตามที่ได้จำแนกประเภท แผนผังแสดงโครงการคมนาคมและขนส่งและรายการประกอบ แผนผังท้ายกฎกระทรวงนี้

ข้อ ๖ การใช้ประโยชน์ที่ดินตามแผนผังกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดินตามที่ได้จำแนกประเภทท้ายกฎกระทรวงนี้ ให้เป็นไปดังต่อไปนี้

(๑) ที่ดินในบริเวณหมายเลข ๑.๑ ถึงหมายเลข ๑.๒๑ ที่กำหนดไว้เป็นสีเหลือง ให้เป็นที่ดินประเภทที่อยู่อาศัยหนาแน่นน้อย

(๒) ที่ดินในบริเวณหมายเลข ๒.๑ ถึงหมายเลข ๒.๑๑ ที่กำหนดไว้เป็นสีส้ม ให้เป็นที่ดินประเภทที่อยู่อาศัยหนาแน่นปานกลาง

(๓) ที่ดินในบริเวณหมายเลข ๓.๑ ถึงหมายเลข ๓.๙ ที่กำหนดไว้เป็นสีแดง ให้เป็นที่ดินประเภทพาณิชยกรรมและที่อยู่อาศัยหนาแน่นมาก

(๔) ที่ดินในบริเวณหมายเลข ๔ ที่กำหนดไว้เป็นสีม่วงอ่อน ให้เป็นที่ดินประเภทอุตสาหกรรมเฉพาะกิจ

(๕) ที่ดินในบริเวณหมายเลข ๕.๑ ถึงหมายเลข ๕.๑๑ ที่กำหนดไว้เป็นสีเขียว ให้เป็นที่ดินประเภทชนบทและเกษตรกรรม

(๖) ที่ดินในบริเวณหมายเลข ๖.๑ ถึงหมายเลข ๖.๓ ที่กำหนดไว้เป็นสีขาวมีกรอบและเส้นทแยงสีเขียว ให้เป็นที่ดินประเภทอนุรักษ์ชนบทและเกษตรกรรม

(๗) ที่ดินในบริเวณหมายเลข ๗.๑ ถึงหมายเลข ๗.๑๗ ที่กำหนดไว้เป็นสีเขียวอ่อน ให้เป็นที่ดินประเภทที่โล่งเพื่อนันทนาการและการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม

(๘) ที่ดินในบริเวณหมายเลข ๘.๑ และหมายเลข ๘.๑๐ ที่กำหนดไว้เป็นสีเขียวมะกอก ให้เป็นที่ดินประเภทสถาบันการศึกษา

(๙) ที่ดินในบริเวณหมายเลข ๙.๑ ถึงหมายเลข ๙.๙ ที่กำหนดไว้เป็นสีเทาอ่อน ให้เป็นที่ดินประเภทสถาบันศาสนา

(๑๐) ที่ดินในบริเวณหมายเลข ๑๐.๑ ถึงหมายเลข ๑๐.๒๔ ที่กำหนดไว้เป็นสีน้ำเงิน ให้เป็นที่ดินประเภทสถาบันราชการ การสาธารณสุขโรคและสาธารณสุขการ

ข้อ ๗ ที่ดินประเภทที่อยู่อาศัยหนาแน่นน้อย ให้ใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อการอยู่อาศัย สถาบันราชการ การสาธารณูปโภคและสาธารณูปการเป็นส่วนใหญ่ สำหรับการให้ประโยชน์ที่ดินเพื่อกิจการอื่น ให้ใช้ได้ ไม่เกินร้อยละสิบของที่ดินประเภทนั้นในแต่ละบริเวณ

ที่ดินประเภทนี้ ห้ามใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อกิจการตามที่กำหนด ดังต่อไปนี้

(๑) โรงงานทุกจำพวกตามกฎหมายว่าด้วยโรงงาน เว้นแต่โรงงานตามประเภท ชนิด และจำพวก ที่กำหนดให้ดำเนินการได้ตามบัญชีท้ายกฎกระทรวงนี้ และโรงงานบำบัดน้ำเสียรวมของชุมชน

(๒) คลังน้ำมันเชื้อเพลิงและสถานที่ที่ใช้ในการเก็บรักษาน้ำมันเชื้อเพลิง ที่ไม่ใช่ก๊าซปิโตรเลียมเหลว และก๊าซธรรมชาติ เพื่อจำหน่ายที่ต้องขออนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมน้ำมันเชื้อเพลิง เว้นแต่ เป็นสถานีบริการน้ำมันเชื้อเพลิง

(๓) สถานที่บรรจุก๊าซ สถานที่เก็บก๊าซ และห้องบรรจุก๊าซ สำหรับก๊าซปิโตรเลียมเหลวตามกฎหมาย ว่าด้วยการควบคุมน้ำมันเชื้อเพลิง แต่ไม่หมายความรวมถึงสถานีบริการ ร้านจำหน่ายก๊าซ สถานที่ใช้ก๊าซ และสถานที่จำหน่ายอาหารที่ใช้ก๊าซ

(๔) ไซโลเก็บผลิตผลทางการเกษตร

(๕) กำจัดมูลฝอยหรือสิ่งปฏิกูล

(๖) ซ็อยขายหรือเก็บเศษวัสดุ

การใช้ประโยชน์ที่ดินริมทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๓๑๙ สายแยกทางหลวงหมายเลข ๓๓ (ปากพลี) - บรรจบทางหลวงหมายเลข ๓๐๔ (พนมสารคาม) ให้มีที่ว่างตามแนวนานริมเขตทางไม่น้อยกว่า ๑๕ เมตร

การใช้ประโยชน์ที่ดินริมฝั่งแม่น้ำ ลำคลอง หรือแหล่งน้ำสาธารณะ ให้มีที่ว่างตามแนวนาน ริมฝั่งตามสภาพธรรมชาติของแม่น้ำ ลำคลอง หรือแหล่งน้ำสาธารณะไม่น้อยกว่า ๖ เมตร เว้นแต่เป็น การก่อสร้างเพื่อการคมนาคมทางน้ำหรือการสาธารณูปโภค

ข้อ ๘ ที่ดินประเภทที่อยู่อาศัยหนาแน่นปานกลาง ให้ใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อการอยู่อาศัย สถาบันราชการ การสาธารณูปโภคและสาธารณูปการเป็นส่วนใหญ่ สำหรับการให้ประโยชน์ที่ดิน เพื่อกิจการอื่น ให้ใช้ได้ไม่เกินร้อยละสิบของที่ดินประเภทนั้นในแต่ละบริเวณ

ที่ดินประเภทนี้ ห้ามใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อกิจการตามที่กำหนด ดังต่อไปนี้

(๑) โรงงานทุกจำพวกตามกฎหมายว่าด้วยโรงงาน เว้นแต่โรงงานตามประเภท ชนิด และจำพวก ที่กำหนดให้ดำเนินการได้ตามบัญชีท้ายกฎกระทรวงนี้ และโรงงานบำบัดน้ำเสียรวมของชุมชน

(๒) คลังน้ำมันเชื้อเพลิงและสถานที่ที่ใช้ในการเก็บรักษาน้ำมันเชื้อเพลิง ที่ไม่ใช่ก๊าซปิโตรเลียมเหลว และก๊าซธรรมชาติ เพื่อจำหน่ายที่ต้องขออนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมน้ำมันเชื้อเพลิง เว้นแต่ เป็นสถานีบริการน้ำมันเชื้อเพลิง

(๓) สถานที่บรรจุก๊าซ สถานที่เก็บก๊าซ และห้องบรรจุก๊าซ สำหรับก๊าซปิโตรเลียมเหลวตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมน้ำมันเชื้อเพลิง แต่ไม่หมายความรวมถึงสถานีบริการ ร้านจำหน่ายก๊าซ สถานที่ใช้ก๊าซ และสถานที่จำหน่ายอาหารที่ใช้ก๊าซ

(๔) เลี้ยงม้า โค กระบือ สุกร แพะ แกะ ห่าน เป็ด ไก่ ู หรือสัตว์ป่าตามกฎหมายว่าด้วยการสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า เพื่อการค้า

(๕) ไซโลเก็บผลิตผลทางการเกษตร

(๖) กำจัดมูลฝอยหรือสิ่งปฏิกูล

(๗) ซื้อมาหรือเก็บเศษวัสดุ

การใช้ประโยชน์ที่ดินริมฝั่งลำคลองหรือแหล่งน้ำสาธารณะ ให้มีที่ว่างตามแนวขนานริมฝั่งตามสภาพธรรมชาติของลำคลองหรือแหล่งน้ำสาธารณะไม่น้อยกว่า ๖ เมตร เว้นแต่เป็นการก่อสร้างเพื่อการคมนาคมทางน้ำหรือการสาธารณูปโภค

ข้อ ๙ ที่ดินประเภทพาณิชยกรรมและที่อยู่อาศัยหนาแน่นมาก ให้ใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อพาณิชยกรรม การอยู่อาศัย สถาบันราชการ การสาธารณูปโภคและสาธารณูปการเป็นส่วนใหญ่สำหรับการใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อกิจการอื่น ให้ใช้ได้ไม่เกินร้อยละสิบของที่ดินประเภทนั้นในแต่ละบริเวณ

ที่ดินประเภทนี้ ห้ามใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อกิจการตามที่กำหนด ดังต่อไปนี้

(๑) โรงงานทุกจำพวกตามกฎหมายว่าด้วยโรงงาน เว้นแต่โรงงานตามประเภท ชนิด และจำพวกที่กำหนดให้ดำเนินการได้ตามบัญชีท้ายกฎกระทรวงนี้ และโรงงานบำบัดน้ำเสียรวมของชุมชน

(๒) คลังน้ำมันเชื้อเพลิงและสถานที่ที่ใช้ในการเก็บรักษาน้ำมันเชื้อเพลิง ที่ไม่ใช่ก๊าซปิโตรเลียมเหลว และก๊าซธรรมชาติ เพื่อจำหน่ายที่ต้องขออนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมน้ำมันเชื้อเพลิง เว้นแต่เป็นสถานีบริการน้ำมันเชื้อเพลิง

(๓) สถานที่บรรจุก๊าซ สถานที่เก็บก๊าซ และห้องบรรจุก๊าซ สำหรับก๊าซปิโตรเลียมเหลวตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมน้ำมันเชื้อเพลิง แต่ไม่หมายความรวมถึงสถานีบริการ ร้านจำหน่ายก๊าซ สถานที่ใช้ก๊าซ และสถานที่จำหน่ายอาหารที่ใช้ก๊าซ

(๔) ไซโลเก็บผลิตผลทางการเกษตร

(๕) กำจัดมูลฝอยหรือสิ่งปฏิกูล

(๖) ซื้อมาหรือเก็บเศษวัสดุ

การใช้ประโยชน์ที่ดินริมฝั่งลำคลองหรือแหล่งน้ำสาธารณะ ให้มีที่ว่างตามแนวขนานริมฝั่งตามสภาพธรรมชาติของลำคลองหรือแหล่งน้ำสาธารณะไม่น้อยกว่า ๖ เมตร เว้นแต่เป็นการก่อสร้างเพื่อการคมนาคมทางน้ำหรือการสาธารณูปโภค

ข้อ ๑๐ ที่ดินประเภทอุตสาหกรรมเฉพาะกิจ ให้ใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่ออุตสาหกรรมที่ประกอบกิจการในลักษณะโรงงานตามกฎหมายว่าด้วยโรงงานตามประเภท ชนิด และจำพวกที่กำหนดให้ดำเนินการได้ตามบัญชีท้ายกฎกระทรวงนี้ อุตสาหกรรมที่ให้บริการแก่ชุมชน โรงงานบำบัดน้ำเสียรวมของชุมชน การสาธารณูปโภคและสาธารณูปการเป็นส่วนใหญ่ สำหรับการ ใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อกิจการอื่น ให้ใช้ได้ไม่เกินร้อยละสิบของที่ดินประเภทนั้นในแต่ละบริเวณ

ที่ดินประเภทนี้ ห้ามใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อกิจการตามที่กำหนด ดังต่อไปนี้

(๑) โรงงานทุกจำพวกตามกฎหมายว่าด้วยโรงงาน เว้นแต่โรงงานตามประเภท ชนิด และจำพวกที่กำหนดให้ดำเนินการได้ตามบัญชีท้ายกฎกระทรวงนี้ โรงงานอุตสาหกรรมที่ประกอบกิจการเกี่ยวกับอุตสาหกรรมที่ให้บริการแก่ชุมชน และโรงงานบำบัดน้ำเสียรวมของชุมชน

(๒) คลังน้ำมันเชื้อเพลิงและสถานที่ที่ใช้ในการเก็บรักษาน้ำมันเชื้อเพลิง ที่ไม่ใช่ก๊าซปิโตรเลียมเหลว และก๊าซธรรมชาติ เพื่อจำหน่ายที่ต้องขออนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมน้ำมันเชื้อเพลิง เว้นแต่เป็นสถานีบริการน้ำมันเชื้อเพลิง

(๓) สถานที่บรรจุก๊าซ สถานที่เก็บก๊าซ และห้องบรรจุก๊าซ สำหรับก๊าซปิโตรเลียมเหลวตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมน้ำมันเชื้อเพลิง แต่ไม่หมายความรวมถึงสถานีบริการ ร้านจำหน่ายก๊าซ สถานที่ใช้ก๊าซ และสถานที่จำหน่ายอาหารที่ใช้ก๊าซ

(๔) สุสานและฌาปนสถานตามกฎหมายว่าด้วยสุสานและฌาปนสถาน

(๕) สถานสงเคราะห์หรือรับเลี้ยงเด็ก

(๖) สถานสงเคราะห์หรือรับเลี้ยงคนชรา

ข้อ ๑๑ ที่ดินประเภทชนบทและเกษตรกรรม ให้ใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อเกษตรกรรมหรือเกี่ยวข้องกับเกษตรกรรม สถาบันราชการ การสาธารณูปโภคและสาธารณูปการเป็นส่วนใหญ่สำหรับการใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อกิจการอื่น ให้ใช้ได้ไม่เกินร้อยละสิบของที่ดินประเภทนั้นในแต่ละบริเวณ

ที่ดินประเภทนี้ ห้ามใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อกิจการตามที่กำหนด ดังต่อไปนี้

(๑) โรงงานทุกจำพวกตามกฎหมายว่าด้วยโรงงาน เว้นแต่โรงงานตามประเภท ชนิด และจำพวกที่กำหนดให้ดำเนินการได้ตามบัญชีท้ายกฎกระทรวงนี้ และโรงงานบำบัดน้ำเสียรวมของชุมชน

(๒) คลังน้ำมันเชื้อเพลิงและสถานที่ที่ใช้ในการเก็บรักษาน้ำมันเชื้อเพลิง ที่ไม่ใช่ก๊าซปิโตรเลียมเหลว และก๊าซธรรมชาติ เพื่อจำหน่ายที่ต้องขออนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมน้ำมันเชื้อเพลิง เว้นแต่เป็นสถานีบริการน้ำมันเชื้อเพลิง

(๓) สถานที่บรรจุก๊าซ สถานที่เก็บก๊าซ และห้องบรรจุก๊าซ สำหรับก๊าซปิโตรเลียมเหลวตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมน้ำมันเชื้อเพลิง แต่ไม่หมายความรวมถึงสถานีบริการ ร้านจำหน่ายก๊าซ สถานที่ใช้ก๊าซ และสถานที่จำหน่ายอาหารที่ใช้ก๊าซ

(๔) โรงแรมตามกฎหมายว่าด้วยโรงแรม

(๕) จัดสรรที่ดินเพื่อประกอบอุตสาหกรรม

(๖) จัดสรรที่ดินเพื่อประกอบพาณิชย์กรรม เว้นแต่เป็นส่วนหนึ่งของการจัดสรรที่ดินเพื่อการอยู่อาศัย และมีพื้นที่ไม่เกินร้อยละห้าของพื้นที่โครงการทั้งหมด

(๗) การอยู่อาศัยหรือประกอบพาณิชย์กรรมประเภทอาคารขนาดใหญ่

(๘) การอยู่อาศัยหรือประกอบพาณิชย์กรรมประเภทห้องแถวหรือตึกแถว เว้นแต่เป็นการดำเนินการในโครงการจัดสรรที่ดินเพื่อการอยู่อาศัย และมีพื้นที่ไม่เกินร้อยละห้าของพื้นที่โครงการทั้งหมด

เล่ม ๑๒๙ ตอนที่ ๕๘ ก ราชกิจจานุเบกษา ๔ กรกฎาคม ๒๕๕๕

หน้า ๖

(๙) การอยู่อาศัยประเภทห้องชุด อาคารชุด หรือหอพัก
 ในกรณีที่มีการใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อการจัดสรรที่ดินเพื่อประกอบพาณิชย์กรรมตาม (๖) และเพื่อการอยู่อาศัยหรือประกอบพาณิชย์กรรมประเภทห้องแถวหรือตึกแถวตาม (๘) ดำเนินการในโครงการจัดสรรที่ดินเดียวกัน ให้ใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อกิจการดังกล่าวรวมกันไม่เกินร้อยละห้าของพื้นที่โครงการทั้งหมด

ข้อ ๑๒ ที่ดินประเภทอนุรักษ์ชนบทและเกษตรกรรม ให้ใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อเกษตรกรรม หรือเกี่ยวข้องกับเกษตรกรรม สถาบันราชการ การสาธารณูปโภคและสาธารณูปการเป็นส่วนใหญ่ สำหรับการให้ประโยชน์ที่ดินเพื่อกิจการอื่น ให้ใช้ได้ไม่เกินร้อยละสิบของที่ดินประเภทนั้นในแต่ละบริเวณ
 ที่ดินประเภทนี้ ห้ามใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อกิจการตามที่กำหนด ดังต่อไปนี้

(๑) โรงงานทุกจำพวกตามกฎหมายว่าด้วยโรงงาน

(๒) คลังน้ำมันเชื้อเพลิงและสถานที่ที่ใช้ในการเก็บรักษาน้ำมันเชื้อเพลิง ที่ไม่ใช่ก๊าซปิโตรเลียมเหลว และก๊าซธรรมชาติ เพื่อจำหน่ายที่ต้องขออนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมน้ำมันเชื้อเพลิง เว้นแต่เป็นสถานีบริการน้ำมันเชื้อเพลิง

(๓) สถานที่บรรจุก๊าซ สถานที่เก็บก๊าซ และห้องบรรจุก๊าซ สำหรับก๊าซปิโตรเลียมเหลวตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมน้ำมันเชื้อเพลิง แต่ไม่หมายความรวมถึงสถานีบริการ ร้านจำหน่ายก๊าซ สถานที่ใช้ก๊าซ และสถานที่จำหน่ายอาหารที่ใช้ก๊าซ

(๔) โรงแรมตามกฎหมายว่าด้วยโรงแรม

(๕) จัดสรรที่ดินเพื่อประกอบอุตสาหกรรม

(๖) จัดสรรที่ดินเพื่อประกอบพาณิชย์กรรม

(๗) จัดสรรที่ดินเพื่อการอยู่อาศัย

(๘) ไซโลเก็บผลผลิตทางการเกษตร

(๙) กำจัดมูลฝอย

(๑๐) ซ้ำขายหรือเก็บเศษวัสดุ

ข้อ ๑๓ ที่ดินประเภทที่โล่งเพื่อนันทนาการและการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมเฉพาะที่ดินซึ่งเป็นของรัฐ ให้ใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อนันทนาการหรือเกี่ยวข้องกับนันทนาการ การรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมหรือสาธารณประโยชน์เท่านั้น

ที่ดินประเภทนี้ซึ่งเอกชนเป็นเจ้าของหรือผู้ครอบครองโดยชอบด้วยกฎหมายให้ใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อนันทนาการหรือเกี่ยวข้องกับนันทนาการ การรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม การอยู่อาศัย เกษตรกรรม การสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ หรือสาธารณประโยชน์เท่านั้น และให้เป็นไปตามที่กำหนดดังต่อไปนี้

เล่ม ๑๒๙ ตอนที่ ๕๘ ก ราชกิจจานุเบกษา ๔ กรกฎาคม ๒๕๕๕

- (๑) โรงงานทุกจำพวกตามกฎหมายว่าด้วยโรงงาน
(๒) เลี้ยงม้า โค กระบือ สุกร แพะ แกะ ทาน เป็ด ไก่ ภู หรือสัตว์ป่าตามกฎหมายว่าด้วย
การสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า เพื่อการค้า
(๓) จัดสรรที่ดินเพื่อการอยู่อาศัย
(๔) การอยู่อาศัยหรือประกอบการพาณิชย์กรรมประเภทอาคารขนาดใหญ่
(๕) การอยู่อาศัยประเภทห้องแถว ตึกแถว หรือบ้านแถว
(๖) การอยู่อาศัยประเภทห้องชุด อาคารชุด หรือหอพัก
(๗) กำจัดมูลฝอย
- ข้อ ๑๔ ที่ดินประเภทสถาบันการศึกษา ให้ใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อการศึกษาหรือเกี่ยวข้องกับ
การศึกษา สถาบันราชการ หรือสาธารณประโยชน์เท่านั้น
- ข้อ ๑๕ ที่ดินประเภทสถาบันศาสนา ให้ใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อการศึกษาหรือเกี่ยวข้องกับ
การศึกษา สถาบันราชการ หรือสาธารณประโยชน์เท่านั้น
- ข้อ ๑๖ ที่ดินประเภทสถาบันราชการ การสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ ให้ใช้ประโยชน์ที่ดิน
เพื่อกิจการของรัฐ กิจการเกี่ยวกับการสาธารณูปโภคและสาธารณูปการหรือสาธารณประโยชน์เท่านั้น
- ข้อ ๑๗ ให้ผู้มีอำนาจหน้าที่ในการควบคุมการก่อสร้างอาคารหรือการประกอบกิจการในเขต
ผังเมืองรวมปฏิบัติการให้เป็นไปตามกฎกระทรวงนี้

ให้ไว้ ณ วันที่ ๑๑ เมษายน พ.ศ. ๒๕๕๕

ยงยุทธ วิชัยดิษฐ

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย

ลำดับที่	ประเภทหรือชนิดของโรงงาน	ที่ตั้งประเภท														
		พาณิชย์กรรมและที่อยู่อาศัยหนาแน่นมาก			ที่อยู่อาศัยหนาแน่นปานกลาง			ที่อยู่อาศัยหนาแน่นน้อย			ชนบทและเกษตรกรรม			อุตสาหกรรมเฉพาะกิจ		
		โรงงานจำพวกที่			โรงงานจำพวกที่			โรงงานจำพวกที่			โรงงานจำพวกที่			โรงงานจำพวกที่		
		๑	๒	๓	๑	๒	๓	๑	๒	๓	๑	๒	๓	๑	๒	๓
๓๓	โรงงานผลิตของใช้หรือชิ้นส่วนของรถจักรยานยนต์ ยานยนต์เข้ารูป หรือพลาสติกฉีดเข้ารูป				ได้			ได้								
๓๔	โรงงานประกอบกิจการเกี่ยวกับไม้ อย่างไม่ใช่อย่างหนึ่งหรือหลายอย่าง ดังต่อไปนี้ (๑) การเลื่อย ไซ ซอย เสาซ่อง หรือการแปรรูปไม้ด้วยวิธีอื่นที่คล้ายคลึงกัน (๒) การทิวกับ ขอบประตู ขอบหน้าต่าง บ้านหน้าต่าง ประตู หรือส่วนประกอบที่ทำด้วยไม้ของอาคาร													ได้		
๓๕	โรงงานผลิตภาชนะบรรจุหรือเครื่องใช้จากไม้ หวาย ฟาง อ้อย กก หรือลัดดอง	ได้			ได้			ได้	ได้		ได้	ได้				
๓๖	โรงงานประกอบกิจการเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์จากไม้หรือไม้ก๊อก อย่างไม่ใช่อย่างหนึ่งหรือหลายอย่าง ดังต่อไปนี้ (๑) การทำภาชนะบรรจุ เครื่องมือ หรือเครื่องใช้จากไม้ และรวมถึงชิ้นส่วนของผลิตภัณฑ์ดังกล่าว (๒) การทำกระดาน ชิ้นส่วนของรถเก้าอี้ หรือหุ่นรถเก้าอี้จากไม้ (๓) การแกะสลักไม้ (๔) การทำกรอบรูปหรือกรอบกระจกจากไม้ (๕) การทำผลิตภัณฑ์จากไม้ก๊อก													ได้		
๓๗	โรงงานทำเครื่องเรือนหรือเครื่องตกแต่งภายในอาคารจากไม้ แก้ว ยาง หรืออินทผอัมพน์ที่มีแปดหรือแปดเหลี่ยมหรือแปดเหลี่ยมในอาคารจากพลาสติก ไม้เข้ารูป และรวมถึงชิ้นส่วนของผลิตภัณฑ์ดังกล่าว															ได้
๓๘	โรงงานประกอบกิจการเกี่ยวกับ (๑) การพิมพ์ การทำแม่พิมพ์บนเอกสาร การเขียนแม่พิมพ์ หรือแม่พิมพ์ลิโตะ (๒) การทำแม่พิมพ์โลหะ	ได้			ได้			ได้	ได้		ได้	ได้				ได้

ลำดับที่	ประเภทหรือชนิดของโรงงาน	ที่ตั้งประเภท														
		พาณิชย์กรรมและที่อยู่อาศัยหนาแน่นมาก			ที่อยู่อาศัยหนาแน่นปานกลาง			ที่อยู่อาศัยหนาแน่นน้อย			ชนบทและเกษตรกรรม			อุตสาหกรรมเฉพาะกิจ		
		โรงงานจำพวกที่			โรงงานจำพวกที่			โรงงานจำพวกที่			โรงงานจำพวกที่			โรงงานจำพวกที่		
		๑	๒	๓	๑	๒	๓	๑	๒	๓	๑	๒	๓	๑	๒	๓
๔๗	โรงงานประกอบกิจการเกี่ยวกับเครื่องสำอาง หรือสิ่งปรุงแต่งร่างกาย อย่างไม่ใช่อย่างหนึ่งหรือหลายอย่าง ดังต่อไปนี้ (๑) การทำเครื่องสำอางหรือสิ่งปรุงแต่งร่างกาย (๒) การทำยาฉีด													ได้	ได้	
๔๘	โรงงานผลิตผลิตภัณฑ์เครื่องสำอาง เครื่องปั้นดินเผา หรือเครื่องดินเผา และรวมถึงกิจการเตรียมวัสดุเพื่อการดังกล่าว				ได้			ได้	ได้		ได้	ได้				
๔๙	โรงงานประกอบกิจการเกี่ยวกับซีเมนต์ ปูนขาว หรือปูนปลาสเตอร์ อย่างไม่ใช่อย่างหนึ่งหรือหลายอย่าง ดังต่อไปนี้ (๑) การผสมซีเมนต์ ปูนขาว หรือปูนปลาสเตอร์อย่างใดอย่างหนึ่ง หรือหลายอย่างเข้าด้วยกัน หรือการผสมซีเมนต์ ปูนขาว หรือปูนปลาสเตอร์ อย่างไม่ใช่อย่างหนึ่งหรือหลายอย่างเข้ากับวัสดุอื่น													ได้		
๕๐	โรงงานประกอบกิจการเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์โลหะ อย่างไม่ใช่อย่างหนึ่งหรือหลายอย่าง ดังต่อไปนี้ (๑) การทำผลิตภัณฑ์คอนกรีต ผลิตภัณฑ์คอนกรีตผสม ผลิตภัณฑ์ยิปซัม หรือผลิตภัณฑ์ปูนปลาสเตอร์													ได้		
๕๑	โรงงานผลิต สบู่แต่ง สัตว์แปลง หรือช่องผสมเครื่องมือหรือเครื่องใช้ที่ทำด้วยเหล็กหรือเหล็กกล้า และรวมถึงชิ้นประกอบหรืออุปกรณ์ของเครื่องมือหรือเครื่องใช้ดังกล่าว										ได้	ได้		ได้	ได้	
๕๒	โรงงานผลิต สบู่แต่ง สัตว์แปลง หรือช่องผสมเครื่องมือหรือเครื่องตกแต่งภายในอาคารที่ทำจากโลหะหรือโลหะเป็นส่วนใหญ่ และรวมถึงชิ้นประกอบหรืออุปกรณ์ของเครื่องมือหรือเครื่องใช้ดังกล่าว										ได้	ได้		ได้	ได้	
๕๓	โรงงานประกอบกิจการเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์โลหะสำหรับใช้ในการก่อสร้างหรือติดตั้ง อย่างไม่ใช่อย่างหนึ่งหรือหลายอย่าง ดังต่อไปนี้ (๑) การทำส่วนประกอบสำหรับใช้ในการก่อสร้างอาคาร													ได้	ได้	ได้

๕

ลำดับที่	ประเภทหรือชนิดของโรงงาน	ที่ตั้งประเภท														
		พาณิชย์กรรมและที่อยู่อาศัยหนาแน่นมาก			ที่อยู่อาศัยหนาแน่นปานกลาง			ที่อยู่อาศัยหนาแน่นน้อย			ชนบทและเกษตรกรรม			อุตสาหกรรมเฉพาะกิจ		
		โรงงานจำพวกที่			โรงงานจำพวกที่			โรงงานจำพวกที่			โรงงานจำพวกที่			โรงงานจำพวกที่		
		๑	๒	๓	๑	๒	๓	๑	๒	๓	๑	๒	๓	๑	๒	๓
๘๓	โรงงานประกอบกิจการเกี่ยวกับเครื่องมือ เครื่องใช้ หรืออุปกรณ์วิทยาศาสตร์ หรือการแพทย์ อย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่าง ดังต่อไปนี้ (๑) การทำ ล้างแปลง หรือซ่อมแซมเครื่องมือหรืออุปกรณ์วิทยาศาสตร์ที่ใช้ในห้องทดลองหรืออุปกรณ์ที่ใช้ในการจัด วง รัศ หรือบังคับควบคุม	ได้			ได้				ได้	ได้			ได้	ได้		
๘๓	โรงงานผลิตหรือประกอบนาฬิกา เครื่องวัดเวลา หรือชิ้นส่วนของนาฬิกา หรือเครื่องวัดเวลา								ได้				ได้	ได้		
๘๔	โรงงานประกอบกิจการเกี่ยวกับเพชร พลอย ทอง เงิน นาก หรืออัญมณี อย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่าง ดังต่อไปนี้ (๑) การทำเครื่องประดับโดยไขเพชร พลอย ไขมุก ทองคำ ทองขาว เงิน นาก หรืออัญมณี (๒) การทำเครื่องใช้ที่มีทองคำ ทองขาว เงิน นาก หรือไข่มุกไขทอง หรือไข่มุกไขเงิน (๓) การตัด เลื่อยระโน หรือขัดเพชร พลอย หรืออัญมณี (๔) การเผาหรืออบเพชรหรืออัญมณีอื่น ๆ (๕) การทำความสะอาดหรือดูแลรักษาเครื่องราชอิสริยาภรณ์หรือเครื่องราชอิสริยาภรณ์	ได้			ได้			ได้	ได้			ได้	ได้			
๘๕	โรงงานผลิตหรือประกอบเครื่องดนตรี และรวมถึงชิ้นส่วนหรืออุปกรณ์ของเครื่องดนตรีดังกล่าว								ได้				ได้	ได้		
๘๖	โรงงานประกอบกิจการเกี่ยวกับเครื่องมือ เครื่องใช้ หรือเครื่องใช้ที่ไม่ได้ระบุไว้ในลำดับอื่น อย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่าง ดังต่อไปนี้ (๑) การทำเครื่องมือเล่น (๒) การทำเครื่องเขียนหรือเครื่องวาดภาพ (๓) การทำเครื่องเพชรพลอยหรือเครื่องประดับสำหรับการค้า (๔) การทำร่ม ไม่มีขอบคอกไม้เทียม ไซป กระสุน ไม้กวาด แปรง ตะเกียง โป๊ะตะเกียงหรือไฟฟ้า กล้องขยายหรือกล้องจุลทรรศน์ กล้องส่องดู หรือไมโครสโคป	ได้			ได้			ได้	ได้			ได้	ได้			

๖

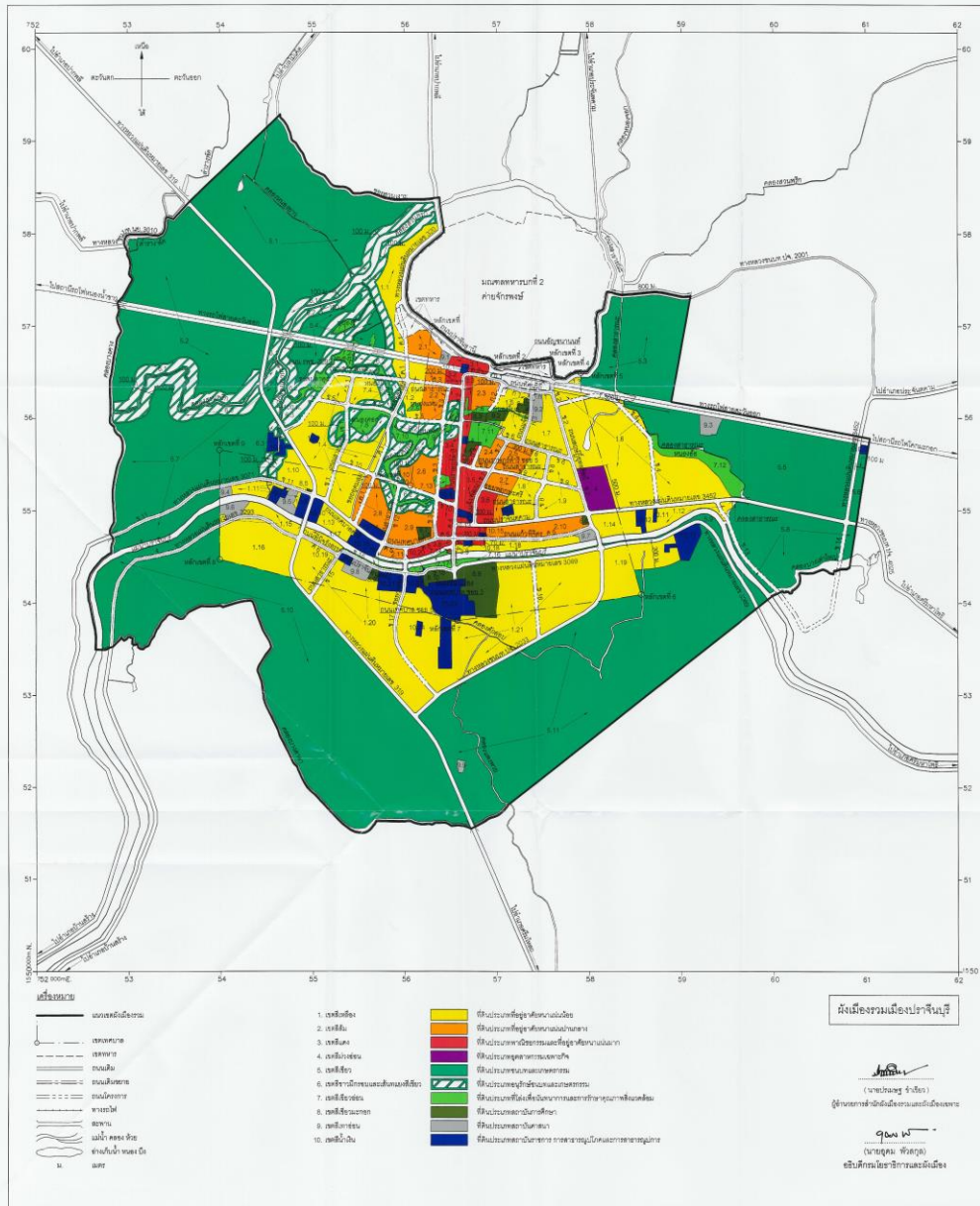
ลำดับที่	ประเภทหรือชนิดของโรงงาน	ที่ตั้งประเภท														
		พาณิชย์กรรมและที่อยู่อาศัยหนาแน่นมาก			ที่อยู่อาศัยหนาแน่นปานกลาง			ที่อยู่อาศัยหนาแน่นน้อย			ชนบทและเกษตรกรรม			อุตสาหกรรมเฉพาะกิจ		
		โรงงานจำพวกที่			โรงงานจำพวกที่			โรงงานจำพวกที่			โรงงานจำพวกที่			โรงงานจำพวกที่		
		๑	๒	๓	๑	๒	๓	๑	๒	๓	๑	๒	๓	๑	๒	๓
	(๕) การทำป้าย ตรา เครื่องหมาย ป้ายติดของ หรือเครื่องหมายสินค้า ตราโลหะ หัตถกรรม แม่พิมพ์กลึง (Stencils) หรือแม่พิมพ์หล่อ (๖) การทำหลอดลม ข้องลม หรือผลบอล	ได้			ได้			ได้	ได้			ได้	ได้			
๙๐	โรงงานจัดหาน้ำ ทำน้ำให้บริสุทธิ์ หรือจำหน่ายน้ำไปยังอาคารหรือโรงงานอุตสาหกรรม														ได้	
๙๑	โรงงานบรรจุสินค้าในภาชนะโดยไม่มีการผลิต อย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่าง ดังต่อไปนี้ (๑) การบรรจุสินค้าทั่วไป													ได้	ได้	
๙๓	โรงงานซ่อมรถจักรยานยนต์	ได้			ได้			ได้				ได้				
๙๔	โรงงานซ่อมเครื่องใช้ไฟฟ้าหรือเครื่องใช้ไฟฟ้าสำหรับใช้ในบ้านหรือใช้ประจำตัว	ได้			ได้			ได้				ได้				
๙๕	โรงงานประกอบกิจการเกี่ยวกับยานที่ขับเคลื่อนด้วยเครื่องยนต์ รถพ่วง จักรยานสามล้อ จักรยานสองล้อ หรือส่วนประกอบของยานดังกล่าว อย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่าง ดังต่อไปนี้ (๑) การซ่อมแซมยานที่ขับเคลื่อนด้วยเครื่องยนต์หรือส่วนประกอบของยานดังกล่าว (๒) การซ่อมแซมรถพ่วง จักรยานสามล้อ จักรยานสองล้อ หรือส่วนประกอบของยานดังกล่าว (๓) การผลิตชิ้นส่วนยานที่ขับเคลื่อนด้วยเครื่องยนต์ (๔) การล้างหรือขัดสียานที่ขับเคลื่อนด้วยเครื่องยนต์	ได้			ได้			ได้				ได้		ได้		ได้
๙๖	โรงงานซ่อมนาฬิกา เครื่องวัดเวลา หรือเครื่องประดับที่ทำด้วยเพชร พลอย ทองคำ ทองขาว เงิน นาก หรืออัญมณี	ได้			ได้			ได้				ได้				
๙๗	โรงงานซ่อมผลิตภัณฑ์ไม้หรือการซ่อมไม้ในลำดับใด	ได้			ได้			ได้				ได้	ได้		ได้	
๙๘	โรงงานซักผ้า ซักแห้ง ซักฟอก รีด ซัก หรือย้อมผ้า เครื่องปั่นทอ หรือย้อมสี	ได้			ได้			ได้	ได้			ได้	ได้			

๓๓

ลำดับที่	ประเภทหรือชนิดของโรงงาน	ที่ตั้งประเภท																	
		พาณิชย์กรรมและที่อยู่อาศัยหนาแน่นมาก			ที่อยู่อาศัยหนาแน่นปานกลาง			ที่อยู่อาศัยหนาแน่นน้อย			ชนบทและเกษตรกรรม			อุตสาหกรรมเฉพาะกิจ					
		โรงงานจำพวกที่			โรงงานจำพวกที่			โรงงานจำพวกที่			โรงงานจำพวกที่			โรงงานจำพวกที่					
		๑	๒	๓	๑	๒	๓	๑	๒	๓	๑	๒	๓	๑	๒	๓			
๑๐๐	โรงงานประกอบกิจการเกี่ยวกับการขนส่งหรือเปลี่ยนแปลงคุณสมบัติของผลิตภัณฑ์หรือส่วนประกอบของผลิตภัณฑ์โดยไม่มีการผลิตอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่าง ดังต่อไปนี้ (๑) การลกรักหรือการปรับระดับแหล่งด้วยมือ กระดาษ ไม้ ทอง หรืออัญมณี																		

หมายเหตุ ลำดับที่ หมายถึง ลำดับที่ตามพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. ๒๕๓๕
 ได้ หมายถึง สามารถดำเนินการได้ในส่วนของการใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อกิจการอื่น
 โรงงานจำพวกที่ หมายถึง จำพวกโรงงานตามพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. ๒๕๓๕

แผนผังกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดินตามที่ได้ดำเนินการศึกษาในภาพท้ายกฎกระทรวง
ให้ใช้บังคับผังเมืองรวมเมืองราชบุรี
พ.ศ. 2555

รายการประกอบแผนผังกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดินตามที่ได้จำแนกประเภทท้ายกฎกระทรวง
ให้ใช้บังคับผังเมืองรวมเมืองปราจีนบุรี
พ.ศ. ๒๕๕๕

การใช้ประโยชน์ที่ดินให้เป็นไปตามแผนผังกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดินตามที่ได้จำแนกประเภท
ท้ายกฎกระทรวง ตามที่กำหนดไว้ในข้อ ๖ คือ

๑. ที่ดินในบริเวณหมายเลข ๑.๑ ถึงหมายเลข ๑.๒๑ ที่กำหนดไว้เป็นสีเหลือง ให้เป็นที่ดิน
ประเภทที่อยู่อาศัยหนาแน่นน้อย มีรายการดังต่อไปนี้

๑.๑ ด้านเหนือ จดเส้นขนานระยะ ๑๐๐ เมตร กับริมฝั่งคลองสวนพริก ฝั่งใต้
ด้านตะวันออก จดทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๓๒๐ ถนนสาย ค ๑ ฟากตะวันตก
และเขตทหาร

ด้านใต้ จดเขตทางรถไฟสายตะวันออก ฟากเหนือ
ด้านตะวันตก จดเส้นขนานระยะ ๑๐๐ เมตร กับริมฝั่งคลองหนองยาว
ฝั่งตะวันออก และเส้นขนานระยะ ๑๐๐ เมตร กับริมฝั่งคลองสวนพริก ฝั่งตะวันออก

๑.๒ ด้านเหนือ จดเขตทางรถไฟสายตะวันออก ฟากใต้
ด้านตะวันออก จดแนวเขตเทศบาลเมืองปราจีนบุรี
ด้านใต้ จดถนนสาย ข ๕ ฟากเหนือ
ด้านตะวันตก จดเส้นขนานระยะ ๑๐๐ เมตร กับริมฝั่งหนองคา ฝั่งตะวันออก
และเส้นขนานระยะ ๑๐๐ เมตร กับริมฝั่งหนองไผ่ ฝั่งตะวันออก

๑.๓ ด้านเหนือ จดถนนอัญชานนท์ ฟากใต้
ด้านตะวันออก จดแนวเขตเทศบาลเมืองปราจีนบุรี
ด้านใต้ จดเขตทางรถไฟสายตะวันออก ฟากเหนือ

๑.๔ ด้านเหนือ จดถนนสาย ค ๓ ฟากใต้
ด้านตะวันออก จดเส้นขนานระยะ ๑๐๐ เมตร กับริมฝั่งหนองไผ่ ฝั่งตะวันตก

เส้นขนานระยะ ๑๐๐ เมตร กับริมฝั่งหนองคอก ฝั่งตะวันตก เส้นขนานระยะ ๑๐๐ เมตร กับริมฝั่งหนองคา
ฝั่งตะวันตก ถนนสาย ค ๑ ฟากตะวันตก ถนนสาย ข ๑๐ ฟากเหนือ และซอยอุทุมสุภ ฟากตะวันตก

ด้านใต้ จดถนนเทศบาลคำรี ฟากเหนือ
ด้านตะวันตก จดทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๓๑๙ ฟากตะวันออก และ
ถนนสาย ค ๓ ฟากตะวันออก

ทั้งนี้ ยกเว้นบริเวณหมายเลข ๑๐.๓ ที่กำหนดไว้เป็นสีน้ำเงิน

๒

๑.๕ ด้านเหนือ	จดเขตทหาร และถนนสาย ก ๑ ฟากใต้
ด้านตะวันออก	จดเขตทหาร โรงเรียนเทศบาล ๕ (บดินทร์เดชาประสิทธิ์)
และถนนสาย ก ๓ ฟากตะวันตก	
ด้านใต้	จดถนนสาย ข ๖ ฟากเหนือ
ด้านตะวันตก	จดสนามกีฬาจังหวัดปราจีนบุรี วิทยาลัยสารพัดช่างปราจีนบุรี
และถนนสาย ก ๒ ฟากตะวันออก	
ทั้งนี้ ยกเว้นบริเวณหมายเลข ๗.๗ ที่กำหนดไว้เป็นสีเขียวอ่อน	
๑.๖ ด้านเหนือ	จดเขตทางรถไฟสายตะวันออก ฟากใต้ และถนนสาย ข ๔
ฟากใต้	
ด้านตะวันออก	จดคลองสาธารณะไม่ปรากฏชื่อ ฝั่งตะวันตก และหนองอ้อ
ฝั่งตะวันตก	
ด้านใต้	จดทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๓๔๕๒ ฟากเหนือ
ด้านตะวันตก	จดแนวเขตเทศบาลเมืองปราจีนบุรี เส้นขนานระยะ ๕๐๐ เมตร
กับศูนย์กลางทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๓๔๕๒ และถนนสาย ข ๒ ฟากตะวันออก	
๑.๗ ด้านเหนือ	จดถนนสาย ก ๑ ฟากใต้
ด้านตะวันออก	จดถนนสาย ข ๒ ฟากตะวันตก
ด้านใต้	จดถนนสาย ข ๖ ฟากเหนือ
ด้านตะวันตก	จดถนนสาย ก ๓ ฟากตะวันออก และวัดแจ้ง
๑.๘ ด้านเหนือ	จดถนนสาย ข ๖ ฟากใต้
ด้านตะวันออก	จดถนนสาย ข ๘ ฟากตะวันตก
ด้านใต้	จดถนนปราจีนตคาม ฟากเหนือ
ด้านตะวันตก	จดเส้นขนานระยะ ๓๐๐ เมตร กับศูนย์กลางถนนสาย ข ๗
และบริษัท กสท โทรคมนาคม จำกัด (มหาชน)	
๑.๙ ด้านเหนือ	จดถนนสาย ข ๖ ฟากใต้
ด้านตะวันออก	จดถนนสาย ข ๒ ฟากตะวันตก
ด้านใต้	จดถนนปราจีนตคาม ฟากเหนือ
ด้านตะวันตก	จดถนนสาย ข ๘ ฟากตะวันออก

๓

- ๑.๑๐ ด้านตะวันออก จดทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๓๑๙ ฟากตะวันตก
ด้านใต้ จดโรงเรียนเทศบาล ๖ (วัดศรีมงคล) และถนนสาย ข ๑๑
ฟากเหนือ
ด้านตะวันตก จดเส้นขนานระยะ ๑๐๐ เมตร กับริมฝั่งคลองโคกกะจะ ฝั่งตะวันออก
และโครงการชลประทานปราจีนบุรี สำนักชลประทานที่ ๙
- ๑.๑๑ ด้านเหนือ จดถนนสาย ข ๑๑ ฟากใต้
ด้านตะวันออก จดแขวงทางหลวงปราจีนบุรี
ด้านใต้ จดแม่น้ำปราจีนบุรี ฝั่งเหนือ
ด้านตะวันตก จดวัดมะกอกสีมาราม
ทั้งนี้ ยกเว้นบริเวณหมายเลข ๙.๕ ที่กำหนดไว้เป็นสี่เหลี่ยม และบริเวณหมายเลข ๑๐.๗
ที่กำหนดไว้เป็นสี่เหลี่ยม
- ๑.๑๒ ด้านเหนือ จดทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๓๔๕๒ ฟากใต้ และบริษัท ทศท
คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) ศูนย์บริการลูกค้า สาขาปราจีนบุรี
ด้านตะวันออก จดคลองสาธารณะไม่ปรากฏชื่อ ฝั่งตะวันตก
ด้านใต้ จดแม่น้ำปราจีนบุรี ฝั่งเหนือ
ด้านตะวันตก จดการประปาส่วนภูมิภาคปราจีนบุรี
- ๑.๑๓ ด้านเหนือ จดถนนเทศบาลตำริ ฟากใต้
ด้านตะวันออก จดสถานีตำรวจภูธรอำเภอเมืองปราจีนบุรี ตำรวจภูธรจังหวัดปราจีนบุรี
สำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ ๑๑ (ปราจีนบุรี) สำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ ที่ ๑ (ปราจีนบุรี) และ
การไฟฟ้าส่วนภูมิภาคจังหวัดปราจีนบุรี
ด้านใต้ จดแม่น้ำปราจีนบุรี ฝั่งเหนือ
ด้านตะวันตก จดบ้านพักข้าราชการแขวงทางหลวงปราจีนบุรี
- ๑.๑๔ ด้านเหนือ จดทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๓๔๕๒ ฟากใต้
ด้านตะวันออก จดการประปาส่วนภูมิภาคปราจีนบุรี
ด้านใต้ จดแม่น้ำปราจีนบุรี ฝั่งเหนือ
ด้านตะวันตก จดทางหลวงชนบท ปจ. ๒๐๓๓ ฟากตะวันออก

๔

๑.๑๕	ด้านเหนือ	จดแม่น้ำปราจีนบุรี ฝั่งใต้
	ด้านตะวันออก	จดทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๓๑๙ ฟากตะวันตก
	ด้านใต้	จดถนนสาย ง ฟากเหนือ
	ด้านตะวันตก	จดแนวเขตเทศบาลเมืองปราจีนบุรี
	ทั้งนี้	ยกเว้นบริเวณหมายเลข ๙.๖ ที่กำหนดไว้เป็นสี่เหลี่ออื่น
๑.๑๖	ด้านเหนือ	จดถนนสาย ง ฟากใต้
	ด้านตะวันออก	จดทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๓๑๙ ฟากตะวันตก
	ด้านใต้	จดแนวเขตเทศบาลเมืองปราจีนบุรี
	ด้านตะวันตก	จดแนวเขตเทศบาลเมืองปราจีนบุรี
๑.๑๗	ด้านเหนือ	จดแม่น้ำปราจีนบุรี ฝั่งใต้
	ด้านตะวันออก	จดที่สาธารณะริมแม่น้ำปราจีนบุรี ฝั่งใต้ และถนนสาย ข ๑๕
	ฟากตะวันตก	
	ด้านใต้	จดถนนสาย ค ๖ ฟากเหนือ
	ด้านตะวันตก	จดทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๓๑๙ ฟากตะวันออก
๑.๑๘	ด้านเหนือ	จดเส้นขนานระยะ ๗๐ เมตร กับศูนย์กลางถนนราชบุรีตำริ
		ชุมสายโทรศัพท์ปราจีนบุรี บริษัท กสท โทรคมนาคม จำกัด (มหาชน) และถนนสาย ค ๕ ฟากใต้
	ด้านตะวันออก	จดวัดแก้วพิจิตร
	ด้านใต้	จดแม่น้ำปราจีนบุรี ฝั่งเหนือ
	ด้านตะวันตก	จดถนนสาย ค ๔ ฟากตะวันออก
๑.๑๙	ด้านเหนือ	จดทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๓๐๖๙ ฟากใต้
	ด้านตะวันออก	จดโรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศร และมูลนิธิอภัยภูเบศร
	ด้านใต้	จดเส้นขนานระยะ ๓๐๐ เมตร กับศูนย์กลางทางหลวงแผ่นดิน
		หมายเลข ๓๐๖๙ และแนวเขตเทศบาลเมืองปราจีนบุรี
	ด้านตะวันตก	จดทางหลวงชนบท ปจ. ๒๐๓๓ ฟากตะวันออก
๑.๒๐	ด้านเหนือ	จดถนนสาย ค ๖ บ้านพักผู้พิพากษาและข้าราชการกระทรวงยุติธรรม
		วัดหลวงปรีชากุล โรงเรียนเทศบาล ๒ (วัดหลวงปรีชากุล) ที่ว่าการอำเภอเมืองปราจีนบุรี และเรือนจำ
		จังหวัดปราจีนบุรี
	ด้านตะวันออก	จดถนนสาย ข ๑๗ ฟากตะวันตก
	ด้านใต้	จดทางหลวงชนบท ปจ. ๒๐๓๓ ฟากเหนือ
	ด้านตะวันตก	จดทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๓๑๙ ฟากตะวันออก และ
		ถนนสาย ข ๑๕ ฟากตะวันออก

๕

๑.๒๑ ด้านเหนือ จดท้องสมุดประชาชนจังหวัดปราจีนบุรี ศูนย์บริการการศึกษา เฉพาะกิจ มุม มสธ. สำนักงานส่งเสริมสวัสดิการและสวัสดิภาพครูและบุคลากรทางการศึกษาจังหวัดปราจีนบุรี คลองดักลอบ ฝั่งใต้ สหกรณ์ออมทรัพย์ครูจังหวัดปราจีนบุรี สำนักงานเกษตรอำเภอเมืองปราจีนบุรี สำนักงานคุมประพฤติจังหวัดปราจีนบุรี สำนักงานเกษตรจังหวัดปราจีนบุรี สำนักงานอัยการจังหวัดปราจีนบุรี ศาลจังหวัดปราจีนบุรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปราจีนบุรี องค์การบริหารส่วนจังหวัดปราจีนบุรี พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติปราจีนบุรี สำนักงานคณะกรรมการเลือกตั้งประจำจังหวัดปราจีนบุรี สำนักงานทรัพยากรน้ำภาค ๖ (ลุ่มน้ำตะวันออก) ปราจีนบุรี สำนักงานศิลปากรที่ ๕ ปราจีนบุรี โครงการส่งน้ำ และบำรุงรักษาบางพลวง สำนักชลประทานที่ ๙ กรมชลประทาน โรงเรียนปราจีนราชูราษฎร์ อ่างูรง วิทยาลัยเทคนิคปราจีนบุรี และทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๓๐๖๙ ฟากใต้

ด้านตะวันออก จดทางหลวงชนบท ปจ. ๒๐๓๓ ฟากตะวันตก

ด้านใต้ จดทางหลวงชนบท ปจ. ๒๐๓๓ ฟากเหนือ

ด้านตะวันตก จดถนนสาย ข ๑๗ ฟากตะวันออก

ทั้งนี้ ยกเว้นบริเวณหมายเลข ๑๐.๒๔ ที่กำหนดไว้เป็นสีน้ำเงิน

๒. ที่ดินในบริเวณหมายเลข ๒.๑ ถึงหมายเลข ๒.๑๑ ที่กำหนดไว้เป็นสีส้ม ให้เป็นที่ดิน ประเภทที่อยู่อาศัยหนาแน่นปานกลาง มีรายการดังต่อไปนี้

๒.๑ ด้านเหนือ จดเขตทหาร

ด้านตะวันออก จดวัดอุดมวิทยาราม

ด้านใต้ จดเขตทางรถไฟสายตะวันออก ฟากเหนือ

ด้านตะวันตก จดถนนสาย ค ๑ ฟากตะวันออก

๒.๒ ด้านเหนือ จดเขตทางรถไฟสายตะวันออก ฟากใต้

ด้านตะวันออก จดเส้นขนานระยะ ๒๐๐ เมตร กับศูนย์กลางถนนสาย ค ๒ และถนนสาย ข ๓ ฟากตะวันตก

ด้านใต้ จดถนนสาย ข ๕ ฟากเหนือ

ด้านตะวันตก จดแนวเขตเทศบาลเมืองปราจีนบุรี

๒.๓ ด้านเหนือ จดถนนสาย ค ๒ ฟากใต้ และถนนสาย ก ๑ ฟากใต้

ด้านตะวันออก จดเขตทหาร และถนนสาย ก ๒ ฟากตะวันตก

ด้านใต้ จดหนองโบก ฝั่งเหนือ

ด้านตะวันตก จดเส้นขนานระยะ ๑๐๐ เมตร กับศูนย์กลางถนนสาย ค ๒

๖

๒.๔ ด้านเหนือ	จดสนามกีฬาจังหวัดปราจีนบุรี และถนนสาย ข ๖ ฟากใต้
ด้านตะวันออก	จดถนนสาย ข ๗ ฟากตะวันตก
ด้านใต้	จดถนนสาย ข ๙ ฟากเหนือ
ด้านตะวันตก	จดถนนสาย ก ๔ ฟากตะวันออก
๒.๕ ด้านเหนือ	จดถนนสาย ข ๖ ฟากใต้
ด้านตะวันออก	จดเส้นขนานระยะ ๓๐๐ เมตร กับศูนย์กลางถนนสาย ข ๗
ด้านใต้	จดถนนสาย ข ๙ ฟากเหนือ
ด้านตะวันตก	จดถนนสาย ข ๗ ฟากตะวันออก
๒.๖ ด้านเหนือ	จดเส้นขนานระยะ ๑๐๐ เมตร กับริมฝั่งหนองคา ฝั่งใต้
ด้านตะวันออก	จดถนนสาย ข ๓ ฟากตะวันตก และสวนปราจีนวนารมย์
ด้านใต้	จดถนนสาย ข ๑๐ ฟากเหนือ
ด้านตะวันตก	จดเส้นขนานระยะ ๑๐๐ เมตร กับริมฝั่งคลองบริบูรณ์ ฝั่งตะวันออก
๒.๗ ด้านเหนือ	จดถนนสาย ข ๙ ฟากใต้
ด้านตะวันออก	จดเส้นขนานระยะ ๓๐๐ เมตร กับศูนย์กลางถนนสาย ข ๗
และบริษัท กสท โทรคมนาคม จำกัด (มหาชน)	
ด้านใต้	จดถนนปราจีนตคาม ฟากเหนือ
ด้านตะวันตก	จดเส้นขนานระยะ ๒๐๐ เมตร กับศูนย์กลางถนนสาย ข ๗
ซอยพฤษะศรี และถนนสาย ข ๗ ฟากตะวันออก	
๒.๘ ด้านเหนือ	จดถนนสาย ข ๑๐ ฟากใต้
ด้านตะวันออก	จดเส้นขนานระยะ ๑๐๐ เมตร กับริมฝั่งคลองบริบูรณ์ ฝั่งตะวันตก
และถนนสาย ข ๑๒ ฟากตะวันตก	
ด้านใต้	จดศูนย์ป้องกันปราบปรามอาชญากรรม ตำรวจภูธรจังหวัดปราจีนบุรี
บ้านพักข้าราชการตำรวจ และถนนเทศบาลดารี ฟากเหนือ	
ด้านตะวันตก	จดซอยอุดมสุข ฟากตะวันออก
๒.๙ ด้านเหนือ	จดเส้นขนานระยะ ๑๐๐ เมตร กับริมฝั่งคลองบริบูรณ์ ฝั่งใต้
ด้านตะวันออก	จดถนนสาย ข ๓ ฟากตะวันตก
ด้านใต้	จดถนนสาย ค ๕ ฟากเหนือ
ด้านตะวันตก	จดถนนสาย ข ๑๒ ฟากตะวันออก
ทั้งนี้ ยกเว้นบริเวณหมายเลข ๘.๗ ที่กำหนดไว้เป็นสีเขียวมะกอก	

๗

๒.๑๐ ด้านเหนือ	จดถนนปราจีนตคาม ฟากใต้
ด้านตะวันออก	จดโรงเรียนเทศบาล ๓ (วัดแก้วพิจิตร) และทางหลวงชนบท
ปจ. ๒๐๓๓ ฟากตะวันตก	
ด้านใต้	จดถนนสาย ค ๕ ฟากเหนือ
ด้านตะวันตก	จดสำนักงานประปาจังหวัดปราจีนบุรี และเส้นขนานระยะ ๓๕๐ เมตร กับศูนย์กลางถนนสาย ค ๔
๒.๑๑ ด้านเหนือ	จดถนนสาย ค ๕ ฟากใต้
ด้านตะวันออก	จดถนนเทศบาล ซอย ๓ ฟากตะวันตก
ด้านใต้	จดถนนหน้าเมือง ฟากเหนือ
ด้านตะวันตก	จดถนนเทศบาล ซอย ๕ ฟากตะวันออก
๓. ที่ดินในบริเวณหมายเลข ๓.๑ ถึงหมายเลข ๓.๙ ที่กำหนดไว้เป็นสีแดง ให้เป็นที่ดินประเภทพาณิชยกรรมและที่อยู่อาศัยหนาแน่นมาก มีรายการดังต่อไปนี้	
๓.๑ ด้านเหนือ	จดเขตทหาร และถนนปราจีนธานี ฟากใต้
ด้านตะวันออก	จดถนนปราจีนธานี ฟากตะวันตก
ด้านใต้	จดถนนสาย ค ๒ ฟากเหนือ
ด้านตะวันตก	จดสถานีรถไฟปราจีนบุรี เขตทางรถไฟสายตะวันออก ฟากเหนือ
และวัดอุดมวิทยาราม	
๓.๒ ด้านเหนือ	จดเขตทางรถไฟสายตะวันออก ฟากใต้ และสถานีรถไฟปราจีนบุรี
ด้านตะวันออก	จดถนนสาย ค ๒ ฟากตะวันตก
ด้านใต้	จดเส้นขนานระยะ ๑๐๐ เมตร กับริมฝั่งหนองคา ฝั่งเหนือ
ด้านตะวันตก	จดถนนสาย ข ๓ ฟากตะวันออก และเส้นขนานระยะ ๒๐๐ เมตร
กับศูนย์กลางถนนสาย ค ๒	
๓.๓ ด้านเหนือ	จดถนนสาย ค ๒ ฟากใต้
ด้านตะวันออก	จดเส้นขนานระยะ ๑๐๐ เมตร กับศูนย์กลางถนนสาย ค ๒
โรงเรียนเทศบาล ๔ (อุดมวิทย์สมใจ) และสนามกีฬาจังหวัดปราจีนบุรี	
ด้านใต้	จดบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด (ปราจีนบุรี)
ด้านตะวันตก	จดถนนราษฎร์ดำริ ฟากตะวันออก และถนนสาย ค ๒
ฟากตะวันออก	

๘

๓.๔	ด้านเหนือ	จดเส้นขนานระยะ ๑๐๐ เมตร กับริมฝั่งหนองคา ฝั่งใต้
	ด้านตะวันออก	จดถนนราษฎร์ดำริ พากตะวันตก และถนนสาย ค ๔ พากตะวันตก
	ด้านใต้	จดถนนสาย ค ๕ พากเหนือ
	ด้านตะวันตก	จดถนนสาย ข ๓ พากตะวันตก และสวนปราจีนวนารมย์
	ทั้งนี้	ยกเว้นบริเวณหมายเลข ๑๐.๖ ที่กำหนดไว้เป็นสีน้ำเงิน
๓.๕	ด้านเหนือ	จดบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด (ปราจีนบุรี) และโรงเรียน
	ด้านตะวันออก	จดถนนสาย ก ๔ พากตะวันตก ถนนสาย ข ๙ พากใต้
	และถนนสาย ข ๗ พากตะวันตก	
	ด้านใต้	จดถนนปราจีนตคาม พากเหนือ
	ด้านตะวันตก	จดถนนสาย ค ๔ พากตะวันออก และถนนราษฎร์ดำริ
	พากตะวันออก	
	ทั้งนี้	ยกเว้นบริเวณหมายเลข ๑๐.๑๓ ที่กำหนดไว้เป็นสีน้ำเงิน
๓.๖	ด้านเหนือ	จดซอยพุกษะศรี พากใต้
	ด้านตะวันออก	จดเส้นขนานระยะ ๒๐๐ เมตร กับศูนย์กลางถนนสาย ข ๗
	ด้านใต้	จดถนนปราจีนตคาม พากเหนือ
	ด้านตะวันตก	จดถนนสาย ข ๗ พากตะวันออก
๓.๗	ด้านเหนือ	จดถนนปราจีนตคาม พากใต้
	ด้านตะวันออก	จดเส้นขนานระยะ ๓๕๐ เมตร กับศูนย์กลางถนนสาย ค ๔
	ด้านใต้	จดถนนสาย ค ๕ พากเหนือ และสำนักงานประปาปราจีนบุรี
	ด้านตะวันตก	จดถนนสาย ค ๔ พากตะวันออก
๓.๘	ด้านเหนือ	จดถนนสาย ค ๕ พากใต้
	ด้านตะวันออก	จดถนนสาย ค ๔ พากตะวันตก
	ด้านใต้	จดที่ราชพัสดุแปลงหมายเลข ปจ. ๓ แปลงหมายเลข ปจ. ๙
	และที่สาธารณะริมแม่น้ำปราจีนบุรี ฝั่งใต้ และถนนหน้าเมือง พากเหนือ	
	ด้านตะวันตก	จดถนนเทศบาล ซอย ๓ พากตะวันออก
๓.๙	ด้านเหนือ	จดถนนสาย ค ๕ พากใต้
	ด้านตะวันออก	จดเส้นขนานระยะ ๓๕๐ เมตร กับศูนย์กลางถนนสาย ค ๔
	ด้านใต้	จดเส้นขนานระยะ ๗๐ เมตร กับศูนย์กลางถนนสาย ค ๕
	ด้านตะวันตก	จดถนนสาย ค ๔ พากตะวันออก
	ทั้งนี้	ยกเว้นบริเวณหมายเลข ๑๐.๑๘ ที่กำหนดไว้เป็นสีน้ำเงิน

๙

๔. ที่ดินในบริเวณหมายเลข ๔ ที่กำหนดไว้เป็นสีม่วงอ่อน ให้เป็นที่ดินประเภทอุตสาหกรรมเฉพาะกิจ มีรายการดังต่อไปนี้

ด้านเหนือ จดเส้นขนานระยะ ๕๐๐ เมตร กับศูนย์กลางทางหลวงแผ่นดิน หมายเลข ๓๔๕๒

ด้านตะวันออก จดเขตเทศบาลเมืองปราจีนบุรี

ด้านใต้ จดทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๓๔๕๒ ฟากเหนือ

ด้านตะวันตก จดถนนสาย ข ๒ ฟากตะวันออก

๕. ที่ดินในบริเวณหมายเลข ๕.๑ ถึงหมายเลข ๕.๑๑ ที่กำหนดไว้เป็นสีเขียว ให้เป็นที่ดินประเภทชนบทและเกษตรกรรม มีรายการดังต่อไปนี้

๕.๑ ด้านเหนือ จดซอยสวนเงาะ ฟากใต้

ด้านตะวันออก จดเส้นขนานระยะ ๑๐๐ เมตร กับริมฝั่งคลองสวนพริก ฝั่งตะวันตก และเขตทางรถไฟสายตะวันออก ฟากเหนือ

ด้านใต้ จดทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๓๑๙ ฟากตะวันออก

ด้านตะวันตก จดแนวเขตผังเมืองรวมด้านตะวันตก ซึ่งเป็นเส้นตั้งฉากกับทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๓๑๙ ที่จุดกึ่งกลางทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๓๑๙ ตัดกับกึ่งกลางทางหลวงชนบท นย. ๓๐๑๐

๕.๒ ด้านเหนือ จดลำรางพิศ ฝั่งใต้ ทางหลวงชนบท นย. ๓๐๑๐ ฟากใต้

ด้านตะวันออก จดทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๓๑๙ ฟากตะวันตก

ด้านใต้ จดเส้นขนานระยะ ๑๐๐ เมตร กับริมฝั่งคลองสวนพริก ฝั่งเหนือ

ด้านตะวันตก จดคลองบางคาง ฝั่งตะวันออกและลำรางพิศ ฝั่งตะวันออก

๕.๓ ด้านเหนือ จดทางหลวงชนบท ปจ. ๒๐๐๑ ฟากใต้

ด้านตะวันออก จดแนวเขตผังเมืองรวมด้านเหนือ ซึ่งเป็นเส้นตรงที่ลากจากทางหลวงชนบท ปจ. ๒๐๐๑ ที่จุดซึ่งห่างจากถนนสาธารณะไม่ปรากฏชื่อบรรจบกับทางหลวงชนบท ปจ. ๒๐๐๑ ไปทางทิศตะวันออกตามแนวทางหลวงชนบท ปจ. ๒๐๐๑ เป็นระยะ ๘๐๐ เมตร ไปทางทิศใต้บรรจบกับเขตทางรถไฟสายตะวันออก ฟากเหนือ ที่จุดซึ่งอยู่ห่างจากถนนสุขุฎิยุทธศิลป์บรรจบกับทางรถไฟสายตะวันออกไปทางทิศตะวันออกตามแนวทางรถไฟสายตะวันออก เป็นระยะ ๑,๓๐๐ เมตร

ด้านใต้ จดเขตทางรถไฟสายตะวันออก ฟากเหนือ

ด้านตะวันตก จดแนวเขตเทศบาลเมืองปราจีนบุรี และทางหลวงชนบท ปจ. ๒๐๐๑ ฟากใต้ และฟากตะวันออก

๑๐

- ๕.๔ ด้านเหนือ จดเส้นขนานระยะ ๑๐๐ เมตร กับริมฝั่งคลองสวนพริก ฝั่งใต้
 ด้านตะวันออก จดเส้นขนานระยะ ๑๐๐ เมตร กับริมฝั่งหนองรี ฝั่งตะวันตก
 และฝั่งตะวันออก คลองหนองยาว ฝั่งตะวันตก หนองบัว ฝั่งตะวันตก ฝั่งตะวันออก ทางรถไฟ
 สายตะวันออก ฝั่งเหนือ เส้นขนานระยะ ๑๐๐ เมตร กับริมฝั่งหนองบัว ฝั่งตะวันตก
 ด้านใต้ จดเส้นขนานระยะ ๑๐๐ เมตร กับริมฝั่งขุดปลาตุก ฝั่งตะวันตก
 ด้านตะวันตก จดเส้นขนานระยะ ๑๐๐ เมตร กับริมฝั่งคลองโคกกจะ
 ฝั่งตะวันออก เส้นขนานระยะ ๑๐๐ เมตร กับริมฝั่งคลองสวนพริก ฝั่งตะวันออก ทางหลวงแผ่นดิน
 หมายเลข ๓๑๙ พากตะวันออก และทางรถไฟสายตะวันออก พากใต้
- ๕.๕ ด้านเหนือ จดแนวเขตผังเมืองรวมด้านเหนือ ซึ่งเป็นเขตทางรถไฟสายตะวันออก
 พากใต้ และวัดโยธาราษฎร์
 ด้านตะวันออก จดทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๓๔๕๒ พากตะวันตก
 ด้านใต้ จดทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๓๔๕๒ พากเหนือ
 ด้านตะวันตก จดคลองสาธารณะไม่ปรากฏชื่อ ฝั่งตะวันออก
- ๕.๖ ด้านเหนือ จดที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบลดงพระราม
 ด้านตะวันออก จดแนวเขตผังเมืองรวมด้านตะวันออก ซึ่งเป็นเส้นขนานระยะ
 ๑๐๐ เมตร กับศูนย์กลางทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๓๔๕๒
 ด้านใต้ จดทางหลวงชนบท ปจ. ๔๐๒๕ พากเหนือ
 ด้านตะวันตก จดทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๓๔๕๒ พากตะวันออก
- ๕.๗ ด้านเหนือ จดเส้นขนานระยะ ๑๐๐ เมตร กับริมฝั่งคลองสวนพริก ฝั่งใต้
 ด้านตะวันออก จดเส้นขนานระยะ ๑๐๐ เมตร กับริมฝั่งคลองโคกกจะ
 ฝั่งตะวันตก ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๓๑๙ พากตะวันตก โครงการชลประทานปราจีนบุรี สำนักชลประทานที่ ๙
 ถนนสาย ข ๑๑ พากเหนือ และวัดมะกอกสีมาราม
 ด้านใต้ จดแม่น้ำปราจีนบุรี ฝั่งเหนือ
 ด้านตะวันตก จดแนวเขตผังเมืองรวมด้านตะวันตก ซึ่งเป็นคลองบางคาง
 ฝั่งตะวันออก
- ๕.๘ ด้านเหนือ จดทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๓๔๕๒ พากใต้ และทางหลวงชนบท
 ปจ. ๔๐๒๕ พากใต้
 ด้านตะวันออก จดแนวเขตผังเมืองรวมด้านตะวันออก ซึ่งเป็นเส้นขนานระยะ
 ๑๐๐ เมตร กับศูนย์กลางทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๓๔๕๒ และเป็นเส้นตรงที่ลากจากเส้นขนานระยะ
 ๑๐๐ เมตร กับศูนย์กลางทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๓๔๕๒ ไปทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ จนบรรจบกับ
 คลองบางเต่าใหญ่ ฝั่งใต้

๑๑

	ด้านใต้	จดคลองบางเต่าใหญ่ ฝั่งใต้
	ด้านตะวันตก	จดแม่น้ำปราจีนบุรี ฝั่งตะวันออก และคลองสาธารณะไม่ปรากฏชื่อ
ฝั่งตะวันออก		
๕.๙	ด้านเหนือ	จดแม่น้ำปราจีนบุรี ฝั่งใต้และฝั่งตะวันตก
	ด้านตะวันออก	จดแนวเขตผังเมืองรวมด้านใต้ ซึ่งเป็นเส้นตรงที่ลากจากแม่น้ำปราจีนบุรี ที่จุดซึ่งคลองบางเต่าใหญ่บรรจบกับแม่น้ำปราจีนบุรี ไปทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ จนบรรจบกับคลองแพงพวย ที่จุดซึ่งคลองบางเต่าใหญ่บรรจบกับคลองแพงพวย
	ด้านใต้	จดทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๓๐๖๙ พากเหนือ และ
ปากตะวันออก		
	ด้านตะวันตก	จดทางหลวงชนบท ปจ. ๒๐๓๓ พากตะวันออก
๕.๑๐	ด้านเหนือ	จดแม่น้ำปราจีนบุรี ฝั่งใต้ วัดเทวบุตร และแนวเขตเทศบาลเมืองปราจีนบุรี
	ด้านตะวันออก	จดทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๓๑๙ พากตะวันตก
	ด้านใต้	จดแนวเขตผังเมืองรวมด้านใต้ ซึ่งเป็นคลองบางเต่า ฝั่งเหนือ
	ด้านตะวันตก	จดแม่น้ำปราจีนบุรี ฝั่งตะวันออก
๕.๑๑	ด้านเหนือ	จดทางหลวงชนบท ปจ. ๒๐๓๓ แนวเขตเทศบาลเมืองปราจีนบุรี เส้นขนานระยะ ๓๐๐ เมตร กับศูนย์กลางทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๓๐๖๙ โรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศร และมูลนิธิอภัยภูเบศร
	ด้านตะวันออก	จดทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๓๐๖๙ พากตะวันตก
	ด้านใต้	จดแนวเขตผังเมืองรวมด้านใต้ ซึ่งเป็นเส้นตรงที่ลากจากแม่น้ำปราจีนบุรี ที่จุดซึ่งคลองบางเต่าใหญ่บรรจบกับแม่น้ำปราจีนบุรี ไปทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ จนบรรจบกับคลองแพงพวย ที่จุดซึ่งคลองบางเต่าใหญ่บรรจบกับคลองแพงพวย และคลองบางเต่า ฝั่งเหนือ
	ด้านตะวันตก	จดทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๓๑๙ พากตะวันออก
	ทั้งนี้	ยกเว้นบริเวณหมายเลข ๙.๙ ที่กำหนดไว้เป็นสี่เหลี่ยม
๖.	ที่ดินในบริเวณหมายเลข ๖.๑ ถึงหมายเลข ๖.๓ ที่กำหนดไว้เป็นสี่เหลี่ยมมีรอบและเส้นทแยงสี่เหลี่ยม ให้เป็นที่ดินประเภทอนุรักษ์ชนบทและเกษตรกรรม มีรายการดังต่อไปนี้	
๖.๑	ด้านเหนือ	จดเส้นขนานระยะ ๑๐๐ เมตร กับริมฝั่งคลองสวนพริก
ฝั่งเหนือ ฝั่งตะวันตกและฝั่งตะวันออก		
	ด้านตะวันออก	จดทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๓๒๐ พากตะวันตก
	ด้านใต้	จดคลองสวนพริก ฝั่งเหนือ
	ด้านตะวันตก	จดคลองบางคาง ฝั่งตะวันออก

๑๒

๖.๒ ด้านเหนือ จดคลองสวนพริก ฝั่งใต้

ด้านตะวันออก จดทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๓๒๐ ปากตะวันตก เส้นขนานระยะ ๑๐๐ เมตร กับริมฝั่งคลองสวนพริก ฝั่งตะวันออก เส้นขนานระยะ ๑๐๐ เมตร กับริมฝั่งหนองบัว ฝั่งตะวันออก เส้นขนานระยะ ๑๐๐ เมตร กับริมฝั่งหนองไผ่ ฝั่งตะวันออก ถนนสาย ค ๓ ปากเหนือ ปากใต้ ถนนสาย ค ๑ ปากตะวันตก ปากตะวันออก เส้นขนานระยะ ๑๐๐ เมตร กับริมฝั่งหนองคา ฝั่งเหนือ ถนนสาย ข ๕ ปากเหนือ ถนนสาย ข ๓ ปากตะวันออก ถนนสาย ค ๒ ปากตะวันตก เส้นขนานระยะ ๑๐๐ เมตร กับริมฝั่งคลองบริบูรณ์ ฝั่งตะวันออก

ด้านใต้ จดคลองบริบูรณ์ ฝั่งเหนือ ฝั่งตะวันออก หนองคา ฝั่งเหนือ หนองคาและคลองบริบูรณ์ ฝั่งเหนือ หนองบัว ฝั่งตะวันตก ฝั่งเหนือ ถนนสาย ข ๕ ปากใต้ หนองไผ่ ฝั่งตะวันตก หนองบัว ฝั่งตะวันตก ฝั่งเหนือ ทางรถไฟสายตะวันออก ปากใต้ คลองหนองยาว ฝั่งตะวันออก ขวดปลาตุ๊ก ฝั่งเหนือ

ด้านตะวันตก จดคลองโคกกะจะ ฝั่งตะวันออก คลองสวนพริก ฝั่งตะวันออก เส้นขนานระยะ ๑๐๐ เมตร กับริมฝั่งหนองรี ฝั่งตะวันออก ฝั่งตะวันตก เส้นขนานระยะ ๑๐๐ เมตร กับริมฝั่งหนองบัว ฝั่งเหนือ เส้นขนานระยะ ๑๐๐ เมตร กับริมฝั่งขวดปลาตุ๊ก ฝั่งเหนือ เส้นขนานระยะ ๑๐๐ เมตร กับริมฝั่งคลองโคกกะจะ ฝั่งตะวันตก และเส้นขนานระยะ ๑๐๐ เมตร กับริมฝั่งคลองสวนพริก ฝั่งตะวันออก ฝั่งใต้

๖.๓ ด้านเหนือ จดคลองสวนพริก ฝั่งใต้ คลองโคกกะจะ ฝั่งตะวันตก ฝั่งตะวันออก ขวดปลาตุ๊ก ฝั่งใต้ หนองบัว ฝั่งใต้ หนองไผ่ ฝั่งตะวันตก หนองคอก ฝั่งตะวันออก ฝั่งเหนือ หนองคา และคลองบริบูรณ์ ฝั่งใต้ ฝั่งตะวันตก คลองบริบูรณ์ ฝั่งตะวันตก ฝั่งเหนือ

ด้านตะวันออก จดถนนสาย ข ๓ ปากตะวันตก

ด้านใต้ จดเส้นขนานระยะ ๑๐๐ เมตร กับริมฝั่งคลองบริบูรณ์ ฝั่งตะวันตก ถนนสาย ค ๑ ปากตะวันออก เส้นขนานระยะ ๑๐๐ เมตร กับริมฝั่งหนองคาและคลองบริบูรณ์ ฝั่งเหนือ เส้นขนานระยะ ๑๐๐ เมตร กับริมฝั่งหนองคอก ฝั่งเหนือ ฝั่งตะวันออก เส้นขนานระยะ ๑๐๐ เมตร กับริมฝั่งหนองบัว ฝั่งตะวันตก ขวดปลาตุ๊ก ฝั่งตะวันออก เส้นขนานระยะ ๑๐๐ เมตร กับริมฝั่งขวดปลาตุ๊ก ฝั่งตะวันออก เส้นขนานระยะ ๑๐๐ เมตร กับริมฝั่งคลองโคกกะจะ ฝั่งตะวันตก เส้นขนานระยะ ๑๐๐ เมตร กับริมฝั่งคลองสวนพริก ฝั่งใต้

ด้านตะวันตก จดคลองบางคาง ฝั่งตะวันออก

๑๓

๗. ที่ดินในบริเวณหมายเลข ๗.๑ ถึงหมายเลข ๗.๑๗ ที่กำหนดไว้เป็นสีเขียวอ่อน ให้เป็นที่ดินประเภทที่เลี้ยงเพื่อนันทนาการและการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม มีรายการดังต่อไปนี้

- ๗.๑ หนองรี
- ๗.๒ หนองบัว
- ๗.๓ ชวดปลาตุก
- ๗.๔ หนองไผ่
- ๗.๕ หนองแหน
- ๗.๖ หนองโบก
- ๗.๗ หนองโบก
- ๗.๘ หนองคอก
- ๗.๙ หนองคา
- ๗.๑๐ หนองคาและคลองปริบูรณ์
- ๗.๑๑ สนามกีฬาจังหวัดปราจีนบุรี
- ๗.๑๒ หนองอ้อ
- ๗.๑๓ สวนปราจีนวนารมย์

๗.๑๔ ที่ราชพัสดุแปลงหมายเลข ปจ. ๓ แปลงหมายเลข ปจ. ๙ และที่สาธารณะริมแม่น้ำปราจีนบุรี ฝั่งใต้

๗.๑๕ ที่สาธารณะริมแม่น้ำปราจีนบุรี ฝั่งใต้

๗.๑๖ ด้านเหนือ	จดแม่น้ำปราจีนบุรี ฝั่งใต้
ด้านตะวันออก	จดทางหลวงชนบท ปจ. ๒๐๐๓ ฟากตะวันตก
ด้านใต้	จดทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๓๐๖๙ ฟากเหนือ
ด้านตะวันตก	จดถนนสาย ค ๔ ฟากตะวันออก
๗.๑๗ ด้านเหนือ	จดแม่น้ำปราจีนบุรี ฝั่งใต้
ด้านตะวันออก	จดถนนสาย ค ๔ ฟากตะวันตก
ด้านใต้	จดถนนสาย ข ๑๕ ฟากเหนือ และสถานีอุคณิยมวิทยา

จังหวัดปราจีนบุรี

 ด้านตะวันตก จดสะพานข้ามแม่น้ำปราจีนบุรี

๑๔

๘. ที่ดินในบริเวณหมายเลข ๘.๑ ถึงหมายเลข ๘.๑๐ ที่กำหนดไว้เป็นสีเขียวมะกอก ให้เป็นที่ดินประเภทสถาบันการศึกษา มีรายการดังต่อไปนี้

- ๘.๑ โรงเรียนเทศบาล ๕ (บดินทร์เดชาประสิทธิ์)
- ๘.๒ วิทยาลัยสารพัดช่างปราจีนบุรี
- ๘.๓ โรงเรียนเทศบาล ๔ (อุดมวิทย์สมใจ)
- ๘.๔ โรงเรียนเมืองปราจีนบุรี
- ๘.๕ โรงเรียนเทศบาล ๖ (วัดศรีมงคล)
- ๘.๖ โรงเรียนเทศบาล ๓ (วัดแก้วพิจิตร)
- ๘.๗ โรงเรียนเทศบาล ๑ (ปราจีนราษฎร์รังสฤษดิ์)
- ๘.๘ โรงเรียนปราจีนราษฎร์บำรุง และวิทยาลัยเทคนิคปราจีนบุรี
- ๘.๙ โรงเรียนเทศบาล ๒ (วัดหลวงปรีชากุล)
- ๘.๑๐ โรงเรียนปราจีนกัลยาณี และโรงเรียนอนุบาลปราจีนบุรี

๙. ที่ดินในบริเวณหมายเลข ๙.๑ ถึงหมายเลข ๙.๙ ที่กำหนดไว้เป็นสีเทาอ่อน ให้เป็นที่ดินประเภทสถาบันศาสนา มีรายการดังต่อไปนี้

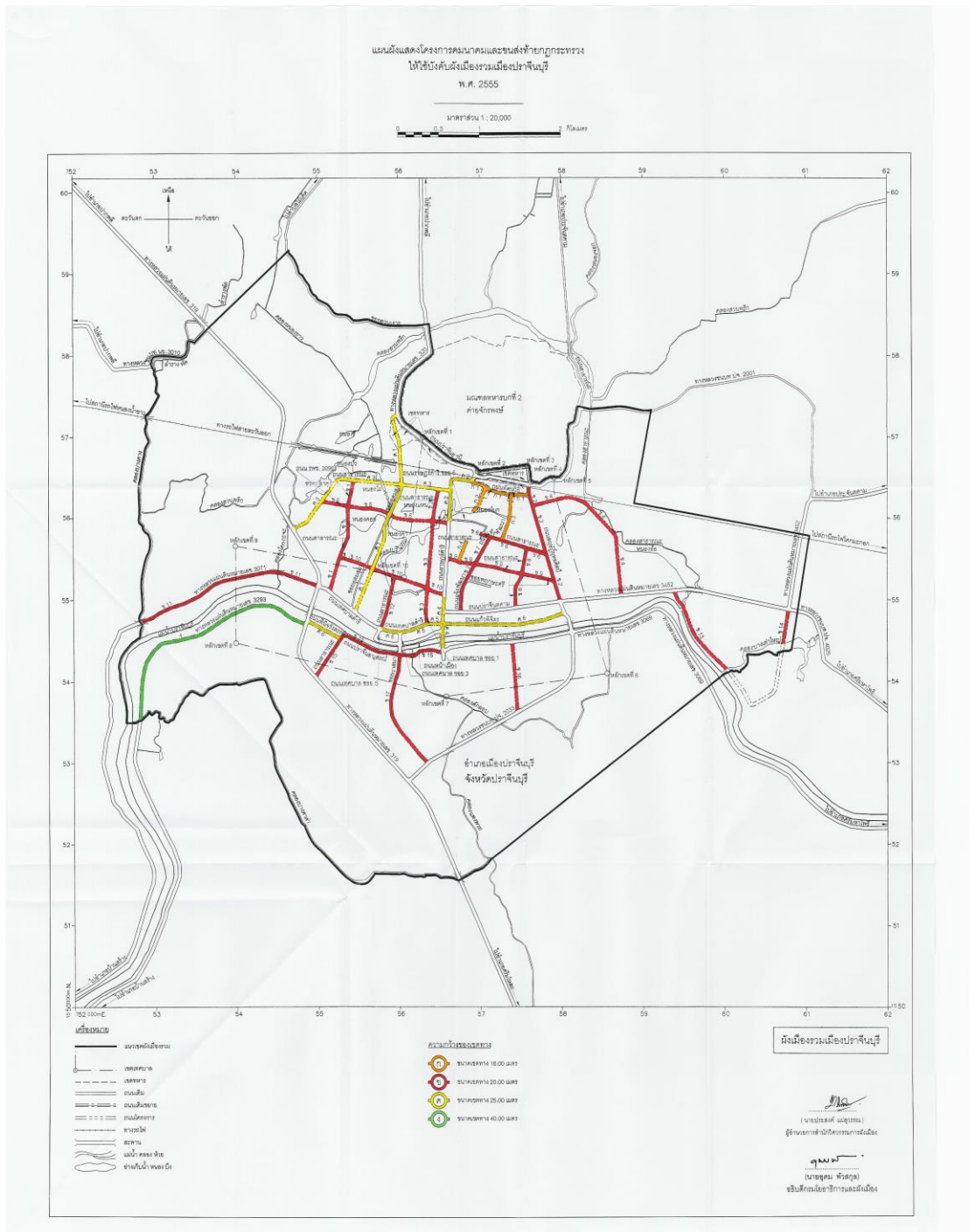
- ๙.๑ วัดอุดมวิทยาราม
- ๙.๒ วัดแจ้ง
- ๙.๓ วัดโยธาราษฎร์
- ๙.๔ วัดมะกอกสีมาราม
- ๙.๕ วัดศรีมงคล
- ๙.๖ วัดเทวบุตร
- ๙.๗ วัดแก้วพิจิตร
- ๙.๘ วัดหลวงปรีชากุล
- ๙.๙ วัดป่าบำเพ็ญสว่าง

๑๐. ที่ดินในบริเวณหมายเลข ๑๐.๑ ถึงหมายเลข ๑๐.๒๔ ที่กำหนดไว้เป็นสีน้ำเงิน ให้เป็นที่ดินประเภทสถาบันราชการ การสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ มีรายการดังต่อไปนี้

- ๑๐.๑ สถานีรถไฟปราจีนบุรี
- ๑๐.๒ ที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบลดงพระราม
- ๑๐.๓ ที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบลรอบเมือง

๑๕

- ๑๐.๔ บริษัท ไพรชณีย์ไทย จำกัด (ปราจีนบุรี)
- ๑๐.๕ โครงการชลประทานปราจีนบุรี สำนักชลประทานที่ ๙
- ๑๐.๖ สำนักงานขนส่งจังหวัดปราจีนบุรี
- ๑๐.๗ สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดปราจีนบุรี
- ๑๐.๘ แขวงทางหลวงปราจีนบุรี
- ๑๐.๙ บริษัท กสท โทรคมนาคม จำกัด (มหาชน)
- ๑๐.๑๐ บ้านพักข้าราชการแขวงทางหลวงปราจีนบุรี
- ๑๐.๑๑ บริษัท ทศท คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) ศูนย์บริการลูกค้า สาขาปราจีนบุรี
- ๑๐.๑๒ การประปาส่วนภูมิภาคปราจีนบุรี
- ๑๐.๑๓ สำนักงานเทศบาลเมืองปราจีนบุรี
- ๑๐.๑๔ ศูนย์ป้องกันปราบปรามอาชญากรรม ตำรวจภูธรจังหวัดปราจีนบุรี และบ้านพักข้าราชการตำรวจ
- ๑๐.๑๕ สำนักงานประจำจังหวัดปราจีนบุรี
- ๑๐.๑๖ สถานีตำรวจภูธรอำเภอเมืองปราจีนบุรี ตำรวจภูธรจังหวัดปราจีนบุรี สำนักงานจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ ๑๑ (ปราจีนบุรี) สำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ ๑ (ปราจีนบุรี) และการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคจังหวัดปราจีนบุรี
- ๑๐.๑๗ โรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศร และมูลนิธิอภัยภูเบศร
- ๑๐.๑๘ ชุมสายโทรศัพท์ปราจีนบุรี บริษัท กสท โทรคมนาคม จำกัด (มหาชน)
- ๑๐.๑๙ บ้านพักผู้พิพากษาและข้าราชการกระทรวงยุติธรรม
- ๑๐.๒๐ สถานีอุตุวิทยามหาวิทยาลัยจังหวัดปราจีนบุรี
- ๑๐.๒๑ ที่ว่าการอำเภอเมืองปราจีนบุรี และเรือนจำจังหวัดปราจีนบุรี
- ๑๐.๒๒ ห้องสมุดประชาชนจังหวัดปราจีนบุรี ศูนย์บริการการศึกษาเฉพาะกิจ มุม มสธ. และสำนักงานส่งเสริมสวัสดิการและสวัสดิภาพครูและบุคลากรทางการศึกษาจังหวัดปราจีนบุรี
- ๑๐.๒๓ สหกรณ์ออมทรัพย์ครูจังหวัดปราจีนบุรี สำนักงานเกษตรอำเภอเมืองปราจีนบุรี สำนักงานคุมประพฤติจังหวัดปราจีนบุรี สำนักงานเกษตรจังหวัดปราจีนบุรี สำนักงานอัยการจังหวัดปราจีนบุรี ศาลจังหวัดปราจีนบุรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปราจีนบุรี องค์การบริหารส่วนจังหวัดปราจีนบุรี พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติปราจีนบุรี สำนักงานคณะกรรมการเลือกตั้งประจำจังหวัดปราจีนบุรี สำนักงานทรัพยากรน้ำภาค ๖ (ลุ่มน้ำตะวันออก) ปราจีนบุรี สำนักงานศิลปากรที่ ๕ ปราจีนบุรี โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาบางพลวง สำนักชลประทานที่ ๙ กรมชลประทาน
- ๑๐.๒๔ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดปราจีนบุรี

รายการประกอบแผนผังแสดงโครงการคมนาคมและขนส่งที่ยกภูกระทรวง
ให้ใช้บังคับผังเมืองรวมเมืองปราจีนบุรี
พ.ศ. ๒๕๕๕

ถนนตามแผนผังแสดงโครงการคมนาคมและขนส่ง แบ่งเป็น ๔ ขนาด คือ

๑. ถนนแบบ ก ขนาดเขตทาง ๑๖.๐๐ เมตร จำนวน ๔ สาย ดังนี้

ถนนสาย ก ๑ เป็นถนนเดิมกำหนดให้ขยายเขตทาง คือ ถนนทัศนวิถีสี่ เริ่มต้นจากถนนราษฎร์ดารี (ถนนสาย ค ๒) ไปทางทิศตะวันออกตามแนวถนนเดิมจนบรรจบกับถนนสุฤทัยยุทธศิลป์ (ถนนสาย ข ๒)

ถนนสาย ก ๒ เป็นถนนโครงการกำหนดให้ก่อสร้างใหม่ เริ่มต้นจากถนนทัศนวิถีสี่ (ถนนสาย ก ๑) ที่บริเวณห่างจากถนนทัศนวิถีสี่ (ถนนสาย ก ๑) บรรจบกับถนนแจ้งพัฒนา (ถนนสาย ก ๓) ไปทางทิศตะวันตกตามแนวถนนทัศนวิถีสี่ (ถนนสาย ก ๑) ระยะประมาณ ๓๓๐ เมตร ไปทางทิศใต้และทิศตะวันตกเฉียงใต้ ระยะประมาณ ๓๕๐ เมตร

ถนนสาย ก ๓ เป็นถนนเดิมกำหนดให้ขยายเขตทาง คือ ถนนแจ้งพัฒนา เริ่มต้นจากถนนทัศนวิถีสี่ (ถนนสาย ก ๑) ไปทางทิศใต้ตามแนวถนนเดิมจนบรรจบกับถนนแจ้งพัฒนา และถนนสาธารณะไม่ปรากฏชื่อ (ถนนสาย ข ๖)

ถนนสาย ก ๔ เป็นถนนโครงการกำหนดให้ก่อสร้างใหม่ เริ่มต้นจากถนนสาย ข ๙ ที่บริเวณห่างจากถนนสาย ข ๙ บรรจบกับถนนราษฎร์ดารี ไปทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ตามแนวถนนสาย ข ๙ ระยะประมาณ ๑๕๕ เมตร ไปทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือ ระยะประมาณ ๒๗๕ เมตร

๒. ถนนแบบ ข ขนาดเขตทาง ๒๐.๐๐ เมตร จำนวน ๑๗ สาย ดังนี้

ถนนสาย ข ๑ เป็นถนนเดิมกำหนดให้ขยายเขตทาง คือ ถนนสาธารณะไม่ปรากฏชื่อ และถนนโครงการกำหนดให้ก่อสร้างใหม่ เริ่มต้นจากถนนสาย ค ๓ ที่บริเวณห่างจากถนนสาย ค ๓ บรรจบกับซอยอุดมสุข ไปทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือตามแนวถนนสาย ค ๓ ระยะประมาณ ๕๘๕ เมตร ไปทางทิศใต้ตามแนวถนนสาธารณะไม่ปรากฏชื่อ ระยะประมาณ ๓๓๐ เมตร ตัดกับถนน รพช. ๓๐๙๕ (ถนนสาย ข ๕) ไปทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ ระยะประมาณ ๓๗๕ เมตร บรรจบกับถนนสาธารณะไม่ปรากฏชื่อ ไปทางทิศใต้ตามแนวถนนสาธารณะไม่ปรากฏชื่อ ระยะประมาณ ๒๘๐ เมตร ไปทางทิศใต้ ระยะประมาณ ๔๔๐ เมตร จนบรรจบกับถนนเทศบาลดารี ที่บริเวณห่างจากถนนเทศบาลดารี บรรจบกับทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๓๑๙ ไปทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ตามแนวถนนเทศบาลดารี ระยะประมาณ ๑๕๕ เมตร

๒

ถนนสาย ข ๒ เป็นถนนเดิมกำหนดให้ขยายเขตทาง คือ ถนนสุขุมวิทยุคศิลป์ เริ่มต้นจากทางหลวงชนบท ปจ. ๒๐๐๑ ไปทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ตามแนวถนนเดิม จนบรรจบกับทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๓๔๕๒

ถนนสาย ข ๓ เป็นถนนเดิมกำหนดให้ขยายเขตทาง คือ ถนนสาธารณะไม่ปรากฏชื่อ และถนนเทศบาล ซอย ๑ และถนนโครงการกำหนดให้ก่อสร้างใหม่ เริ่มต้นจากถนนสาย ค ๓ ที่บริเวณห่างจากถนนสาย ค ๓ บรรจบกับถนนราษฎร์ดำริ (ถนนสาย ค ๒) ไปทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือตามแนวถนนสาย ค ๓ ระยะประมาณ ๑๕๕ เมตร ไปทางทิศใต้ ระยะประมาณ ๑๐๕ เมตร บรรจบกับถนนสาธารณะไม่ปรากฏชื่อ ไปทางทิศใต้ตามแนวถนนสาธารณะไม่ปรากฏชื่อ ระยะประมาณ ๑๐๐ เมตร ไปทางทิศใต้ ระยะประมาณ ๒๐๐ เมตร ตัดกับถนนสาย ข ๕ ที่บริเวณห่างจากถนนสาย ข ๕ บรรจบกับถนนราษฎร์ดำริ (ถนนสาย ค ๒) ไปทางทิศตะวันตกตามแนวถนนสาย ข ๕ ระยะประมาณ ๒๐๐ เมตร ไปทางทิศใต้ ระยะประมาณ ๘๓๐ เมตร ตัดกับถนนสาย ข ๑๐ ที่บริเวณห่างจากถนนสาย ข ๑๐ บรรจบกับถนนราษฎร์ดำริ ไปทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือตามแนวถนนสาย ข ๑๐ ระยะประมาณ ๒๒๐ เมตร ไปทางทิศใต้ ระยะประมาณ ๒๗๕ เมตร บรรจบกับถนนเทศบาล ซอย ๑ ไปทางทิศใต้ตามแนวถนนเทศบาล ซอย ๑ ระยะประมาณ ๑๖๐ เมตร จนบรรจบกับถนนเทศบาลดำริ (ถนนสาย ค ๕)

ถนนสาย ข ๔ เป็นถนนโครงการกำหนดให้ก่อสร้างใหม่ เริ่มต้นจากถนนสุขุมวิทยุคศิลป์ (ถนนสาย ข ๒) ที่บริเวณห่างจากถนนทัศนวิสัย (ถนนสาย ก ๑) บรรจบกับถนนสุขุมวิทยุคศิลป์ (ถนนสาย ข ๒) ไปทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ตามแนวถนนสุขุมวิทยุคศิลป์ (ถนนสาย ข ๒) ระยะประมาณ ๑๔๐ เมตร ไปทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือ ทิศตะวันออกเฉียงใต้ และทิศใต้ ระยะประมาณ ๑,๙๖๐ เมตร จนบรรจบกับทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๓๔๕๒ ที่บริเวณห่างจากทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๓๔๕๒ บรรจบกับทางหลวงชนบท ปจ. ๒๐๓๓ และถนนสุขุมวิทยุคศิลป์ (ถนนสาย ข ๒) ไปทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือตามแนวทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๓๔๕๒ ระยะประมาณ ๗๕๕ เมตร

ถนนสาย ข ๕ เป็นถนนเดิมกำหนดให้ขยายเขตทาง คือ ถนน รพช. ๓๐๙๕ และถนนโครงการกำหนดให้ก่อสร้างใหม่ เริ่มต้นจากถนนสาย ค ๓ ที่บริเวณห่างจากถนนสาธารณะไม่ปรากฏชื่อ (ถนนสาย ค ๓) บรรจบกับทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๓๑๙ ไปทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือตามแนวถนนสาธารณะไม่ปรากฏชื่อ (ถนนสาย ค ๓) และถนนสาย ค ๓ ระยะประมาณ ๕๐๕ เมตร ไปทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ ระยะประมาณ ๑๘๐ เมตร บรรจบกับถนนเดิม ไปทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ตามแนวถนนเดิม ระยะประมาณ ๑๔๕ เมตร ตัดกับถนนสาธารณะไม่ปรากฏชื่อ (ถนนสาย ข ๑)

๓

ไปทางทิศตะวันออก ทิศตะวันออกเฉียงเหนือ และทิศตะวันออกเฉียงใต้ ระยะประมาณ ๕๓๐ เมตร ตัดกับซอยอุดมสุข (ถนนสาย ค ๑) ที่บริเวณห่างจากซอยอุดมสุข (ถนนสาย ค ๑) ตัดกับถนนสาย ค ๓ ไปทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ตามแนวซอยอุดมสุข (ถนนสาย ค ๑) ระยะประมาณ ๔๐๐ เมตร ไปทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ และทิศตะวันออก ระยะประมาณ ๕๔๕ เมตร ตัดกับถนนสาย ข ๓ ที่บริเวณห่างจากถนนสาย ข ๓ บรรจบกับถนนสาย ค ๓ ไปทางทิศใต้ตามแนวถนนสาย ข ๓ และถนนสาธารณะไม่ปรากฏชื่อ (ถนนสาย ข ๓) ระยะประมาณ ๔๐๕ เมตร ไปทางทิศตะวันออก ระยะประมาณ ๒๐๐ เมตร จนบรรจบกับถนนราษฎร์ดารี (ถนนสาย ค ๒) ที่บริเวณห่างจากถนนสาย ค ๓ บรรจบกับถนนราษฎร์ดารี (ถนนสาย ค ๒) ไปทางทิศใต้ตามแนวถนนราษฎร์ดารี (ถนนสาย ค ๒) ระยะประมาณ ๔๐๐ เมตร

ถนนสาย ข ๖ เป็นถนนเดิมกำหนดให้ขยายเขตทาง คือ ถนนแจ้งพัฒนา และถนนสาธารณะไม่ปรากฏชื่อ เริ่มต้นจากถนนสฤทธิยุทธศิลป์ (ถนนสาย ข ๒) ไปทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือตามแนวถนนเดิม ระยะประมาณ ๘๔๕ เมตร

ถนนสาย ข ๗ เป็นถนนเดิมกำหนดให้ขยายเขตทาง คือ ถนนแจ้งพัฒนา เริ่มต้นจากถนนแจ้งพัฒนา (ถนนสาย ข ๖) ไปทางทิศตะวันตกเฉียงใต้และทิศใต้ตามแนวถนนเดิม จนบรรจบกับถนนปราจีนตคาม

ถนนสาย ข ๘ เป็นถนนเดิมกำหนดให้ขยายเขตทาง คือ ถนนสาธารณะไม่ปรากฏชื่อ และถนนโครงการกำหนดให้ก่อสร้างใหม่ เริ่มต้นจากถนนสาธารณะไม่ปรากฏชื่อ (ถนนสาย ข ๖) ไปทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ตามแนวถนนสาธารณะไม่ปรากฏชื่อ ระยะประมาณ ๓๓๐ เมตร ตัดกับถนนสาย ข ๙ ที่บริเวณห่างจากถนนสาธารณะไม่ปรากฏชื่อ (ถนนสาย ข ๙) บรรจบกับถนนสฤทธิยุทธศิลป์ (ถนนสาย ข ๒) ไปทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือตามแนวถนนสาธารณะไม่ปรากฏชื่อ (ถนนสาย ข ๙) และถนนสาย ข ๙ ระยะประมาณ ๔๐๕ เมตร ไปทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ ระยะประมาณ ๒๐๐ เมตร บรรจบกับถนนสาธารณะไม่ปรากฏชื่อ ไปทางทิศใต้ตามแนวถนนสาธารณะไม่ปรากฏชื่อ ระยะประมาณ ๒๓๐ เมตร จนบรรจบกับถนนปราจีนตคาม

ถนนสาย ข ๙ เป็นถนนเดิมกำหนดให้ขยายเขตทาง คือ ถนนสาธารณะไม่ปรากฏชื่อ และถนนโครงการกำหนดให้ก่อสร้างใหม่ เริ่มต้นจากถนนราษฎร์ดารี ที่บริเวณห่างจากถนนราษฎร์ดารี (ถนนสาย ค ๔) บรรจบกับถนนปราจีนตคาม ไปทางทิศเหนือตามแนวถนนราษฎร์ดารี (ถนนสาย ค ๔) และถนนราษฎร์ดารี ระยะประมาณ ๖๕๐ เมตร ไปทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ ระยะประมาณ ๓๕๕ เมตร ตัดกับถนนแจ้งพัฒนา (ถนนสาย ข ๗) ที่บริเวณห่างจากถนนแจ้งพัฒนา (ถนนสาย ข ๗) บรรจบกับถนนปราจีนตคาม ไปทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือตามแนวถนนแจ้งพัฒนา (ถนนสาย ข ๗) ระยะประมาณ ๖๓๐ เมตร ไปทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ ระยะประมาณ ๒๕๕ เมตร บรรจบกับถนนสาธารณะไม่ปรากฏชื่อ

๔

ไปทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ตามแนวถนนสาธารณะไม่ปรากฏชื่อ ระยะประมาณ ๑๕๐ เมตร ไปทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ ระยะประมาณ ๑๘๕ เมตร ตัดกับถนนสาธารณะไม่ปรากฏชื่อ (ถนนสาย ข ๘) ที่บริเวณห่างจากถนนสาธารณะไม่ปรากฏชื่อ (ถนนสาย ข ๘) บรรจบกับถนนปราจีนตคาม ไปทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือตามแนวถนนสาธารณะไม่ปรากฏชื่อ (ถนนสาย ข ๘) และถนนสาย ข ๘ ระยะประมาณ ๔๓๕ เมตร ไปทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ ระยะประมาณ ๒๕๕ เมตร บรรจบกับถนนสาธารณะไม่ปรากฏชื่อ ไปทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ตามแนวถนนสาธารณะไม่ปรากฏชื่อ ระยะประมาณ ๑๕๐ เมตร จนบรรจบกับถนนสุภานุรักษ์ (ถนนสาย ข ๒)

ถนนสาย ข ๑๐ เป็นถนนเดิมกำหนดให้ขยายเขตทาง คือ ถนนสาธารณะไม่ปรากฏชื่อ และถนนโครงการกำหนดให้ก่อสร้างใหม่ เริ่มต้นจากถนนสาธารณะไม่ปรากฏชื่อ (ถนนสาย ข ๑) ที่บริเวณห่างจากถนนสาย ข ๑ บรรจบกับถนนเทศบาลตำริ ไปทางทิศเหนือตามแนวถนนสาย ข ๑ ระยะประมาณ ๔๔๐ เมตร ไปทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ตามแนวถนนสาธารณะไม่ปรากฏชื่อ ระยะประมาณ ๑๐๕ เมตร ไปทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ ระยะประมาณ ๓๒๐ เมตร ตัดกับถนนสาย ค ๑ ที่บริเวณห่างจากถนนสาย ค ๑ บรรจบกับถนนเทศบาลตำริ ไปทางทิศเหนือตามแนวถนนสาย ค ๑ ระยะประมาณ ๕๗๕ เมตร ไปทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ ระยะประมาณ ๗๑๕ เมตร ตัดกับถนนสาย ข ๓ ที่บริเวณห่างจากถนนเทศบาล ซอย ๑ (ถนนสาย ข ๓) บรรจบกับถนนเทศบาลตำริ (ถนนสาย ค ๕) ไปทางทิศเหนือตามแนวถนนเทศบาล ซอย ๑ (ถนนสาย ข ๓) และถนนสาย ข ๓ ระยะประมาณ ๔๓๕ เมตร ไปทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ ระยะประมาณ ๒๒๐ เมตร จนบรรจบกับถนนราษฎร์ตำริ (ถนนสาย ค ๔) ที่บริเวณถนนราษฎร์ตำริ (ถนนสาย ค ๔) บรรจบกับถนนเทศบาลตำริ (ถนนสาย ค ๕) ไปทางทิศเหนือตามแนวถนนเทศบาลตำริ (ถนนสาย ค ๔) ระยะประมาณ ๓๖๐ เมตร

ถนนสาย ข ๑๑ เป็นถนนเดิมกำหนดให้ขยายเขตทาง คือ ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๓๐๗๑ เริ่มต้นจากแนวเขตผังเมืองรวมด้านตะวันตก ซึ่งเป็นคลองบางคาง ฝั่งตะวันออก ไปทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือและทิศตะวันออกเฉียงใต้ตามแนวถนนเดิม จนบรรจบกับทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๓๑๙

ถนนสาย ข ๑๒ เป็นถนนเดิมกำหนดให้ขยายเขตทาง คือ ถนนสาธารณะไม่ปรากฏชื่อ และถนนโครงการกำหนดให้ก่อสร้างใหม่ เริ่มต้นจากถนนสาย ข ๑๐ ที่บริเวณห่างจากถนนสาย ข ๑๐ บรรจบกับถนนราษฎร์ตำริ ไปทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือตามแนวถนนสาย ข ๑๐ ระยะประมาณ ๖๕๐ เมตร ไปทางทิศใต้ ระยะประมาณ ๓๐๐ เมตร บรรจบกับถนนสาธารณะไม่ปรากฏชื่อ ไปทางทิศใต้ตามแนวถนนสาธารณะไม่ปรากฏชื่อ ระยะประมาณ ๓๕๕ เมตร จนบรรจบกับถนนเทศบาลตำริ ที่บริเวณห่างจากถนนเทศบาลตำริบรรจบกับซอยอุดมสุข ไปทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ตามแนวถนนเทศบาลตำริ ระยะประมาณ ๔๕๕ เมตร

๕

ถนนสาย ข ๑๓ เป็นถนนโครงการกำหนดให้ก่อสร้างใหม่ เริ่มต้นจากทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๓๔๕๒ ที่บริเวณห่างจากถนนราษฎร์ดำนารี (ถนนสาย ค ๔) บรรจบกับถนนปราจีนตคามไปทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือตามแนวถนนปราจีนตคามและทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๓๔๕๒ ระยะประมาณ ๒,๘๕๐ เมตร ไปทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ ระยะประมาณ ๑,๑๗๕ เมตร จนจดแนวเขตผังเมืองรวมด้านใต้ซึ่งเป็นคลองบางเต่าใหญ่ ฝั่งเหนือ

ถนนสาย ข ๑๔ เป็นถนนโครงการกำหนดให้ก่อสร้างใหม่ เริ่มต้นจากทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๓๔๕๒ ที่บริเวณห่างจากถนนสุภานุรักษ์ (ถนนสาย ข ๒) บรรจบกับถนนปราจีนตคามและทางหลวงชนบท ปจ. ๒๐๓๓ ไปทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือและทิศตะวันออกเฉียงใต้ตามแนวถนนปราจีนตคามและทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๓๔๕๒ ระยะประมาณ ๔,๒๘๕ เมตร ไปทางทิศใต้ ระยะประมาณ ๔๕๐ เมตร จนจดแนวเขตผังเมืองรวมด้านใต้ ซึ่งเป็นคลองบางเต่าใหญ่ ฝั่งเหนือ

ถนนสาย ข ๑๕ เป็นถนนเดิมกำหนดให้ขยายเขตทาง คือ ถนนปราจีนอนุสรณ์ และถนนสาธารณะไม่ปรากฏชื่อ และถนนโครงการกำหนดให้ก่อสร้างใหม่ เริ่มต้นจากทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๓๑๙ ที่บริเวณห่างจากทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๓๒๙๓ บรรจบกับทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๓๑๙ ไปทางทิศตะวันตกเฉียงใต้และทิศตะวันออกเฉียงใต้ตามแนวทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๓๑๙ ระยะประมาณ ๗๒๕ เมตร ไปทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือ ระยะประมาณ ๑๘๐ เมตร บรรจบกับถนนสาธารณะไม่ปรากฏชื่อ ไปทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือและทิศตะวันออกเฉียงใต้ตามแนวถนนเดิม จนบรรจบกับถนนราษฎร์ดำนารี (ถนนสาย ค ๔)

ถนนสาย ข ๑๖ เป็นถนนโครงการกำหนดให้ก่อสร้างใหม่ เริ่มต้นจากทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๓๐๖๙ ที่บริเวณห่างจากทางหลวงชนบท ปจ. ๒๐๓๓ บรรจบกับทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๓๐๖๙ ไปทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ตามแนวทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๓๐๖๙ ระยะประมาณ ๗๔๕ เมตร ไปทางทิศใต้ ระยะประมาณ ๘๖๕ เมตร จนบรรจบกับทางหลวงชนบท ปจ. ๒๐๓๓ ที่บริเวณห่างจากทางหลวงชนบท ปจ. ๒๐๓๓ บรรจบกับทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๓๑๙ ไปทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือตามแนวทางหลวงชนบท ปจ. ๒๐๓๓ ระยะประมาณ ๑,๖๑๐ เมตร

ถนนสาย ข ๑๗ เป็นถนนเดิมกำหนดให้ขยายเขตทาง คือ ขอยวาสนา และถนนโครงการกำหนดให้ก่อสร้างใหม่ เริ่มต้นจากถนนปราจีนอนุสรณ์ (ถนนสาย ข ๑๕) ไปทางทิศใต้ตามแนวถนนเดิม ระยะประมาณ ๗๖๕ เมตร ไปทางทิศใต้และทิศตะวันออกเฉียงใต้ ระยะประมาณ ๗๓๕ เมตร จนบรรจบกับทางหลวงชนบท ปจ. ๒๐๓๓ ที่บริเวณห่างจากทางหลวงชนบท ปจ. ๒๐๓๓ บรรจบกับทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๓๑๙ ไปทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือตามแนวทางหลวงชนบท ปจ. ๒๐๓๓ ระยะประมาณ ๓๒๕ เมตร

๖

๓. ถนนแบบ ค ขนาดเขตทาง ๒๕.๐๐ เมตร จำนวน ๖ สาย ดังนี้

ถนนสาย ค ๑ เป็นถนนเดิมกำหนดให้ขยายเขตทาง คือ ซอยอุดมสุข และถนนโครงการ กำหนดให้ก่อสร้างใหม่ เริ่มต้นจากทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๓๒๐ ที่บริเวณห่างจากทางหลวงแผ่นดิน หมายเลข ๓๒๐ บรรจบกับทางรถไฟสายตะวันออก ไปทางทิศเหนือและทิศตะวันตกเฉียงเหนือ ตามแนวทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๓๒๐ ระยะประมาณ ๑,๒๕๐ เมตร ไปทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ และทิศตะวันออกเฉียงใต้ ระยะประมาณ ๙๑๕ เมตร ตัดกับถนนสาย ค ๓ ที่บริเวณห่างจากถนนสาย ค ๓ บรรจบกับถนนราษฎร์ดารี (ถนนสาย ค ๒) ไปทางทิศตะวันออกตามแนวถนนสาย ค ๓ ระยะประมาณ ๖๑๐ เมตร ไปทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ตามแนวถนนเดิม ระยะประมาณ ๕๖๐ เมตร ไปทางทิศใต้และ ทิศตะวันตกเฉียงใต้ ระยะประมาณ ๕๔๕ เมตร ตัดกับถนนสาย ข ๑๐ ที่บริเวณห่างจากถนนสาย ข ๑๒ บรรจบกับถนนสาย ข ๑๐ ไปทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือ ระยะประมาณ ๒๘๕ เมตร ไปทาง ทิศตะวันตกเฉียงใต้ ระยะประมาณ ๕๗๕ เมตร จนบรรจบกับถนนเทศบาลดารี ที่บริเวณห่างจาก ซอยอุดมสุขบรรจบกับถนนเทศบาลดารี ไปทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ตามแนวถนนเทศบาลดารี ระยะประมาณ ๘๐ เมตร

ถนนสาย ค ๒ เป็นถนนเดิมกำหนดให้ขยายเขตทาง คือ ถนนราษฎร์ดารี เริ่มต้นจาก ถนนทัศนวิถึ (ถนนสาย ก ๑) ไปทางทิศตะวันตกและทิศใต้ตามแนวถนนเดิม ระยะประมาณ ๗๗๕ เมตร

ถนนสาย ค ๓ เป็นถนนเดิมกำหนดให้ขยายเขตทาง คือ ถนนสาธารณะไม่ปรากฏชื่อ และถนนโครงการกำหนดให้ก่อสร้างใหม่ เริ่มต้นจากทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๓๑๙ ที่บริเวณห่างจาก ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๓๑๙ บรรจบกับทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๓๐๗๑ และถนนเทศบาลดารี ไปทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือตามแนวทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๓๑๙ ระยะประมาณ ๗๙๐ เมตร ไปทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือตามแนวถนนเดิม ระยะประมาณ ๑๓๐ เมตร ไปทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือ ระยะประมาณ ๗๒๐ เมตร ไปทางทิศตะวันออก ระยะประมาณ ๑,๓๘๐ เมตร จนบรรจบกับ ถนนราษฎร์ดารี (ถนนสาย ค ๒) ที่บริเวณห่างจากถนนราษฎร์ดารี (ถนนสาย ค ๒) บรรจบกับ ถนนทัศนวิถึ (ถนนสาย ก ๑) ไปทางทิศตะวันตกและทิศใต้ตามแนวถนนราษฎร์ดารี (ถนนสาย ค ๒) ระยะประมาณ ๓๙๐ เมตร

ถนนสาย ค ๔ เป็นถนนเดิมกำหนดให้ขยายเขตทาง คือ ถนนราษฎร์ดารี เริ่มต้นที่บริเวณ ถนนสาย ข ๑๐ บรรจบกับถนนราษฎร์ดารี ไปทางทิศใต้ตามแนวถนนราษฎร์ดารี ระยะประมาณ ๗๐๐ เมตร

ถนนสาย ค ๕ เป็นถนนเดิมกำหนดให้ขยายเขตทาง คือ ถนนเทศบาลดารี และถนนแก้วพิจิตร เริ่มต้นที่บริเวณถนนเทศบาลดารีบรรจบกับสาธารณะไม่ปรากฏชื่อ (ถนนสาย ข ๑๒) ไปทางทิศตะวันออก ตามแนวถนนเดิม จนบรรจบกับทางหลวงชนบท ปจ. ๒๐๓๓

๗

ถนนสาย ค ๖ เป็นถนนเดิมกำหนดให้ขยายเขตทาง คือ ถนนพินิจรังสรรค์ เริ่มต้นจากทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๓๑๙ ไปทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ตามแนวถนนเดิม จนบรรจบกับถนนสาธารณะไม่ปรากฏชื่อ (ถนนสาย ข ๑๕)

๔. ถนนแบบ ง ขนาดเขตทาง ๔๐.๐๐ เมตร จำนวน ๑ สาย ดังนี้

ถนนสาย ง เป็นถนนเดิมกำหนดให้ขยายเขตทาง คือ ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๓๒๙๓ เริ่มต้นจากทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๓๑๙ ไปทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือ ทิศตะวันตกเฉียงใต้และทิศใต้ตามแนวทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๓๒๙๓ จนจดแนวเขตผังเมืองรวมด้านใต้ ซึ่งเป็นคลองบางตาล่าฝิ่งเหนือ

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้กฎกระทรวงฉบับนี้ คือ โดยที่สมควรกำหนดให้ใช้บังคับผังเมืองรวม ในท้องที่ตำบลบ้านพระ ตำบลดงพระราม ตำบลหน้าเมือง ตำบลรอบเมือง ตำบลบางบริบูรณ์ และตำบลท่าแกม อำเภอเมืองปราจีนบุรี จังหวัดปราจีนบุรี เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนา และการดำรงรักษาเมืองและ บริเวณที่เกี่ยวข้องหรือชนบท ในด้านการใช้ประโยชน์ในทรัพย์สิน การคมนาคมและการขนส่ง การสาธารณูปโภคบริการสาธารณะ และสภาพแวดล้อม ทั้งนี้ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการผังเมือง และโดยที่มาตรา ๒๖ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. ๒๕๑๘ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดย พระราชบัญญัติการผังเมือง (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๓๕ บัญญัติว่า การใช้บังคับผังเมืองรวมให้กระทำโดยกฎกระทรวง จึงจำเป็นต้องออกกฎกระทรวงนี้

ภาคผนวก ง.

ข้อกำหนดเกี่ยวกับการจัดสรรที่ดินเพื่ออุตสาหกรรม
จังหวัดปราจีนบุรี พ.ศ. 2550

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงาน กฤษฎีกา สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
ข้อกำหนด
เกี่ยวกับการจัดสรรที่ดินเพื่ออุตสาหกรรมจังหวัดปราจีนบุรี
สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา พ.ศ. ๒๕๕๐

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๔ (๑) และมาตรา ๑๖ แห่งพระราชบัญญัติ
การจัดสรรที่ดิน พ.ศ. ๒๕๕๓ คณะกรรมการจัดสรรที่ดินจังหวัดปราจีนบุรี จึงออกข้อกำหนด
เกี่ยวกับการจัดทำแผนผัง โครงการและวิธีการในการจัดสรรที่ดินเพื่ออุตสาหกรรม โดยความ
เห็นชอบจากคณะกรรมการจัดสรรที่ดินกลางไว้ ดังต่อไปนี้

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
ข้อ ๑ ข้อกำหนดนี้เรียกว่า “ข้อกำหนดเกี่ยวกับการจัดสรรที่ดินเพื่อ
อุตสาหกรรมจังหวัดปราจีนบุรี พ.ศ. ๒๕๕๐”

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
ข้อ ๒ ข้อกำหนดนี้ให้ใช้บังคับนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
ข้อ ๓ บรรดาข้อกำหนด ระเบียบ ข้อบังคับ หรือคำสั่งอื่นใดที่ขัดหรือแย้งกับ
ข้อกำหนดนี้ให้ใช้ข้อกำหนดนี้แทน

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
ข้อ ๔ ในกรณีที่คณะกรรมการจัดสรรที่ดินจังหวัดปราจีนบุรีพิจารณาเป็นการ
จำเป็นเพื่อประโยชน์ในด้านเศรษฐกิจและสังคมของประเทศโดยรวม คณะกรรมการจัดสรรที่ดิน
จังหวัดปราจีนบุรีจะผ่อนผันการปฏิบัติตามข้อกำหนดนี้เป็นการเฉพาะรายก็ได้
ทั้งนี้ การผ่อนผันตามวรรคหนึ่ง ต้องไม่ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานตามประกาศ
คณะกรรมการจัดสรรที่ดินกลาง เรื่อง กำหนดนโยบายการจัดสรรที่ดินเพื่ออุตสาหกรรม

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา หมวด ๑ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
หลักเกณฑ์การจัดทำแผนผัง โครงการ และวิธีการจัดสรรที่ดินเพื่ออุตสาหกรรม

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
ข้อ ๕ แผนผังการจัดสรรที่ดินเพื่ออุตสาหกรรม
ในการขออนุญาตทำการจัดสรรที่ดิน ผู้ขอต้องจัดทำมีแผนผังการจัดสรรที่ดิน
ดังนี้

๕.๑ แผนผังสังเขป ได้แก่ แผนผังที่แสดง
(๑) ที่ตั้งบริเวณการจัดสรรที่ดิน ต้องจัดบริเวณแยกจากที่อยู่อาศัยและ

พาณิชย์กรรม
(๒) ลักษณะบริเวณที่ดินโดยรอบ

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๒๔/ตอนพิเศษ ๑๓๖ ง/หน้า ๑๓/๒๕ กันยายน ๒๕๕๐

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (๓) เส้นทางที่เข้าออกสู่บริเวณการจัดสรรที่ดินจากทางหลวง หรือทาง
สาธารณะภายนอก

(๔) การใช้ประโยชน์ที่ดินภายในเขตผังเมืองตามกฎหมายว่าด้วยการผัง
เมือง โดยระบุดังต่อไปนี้ คือ “ที่ดินที่ขอทำการจัดสรรที่ดินเพื่ออุตสาหกรรม ตั้งอยู่ใน
บริเวณ.....(ระบุรายละเอียดตามกฎหมายว่าด้วยการผังเมืองแต่ละประเภท)”

๕.๒ แผนผังบริเวณรวม ได้แก่แผนที่แสดง

(๑) รูปต่อแปลงเอกสารสิทธิที่นำมาทำการจัดสรรที่ดิน
(๒) รายละเอียดของที่สาธารณประโยชน์ต่าง ๆ ที่อยู่ภายในบริเวณและ
บริเวณที่ติดต่อกับที่ดินที่ขอจัดสรร

(๓) เงื่อนไขเกี่ยวกับที่ดิน ทั้งของราชการและส่วนบุคคล
(๔) ในกรณีที่มีโครงการต่อเนื่องเป็นหลายโครงการ ให้แสดงการเชื่อมต่อ
ของโครงการทั้งหมดไว้ในแผนผังบริเวณรวมด้วย

๕.๓ แผนผังการแบ่งแปลงที่ดิน ได้แก่แผนที่แสดง

(๑) การแบ่งแปลงที่ดินแปลงย่อยเพื่อการจัดจำหน่าย โดยให้ระบุประเภท
การใช้ที่ดินแต่ละแปลง

(๒) การแบ่งแปลงที่ดินเพื่อการจัดสาธารณูปโภค บริการสาธารณะ และ
เส้นทางถนน

๕.๔ แผนผังระบบสาธารณูปโภคและบริการสาธารณะ ได้แก่แผนที่แสดง
รายละเอียดของระบบสาธารณูปโภคและบริการสาธารณะที่จะจัดให้มี เช่น

(๑) ระบบไฟฟ้า

(๒) ระบบประปา

(๓) ระบบการระบายน้ำ

(๔) ระบบบำบัดน้ำเสีย

(๕) ระบบถนนและทางเท้า

(๖) ระบบกำจัดมูลฝอยและขยะ

(๗) ระบบอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

แผนผังทุกรายการจะต้องแสดงรายละเอียดของสิ่งที่ปรากฏอยู่ในสภาพปัจจุบัน
และสภาพหลังจากการปรับปรุงพัฒนาแล้ว รายละเอียดของสิ่งที่ต้องแสดงในแผนผัง แต่ละ
รายการให้เป็นไปตามประกาศของคณะกรรมการจัดสรรที่ดินจังหวัดปราจีนบุรี และจะต้องจัดทำ
บนกระดาษขนาดมาตรฐาน A4 โดยให้มุมด้านล่างขวา จะต้องแสดงดัชนีแผนผังที่ต่อกัน (ใน
กรณีที่ต้องแสดงแผนผังเกินกว่า ๑ แผ่น) ชื่อโครงการ ชื่อและที่ตั้งของสำนักงานจัดสรรที่ดิน ชื่อ
และลายมือชื่อของผู้ออกแบบและวิศวกรผู้คำนวณระบบต่าง ๆ พร้อมทั้งเลขทะเบียนใบอนุญาตให้
ประกอบวิชาชีพตามกฎหมายว่าด้วยวิชาชีพวิศวกรรมและหรือสถาปัตยกรรมด้วย

ข้อ ๖ โครงการและวิธีในการจัดสรรที่ดิน

ในการขออนุญาตจัดสรรที่ดิน นอกจากหลักฐานและรายละเอียดที่ต้องแสดงตามความในมาตรา ๒๓ แห่งพระราชบัญญัติการจัดสรรที่ดิน พ.ศ. ๒๕๕๓ และกฎกระทรวงซึ่งออกตามความในพระราชบัญญัติการจัดสรรที่ดิน พ.ศ. ๒๕๕๓ แล้วผู้ขอต้องแสดงโครงการและวิธีการในการจัดสรรที่ดินเพื่อเป็นหลักฐานการดำเนินงานเรื่องต่าง ๆ ดังมีรายการต่อไปนี้

- ๖.๑ หลักฐานการอนุญาตยินยอมจากหน่วยงานผู้ดูแลรับผิดชอบแหล่งรองรับน้ำทิ้ง (ในกรณีต้องได้รับอนุญาตหรือยินยอม)
- ๖.๒ หลักฐานผลการพิจารณารายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม (ในกรณีต้องจัดทำ)
- ๖.๓ วิธีการในการปรับปรุงพื้นที่ดิน การรวม การปรับแต่งให้พื้นที่ดินเกิดความเหมาะสมในการจัดทำเกษตรกรรม ทั้งบริเวณส่วนจำหน่าย และส่วนสาธารณูปโภค
- ๖.๔ วิธีการในการจัดจำหน่ายที่ดินที่จะจำหน่าย โดยวิธีเงินสดหรือเงินผ่อนตามระยะเวลาที่ผู้ซื้อสามารถเลือกได้
- ๖.๕ วิธีการในการบำรุงรักษาสาธารณูปโภคหรือบริการสาธารณะ
- ๖.๖ การเรียกเก็บเงินค่าใช้บริการ และค่าบำรุงรักษาบริการสาธารณะ
- ๖.๗ สิทธิของผู้ซื้อในการใช้หรือได้รับบริการ จากบริการสาธารณะที่ผู้จัดสรรจัดให้มีในบริเวณการจัดสรรที่ดิน
- ๖.๘ ภาวะผูกพันต่าง ๆ ที่บุคคลอื่นมีส่วนได้เสียเกี่ยวกับที่ดินที่ขอจัดสรรนั้น
- ๖.๙ สัญญาหรือเงื่อนไขในการใช้ประโยชน์ที่ดิน ในที่ดินแปลงย่อยที่ผู้ซื้อจะต้องปฏิบัติเพื่อประโยชน์ต่อชุมชนทางด้านความสงบสุข ความปลอดภัย ความสวยงาม ความเป็นระเบียบเรียบร้อย ความเพิ่มพูนมูลค่าในทรัพย์สิน และขนบธรรมเนียมประเพณี
- ๖.๑๐ หลักฐานแสดงการอนุญาตหรือยินยอมของหน่วยงานอื่น ๆ (ถ้ามี)

หมวด ๒

ขนาดและเนื้อที่ของที่ดินที่ทำการจัดสรร

ข้อ ๗ ขนาดของโครงการจัดสรรที่ดินเพื่ออุตสาหกรรมให้พิจารณาจากจำนวนที่ดินที่ทำการรังวัดแบ่งเป็นแปลงย่อยและจำนวนเนื้อที่เพื่อจัดจำหน่ายทั้งโครงการ โดยแบ่งเป็น

- ๓ ขนาด คือ
 - ๗.๑ ขนาดเล็ก จำนวนแปลงย่อยไม่เกิน ๙๙ แปลง หรือเนื้อที่ทั้งโครงการต่ำกว่า ๙๙ ไร่
 - ๗.๒ ขนาดกลาง จำนวนแปลงย่อยตั้งแต่ ๑๐๐ - ๑๙๙ แปลง หรือเนื้อที่ทั้งโครงการ ๙๙ - ๔๐๐ ไร่
 - ๗.๓ ขนาดใหญ่ จำนวนแปลงย่อยตั้งแต่ ๒๐๐ แปลงขึ้นไป หรือเนื้อที่ทั้งโครงการเกินกว่า ๔๐๐ ไร่

ข้อ ๘ การจัดสรรที่ดินเพื่ออุตสาหกรรม ที่ดินแปลงย่อยเพื่อจัดจำหน่ายต้องมีเนื้อที่แต่ละแปลงไม่ต่ำกว่า ๖๐ ตารางวา ถ้าเป็นห้องแถวหรือตึกแถวต้องมีเนื้อที่ไม่ต่ำกว่า ๑๖ ตารางวา

ข้อ ๙ ห้ามแบ่งแปลงที่ดินเป็นแนวตะเข็บ ระยะห่างจากตัวอาคารจากเขตที่ดินและการเว้นช่องว่างระหว่างแปลงที่ดินให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมอาคาร

หมวด ๓

ข้อกำหนดเพื่อประโยชน์เกี่ยวกับคมนาคม การจราจรและความปลอดภัย

ข้อ ๑๐ ระบบและมาตรฐานของถนน ทางเท้า และทางจักรยานในที่ดินจัดสรรทั้งหมดรวมทั้งการต่อเชื่อมกับถนนหรือทางสายนอกที่ดินจัดสรร

๑๐.๑ ขนาดของถนนที่ต้องจัดให้มีในการจัดสรรที่ดินแต่ละโครงการให้มีความกว้างของเขตทางและผิวจราจร ดังนี้

(๑) ถนนที่ใช้ในโครงการขนาดเล็ก ต้องมีความกว้างของเขตทางไม่ต่ำกว่า ๑๒.๐๐ เมตร โดยมีความกว้างของผิวจราจรไม่ต่ำกว่า ๙.๐๐ เมตร

(๒) ถนนที่ใช้ในโครงการขนาดกลาง ต้องมีความกว้างของเขตทางไม่ต่ำกว่า ๑๖.๐๐ เมตร และมีความกว้างผิวจราจรไม่ต่ำกว่า ๑๒.๐๐ เมตร และจัดให้มีทางเท้าและทางจักรยานความกว้างไม่ต่ำกว่า ๑.๕๐ เมตร

(๓) ถนนที่ใช้ในโครงการขนาดใหญ่ ต้องมีความกว้างของเขตทางไม่ต่ำกว่า ๒๕.๐๐ เมตร โดยมีความกว้างของผิวจราจรไม่ต่ำกว่า ๑๖.๐๐ เมตร มีทางเท้า และทางจักรยานไม่ต่ำกว่า ๑.๕๐ เมตร

๑๐.๒ ถนนที่เป็นทางเข้าออกของโครงการจัดสรรที่ดินที่บรรจบกับทางหลวงแผ่นดินหรือทางสาธารณประโยชน์ ต้องมีความกว้างของเขตทางไม่น้อยกว่าเกณฑ์กำหนดตามข้อ ๑๐.๑ นอกจากนี้จะมีข้อบังคับเป็นอย่างอื่น

ข้อ ๑๑ ถนนในโครงการที่เป็นถนนปลายตัน ต้องจัดให้มีที่กั้ลบริด ดังนี้

๑๑.๑ ถนนที่มีระยะยาวเกินกว่า ๑๐๐ เมตร แต่ไม่เกิน ๕๐๐ เมตร ให้จัดทำที่กั้ลบริดที่บริเวณปลายตันของถนน

๑๑.๒ ถนนที่มีระยะยาวเกินกว่า ๕๐๐ เมตร ให้จัดทำที่กั้ลบริดทุกระยะ ๕๐๐ เมตร แต่หากมีระยะเป็นเศษไม่ครบ ๕๐๐ เมตร ต้องจัดทำที่กั้ลบริด ตามเงื่อนไขต่อไปนี้

๑๑.๒.๑ หากระยะตั้งแต่จุดที่ครบ ๕๐๐ เมตร จุดสุดท้ายไปจนถึงจุดปลายตันของถนนมีระยะไม่เกิน ๒๕๐ เมตร ให้จัดทำที่กั้ลบริดที่บริเวณปลายตันของถนน โดยไม่ต้องจัดทำที่กั้ลบริดในบริเวณที่ครบระยะ ๕๐๐ เมตร จุดสุดท้าย

๑๑.๒.๒ หากระยะตั้งแต่จุดที่ครบ ๕๐๐ เมตร จุดสุดท้ายไปจนถึงจุดปลายตันของถนนมีระยะเกิน ๒๕๐ เมตร ให้จัดทำที่กั้ลบริดที่บริเวณปลายตันของถนนด้วย

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ๑๑.๓ ที่กัลบรถต้องจัดให้เป็นไปตามมาตรฐาน ดังนี้ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

๑๑.๓.๑ กรณีที่เป็นวงเวียน ต้องมีรัศมีความโค้งวัดถึงกึ่งกลางถนนไม่ต่ำกว่า ๑๒.๐๐ เมตร และผิวจราจรกว้างไม่ต่ำกว่า ๖.๐๐ เมตร

๑๑.๓.๒ กรณีที่เป็นรูปตัวที (T) ต้องมีความยาวสุทธิของไหล่ตัวที่ด้านละไม่ต่ำกว่า ๑๒.๐๐ เมตร ทั้งสองด้าน ผิวจราจรไม่ต่ำกว่า ๖.๐๐ เมตร และต้องปาดมุมข้างถนนข้างละ ๓.๐๐ เมตร

๑๑.๓.๓ กรณีที่เป็นรูปตัวแอล (L) ต้องมีความยาวสุทธิของขาแต่ละด้านไม่ต่ำกว่า ๕.๐๐ เมตร ผิวจราจรต้องไม่ต่ำกว่า ๕.๐๐ เมตร มุมวยต้องไม่เล็กกว่า ๑๒๐ องศา

๑๑.๔ ระดับความสูงของหลังถนน

๑๑.๔.๑ ต้องให้สอดคล้องกับระบบการระบายน้ำในบริเวณการจัดสรรที่ดิน

๑๑.๔.๒ ถนนที่เป็นทางแยกต้องปาดมุมถนนที่ทางแยกข้างละ ๓ เมตร และต้องจัดทำให้ได้ระดับและมาตรฐานที่สอดคล้องกับถนนหรือทางสาธารณะที่ต่อเนื่อง

๑๑.๔.๓ ผิวจราจรอาจเป็นคอนกรีตเสริมเหล็ก หรือแอสฟัลท์ที่ติดคอนกรีตหรือคอนกรีตเสริมเหล็กลาดด้วยแอสฟัลท์ หรือปูทับด้วยวัสดุอื่น หรือลาดยางแอสฟัลท์รองด้วยชั้นวัสดุพื้นทาง หรือลูกรัง หรือวัสดุอื่นที่มีมาตรฐานวิศวกรรมรองรับ

ข้อ ๑๒ ความลาดชันและทางเลี้ยวให้เป็นไปตามหลักวิศวกรรมจราจร

ข้อ ๑๓ สะพาน สะพานท่อ และท่อลอด

๑๓.๑ ถนนที่ตัดผ่านลำรางสาธารณะประโยชน์ ซึ่งกว้างไม่เกิน ๒.๐๐ เมตรจะต้องทำเป็นท่อลอด ตามแบบการก่อสร้างที่ได้รับอนุญาตจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๑๓.๒ ถนนที่ตัดผ่านลำรางสาธารณะประโยชน์ ซึ่งกว้างตั้งแต่ ๒.๐๐ เมตร แต่ไม่เกิน ๕.๐๐ เมตร จะต้องทำเป็นสะพานท่อตามแบบการก่อสร้างที่ได้รับอนุญาตจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๑๓.๓ ถนนที่ตัดผ่านคลองสาธารณะประโยชน์ที่มีความกว้างตั้งแต่ ๕.๐๐ เมตรขึ้นไปแต่ไม่เกิน ๑๐.๐๐ เมตร จะต้องทำเป็นสะพานช่วงเดียวตามแบบก่อสร้างที่ได้รับอนุญาตจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๑๓.๔ ถนนที่ตัดผ่านคลองสาธารณะประโยชน์ที่มีความกว้างเกินกว่า ๑๐.๐๐ เมตร จะต้องทำเป็นสะพานตามแบบการก่อสร้างที่ได้รับอนุญาตจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

หมวด ๔

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ข้อกำหนดเพื่อประโยชน์เกี่ยวกับการสาธารณูปโภค

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ข้อ ๑๔ ถ้าผู้จัดสรรที่ดินจัดให้มีระบบไฟฟ้าให้ดำเนินการจัดทำตามแบบแปลนแผนผังที่ได้รับความเห็นชอบจากหน่วยงานที่มีหน้าที่ควบคุมเรื่องไฟฟ้า

ข้อ ๑๕ กรณีที่ดินจัดสรรตั้งอยู่ในเขตบริการของการประปาส่วนภูมิภาคหรือการประปาส่วนท้องถิ่นแล้วแต่กรณี หากผู้จัดสรรให้มีระบบประปา ต้องใช้บริการของหน่วยงานนั้น โดยให้แสดงหลักฐานจากการประปาว่า สามารถให้บริการได้

หมวด ๕

ข้อกำหนดเพื่อประโยชน์เกี่ยวกับการสาธารณสุข

ข้อ ๑๖ การกำจัดขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง กฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุข และข้อบัญญัติของท้องถิ่นที่ดินจัดสรรตั้งอยู่

หมวด ๖

ข้อกำหนดเพื่อประโยชน์เกี่ยวกับการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม

ข้อ ๑๗ ระบบการระบายน้ำ
๑๗.๑ การระบายน้ำที่ผ่านการใช้จากกิจกรรมต่าง ๆ และนำฝนจากพื้นที่ภายในโครงการ โดยใช้ท่อ รางระบายน้ำหรือคูคลอง ต้องได้รับการออกแบบอย่างถูกต้องตามหลักวิศวกรรม

๑๗.๒ ปริมาณของน้ำทิ้งที่ออกจากระบบการระบายน้ำและระบบบำบัดน้ำเสียไปสู่แหล่งรองรับน้ำทิ้ง (คูคลองหรือทางน้ำสาธารณะอื่นใด) ต้องไม่ให้เกิดความเสียหายต่อทรัพย์สินข้างเคียง

๑๗.๓ การระบายน้ำออกจากโครงการจะต้องได้รับอนุญาตหรือยินยอมจากผู้ดูแลรับผิดชอบแหล่งรองรับน้ำทิ้งนั้น ๆ

๑๗.๔ ความสามารถในการรองรับปริมาณน้ำของระบบการระบายน้ำ
(๑) ปริมาณน้ำฝน ใช้เกณฑ์ปริมาณฝนตกปกติ โดยเฉลี่ยในคาบอุบัติไม่น้อยกว่า ๕ ปี ของท้องถิ่นนั้น และสัมประสิทธิ์การไหลนองของน้ำฝนเฉลี่ยของที่ดินแปลงย่อยต้องมีค่าไม่ต่ำกว่า ๐.๖

(๒) ปริมาณน้ำไหลซึมเข้าระบบท่อระบายน้ำต่อวัน ต้องไม่ต่ำกว่า ๒๐ ลูกบาศก์เมตร ต่อความยาวท่อระบายน้ำ ๑ กิโลเมตร หรือค่าอื่นตามข้อมูลอ้างอิงซึ่งต้องเชื่อถือได้ในทางวิชาการ โดยต้องสอดคล้องกับประเภทวัสดุของท่อระบายน้ำหรือคูคลอง

๑๗.๕ ระบบการระบายน้ำประกอบด้วย

- (๑) ท่อระบายน้ำ และบ่อพัก (พร้อมฝา) หรือรางระบายน้ำ หรือคูคลอง
- (๒) บ่อสูบล้อหรือสถานีสูบล้อ (ถ้ามี) ภายในต้องมีเครื่องสูบน้ำ ตะแกรงตัด

ขยะ และบริเวณดักกรวดทราย

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (๓) บ่อตรวจคุณภาพน้ำทั้งหมดของโครงการ โดยมีตะแกรงดักขยะ

(๔) แหล่งรองรับน้ำทิ้งจากการระบายน้ำ และจากระบบบำบัดน้ำเสีย (ถ้ามี)

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (๕) กรณีที่ระดับน้ำสูงสุดของแหล่งรองรับน้ำทิ้งสูงกว่าระดับท่อน้ำบ่อสูบหรือสถานีสูบน้ำ ให้ก่อสร้างบานประตูระบายน้ำ เปิด - ปิด

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ๑๗.๖ รายการคำนวณ (ที่ต้องประกอบแผนผังระบบการระบายน้ำ)

สำนักงาน (๑) พื้นที่รองรับน้ำฝนหรือพื้นที่ระบายน้ำฝนลงสู่ท่อหรือรางระบายน้ำหรือคูคลอง (ในหน่วยตารางเมตร)

สำนักงาน (๒) ปริมาณน้ำที่จะเข้าสู่ท่อ หรือรางระบายน้ำ หรือคูคลอง (ในหน่วยลูกบาศก์เมตรต่อวินาที)

สำนักงาน (๓) ขนาดของท่อ หรือรางระบายน้ำ หรือคูคลองแต่ละบริเวณ

สำนักงาน (๔) ระดับความลาดเอียงของท่อ หรือรางระบายน้ำ หรือคูคลอง

สำนักงาน (๕) ความเร็วของการไหลของน้ำในท่อ หรือรางระบายน้ำ หรือคูคลอง

สำนักงาน (๖) ความลึกของท้องท่อ หรือรางระบายน้ำ หรือคูคลอง

สำนักงาน รายการทั้งหมดนี้ต้องจัดทำขึ้นตามมาตรฐานทางวิศวกรรม และสอดคล้องกับ

สำนักงาน รายการคำนวณทางวิชาการที่สามารถตรวจสอบความเพียงพอ และความมั่นคงแข็งแรงของวัสดุที่ใช้ในระบบได้โดยผู้คำนวณออกแบบต้องลงนามพร้อมใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุม ตามกฎหมายว่าด้วยวิชาชีพวิศวกรรม

สำนักงาน ๑๗.๗ กรณีการใช้ระบบท่อระบายน้ำจะต้องจัดทำแผนผังระบบท่อระบายน้ำและการจัดทำรายการคำนวณทางวิชาการ

สำนักงาน (๑) ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางภายในของท่อระบายน้ำขนาดเล็กที่สุดไม่ต่ำกว่า ๔๐ เซนติเมตร ยกเว้นในกรณีเลือกใช้ระบบระบายน้ำเสียแยกจากระบบระบายน้ำฝน

สำนักงาน (๒) วัสดุที่เป็นท่อระบายน้ำต้อง

สำนักงาน ก. เป็นวัสดุที่ทนทานต่อการกัดกร่อนของน้ำเสียและน้ำฝนได้

สำนักงาน ข. รับน้ำหนักจากพื้นที่ด้านบน และยานพาหนะที่สัญจร ผ่านได้โดยไม่มีเสียหาย

สำนักงาน (๓) ระดับความลาดเอียงของท่อระบายน้ำ ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง ๔๐ เซนติเมตร ต้องลาดเอียงไม่ต่ำกว่า ๑ : ๕๐๐ และของท่อระบายน้ำที่มีขนาดใหญ่กว่าต้องลาดเอียงไม่ต่ำกว่า ๑ : ๑๐๐๐ ระดับความลาดเอียงนี้ต้องต่อเนื่องกันไปตลอดทั้งระบบการระบายน้ำ

สำนักงาน (๔) การกำหนดประเภทเครื่องสูบน้ำ ปริมาตรบ่อสูบ หรือสถานีสูบน้ำและระดับน้ำที่เครื่องสูบน้ำเริ่มหรือหยุดทำงาน ให้เป็นไปตามหลักวิชาการ โดยระดับน้ำสูงสุดที่เครื่องสูบน้ำเริ่มทำงานต้องไม่เกินระดับกึ่งหนึ่งของท่อน้ำเข้า

สำนักงาน (๕) แนวระบบระบายน้ำ ต้องไม่พาดผ่านทางน้ำ หรือแหล่งน้ำสาธารณประโยชน์ นอกจากมีระบบพิเศษเพื่อการส่งน้ำไปได้ โดยไม่ปนเปื้อนกับน้ำในทางน้ำหรือแหล่งน้ำสาธารณประโยชน์

(๖) บ่อพักที่ระบายน้ำ ต้องจัดให้มีประจําทุกแปลงย่อยและต้องแยกที่ระบายน้ำเข้าบ่อพักออกจากกัน และระยะห่างระหว่างบ่อพักต้องไม่เกิน ๑๕.๐๐ เมตร โดยต้องมีทุกจุดที่มีการเปลี่ยนขนาดท่อ และจุดบรรจบของท่อหรือรางระบายน้ำ แต่ทั้งนี้ให้เป็นไปตามมาตรฐานทางวิศวกรรม

(๗) กรณีพื้นที่ทำการจัดสรรที่ดินมีระดับสูงต่ำต่างกัน ให้แสดง

ก. เส้นชั้นความสูงต่ำ ของพื้นที่ลงในแผนผังแสดงแนวเส้นที่ระบายน้ำ โดยมีช่วงห่างทุกระดับความสูง ๑.๐๐ เมตร หรือน้อยกว่า

ข. ระดับของพื้นที่ที่จะปรับแต่ง โดยการขุดหรือถมจากระดับเดิม

(๘) ต้องแสดงแหล่งรองรับน้ำทิ้งให้ชัดเจนในแผนผัง หากใช้ลำรางสาธารณะเป็นทางระบายน้ำให้แสดงภาพความกว้าง ความลึกของลำรางจากบริเวณที่จัดสรรไปจนถึงแหล่งรองรับน้ำทิ้ง

ในกรณีแยกระบบระบายน้ำเสียออกจากระบบระบายน้ำฝนให้แสดงแบบรายละเอียดและรายการคำนวณทางวิชาการของทั้งสองระบบแยกจากกัน แต่ระบบต้องมีรายละเอียดต่างๆ ตามข้อกำหนดข้างต้นทั้งหมดรวมทั้งระดับและรูปตัดของทุกจุดที่มีการตัดผ่านหรือบรรจบกันของระบบทั้งสอง

ข้อ ๑๘ ระบบบำบัดน้ำเสีย

๑๘.๑ น้ำที่ผ่านการใช้จากทุกกิจกรรมในแปลงที่ดินจัดสรร ถือเป็นน้ำเสียที่จะต้องบำบัดให้ได้มาตรฐานที่กำหนดตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมหรือกฎหมายอื่นที่บังคับ จึงจะระบายน้ำลงสู่แหล่งรองรับน้ำทิ้งได้

๑๘.๒ ระบบบำบัดน้ำเสียจะเป็นประเภทระบบบำบัดอิสระเฉพาะแต่ละที่ดินแปลงย่อย หรือประเภทระบบบำบัดกลางที่รวบรวมน้ำเสียมาบำบัดเป็นจุดเดียวหรือหลายจุดก็ได้ และแต่ละระบบเหล่านั้น จะใช้วิธีหรือขบวนการบำบัดแบบใด วิธีใด ให้แสดงหรือระบุในแผนผังและรายการคำนวณทางวิชาการ โดยผู้คำนวณออกแบบต้องลงนามพร้อมใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุม

๑๘.๓ ระบบบำบัดน้ำเสียทุกประเภทจะต้องมีบ่อตรวจคุณภาพน้ำทิ้งที่สามารถเข้าไปตรวจสอบคุณภาพน้ำทิ้งได้ตลอดเวลา

๑๘.๔ การจัดการภาคอุตสาหกรรม (ถ้ามี) ต้องมีประสิทธิภาพและได้มาตรฐานที่หน่วยงานเกี่ยวข้องกำหนด

หมวด ๗

ข้อกำหนดเพื่อประโยชน์เกี่ยวกับผังเมือง

ข้อ ๑๙ การใช้ประโยชน์ที่ดินภายในเขตผังเมือง ให้อยู่ภายใต้บทบัญญัติของกฎหมายว่าด้วยการผังเมือง

- ๑๐ - สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (๒) ที่ดินพร้อมอาคารต้องมีเนื้อที่ไม่น้อยกว่า ๑๖ ตารางวา มีความกว้างไม่น้อยกว่า ๔.๐๐ เมตร และมีพื้นที่ใช้สอยในอาคารไม่น้อยกว่า ๖๔ ตารางเมตร

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (๓) พื้นที่ส่วนอื่นซึ่งผู้จัดสรรที่ดินได้จัดไว้ เพื่อเป็นที่ตั้งสำนักงานของนิติบุคคลหมู่บ้านจัดสรรหรือนิติบุคคลตามกฎหมายอื่นแล้ว เช่น สำนักงาน สโมสร เป็นต้น ต้องจัดให้มีพื้นที่ใช้สอยสำหรับสำนักงานของนิติบุคคลหมู่บ้านจัดสรร หรือนิติบุคคลตามกฎหมายอื่นในอาคารดังกล่าวไม่น้อยกว่า ๖๔ ตารางเมตร อาคารดังกล่าวจะต้องอยู่บนที่ดินแปลงบริการสาธารณะในโครงการจัดสรรที่ดินและจะเก็บค่าใช้จ่ายสำหรับการใช้เป็นที่ตั้งสำนักงานของนิติบุคคลหมู่บ้านจัดสรร หรือนิติบุคคลตามกฎหมายอื่นไม่ได้ ทั้งนี้ ไม่นับรวมถึงค่าใช้จ่ายสาธารณูปโภคสิ้นเปลือง

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
ข้อ ๒๔ เมื่อต้งนิติบุคคลหมู่บ้านจัดสรรหรือนิติบุคคลตามกฎหมายอื่นแล้ว ให้ถือว่าที่ดินดังกล่าวตามข้อ ๒๓ (๑) หรือที่ดินพร้อมอาคารตามข้อ ๒๓ (๒) เป็นสาธารณูปโภคส่วนที่ดินเป็นที่ตั้งสำนักงาน สโมสร ฯลฯ ผู้จัดสรรที่ดินต้องให้นิติบุคคลหมู่บ้านจัดสรร หรือนิติบุคคลตามกฎหมายอื่นถือกรรมสิทธิ์รวมในที่ดินเนื้อที่ไม่น้อยกว่า ๒๐ ตารางวา และให้เป็นสาธารณูปโภคด้วย

ให้ไว้ ณ วันที่ ๒๔ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๕๐

ไอรส วงษ์สิทธิ์

ผู้ว่าราชการจังหวัดปราจีนบุรี

ประธานกรรมการจัดสรรที่ดินจังหวัดปราจีนบุรี

ปริญญช/ผู้จัดทำ

๙ ตุลาคม ๒๕๕๐